

F(4-1)

నాచేరచింపబడినందున పట్టణములకు దొరకు పుస్తకములు.
 పాఠశాలములకు పాఠకథలు (తెలుగు) ♦

జానకేశవధము	1- 0.0
మార్కండేయ పాఖ్యానము	0.12.0
హరిష్చంద్ర పాఖ్యానము	0.12.0
రుక్మిణీ కల్యాణము	0.12.0
సావిత్రి పాఖ్యానము	0.12.0
ప్రహేళిక పాఖ్యానము	0 -8.0
గజేంద్రమోక్షము	0 -8.0
అంబికా పాఖ్యానము	0 -8.0
శ్రీకృష్ణరీతిము	0 -8.0
పార్వతీపరిణయము (పసుమతిక కృష్ణమూర్తికవిరచితము)	0 .8.0

♦ తెలుగు నాటకములు ♦

సారంగధర	1-0-0
---------	-----	-----	-------

♦ కావ్యములు తెలుగు ♦

బాటసారి	0 -8-0
నూర్గంటి	0 -8-0
శతకములు	0 -8-0
శ్రీకృష్ణాచారము సంస్కృతసాగీత ప్రబంధము	0.12.0
తారకము (సంస్కృత కావ్యము)	0 -8.0

అష్టాదశాదిబట్టి నాకాయణదానము

విజయనగరము

NAVARASA TARANGINHY

OR

BEAUTIES OF SHAKESPEARE

AND

KALIDAS

COMPARED, CRITICISED, AND TRANSLATED INTO TELUGU

BY

BRAHMA SREE

Ajjada Adibhatta Narayanadas Garu

PRINCIPAL VIZIARAMA GANA PATASALA

VIZIANAGRAM.

నవరసతరంగిణి

శ్రీవిజయనగర వాస్తవ్యులగు బ్రహ్మశ్రీ వదనాదాదిభట్ట
నారాయణగారుచే నాంధ్రీకరింపఁబడిన పేర్కొనెడి
రాశిదాసుల కవితా విశేషములు.

ALL RIGHT RESERVED

FRIST EDITION—500 COPIES

Printed at Sree Viziarana Vilas Press, Fort Vizianagaram.

PRICE RUPEES TEN.

1922.

DEDICATED
BY
GENEROUS PERMISSION
TO

SRI, SRI SRI RAJA M. RZA, SRI PUSHAVATI ALAKH NARAYAN
GAJAPATY, RAJ MAHARAJ MANYA SULTAN BAHADUR
MAHARAJA OF VIZIANAGRAM

BY
HIS HIGHNESS'S EVER LOYAL SERVANT

A. NARAYANADAS

PRINCIPAL

Sri Vijayarama Gana Pathasala

VIZIANAGRAM.

1. సీ. శ్లోకతపముయః- ప్తప్తప్తతావహహః • వలః సీకః రుః నౌ-వసచశ్రుః ।
 శౌర్యపరాక్రమః- చాతస్యముల్పీకు • దాతస్వభావమో- ధమః మూలికః ।
 బహుజనపోషణః- పరిసరీకరితీర్థః • సమాసేనవచ్చారో- సదయహృదయః ।
 పకలజనప్రియః- చారురారణీనీకు • సహజసిద్ధమ్మాగా-చకులదీపః ।
 పూషవాట్కులమునదొల్లి • పొడముటరుదు ।
 నీవలెస్సంగుంబుల • పోవుభాళిర ।
 తగునునీచేరునీకుమా • భవురికృపను ।
 విజయవంశనాగాయణ • గజపతీంద్రః ॥

2. శ్రీ విజయరామగజపతి-భ్యేష్టప్రతిః ।
 నీరలలితా కుమారీకు-మారశౌరః ।
 సుగుమార విద్యావ-సీకశత్రుః ।
 రాజకులమఖ్య యలకనా-రాయశాస్త్రి ॥

3. కళిదాసపేక్షిన్పుయరుల • కవికలపము ।
 శోభనపడదవుగావన • వికంచివాడ ।
 శుక్తశ్లోయతోడవల • గీకరించు ।
 మలకనారాయణగిరింద్ర • ముఖపంచరతి ॥

4. తనదాసానిగుంధూతా । వ్యసన్మనులభాకృతిః ।
 సుమనోహరముగావన • భక్తికృతికన్యకామ్ ॥

అవిధట్ట నారాయణబాసుడు.

నవరసతరంగిణీ

ప్రీతిక.

జగత్ప్రసిద్ధులయిన శేషి కుక్కాళిదాసుల కవ్యమందలి సాగసు
లు బంగారుపానములకుఁ బోలెఁగించినాఁడను శేషియరాంగ్లేయ భా
షలో ముప్పవేళ్లు నంటకములు న్మ్రతీయునాఁడు. చిన్న కావ్యములు ప్రచి
యించెఁ- గాళిదాసుఁడు నాల్గునంటకముల న్మ్రతీయునేడుకావ్యముల నొ
కచెనఁ- కేవల పూర్ణిగామాహండిత్యము మాత్రమేకలిగి సంస్కృత
మొనఁగివాడు శేషియరు కాళిదాసునివలె నెక్కువ కవియనియు
సంస్కృతమునముండి రూంగ్లేయభాషా పరిచయములేనివారు కాళిదాసు
నిచేరి కవిత్వానికి మనలేడనియునువాదించుచుండును. గీర్వాణాంగ్లేయ
ములు నాడఁగూడఁ దెలిసినవారి కాసాదియముండ నరదు. ఇంతకుకొక
ములో నేయున్న కవిత్వముచెప్పఁ పుడు వారలతారతమ్యముఁ దెలుప సు
లభముకాఁ- నేమిటే యిప్పుడుయందు. గివిరసఁచిన వారలవాసిఁదె
చ్చు మిక్కిలి లోన నుకాదు. భాషాగౌరవముచుట్టి నానందతియగిపడును. ఈ
ముఖమున పునఁగు న్నగురములు పాశ్చాత్యముల గౌరవలాఘవ
ములందు ననుటనసంశేపము లేదంతకు. రామమెచ్చినది వంధయనుగా
ననఁగోతానామము- భాషలకెల్ల సంస్కృతము తల్లియు నాగ్రహవంటిది.
నాతెనులొనఁగెల్లరుక భయపడ నొచ్చిరి వఱియుసతఁడు చిలునవ్వక
నను జనుదఁచునొకరి నీనకునియల్కగాని నగివుగానియంతగా
నవ్వమునఁ దెలుపు- న్నవ్వసన్నిధవగు నేపభాషన్ జనువునపుడు రసోదయ
మొనఁగెనే భాషన్ నదువఁగానేరదు. పాకొకరుచి- యద్దియే. పెరు
నవ్వె- నేయి- విగాఁగిడ- చల్ల- మొదగువికారములందు నపుడు వింత

వింతచవులగు- సందొకదానికొకటి పోల్చియెట్టియు నెక్కు- పనికాని తక్కు-
 పనికానియనరాదు- సంస్కృతముపాలనబోలి నేతభాషలను పాఠ్యము
 దలగు వికృతులనందెడును- మఱియు నూహమొదట నొదపిదప భాషా
 గూఢమున బయలుపడియెనుగాన- భాషలతోఁబనియేమి- యూహలనొం
 దొంటికిఁబోల్చి హెచ్చుతగ్గు లేకచాచవచ్చునన్నచో సదియగుగాడ కి
 లుపడదేమన నేయూహలకలవడినవారల కాయూహలెక్కువుగ- నివాస
 స్థానములు- భోజనపదార్థములు- మొదలగువానివలె దుచించుటయను
 భవసిద్ధముకదా- యింద్రానీలములనంటి కురులిచటివారిలకు- ముక్తి- బం
 గరుచివురుబోలినయెట్టిని కొప్పుహూఁబలకుండల్లనియాదరణము మనలో
 పెచ్చనియాదరణము పాశ్చాత్యులలోను నుచింపలేదా- యిట్లు తక్కిం
 చినకొలది పేక్సియర్కాళిదాసుల కవిత్వములలోని వాసియేకాచకా
 లనపడ నేభాషలందైనఁగివులనాఁ బరంగినవాగులలోఁ బరులయుఁపాలం
 దొంగిలి మచ్చునకుమచ్చువన్ని యుదరపోషణార్థముకాని పేరెక్కుట
 కుఁగాని గ్రంథములల్లువారు నూటికిఁదొంబదితోఁనమ్మంపు- నిజమైనక
 వులేకాలమందైనఁగడునరుదు సహజకవులకు సామాన్యప్రసిద్ధియు న్నొం
 కవులకెక్కుడు కీర్తిగూడఁగివితారసజ్ఞలు సత్కవులకంటెఁ గడునరుగు
 గానఁ గన్పట్టెను- పేక్సియర్కాళిదాసులకన్న నెక్కుడు కవితాప్రతిభ
 గలకవిశిరోమణులు సామాన్యులుగనుపేక్షింపఁబడియుండవచ్చున్దొండటి
 యూహలుచాఁచాయంబడకయుఁ గొందటివాఁతలుబయల్పడకయుఁ గొం
 దటికావ్యంబులు ప్రచురింపఁబడియుఁ గొన్ని హేతువులచే గణింఁబడక
 యుఁ బ్రఖ్యాతిఁగొనఁజాలకున్నవి- పలుగురాడినమాటిపాటకెక్కుఁ గను
 కఁజై యరువునన్గవి శ్రేష్ఠులుగ నెన్ని వారినొందురులతోఁ బోల్చునపుడు
 నాయభిప్రాయమన నేపాటిది- వారలకవిత్వమందలి సొగసులేచక్కటకు
 దొరకొనినప్పుడు నేడవాఁడొక తావుననరత్నములపరిమితముగ నొం

పొందుమీటి కచ్చడనెద్దాననై నఁ దృప్తి పడకెద్దియు దోచక తుదకెన్వ
 యొకొన్ని మాత్రము తెచ్చుకొనినట్లు- మఱియు- నాకలి గొనువాడో
 కదానికన్న నొకటికొరకపులకొప్పి పలు తెలుగులు దుబుగలింఁచు
 పంటకుంబులు దోరకు నడ నెడ్డియ్యుడుపునిండఁ దిన లేక వచ్చినట్లయ్యె నా
 పని- యొయిర పురక బృగులంఁదలి సౌందర్యముకొని గూడ వే నోళ్ల చాలపు
 పున్న మచర్దుదురుం బూచినకొలందిఁదగి విశేషాఁజీరుం వారిలంఁదడివిన కొ
 లది సంతోష్టతీటను- మఱియు- ఖగోళముఁ గాంచి యుంఁదించి వానిం
 గూలంకపంబుగఁ దెలియఁ జాలనట్లు వారియూహ లత్యామోదకరములు
 య్యు గొన్ని వోట్లదురవగాహమాలు- సమద్రిమావలె వారలకవి తాశక్తి
 యసాధము- దిగంత కేళికరణి వారియ్యు శిష్యులొన్ని తావులనంగీయంగ
 కుండును- వారివ క్షమకృతి యిదే శిష్యు- సరియె- యూహపాతి
 పీశ్వరులు లోక ప్రసిద్ధులు నేవేళే శోభనేలు- సిద్ధుగుక పులొకరికొకరిడు
 కియకుందు- వారిలో నొంఁజూరుఁ బోల్చుకీలుకా నెననిమట్టుకు వారే శిష్య
 నఁడు- రసముచెడినీక- యహక పుష్టిగఁ బెట్టుట- సావర్ణ్య శుద్ధినిల పెదప
 యోగము- స్వతంత్రియగఁ గెననగిల్పించి యుల్ల శిష్యమగునూహలంఁద
 ల్పుట- యతుకుంఁచక వద్యముల్లుట- పండిత సాహితీంకకముగ వృదు
 మధురోచిత శబ్దంబులం బొందుపమకటయుం గవిశ్వమనముఖ్యంశము
 లు- సగ్వసాధారణానుభవము వ్యభాచితరూపగఁ దెల్పి జనులహృదయం
 బులకెల్ల రసముప్పొంగి నీతినున్తోడించుటయు నిది కలదును ప్రమా
 జనము- మఱియు- నొకభాషయొకొక భాషకును గొమూలము- సామ
 ప్త్యూహఁ దెల్పునట్లుమాత్రమే మార్పువచ్చుఁగాని యథాస్థితి భాషాంత
 ర్త కరణము సాధ్యము- పుట్టభాషలన్నివిధవంటిది- పెట్టభాష యెఁగిచది

వి యంతిండుకొన్నను వోతహువలెనంతగా కొడలుపట్టదు- యాభిహా
ష సంకమ కూ రంకిపము- గలియబడదు- వాటియు- వోకమూర్తి
సంపద్యముకో గుర్తిమొ యి మోకవయసాకస్థితి కంవాఁలశోభ్యవన
పాజమిగా దెలిసి గాము- పకకొంఁదెనిగి . పకమీద ముడిపవద్దు. ఈ

ప్రతియముకా. మోతలు ౭. ౧ మన సేవనవ్యసావవంకలి య భాగిను
ముచియ్యు గరింకొ కి సేవగ్యవదము- వుటగాని లేక పవనసహజాదిక
వెచ్చుటగాని లేక పర్యాము-ం బల ప్త కథ-మిహెచ్చుటగాని ముంక
గాని ముహ్యంప నేతి పడు పమాతి కిరిముంఁదవసమో త్నాది
యను- మేనమూనవోల్కి గా సేవవసు భామాతకకంఠమున పాహ

దెళ్ళు గి సుబాదివచ్చున- వినినెక్రితుడుకై కేళ్ళియర్క భిదాసుల కి
వ్యమంకు నామెల్ని కొన్ని గిసులునాపాసంఘంఁ టలుగుంఁడు

గంఢ- నిరూంధ్రియంఁ కొకవేళంఁగారుచి పొడమనివో నాగ్ధిక
ము- నాశక్తి లేమిగాని చక్కవీశ్వరుల కొఱుక గీ- గాత్రముగ్ధ
కి- రిప్పించ ములేదు. కేళ్ళియర్క భిదాసుల తాగి మ్యము- గి
గా- ప్త కంఠంపనాంధుగిలను దెలియఁగలదిని నానమ్మకము- మొ
యి- మొక్కగుడదంబులు వ్యభాషముగా ననుకనయఁగాన యతిపా
వ్యభాషముగాఁ బద్యముల్లంఁ బొంగినుగపరనియు- స్వజనసాధా
ముగాఁ గలియుఁగాన గాన్మ్యమేకావ్యంబులఁ జెప్పటముచిహమనియు

విచిత్రపాత్రముల గాన్మ్యకరణమునామ్రచి వచంకావ్యములు మాత్ర
మొప్పునవలెంఁ గల భావోధకములకుననియు నిప్పటివారల కోఁదొక్కి
పొంగివివాహము జన్మలోద్వాహము క్రీ-కునదివా జాతులకు వం
కొక్కి బాగ్రింకొం ధ్యము- ము- దుష్ట క్రీ పావ్రి తంత్ర
ము- కడల వాతల వివేక శ్రేయసంబంధి బాంధవ్యం
లు- దివ్యదేవిగ్రీధకాంతాగ్రిగ్రిహాగానన గోపగ్రహావేది మా
వ్యభాషనముగ్ గ్రీధక గమచేయు ను కొందఱు నవనగిరకా

అలబల్కుదుఁ గొంఁదివింతమాన్యునకుఁ గారణమగుదున్నరు- సంస్కృ

శమునందు హితే చాను ముదెగురు నొగి మొగ్గా మలుంబొద పూరణ
 మాత్ర ఫలకములయ్యు జేట్ల పేకలోని జోకమబొత్తువలె నభీష్టాథా సిద్ధిగా
 యుకముల మపద్యమును మేకు విగింపువలె దృఢాచుకను- గ్రామ్యమమిత
 ముగా బలుచేతంబులంబెక్కు తెలుగులుగ నేచ బట్టిభేదముగనుండు
 గావున నర్వసాధారణముగాఁ దెలియఁబడదు- సుశబ్దప్రయోగముపుణ్యజ
 సకమని ప్రయోగాహా శబ్దంబులు సామితములుగా గ్రంథమునకు ని
 యమింపఁబడియె- గణయతిప్రాసములు నుపమాంద్యలంకారములుం ద
 మత్కృతియొట్టిం చెంచు దృఢధారణమునకు సాహాయ్యముగా నేపకచ
 బడియె- బ్రాసమోపశ్రిమవణ నియమమోలేని తెలుగు సామితయే
 కానరాదు కావునఁ దెలుగు బాసకుమాదవమువలె నాంశ్రవద్యముల
 కు యతిప్రాసములు- వణాధవములు వావివరుసల తీరుననలంఘ్యు
 లుగాఁగన్నట్టెడు- న్న ర్యముతోనే ప్రయోజనముగాని కట్టపాటుల వ
 సరములేదన్నచో జాతి నీతులు- వావివరుసలు- తలమొలలకుడుపులు-
 భ త్తా భ త్త్య వి వే క ము - పి న్న పె ద్ద తా ర త మ్య ము -
 పాపభీతి యా క్త్యము- మొదలగువానితోఁ బరిలేదనవచ్చునా- మన
 యూహలకందని పుణ్యవిశేషమెద్దియో లోకోపకారాథా మన్నికట్టపా
 ట్లయందుఁ బూర్వంచేచు న్నింపఁబడియెను- బాల్యయావనవాధాక దశ
 లందు కరుడవస్తాభేదమున నెల్ల గతులమారుచుండియుఁ దామాటనట్లా
 చారములున్నానలు కాలానుసారముగాఁ బ్రవాహోదకములకీతి మారు
 చుండియు మాటకుంటఁ త్రిము- భారతమునాటి తెలుంగిప్పటి గ్రంథము
 లందు మారుచుండినను మారకాకట్టపాట్లనే యనుసరించియుండలేదా-
 పనాగరికులన్నెట న్నేయదలంపు మాపుల్లెల గావ్యదోష దూషణగా
 మఱియు గ్రామ్యభాషాకారముగా నిధివలకున్న వే- పారిమూర్ఖుకోర్కె-
 వ్యధాముః గానమునకు శ్రుతిలయలక్కటలేదనియు భాషకువ్యాకరణ

బాండికాని లేక కావ్యము నడిచి కానార్యతాకికులుకానేరక గాఢకవిత్వ
 లగ్నానికా తెలిసీతెలిసినానుభిక్తయనులెచ్చు సంగీతకుతారములున్
 గవితాభాగ్రతలున్ గ్రహించుచుండు రాభాషా పండితులనించుకొని
 యున్నతపదవులందినమాత్రం దవకన్పియుం దెలియునని దురభిమానం
 బునం బండితమృత్యుతె విపరీత బద్ధస్థ వనాగరిక గ్రామ్యులుగాఁ బ్రభు
 సన్మానమువడయఁ గోరిగాఁక వితావిద్యలకు స్పదాచారాలకు నేరువి
 తులగుచున్నారు- జాతినాగరక్యము- నాస్తిక - గ్రామ్యభాష- మొనల
 గుపెడతోవలు స్వభావస్థితిముగా లోకమతోనేయున్నవి యొకరుకొ
 త్తగానేడచగనక్కఱలేదు- సస్కృతమునగల కావ్యనిబంధనమాలాం
 క్లేయభాషకంతగాఁ గానరావు- నాయకనాయకలక్షణము భారతీయకృ
 తులందువలె బాహ్యత్యకావ్యములఁ గాన్పించును- మఱియు నశ్లేలాది
 కావ్యదోషంబు లస్తనకబ్బములన్గొనింపకుంట పేక్షిస్తురుని దోషముకా
 దు- కొత్తగానాగరకతంబొందుచున్న మాంక్లేయభాషకనాది నాగరక
 తలగల భారతీయవాగ్దారవ మంతగాలభింపకుంట వింతకాదు- కావ్యంబు
 నఁబిలుడనుటకుఁ బిష్టయనిప్రయోగింపఁ జెవికేవకాదా- స్వభావవర్ణన
 సమనుచితముగాఁ జేయరాదు- ముంగురులువాల్చాపులు ముళ్ళేవుం
 ల్వరున చిలుచగవు తళుకుంజెక్కులు గలమోమున్నందు చందురునితో
 బోల్చివనించునట్లు తిసమొలనద్దాని విశేషంబులతో విశేషించుటసభ్య
 మగునా- మోమునృశ్చచిన్సట్ల ధోభాగమున గపచఁదగునా- శృం
 గారమునస్త్రిపురుషులొండొరుల గుర్చిక్కిరించుకొని దశక్షిధచుంబ
 నము లొసచుచు గుప్యాభాషితంబులనుచు గామకేళిగావించుట- హా
 న్యంబున గోప్యవయంబులగపచుచు మోటమాటలుపల్కుట- రోద్రం
 బున ననయవంబులనఱకుచు (బేవులంబెఱకుచు సతికతొరముగభాషించు

ట-భీబత్సంబున నెత్తురు వలదలు-ప్రేవుంబోవులు- చొంగ మొదలగున నహ్య
 ములఁగఁబ్రచుకట- కరుణయందు బలువురుగిలసి యొక్క పెట్టునగోలుమ
 నియోద్దుఁ- శ్మశానక్రియలు మొదలగు ఘోరములఁజూపుట- భయాన
 కంబున మూర్ఛిపూరితోత్సజఁనాభినయమున- నాభ్యరంగముఁ బ్రద
 శఁనాహమో మాత్రమున్ద- జగుప్సభయశోకములతో నభాన
 దులకాధివ్యాధులు కలుగునట్లు నాటకములు ముగింపరాదు. గూఢకాభిన
 యవ్రయోజనమునభ్యులకుల్లానపచి నీతినేఘటగాని జగుప్సభయశో
 కములఁగల్గజేసి కంఠవ్యమెఱింగి చుటకాదు- కుష్టపుండునుండి కులకు
 లరాలుపురుగులు- వాంతులువిరేచనములు చేసికొనఁచుగడు నీరసిలిచా
 వసిద్ధముగ నున్న మనుష్యులనొకవైపు పొడిచిపీఠితిను రాబందుముక్కుల
 న్వ్రేలాడుప్రేవులు పూణఁగభవతుం బొడిచిచుట్టుబందువారేడ్వఁగ
 దువులోనిశిశువులం బైకిలాగికాలఁద్రొక్కుచు బగఁదీచుకొనురాదా
 కారుల సూరచేష్టితములఁ జూడవేడ్కఁబడు నాచూపులు- లేక- నవ
 రత్నస్థగిత సింహాసనమున సకలజనసమ్మతినధిష్ఠించు చక్రవర్తులన్.
 రస్పరవదనావ లోకనకుశూపంబులమిత నానందంబుమూలే భవించు
 ట్లు పెండ్లిపీటనలంకరించినసవభూవరుల- దేశోపద్రవకారులగు దుష్టశి
 శువులసొంపించి పాణఁవటిమిరకలజరరక్షణవత్సులై జయభేరిమోయి
 నిజనియంబులకేతెంచు నీరబంధువునాలోకింపనాశించునా- తనతల్లి
 తనతండ్రినమ్మరగి తనతండ్రిగిర్వసమిడి చంపించినకారణమునఁ దానెనెరి
 డిక్పొడిచి పగఁదీచుకొని తన్నుంబొడుచుకొనిచెచ్చుట- ముదురుమీ
 నులాడి నృండ్లఁడియఁపెతనయెదుట విటకాఁతఁడేయు దుశ్చేష్టితంబు
 కన్బిఁబెట్టియు నొకమహారాజేమియు ననఁజాలకనోయాత్మసిక్కిని తుదకాపె
 నకొడుకులచేయుపరాళం జంపించివాని భార్యంజెఱపెట్టించి యపకా

తేనెకుల్లక్క తీయనాల్కా ఖండించుట మొదలుగు తనకుమ్మక్కమా
 యిహారంగముగా నొప్పుకొనిచులిచే బొడువబడజూచుట- తడిదగ్గడు
 పన్నదమ్ములు మొదలుగు నర్చి పూత బాధువులు న్రాజ్యశిలాపచే నెన్ని మో
 క్కులర్ల బన్ని బండ్లొడిచిలనాచు బరిగాలుక హాస మొనన- చుభశం
 బంజరించి రూపిత వృత్తవిరంతువులం బెట్లడివిడిచి పెట్టుచు ఘోరకృ
 త్యచూలాచరింపమిది దువక కి ముప్పరాజు యుష్థములఁ గూలుట- మొద
 లుఁ నమల- కి ధాపిభానుములు రంగస్థలమున నభిరయించుట కొంపనీ
 లివన నామ్ము సభిరంగులు హృదయక్షోభ కిరంబలి యెంచియే భరణ
 మును ప్రిమ ఖ నాట్యవేదవిరులు శృంగారపీఠ రసప్రిభానుములుగా
 నాటకములు కవలయుననియు నుక్తిహ నాయికానాయకిప్రశ్న- బోధ క
 నులైయుంకవలయుననియు సుఖపశ్యన సనయుతములు కావలయుననియు
 శాసించిరి- భారతీయులంకరికు లేఖ చిహన నోపములు పెక్కులు
 క్షిప్రటికిలి షేక్స్పియరు కృతులు లోక్ష్మీరమూనుటకే సరిదియగున్
 37- షేక్స్పియరునివంటి కవిశిఖాకంఠి సభూతోసభవిషయ యందగినది-
 షేక్స్పియరుని కపిత్వముతో నన్యులకవిత నోబ్బుటసూర్యునితోఁగరదే
 క సరియేయుటపరిపదన విచక్షణము నొక్క నేయరాదు- తనకావ్యదశ-
 లులగు జగము క్షేప్రభావిత మహానుభావుడు భారతీయులలో వ్యాసు
 నాంధ్రములో షేక్స్పియరు నాయభిప్రాయ- భారతీముచదివిన
 వ్యసన షేక్స్పియరుని కృతులన్నియు బొకించినపుడును నామఁ గునకులో
 కి నందము కలకపోల్కి- స్థూంధెన- షేక్స్పియరుని నాటక కలలు
 37- All is well that ends well దాగుగా ముగియునదంతయు నా
 1 Antony & Cleopatra 2 As you like it నీ యష్టానుసారము 4 The comedy of errors : భ్రాం
 5 Coriolanous కారిమోలేనను 6 Cymbaline సిం
 7 Hamlet, prince of Denmark శాన్త్రుకులయవహజగు పే

నేటి 8 julius caesar జూలియస్ సీజరుడు 9 నాల్గవ హెన్రీ మహారాజ
 చరిత్రము మొదటి భాగము 10 రెండవ భాగము 11 అయిదవ హెన్రీ మహా
 రాజజీవన చరిత్రము 12 ఆటవ హెన్రీ మహారాజ జీవన చరిత్రము మొదటి
 భాగము 13 రెండవ భాగము మూడవ భాగము 14 ఎడ్విన్డ్రవ హెన్రీ మహా
 రాజప్రసిద్ధ జీవన చరిత్రము 15 జానుమహారాజజీవిత విశేషములు 16 లియ
 ర్డ్ మహారాజదుఃఖా నాటకము 17 రెండవ చార్ల మహారాజు ఖాంత నాట
 కము 18 మూడవ చార్ల మహారాజదుఃఖాంత నాటకము 19 వృధాప్ర
 ణయోన్యము 20 మేకోబత్తు 21 ప్రతికిరియ 22 వెన్ని సునాకకుడు
 23 విక్టోరియా సర్వేడుకక త్తలు 24 మేచి విరేకము 25 mach Ado about
 nothing ఉత్తరగడబడ 26 బెల్లెయను వెన్నిన్ దేశపు నల్లనివాడు

27 విక్టోరియా మహారాజు పెన్సిల్వ 28 రోమియో జూలియట్టు 29 గమ్యా
 లిక్కు స్థరాని గాడేయుట 30 గాలివాస : 1 మహానా జీవన చరిత్రము 32
 ఎడ్విన్డ్రవ మహారాజు ఖాంత నాటకము 33 బోలియన్ క్రీడాలు 34 మన్నెం
 డనరేయ - లేక - నీరోడిది 35 వెరోనా దేశపు నాగుమన ష్యుల్స్ 36 నీ
 తుకత Winters tale 37 కావ్యంబులారు 1 వీ శ్లోకానియస్సులు 2
 ల్యూక్రసీచేట 3 చాటూపవ్యములు 4 నాయకప్రపనము 5 దీనతీర్థవా
 సి 6 భక్తికన్నునొకపక్షి - కావ్యంబులయెడ నెవరికిట్టి బాట్లు వారివి పోచి
 సకావ్యపద్ధతి పాశ్చాత్యులకు లేకుండుటయొక అంతరంగిక గాద - కవి

తాప్రతిభ బరికించుట ముఖ్యముగాని వానియవములు దీక్షిణినియే
 వగింపరాదు - సహాయనరకతో గాన్యమునొనరించిన వా కన్న సహా
 యుడైన నెవనివాడు వనియుడుకదా - ఇత్రముచదివి సుశీలత్వమునా
 గిరిగిన్నికిట్టి మానవశిల్పిచాత్యులకు కన్న సహజమొడి న్యంబున గ
 మ్యముగఁ దనగుండుకొనిన బంగారుపిచ్చుక నేవుల వ్యాప్యము - సకల
 భాషాజనియగు దేవభాషలో గాన్యముచెప్పి లోకుల చెప్పించిన వా
 న్న దీక్షిణియోగిబ్బ మొనరిక జగమున్న తోష పెట్టి వాడు వే
 యిరెక్కోకు ఉండగు - నెందుకొక గుండె - కాళిదాసకృతులాంగ్లయ

భాషకును పేక్స్పియరుచికావ్యంబులు గీర్వాణభాషకును మాచికనయెడ
నాదురు, గ తారతమ్యమున్నట్టెనడుననియెంచి నాకుఁబోచిన కాళినాను
నిఁ మూడుపద్యము లాంగ్లేయభాషకును పేక్స్పియరుచి మూడుపద్యము
లు సంస్కృతమునకు నామ్రోకనఁడను. శ్లో॥ తన్వీభ్యామా॥ దీనితెలుగీ

గ్రంథమునఁ జూచుకొనునది- She who is there a lovely and
delicate woman of middle age, sharp toothed, scarlet liped,
tender waisted, gazzle-eyed, deep navelled, slow footed,
on account of heavy loins, slightly bent down by breasts ;
like the first female creation of the Creator. O, she doeth

teach the torches and కీనితెలుగీ గ్రంథమునఁజూచుకొనునది. శ్లో॥
అశ్వంశం ప్రశ్వలితామాలాక్షణే హోప్రదీపాః । రాత్రౌకాశీశ్రవణ
విచలప్రశ్నభూషే వభావి । సోగర్భా చాగభవతుమతి శ్రేష్ఠమురావ్య
అమూల్యం । వాయుస్యాభేచకం పరమావస్థ భమ డలేనా॥ శ్లో॥ ఆ

కారపద్మశిష్టః కీనితెలుగీ గ్రంథమునఁ జూచుకొనునది. He is as in-
telligent, as beautiful, as learned as intelligent, as engaged
as learned, as famous as engaged. He was a man and

దీని తెలుగీ గ్రంథమునఁ జూచునది శ్లో॥ సో భూత్పు
మాన్నగ్నశేవ । సంపూర్ణాసుగుణాకరః । నాహంకదాపివీక్షిప్యే । త
స్యప్రసాదాన్మిత్రః॥ శ్లో॥ ఆభరణాభ్యభరణం ornament of orna-
ments, decoration of decorations, simile to simile, friend!

her beauty is దీనితెలుగీ పోత్తమునఁజూచునది. To gild refined
gold and కీని తెలుగీపోత్తమునఁ జూచుకొనునది. శ్లో॥ స్వశే హేమ
విలేపనంసమనికే ర్భక్తిత్వశేరంజం । చాంక్షేయప్రసాదే సుగ్రంథకలసం
హేమోపలేన్న హసమే । కేవేంద్ర స్యశరాసనేనను దితే వణాకంఠరప్రా
పణం । దీపేనాకకరుచిప్రదీపం మతివ్యధక మ్న హాస్యాస్పదమే॥

పేక్స్పియరుడు సహజ పండితుడు- స్వతంత్ర కల్పనాచతురుడు- ప
రులకట్టి పట్లకులొంగక యభేచ్ఛగాఁ గావ్యంబులొనచె-ను- మఱియు
బెక్కు శబ్దంబులకు నిజేచ్ఛానుసారాధకంబుల విరియోగించెను- గాళి

దాసుఁడు పాఠిననిబంధనమలకు లోఁబడికృతులనొనఁచెనఁడు. నాకు
 లభించినకావ్యంబులు 1 రఘువంశము 2 కుమారసంభవము 3 మేఘసం
 దేశము 4 ఋతుసంహారము 5 శృంగారతిలకము 6 పుష్పబాణవిలాస
 ము 7 నలోదయము 8 రాక్షసకావ్యము - నాటకములు 1 విక్రమోర్వశీ
 యము 2 శాకుంతలము 3 మాలవికాగ్నిమిత్రము 4 ప్రహసనము:-
 పేక్కియరునచిఁస 37 నాటకంబులలో 4-20-21-24-25-26-27-30-33
 -34-37 లతినివికావకొనెదనుఁ గానిసిశ్చయముచెప్పరాదు. వివిధవేషంబు
 లనొక్కఁడే వివిధావస్థల స్తోఁచునటులొకనిసరస్వతిపెక్కు క్షేటంబులఁగా
 స్పించుటకూడనై జమనవచ్చును. రఘువంశమును నవసానసగళములు కు
 మారసంభవములోని పదవసగళమొదలు కడమసగళును మాఁవికా
 గ్నిమిత్రము- నలోదయము- ఋతుసంహారము- శృంగారతిలకము- పు
 ష్పబాణవిలాసము- రాక్షసకావ్యము- ప్రహసనము- కాళిదాసకృతులగు
 నా- యేమోదేవునకొక - కఠినముగాఁ జెప్పలేదననలోదయరాక్షసకా
 వ్యములు- స్వభావోక్తిచాలదన ఋతుసంహార మాలవికాగ్ని మిత్రశృం
 గారతిలక పుష్పబాణవిలాసములు మోటహాస్యముకనుకడదనఁ బ్రహస
 నంబు నెడమచేతివ్రావలె రఘువంశకుమార సంభవావ సానసగళు
 న్రచించెనేమో- కాళిదాసుఁడు పేక్కియరునినలె స్వతంత్రుడుకాఁడతని
 కవిత్వము నాల్మికీవ్యాసకవిత్వముల ననుసరించినది. భారతీయగ్రంథము
 లలోని యూహలన్నియుఁగిలిపినచో పేక్కియరుని యూహలగునేమో-
 యెన్ని మహానదులు కలిసిపాటినను సముద్రమున కొకమూలకువచ్చు
 నా- సూర్యవంశపాలన పద్ధతి- సూర్యకాంతి- గీర్వాణ భాషాగౌరవము-
 భరతవమానాచార సౌకర్యము- పేక్కియరుని కవితాప్రతిభయు నిరువ
 మానములు- పూర్వంలో శాల్మీకవ్యాసులు- నవీనులలో జయదేవమా
 ఘభవభూత్యాదులు న్న కాళిదాసునకు సమానులో లేకధికులోగాని లోక
 మునందలికవులలో పేక్కియరునకు సమానుఁడుగాని యధికుఁడుగాని లే
 డనవచ్చును- నామట్లుకువాకుఁ గాళిదాసుంజదువునపుడు పేక్కియరు
 నగరునన్నపుడు పట్టణమువలెస్థరించెను పేక్కియరునిజదువునపుడు
 కాళిదాసుఁడు మహారణ్యము న్బరిశీలించుకడ నుద్యానము వలెదోచెను-

ముఖ్యము- నీగ్రంథమున నాయుపయోగించిన భాషయుంబద్యలక్షణము
 నూర్బర్య విమతాను సారము- కాళిదాసంస్కృత మచ్చ తెనుగునందెల్పి
 నాడఁగీర్వాణభాష నైఋగునకుమాచుకొనవుడు- గమికమీకృతనై
 కసీవృతుడనై యనియాంధ్రీకరించినలాభమేమి- యాంధ్రేయభాషకాం
 ధ్రమొసఁచుకొనడ నాంధ్రేయ భాషాపదముల వాడుటెట్లుతగదో దేవ
 భాషనైలింగింనునవుడు తత్సమమట్లుపయోగింపరాదు- మిశ్రకావ్యముల
 నూడఁ గొంతొకయధమునైలుప సచ్చ తెలుగునకు శక్తిచాలనప్పుడు
 మాత్రమేవాడుకలోనున్న తత్సమముపయోగింపనచ్చును నీ॥ వడిగో
 రు వెచ్చగుబ్బుల గ్రమ్ముకొంగిలిగట్టగ మొదలంటఁ బట్టుమోషి యని
 చెప్పక- సహసానఖంపచర నదత్త పరిరంభమామూల పరిపీడితాధరో
 వ్య మచిసింగారమునకుఁదగినికితిన సంస్కృతదీఘుక సమాసములందెలుఁ
 గు పదైముద్ముడముద్బంపరా దిపుడఱుసున్నకుఁ బల్కుబడిలేద- తెనుగు
 నఱుసున్నలు- శకటరేఫములుగల పదములందెలిసికొనుటదుస్సాధ్య
 ము కాచికొన్నికొన్ని ప్రయోజనములంబట్టి పూర్వమతాను సారంబుగ
 నీగ్రంథమున నఱుసున్నలు- శకటరేఫములు దంత్యచజలకుఁ బీఠికమొ
 దటి పదిపుటయందున్నట్లుగుతుఁలుండెలుపఁబడియెను- మిగిలినబుద్ధిమం
 తుఁడు నోటినిండఁదీసిచెర్వులోని చేపలుచెల్లెక్కిపోయెనన్నట్టిపుడొక పం
 డితమృగ్యుఁడు కొండకుఁగొడ్డ- యెందుకెప్పుడు- సంపుటకమ్పుట- మం
 చికిమచ్చ- యింకకీర్కయనియుం దెలుగువ్రాతం జంపుచున్నాఁడాహా
 యేమినిదపకాలము- తెనుగున లేనిపదాలు తద్దినముకొనునట్లు తగిలించు
 కొనిగోరంజీలునది గొడ్డటంజీల్చునట్లు సులభముగానున్నతోచాయఁగ
 లిగిన దానికిజగ్గవ్వులంబోదించు వృధాప్రమానములేఖకులకుఁ గా
 వింపఁదగదు- పేక్కియర్కాళిదాసుల లోనిపొగసులు శృంగారాదినవర
 సరియల నీగ్రంథమున బోల్పఁబడియె- కావ్యంబులం గీతగోవిందమువం
 టి గీతప్రబంధము మము- మాఘమువంటి కేవలపద్యకావ్యము మధ్య
 మము శాకుంతలమువంటి గద్యపద్యమిశ్ర గూఢకమధమము- మొదటి
 ది సంగీతసాహిత్య విద్యావేత్తలకానందదాయకము- రెండవది కేవలభా
 షాపండితైక వేద్యము- మూడవది పండితపామరోభయ నేత్రశోభి

మా శ్రీరంజకము - మొదటిదానినగ్రీచించుటకు వాగ్దేయకార్యజీతగు
 ను - ర్మకవదానిగ్గి గేనంబాపాపాదీతాదుచాలును మూడవది పలువుర
 వాలకము లతో గొని యక్క-టరాదు నాటకాంతింక విశ్వమనదానికి నా
 టకరచన మే యు నకవిష్వామని యభిప్రాయమా లేక కవికిగ్రావ్యరచ
 నా శక్తి తగ్గినపుడు నాటకరచన మొనరుచు నిరూ నాటకవిరచనములు
 చెట్టు చ చెచ్చుడు కాలము నకు గుక్క మూఁతి పిందెల
 నందగు నేమో ప్రి సూతాత్తము యావనమనవయ
 సుచెడుటకు గుత్తుకాన్పుకాదా సహజమగు చంద్రబింబమం జూచి
 యానందించక చిత్రిపటముననదాని ప్రతిజూచి యలరు వెట్టివలెగొవ్వు
 నుపేక్షించి కొయ్యబొమ్మవలచు వెంగలిమాడ్కి వటియు బ్రోక్షమ
 గుసాలుమాని మనసులో బ్రాబ్ధిపు వెడఁగుతెన్నున దాబాకించు య
 ధాధివస్తువు వాస్తవంబున కానందింక వాలకంబులకుల్లాసపడువా
 డెంత వెట్టివాడో యప్పటిలోకు సంగతి తెలిసికొనుటకు మోచేతికంక
 ణమునకన్దిపట్టు నాటకము చూకనక్కరలేదు పూర్వలస్థితి తెలిసికొనుట
 కు నాటకమాలకన్న గివికృతేతరగద్యపద్య కవ్యములేలెన్న యకరివేస
 మొకరూని చో సపహాసస్పదమగుగాని స్వాభావికముగనుండునా కా
 వుననాటకప్రియోగమున బ్రయోజనములేదు పూర్ణగభవతియైత
 నమాటవజచి తన్ను నిరసించుభతయెదుట శకుంతలపడినపాల్లోక ప
 దాతేంద్రగుట్టవాడొపె వేషముపూని తెలుపదొరకొనుటయు నందుకుజ
 నులలరుటయు వెట్టికుదరినదిచోకలితేరా తలఁజట్టుకొనియెద నన్నట్లుండ
 దా యట్టివాలకంబులవలన వెట్టులకుఁదప్ప జ్ఞానులకు హృదయంబులర
 సహపృతిలునా తనతల్లిసత్తగి తనతఁడ్రికివినమిడి చంపించినతనపినతం
 డి యెదుటనున్న పు హేమెట్టయొక్క ముఖవైఖరియెట్లుఁడునో మన
 యూహ కేయందన్న పు వేషముచేదెలుపబడుటెట్లు కథాసంసభముతె
 లుపుటయందు గాటకముద్రావిడ ప్రాణాయామమవరిటిది యొకవత్సర
 ముక్తిందటదాఁగలసినతిలోకై కసుందరియగు శకుంతలనమ్మచి యాపె
 యెన్నిగుత్తులు చెప్పిననునమ్మక సభాస్థలినా పెదూలనాడి పొమ్మనిన
 దుష్యంతుండాపె యేగినవెంటనేయాపెకుదా నొకంగిసయంగిమొక

జూలరిగొడ్డు దొంగిలంక మాత్రముచే నా పెద్ద గూడినట్లు జ్ఞాపికితెచ్చి
 కొనుటయు వాటియై, కీంట్ల కాపెకొడుకుఁజూచి తనకొడుకనివిశ్వసించి వి
 రహవ్రతధాశోయగు గూపెక్కుంకలగాఁబోల్చి కలిసి యున్నట్లు పురా
 ణకథకు విరుద్ధముగ తెలిపోనియసంభవములగు దిక్కుచూటయొకనాటక
 ముటచాటకాంతంకమిష్టంబుమేమిచోద్యమేమి నాటకపుపిచ్చివాల్మీ
 కివ్యాసాది కవులకీనాటకవిరచనోన్మాద మేలపుట్టలేనో కవిసార్వభౌ
 ములగు భారవిమాఘులు స్వయంభట్టు తిక్కనపోతన పెద్ద నానులున్నె
 న్నరుమిట్టక ప్రిముఖులు నాటకవిరచనమశంభా
 వ్యమనిఁజూల్క నిపయియియు మానివేసియుందురు విన్నించుట
 వలె గద్యముకన్నఁ బద్యమురచించుటకష్టము- పద్యముకన్న పాటయొ
 నచూటకష్టము- నాటకవిరచన మధమమైననేమి యుక్తమమైననేమి
 జానిలోపాలోపములతోఁబనియేమి- కడచినదానికివగపేల- లోకైకకవు
 లునాఁ బరఁగిన మేక్కియర్కాళిదాసుల కృతులలో విచారించినచో
 మేక్కియరుని హేమలెట్టును గాళిదాసుని శాకంతులమును నిరుపమాన ప్ర
 ఖ్యాతింగొనిచివందుర వానిఁగూచి కొంతచచిఁపవలసియున్నది- హే
 మలెట్టు డెన్మాత్రకదేశమంతటిలోను వానివంటి దుర్మాగుడులేడుహే
 రేఖ్యయీ సంగతిచెప్పటకు సమాధినుడియో ప్రభువాదయ్యమేలేచి
 రానక్కటలేదనియనుటబట్టి యదివటకేరాజు బలాత్కారముగా నతని
 తమ్మునిచేఁ జంపఁబడినట్లందఱికోఁ దెలిసియుంటున్నప్పుడు- వాటియు- హే
 మలెట్టు కావలసివెట్టివానివలె గన్పట్టదనని తనచెలికాంత్రతోఁ జెప్పి
 యున్నాఁడు తనతండ్రితో నోఫీలాతననడుము హేమలెట్టువొట్టుకొని యెం
 తయోప్రేమజూపించి యెట్టకేలకుఁదనయందలి మోహమువిదల్చుకొ
 న్నట్లు కాన్నించెననిచెప్పటవలన హేమలెట్టునకుఁ దనతల్లియుఁబిం తం
 డ్రియురొనచిఁన దౌజన్యముంబట్టి సరిసారభోగములందు గాఢవిరక్తి
 కలిగె నుక్తముఁడగు తనతండ్రి జంపి తనతల్లింబెండ్లాడి గాజ్యమాక్ర
 మించుకొన్న తనపినతండ్రిబొలయించి పగఁదీచుకొనుటయో తనబ్ర
 తుకునకు సాధకమనిశ్చయించి వెట్టివానిపలెనటించుచు నడునువేచు
 కొనియుండెను హేమలెట్టునకుఁదనపినతండ్రియొనచిఁనదుర్మాగక తఁదా

కి మఱినా పెక్కొత్త పెక్కిక్కిలి హేమెట్ట వెట్ట వేసుగురువకుఁ దమదుర్మయ
మే కాకగామనిశ్చయముగాఁ దెలియును హేమెట్టా తెన్నులై మనువలె
మానుసంఘమునై న్నసహ్యపడెను- లోకమునన్ద్రుంపఁగోరచ బుద్ధుఁడు
భార్యను రాజ్యభోగముఁ దృణప్రాయముగాఁ బరివ్రజించిచట్లు హేమె
ట్టతాపిట్టవలచిన యోఫీలానువఱియుఁ ననజీవిశేచ్ఛగూడఁ బాపాత్తుఁ
డగు తనపితండ్రింజంపి తనతండ్రిఁబుణామఁ జీడుకఁ కెంచెడనాడెను
హేమెట్ట ధరాత్రుడుఁ మఱియుపచక్షుఁడు హేమెట్ట యొక్క పినతం
డ్రి ప్రతిక్షుఁడు తనతప్పునకై పశ్చాత్తాపపంచమండ్రియైన స్వభావ
మున దుట్టెటచేనాత్మరక్షకై హేమెట్టగొలయుంప నిశ్చయించెను సు
గుణసౌందర్య బహులంగాపుండఁ డగు తనతండ్రిగ్నడిచి దుర్గణ
భూయిష్టుఁడునుగురువయునగు తనపితండ్రి ప్రసాదమిదిగి తనతండ్రిం
జంచుట హేమెట్టనకు బ్రతుకునందు లోకంబుట్టిం చెనుదనతల్లితోబో
లిసస్సునకుఁగూడఁగూడని సబంధముంట శింకించెయేకఁగోలు హేమె
ట్ట తనతల్లిగదిచెంతసథకరాత్రిమున నొ టిగడానిన పోలిసస్సునెఱుఁ
గెట్లు పొడిచిచంపెను హేమెట్ట లోకూంపతిచే మిక్కిలిప్రేమి పఁబడె
గాన నతనికిబాహుటముగా హానిచేయుటకానని పినతండ్రివెటచెను బ
శ్చాత్తాపనశయందు నై వప్రార్థనముచేయుచున్న పరమదుర్మగుఁ
డు చంపఁబడినకర్మకొందుట కిష్టపడకుంటచేధమకజ్జఁజ్జెన హేమెట్టదై
వమునకు మ్రొక్కుచున్న పినతండ్రిరాత్రి నొక గడనకు దొరకినప్పటి
కి జంపకుండెను మఱియు నోఫీలాతానలచి వలపించుకొనిన హేమెట్ట
బోలయించుటకు హేమెట్టపినతండ్రి యింగ్లాండునకుఁ బంపుటవినిరా
శచెందిపిచ్చై పోయెట్టి వెట్టికిఁగారణమాపె తండ్రి మాకస్మికముగా
హేమెట్టచేజంపఁబడుటయని హేమెట్టపినతండ్రి భ్రమపడెను బుద్ధుఁ
డు పట్టాపువీసెన్వచ్చెను మనుజుశవమంజూచినపుడు తనసారసిబ్రాహ్మిం
చిచట్లు హేమెట్టసమాసి చెంగట హేరేష్యానుబ్రక్కించి యాయస్థిరమా
నుష జీవితముపై మిక్కిలిరోతఁపడెను మఱియు దుష్టశిక్షగావిరిచి లోక
మున పదుపకారమునేయుట యేజన్మమునకు సాధకతయని నిశ్చయిం
నోఫీలాకువలపుజాబు వాసినతరువాత రూఢిగఁదెలిసెను హేమెట్టతల్లి

లా క్షణం ను వాటియు (దన పా)ణము కన్న ను దుష్ట
 శిక్ష (క్షేపి)త్యాణము రగీచుకొనుటయే ముఖ్య
 మనియెంచెను - వెళ్ళెనట్లు తనయ్య శిష్యు నెటవేచుకొనుటకు న
 తిరిగివచ్చు యొక హేమెట్టు గీతోదాస్త (దనవచ్చు) ను హేమెట్టు తనకిహేమె
 ట్టు నకు వెళ్ళెనట్లు సందియమున్నచేమోకాని హేమెట్టు పిసంక్రమి
 త్రివది సహస్రములేను - హేమెట్టు తన (జరి) పగదీచుకొనుటకై వే
 సివేసవనియో యాధిగః శ్వశి చెను - సంగతులవల్ల హేమెట్టు ప్రత్యక్ష
 ముగాఁ దనసంగతిని దనపిసంక్రమి చెంపుటచూడ లేకు లోకులు గుసగుస
 లాడుకొనియుండినదన్నా కాక అమూల్యము (దనయ్య)కు సవయస్కు
 లు (దన) నుచుచూసమున్నపచక్షగాఁ దీవ్రసంకల్పనశమున (దనకు)దో
 యెన (దన)తండ్రి దయ్యము తనపిసంక్రమి కాదనెను నైపిసంక్రమి భ్ర
 మకడటచేతను వాటియు (దన)వల్ల దనతండ్రి గతించిన కెండునెలలో
 దన (దన)తండ్రింబెండ్లాడిన కారణమంబట్టియు (దన)తండ్రిచాపు దృష్టాంత
 ముగాఁ దెల్పుచొక నాటకము (దన)తండ్రి విషజాలక లేకపోయిన తనపిస
 తండ్రి కైఖరినొప్పియు హేమెట్టు పిసంక్రమిండునమాది పిత్యాణము
 దీచి- లోకులకు దనధర్మాచరణమందెలియఁ ? చక్షుశ్చయించెను హే
 మెట్టిండు నిరంజనువదియైశ్వర్యము నయస్సు కలియుండివచ్చును సూర
 మతముంబట్టి దనతండ్రి తనపిసంక్రమి నాత్రునాడు తొకదోషముకాదు
 తనవల్ల కాని వాటియుట వంటి సర్వ హేమెట్టు ధన్యము కల పెద్దలెవ్వరైన
 గాని తనపిసంక్రమి తనతండ్రింబెండ్లాడిన గాజ్యమాక్రమించుకొన్నట్లు తన
 తో జెప్పయుండలే దింతయెకాక తనపిసంక్రమి తన తల్లింబిణయవైన
 వెంటనే రాజ్యమునకు నామమృతగాజపీవరియెంబయోప్రేమతో బహి
 రంగిమగా రాజసభలో నిష్క్రమముగ వక్కానించెను గాబట్టి హే
 మెట్టు లేకపోయినమాత్రమునడి పెద్దలకరమున పడుచుతనపుట వివేక
 మతో (క్షేపి)నాదమెత్తినట్లు నడించుచు (దా)వచ్చి వదిలించుకొన్నక
 నియనాపె తండ్రి శ్రుతియు (దన)తల్లిందనపిసంక్రమి మొదలుగు నాత్ర
 బంధులంబొలయించి కోరితనమిత్తకి దాహేతవయ్య నిట్టివేకముగాఁ
 చెను హేమెట్టు శీలాను (దన)పా)ణపదముగ (లే)మించియు నాయో

దనవంశమునకు ల్పితాః జెడినకుట్టనిదుస్సాహసమొక నాటకముగాఁబ
 న్నుట లోకులకుసునీతిబోధక మెంతమాత్రముం గాదు మఱియునేఁబది
 యేండ్లకు మించిననయసుగల్గి తనయన్నకుదోహమఁగావించి పదినెం
 జెండ్లాడి రాజ్యమాకరిమించుకొన్న తనభౌజన్యముం బ్రీతిక్షణము
 జ్ఞానీఁదెచ్చుకొనుచు బశ్చాత్తపుడగుచు భగవంతునిదన నేరమునైన
 చుమని పాత్రాంతులగుటచే హేమైక్ళుపినతండ్రిహేమైక్ళున కోఠీలాను
 బెండ్లిగావించి వానికింబట్టముంగట్టి తానోరసిలియుండక మిందుమిక్కిలి
 హేమైక్ళుంబొలయింపఁ జూచుటపాత్రాసభావము కానేరదొక వేళఁ బూ
 ర్వగాధనననఁచి చేసిననుపేక్షియరుని వంటిమహాకవి యింతయునంద
 భముగా నొకపడుచువానిదుస్సాహసమునేఁ గులనాశమగునట్లుదుఃఖ
 పర్యవసాన నాటకమొనఁచుట సునీతిబోధన ఘోకమగుకాన్యమున కేత
 లనంపుటేచ్చె నొకపోడకాండొక యెలజవ్వనిస్వలచి యుండియుంబిట్టకొర
 చెము కూతఘనమనునట్లు మనీశ్వరాహామగు జ్ఞానసై గాగ్యములగ
 పచుట నూనియశావనస్వభావము కానేరదుమన కార్యములనెరవేచు
 దైవమొకటికలదు దానివశమునసర్వము జరుగుచున్నదని నేనిహితునకుఁ
 జెప్పినహేమైక్ళు తనతండ్రిమరణమునకు మఱియుఁదన తల్లిదనపినత్రిం
 డి పెండ్లాడిరాజ్యమాకరిమించు కొనుటకాదై నమే కారణమనిసమ్మి ప
 గ్గఁదీచుకొనులలగుపు మానకుఁకిచిత్తము- సకలకార్యమొక జ్ఞానవేక
 తయను ధృడవిశ్వాసము గలవాడేపనికైన సంతగాఁ గీప్రప్రయత్న
 మొనరింపఁజాలఁడు సుఖపర్యవసాననాటకములలో సుఖమాగణములఁబ
 ని పాత్రములకుఁ జూచునగుమోముల బ్రీతుకుఁగల్పించునట్లు లేనపోని
 యూహలతో దుఃఖాపనాననాటకముల భూమికలకెట్టలో క్షీభిత్సమతణ
 ములస్సావిష్టపమధుకలమనితెచ్చి పెట్టబుద్ధిపై పర్యమేమః వచ్చును గా
 నిదో రంగస్థలమునకుఁదొలుత నొకముడుపలివాని వాఁకూతుతోఁగూ
 డబలియిచ్చి యూపిదపఁజూపఱు నేత్రములకానందమా లేకపోకోపకార
 నీతిబోధకమా తనకవితాప్రతిభకొకవన్నియ యూయొకదుష్టమిగులమా
 సృజితమురాచరముం గు తోడులేకపోవదనునట్లొక యవివేకపుషడ్డుచు రా
 చకొడుకునికొక వీరునితో జతపన్నిఘోరముగఁగూలిండుట- యోఠీలాకు

హేమైట్టుండరించుటకై వానిపినతండి) యాంజ్ఞేయ జేశమునకుఁ బరిపి
 చేసినట్లు స్పష్టముగాఁ దెలియఁబడినచో నా పెయూత్తహత్యకుఁ దగిన
 కారణము నాటకమునరగపడుఁగదా యేలోపములెట్లున్నను లోకము
 లోఁబ్రాజ్ఞులందఱున్ హేమైట్టు నాటకంబులనన్నిట నుత్తమమనితలంచి
 నపుడునేగాదనఁజెల్లునా - హేమైట్టుప టి పండితునకుదయ్యమగపడి యు
 పన్యాసమిచ్చుటయు మఱియునామాటచొప్పున నతఁడుతనతోఁగూడఁద
 నకులము సంతయుంబొల సంచుకొనుట యిట్టికథస్థి కా యల్పకై న నసం
 భవముగఁనోచనా - కథకుఁగా లేస్తేతులు లేవీలోకములోజరుగని యసం
 దభకములెవ్వ - తక్కినయశములతోలిసీకేల - కవితాచాతుర్యమెట్లున్న
 దన షేక్స్పియరుని కవిశ్లోకానితిభ కుమాతాకాండ ప్రభకును లోపమెవఁ
 డెంచఁగలఁడు - షేక్స్పియరుని నాటకములు కావనిశంకింసఁ బడినయవిత
 వ్పఁదక్కిన యిదవదియైదింటిలో నీతిబోధకములు కెరియులేనియస్సు మ
 టియా లేస్సు టైమనుజేవనమనుటకు సాదియములేదు - నీ యష్టానుసారమ
 నురది జగముననాటక రాజమనవచ్చును - లోకులకుత్తములవల్ల నశ్రుతి
 యు నీచులనుండియు నొక్కతీరుగనే నీతిబోధించనచ్చుఁగాని యుత్తము
 లనత్ప్రకాశముల నీతిఁగఱపుట పండితాభీరుచి - నీచులదుష్ప్రకాశమ
 గపచి నీతిఁదెల్పుట పామరరంజనము - కాళిదాసునినాల్గునాటకములలో
 సతనివికాననకొన్న మాలవికాగ్నిమిత్ర) ప్రహసనములుగాక తక్కిన
 రెండిటిలో సనేకపండితుల యభిప్రాయము శాకుంతలము శ్రేష్ఠమని - కాని
 విక్రమోర్వశీయమే మేలుగఁగన్బట్టెడు - భాకలుండగా నన్యపురుషులఁ
 గవియఁగోరుట భార్యలకెట్టి తప్పభాకలకుఁగూడ భార్యలుండగా మ
 టియొకతె గూడనెంచుటయట్టి దోషముకాదాకో - పురుషుండింకోకతె నా
 సించుకట్లు స్త్రీవేటొకనిఁగాంక్షింపఁదగదా - యదాన్తిపఁగూడిన నానే
 రమ్మనైచుమని భార్యపాదములకుభాక మొక్కునట్లు వానిఁగలసిననా
 తప్పొచుకొమ్మరి భాకపాదములకు భార్యమొక్కుట సరసముకాదఁ
 ట - స్త్రీకిఁబాతిప్రభుమవలె బురుషునకేక పత్ని ప్రతముముఖ్యము కా
 నేరదో - యొక్కకట్టింకోకకిముక్కతగునా - భారతీయనాటకములలో ద
 ష్టికానాయకత్వము సభాసదులకు దుష్ప్రతిబోధకము - విక్రమోర్వశీయశా

శుంతల మూలపికాగ్ని మిక్రిములలో నాయకులు వేశ్యనొకఁడు వేశ్య
 కూతునొకఁడు వేశ్యవేషముననున్నదాని నొకఁడు క్రమముగావలచి
 యగ్నిహోత్రసాక్షిగాఁ బరిణయమాడుకొన్న భార్యలన్వంచించిరి- కా
 శుంతలమున సఖులతోఁబూలుగోయుచున్న శకుంతల తేనెటీగకుజడిసి
 చెలులన్నాముమునకై పిలిచినపుడు విదూషకునితోఁగూడఁ జెట్టుచాటు
 నం బొంచున్న సార్వభౌముఁడగు దుష్యంతుఁడు పురువంశపురాజు భూ
 మినేలుచుండగా ముద్దరాండ్రకెవఁడవజ్ఞ సేయుచున్నాఁడు రాయనికత్తి
 జలిపించుచు నాపెదటికుఱుకుట దెంతసరసము- కనికరమాముద్దియ య
 దివఱకచట రాజునక్కియుంట యెఱుంగకుండెనేని యతనియాకస్మికౌద్ధ
 త్యమునకు జడసియొక్కపెట్టునఁ బ్రాణములు గోల్పోయియుండును-
 బ్రాహ్మణులు కణ్వమునికూతుఁడే నాతిథ్యమందుమని రాజునకుఁ జెప్పిన
 పుడు తనలోసరియె యాపెజూచెదననుకొన్న రాజుపూలమొక్కలకు నీ
 రోవ్వియుచున్న శకుంతలఁజూచి యిదేకణ్వముని కూతుఁరనిచెట్టు చాటు
 నఁబొంది యాపెచక్కఁదనముఁజూచి యూటలూరుట తనవంటియుత్త
 మక్షత్రియునకహంకమైన వనిగాదు- తపస్సుబాగుగ జరుగుచున్నదాయ
 ని రాజడిగినపుడు శకుంతల మునికన్నయయ్యుఁ బ్రత్యుత్తరమిఁబోక
 వేశ్యకన్యవలె స్థిగునటించుట బ్రాహ్మణ్యకులాచార విరుద్ధము- రాజు
 చేదపోవనరక్షకై నియోగింపఁబడిన ధర్మాధికారిని రాజునీచునివలె
 దబ్బరవలుకుటనుచితము- రాజుతారాజభృత్యుఁడనని చెప్పకొన్నప్పుడత
 నింజూచి శకుంతల శృంగారలజ్జనగపచుఁ చుఁ బండ్లిగిలించుట మఱింత
 యనుచితము- శకుంతలానీతింజీ పచ్చెడునని నకియలురాజసన్నిధిననం
 గా నైననాకేమని చిరాకుపడుటకరసమా- యిక నాతోక్కెటికుటకవ
 కాశమున్నదని రాజుశకుంతలవేల్పు సానికూతురని తెలిసినపైననుకొను
 టచే నంతకుముందాపె మునికన్నయని తెలిసియు మోహించుటజేన్యా
 యము- శకుంతలంజూపించి ప్రియంవదరాజతో మఱేమడిగెదరని ప
 ల్కునపుడాపె న్నకుంతలవేల్లతోఁగొట్టి సానిటక్కగపచెను- కేవలక
 న్యకకట్టి చమత్కారము తెలియుట స్వభావవిరుద్ధము- మనస్త్రవ్యాపార
 మునకడ్డగు ఘోరతస్సీపెచే జేయఁబడఁదగినదాయని మునికన్యకలతో

రాజంశ్చ పౌత్రముగాఁ బల్కునా-కన్యకు మన్మథచారమునఁ దాము
 నెలియుటెట్లు- ఇప్పటికిన్ స్తనకంఠమని రాజకన్యకలతో నిగుఱఁప
 యువణః పము సేయఁదగునా- శకుంతలకుఁ దానుఁగిరమిచ్చుటచే నాపె
 వృత్తి సేచఁబుగామునా? జెల్ల తీచఁగలడు- విరళాః పువ్వుఁ డెట్లునఁ
 బడుచున్న వేల్పుసా? కూతురు కన్యకముఁ యొప్పుచున్న దనుపొల్లి- బాగుగ లే
 దు- జెల్లెడుచెట్టికిన్న బొమ్మచెముడుకొంక కొం- యొప్పు నేమో- పూ
 వు- చివురు- తేనె- పండుఁతోఁగొల్పి గూఁడుమవృత్తు సబంధములేని ర
 తనముతోఁగొల్పినే- నీ రోక్క- పుడనుకూలించెనని విరూపకుడనుట
 కన్న నీరొక్క నేగిలోఁబడినదన బాగుగదను నవ్వులాటకిన్ని మాటని
 జముగ నెంచుమని రాజవిరూపకుఁ కనుట స్థిరదా- లిడిగాముకాదు-
 రాజపొడలోఁబొందుంకి శకుంత- తాన- గ్రహింప వలపుజామఁజదువఁగానే
 యుట్టిపడ్డట్టి వచ్చిమన్మథుఁడుచివరిపాఁ నేయుమన్నాడుఁగాని స్వగు
 లఁబెట్టుచున్నాడని పైబడఁగోవుట దెంకజ్జ- కపు నరసము- శకుంతలక
 న్నేయయు నంఃపూర్వకము నెడసియుంటగ్గు రాజనిసానిస్టి యగు
 టచే మన్మథుఁడని దానివలెఁబల్కినది- కేవలకన్యకకట్టి పల్కుస్వభావ
 మా యొక్క మంగలినలె- నీకువిసరుదునా నీకాన్లు సుకుమనాయని రాజస
 రసమునకు మొదలిడుట యెంత బాగున్నది- మట్టమధ్యాహ్నపు వేసవి
 యెండమగు మండగా నిశ్చలవేళననయోగమున కేడఁచుటయనుచి
 తము- క్రియయంతయుచుత్తరీ- కదప నాచంద్రినోపదేశి యడపూ
 నింపఁదగదు నాసఖులనుమానించెద రేమో యింక- న్విడుపుమని పౌడ
 జారయకుచున్న కేవలకన్యకయనుట యన్వభాషకము- కాచు కేళికన్యకము
 లనిట్లు బాహుటముగాఁగొల్చుమునఁ బ్రదర్శింపుంచుట మిక్కిలితగనిప
 ని- దృశ్యకాన్యకమంద్రి- చునొచిత్యమువ శి- పరాదు- బలత్కారము
 గా నాపెనా? ట- యుండుము గిడిచెదను నీనా- తేనె- గోలనీ యనిత
 లపడుటయు సభాసమగు లజ్జా జనకముకాదా- యిట్టియసభ్యములు ప్ర
 చు- ప- గునా- పౌరవయట నాసేమమరయ గౌతమివచ్చుచున్నది నీవు
 చెట్ల చామర దాగుడుమని శకుంతలయనుటచుండగా రాజ శకుంత
 లను శాస్త్రోక్తరీతిగా గాంధర్వవివాహపూడిచుట కసపడదు- సానిష్టి

దొంగ సరసములాగునది- శకుంతల చెప్పినట్లు రాజు చెప్పి చాటున దొంగ
 ట యొక పొగాకలోడాని యటనేలనుగట్టి విగాయన నూరక దినుచున్నాన
 ను విటునిచ దమా- సాన్వభౌముని కేగి ప్రవక్ష్యేను- సంతాపమానికా నలతా
 వయమా తిరిగినికా బసభోగమునకుఁ బిల్వననయిత పౌధముగాఁబ
 ల్కుశకి యదివఱకేకన్నెటికన్నున నానిసాపకుఁదక్క మనికన్నెయకె
 ట్టుండును- రాజశకుంతలకెంతి మాశ్రీకృష్ణలుపకయే తనరాజధాని క
 రుగుట కాముకన్న హస్తాభాన విరుద్ధము- ఇష్టప్రవాసజనిత దుఃఖము
 లు సుమస్సహమలచి బ్రహ్మచారియనుట యనుభవవిరుద్ధము- రాజశ
 కుంతలతో రహస్యసంభోగ మాచరించుట యొకవత్సరమాదనుక కాశ్య
 పురఁదెలుగ క శకుంతల నిండుచూలాలైన పిదప
 నూసంగతి తెలిసికొని యానంతయైన నందనతో జ
 రిగిన పృథ్వాంతముఁదెలుపని దుష్కర్మతునియొద్దకు యాకాశవాణిన్నమిత్ర
 యాపెనంపెను- రేచోనేడోనీట్లాడుటకు సిద్ధముగానన్న కూతునత్తవా
 రింటికెట్టి కఠినుఁడె సంబంపునా- పురాణములోఁజెప్పినట్లు పెన్ బుత్రున
 హితంబుగాఁ బంపుట కేముయభ్యంతరమో- యోపుష్పలమొక్కలారా
 మిమ్ములనెంతయో ప్రేమతోఁదెంచిన యీశకుంతల యత్తివారింటికే
 గు- నాపెకుమీసెలవొసంగుండి యనికాశ్యఫనినంటి సంయవధని పిచ్చి
 వానివలె చెటతోమాట్లాడునా- మలయ-టోనూత్రిత చందసలతవలె
 నిన్నెడసి వేమిచో నేన్నెట్లాబ్రతుకఁగలనని శకుంతలయను నుపమాన
 ముకి స్తనూ- బండియొబట్రియో చేయగాదాని డుచూలాలైన కూతు
 న్నోలిచడకనంపనేల- తనకంతధైర్యమున్నచో రాజనొద్దనుండి యరదమై
 నఁ దెప్పి చరాదా- కాశ్యపమునియంత మోటునము చేయఁదగునా-
 యొకవత్సరములోఁపలఁ దానెంతయోవలచి కలసికత్తిలోకైక సౌంద
 ర్యవతి నాజ్ఞాపటమట్టెట్లు- రాజోనికాన సాధారణకృత్యమైన సర్వ
 లోకవిదితమౌఁగదా- రాజశకుంతలగ్గనఁగూడుట యేరికిందెలియకుండు
 టెట్టిట్టి కథయెంత యనందభాము- రాజోకసారిమార్గమే శకుంతల
 స్వతఁగూడె- నిశ్చడుకనుటకు సిద్ధముగనాపెవచ్చె- నాపెకుంగొడుకపుట్టె
 నేని తక్కినభార్యలకనిష్టముగా వానిన్యవరాజగా నేపకచవలసియుండు

నాకనారినీత భాగ్యంతి చుకొంటి. నీకనీయనుమానపు తట్టమోయూ
 పుంకుకు. లోకులెవ్వరికీసంగతి తెలియదుగాన నెద్దియునెఱుంగనట్లు ర
 కుంట మేలవిరాజు తలచుట యన్యాయముకాదా. కవియిట్టికథప్ర
 ఘటించుట లోకులకుదున్నతి బోధించుటగదా. నలచినందుకుఁబలపుడె
 న్నిచ్చిట్లయ్యె శకుంతలపని. తాజదువుకొన్నట్లక్కరి సానిచ్చికదా
 రాజునోనుర ప్రశ్నకు. రములు జరుపకుండునా. లేక. కుతేవిధముగ
 నై నఁ దనగభవము మదురకమునుపు రాజసమాచారము వెల్లడిసేయ
 కుండునా. పోనీ. రాజుతనకిచ్చిన యుంగిర్మమన బంధువులకుఁజూపకుం
 దునా. నిండుచూలాలి నంగిర్మమున సిగ్గుదీసిభీ భత్సంబుగ నేడ్పించు
 టొక నాటకచమత్కారమా. దుర్వాసునిశాపమున రాజునకు మఱిపు
 కలుగనీ కాశ్యపాదిమహామునీశ్వర వాక్యము విశ్వసించకుంటకుఁ గతమే
 మి. రాజమూఢా. లేకకథకుఁ గాల్సేతుండవ. పెద్దలమాటలుల
 య్యి పెట్టచిరాజు గధానాయకునిజేయరావో. హోతాపసిముదుసలీయని
 సార్వభౌముడగు దువ్యంతునివంటి ఓత్రియోత్తముఁడు బ్రాహ్మశ్రీ
 లు మోసకత్తెలనియు సభిజ్ఞేపించు టుచితముకాదు. నీపోల్కినీ పెకొడుకు
 వ్దచో నీమనెలుకొమ్మ లేకున్న నీపెదండి యొద్దకంఠవచ్చునని పు
 రోహితుండుచెప్పగా రాజుండుకంగీకరించె. నోహో. యిట్టిదినీచకులులత
 లంపుతములిట్టి తీర్పుచేయుదురా. యిసీ. భారతీయోత్తమార్య చరితము
 నకుఁ గాళివాసుడెంత తలవంపుఁదెచ్చె. నుదారమగుపూరువంశ క్షత్రి
 యకులము కాశ్యపాదిమహామునీశ్వర పావనచరిత్రమునో శ్రుతిసంప్రదా
 యము చెప్పిచెప్పితుదకుగొల్లులు మంగిళ్లతీచుకతగవునలెనిక్కవితున్ను
 మనిపించినాడేమి. నిండుచూలాలగుశకుంతల. కనికరమెద్దియుఁదోచక
 నాధయై రాజపురోహితుని యింటికేడ్చుచునరుగుట యెగిరెగిరియెంగిలా
 కుమారఁగాలువై చిన యాచారవంతునివలె సభ్యంగనమొరచుక కత్త
 దువుబూసికొని పేడతట్ట న్నికెత్తుకొన్నట్లెంతయో సింగారముసనాట
 కము మొదలిడితుదకిట్లు కరుణాబీభత్సములఁ జూపటడెందము లంగలం
 వడగదు. నాటకమిచటముగింపఁ బడవలసినదేకాని దుఃఖపర్యవసానము
 గాఁ బూర్వనిబంధనములంబట్టి ముగింపఁబడరాదను హేతువు చేతనోరా

జనకుఁదక్కిఁచ భార్యలవలన సంతానములేమిఁదానొక సోదొంగఁజనము
 నఁ గతికినశకుంతలకొకవేళఁ దనపొల్కిన్తోడుకొ దవినచోనానకిఁదఁము
 దునలి తనమునరాజ్యమప్పగించఁ గోయోరాజు శకుంతలన్దొగిచూడ
 నొచి తుడకొకవనములోనై దేండ్ల పిమ్మట దన్నుఁబోలిన కొడుకు గాం
 చిన శకుంతలంజూచి యపెక్కొడుకుతోనింటికిఁ జెచ్చుకొన్నట్లు బీటకా
 యపీచువలె కథముగింపఁబడియె- ధాజుశకుంతలంజిత్రమున నాగిసిఁచు
 చునేమోయని భయంపడుటయుఁ దోడనేతనకునంతానములేదని దుఃఖ
 పడుటయుం బిచ్చికశలుకావా- శకుంతలంజెంచి యెంతయోప్రేమించి
 యూపెం దుష్యంతునికడకంపెన కాశ్యపముని దుష్యంతుఁడా పెన్నిరాక
 రించెనని శిష్యులవలనవినియు నాపెయోగక్షేమ మరయకూరకుంట తో
 కవిరుద్ధము- తనజీవితంతగా జడిసిరాజెట్లు శకుంతల నాపెకొడుకుతో
 సగరిలోనుంచుకొననో- యీనాటకమెంతయు నసందభకగా నున్నది-
 నాటకరచనమందుఁ గాళిదాసునకంతగా శక్తిచాలుదు- కాళిదాసునినాట
 కములకన్న సతనికావ్యములుబాగున్నవి వానిచొరఘనంశములో పూ
 దువంతులమేరమిగుల శ్లోఘ్యము- కాళిదాసుఁడు క్యౌతిషమునందు వైద్య
 మునందు ఛందోలంగికార శాస్త్రములందుం దనపాండిత్యముఁ జూపుట
 కొఱకుఁ గొంతగ్రంథరచనఁ గావించినట్లు ప్రసిద్ధింజెందెను- పేక్సియ
 రొనచిఁనలూకక్రిసీ చెఱయనుకావ్యమందలి కవితాశక్తిగొనియాడవే
 నోల్లచాలపు- దేవుడంతటవ్యాపించినట్లు పేక్సియరుని జ్ఞానమఖిలమా
 నుమానుభవముబొదపెను- పేక్సియరుకనిపెట్టని మనమ్యానుభవములే
 దు- సకలమానుషసంఘమున్మోసించిశోధించి తచ్చేష్టితముల న్నోకులకు
 ఁదేటల్లెముగ నెల్లడించెను- కాళిదాసునికవిత్యమందు బూర్వలుతో
 క్కని క్రొత్తమాగఁ మెద్దియులేదు. కొంతవఱకు జయశేవభవభూత్యాదు
 లునవీనభారతీయకవులలో స్వతంత్రులుగాఁగాన్పించిరి- పేక్సియరుఁడు
 స్పెర్సరుని కవిత్వమునంతయో కొనియాడుటవల్ల పేక్సియరుని కంటఁ
 గూడనెక్కుడు కవులుండియందురనుటకు సందియములేదు- భారతీయనా
 టకములలో మృచ్ఛకటికా వేణీసంహారములు మిక్కిలి రమ్యములు
 క్రితువిధానములు శాస్త్రములు వివాహములు తన్

న జేగ్గి హములూ లేనించు నంబరము లేకాంతనేవల
 సిగమ్మ నాలకమ్ములుగట్టివేసములు భాగవతములు బొమ్మలాటలు మొ
 దలగునవి ననులకాసి కృష్ణార్థము వేష్టయు గలిగించుటకై వైదికస్నా
 తా తాకికి కిమిములదనాదగ నాట కనూపములుగనున్న వి నటులకున
 భ్యులకుంసూక స కన్నవోమున నుగములుపుట్టించునది నాటకము గ్రమ
 క్రమముగ నాగి కతముడిరిన కొంది రావక విశేషములు తెలచూచం
 దొడంగె- సహజముగనిచు నొనరికి న్న గిత్తివ ముంజూచుటకు మిగు
 లవేష్టవడుట కాచు జనవ్యవహారము- మఱియునూరకి గ సమక క్క స్తడుస
 రయఁడుగాని వదిరాకల్లకై నం గుక్కపత్రిమస్త్రిని యంటనుంచుకొనియ
 పవేకియట్టుగ పడుచుండును- కేవుడూహావోహాలుగల మనుష్యునివంటి
 చూక్కెగిల నాడెనియు- శేకుంధలరవిషవకపటముగ లిఖించబడిన గూ
 కృతిపోల్కిదయ్యు గిదివన్ని నట్లు పుటియునాటరంగిపచిత్త తీరునపు
 ర్ణా ప్రిశిక్తులుచేచిరనియు నా స్త్రాజ్ఞానకి హీనలు భ్రమపడివృథావ్ర
 యప్రచూసములకుం నొగుచున్నార- స్వప్నమునదనమననెట్లు తా
 జూచునట్లు జగి నా ప్రమగుచున్న గో యగ్ని సమయజ్ఞానమే నమస్కప్ర
 పంచాకారమున బోయి మి నున్న నా తెలియక స్వప్నము నుసారమురు
 చించనట్లు వివేకులకుగండ్లిపమునంపని వా కములింపుగా నేరవు- చు
 చ్చములకునదాధికము గిహ్వావారమునండ్లి- మధురగీతముల వినుట
 కు శోక్రిములు స్రవ్యరావమలజూచుటకునేత్రములున్న పరిసాస్వాదన
 మొనచూటకు హృదయముగోచుటనై నను- త ప్రసోదతాభినయంబొ
 ప్పార గిటగాయకికియోమమున నాదిముము వేదపురాణగపకనాది శ్ర
 వ్యకావ్యములపిన్నిపం బొడిచుత్తరు స్పంతసిల్లును నీశనగ్రహించి
 సత్కాలస్థేపము నేయుచుండును- కం॥ పట్టెడుకొప్పునుమీదికి మిట్టిం
 చినచన్నగవయు మిట్టజచూడ్కు లో నట్ల డుండుమువేసియు లుట్టె
 డుమోవియును డెందముంరింపంగిన్- అనిచోతనచెప్పిన ప్యముంబున్
 కములోజూచినంత మాత్రముననధకస్ఫురగాముచేసట్టియందముగలశ్రీ
 మనమున చూడెభవించును- మఱియూపద్యము నాట్యధవమునఁ జ
 దువునెడ శ్లోకకట్టిచేడియ కన్నులగట్టినట్లుండు- సశ్వశబ్దాధకమె

టుంగకశ్వమన్న నెల్లుండునో తెలియనివాని కశ్వమునగపచి. యశ్వ
 మననిట్టిదని చెప్పినప్పుడు గదాబోధపడు నశ్వశబ్దార్థమెఱింగినట్టిది క
 శ్వమూర్తి. మనస్సునకు నోచును. మఱియునట్టివాఁ డశ్వమునన్యధార్థ
 ముగఁజూచునెడ వానికశ్వమననేమో మఱింతస్పష్టమగు. గాని. వానిక
 శ్వమని గాడిదంజూపినచో నమాధానపడఁబో. డశ్వశబ్దార్థమెఱుంగ
 ని వానికశ్వమని గాడిదెనగపచి. నప్పటికేదేయశ్వమని నమ్మకొను
 యధార్థముగ నేనాఁడోయున్న శకుంతలనిప్పటి వారికిఁజూపశక్యము
 కాదుగదా. చదువుకొన్నవారికి మాత్రము పైపద్యము చదువుటచే గవి
 వణికించినతీరున శకుంతల గూపుమనసున స్ఫురించును. గాని పామరుల
 కట్లుతోచనేరదు. రంగస్థలమున నొకఁడుగానియొకతెగాని తాశకుంతల
 నని వాలకమువేయుట పామరులనోసపుచ్చుట. మఱియుఁబండితులకు
 సప్రపుట్టించుట కానిరసోత్పాదకమెట్లగును. దుష్యంతమహారాజు నేన
 ని యొక పేదముచ్చె కిరీటముంబెట్టికొని నటించుటహాస్యాస్పదముకాదా.
 కాబట్టినాటకరూపమునఁ జదువరులకు మఱింతవెల్లడిగఁ బదార్థములనె
 లుపఁ గవులుకావ్యము లొనచి. నప్పటి కాకావ్యాధి. ము మఱింతవ్ర
 చురపచఁగోరి తేనెకుమఱింతతీపికలిగింపనెంచి బెల్లముకలిపినయవివేకుల
 వలె రంగస్థలమున సిగ్గటివాలకమ్ములు వేయఁజనదు. కం॥ అలవాటుకాని
 పయ్యెద। వెలిముచ్చెతోడవులు నెరవు. వెట్టినచన్నుల్ గలసిగ్గిడిదేబె శకుం
 తలయని డబ్బిచ్చి చూచు - దా బయయా. రే - యొక
 నటుండుగాని లేకొక్కటేగాని చత్వరి ధాభినయ
 ములన్ రంగమున సభాసదుల నవరసంబుల న్రింపవచ్చును.
 దుష్యంతుఁడు. రథమునకుఁ బూర్వఁబడిపర్విడు గుఱ్ఱములఁ దోలుసారథి.
 యడవింబడు. గెత్తుచు శరపతన భయమునమోఁ ద్రిప్పివెను. జూచులేడి.
 పూలమృక్కలకు సఖియతోనీర్వోయు శకుంతల. మొదలగుభూమికల
 చేనాటకమునఁ గవినణితవస్తువులఁ బ్రత్యక్షమొనపఁ గోరినచోన
 య్యవారిం జేయబోయినఁగోతియై యపహాస్యకరమగు. బో. యొక
 వేళఁబామరరంజనముకై వేషమువేసినపుడే వేషమునకెవ్వరహులలోతె
 లియఁదగినది. తొంబదేండ్లముదనలి వేషమునై దేండ్లబాలుఁడు వేసినబా

గుగనుండునా. కులాంగనావేషము కులటగైకొన్నదగియుండునా- యిరు
 పేదచక్రవర్తి తీవ్రనెట్లగపచకఁగలఁడు- మగవాడొయారి వేసమున్నిపై
 టసముకొనఁజాలునా- యాడుదిపురుషగాంధీర్య మెటుచూపఁగల్గు- గొ
 డ్రాటుకాన్పునొప్పలెటుతెల్పు- బండితపామరరంజకములు గాదృశ్యకా
 వ్యములు కల్పింపఁబడియెనవి చదువుకొనిపండితులు మఱియువానిఁబట్టి
 వేసిన వేషములకుంబామరులు న్నింజ్ఞుచున్నార- లడ్డమైనవారలువేష
 ములువేసికొని రసాభాసముచేసెదకని యేయూహించి కాఁబోలునాట్యల
 యుణమిసఁచిన భరతమునిగాని సంగీతకావ్యముగ రామాయణమొన
 చినవాల్మీకిగాని నాటకంబులొనచకకుండెను- కాళిదాసప్రహసనమొక
 బూతుపంచాంగము- పేక్కియరువలెహాస్యరసమంత వృద్ధువుగా భారతీ
 యకపులెవ్వరెనం జెప్పంజాలకుండిరి- నాటకములందుఁదౌర్యత్రిక మవ
 శ్యకతకావ్యము- చతుర్విధాభినయములలో లోకవ్యవహారముం దెల్పు శ
 స్తిమాత్రముగాక కావ్యనాటకాదులు గూడవాచకాభినయమగు- సందు-
 కేవలవాక్యోచ్ఛారణము లోకధర్మ- రాగయుక్త వాక్యోచ్ఛారణము
 నాట్యధర్మనాఁ బరఁగు- సల్లె- తక్కినయూరికాంగ హార్యస్థావ్యకాభి న
 యముఁకుఁ గూడ రెండేసిధర్మములుకలవు- సామవేదముసకుప వేదము
 గాంధర్వవేదము- దానికేరెండవపేరు నాట్యవేదమని- యభినయప్రధాన
 మగునాట్యవేదమున వాచికాభినయమగు నాటకమునందు గీతవాద్యనృ
 త్యములుఁబయోగింపఁబడును- గీతవాద్యనృత్యములు సహజములని కృత్రి
 మములని రెండవిధము-లందు- దై ననృప్తములుసహజములు- మనుష్యక
 ల్పితములుకృత్రిమములు- మయూరచాతకచ్ఛాగకౌంచ కోకిలదద్దురగ
 దధ్వనులు సహజములు- వానిననుసరించియేపఁచిన సరిగమపధనిసంక్షక
 నస్తస్వరములుకృత్రిమములు- మేఘగజఁసము- పక్షిరుతము- మృగారా
 వము- నదీప్రవాహధ్వని- వాయుఁసఘోకఁసము మొనలగునవి సహజగీత
 విశేషములందు స్వభావముగాను దాత్తానుదాత్త స్వరితస్వరభేదమును నవ
 రసములుండును- బ్రాణులుల్లాసముగ నున్న పుడుగాని- లేక-తమయూహం
 బరస్వరముం దెల్పి గోరినపుడుగాని- లేక- బాధపడునేజంతువైనఁగాని ధ్వ
 నిసేయుటసహజము- మనుష్యులుకాలాను క్రమమునఁ దమబుద్ధివిశేషము

చే దమముఖధ్వనివిశేషముల నచ్చులుగవఁజేయు హల్లులుగ నేషణిచి
 వానికిన్వరభేదము నిణకఁయించి- రట్లునియతన్వరవిశేషములతో వణకఁము
 చ్చరించుట కృత్రిమగీతము- వేదపురాణేతిహాస కావ్యాదిగద్యపద్య ప్ర
 బంధములన్నియు మనుష్యులుఁరన్వరముందమ యూహలవణకన్వర య
 వములుగాఁ ప్రమరించు కృత్రిమగీతములే- కఠధ్వనిగాక ప్రాణులత
 క్కు-నవయవములచేతను మఱియునచేతనముల కదిలకచేతనోదపు శబ్దవి
 శేషము నహజవాద్యము- కృత్రిమగీతానుకరణముగ మనుష్యులుతతా
 నద్ధమనసుషిరభేదంబుగ నేషణిచి నశబ్దవిశేషము కృత్రిమవాద్యము-
 కంటికగపడు సమస్త చేతనాచేత నాకారచలనవిశేషము సహజనతకాన
 ము- కృత్రిమగీతకృత్రిమ వాద్యానుకరణముగ మనుష్యులుజేయు కరచ
 రణాద్యవయవచలన విశేషముకృత్రిమనతకానము- వినికివల్లగీతవాద్యము
 లును జూపువలన నతకానముందెలియఁబడుఁ గానగీతవాద్యములు శ్రవ్య
 ములు- నతకానముచాక్షుషము- వీనులుంజూపులున్న సాధకముగవివే
 కులు సహజకృత్రిమరూపమగు తౌర్యత్రికమునుండి నవరసాస్వాదనము
 నచేదరు- సంగీతరస మెఱుంగనివాఁడు దుమాఁగుడు వానిశ్వశ్వసిం
 వఁజనదని షేక్స్పియరన్నమాట సంగీతసాహిత్య రసమెఱుంగనివాఁడుతో
 కయుఁ గొమ్ములులేనిపశువను భారతీయవాక్యముకన్న గణనీయము-మ
 టియు నీసంగీతకుతారములలో నానవేసినగొడ్డల్లు నానవేయనిగొడ్డల్లని
 రెండుతెఱంగులు- సహజకృత్రిమసంగీతములు వ్రయప్రయాసములతో
 వినుచుంగనుచు వెట్టియాసందమానందించు చుండియు నాడెముకట్టలేక
 నందిబందియనియుం బందినందియనియు దెలిసినట్లునటిర్చి యభిప్రాయ
 మిచ్చు రసికమృగ్యులు- మొదటిమచ్చు-సంగీతమం దభిరుచియేలేనివాడు
 రెండవరకము- లోకమందలిముదిరిన మనుజులలోఁబలువురీ రెండువిధము
 లలోఁజేరినవారే- కానిచో-వారలుసంగీతము కతమువశిశువులవలె నాఁ
 కలిమియువరావశువులతెన్నునఁ బ్రాణమిడరా పాములరీతిఁ బరవశులుకా
 రా- సహజసంగీతము వలెగృత్రిమసంగీతము ప్రాణులవశేషచుకొనఁజూ
 లదు- కొఱియిలుకూతశృంగారము- సింహగజకాతమువీరకౌద్రభయానకం
 బులు- గుంపుగూడిననానాజాతుల యార్చులుహాస్యాద్భుతంబులు- గుడ్డ

గూబములు భీభత్సంబును-జిలురాలపై జిలకలుబాటు సెల్లయేటిమోత
 శాంతంబునిట్లు జగమునస్వభావముగఁ జేతనాచేతనములునవరసంబులన్దమ
 ధ్వనులందెలిమఁబఱచును-గాలికిఁగదలువివిధ స్థావరంబులుభూమిపై-వా
 యువశమునఁబలుగుపులుగఁ దోచుమబ్బలునస్మరియు వానిలోనిమెఱ
 పులు- సూర్యచంద్రనక్షత్రకాంతులగువివిధచ్ఛాయలకసంబునను స
 హజ్జంబుగనాంగికాహార్య సాత్వికాభినయంబు లగపఱచెడు- నిటరసినకొ
 లంది సహజసంగీతరసాను భవమగుచుండును- గేవలవివేకులకుఁ గృత్రి
 మసంగీతముకన్న సహజసంగీతమే మిక్కిలియూనంద దాయకము- ఛం
 దస్తాలాఙ్గధాతురాగరస భాషాదినియమముచే నిర్ముక్తమని యుండదని
 యమమున ననిర్ముక్తమనియుం బ్రబంధము ద్వివిధము- గద్యపద్యాత్మ
 కమగు గ్రంథములన్నియుం గృత్రిమసంగీత ప్రబంధములే-వాల్మీకి శ్రీ
 మద్రామాాయణము న్నశలపులచే గీతశాస్త్రదృశ్యత్య సహితముగ శ్రీరా
 మునకు విన్పించెనని యుక్తరరామాయణము వలనఁ దెలియవచ్చెడు ని
 ప్పటికొన్ని సంగీతకుఠారములు గీతగోవిందమధ్యాత్మ రామాయణము
 మృత్యుంజయవిలాసము మొదలగు సంగీత ప్రబంధములందు బాలబోధ
 కేఁపఁచిన రాగతాళములఁ గాంచినంతమాత్రముచేతనే యవియేసం
 గీత ప్రబంధములనియు వాల్మీక రామాయణ శాకుంతలనాటకమను చరి
 త్రాదులు సంగీతబంధములుకావనియు రాగతాళనియమితములందు గీత
 గోవిందాదులకుఁ గావ్యకౌరవములేదనియు మఱియట్టియక్షగానములు ప
 తనాహామములు కావనియు న్వానింగళా పాఠశాలలం జొరఁబడనీకున్న వి
 సవరసములననేమో- వృత్తి రీతులననేమో- నాట్యమననేమో- నాటకము
 లననేమో- తత్ప్రయోగమననేమో లక్షణసూత్రములం దెలిపిన భరత
 మునిశాస్త్రమెఱిగి యెఱుఁగని సంగీతగొడ్డళ్లు కళాపాఠశాల లంబతన
 గ్రంథముల నియమించునధికార్లు గగ్గిహచారవశముననుంటచేతను- నే
 త్రహస్తవిన్యాసమూలమున నుక్తరప్రత్యుక్తరములం బత్రికలన్మాత్రగ
 పరీక్ష జరుగుటచేతను- బ్రయోగ ప్రధానములగు శ్రవ్యదృశ్యకావ్యము
 ల రసమంతగా బయల్పడకుండెను- సుశాసితసౌష్ఠ్యములుగల సుశిక్షిత
 సత్వీవటులచేఁ దౌర్యత్రికసహితముగఁ బ్రదర్శింపఁబడు కావ్యనాటకా

ది ప్రబంధములు సభ్యులహృదయరంజనము బాత్రప్రావీణ్యమునూచ
 ననలు ప్రకల్లు కేవలగ్రంథావలోకన మొనవల జాలదు. కాశీపుర
 ణాన గ్రంథముం జూచుటకు గాశీపట్టణము బ్రహ్మక్షేత్రముగ జూచు
 టకెంత భేదముండునో మనుభవశాలులకేయెఱుక. యథాధికవస్తువు
 బ్రహ్మక్షేత్రముగఁ బరికించినపుడు హృదయమునకుఁ గల్గురసము తద్వణా
 నగ్రంథముంజూచి నపుడుగాని. లేక - తద్వృత్తాంతమున్విన్న పుడుగాని-
 యటుగాక - తచ్చిత్రపటముం గన్న పుడుగానికలుగునా - సమస్తవృత్త
 జాత్యుజాతు లనురాగతాళముల సహితముగాఁబాడి రసముప్పతిల శ్రో
 తల నానందపచవలయునను భరతమునిపద్ధతి బాత్రశాలల విద్యా
 ఘోషలకు మప్పినయెడ జనులనందఱు నభీష్టరసపరవశులజేసి యభేష్టకా
 ర్యంబు లన్నెఱవేచవచ్చుగదా - వాచికాంగికాభినయ విశేషంబులన
 వరసంబుల స్వరభేదంబుగ నుపన్యసింపఁ జాలియొక్కవిద్వాంసుడే వే
 లకొలంది జనులన్సాన్నిధీసపచుకొని యభీష్టాథకంబులందుచుండ నట్టి
 యశాపన్యాసికులనేకులు బయలుదేరినచో వారినంగీత సాహిత్యరసపరవశ
 త్వంబునఁ జొక్కిన ప్రజవారియిష్టాను సారముగ నెట్లునడువకుండును-
 హస్తవిన్యాసమునఁ గలిగినయక్షరము లుగనుటచేఁగలుగురసముకన్న సు
 శారీరమునఁ బాడమునక్షరములు వినుటచేనొదవు రసముచేతితో విసిరిన
 గుండుకన్నఁ దుపాకీచేఁబెల్చబడు గుండువలెఁగోటింతలు పనిచేయదా-
 రమ్మనుండిక్షరములమాట పత్రిక వ్రాయఁబడఁగా నద్దానింజదివి
 కొన్నవాని కామాటయొక్క యభిప్రాయమంతగా స్ఫురించదుకాని ప్ర
 త్యక్షముగా నదిపఱుచున్న యాతనిహావభావములు కనిపెట్టినపుడుదా
 ని తాత్పర్యము సాకల్యముగా బోధపడకమానదు. మఱియునుచ్చాగణ
 స్వరవిశేషములంబట్టి మాటకథ ముమాటుచుండును. గనుకనేయవస్వ
 రమునఁ బ్రత్యక్షాయముకలుగునని పాణినిమునివల్కెను. వేయేల-కాకఁ
 భోగొట్టినతీగె జొంపమాతిరిగికూటమికై పిల్చెదనని శకుంతలయన్న
 మాటంబుస్తకమునఁ జదివికొన్నప్పుడు న్మఱియుశకుంతలనుండి ప్రత్య
 ష్టముగ విన్నప్పుడుంగలుగు రసములతారతమ్యము వేతేతెల్పనక్కఱలే
 దు. శంకరాభరణరాగ- మాదితాళము- ధా మా పా మ గ మ ప

మ (గామ గతి గతి సా) నై కాలము. మది నగా. దగా॥ ఇట్లు వ్రాసిన
 పదు నై శికుండు వీణ నై స్వరమును మాంత్రిముకాలాను పారముగ నా
 యిందునుగాని వీణ నై నా గూడగా యన సాహిత్యము స్వీర్ణింప జాల
 దు- స్వగయుక్తముగా నాయతీరముల విస్మించుట శాస్త్రైక సాధ్యమే-
 శ్యాగ రాజా యతీరములం బొడిస స్వరగ మక భేదము సౌపూణము గ్రవా
 యుటకుగాని వా మించుటకుగాని యనాధ్యము- మఱియు నొకని శాతీర
 మంపలి మొక్కిక నేతొకని శాతీరమునకు నై జముగఁ గుదురదుగానద్యా
 గ రాజాముక్క- యన్నట్టితిరులసఁ జాలకున్నప్పటికి నతఁడు పాడిన మాపా
 ట కొంతవఱకుఁ జెప్పెను- శాతీరమునఁ బట్టఁగలరు- కవులక వితాళక్తి
 కొంతయైన గ్రంథరూపమున- వెలువడి శాశ్వతంబుగ జగమున వారిపేరు
 నిల్చుగాని శ్లాఘగించు గాయనోత్తరము శాతీరమాధుర్యమును జతుర్విధ
 వాద్యవిశారదుల వాదనచాతుర్యమును నటినటులనాట్యసౌందర్యమును వా
 రలతోనే చెల్లిబోవును- ధ్వనిగ్రాహియంత్రమున- గీతవాద్యములు రూప
 గ్రాహియంత్రమున స్పృశ్యముం జూచాయగాఁ గొంతవఱకిప్పుడు నిల్పఁబ
 దుచున్నదిగాని తౌర్యత్రిక మొక్కసారి గూకషి కొంపజాలు యంత్రము
 కూడఁబుణ్యపశమున నల్పేనేనినృత్యగీత వాద్యములనొక్క మొగిస్సభ
 నురంకింపఁగల పండితులవిద్య యొక్కొంతయైన శాశ్వతముగ జగంబునని
 ల్చుకొనవచ్చును- నాటకములోని గద్యపద్యములు రంగస్థలమున నటిన
 టుల్లెఱు చదువవలయును- రాగతాళయుక్తముగాఁ జదువవలయునా లేక
 కళాశాలల బాఠముచెప్పుకేనలబడితులవ లేజదువవలయుగా- యీచదు
 వుగూచి వచనములు లోకధర్మముగఁగాని నాట్యధర్మముగఁగా
 ని యుచ్చరింపవలయును- రసానుకూలమగు రాగలయలతో బద్యములు
 చదువవలయును చితాభిరయముగ స్వరరాగతాళములతో గీతములుపా
 డవలయును- లోకములో సాధారణముగా నందఱుంబరస్పర బోధకై యా
 దుకొనుమాటలున్ జేసికొనునంజలుంజతుర్విధాభి నయములలోనే చేరున్
 నుక భరతమునిప్రతిపాదించిన తిరునామన జగమున్నగీతమయమేకాన
 పభాసదుర్విధముగానంతోషించెదరో యాతీరుకనాటకమభినయించునకి

గీతవలె బ్రవణింపరాదు మతేమన- చర్చన- అనుకుంటే యథే
 ప్తముగా బాడియుండుచు న్నెరిగింపజడుతున గద్యపద్యగీతములుచ్చరిం
 చుచు నసానుకూలముగ నటించుటభవయగమనది- రాగరూపకాలపు
 లం బొద్దుపుచ్చందగిదు- నాటకవాపలగల్గ రాగాలొచ్చాత్యహం
 దాళపాండిత్యమున్నున్ననై శద్యము న్నాటకమాడువారు చూపరాదు-
 గాజుకుప్పెలోని దీపకాంతివలె బొగ దినకూరియన సాహిత్యమునకు సం
 గీతముతోడ నచో మఱింతరుచిహచ్చున గనుక గద్యపద్యగీతములొక
 ప్పడు మాటాడునట్లొక కపు రాగతాళాభియసహితంబుగ గనంజన
 మగునట్లు యనోచితనాగీత ప్రాగ- స సుచ్చరింపవలయును- స్వర
 యుక్తింబుగ బద్యములుక కలయుగాని పద్యములచూపనడువలె దెగ
 బారెడునీర్హములు తీయుచున్న చో శ్రోతలకుఁబద్యమునవ్యయము కా
 కతలపులిమినట్లుండును- గెల్పెక్కున నీసిట్లు రాగాభియ సహితంబు
 గాఁ బద్యముముగింపవలయు- గూడ నట్లుపామితాభియ గీతవాద్యసహి
 తంబుగాగీత పుపాడవలయును- అట్లునంగీ నాహిత్యములకుఁగుత్తూసకల
 పండితపావరజనప్రాసయరంజన మగిటయే- చలీనటలుసౌష్ఠవనందన్నలు
 సుశాసితయుక్తులు సునిష్ఠితులు గురీనలుగ నంజవలయునని భరతమునిని
 యమించెను- నాటకమున జెప్పించప్ప యథేప్తముగా స్త్రీపురుషవేష
 ముల బురుషుఁడుస్త్రీవేషము సంగ్రహమునంగైకొనుట రసాభాసము-
 గాంధర్వవేదమనుటచే గీతవాద్యసృష్టికములునెఱవేఱుట పాపము
 లు బ్రాహ్మణులు కావుననే బ్రాహ్మణావీణగాధనో గాయతోబ్రా
 హ్మణో న్యోగాయేత్సశ్రోత్రోడవెను- మంగలటహామను ? ద్మాసన
 స్థుఁడు వాయించుచదియని భరతమునిపల్కెను- వీణవాదసతత్వము శ్రు
 తిజాతివిశారదః తాలజ్ఞశ్చ ప్రయోనేః మోక్షమాగ్ధం నిగచ్ఛతి- య
 నియాజ్ఞవల్క్యసత్ప్రతియందు బ్రతిపాదింపబడెను- గనుక నెన్నివిధము
 లుజూచినన్నాట్య వేదాభ్యాసమునకు బ్రాహ్మణేతరుల నహములనిచె
 ప్పకతీరదు- వాగ్గేయకారునకుఁజెప్పిన లక్షణములలో వేదాంగములైన
 ఛందశ్శబ్దాను శాసనజ్ఞానము లుంటచేవేదాధ్యయ నాధికారముద్విజైకా
 మామేగాన గానకవిలావిద్యా ప్రయోక్తలుద్విజలుగాని యితరులుకా

నేరదు- బ్రహ్మనందము కన్న నెక్కు పుగనారదాది మహామూనులు- గడించిన సంగీతవిశ్వరూపులు కొక్కబ్రాహ్మణులే వేగవర్తనచారనములకునలె గుత్తుకొన్నారా యేమనఁగాబుద్ధిజ్ఞ స్వామాధర్వణములయుచ్చారణ మందు మణిముత్యము కహళిమృదువును పయోగించునది 'వైదికసంగీత మయ్యది శ్రోత్రీయూధీన మద్ధాని సమాగ్ధయని భరతముని కృత్యసంకే తము- వైదికేతరజసంయుల స్యవహారికవలమనది తాకికసంగీత మద్ధాని కేచేశ్యమని భరతమునికృత్యసంకేతము- మొదిటిదియధావిధిగ నడుపకు న్న సద్భక్తఫలము రాక పోవుటయేగాక పై పెచ్చుప్రత్యవాయము గూడ సంభవించును- రెండవదేశీశమీనకైంపోయట్లు యధేష్టవగాబ్రయో గించినప్పటికి జతుర్వర్గ కసాధనమాగునని భరతవనిపల్కెను- పేక్కిని యర్కాళిగానాది కవికృతులు కళాపాఠశాలకై సంగీతనిబంధనాను సారముగఁ పఠింపించుటశ్రేయము- పేక్కినియరులోని- Come hither & నుపాటలోగ్రీ ధమన నొనచిఁన తేనెఁగుదర్ప శిలహరిరాగరూపక తా శ్రుతిబాగువిధము- రెండవకాలాక్షరములు రెండతగ్రహముగా గీ తఘు మొదలిడి యీదిగునవివరించిన తెన్నునఁబ్రాడునది-

♦ ఉగ్రహము ♦

స స రి రి గ గ పా - గప (ధా ధ ప పా) పైకాలము॥ ఇవలకురానీ-రా నీ

♦ ధృవము ♦

గ గ ప ధ సా స స స స స సా- స రి గ రీ స ని ని ధ ధ దా ।

ఎవఁగుదురాశ్చిదౌఱఁగుమణి- యండ్లనుండఁవలచునో!

♦ మేలాపకము ♦

గ గ ప రీ రి స రి గ రి సన్ని ధ ధ- స స సని దాదా పమ గరి ।

తవిలితిండికై - వెదకుచు- దనియుదొరుకుదానితోడ ।

♦ ఆఘోగము ♦

స స రి రి గ గ పా - ప ద స ని ద ప ॥ ని స ॥

ఇవలకురానీ- రా నీ- ॥ మిక్కిన ॥

స ని ద స రి గ ధ ధ ప మ గ రి- గ ప మ గా రి గ రి సా ।

యిచట శీతుగాడ్చుతప్ప- నెదిరివాడగనఁడు

పైనుంచిన గుతుకలలో—పైకాలముదెల్పును. అరొహణము ఆవరొహ
ణముందెల్పును- శాకుంతలములోని గీతము || ఈపచ్చుంబితాని. అరొహ
కుండెలుగుపాటవనంతరాగ చతురశ్రజాతి త్రిపుటతాళముల బాహుళ్య
ము-పై కాపురెండుక్షరముల తీతగ్రహము చేయుచు

• ఉద్గ్రాహము •

స స స గా మ గ మ ధా మ ధా ని కీ- నిధమ గని దమగ ఓస ఓసని
కొదుమతుమ్మెదలొకింతగ్రోలునూ-గుడకలుతుమ్మెదలగలుగు దిగిసెపులు

• ధృవము •

స గ గ మ గ రి సా ని ధ నీ సా మ గ- ధామ నిధామూ గరి నీసా

విదలుకని కరంబలరావర్దమ- వీనులకై నేయుచునుండు

ఉద్గ్రాహధృవ మేలాప కాభో గ ము లుగీ తా వ మ వ ను లు -
సంగీతబంధములన్నియు యథేచ్ఛగీతస్వర్య వాద్యసహితముగా ముగించ
వలయును- విక్రమార్వశీయములో నాధిగోళకమున కొనచిహితేలుగుప
ద్దేమునభిసయించు విధము- తాళధరుడొకనూలు తత్తాధీయనిశబ్దముచే
యు సమకాలగునందే సటిమండలస్థానకమున గరములరె డింటిని జతు
రసములుగాజేసి- పలికెదలెవ్వని బాంజరువులకొనలనని తనతోటి
పాటకత్తెలుపాడుచుండగా నాస్వరప్రమాణముగా మొదట- పలికెద-రను
పదముయొక్కయథాము నుశ్వేష్టతకరణపూర్వకముగా ముఖమునందూ
ధర్వాముఖముగాఁ గొందెము చావలసిన హంసాస్వాఖ్యమును నుద్దానన
క్షీణహస్తముచే నభిసయించవలగు- సప్తకే- యెడమచేయిగుండ కటినా
భిచరముగాఁ జేయవలయు- ఎవ్వనియనుపదాధికమున వ్యాసతికతకరణ
పూర్వకముగాఁ బాశక్వాగతిమై యాధర్వాముఖసూచీమఖాఖ్యమైన యె
డమచేతి చివరతో నభిసయించవలయు- సప్తమ- కుడిచేయి కటియందుగా
నినాభియందుగాని యుండవలయును- హంజదుపుల- ననుపదాధ- ముశ్వే
ష్టిత కరణపూర్వకముగా సవిలాసముగా సధోముఖమైన పరామిత్రాఖ్య
నికుంచితకరముతో నభిసయించుచది- యభిసయమంతటకొ ద్వష్టిహస్తా
నుగతిమగఁ జేయవలయును- కొనల- ననుపదాధికము నాధర్వాముఖము
గాఁ బాశక్వాగతిమగు సూచీమఖాఖ్య వామక రాగ్రీతలమన నభిసయిం

చురదీ- మిన్ను మన్ను నిండ- యనుపదాథము ద్వేష్టిత పూర్వకముగా
 నూధన్వముఖముగా నూధన్వగతోత్తాన పతాకాఖ్యదక్షిణ హస్తముతో
 నాకసముజూపి యధోముఖమై యథోగతమైన యాహస్తముచేతనే
 భూమిస్పర్శచలమును- అగు సనుపదాథమున వ్యావర్తితకరణపూ
 ర్వకముగా బాశన్వగతమై యథోముఖమైన శిఖరాఖ్యవామకరమున
 దనకు సముక్తితలముగా నభిసయించవలయును- ఒక్కనిగ-చనుపదాథము
 ముందానేకభ్రమంకన్ జేసి క్రమముగా నావేష్టితద్వేష్టిత పూర్వకము
 లుగా నగ్రగతమైన యూధన్వముఖమైన సూచీముఖాఖ్య దక్షిణకరా
 గ్రతలముచేత మతియు బాశన్వగతమై పరాగ్ముఖోత్తాన పతాకాఖ్య
 దక్షిణహస్తముచేత నభిసయించునది కలుగకొందునకు- అన పదాథము
 ముద్వేష్టితకరణ పూర్వకముగా ముక్తకటకఖటకాముఖాఖ్య నామక
 రముతోమతియు నాహస్తముచేతనే మఱునుద్వేష్టిత పూర్వకముగా బా
 శన్వగతోత్తాన సూచీముఖముతోడను మతియునుద్వేష్టిత పూర్వకముగా
 గొంచమునాశన్వగతమైన పరాగ్ముఖోత్తాన చతురదక్షిణహస్తముచే నభి
 సయించునది- నిక్కముగఁజెల్లు- ననుపదాథము ద్వేష్టిత పూర్వకము
 గా గొంచముముందుకు వెల్లియథోముఖోత్తానిత సందంశనాఖ్య దక్షిణ
 హస్తముచేతను మతియునావేష్టితపూర్వకముగా నూధన్వముఖపాశన్వ
 గత సందంశనాఖ్య దక్షిణకరముచే నభిసయించునది- ఎవ్వనియెడ- న
 నుపదాథము- ఎవ్వని- యనుపదాథమునకుపలె నభిసయించునది- ఏ
 లిక- యనుపదాథము ద్వేష్టితకరణపూర్వకముగా బాశన్వగతోధన్వ
 ముఖోత్తానచతుర దక్షిణకరముచే నాస్యప్రశేషమున నభిసయించునది
 (బిరుదు) అనుపదాథమువ్యావర్తిత పూర్వకముగా గణరంధ్రాభిము
 ఖ సూచీముఖాఖ్య వామకరముచే నభిసయించవలయును- ఎడఁద- యను
 పదాథము వ్యావర్తితపూర్వకముగా హృదయనిహితమైనట్టియుసముక్తి
 ఖమైనట్టియు సందంశనామకదక్షిణ కరముచేనభిసయించునది- ఎవఁడు-
 అనుదానికెవ్వనియనుదానినలె నభిసయించునది- ఉసులు- అనుదానివ్యా
 వర్తితపూర్వకముగా రెండుమూడుసార్లు పతితోత్పరిసముఖాగత పా
 శన్వముఖ స్వసముక్తితల సందంశాఖ్యదక్షిణకరముచే నాసాశేషముననభి

నయించునది. బిగియించి. అనుదానికి వ్యావర్తిత పూర్వకముగా హృద
 యదేశస్థితసముక్ఖాగత శిఖరాఖ్యవామకరమున నభినయించునది. ము
 త్తికైకడగువారల. అనునపుడు వ్యావర్తితపూర్వకముగా నాభీహృద
 యదేశములందు మీఁమమీఁమగా నుంచబడిన యత్తానందంశనద్వ
 యమున నభినయించునది. వెదుకంబడు. అనుదానికి ద్వేష్టితపూర్వకము
 గా హృదయదేశమునందు మెల్లగాఁద్రిప్పఁబడినట్టి పరాజుక్ఖపాశ్వశల
 కతకరముఖాఖ్య దక్షిణకరమున నభినయించునది. ఎవఁడు. అనుగదిము
 నపటివలె. కలిగించు. అనునది పరివర్తితపూర్వకముగాఁ బాశాన్వంతర
 గతోత్తానిత పాశ్వముఖ పతాకాఖ్య దక్షిణకరముచే. బత్తి. అనునది.
 పరివర్తితపూర్వకముగా హృదయమందుఁ జేతులుమోడ్చిపతాకద్వయ
 ముచే. జోగమునకు ముత్తికైకడగువారలకువలె నభినయించవలయుగాఁ
 ని నాభియందెడమచే మి యత్తానితముగాఁ బతాకరూపముగాఁ జేయవ
 లయు. సుళువుగాజిక్కు. అనునప్పువ్యావర్తితపూర్వకముగా హృదయ
 ముఁగూచిత సముక్ఖాగతపాశ్వగతోత్తాన చతురాఖ్యదక్షిణ కరముచే
 త. అట్టి. అనునది. ఎవఁడు. అనుదానికివలెనెడమచేత. ముక్కంటి. వ్యావ
 త్రితపూర్వకముగా సిరమునందంజలి బంధించి పతాకద్వయముచే. మే
 లు. అనునది వ్యావర్తితపూర్వకముగా నవలనముగా వ్యావర్తితపూర్వ
 ముఖోత్తానితా రాశద్వయముచే. మీకు. అనునపు
 డు పరివర్తిత పూర్వకముగా నగ్రమైనట్టియుఁ బురోము
 ఖమైనట్టియు నుత్తానితమైనట్టియుఁ బతాకాద్వయముచేత నభినయించు
 నది. యావేష్టితో ద్వేష్టితవ్యావర్తిత పరివర్తితములని హస్తకరణములు
 నాలుగు. వీరిలక్షణమును హంసాస్యసూచీముఖ పరాజుక్ఖ పతాకాశిఖ
 రఖటకాముఖ సందకనచతురకతకర ముఖారాళాది హస్త భేదలక్షణము
 నిచటగ్రంథవిస్తర భీతిచేవ్రాముఁబడలేదు. యుక్తింబట్టియు సంప్రదా
 యమానుబట్టియు లోకముంబట్టియు నభినయించందగినది. లోకములోసా
 ధారణముగా నేర్చుతోండమున కెట్లుభినయించెదరో యదేతమునలోకవృ
 త్తానుసారముగ నభినయించవలయు. నాట్యప్రయోగమునకు లోకమేత్ర
 మాణము. సాధారణముగా మాటాడునపుడుగాని పాడునపుడుగాని గొ

[illegible]

గొన్ని తెగలయందుకు ప్రాధవ్యంతువినాహములనేపక్షచుచున్నసంఘం
సంస్కారపరాయణులయవివేకముచేనేపక్షచక్షుడినప్రాధవ్యంతుజాతినం
ప్రదాయసిద్ధజాతులకు వేతైభారతీయులలో మజ్జింతహానికిం గారణమగు
చున్నది. శాస్త్రముకన్న సంప్రదాయముబలీయము. శిష్టాచారసంప్రదా
యముతో మాకుబలలేదు వేదములోప్వకొన్న యాచారములుసంప్ర
దాయవిరుద్ధములైనప్పటికి ప్రకృతకాలానుసారముగ నవలంబించెదమని
వేదబాహుళ్యముతెలిసి తెలియకప్పటిసంఘం సంస్కారణపరాయణులుకొఱ
మాలినమార్పులదాముచెడి యొకలంజెనువఁ జూచుచున్నారు. వీరలోన
చుచెనుపువదులునముగ్రమునఁ గలుపునెఱ్ఱరంగుచెత్తల వలెలోతుము
ట్టనేరక వెలితియొడ్డున మాత్రమగపడుచుండును. మఱియుఁగోటిజనులలో
నొకరిద్దరు మాత్రముచెడిచయెడ లోపమగపడనేరదు. గరి సెడుధాన్యము
లో నొకటిరెండుతప్పకాయల్ను లోతును. వెనుకటియుషులుప్రాధవ్యంతు
పులకుఁ పెండ్లిమాంపించుటకుఁ గారణమందువలనఁగొనసాగుచున్న శిష్టా
చారమందుకు విరుద్ధముగనడిచిములుదీసి కొయ్యఁగొట్టుకొన్నట్లుడుమలం
దునవనాగరకుల దుర్భృతకనిపెట్టిన కొలందిఁజేటజెల్లమగును. బురుషులక
న్నస్త్రీలకు దిండిరెండురెల్లూహ నాల్గురెల్లు నాహసమాలురెల్లు కామ
మెచ్చిదిరెల్లు - స్త్రీలచమ్మరాదు. స్త్రీస్వాతంత్ర్యమునకుఁ దగదను భార
తీయవాక్యములు. మగువలకుండిన మాయమర్మములను పేక్కియరుని
వాక్యము సాలావృకాని స్త్రీసఖ్యానియనుశ్రుతియు న్దాకాణముగనిపు
డు స్త్రీలకురాససభలో నధికారమిచ్చుటకు జంకునాంగ్లదేశీయ పురుషు
లేసాక్షి. సంస్కృతగర్భణయగు వితంతుపువకుఁమల్లి పెండ్లిసేయకుంట్
చేగలుగు మేల్లాపెకుఁబ్రసూతిగండముండ్లప్పించుట. పరమాధికసంపా
దసమున కడ్డుదగులు సంసారభారము దొలంగించుట. స్వాధికారతలేని
యామెచేఁ బుణ్యకార్యములజేయించి యా పెందరింపజేయుట. యాపె
మఱిసంతానము కనదుగనుకనున్న వారలకు సమృద్ధిగనాహారాది సుఖ
లాభమును. మఱియు నీజన్మములోననుభవించు సుఖదుఃఖములకుఁ గార
ణముపూర్వజన్మకృత పుణ్యపాపములనియు. విధినియోగముదాటరాదని
యు జన్మమెత్తి సఫలము పరమాధికసంపాదనమేయనియు. నిద్రాహార

వూలునూత్రమే గ్రాతుకునకవసరముగనియు- నిష్పిష్ఠరశిసౌఖ్యము దుష్కవ్య
 ననమనియు- ఎకకలకపగుడి, తనచేహము వానిపరోక్షమున నింకొకని
 కపి-ందుకు సీతకచనియు నింకొక జన్మమందు వేదశాస్త్రసమ్మతమున
 గతించినతన పెనిమిటిని స్పృహనప్పుననియు, గామసౌఖ్యము వదలలేనిచో
 భావకాలు గతిచినకొలది, రక్షిణివ్యవస్థయుండదనియు మఱియొకజనత్ర
 మున ననం నిమిగిలెనియునాసం, ఊణభంగురమైన యశావనకప్తము
 యక్ష్య పెట్టచున్నదియు న్నెల్లవిధములన్ శిష్టాచారానుసరణమే మిగుల
 శ్రేయమనియుం దెలిసి, చూపక బాధిగల కుటుంబములయందలి సుశిక్షి
 తలగుస్త్రీలు మాధవభావవిమోగంబు నతికష్టంబున నహించుకొనియై
 చ, భావధాన సంస్కారాచారమున మఱు మార్త్రపురకాసింప కు
 న్నారు- శశిము కు లిగినకోగము మందుచేగుమచుకొని సుఖించున
 ట్లు భావవిమోగి మృగములమార్త్రపురకాసింపకొన రాదాయననిశ్చ
 యము, మార్త్రనువు పెనిమిటితనబలితవం, వలకుంబ్రతుకునని మార్త్రను
 వాడిచాచి క్లుప్తతెలియును- భావకాలుగతించినకొలది యెందఱుంబెందఱ
 డి క్తమృకాగిలదు- కేరేకుహస్థుగలదా- చెల్లగిలిగినయెన్నివిధ
 వానినోక్తులుప్రతికూ సుదయించినప్పటికి మర్యాదాభంగిమగునని
 యు లేకిష్టములు తెగిలిచుకొన వలసినచ్చుననియు వివేకులులోనడం
 మకొనునుండలేదా- కులాగతిసంప్రదామాను సారముగరాజ్యమున క
 హు- యుపై కొడుకగుచుండగా, దక్కినపుత్రులు తమకాభాగ్యమబ్బ
 లేదని చేతులుపిసుకుకొనుచున్నారు వారిదుఃఖము కుటుంబనహితముగ
 దహింపబడి నెల్లయువాయముల వెదకికడతేచికనదీరదా- రాజకొడు
 కేదా కానే, యింకొకడుపిహాసనమున, గూచుండనొల్లదా- కుడు
 చుటకుట్టుకొనుటకు, లేకబాధపడుపేదలకు భాగ్యవంతులేల తమయా
 న్నకంచియూ- తమకన్న సౌందర్య బలచాతుర్యములు గలస్త్రీపురుషు
 లనాలుమగల్గి శోభ్యమాయనుభ వింపచుకొల్లరో- యంతకున్నిష్టాచా
 రము దైవనియాగవిద్వేష, బానుక న్నసంఘసంస్కార పరాయ
 లప్రయత్నము తీతువురామబాధను వలెప్రకాశము మఱియు, పహాసా
 స్పృహ- నక చతుర్విదాభినయము సంప్రదామానుసారముగి, కేయ

వలయు- న్నెట్లులేనిది నదిచేడవై చినది తుప్పకః దానిచీపురుకట్టతోదోడ్చి బా
గుచేయుచున్నది. ముడుసలివాగు పుల్లము కొంచుచ్చారు కీచంగులుచేలు
చున్నవి కాకులటచుచున్నవి. బహిష్కలుచచ్చికూడు మెక్కుచున్నారు చ
చ్చుడివాండుకాల్వలు బాగుకేయుచున్నారు నోగుకూర తోటకూర
బచ్చలికూరుల్లిసాయలు పచ్చినికేవకాయలు కజివేపాకు చింకచిగురో
యనిపల్లెబోట్లమునుచున్నారు చెప్పదానివాండ్రును దా కళ్లగుచే బండ్లం
దొలంగించుమని తానమాడివచ్చు బాపడుగిగదునుచున్నారు. తెల్ల
నారినదనియు- గాడిదెలుకాట్లాడుకొనుచు నన్ను కొన చుం గూయుచుం
బోడుచుంబొర్లుచున్నవి- కుక్కలుపోట్లాడుచెరిగి కుంకులునాకుచున్న
వి- యెండనే మండుచున్నది- కొలువులన్నియుచాగుచున్నవి పగలురెం
డుజాములైనదనియు- స్వభావవణక నలుచేయుటయు కవితన్మత్ర్యమాను
వారును - నాకు పాటలూ ఆటలూ అంటే తలవొప్పి చూసేకూ
బోగంమేళము చూడకూడనన్న వాళ్లలో నేనొఖడ్కి- విధిలే వచ్చి-ది
రాజుగారిబావిరింపై దిక్కుమాల్య నొఖిగాని గుట్టజానీచేత తాన్ముక్త
బ్బురీడింగుకూమలో పాడించిదాస్తి దుశందలు చందానేంచి అక్ష
ణంజమచేయించి యేన్ జేర్జీనో అడర్గోయిచ్చేనగ్గి నాటవన ఆర్జీవ్వక
తీరిందికాదు- డేమ్నాన్సెన్ దుక్కలాగున్నాడు బ్రాహ్మమడటనొఖిచే
నుకోరాదూ- యిదాగోసరిజీ మనవాళ్లలో యిదేనూఖిమకం- ముప్పైత్తు
కోవడం- యొంటిగివహిమేమై- సాయెబూబండీకట్టు నీకుబుద్ధురదా-
చెప్పేకానూ- స్టవిడ్పో- రేట్టేషన్కు వెళ్లి వీరేశలింగింపుంతులుగాదు వ
స్తారువార్ని తీస్కురా- పెదబాబు నీవువెట్లనాకునున్నీ గావుంది- విధిలేక
వచ్చిందంట్లేదీనమ్మబొడ్డు బొక్కా థెల్లవాళ్ల సానిమేళంనాకు తెలుస్తూదా
ఏదుస్తుందా ఏంపాటలండీముక్క తెల్వనిస్తారా వాళ్ల బొంద్రు తెందుకుబా
మని-అక్షరములువినపడకుండా మద్దెలమొత్త కోవటం బట్టితిప్పకోవటం ఇ
హిహీ ఇహిహీ అనిదీఘాకలుతీయటం ఏంపాటలు అడవాళ్లంట్లేకొంత
డవచ్చుకాని- సంగీతపాటకులంటేనాకొళ్లొమంట- వాళ్లవిక కాలుపాళ్ల
రుంజకోవటాలు ఎద్యుకేషనామన్నా. వాళ్లకుట్టేటట్లేదు-ఇంగ్లీషునిడ్యుకేష
నులేసివాడికి సివిల్టీషనేముంటుందండీ- సంగీతం అంటేనా కనయ్యదాని

మాత్రమాయులకు కుమారసంభవం చెప్పిస్తూన్నాను దెబ్బయియేళ్లకా
 న్నుగ్గిగారు బాగాచెప్తాడు- రాజుగారులేస్తేనేగాని మేములేవటానికి వీలే
 ను- చచ్చానురాత్రిద్రోహమాటలేదు- అబ్బాచూశారా గ్రామ్యం ఎం
 దుకురాయకూడదు- నల్లరికి తెల్లాలా ఏటెల్లూమి స్టర్ గ కాలు
 పాగిసలు కీటికే వ్యభాపదాలుకోసం మీరింగ్నాడుచేస్తావున్నారు- గెట
 వే- ఇలాంటి సోమో పోతుంటున్నావేనా ఇవ్వటానాక్కిట్టదు- బ్రాహ్మ
 లటమీకేంపని తెల్లవారేనోకి లాస్తూయింతబూడిదెసావుకొని ముష్టిచెం
 బుమీరుకయారు- చాల్చాచాల్చాల్చేదేన నిర్దుచేసుకోకూడదు- దీనిత
 న్నావలవా- ఆ-ఏంవిచే నూలండి ఆబతునాటు కంఠిలోపోయినాయండి
 పన్నెండువేల నూపాయాలకు పైగా- గాడ్సువిర్- ఇఖనాకు సెల్వుదయచే
 స్తారా- పైమెపోతుంది- గ్రామ్యభాషతో అసగామనవంటి కొంచెముసివి
 తెల్లమెనాక్కిట్టాడేభాషతో కావ్యాలువాస్త్రై ఖల్లోఆఫ్ యూర్వాసికటీని
 గా వణాకులర్ బ్రాంచికి ఆపాత కాలుస్కాళ్లకు పెట్టించుటకుస్త్రైచే
 స్తాను- ఆర్జునుమీది- ప్రాణవజ్రచలనంతరవివాహపబ్బకుమహామహోహ
 ధ్యాయులగాదిది ఇథింకూడాయ వద్యేస్త్ర- 2 థేంకూథేంకూ ఇట్లుతగు
 మనుష్యులకుకొను భాష- గ్రామ్యములువ్రాయవచ్చుననియు నాంగ్లేయ
 భాషాపండిత్యము లంతగలగియున్న మాత్రమున గీర్వాణాంధ్రభాషలు
 గూడ- మూలంధ్రముగఁ జెలిసిపట్టు వేషములువేసి తమకుపండిత్యముం
 బడతునయు అందువక్రకల న్విశేషాద్భుత సభలశ్రీతిసాటకాయలు తెగ
 నలుకు నూర్చుకొనియు- మజయులుక కములబట్టి కొన్ని తెలుగుమాటలు
 వలించుకొని తెలుగున్నవేసూ తెలియనినూంగ్లేయులవద్ద నాంధ్రభా
 షాపండితులమరి నడించుచు నాంధ్రభాషాపండితులైన యజ్ఞనలునుండె
 నుండు బానయసులుపోసి కొనుచున్నారు- శాకుంతలనాటకము న్వి
 ద్యాభంజలకు బాతముచెప్పగలుగు ర్యాణ పండితునకు నెలకుబద్దెదు
 రు ప్యములు మాత్రమేవేతనముగావి హేమిట్టుపాతముచెప్ప నాంగ్లేయ
 భాషాపండితునకైదు వందలుపాష్యములు నెలకువేతనముకదా యాంగ్లే
 యాభాషరాధభావ యగుటచేతగదా యంతజీతిమీయబడుచున్నది- కే
 వలగీర్వాణాంధ్ర భాషాపండితునిప్పటిచెడుకాలములోనెవరుచూచెదరు-

వేదశాస్త్రములు సంగీతసాహిత్యరసజ్ఞతయునడుగంటినవి-మానవధర్మశాస్త్రము సంస్కృతమునఁ జదివికొన్నవానికి ధమ్మిత్తియైన రాబడలేదుగాని యదేయాంగ్లేయభాషలోఁ జదివికొనిపరీక్షలో నెగ్గినవాఁడు న్యాయాధికారియై ధర్మవాదించుటకహిత కల్గినెలకువేలకొంది సంపాదించుచున్నవాఁడు- కావుననేకొంపగోడి యమ్ముకొనియైన నాంగ్లభాష భారతీయులనే చూడకొనుచుఁదమ భాషలనిరసించుచున్నారు- తుదకాంగ్లేయభాషలో భగవద్గీతలఁగూచి యుపన్యాసమిడు నేనిబెసంటమ్మగారి పాదములఁబట్టుచు సంస్కృతమున భగవద్గీతలుబోధించు నాచార్యులఁగూడ సరకు సేయకున్నారు- భరతవర్షపరిపాలకులు భరతవర్షమునందు భారతీయభాషలనే యుపయోగించి పాలించునెడ భారతీయభాషలన్నియు సమున్నతదశ సంపూర్ణదా- యప్పటిబహుళలోఁ జిన్నపిల్లలకునేపుక సంగీతసాహిత్యవద్ధతులేమనవచ్చును సంగీతవిద్వాంసులమని బయలుదేరినవారిలో నూటికిఁ దొంబదితొమ్మిద్రుఁడగుఁజై గాత్రులిలయజ్ఞానములు స్ఫుటముగానుండఁబోవుకవిత్వముసంగీత ముస్సహజముగాఁబుట్టవచ్చుఁగానిశక్తి హీనులెంత నేచుకొని యంటింకుకొన్నను లాభములేదు- వేసవేలుభాషాపరీక్షయందు నెఱవేరినవారుకలరుగాని సాగసుగాగద్యపద్య ప్రబంధములస్వతంత్రముగఁ గల్పించికవితా ప్రతిభఁజూపఁగల కవీశ్వరులొకఁడైన దేశమంతటదేలుటకష్టము- కూనిదీక్షాములుదీసి గద్యపద్యములుచదువువారు లక్షలకొలదిఁగలరు కానిశాశీరసోష్ఠపయుతులై సభలందౌర్వత్రికమున వేలకొలందివంశితరామరులన్ రంకింపజేయువారొకరిద్దరు జగమున నుంటకడునరుదు- లోకములో నార్వరౌకికులు నాబరఁగుకవులు పేక్కియక్కాభిదాసులేకదా కవీశ్వరుల కవితాప్రతిభవారి గ్రంథమువెల్లడించును మఱియునొకభాషతోని గ్రంథమింకొకభాషలోని కథాముపాసీకించుమించుగ మాచకవచ్చుఁగాన సకలదేశములజనులకు భూతవర్తమానకాలములగుఁగు కవీశ్వరులశక్తి లోకమంతటదెలియఁబడుఁగాని యొకనితౌర్వత్రికచాతుర్య మింకొకనికి బరోక్షమున నొక్కమొగిఁదెల్పుఁజాలు యంత్రములిడువలకునుభేవుకదా- యీశ్వరానుగ్రహమున నీకఁగినుఁగొనఁబడినప్పటికే సప్తయంత్రములభింపక ముందున్న సంగీతపండితులు పె

కష్టంబ్రదు జగద్విశ్రాంతికితి- బయడనేరదుకదా- . పే. క్షిప్రయర్కా-లిదా
 నుల కావ్యములకన్న సొగ్గైన కావ్యములెన్ని వాతలో
 కులకుఁ దెలియనికాలమునభిలములైపోయెనో నేవునికె
 లుక- నాచికానయసూపమను కావ్యమునకుగీత వాద్యములకన్ననుమ
 టియునాంగికాంగ హార్యసాత్వికాభి సయములకన్నను గౌరవమంతగావ
 చ్చుటకుఁ గౌరణముస్వరసందభకపన జతుద్వధవాద్యమున్ మఱియు
 స్తోమముఁ గ్రమముగగాయకుని శాసితపాదమున్ వాదకునికరగుణ
 మున్ నటనిస్సృష్టవిశేషమున్ వెండియునామువ్వుగి విద్యానైశిష్యమున్న
 భకుఁ గన్నవఁగాని కావ్యమునకలజగము స్వమవలెజూపుటయేగాక
 మూలపుక వివిధావస్థల యందుఁ గలంపులెట్లందునో వానింపూడబయ
 ల్వెట్టిను- స్వరూపము లాకపించుటకు రూపగ్రాహియంత్రమును
 నకిలభ్యము నాకపించుటకు క్షిప్రగ్రాహియంత్రమునుం గలవి కానినా
 నాన్కలయందు బయల్పడనిమనుష్యుల తలంపులన్పూడఁదెలుపుటకుఁ గా
 వ్యముకిన్న వేళుయంత్రమిది నెఱకు లేదికనుండఁబోదు- కివితాళక్తి
 దా జగముఁ నైకస్యములు ప్రిబలుచున్నవి కవిష్వముప్రశ్నయముగదె
 లుపటయేగాక పర్యయమున్పూడ బయలుపెట్టంగావున ననేనోవేత్త కవి
 తాతెత్తి కవిహనాతినానవాయ నికాళిదాసుఁడు- నిత్యాత్మత్రం న
 సావిద్యాచంద్రిబ్బుననాకలం! నానా మూగోనాత్మిక-మఁ! నాత్మేసిత్త్య
 న్నపీతతేయధిరీతిమనియువక్కా- శించిరనఁగాఁ గవిష్వమచఁగాయముఁ
 బన్నునూహ- కవిష్వముసహజ కృత్రిమముని రెండువిధములు పొంచ
 భావకక్రియలు కల్పించునదిసహజమా- ఘటపటాదితాకిక క్షోభములొస
 చుకొనికృత్రిమము- కావునలోకముఁ గల్గు సకలక్రియలున్నవి కిహ
 నుపసంకల్పసకమున నేకలుగుచున్నవి. పే. క్షిప్రయర్కా-లిదానులంత క
 వ్యపడి మూకలినిమరిలైనమఱచి సమస్తహికిభోగముల మానుకొనిరా
 త్రింబవల్లేకదీక్షతోఁ గావ్యములెందుకు వ్రాసినారు కీతికొఱకాయెవఁ
 డైనఁ జెల్లిపోయినవెనుక వానింబై వాగు దూషింతురో లేకభూషింతురో
 కనిపెట్టలేదుకదా- ధనముకాయెంతమోసుభివుగా మఱికొన్నిపనుల
 వల్ల ధనయుకావలసిసంత లభించుఁగదా- భోగమునకాలోకజ్ఞానమే లేక

తనువుమఱచి తదేకధ్యానముతోఁ గోరినపద మొకటి తోచనపుడుకొం
 పనోయినట్లు విచారించుచునొకసందభము కుదుచుకొనుటకెంతయో
 గింజకొనితన్నుకొనుచు నెంచుకొన్న శబ్దము స్ఫురించినపుడు రాజ్యముదొ
 రికినట్లుసంతసిల్లుచు సంతతమెద్దియోయూహలోచనమున ముగ్ధియున్నవాఁడు
 స్రక్చందనవనితాధిభోగము లనుభవించుటెట్లు - మోక్షమునకాశకుంతల
 పిలుందలకొ హేమెట్లువెట్టి యందుందగులుకొన్నవారికి నిర్విషయమనస్సె
 ట్లుకుదురును - బహిష్కారమునకాశకుంతలముకొ హేమెట్లుంజదునకున్న
 ప్రాణులకాకలితీటదా లేకచిరునవట్టదా - నీతిఁదెల్పుటకా - మంచిచెడ్డలు
 బాగుగఁబరిశీలించక పొత్తురహస్యముగాఁ జేయరాదెదుటివారల మనసు
 కనిపెట్టక చేసిన పొందుమహ్యంతునే కాంతముగఁగలసిన శకుంతలకువలె
 వికటించుచు మఱియుఁ బరునిఁజంపి వానిసాత్తాక్రమించు కొనరాదట్లు
 నచిఁనవాఁడు హేమెట్లుపినతరడివలె బొలయింపఁబడునని శాకుంతల
 మందు హేమెట్లునందు దెలుపఁబడిన యీరెండునీతుల స్లోకములోనెఱుఁ
 గనివారెవరు - కొత్తవానినమ్ముకొని వానినప్రహస్యముగఁ బెండ్లాడివా
 నివెంబడిబోవకా మమకమెవ్వొకైనం దెలియనీకమిండతవలె నీడువచ్చి
 నకన్యకయెవఁకెయ్యుండును - మఱియుఁ దానన్యాయముగనొరునిఁ గొట్టి
 నందనపైఁబరులు పగఁబట్టెదరని పిచ్చివానికిఁదక్క - నితరులకుఁదెలియదా
 లోకులందఱికిం చేటతెల్లమగు నిట్టినీతులకై కొండంద్రవియెలుకఁబట్టి
 నట్లు కవీశ్వరులువృథా ప్రయాసముననంత లేసిగ్రంథములరచింపనేల -
 పమస్తజగత్కారణవగు శక్తియెద్దియోవాగ్దేయకారాది కవిమాపమున
 నూహించుచు వ్రాయుచుంబాడుచు నాడుచువాయింపుచు నకలకమక
 ములనాచించుచు వేయేలసర్వజగద్రూపమై సత్వరజస్తమోగుణములం
 దసఁగోదానాటాడు కొనుచుండునందులకే కారణమైననూహింప మాన
 పూకలవికాను శ్లోకములు గురుశుక్రయోగంబున నిట్టివింతలులోకం
 బున జరుగవచ్చుననియు దెప్పిదివదుకొకఁడుకొట్ల నలువదిపన్నెండులక్ష
 లుఁతోంబదివదమూడువేల రెండుకముప్పాతికయోజనముల దూరమున
 భూగోళమునుండి శ్రుక్రమండలమున్నదనియు నందులోఁగావ్యలగ పడుచు
 న్నట్లున్నవి కనుకలప్పకమనుష్యులు - నుందురేమోయనియుం గోతలు

గోయగణితశాస్త్రము - యామిత్తమవేయెల్ల చిల్లరయింనుమిగును దళ
 సరిగినున్నదా సమమసగ్గీనీయన్నది నామాటసమమ్రాజోవనిచో నచకోకిబో
 యిచూడుడు మింకేబోధపడుననువాదును- బోల్చిచూడగానాంధ్రాంగ్లే
 యశబ్దముల ప్రథమంతరసంబంధము బట్టియునుభయభాషలలో నీటిను
 శబ్దములు సమానరూపాధకముల నుంటచేతనువటియు నబ్బాముశబ్ద
 ముల సమానరూపాధకలంబట్టి మటికొన్నికారణములవల్ల నాంధ్రాంగ్లే
 యులుగాని యాంధ్రతురక్కులుగాని హూణశకమునకు ముందుపూడుల
 తొలుమాసముల పన్నెండుదినములు దాదాపుగాబహుశాశాస్త్రకులములో
 నివ్వారై హిమాలయముచేప్పెచడిమిలో నుండియుండవచ్చునను చరిత్ర
 కారులును- వానరజాతినుండి నరజాతిగూడగఁ బుట్టయుండవచ్చును వాన
 రనరశబ్దముల సంత్యాకరములు సమానములగుటచేతను వటియునుభ
 యజాతుల చేష్టలించుమింకోక్క- లాగుంటచేతనని యనుమానించు పరి
 ణామవాదులగు మొదలుగివివిధశాస్త్రజ్ఞులు జాత్యంధులేనుఁగుబోల్చున
 ట్లుహించుచుండును దైవమాయననమాసమున నెఱుంగ నేరితరము-మి
 డతంభెట్లశకునమువలెఁగొండఁజీయూహలుగుటికిఁ బెత్తెడగుచుండును- మొ
 త్తముపైమాసపులు పాలిసీఁజెలియునివారనుట కేసందియమున్నేదు- మటియు
 మదాతిశయమున లేని వసువులు నిజముగఁగాన్పించునట్లుయజ్ఞానదశయం
 దుస్వప్నావస్థయందుఁబోలితనకంటెనస్యమెఱుంగనినిశ్యముక్తబుధస్వరూ
 పుండగుజీవులకాత్మరూపకమగు జగత్తుతోచుచుండును గానివై రాగ్యము
 నలేక ప్రజ్ఞానదశయందు మదముడిగినపిదనస్రటియు నిదుగమేలొన్నసి
 మ్మటన్వికారములగపడ నట్లేలోకవిచిత్రము కాన్పించకుండును సచ్చిదా
 నందస్వరూపుండగు స్వమాత్మహృదయమిగులుననుచుఁగాని మటియుస
 మద్రపుటోడ్డునఁ బలుఁజెఱుంగులనినుక గాలిచేఁగూపించుతీరున మనుష్యు
 లుపరవశులై దైవవశంబునవివిధ స్థితులమారుచున్నారనుచుగానికతా
 భోక్తాజనాదకనయనుచుఁగాని యాస్తవాక్యము తెలిసికొనువారు సంసార
 దుఃఖమునంటరను వేదాంతమున్గాలిదాసకృతులుబోధించుచున్నవి- షేక్ష్మి
 యదురికృతులవలన సరిగతమునుఃఖభూయిష్టముమానవులదియనుభవించ
 కటిమసాపాచరణమున నిత్యనరకముంబుణ్యమున నిత్యానందపదవియుం

జీవులకుఁ జగమాత్మునిచే నొనంగఁ బడుచుని బోధపడుచున్నది- కాన్యమననే
 మోయనేకుఁ నేకవిధములం బ్రాచీనాటంకాలకులు తెల్పిరదిష్టానోకచేత
 మగు పదావలికావ్యమను దండివచనమేమేలేమనఁబ్రశిశ్టమునకెదియో
 యధఃములేపోదా యధఃబోధముననెదియో రసముఃస్వత్రిక మానదు-
 గుణదోషాలంకారములు వివక్షామూలములొక స్వడుగుఁ ముదోషముగఁ
 దోషముగుణముగా నలంకారము హేయముగా మాతెడుచున్న మజ్జికా
 మునవిషమగు విషమొకప్పుడు పథ్యమగుశనాలంకార మనహ్యమగును
 మనసునకింపగు శబ్దాధికములు కాన్యమనఁదగినది- భరతమునిచెప్పినవి
 భావానుభావవ్యభిచారి నయోగమునఁగల్గు తొమ్మిదికనములలోను ను
 జనులన్దాస్పించు వీరశాంతకరుణలు సత్వగుణప్రధానములు- మధ్యమజ
 నులగపచుఁ శృంగారహాస్యాద్భుతములు రజోగుణప్రధానములు- మఱి
 యుచధనుజనులందోచు రౌద్రభీభత్సభయానకములు తమోగుణప్రధాన
 ములు- ప్రతివస్తువునందెదియోరసము ప్రధానముగనుమఱియుఁ దక్కిన
 రసముల ప్రధానముగనుండకతీతిదు- చక్రేరయందు మధురరసముము
 ఖ్యముగఁదోచుచున్నమొదలగు చనులడంగియుండును జనులకేశబ్దాధిక
 సమూహమువలన మనసులకు న్లసముకలిగి సత్కమాఁ చరణమునకు
 త్సాహము పుట్టునోయట్టిదిసత్కావ్యము జనులకుభయశోకజగుప్పాక్రొ
 ధములంబుట్టించి దుర్మాగఁమునకుఁ బురికొల్పునది యసత్కావ్యము
 మధ్యమాంసాశనులై పరధారధనముల్ల పహించుచు మోసంబునయ
 థేష్టంబుగఁ జరించుదుర్మాగుల సుఖస్థితివశికంచుట లోకులకుదు
 ర్మాగఁమునకు రేఁసకమాచదు- లక్షణవిహీనముగ యథేష్టముగవ్రా
 యంబడినపుసకములుకళాశాలలం బాలురకుమప్పుట- వేశ్యాకన్యలనిల్లాం
 డ్రెగానుంచుకొనుట- యిల్లాండుర్యధేచ్ఛ స్సంచరించునపు చూచీచూ
 డనట్లు నోకెత్తుకుండుట- వణానియమముమాని యన్నిజాతులుకలసితి
 నుచుంబరస్పర వివాహములాచరించుకొనుటయే యవశ్యకతకావ్యమనుట
 స్త్రీపురుషులు పెండ్లిమాని వావివరసలులేక యథేష్టవిహారమునల్పినచో
 నెన్నియో దుఃఖములుతొలఁగిజనులుబాగు పడెదరనియుపన్యసించుట- పర
 లోకములేదని చూధిగనమిమిసుఖపడుటకొఱకెట్టిదుష్కార్యమెనఁజేయుట-

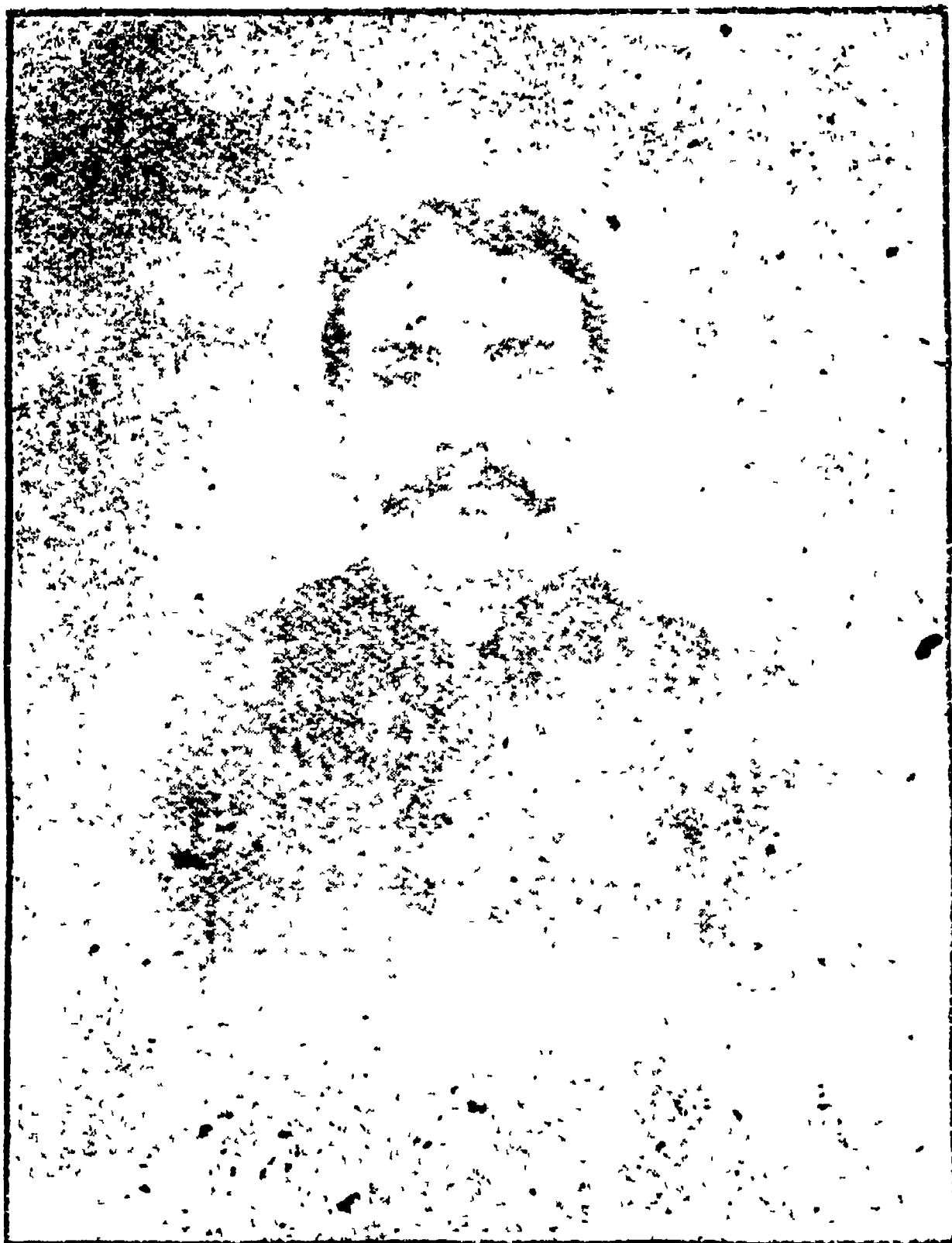
తాఁజెమట మేకాక పరులొడఁ గెలుపఁ గానుట - ధనాదానమునకై మెట్టి
 నీచ కాశ్యపులైన కొనఁబడుట - పూర్వాచారము లన్వేషించుట - కలు
 ద్రావీడు మాంసము తనుటయు నిప్పటివనాగరకుఁ లోఁ బుట్టించున్న తేవు
 ల్లు - స్వదేశోద్ధారణమునకై పాటుపడుచున్నట్లు కన్నట్లుచుఁదగుమనుష్యుల
 విశ్వాసముగొనించుచు - బ్రభుసన్మాత్రము వడయుటకై తోటివారి నెంతో
 హింసించుచు - దాఁబట్టక కంఠేటికి మూఁ కెక్కల్లని మొండివాడ మొనరించు
 చుం భోగిఁ నుతిమొనిరిసింతుచు - బాశ్చాత్యచారము లనచిఁచుచు
 నాగరికాగ్రి గర్వాబుమరివిట్టిపేగుచు మాంసమర్యాదలు లేక గేదె పె
 య్యయు నొకెయ్యయుఁగాక దిక్కు-మాలిప పెయ్య నైపవీసభాగతీయ జ
 సము కలిఁగించుచు నెవశెంకై యుభయలోక భ్రష్టమగుచున్నది.
 ఇప్పుడు - భారతీయప్రజయందేకసము గాన్పించుట లేదుగాని నీరసముమా
 త్రామగఁ గనుచున్నది - తనలోనికిఁ రై - పరులకుఁ గెల్పుటకుఁ జయోద్ధాభిన
 యంబు లుపయోగింపబడుచున్నవికదా యవిసమయోచితములై నరస
 ములుగానుంపవలయు - నిచ్చగిన్నాట్యరంగమున మాంసపులు యథోచిత
 ముగనభిఁచియెడ వైప్రత్యమున గసాభాసముగ నగుబాటుంబ్రజాపీడ
 యుం గు ను - జనులందు మహారాజుబట్టమెడకు జుట్టకొనిదీనదృష్టి
 తోఁపములునొడించి సాష్టాంగపడి త్సరముచేయుటకు విచ్ఛేయఁబ్రా
 ఢికొనెననని మంగిలించిలుచుటయు - గాల్వలూడ్చుచచ్చుడి వాఁడొక
 స్త్రీకముగా నిభాయత్సవవీరములధరించి స్నానమొనరించి శోభితయవే
 పముతో రాష్ట్రమొసరించెన బ్రాహ్మణాధికమునకై రండనివైదికులం
 బిల్పుట - కెచ్చిరెడ్లవాఁడు పన్నెయసువానివలె నెరిమిదేండ్లకన్నకుఁ
 బుట్టకట్టిట - బోడతొమ్మిట పెంచుకొని పసుపుబొట్టుకాటుకలుంచుకొని
 క్లాపారాశితో ముట్టెదులంబిల్వవేగుట - బ్రాహ్మణుఁడు సేవకావృత్తి
 చేయుట - కుక్కురంవలయుననిడి యూరేఁగించుట - న్యాయానికారిలంచుకొం
 డియగుట - నూత్నయావరసన్నిపాతండు ధర్మానికారియగుట - ప్రభువుని
 ద్యావిహీనుడౌట - కూటికై వేదాంతముచెప్పట - బండబూసుప్రహసనము
 లంబ్రనుఁగించుట తద్దీపముఁజచ్చఁబోషతో జనుపుట - బాలుఁడు సవ్యసిం
 చుట - తుశ్రియూఁగు ముట్టెత్తుకొనుట - యవివాంసుఁడు సభాధ్యక్షుఁడౌ

ట- మగనాలులూజెవేరముననగవడుట మొదలగుసంప్రదాయ విరుద్ధవేష
 ములూనరాదు- శృంగారమునవిద్యుక్తముగాఁ బెండ్లాడినయాపెతో వి
 హించుటయు-హాస్యమున సూన్యతవ్రతుడన్యలచే గల్గబోతని యవ
 హసింపబడునెడ మందస్మితముచేయుటయు- వీరమునసాధుసంగతుణ్ణకై
 ధవళయుద్ధముననుసూరిగోల్పోవుటయు- గరుణయందాపదన్ముగ్ధునజ్జను
 లంగాంచి కంటసిడిడుటయు- కౌండమున సజ్జనాపకారమునచుక దుష్టు
 లకునిని తొమ్ముడిపొయిగావించుటయు- భయానకమున దుష్టనంపకక
 మునకు వెలుగుటయు- శీభత్సమున సజ్జనోపద్రవముగనుగొని మూ
 ఛిక్లుటయు- శాంతింబుననన్యముల కోరసిల్లుటయు నుత్తమస్థితుల
 నబడు- నిట్లున్నవరసగులుగనచుక సజ్జనులనడువడి న్వళించునిదక్షప్త
 శబ్దాధిపతిమూహమున సత్కావ్యంబునాబరగు- నట్టిసత్కావ్యములొన
 చుకవారు సుకవులు- వేక్కియరుక్మిణులందు స్మృష్టానుసారమున నా
 టకమును గొరియ లేనస్సను నాటకము ను సత్కావ్యములు- కాళిదాసు
 కృతులందు రఘువంశకుమారసంభవ మేఘసంజేశములు సత్కావ్యము
 లు- రఘువంశకుమారసంభవ మేఘసంజేశములొనచిన కాళిదాసువే
 టు- నాటకత్రయమును శృంగారతిలకంక సంహారములతోసేసిన కాళిదా
 సుడువేటు- తక్కినవిచేసినవారైన వేదానినామగోచరెడును- మూడువే
 లయేండ్లక్రిందట రఘువంశకుమారసంభవ మేఘసంజేశములొనచిన
 కాళిదాసుడు పరమగాగవతుకై బమ్మెరపోతన మామ్యునివ తావ్యశంకరు
 డై యుండవచ్చు నీతడేజగత్ప్రసిద్ధిగ న్న కాళిదాసుడుకానిచో నట్టిస
 త్కావ్యప్రవృత్తియనినుండికానేరదు- నాటకత్రయము శృంగారతిలక
 తః సంహారములం చేసినయతడెడదాటు నందలచేంద్రికుమారుగాగృ
 ప్తదేవరామాస్థాన కవియగు పెద్దనామామ్యునివ తథోజమహారాజాస్థాన వి
 ద్వాంసుడై రాజప్రీతికై నాగరక శృంగారప్రధాన కావ్యంబులొనచె
 ననవచ్చును- మిగిలినవారిడెవరో వేయేండ్లక్రిందట గొండి రాజయొద్ద
 బండబూతులాడు మొండిపండితుండు కావచ్చును- కాళిదాసునిపేర బయ
 ల్వుడుప్రహసనము ముద్రాపబడి ప్రచురింపబడుట భారతీయగౌరవము
 నకెంతయోలోపము- రఘువంశమున శ్రీరామచరిత్రాంబు విలువను

గుమారచంభవమున మొదటి యెనిమిదినగణలును బూర్వమేఘము ను
త్తరమేఘమున గొంతయు స్మృతటి కాళిదాసకవిశ్విము - తక్కినభాగము
లల్పకవినిరచితములు - కాళిదాసకవ్యములలో రఘువంశమునందు శ్రీరా
మచరిత్రాంతుమువలకు గలభాగము - నాటకములలో విక్రమోర్వశీ
మును - పేర్కొనదు గునినాటకములలో నీయిష్టానుసారముంగా వ్యంబులల్యూ
క్రసే నెఱయు నిరుపమార కవితాప్రభకాటప్పులు - కాళిదాసపరచితర
ఘువంశమువంటి సాగ్ధనకవ్యముల జగమున కరుమగావునలోకములోని
యెల్ల నాగరికులు కమతమ భాషలకన్దాని మాచుకొనుట శ్రేయము - న
వరసములొండొంటల గలముక కేవలఘోకటిగా జేసిమట్టునకది నిలువనేర
దు కావున స్మగంధమునకొక రసమునకు మారుగరింతొకరసమున సాగిసు
లందండల గూచకబడియుండవచ్చును పేర్కొనయర్కాళిదాసులయగాహ
యించుమించు సరిపోవుటవీరమున 10, 15-50లు 5-6తో శాంతమున 10-
30లు 1-2తో గరుడః 29, 3-8లతో శ్లోకారమున 15, 10-35లతో హ
స్యమున 50, 50తో నద్భుతమున 125 176-215-216లు 94-81.71లతో శా
ద్రమున 5, 1తో శ్లోకమున 4, 1-2-3లతో భమానకమున 4, 1తోడ
నవహరియురసవిశేషముల సచ్చటచ్చట స్థాస్థించెడు (1) - (2) . (3) X
(4, 1 (5) = (6) ె గుతుకలు విరుసగా నన్వయము విశ్రమము సభక
సూచకము నాదావనానము సభకమునన్వహ క్యములందెల్పును. ఆంధ్ర
దశావకమును సరియించి గీర్వాణాంధ్రయభాషల స్థైర్యబడిన కాళిదా
సపేర్కొనయగులకపితావిశేషముల నారలకవ్యనాటకములకథాసంగ్రహ
మునాసి నేనాంధ్రకరిచినవారల్లకవితావిశేషములకు గ్రంథసందభా
ముండలియందలకకవ్యములకు టప్పునవ్రాసి చదువరులపేషేషతోధ
నై యీపితకర్వరచించినాడను.

శ్రీమదయగిర నివ సుండనగు బ్రహ్మ శ్రీవృద్ధాజ్ఞాదాదిభట్ట నారా
యందాసాడ.

10

1. The average of 20

BEAUTIES OF SHAKESPEARE.

HONOUR

ALL IS WELL THAT ENDS WELL. *Act. III. Sc. V.*

- 1 The honour of a maid is her name and no legacy is so rich as honesty.

ACT. V. Sc. iii.

- 2 Let's take the instant by the forward top,
For we are old, and on our quick'st decrees
The inaudible and noiseless foot of time
Steals ere we can effect them.

ANTONY AND CLEOPATRA, *Act. III. Sc. XI.*

- 3 When valour preys on reason,
It eats the sword it fights with.

ACT. V. Sc. ii.

- 4 it is great
To do that thing that ends all other deeds
Which shackles accidents, and bolts up change ;
Which sleeps, and never palates more the dung,
The beggar's nurse and Cæsar's

షేక్స్పియరుని కవిత్వ మందలి సాగసులు

వీరరసము.

1 వ॥ కన్యయొక్క గౌరవమాపె విశేషము-మఱియు-ఁబరువు వరిగియై
శ్వర్యమేదాయమున్గాదు॥

2 గీ॥ .♦అవసరంపు వంగినతలనందు కొండ।
.మేలన నవృద్ధులము మనమింక-మనదు।
.♦శీఘ్రతమవిధుల మనము సేయకమును।
—
.జరుగునన్న గఁగాలనిశ్శబ్దపదము॥

3 ద్వి॥ .వీరత్వ మూహదోపిడి సేయనపుడు।
—
.పోరానచెడువాలుబొదవి భక్షించు॥

4 గీ॥ .తక్కుపనులనెల్లఁజక్కాదుకార్యము।
.సేతగొప్ప-యద్ది-చేట్లుకట్టు।
.మాలుపడ్డు-ఁగున్కు మఱి పేడతినబోదు।
.పేదకు దొరకింక ధాదియగును॥

5 His legs bestrud the ocean ; his reared arm
Crested the world ; his voice was propertied
As all the tuned spheres, and that to friends ;
But when he meant to quail and shake the orb,
He was as rattling thunder. For his bounty,
There was no winter in't ; an autumn't was,
That grew the more by reaping ; his delights
Were dolphin-like ; they showed his back above
The element they lived in : in his livery
Walked crowns and crownets ; realms and islands
were
As plates dropped from his pocket.

Saucy lictors
Will catch at us, like strumpets ; and scald rhymers
Ballad us out o'tune : the quick comedians
Extemporally will stage us, and present
Our Alexandrian revels.

AS YOU LIKE IT *Act. I. Sc. II.*

7 I beseech you, punish me not with your hard thoughts, wherein I confess me much guilty to deny so fair and excellent ladies anything. But let your fair eyes and gentle wishes go with me to my trial ; wherein if I be foiled, there is but one shamed that was

5 సీ॥ .వానిపాదంబులు .వాన్నిధికిరుకెలం.కులను

గాపాడుచు .నిలిచియుండె.

.దనరారువాని యెత్తినచేయి జగమున.కున్దు
రాయిగ-వాని.గొంతుపాడు.

.చున్నగోళంబుల .తెన్నునశక్తిమై .వెలయు-
వెండియునద్ది- .విహితులకడ!

.గాని-మండలముల.గదలించిభేదింప

.దలచిన-వాడుగ.జిలెడు పిడుగు.

.వానియీవిన్హార్చి-దానిలోనస్సీతు.కలుగ-

.దయ్యదిపంట .కాలమయ్యె.

.గోసినకొలదియు.గొనసాగునయ్యది-

.వానివేడ్కలు గండు.మీనువోలు॥

.శవ్వివానివెన్ను .నగపచుదామున్న.

.దానికన్నబైకి-వానియుడుపు.

.నందుబెక్కుమాళ్ళు.లటిగె-రాజ్యంబులు.

.వానిజేబునుండి .పడుచివుకలు॥

6 గీ॥ పట్టుకొందురు లంజెల.బగిది మనల.

.జెనటిబంట్లు-కుకవులుదూ.షింత్తు-కల్ప.

.నాచణ ప్రహసన కార్లు.నాటకంబు.

.కట్టెదరుమనపై నాశు.కవితజెప్పి.

7 వ॥ మిమ్ము బతిమాలుకొనెద-మీకూళతలంపు లనన్నిక్షింపకుడు-

నేనియ్యెడనంత చక్క-నిమఱింత గొప్పయాడువారికెద్దియునిరా

కరించుట నేరమనియొప్పుకొనియెద-గాని- నాపరీక్షకైనాతోగూ

never gracious ; if killed, but one dead that is willing to be so. I shall do my friends no wrong for I have none to lament me ; the world no injury, for in it I have nothing ; only in the world I fill up a place, which may be better supplied when I have made it empty.

CORIOLANUS

Act. I. Sc. I.

8 I sin in envying his nobility ;
And were I anything but what I am,
I'd wish me only he.

Sc. iii.

I pray you, daughter, sing ; or express yourself in a more comfortable sort : if my son were my husband I should freelier rejoice in that absence wherein he won honour, than in the embracements of his bed where he would show most love. When yet he was but tender-bodied, and the only son of my womb ; when youth with comliness plucked all gaze his way ; when for a day of Kings' entreaties, a mother should not sell him an hour from her beholding ; I,— considering how honour would become such a person ; that it was no better than picture-like to hang by the wall, if renown made it not stir, — was pleased to let him seek danger where he was like to find fame. To a cruel war I sent him ; from whence he

డమిసోయగపు చూపులునీమంచి కోర్కెలు న్రానిండు-నేనం
దోడితినేని-యెప్పటి కదృప్త హీనుడొకడు మాత్రములజ్ఞంపఁబ
డును-నేజంపఁబడినచో నట్లగుటకుంగోరుచున్నవాడే మడియిం
పంబడును-నామిత్రులకునే నెగ్గు సలుపఁబోవ-నేమన-నమ్మార్చి యే
డ్చువారు నాకెవరున్లేరు-జగమునకుఁగీడొనరింప-నందునాకెద్దియు
లేమగనుక-లోకములో నొకస్థలము మాత్ర మాక్రమించుకొం
టి నదినేనుత్తఁజేసినప్పుడు-తగునట్లు పూతి=చేయఁబడును॥

8 గీ॥ .వానిఁఘనతఁజూచి .నేనోర్వలేకుంటు
.చేతఁబాతకంబు .శెందినాడ
.నేనునేనుఁగాకి .కేదియైన సత్తా
.వాడేనేనగుటకు .వాంఛ గొందు॥

9 వ॥ నిన్బ్రతిమాలెద న్గోడలా పాడుము లేకుల్లాసముగామాట్లాడుము-
వాడేనాపెనిమిటి యైనయెడ- సెట్లపె బిగికొఁగిలింపులచేఁబ్రేమ
చూపుటకన్న-వాడు జయమందుటకై నన్నిడనాడినచో మఱింత
యెక్కు-దుగా సంతోషించెదను-వాడు లేతశరీరముకలిగి-నాకొ
క్కఁడేకొడుకై నప్పుడును-వయ సందము వాని త్రోవనెల్ల చూ
డ్కి చూకషిఁగించి నపుడు- దినమెల్ల రాజుబతి మాలినప్పటికి
గడియ యైనవానిందన కనుల యెదుట నుండి తల్లియెడఁబా
యఁగూడనప్పుడున్ గీతిఁయట్టివాని నెట్లలంకరించునో యనియు॥

returned his brows bound with oak. I tell thee daughter, I sprang not more in joy at first hearing he was a manchild than now in first seeing he had proved himself a man.

Vir. But had he died in the business, madam,—how then ?

Vol. Then his good report should have been my son ; I therein would have found issue. Hear me profess sincerely, had I a dozen sons, each in my love alike, and none less dear than thine and my good Marcius, I had rather have eleven die nobly for their country than one voluptuously surfeit out of action.

ACT. II. Sc. i.

10 (1) Death, that dark spirit, in 's nervy arm doth lie,
Which, being advanced, declines, and then men die.

ACT. III. Sc. i.

10 (2) His nature is too noble for the world :
He would not flatter Neptune for his trident,
Or Jove for's power to thunder. His heart's his mouth .
What his breast forges, that his tongue must vent ;
And, being angry, does forget that ever
He heard the name of death.

బ్రతిష్ఠకదలింపనిచో గోడన్వేలాడుబామృతన్న మేల్లాధనియుఁ
 దలంచుచు వాడు సేరందుచోట నాపదకెదురేగుటకొప్పకొంటి
 ని-ఘోరయుద్ధమునకువానిసంపితిని- వాడునొసట జయచిహ్న
 ములతోఁదిరిగివచ్చె-నేజెప్పెదన్గోడలా-మొదటనాకుఁబుట్టినపుడు
 వాడుమగబిడ్డయనివినుటకన్న-నిపుడుతొలిసారివాడు మగవాఁ
 డనిప్రఖ్యాతిఁగొనఁజూచుట కెంతయోసంతసించినదానను (కోడ
 లు)-కాని- యతఁడాపనిలోమడిసిచుచో సమూయపుడెట్టు (అ
 త్త) అట్లెసవాని సత్కీర్తి నాకొడుకు కావలసియుండును- విను- ని
 మ్మపటముగాఁజేసిజెప్పెదను- నాకుఁబన్నెండుగురుకొడుకులుండి
 నొప్పటికి వారందఱున్నా నేమిమొక్కలాఱున్నప్పటికి నొక్కఁడై
 సనీకుమగఁజునునాకుఁ గొడుకునగువానికన్నఁ దక్కు-పురియము
 గొనుండకున్న నొక్కఁగొట్టమాలియొక్కఁడు తిండ్లతోఁబుచ్చిమిగిలియుంట
 కన్న- దమదేశముకొత్తకై ఘనముగాఁ బరువొందుగ్రంథచ్చిన
 నొప్పుకొనియెదను.

- 10 (1) గీ॥ .అలరుమృత్యువా నల్లద.య్యంబువాని
 .కడుబలిష్ఠమై టువంటి .కరమునంను।
 .నెత్తఁబడినంతసయ్యది. యెఱఁగుచుండు।
 .మఱియుఁదరువాత మనఁజులు.మడియుచుందు॥

- 10 (2) చ॥ .అతనిస్వభావమొజగతి. కళ్ళకేకర్ణి. బొసరింపఁబోడు ప్రి
 .స్తుతిసలఱునునాతనిత్రి. శూలముఁగూడిచ్చి- యిందుగ్రవానిగ।
 .నితముఁగుఱించి- వానిమది.నృప్తి. పొనఁచెడు దానివానినా।
 .ల్లి తొలఁగిఁగ్రోయు- నాతఁడలు.కనె మృతి సేరుపరాకు చెందెడున్

Sc. ii.

- 11 Honour and policy, like unsevered friends,
I' the war do grow together : grant that, and tell me,
In peace, what each of them by the other lose,
That they combine not there ?

Act. IV. Sc. v.

- 12 Let me have war, say I ; it exceeds peace as far as
day does night ; it's spritely, waking, audible and
full of vent. Peace is a very apoplexy, lethargy ;
mulled, deaf, sleepy, insensible ; a getter of more
bastard children than war's a destroyer of men.

Act. V. Sc. i.

- 13 The veins unfilled, our blood is cold, and then
We pout upon the morning, are unapt
To give or to forgive ; but when we've stuffed
These pipes and these conveyances of our blood
With wine and feeding, we have suppler souls
Than in our priest-like fasts : therefore I'll watch him
Till he be dieted to my request,
And then I'll set upon him.

11 గీ॥ .పరువుసాయంబు •నని•నెడ.పడని•చెలుల!
 .వలెఁగలిసి పెద్దు- సరిగాని- .పల్కుఁకుప్ప!
 .డేమినప్ప•మొండొంటి చే•నెరయునప్పి!
 .కూడియుండవు సంఠి•చే.కూరుపట్ల॥

12 ప॥ నాకుయుద్ధముండనే- నిశ్చయముగారాత్రిశ్చగటి వలెనదినంఠిన్మీతై
 డు-చుఱుకు•శ్రావ్యము•వాచాలకమునగును-సంఠినిక్క-మగుసన్ని
 పాతము-నూంద్యము-మొద్దు-చెవిటి -నిదురపోతు-జ్ఞానహీనమును-
 యుద్ధముచంపుమనుజులకంటె జారజులనధికసంఖ్యగాఁబుట్టించును

13 చ॥ .నరముల•పూణాములమ్రతీయు •.నల్లయనుష్ఠమునై నఁబ్రాద్దనన్!
 •.గరకరిఁ•బెట్టసైఁచుటకుఁ.గాని యనహుళల-మన్నపానసం!
 .భరితులమైవహించెదము .మూదకవమెంతయుఁ - గాన-•వేతునే!
 •.సతిముఠివాఁడుమెక్కువఱి •కంతమదిచ్చకువానిరేఁపెదన్॥

 ACT. V. Sc. ii.

14 He that hath a will to die by himself fears it not
from another.

CYMBALINE

Act. I. Sc. VI.

15 He sits' mongst men like a descended god ;

HAMLET

Act I Sc II.

16 He was a man, take him for all in all,
I shall not look upon his like again.

Sc. iv.

17 Why, what should be the fear ?
I do not set my life at a pin's fee ;
And, for my soul, what can it do to that,
Being a thing immortal as itself ?

ACT. II. Sc. ii.

18 Doubt thou the stars are fire ;
Doubt that the sun doth move ;
Doubt truth to be a liar ;
But never doubt, I love.

14 ప॥ తనంతఃజ్ఞానఃస్థాపితః శ్రీమదాచార్యః శ్రీమదాచార్యః శ్రీమదాచార్యః

15 ద్వి॥ .వివిధమానపులందు .వెలయుచ్చునుగడు|
 .శవతిరించినదైత .మట్టలవాడు|

16 ద్వి॥ .పురుషుడౌతధుసం.పూణఁగుండు|
 .సరయఁబోవనిక నే.సతనికిసాటి॥

17 గీ॥ .ఎందు- కేటిగీతి.చెందెడు-కొకగడ్డి|
 .పగక పాటినాడు.బ్రతుకుసరకు|
 .గొనను-మటియు-నాత్రుఁగూచి-యేమదిసేయ|
 .గలుగు-శాశ్వతంబు.గనుకనద్ది॥

18 గీ॥ .శంకిలుమయగ్నియంచుశ.క్షత్రములను|
 .సవిత్తఁడుచలించునం చీవు.సంశయించు|
 .నిజమతీర్థబృతీయనినం.దేహముఁగొను|
 .కాని-వలచితి నెన్ను.మానపడకు॥

ACT. III. Sc. i.

- 19 — O, what a noble mind is here o'erthrown !
The courtier's, soldier's, scholar's, eye, tongue, sword ;
The expectaney and rose of the fair state ,
The glass of fashion, and the mould of form,
The observed of all observers, quite, quite down !
And I, of ladies most deject and wretched ,
That sucked the honey of his music vows ,
Now see that noble and most sovereign reason ,
Like sweet bells jangled, out of tune and harsh ;
That unmatched'd form and feature of blown youth ,
Blasted with ecstasy .

Sc. ii.

- 20 Nor earth to me give food, nor heaven light ;
Sport and repose lock from me day and night ;
To desperation turn my trust and hope ;
An anchor's cheer in prison be my scope ;
Each opposite, that blanks the face of joy
Meet what I would have well, and it destroy ;
Both here. and hence, pursue me lasting strife, —
If, once a widow, ever I be wife !

19 నీ॥ .అకటయెంతటిఘన.మైనమానస
 మిటఁ.బాడయ్యె-రాజస.భాసదురకు।
 .♦యోధకు-విబుధున.కొప్పుకన్ను
 నాల్క.కత్తిగుణస్థితఁ.గాంచునాస।
 .మానిక-మద్దంబు.మర్యాదకు.ని
 దశఁ.నంబుశృంగారము.నకు-మరియును।
 .లక్ష్మ్యంబుకనువార.లకుబొత్తిగాఁ
 బోయె-.వానిభాసలతేనె.నానునేను।
 ఁ.జెలులనిభాఁగ్యురాలనై.చింతఁగుంది।
 .చూతునా♦యుక్తమప్రిక్ష-♦శుక్రిదొఱఁగిన।
 ♦.ఘనమువలె-వెట్టిచే♦నీటఁ.గలియునావి।
 .కసితయానసనిరుపమా.కారమిపుడు॥

20 నీ॥ .పుడమినాకాహార.మిడ-దాకసంబు
 వె.ట్టదువెల్లువేడ్కయు-.నిదురపవలు।
 .మాపునన్నెడఁబాయు-.మఱినాదుసమ్మికం
 .బాసయునిస్సృహ.యగుచుమాటు।
 .నాదునాంఘలులిబం.ధనముగ♦మునితిండి.
 వలెఁబరిమితమగుఁ.బదఁపడియును।
 .నావేడ్కమోము♦వి.న్నఁబఱచునెల్లయె.
 దిరివస్తువున్నాకు♦.వఱలుకోర్కె।
 ఁ.జెఱచుఁదుదమూట్టనిచటనుఁ.బరమునందు।
 ఁ.గూడనెడతెగనట్టి♦మి.క్కుటపు♦టిడుమ।
 .వన్నెవెంటాడెడు-నేనెన.నాధనగుచు।
 .మఱియుఁబొందితినేనినా.మాటుమనువు॥

JULIUS CÆSAR

Act I Sc. II.

- 21 What is it that you would impart to me?
If it be aught toward the general good,
Set honour in one eye and death i' the other,
And I will look on both indifferently;
For, let the gods so speed me, as I love,
The name of honour more than I fear death.

Act. II. Sc. ii.

- 22 Cowards die many times before their deaths;
The valiant never taste of death but once.

Act. III. Sc. ii.

- 23 If there be any in this assembly, any dear friend of
Cæsar's, to him I say, that Brutus' love to Cæsar
was no less than his. If then that friend demand,
why Brutus rose against Cæsar, this is my answer,-
Not that I loved Cæsar less, but that I loved Rome
more. Had you rather Cæsar were living, and die
all slaves, than that Cæsar were dead, to live
all freemen? As Cæsar loved me, I weep for him;
as he was fortunate, I rejoice at it; as he was
valiant, I honour him; but, as he was ambitious I
slew him. There is tears for his love; joy for his for-
tune; honor for his valour; and death for his ambi-

21 చ॥ .పలికెద వేమి-నాకిప్పుడు.వస్తువైదై నఁబ్రజానుకూలమా।
 .నెడనొకకంటఁబర్చిడుము-మృత్యువుదక్కినదాన-నేఁబదం।
 .పడిఁగనుఁగొందురెంటినొక.భంగి-ఁబ్రతిష్ఠకునెట్లు♦మిత్తి కే।
 .నడలుటకన్న నెక్కుడుప్రి.యంపడెదన్-సురలట్లు♦లోమనీ॥

22 గీ॥ .ఎన్నఁబిఱికివార.లెన్నియోమాలులు।
 .చచ్చుచుందుఁతాము.చావకమును।
 .పెన్నఁజే నదై ర్య.మున్నజనులు-చావు।
 .చవియెఱుంగరొక్క.సారితప్ప॥

23 ప॥ ఈసంఘమందెవ్వఁడె ససీజారునకుంచియమిత్తుఁడున్నచో- సీజారు
 నియెడం బూటసునకున్న ప్రిమ వానిదానికన్నఁ దక్కువుకాదని
 వానికనియెద-నట్లేనచో సీజారునిపైబూటసుఁ డెందుకు♦లేచె
 ననియామిత్తుఁడడిగినయెడనిది నాయుత్తరము- సీజరుగ్గొంచెము
 ప్రిమించలేదుకాని రోముపట్టణమునధికమఁగాఁబ్రిమించినాఁడను
 సీజారు♦డిట్లుటప్రిజలందఱుకొన్వతంత్రులగుటకన్నసీజారుఁడుబ్ర
 తుకుటజనులెల్ల రుందాసులై♦పొలయుటకుమీరిచ్చగించితిరా- సీ
 జారుఁడున న్ప్రిమించియుంటచే వానికై నేనేడ్చెద- నలఁడుభా

tion. Who is here so base that would be a bondman ?
 If any, speak ; for him have I offended. Who is
 here so rude, that would not be a Roman ? If any,
 speak for him have I offended. Who is here so vile,
 that will not love his country ? If any, speak ; for him
 have I offended. '

ACT V. Sc. v.

- 24 His life was gentle ; and the elements
 So mixed in him, that nature might stand up
 And say to all the world, " This was a man " !

HENRY V.

Act IV Sc. III.

- 25 if it be a sin to covet honour,
 I am the most offending soul alive.

HENRY VI—PART I *Act IV Sc VI.*

- 26 *Tal.* O young John Talbot ! I did send for thee
 To tutor thee in stratagems of war, -
 That Talbot's name might be in thee revived
 When sapless age and weak unable limbs
 Should bring thy father to his drooping chair.
 But, O malignant and ill-boding stars !
 Now thou art come unto a feast of death,
 A terrible and unavoided danger.

గ్యవంతుడైనందున కేను సంతసించెద- నాతఁడుశూరుఁడౌటచేన
తనినేగౌరవించెదను-ఁగాని-యతఁడాసపోతగుటచేవానిన్నేఁజంపినా
ఁడ-నిదిగోవానిప్రేమకునాకన్నీరు-వానిభాగ్యమునకునంతోషము-
వానిశౌర్యమునకుగౌరవము- వానియత్యాశకుమృత్యువు- దాసుఁ
డుగానుండఁగోరునంతనీచుఁడెవఁడై ననిచటనున్నచోఁబలుకనీవాని
నేనల్గించినాఁడను-రోమనుగానుండఁగోరనంత మూఖుఁడెవఁడై న
నిక్కడనున్నచోఁబలుకనీవానినేనల్గించినాఁడ-ఁదనదేశముఁబ్రేమిం
చనంతదుష్టెవఁడై ననిక్కడనున్నచోఁబలుక నీవానినేనల్గించినాఁ
డను॥

24 గీ॥ .తగినజీవనంబు.తనిది-పదంపడి
ఁ.గూడెనతనియందు .గుణములట్లు ।
♦.ప్రకృతిలేచిచెప్ప .వచ్చు మఱియులోక ।
.మునకునెల్ల యితఁడె.పురుషుఁడనుచు॥

25 ద్వి .పరువునాసించుట.పాపమానేని
♦.దురితాత్మకులలోనఁ.దొలివాఁడనేను॥

26 సీ॥ (తండ్రి) .ఔరనాయన్న-నీ.కంపితివారే-
నేఁ.♦భోరుతంత్రంబులు .నేరుపుటకు ।
.సారంబులేని ము.సలితనమున్-శక్తి
.హీనమానంగముఁ.♦.వృద్ధదశకు ।
ఁ.దగుకురిచీకినీ.తండ్రినిఁదెచ్చిన

Therefore, dear boy, mount on my swiftest horse,
And I'll direct thee how thou shalt escape
By sudden flight ; come, dally not, be gone.

John. Is my name Talbot ? and am I your son ?

And shall I fly ? o, If you love my mother,
Dishonour not her honourable name,

To make a bastard and a slave of me !

The world will say he is not Talbot's blood,
That basely fled when noble Talbot stood.

Tal. Fly, to revenge my death, if I be slain.

John. He that flies so will ne'er return again.

Tal. If we both stay, we both are sure to die.

John. Then let me stay, and, father, do you fly ;

Your loss is great, so your regard should be ;

My worth unknown, no loss is known in me.

Upon my death the French can little boast ;

In yours, they will, in you all hopes are lost.

Flight cannot stain the honour you have won ;

But mine it will, that no exploit have done.

You fled for vantage, every one will swear ;

But, if I bow, they'll say it was for fear.

There is no hope that ever I will stay,

If the first hour I shrink and run away.

Here on my knee I beg mortality,

Rather than life preserved with infamy.

Tal. Shall all thy mother's hopes lie in one tomb ?

John. Ay, rather than I'll shame my mother's womb.

Tal. Upon my blessing, I command thee go.

John. To fight I will, but not to fly the foe.

Tal. Part of thy father may be saved in thee.

John. No part of him but will be shame in me.

Tal. Thou never hadst reknown, nor canst not lose it.

John. Yes, your renowned name ; shall flight abuse
it ?

Tal. Thy father's charge shall clear thee from that
stain.

John. You cannot witness for me, being slain.

If death be so apparent, then both fly.

Tal. And leave my followers here to fight and die ?

.యప్పుడు నీయెడ.నతనిపేరు।
 ♦.క్రమమృతబ్రతికెడు- య.గాని-యక్కట
 గ్రహ.చార-మీదైతిప.చావువిందు।
 .తప్పనిఘోరాప.దకు వశమైతివి-
 .కావుననాతండ్రి-.కడువడిగల।
 .నాగుట్టమెక్కుము-.వేగనీవు
 బరు.గిడితప్పకొనునట్టు.లేనునీకు।
 .దారిఁజూపెద-రముత్ర.దబ్బున
 జాగుసే.యకు-పద(కొడ్డు)నీకొడ్డు.నా-తొలంగి।
 .పోవుదునా-భళి-.నీవునాతల్లిని
 య.ప్రేమింతువేని-యా.పెకుఁగలిగిన।
 .పడువంతయున్నన్ను.బానిసీఁడుగ-
 నుంచు.కొన్నదానికిఁబుట్టు.కొడుకుగాఁగ।
 యజేసిపోఁగొట్టకు-.చెల్లరేనీవుండ-
 .నేఁబాటిపోయిన-.నెల్లజగము।
 .నీకుఁబుట్టఁగలేదు.నేనండ్రు (తండ్రి)
 పాటిపో-.నేఁజంపఁబడినప్పు-.నీవునుఁబగ।
 యబట్టుటకై-(కొడ్డు)యట్లు.పాటిపోయిన
 వాఁడు.తిరిగిరాఁడెప్పటి(త)-కిరువురమిట।
 .నిలిచియుండినయెడ.నిశ్చయముగఁజత్తు.ము
 భయుల-(కొ)మైన న.న్నుండనిముత్ర।
 .మరియు-దండ్రీనీవు♦.తెరలు-నీనష్ట
 మె.క్కువగాన-నీసేమ♦.మవసరంబు।
 .నేనెంతయున్విల్వ.లేనివాఁడను-నాదు
 .నాశంబున♦న్గొఱు.తయునులేదు।

My age was never tainted with such shame.
John. And shall my youth be guilty of such blame ?
No more can I be severed from your side,
Than can yourself yourself in twain divide.
Stay, go, do what you will, the like do I ;
For live I will not, if my father die.

.పగవారలొకగొప్ప.పనిగనామరణంబు
 .నూహింప-నీవీల్ల.నుబ్బుచుండ్రు।
 .తొలఁగెడునన్ని యా.సలునునీతోడ
 నె-•.పాటుట-నీవిది.వఱకుఁగొన్న।
 .పేరునుఁబోఁగొట్ట.నేరదు-కాని-నే
 .నిప్పటికేవీర.•కృత్యమైన।
 .సలుపమినాకది.తలవంపుఁదెచ్చెడు-
 .బొంచిపైఁబడుటకునెంచిపాటి।
 .తీవనినిజముగ.నెల్లవారనుకొండ్రు-
 .కాని-నేమఱలిన.కారణంబు।
 .భయమనియందురు.స్పష్టంబుగా-
 ఁదొలి.మాతెనేభయపడి.పాటినయెడ।
 .మరియెన్నటికినేను.దురముననిలఁబడు
 .నాసయేలే-దప.ఖ్యాతితోడి।
 .బ్రదుకుకంటెంజావు.నిదిగొమోఁకాల్బడి
 .ప్రాథిఁతు(త) నీతల్లి.యాసలెల్ల।
 .యొక్కసమాధిలో.నుండఁగవలయు
 నా(కొ).యానద్దియేమేలు-.నేనునాదు।
 .నమ్మగభంబునకవమానముం
 బొన.రించుటకన్న(త)దీ.వించిసెలవొ।
 .నంగినాఁడన్బొమ్ము(కొ).చనెదననికి
 ఁగాని-పగతురనుడినేఁ.బారన్బొల్ల।
 (త).నీతండ్రియంశము.నీయెడఁదక్కెడు
 (కొ).నతనిగుణంబున.న్నంటఁబోదు
 .కానిచిన్నతనంబె.కల్గెడు(త)నీకెన్న
 ఁడై నలేదుప్రసిద్ధి-.దానినీవు।

PART II

Act III Sc. II.

- 27 What stronger breastplate than a heart untainted ?
 Thrice is he armèd that hath his quarrel just ;
 And he but naked, though locked up in steel,
 Whose conscience with injustice is corrupted.

.పోగొట్టుకొనలేవు(కొ)♦.పొల్పారునామెడ

.విఖ్యాతమానీదు.పేరు-దాని

.బాటిపోవుటకడు♦.స్తూ తెడు(త)నీతండ్రి

.యూజ్గై కొంటనీకట్టిమచ్చ

.దుడిచివై చెడు(కొ)నీవు.మడియింప

.బడియది.తెలుపవు-చావంత.తెల్లమైన

.నిద్దటమున్నరు.గిడుదము(త)మటియు-

నా.వెంబడివారలు.పెనగి♦పొలయ

.విడిచెదనా-నాదు.పెద్దటికంబట్టి

.నిందెనెన్నడుమచ్చ.బొందలేదు

(కొ).నాయకావనముమాత్ర.మాయెగ్గు

నొందగ.దగునె-నిన్నవిద్ద.ఋగవిభాగ

.మునుసలువలేనిపోల్కి-నే.నునెడపబడ

.జాలనీప్రక్కనుండి-వే.యేల-యుండు

♦.మరుగు-నీ వెల్లుసేయనే.న♦ట్లొనరుతు

.బ్రతుకనోపను నాతండ్రి♦.మందునెడలొ

27 రీ || తొమ్మిదవమెదచ్చ♦.దమ్మక

.దగవునాయముకలవాడె.తగినశస్త్రీ

♦.యాయుధనిగూఢుడయ్యుని.రాయుధుడగు

♦.నెడచున్నతిచేబెడ.బడిచవాడు

:

Act. III Sc. iii.

- 28 If I depart from thee, I cannot live ;
And in thy sight to die, what were it else
But like a pleasant slumber in thy lap ?
Here could I breathe my soul into the air,
As mild and gentle as the cradle-babe,
Dying with mother's dug between its lips ;

Act. V. Sc. i.

- 29 It is great sin to swear unto a sin,
But greater sin to keep a sinful oath.
Who can be bound by any solemn vow
To do a murderous deed, to rob a man,
To force a spotless virgin's chastity,
To reave the orphan of his patrimony,
To wring the widow from her custom'd right,
And have no other reason for this wrong,
But that he was bound by a solemn oath ?

Sc. ii.

- 30 He that is truly dedicate to war
Hath no self-love ; nor he that loves himself
Hath not essentially, but by circumstance,
The name of valour.

28 చ॥ .నినునెడఁబాసినబ్రతుక. నేరను-నీయెడిలోన హాయిగా।
 .గునుకుటగాని-నీయెదుటఁ. గూలుటయొండగు పెట్టు-తల్లెచా
 .నొమ్రఁబెదవిన్గదించి తెగు. పొత్తి టిబిడ్డని పోల్కి-నిచ్చటం।
 .బెసఁకువమానినా యుసుటు. మెల్లన గాడ్పునఁబారఁజి మెత్తదన్॥

29 నీ॥ .ఓగు సేయుటకయి. యొట్టు పెట్టు కొనుట
 .కడుఁగీడు-మఱిదాని. కన్నఁజేటు।
 .చెడునొట్టు పట్టితా. నడుచుట-యేఘోర
 .సత్యంబుచేతనే. జనుఁడుబద్ధం।
 .డగు-జీవహింస బి.ట్టా చరించుటకును-
 .మనుజుఁదోఁచుటకును-మచ్చలేని।
 .కన్నాయంజెటచుట. కై-తల్లిదండ్రులు. లేని
 పిల్లనిదాయ. మానుటకొఱ।
 .కనదకున్వాడు కైననా. యంబునుండి।
 .బలిమినెడయనాబిడనొడఁ. బచుటకును।
 .మఱియుఁదానుఁగేవలముప్రమాణనియతుఁ।
 .డవుట-నీతప్పొనచుక హే. తువుఁగొనుటకు॥

30 క॥ అనికిన్సమకట్టినమా।
 .యశకున్లేదాత్మలాభ. మరయుగుణము-తా।
 .దనుఁబ్రేమించునతనికి॥
 .జరదుఘయికిఁదప్పశౌర్య. నామముసరిగా॥

PART III

Act V. Sc. IV.

31 wise men ne'er sit and wail their loss,
But cheerly seek how to redress their harms.

KING JOHN

Act. IV. Sc II.

32 The wall is high ; and yet will I leap down
Good ground, be pitiful, and hurt me not !
There's few or none do know me ; if they did,
This ship-boy's semblance hath disguised me quite.
I am afraid ; and yet I'll venture it.
If I get down, and do not break my limbs,
I'll find a thousand shifts to get away :
As good to die and go, as die and stay.
O me ! my uncle's spirit is in these stones.—
Heaven take my soul, and England keep my bones!

RICHARD II

Act. III Sc. II.

33 wise men ne'er wail their present woes,
But presently prevent the ways to wail. •

31 గీ॥ .బుద్ధికల్గువారు. పొగలరెన్నడయిన।
 .నూరకుండరుతమ. యోటమికయి।
 .కాని-తమకువచ్చు. హనులసరిపుచ్చు।
 . వెరవునుల్లసమున. వెదకుచుండ్రు॥

32 సీ॥ .కడుబాడవీగోడ-. కాని-నేనుటికెద-
 .మంచినేల-కనిక. రించుము-మతి।
 .నన్నుబాధించకు-. నన్నెవ్వరేనియు. నెఱుగ-
 రొకప్పువా. రెఱిగినయెడ।
 . నెంతయుమాచెన. న్నిప్పి. యోడంగి
 .వంటివేషము-నాకు. భయముతోచె।
 .నైనదెగించెద-. నేనుగ్రిందుంబొందు
 .నప్పుడునాదగు. నవయవములు।
 .విఱుగకుండినయెడ. వేయియుపాయము
 .ల్లానియెడదప్పించు. కొనుటకేను।
 .చచ్చియుండుటకంబెను. జచ్చిచనుట।
 .తక్కువెరితయుగానేర(ఉటికి)-.దక్కటకట।
 .తనరునీరాలనాపిన. తండిగుణము।
 .పొందునా. యాత్రవేవ-నె. ములను. సీమ॥

33 ద్వి॥ .జ్ఞానులు. కుండరు. జరిగినపనికి।
 .గాని-యడ్డెదరు. వ. గపుతోవ. లొకట॥

 Sc. iv.

- 34 Go, bind thou up yond dangling apricocks,
 Which, like unruly children, make their sire
 Stoop with oppression of their prodigal weight :
 Give some supportance to the bending twigs.—
 Go thou, and like an executioner
 Cut off the heads of too-fast-growing sprays,
 That look too lofty in our commonwealth.
 All must be even in our Government.—
 You thus employed, I will go root away
 The noisome weeds, that without profit suck
 The soil's fertility from wholesome flowers.

 LOVE'S LABOUR'S LOST. *Act. I. Sc. I.*

- 35 Let fame, that all hunt after in their lives,
 Live régistered upon our brazen tombs,
 And then grace us in the disgrace of death ;
 When, spite of cormorant devouring Time,
 The endeavour of this present breath may buy
 That honour which shall bate his scythe's keen edge,
 And make us heirs of all eternity.

34 నీ॥ ఆపండ్లచెట్టువే॥లాడుచున్నది దాని
 .గట్టు పొమ్మా-యది కడుదమ॥యమి॥
 .తవ్రయభరమున॥నమతండ్రి॥గుంగించి
 ♦.పొంగించుపోకిరి.♦బుడుతలవలె॥
 .జూపట్టు-వే॥లెడు♦.చువకలకున్గొంత
 .సాయమిముక్తమనప్ర॥జాప్రభుత్వ॥
 .మునమేటి♦యానన్య॥మునదో॥చు
 చతివేగ॥.బెరుగుకొమ్మకొనల.నలుకు-వెల్లు॥
 .హంతుకునిభంగి-మనరాజ్య.మందుసరిగ॥
 ♦.నొనరవలయునంతయు-నీవి.టుండ-నేను॥
 .మంచిపూలకు॥గానీక.మంటిచేవ॥
 .బీల్చి♦రిస్తయాచెడుకల్పు-॥.బెటికివైతు॥

35 నీ॥ .తమజీవితంబులం.♦దగిలి యెల్లరును
 వెం.బడెడుకీర్తిమన॥యి.శ్తడిసమాధి॥
 .పైనిశాసనముగా.వ్రాఁయబడెగ
 నిండు-.మరణమునకు నవ.మాసకరము॥
 .గామనలనదియు.గారవించగనిండు-
 .తరువాత-నప్పుడెం.తయును॥సర్వ॥
 .భక్షకశ్వంబున॥బ్రబలు♦కాలునికి
 .దా.నిప్పటి॥యానిరి.యెదిరి-వాని॥
 .వాడికొడవలిమొనమొక్క.వలచిమనల॥
 ♦.నమరపదవికిన్గొదా.యాదురుగను॥
 .నెండియున్జేయజాలిన.పెన్దనేరు॥
 .నంతయున్గొను నట్లుప్ర.యత్నపడుడు॥

MACBETH.

Act. I. Sc. VII.

- 36 I dare do all that may become a man ;
Who dares do more is none

MEASURE FOR MEASURE

Act. II Sc. II.

- 37 Not the king's crown, nor the deputed sword,
The marshal's truncheon, nor the judge's robe,
Become them with one half so good a grace
As mercy does.

Sc. iv.

- 33 'T were as good
To pardon him that hath from nature stolen
A man already made, as to remit
Their saucy sweetness that do coin Heaven's image
In stamps that are forbid: 't is all as easy
Falsely to take away a life true made,
As to put metal in restrained means,
To make a false one.
- 39 Better it were, a brother died at once,
Than that a sister, by redeeming him,
Should die for ever.
- 40 Ignomy in ransom, and free pardon,
Are of two houses : lawful mercy
Is nothing akin to foul redemption.

36 ద్వి॥ .నరుచకహామగునం.తకునుఁదెగింతు|
 .మఱిచేయఁజనువాఁడు. మనుజుఁడుకాఁడు॥

37 ఉ॥ .కాదుచృపాలుమాళియునుఁ-.గాదధికారికిఁగల్గు కత్తియున్|
 .గాదుచఁమూనియంతృగద-.కాదునభాపతిమేరియంగియున్|
 .గాదరవీసమైనదయ.కై వడిశ్రేష్ఠవిభూషణంబు-పే|
 రేదినగొప్పవారియెడ.నింపుతలిచెడుచిహ్నమెద్దియున్॥

38 చ॥ .మనుజునిజంపుమానవుని.మన్ననసేత-నిషిద్ధమైనయో|
 .నినలమిసంతతిగ్గనిన.నీచునినైచుటయున్నమంబు-జీ|
 .వనమునుజాలిమాలియెడఁ.బాపుటకూడనిచోటదప్పుగా|
 ఁదనయులఁగాంచఁబూనితనద్రవ్యమునుంచుటతుచ్చనృత్తియా॥

39 ద్వి॥ .ఒకటన్గిట్టమేలు.సోదరుఁడాత|
 .నికయిసోదరియెట్టు.న్గిట్టకన్న॥

40 గీ॥ .చెఱవదల్చుటకొఱకుఁదె.చ్చికొనునింద|
 మఱియుదారసహనమిరు.మన్ములఁదగు|
 .కానివిడుదలకున్నాయ.మైనక్షమకు|
 కగిలుగఁబోవడుసంబంధములవమై॥

MIDSUMMER-NIGHTS DREAM *Act. V. Sc. I.*

- 41 Never anything can be amiss
 When simpleness and duty tender it.

MUCH ADO ABOUT NOTHING. *Act. II. Sc. I.*

- 42 Friendship is constant in all other things
 Save in the office and affairs of love :
 Therefore, all hearts in love use their own tongues;
 Let every eye negotiate for itself,
 And trust no agent ; for beauty is a witch;
 Against whose charms faith melteth into blood.

Sc iii.

- 43 Happy are they that hear their detractions, and can
 put them to mending.

Act. III. Sc. ii.

- 44 He hath a heart as sound as a bell, and his tongue is
 the clapper, for what his heart thinks, his tongue
 speaks.

OTHELLO. *Act. IV. Sc. II.*

- 45 And his unkindness may defeat my life,
 But never taint my love.

PERICLES. *Act. II. Sc III.*

- 46 Contend not, sir ; for we are gentlemen
 That neither in our hearts nor outward eyes
 Envy the great. nor do the low despise.

41 ద్వి॥ .సరళతఁ వినియును. సాయమా నేని।
 .ఁబొరవోవఁజాలదె. ప్పడు నెద్దియైన॥

42 చ॥ .వలపునఁదప్పమైతిఁ పెర. వస్తులనన్నిటనుండునిల్కడన్।
 .వలచినయెల్లడెందములు. వాడుట మేల్దమనోళ్లఁగావునన్।
 .దెలుపుతఁదన్నఁగూచిఁప్రతి.ఁదృష్టితసంతటనమ్మకన్యన్।
 .బొలపొకమత్రకాడతని. బూమేలనెమ్మికరంగుమర్లుగాన్॥

43 వ॥ తమనిండెలందాము వినివానిం దప్పించుకొనఁగలవారు ధన్యులు॥

44 వ॥ వానికిగంటవలె నరియైన హృదయమున్నది-దానినాల్కే వానినా
 ల్క-యేలనన-వానిడెందము తలంచునది వానినాల్క చప్పివే
 యును॥

45 ద్వి॥ .వానినిదఁయతీయ. వచ్చు నాఁయుసులు।
 .కాని-నాప్రేమఁన. గడుపఁచలేదు॥

46 గీ॥ .అయ్యకలహింపఁబోకు-మే. మనఁగ-మేము।
 .తగుమనుసులము-మాదుహృదయములందు।
 .ఁగాని-మాయాకృతులఁగాని-ఘనులఁకీష్యన్।
 .పడఁమలంతుల నవమాన. పఁచ మెప్పుడు॥

ROMEO AND JULIET. *Act. V. Sc. III.*

- 47 Yea, noise ? —then I'll be brief.— O happy dagger!
 This is thy sheath ; (*stabs herself*) there rust and let
 me die.

TEMPEST. *Act IV. Sc. I.*

- 48 the murkiest den,
 The most oppurtune place, the strong'st suggestion
 Our worser Genius can, shall never melt
 Mine honour into lust, to take away
 The edge of that days' celebration,
 When I shall think, or Phœbus' steeds are foundered,
 Or night kept chained below.

TIMON OF ATHENS *Act. I Sc. I.*

- 49 When we for recompense have praised the vile,
 It stains the glory in that happy verse,
 Which aptly sings the good.

Sc. ii.

- 50 'T is pity bounty had not eyes behind,
 That man might ne'er be wretched for his mind.

47 ద్వి॥ .సరియె-చప్పడ-యెన♦.సంతి ప్తనౌదు|
 .♦:గరము-నోహో సుఖం.కరమగు♦సురియ|
 .యిద్దినీయెర- (పొడుచుకొని) నీవు.నిటఁద్రుప్పవట్టా|
 .♦తద్దయు-నన్ను♦నం.తముఁజెందనిమ్ము॥

48 తరువోజ॥

.♦కటికిచీకటిగుహ--కడుసమయోచి.త
 మగుతాపున్ - జెడు.దయ్యముసిగొలు|
 .పుటయు-నాదగుధైర్య.మన్దుచ్చ
 .కామ.ముగఁగరఁగింపనె.ప్పడయినఁదగదు|
 .స్ఫుటముగానాటి♦వి.శ్రుతిమేరపొల్ల.పుచ్చుట
 కేనెప్పు♦.ప్రొద్దు గుట్టములు॥
 ♦.పటిమఁ♦దొఱఁగికుంటు.వడుట-♦రేక్రిందు
 .బంధింపఁబడియాఁపఁ.బడుటదలంతు॥

49 కం॥ మనముబహుమతికొఱకుదు|

.జనముల♦సంస వముసల్పు.సమయంబునస|
 జ్జనుల ఁదగునట్లు కీర్తిం॥
 .చిన♦సుశ్లోకమునమచ్చ.జేసెడునదియు॥

50 ద్వి॥ .వెనుకచూపకట♦యీ.వికిలే-దదునె|
 .దన♦వదాన్యతకుఁగుం.దఁడుమానవుడు॥

ACT. III. SC. v.

- 51 You cannot make gross sins look clear :
To revenge is no valour, but to bear.

TITUS ANDRONICUS *Act. I Sc. I.*

- 52 Sweet mercy is nobility's true badge.**

- 53** Of noble minds is honourable meed.

ACT. III. Sc. i.

- 54 That ever death should let life bear his name,
Where life hath no more interest but to breathe!

Act. V. Sc. iii.

- 55 Friends should associate friends in grief and woe

TROILUS AND CRESSIDA *Act. I Sc II.*

- 56 Do you know what a man is? Is not birth, beauty, good shape, discourse, manhood, learning, gentleness, virtue, youth, liberality, and so forth, the spice and salt, that season a man?

51 గీ॥ .అచ్చదోసములనీవు.మచ్చలేక।

♦.తోచునట్లు సలుపసమ.ధుకాడవుకావు।

.ఎపుడయిన♦నిక్కపు♦మగ్గటి.మిపగదీచుక।

.కొనుటకానేరదుసహించు.కొంటగాని॥

52 ద్వి॥ .గొప్పతనంబున.కున్దగుగుతుక।

.చెప్పెద-హాయిని.చెప్పుడుదయారసము॥

53 ద్వి॥ .ఘనమైనమనసులు.గల్గువారలకుఁ।

♦.బ్రాతులుపరువై న.బహుమానమగును॥

54 ద్వి॥ .ఊపిరితీయుటే.యొకపనియైన।

.♦బాపురే-చావేల.బ్రతుకనరాదు॥

55 ద్వి॥ .హితులు♦పరస్పర.♦మెనయంగవలయు।

.♦సతతమాపదయందు.సంపదపట్ల॥

56 ప॥ మానుష్యాడన నేమోనీవెఱుగుదువా-పుట్టువు-సౌందర్యము-నుంచి

యాకృతి-సంభాషణము-మగతనము-చదువు-సాధుత్వము-యో

గ్యత-యావనము-దాతృత్వము-మొదలగు నెల్లగుణములు పురు

షునకుఁజవిపుట్టించు సంభారువఱియునుప్పను.

 ACT. II Sc. ii.

57 (1) The wound of peace is surety,
 Surety secure; but modest doubt is called
 The beacon of the wise, the tent that searches
 To the bottom of the worst.

(2) to be wise and love
 Exceeds man's might; that dwells will Gods above

ACT. V. Sc. iii.

58 Life every man holds dear ; but the brave man
 Holds honour far more precious-dear than life.—

59 Let 's leave the hermit pity with our mothers,
 And when we have our armours buckled on,
 The venom'd vengeance ride upon our swords :
 Spur them to ruthless work, rein them from ruth.

TWELFTH NIGHT Act III Sc. VI.

60 (1) In nature there 's no blemish but the mind ;
 None can be called deformed but the unkind :
 Virtue is beauty; but the beauteous-evil
 Are empty trunks, o'erflourished by the devil.

57 (1) గీ॥ .ఎంతయు శంక లేకుంట.యడుమఁదెచ్చు|
 •.వాస్తవంబుగ నెల్లప్పు.పరిమితమగు|
 .సంశయంబుత్తములకుఁలాం.ఘనము-కీడు|
 .లయెడనడుగంటఁజొచ్చువ.త్తియనఁబడును॥

(2) కం॥ ఎఱుకఁగలిగియుండుటయు॥
 .మఱివలపుంజూపుటయును.మనిసిక శక్యం|
 బరయనటువంటిశక్తియ|
 .మరుచుండెడుఁబైవెలయుఁన.మరులకు నెల్లన్ ॥

58 ద్వి॥ .బ్రతుకుప్రియంబగుఁ .బ్రతిమనుష్యునకు|
 .బ్రతుకుకంటెఁ బ్రియంబు.పరువుశూరునకు॥

59 గీ॥ •.ఋషిదయస్మృతల్లుల.యెడనిడువము|
 .మనముక వచంబులన్దొడ్లు.కొనిసయపుడు|
 .మనఁయనులకెక్కనీవిష.మత్సరంబు|
 .కూరకృత్యంబులకుఁబురి.కొల్పుదమవి|
 .వెండియుఁదిప్పదముకృప.నుండివాని॥

60 (1) గీ॥ .మనసుకంటెఁబ్రకృతియందు.మచ్చలేదు|
 .కూరుఁడొక్కఁడుతప్పఁగు.గూపిలేదు|
 .సుగుణమందముకాని-సో.యగవుద్రుచ్చు|
 .వన్నెఁదయ్యంబునంగాంచు.వట్టిమొద్దు॥

TWO GENTLEMEN OF VERONA *Act. II. Sc. VII.*

(2) His words are bonds, his oaths are oracles ;
 His love sincere, his thoughts immaculate ;
 His tears pure messengers sent from his heart ;
 His heart as far from fraud as heaven from earth.

WINTER'S TALE

Act. I Sc. I.

61

't is safer to
 Avoid what is grown than question how 't is born.

Act. IV. Sc. iii.

62 If I might die within this hour, I have lived
 To die when I desire.

VENUS AND ADONIS.

63 By law of nature thou art bound to breed,
 That thine may live, when thou thyself art dead ;
 And so in spite of death thou dost survive,
 In that thy likeness still is left alive.

64 They that thrive well take counsel of their friends.

(2) ఉ॥ .అతనిఁనుల్లోడంబడిక--లాతనియొట్టులుజేవవాక్కులా!
 .నాతనిప్రేమనిష్కపట--మాతనియూహలకలక్రమంబులా!
 .నాతనిమానసప్రచలి.తామలదూతలువానియశ్శ్రుతా!
 .నాతనియాతత్త్వంచసకు.నౌదవు-స్వగణముభూమికింబలె॥

61 ద్వి॥ .ముదిరినదానిఁద.ప్పుకొనుటమంచి!
 .యదియెట్లుపుట్టెనె.చడుగుటకనె॥

62 ద్వి॥ .నేనీక్షణంబున.నీల్లెదనేని!
 నేనుఁగోరినపుడు.నేఁబావనుంటి॥

63 గీ॥ .సహజధర్మంబు సస్మిపు.సంతతిఁగన!
 .వలయు-నీవిడ్డలుండ్రిపు .పాలయునపుడు!
 .అటులఁగావున- నీవీల్లి.యైసబ్రతికి!
 .యున్నవాడవె నీపోల్కి-యుండుఁగాన॥

64 ద్వి .చెలికాండ్రమాట లఁజేకొనుచుందుగి!
 ♦.చెలఁగిమిక్కిలి .వృద్ధి.చెందెడువారు॥

- 65 To see his face, the lion walk'd along
Behind some hedge, because he would not fear him;
To recreate himself when he hath sung,
The tiger would be tame, and gently hear him
If he had spoke, the wolf would leave his prey,
And never fright the silly lamb that day.

RAPE OF LUCRECE.

- 66 princes are the glass, the school, the book,
Where subjects' eyes do learn, do read, do look.
- 67 He shall not boast, who did thy stock pollute,
That thou art doting father of his fruit.
Nor shall he smile at thee in secret thought,
Nor laugh with his companions at thy state ;
But thou shalt know thy interest was not bought
Basely with gold, but stol'n from forth thy gate.
For me, I am the mistress of my fate,
And with my trespass never will dispense,
Till life to death acquit my forc'd offence.

65 త॥ .తనుఁజూచిజంకఁడ.తఁడుగాన-
 నతని.మొగముఁగన్గొనుటకుఁ.బాదవెన్కసింగి।
 .మునడువఁజొచ్చెను-ఁ.బులిమచ్చిక వడి
 .యూలించుమెల్లన.నాతఁడు♦రపణ।
 .మునఁబాడినప్పడు- ♦.మొనసియతఁడు
 .పలికినఁదన♦యెర.న్వదిలితోఁజేలు।
 ♦.నెఱుఁగి♦మైజడిపింప.నేరదువఁజేయు
 ♦.వెంగలిగొట్టియ.పిల్లనాపొర్చె॥

66 ద్వి॥ .భూమిపృథువులద్ద .మఁ♦బొత్తముబడి।
 .గా-♦మొగిఁబ్రజచూడఁ ♦.గఱపఁగఁజదువ॥

67 నీ॥ .నీదగుసంతతిన్ .జెఱచినవాఁడు
 తా♦.ఁబడసినవానికి.భ్రాంతితోడ।
 .దండిగినీవుంటఁ.దలఁచియెండుయు
 విట్ట.వీఁగఁగూడదు-తన.లోఁగడపని।
 .దలపోసినినుఁజూచి ♦.యెలనగవుంజూపఁ
 .జఁదు-♦వెండియుఁదన.జ్ఞాతోడ।
 .నీయున్నిఁగూరిచి♦.నెగడిహాస్యము సేయ
 .వలదునీయూస్తిదొంగిలఁబడియెను।
 .గాని-కొనఁబడలేదుబం.గారుతోడ।
 ♦.హీనముగ-నింకనాగతి.కేనుఁబోదు।
 ♦.నెమ్మతి.నొనపఁకొల్లనా.నేరమునకు।
 .జావునన్దీలుబల్మినే.సల్పు♦నెక్కు॥

- 68 My honour I'll bequeath unto the knife
That wounds my body so dishonoured.
'T is honour to deprive dishonour'd life;
The one will live, the other being dead:
So of shame's ashes shall my fame be bred;
For in my death I murder shameful scorn:
My shame so dead, mine honour is new-born.

Dear lord of that dear jewel I have lost,
What legacy shall I bequeath to thee?
My resolution, love shall be thy boast,
By whose example thou reveng'd may'st be.
How Tarquin must be used, read it in me:
Myself, thy friend, will kill myself, thy foe.
And for my sake serve thou false Tarquin so.

- 69 O ! teach me how to make mine own excuse,
Or, at the least, this refuge let me find:
Though my gross blood be stain'd with this abuse,
Immaculate and spotless is my mind;

68 సీ॥ .సురియకునాదగు. పరువప్పగించెద

♦.బవిసియిట్లూడ్చగాఁ బడిననాదు।

♦.మయినదిచెఱచును-.మర్యాదఁదొఱఁగిన

.బ్రతుకుఁబాయుటగౌర.వంబు-నొక్కటి।

♦.మనెడుఁదక్కినయది.వడియగ-ఁగాపుర

♦.బొలివోవునాసిగ్గు.బుగ్గివలన।

.నేపారునాదుపే-.కేలన-నచూపు

.నందునాతలవంపు.మృంగఁజేయు।

.నానిందెయట్టుల.ఁగిసంత నగొప్ప

.కొక్కపుట్టువుపొంది♦.కొపరుమగులు।

.నేనుబోఁగొట్టుకొ.నిసమూనికిము

నేలు.వాడ-నీకేమాస్తి.చదలుచాన।

.నానిశ్చయము-సేగివ-♦.నలుపెందు

నీగర్వ.హేతువు-దానికి.నీవుగుత్తుఁ।

.గాఁబగిసొగ్గింప.గనలయునెట్టిలం

♦.యధముసిపనిపట్టి.విగమనెల్ల।

.నీవునాయంగుఁజనువునే.నీకుఁజెలిఁ।

.నీకుఁపగియైస♦నన్నుఁదు.నెత్తదను-మఱియు।

.నీవునాకెన్న♦నలిపెన.నీచునటాల।

.నీవురగినాకయి♦పరిమాచె.నలయుఁజమ్మె॥

69 సీ॥ .అయ్యయోనేరుపు.మానాకునా♦సాగు

.నెటుచెప్పవలయునో.యేదా-లేక।

.తుదకునీ♦తెన్నెయొం.దెదనునాకీ

నిందె♦.మొపట్టి నెత్తురు.మచ్చపడియె।

That was not forc'd; that never was inclin'd.
To accessory yieldings, but still pure
Doth in her poison'd closet yet endure

ఁగాని-నామదికించుకై నదోసము

కాన-రా-దదిబల్మిప-చఁబడలేది

ఁకింతియెకా-కద్ది-యెన్నఁటికింజెడ్డ

తనముతోడగునొప్పు-దలకుఁజోగు

•పనికిమాలినయలవాటు-పడుటలేదు

•మఱియు-నయ్యదియిప్పటి-వఱకొకింత

•యునుమకిలనంటక-విసంబు-నెనయుతనదు

•నెలపునందోపుతోడుత-నిలిచియుండె

కాదాస కవితావిశేషాః॥

వీరరసః ॥

రఘువంశే సగః 1 శ్లోకః 21 ॥

- 1 జగోవాత్మానమత్రస్తా భజేథమకమనాతురః।
అగ్రధన్వరాదభేనోఽథ మసక్తస్సుఖమన్వభూత్ ॥

శ్లోకః 22 ॥

- 2 జ్ఞానేమానంతమాశక్తా త్యాగేష్టాఘానిసర్వయః।
గుణాగుణానుబద్ధిత్వా తస్యసప్రసవాభవః ॥

స ॥ 8 శ్లో 31

- 3 బలమాతకభయోఽశాంతయే।
విదుమాంసశ్శృతయేబహుశ్రుతమ్।
వసుతస్మవిభోసకేకేవలం।
గుణవత్ప్రవివరప్రయోజనా ॥

స ॥ 9 శ్లో 7

- 4 సమృగః సూభిరతికాదుహోదరం।
సచశశిప్రతిమాభరణశ్శుభం।
తప్తవః సూయసహానవయావనా ।
ప్రియతమాయతమాసమహాహరత్ ॥

కాళిదాసుని కయితయందలి సొగసులు.

బీరము.

1 గీ॥ .సందతనఁ మేదితన్నుఁగా.పాడుకొనియెఁ
 .ఁదెవులుఁదవులక పున్నెముం.దెచ్చికొనియెఁ
 .సాముఁ బిసినారిగాక పుచ్చుకొనెతఁడు
 .కుడిచెనెంతయుహాయిఁత.గురము లేక॥

2 గీ॥ .తెలివియందూరకుండుట.బలిమినోరు
 .సాతనికిఁ సీవియెడఁగొని.యాడుకొనమి
 .దొడ్డఁ గొనములొంఘొంటికి.నోడుపొంది
 .పాలుపుమీఁతెడుదనతోడ.బుట్టులట్లు॥

3 గీ॥ .ఇడుమలస్పృశువారెల.జడు పెడపగఁ
 .గడిమి-చదువర్ల మన్నింపఁ .గడిదివిదై
 .పుడమిఁజేనికిఁగల్గిన.యెడమిగాక
 .గొనములుహూడ.నొరులమే.లునకుఁదగియె॥

4 గీ॥ .మిప్పుఁ బెంపుకొటకుఁ .దివిఁదెడునాతని
 .వేటగాని-జూజ.నూటగాని
 .జాబిలిపత్తిమనగ.సారాయియున్నాని
 .లాగ లేడుఁ ముగ్ధ.లాడిగాని॥

శ్లో॥ 8

- 5 నకృపణాప్రభవత్యసివాసవే।
 నవితథాపహాసకథాన్వసి।
 నచనపత్నజనేష్వసితేనవా।
 గపరుషాపరుషాక్షరమీరితా ॥

స ॥ 14 శ్లో॥ 35

- 6 నిశ్చిత్యచానన్యనివృత్తివాచ్యం।
 త్యాగేనపత్యాః పరిమాష్టుః మైచ్ఛత్।
 అపిస్వదేహాత్కిముతే ద్వియాథాః।
 ద్యశోధనా నాంహియశోగ్రీయః॥

స ॥ 16 శ్లో॥ 8

- 7 కాత్వంశుభేకస్యపరిగ్రహోనా।
 కింవామదభ్యాగమకారణంతే।
 ఆచక్షుమత్వావశినాంరఘూణాం।
 మనఃపరస్త్రీవిముఖప్రవృత్తి॥

స 17 శ్లో॥ 43

- 8 వయోరూపవిభూతీనా మేకైకమ్మదకారణమ్।
 తానితస్మిన్సమస్తాని సతస్యోత్సిషిచేమనః॥

శ్లో॥ 47

- 9 కాతర్యం కేవలానీతిః శౌర్యం శ్వాపదచేష్టితమ్।
 అతస్సిద్ధిం సమేతాభ్యా ముభాభ్యా మన్వయేషసః॥

5 గీ॥ .♦వేల్పుజేన్మికై న.వెల్మిమాటాడబోఁ|
 .డనఁడునవ్వులాట.కై సఁగల్గ|
 .నలుకఁదొఱగినట్టి.యతఁడు♦పగఱనై నఁ|
 .♦బరుసమైన♦వ్రాయఁ.బలుకఁజనఁడు॥

6 గీ॥ .♦మాటు♦వెరవునమళ్లని.మాట-నాలి|
 .విడుచుట♦న్నిచ్చయంబుగఁ.మడువఁగోరె|
 .♦బోగములఁజెప్పనేటికి- .♦బొందికన్న|
 .ఁబేరుసా♦మున్నవారికిఁ.♦బెంపెమేలు॥

7 గీ॥ .ఎవతెవీవు♦చెలువ-.యెవనికి♦ల్లాలవు|
 .నాయెదుటికివచ్చి.న♦కతమేమి|
 .♦యడఁకువఁగల♦రగుల.♦యెడ-పెడమొగమిడుఁ|
 .♦బెఱపడంతులకని-.యెఱిగి♦నుడువు॥

8 గీ॥ .పడుచుతనము-సొగసు- .♦నొడమియు-వీనిలోఁ|
 .♦బొగరిడనొకొకటియె.యగుఁ♦గతంబు|
 .అన్నికూడుకొనియ.వాతనియందుండెఁ|
 గాని♦త్తుల్లిపడదు.వాని♦యెడఁద॥

9 గీ॥ .పరగునొక్క♦తగవు.♦పందతనముగఁ|
 .♦బొనఁగునొకమ♦గఁటిమి.పులినడఁతగఁ|
 .గనుకనరిగఁగూడు.కొనినయా రెండిఁటి|
 .♦బెడఁగుకల్మిసతఁడు.వెదకికొనియె॥

కుమారసంభవే న || 2 శ్లో || 55

10 విషవృక్షోఽపినంవనశ్చ!స్వయంచేత్తుమ సాంప్రతమ్ ||

స || 10 శ్లో || 23

11 అమీమాం సురసంఘానాం! త్వమేకోఽథానమథానే
విపత్తిరక్షిసంశ్లాఘ్య! పకానవ్రతనోఽనల ||

వేఘసంజేతే స || 1 శ్లో || 6

12 యాద్వామోఘా వరమనిగుణే నాథమేలబ్ధికామా ||

శ్లో || 57

13 అపనాతి ప్రశమనఫలాస్సం పదోహయైశ్చూనామ్ ||

విక్రమేర్వశీయే ||

14 స్వాధాత్సతాం గురుతరా శ్రూయిక్రియైవ ||

శాకుంతలే ||

15 అసౌశయం క్షత్రపగ్రహక్షమా
యదాన్యమస్మి మభిరాషిమేమనః!
సతాహిసంజేహ పదేషువస్తుషు!
ప్రమాదమంతఃకరణ ప్రవృత్తియః ||

10 ద్వి॥ .మునుఁదాను పెంచిన.ముసిఁడిచెట్టేనఁ
దనచేతనఱకుట.♦దమ్ముముకాదు॥

11 క॥ ఈవేల్పుమొ♦నలకన్గీ
నీనొకడవెక♦జన్ములను.♦నొన పె-దొరులవేల్.
గావించు♦నోముగలిగిన.
యావారలయిడుమయుఁగొని.యాడంబడెడు॥

12 ద్వి॥ .తగువానియందు♦వి.తయగుట♦నయమ|
దుగుట♦సదునెడమే.ల్పొందుటకన్న॥

13 ద్వి॥ .ఇడుమఁబడినవారి.♦యేఁపుమానుపుట|
శడుమంచివారల.♦కలుముల♦పంట॥

14 ద్వి॥ .ఒరులకు మేలు సే.యుటమంచివారి|
కరయఁగఁదమపని.కంటెనుమేలు॥

15 గీ॥ .♦అరమరిక లేదురాచయా.లగుటకుఁదగు|
నీపెయెడనాదుమదితగు.లెనయుఁగాన|
సందియంబునైనతావుల.♦సాదులకెద|
♦పోకడలు♦దినుసులఁగూచి.♦సాకిరికద॥

16 భవతియఃపౌరవేణ రాజ్ఞాధమాన్ధికారేనియుక్తః సోఽహమాన్
శ్రమిణామవిష్నుక్రియోపలం భాయధమాన్రణ్యమిదమాయాతః

17 అస్మాన్సాధు విచింత్యసంయ మధనానుచ్ఛేఃకులంచాత్తనః
త్వయ్యస్యాఃకథమప్యబాంధవ కృతాంస్నేహ ప్రవృత్తించతామ్
సామాన్యప్రతిపత్తి పూర్వ కమియం దారేషుద్భవశ్యాత్వయా
భాగ్యాయత మతఃపరంసఖిలు తద్వాచ్యం వధూబంధుభిః॥

18 శుశూపస్వగురూ కురుప్రియ సభివృత్తిం సపత్నీజనే
భతుర్విప్రకృతాపిరోషణ త సూమాన్మప్రతీపంగమః
భూయిష్ఠంభవదక్షిణాపరిజనే భాగ్యేష్వనుత్సేకిసి
యాంత్యేవంగృహిణీపదంయువ తయోవామాః కులస్వాధయః ॥

19 అఘోహి కన్యాపరకీయసన
తామద్యస్థంప్రేష్యపరిగ్రహీతుః
బాతోమమాయంవిశేదః ప్రకామం
ప్రత్యేతన్యాసవివాంత గాతాత్ ॥

16 వ॥ ఎవఁడు తేనిచేదగి వేల॥ నేమింపఁబడియెనోయట్టి నేను॥ దపసుల
కడ్లుదొలఁగింపనీ॥ పున్నె పుంగాన॥ కే తెంచినాడను॥

17 త॥ .శ్శడు॥ దబ మేస్తాము॥ గానున్న మము॥
.బదపడినీగి ప్ప॥ సంగిడం-బీ పె
.ల డెరితనంపాసి. తోడు నెట్లొ
.నలిపినయాపొందు. జాడదలంచి
.కడగి చూండ్రొసరి. గారాబుతోడ
.జూడఁబడునదియీ. జోటినీచేత
.నుడువదగినది॥ బం.దుగులచే
దోచ. దెద్ది॥ బా గెంబున. కింకలోబడునొ॥

18 త॥ .కొలుపు పెద్దల-బొత్తు. గొను మెల్లతలుల
.నేరుపుతోడుత. స్నదు॥ నవతుల
.సలుపకు మడ్లం॥ బ.నడ్లగాఁజూడఁ
.బడియు॥ బేనిమోకి. బలు॥ కిన్క చేత
.మెలఁగుము॥ మోమోట. మిన్న॥ బలంగింబు. పట్ల-
మిక్కిలితుల్లి. పడకు॥ బా గెముల
.వెలదులిల్లాండ్రొని. కించుకొందిల్ల-
.కొలమునకుం॥ జెడు. గొట్లు॥ తెవుల్లు॥

19 గీ॥ .వెల్లిడిగనుగ న్నె.॥ పెరవానిసామెగా
.యా పెమగినిచెంతి. కంపి-యిపుడు
.డాచఁ బెట్టిపట్టి. డబ్బప్పగించిన
.యల్లనా॥ యెడంద. హాయి జెందె॥

20 స్వసుఖనిరభిలాషః ఖద్యసేతోక హేతోః |
 ప్రతిదినమథవాతే వృత్తి రేవంవిధౌ వ |
 అనుభవతిహిమూఢ్నా పాదపస్త్రీవ్రముష్ణం |
 శమయతిపరితాపం ఛాయయాసంశ్రితానామ్ ||

21 వ్యపదేశమావిలయితుం |
 కిమిహ సేజనమిమంచపాతయితుమ్ |
 కూలంకషేవసింధుః |
 ప్రసన్నమం భస్మ టరుహంచ ||

22 కుముదాన్యేవశశాంక |
 స్సవితా బోధయతిషంకజాన్యేవ |
 వశినాం హివకపరిగ్రహ |
 సంశ్లేష పరాజుక్రమివృత్తిః ||

20 శీ|| .జగముఁగూచిన్ నీదు♦.నుగములఁగోరక|
 .♦పొగలె-దిట్టినడఁత.పోలునీకు|
 .చెట్టుచుఱుకు పెండ.సిరముచేఁగుడి చెడు|
 .నీడఁగ్రిందివారి.వేడిఁబాపు|

21 శీ|| .పేర్గలంచ-వీనింబడ.వేయుటకయి|
 .యేలఁదలఁచెదవిట్టులో.♦యిగురుఁబోడి|
 .యొడ్డులగ్గడుఁగొఱుకుచు.నున్నయేఱు|
 .మంచిసీటిన్మ్రతియుఁ♦దరి.♦ప్రమాఁకుమాడ్కి||

22 శీ|| .♦వేలుపులబువ్వ♦తొవలనే- .♦వేడివేల్పు|
 .తప్పకెప్పుడు మేల్కొల్పుఁ .♦దామరలనె|
 .తమకులోఁకువయకా♦నెడఁదఁగలవారి|
 .నడఁతె-యొరునాలికిం బెట్టుఁ.బెడ మొగంబు||

GENTLENESS.

ANTONY & CLEOPATRA *Act III Sc. XI.*

1 yet he that can endure
To follow with allegiance a fall'n lord,
Does conquer him that did his master conquer,
And earns a place i' the story.

AS YOU LIKE IT *Act II Sc I.*

2 Now, my co-mates, and brothers in exile,
Hath not old custom made this life more sweet
Than that of painted pomp ? Are not these woods
More free from peril than the envious court ?
Here feel we but the penalty of Adam,
The season's difference ; as the icy fang,
And churlish chiding of the winter's wind,
Which when it bites and blows upon my body,
Even till I shrink with cold, I smile, and say,
This is no flattery : these are counsellors
That feelingly persuade me what I am.
Sweet are the uses of a lversity,
Which, like the toad, ugly and venomous,

శాంతరసము

1 గీ॥ .♦పతితుడైన ప్రభువును♦వి.శ్వాసము♦మొయి|
 .ననుసరింప♦నోర్వంగలిగి.నట్టివాడూ|
 .గెలుచుడన♦యజమానుని.గెల్పువాని|
 మఱియునాజ్ఞించు నొకచోటు♦.చరిత్రమందు.

2 సీసమాలిక॥ .ఇప్పుడు- నాదు♦వి.హినులార-
 మఱిస్వదే.శభృష్టుతా తోడి.జనములార|
 .పాతపరిచయమీ .బ్రతుకును.
 మిక్కిలి.వణింపబడిన దం.భంబుకన్న|
 .హాయిగాజేయలే.దా-
 యీయడవులోపు.లేనట్టియా రాజ.ధానికన్న|
 .నెక్కుడుబాధార.హితమయియుండలే.దా-
 ♦ముతువులమాటు- ♦.పాదినరుచి|
 .కగుశిక్షమాత్రమె .యనుభవించెదమిట-
 .మఱి- సీతుగాడుపు .మంచుకోట|
 .యు- నైవరానట్టి.-యొటపిడితో-సది-
 .యెంతయుముద్దగా.నేనుముణుగు|
 .కొనిపోవువఱకు-♦ నె.కొన్ని నాదు-
 ♦మేనిపై.వీచుచు గఱవ-నే. బిన్ననవ్వు|
 .తనరబల్కెద- నిది .కొనియాటకదని-
 .నాయథాధస్థితి.న్నకుసరస|

Wears yet a precious jewel in its head ;
And this our life, exempt from public haunt,
Finds tongues in trees, books in the running brooks,
Sermons in stones, and good in everything.

Sc. iii.

3 I have five hundred crowns,
The thrifty hire I saved under your father,
Which I did store to be my foster-nurse
When service should in my old limbs lie lame,
And unregarded age in corners thrown :
Take that ; and He that doth the ravens feed,
Yea, providently caters for the sparrow,
Be comfort to my age ! Here is the gold ;
All this I give you. Let me be your servant.
Though I look old, yet I am strong and lusty ;
For in my youth I never did apply
Hot and rebellious liquors in my blood ;
Nor did not with unbashful forehead woo
The means of weakness and debility ;
Therefore my age is as a lusty winter,
Frosty, but kindly. Let me go with you :
I'll do the service of a younger man
In all your business and necessities.

.దృష్టితోబోధించు. హితులివి-మఱియు-

.నా.పత్తుసామాన్యానుభవములు- కడు!

.హాయిగానుండెడు- నద్ది- కప్పట్టుల

.సన్మాయముమఱియు. విషయమయ్యు.

.మణిశిరమునదాల్చు- మసబ్రశుకిదిగాంచు!

.నరులరాటుదొరికి నాలుకలను!

.జెట్ల- బుస్సకముల సెలవేళ్ల- రాలను!

.జ్ఞానబోధ- మంచి. సర్వపాదు.

3 నీ|| .ఉన్నవినాయొద్ద. బన్నెండువందల

.యేబదిరూకలు. నే. బొదువుగ.

.దక్కించుకొన్న జీతంబునీతండిని

.గొలిచి- నాముదిమేన. గొలుపుకుంటి!

.తూనెడ- సరకునే. యేబడని యిహ

.క.మూల. ద్రోయబడున. ప్పడునుమఱియు!

.ననుబెంచుదాదితీ. రుననుంటకై యది

.గూడ. బెట్టితిదాని. గొనుమునీవు!

.కాకులకుమేవు వేల్పుని. క్కముగబిచ్చు!

.కలకమచేడు. గూడు. బ.దిలముతోడ!

.సగును. బొప్పునాముదిమికి- దిగొపసండి!

.నేనునీకిచ్చినాడను. దీనినెల్ల!

SONG

Sc. V.

4 Under the green wood tree
Who loves to lie with me,
And tune his merry note
Unto the sweet bird's throat,
Come hither, come hither, come hither
Here shall he see
No enemy
But winter and rough weather.
Who doth ambition shun,
And loves to live i' the sun,
Seeking the food he eats,
And pleased with what he gets,
Come hither, come hither, come hither:
Here shall he see
No enemy
But winter and rough weather.

సీ॥ ననునుండనిమ్మనీ. పలివానిగాముదు
 .నలిగిఁదోచియుగట్టి. •సత్తపుఁగల
 .వాడను- నాచిన్న. నాఁడెప్పుడు •నె
 ఱ్టి. నీళ్లనానెత్తుట. నెఱపలేదు
 .మఱియుసిగ్గరికనొప్ప. మనెయి •లాపూడ్చు
 .వెరపుఁదత్తిరముసెలిలువలేదు
 .కనుక నాముదుసలి. తనముబలియు
 ♦నీతు♦. నెఱి వెల్లసగుఁగాని. నెమ్మకలది
 .నన్నునీతోడఁగోనిమ్ము - చిన్నవాని
 ♦. హఠాసున నేనునునీని. యంతలోను
 .గ్రామ్రుఱిగ్గి కఁగియు. క్క-రలయందు
 .గొల్వొనరించుచుందునీ. కోరినట్లు॥

పాట - బిలహరిరాగము - గూఢకతాళము.

- 4 పల్లవి॥ .ఇవాకురానీ- రా.నిమ్మవలకురానీ
 అనుపల్లవి॥ .ఇవలనీతుగాడ్పఱిప్ప. నెదిరివాడు గనఁడు॥ రానీ॥
- (1) చరణము॥ .అడవిచెట్టికిందఁగున్క - నాసించునెవఁడు నాతో
 .గలుపుఁదనదుర్వరముతీయ •పులుగుటె •లుగునందుసరిగ॥ని॥
- (2) .ఎవఁడుదురాశఁదొఱఁగువఱి. యెండనుండఁదలఁచునో
 .♦తవిలితిండికై వెదకుచు ♦.దనియుదొరకుదానితోడ॥ ని॥

 Act. iii. Sc. ii.

- 5 Sir, I am a true labourer : I earn that I eat, get that I wear ; owe no man hate, envy no man's happiness ; glad of other men's good, content with my harm ; and the greatest of my pride is, to see my ewes graze and my lambs suck.

COMEDY OF ERRORS. *Act II Sc I*

- 6 There's nothing situate under heaven's eye
 But hath his bound, in earth, in sea, in sky :
 The beasts, the fishes, and the winged fowls,
 Are their males' subjects and at their controls.
 Men, more divine, the masters of all these,
 Lords of the wide world, and wild wat'ry seas,
 Indued with intellectual sense and souls,
 Of more pre-eminence than fish and fowls,
 Are masters to their females, and their lords:
 Then, let your will attend on their accords.

6 వ॥ అయ్య నేనిక్కముగఁ బాటుమానిసిని నాతిండినే నాకాంచు
కొనెదను- నాయుడుపునే నంపాదించుకొనెద- నొరుననహ్యపడను-
మఱియు నెవ్వనిసౌఖ్యమునకైన నీషణ్యపడను- బరులమేలునకా
నందించెదను-నాయుడుమన్నెచుకొనెదను- మఱియునామేటిగవ
ము నాయాఁడుగొట్టియలు మేయఁజూచుటయు- నాగొట్టెట్టిలు
పొల్లుదువఁగనుటయును.

6 నీ॥ ఈశ్వరస్పష్టిలో నెయ్యెదియు హద్దు
•లేనిదిలేది•ల.లోనఁగడలి
•యందున •విన్నున- •నలమృగంబులు
•మీలు.నెగురుపక్షులుతమ.మగల•వశము
•లగు- •దివ్యమాత క్తి.నధికులుపురుషులు-
•య•జమానులౌదు •యన్నిటికిని
•బ్రభువులువారు ప్ర.వంచమునకునెల్ల
•బ్రాహ్మతనాత్మలం •బరఁగుచుందు
•తమదుస్త్రిలకు•భతకలై.తనకుచుందు
•వెండియున్వారి•విభులయి.వెలయుచుందు
•కావునన్నీదుచి తంబు.నీవువారి
•యిష్టములనుసరించున.క్షేంచవలయు॥

CYMBELINE

Act III Sc III.

- 7 And often, to our comfort, shall we find
The sharded beetle in a safer hold
Than is the full-winged eagle. O, this life
Is nobler than attending for a check;
Richer than doing nothing for a bribe;
Prouder than rustling in unpaid-for silk,—
Such gain the cap of him that makes'em fine
Yet keeps his book unerossed. No life to ours.

Act IV Sc II,

- 8 Cowards father cowards, and base things sire base;
Nature hath meal and bran, contempt and grace.
- 9 If I do lie, and do
No harm by it, though the gods hear, I hope
They 'll pardon it.

7 నీ॥ .మనముకన్గొనెదము.మఱియునుఁ
 దచుకగ.వేడుకమీఱఁగఁ.బేడపురుగు!
 .సాళువకంఠెదా.మేలుగఁబట్టున
 .నెంతయునిభీకతి.నిరవుకొనుట.
 .భళిరయిబ్రతుగుచీ.వాట్లుతి నెడుకొల్వ
 .కన్నమిక్కిలి లెస్సయశాను-లంచ.
 మున్మింగి యెద్దియుం.బొనరించకుండుట
 .కంఠెనెక్కుడుపల్వ.కలది-కొనని
 .పట్టుడుపునందుఁ బగ.పచుచుంట.
 .కన్నమఱివాసి నెసఁగెడు.వ్యయములేక.
 .సొగసుఁజూపెడు.టోపికంఠెగడు నయము
 .జగతనూజీవితమునకు.సాటిలేదు॥

8 గీ॥ .పందలంగాంచుచుందురు.పందలు-మఱి.
 .క్షుద్రములఁగనుక్షుద్రవస్త్రులు-నిజముగ॥
 .గట్టిగింజలుపొల్లయుం.గలుగుఁబ్రకృతి.
 .కంపునింపును.గూడజ.గంబునందు॥

9 గీ॥ .నేనుదబ్బఱంటి.నేనిపదంపడి.
 .జెఱుపుదానివలన.జేయనేని
 .వేల్పుల్లెరదియు.వినినప్పటికిన్త.
 .మిఠురనుచు.విశ్వ.సింతునేను॥

:

Act V Sc V.

10 it is I

- (1) That all the abhorred things o' the earth amend,
By being worse than they.

HAMLET

Act I Sc II

- (2) all that lives must die,
Passing through nature to eternity.

Act II Sc II.

- 11 there is nothing either good or bad, but thinking
makes it so:

- 12 I have of late—but wherefore I know not—lost all my mirth, foregone all custom of exercises; and, indeed, it goes so heavily with my disposition, that this goodly frame, the earth, seems to me a sterile promontory; this most excellent canopy, the air, look you, this brave o'erhanging firmament, this majestical roof fretted with golden fire, why, it appeareth no other thing to me than a foul and pestilent congregation of vapours. What a piece of work is man! How noble in reason! how infinite in faculty! in form and moving how express and admirable! in action how like an angel! in apprehension how like a god! the beauty of the world the paragon of animals! And yet, to me, what is this quintessence of dust? man delights not me—no, nor woman neither, though by your smiling you seem to say so.

10 (1) ద్వి॥ జగతీశనవ్యాము .ల్పలిపెదనొప్పు।
 .లుగ- వానికన్నజె.దుగునేనెగనుక.

(2) ద్వి॥ .బ్రీకెడునదిచావ .వలయు •మతక్యాపరి।
 .కృతినుండిపోవు •చ .మృ పదంబునకు.

11 ప॥ మంచిచెడ్డలు తలంపునఁదప్పటలేవు.

12 ప॥ అదేమోనాకుఁ దెలియదుకాని- కొంతకాలమునుండినే నుల్లాన
 ముఁజెసియుంటి- సన్నియభ్యాసముల వాడుక మానుకొంటిని- మ
 తియు- నిక్కముగానామనసు మిక్కిలి•వ్యాకులముగానున్న- దీ
 •రమ్యమైన నలుచదరపునేల సముద్రములో నొఱిగియున్నకొం
 డగొడ్డు కొనవలె గనపడుచున్న- దీమిగుల సొగసైనపండిరీ
 గాలిచూడు- మీచక్కఁగవ్రేలాడునాకన- మీబంగరుటగ్గినలం
 కరింపఁబడినగొప్పక- పృథ్విరయది- చెదురోగములఁబన్నెడి ప
 లుగకముల యావిరులగుంపుకన్న వేఱుగఁగాన్పించదు. •మను
 జుఁజెప్పిపని- వివేకమున నెఱుగొప్ప- శక్తిసంత•యనంతము-
 గూపునొద్దలిక నెఱివిశేషము- నారెంతయబ్బురము- కార్యము
 నందెంత•దివ్యోపమ- •బోధయెడనెంతవేదననృశము- జగదాభత

Act iii Sc i

- 13 To be, or not to be, that is the question:—
 Whether 't is nobler in the mind to suffer
 The slings and arrows of outrageous fortune,
 Or to take arms against a sea of troubles,
 And by opposing end them? — To die—to sleep,
 No more:— and, by a sleep, to say we end
 The heart ache, and the thousand natural shocks
 That flesh is heir to,— 't is a consummation
 Devoutly to be wished. To die,—to sleep:—
 To sleep! perchance to dream:— ay, there's the rub;
 For in that sleep of death what dreams may come,
 When we have sullied off this mortal coil,
 Must give us pause. There's the respect,
 That makes calamity of so long life:
 For who would bear the whips and scorns of time,
 The oppressor's wrong, the proud man's contumely,
 The pangs of despised love, the law's delay,
 The insolence of office, and the spurns
 That patient merit of the unworthy takes,
 When he himself might his quietus make
 With a bare bodkin? who would fardels bear,
 To grunt and sweat under a weary life,
 But that the dread of something after death,
 The undiscovered country, from whose bourn
 No traveller returns,— puzzles the will,
 And makes us rather bear those ills we have
 Than fly to others that we know not of?
 Thus conscience does make cowards of us all;
 And thus the native hue of resolution
 Is sicklied o'er with the pale cast of thought;
 And enterprises of great pith and moment,
 With this regard, their currents turn awry,
 And lose the name of action.

ణము- పా) ఐలగుత్త మము- కాసి-కొఱమాలినదాని సాహం
శ- మిదియేమినాకు- మనుష్యుఁడునన్నలరింపలేడు- లేదు- స్త్రీ
గూఢ సన్నానందింపజాలదు-నీరగు వుబట్టి నీవాలాగనునట్లు కనువ
డునప్పటికిని.

13 నీ॥ .ఉంటయో-చూచుట-యో- యదేచిన్యము-

.ఘనతరంబెట్టి-నె.మృతమునగును

.శ్వేదంచునట్టిదు.స్వసేవేయుకొడిసె

వే.ఁబులుబాణములునె.చు.టొ-యదిగాక

.దరిగానరానిబా.ధంపయదండెత్తి

.యెదిరిచుటనాన్వేషి.తుదిగనటయెను

.పొలయుట-నిద్రపో.పుట-లేదికేమియు

.వఱియు-నిస్సరచేత.మనసుపిడి

.నెమిశేహంబుపొందున.నేకసహజ

.కష్టములుమనము ముగింప.గలిగినయెడ

.నద్దినొసకలోకాస్కృప్తి.మైనపదవి

.మిగులనాన క్షిణి.గోర.దగినదగును॥

కం॥ మడియుట-నిర్దారపోవుట

.పడుకొనుట-యొకప్పుకలను.బరగుట-యాన

క్కడనేకష్టం-బేమన

.నొడలుదొఱగమరణనిద్ర .నొదవుకలలెవో॥

నీ॥ .మనలనాపగవలసి.న-దటయోజన

.కల-దదియట్టిదీ.భామగుబ్రతుకు

.కష్టంబునొనరించు-గానిచో-నెవ్వఁడు

.కాలతాడనతిర.న్యారములను

•సైరింపవచ్చును-ఁగూరమానసుని
 దు.మాగ్గము-గవ్యవ.మానము.మఱి
 ♦.ధిఃకృతప్రణయూతి.దీఘవేదనలు-
 ♦న్యాయాలస్య-మధికార.శాల♦మదము।
 .మఱియుఁదుచ్చలచెంగట.మంచివార।
 .లోచుకొనియెడుగద్దెంపు-.లోక్కచినపి
 .♦సురియచేదనయంతంబు.సులభముగను।
 .సలుపునట్టులఁదాఁజేయఁగలిగినపుడు॥

సీ॥ .ఎవఁడుభారములు♦వ.హించుమూగ్గుటకుఁ
 జె.మృటవాఱవిసువగు♦.మనికిక్రింద।
 .మరణముపిదపనె.వృరయినఁదిరిగిరాఁ
 .జాలనివింతజే.శంబుభీతి।
 .యెదనునంశయపచి.యెయ్యెదియో-
 మఱి- .మనమొంగనియిడు.మలకుమనల।
 .బరుగిడనీ కిది.వఱకున్నబాధల
 .నోచుకొనట్టులనల్ప.కుండినయెడ।
 .మనసుజంకించునిట్టుల.నన్మనలనంద।
 .ఱ్ఱ-మిగుల♦స్థైర్యనె జవ.ణాంబుమాయు।
 .♦.శింతరునిహీనమౌచాయ.చేతనిట్లు।
 .కనుక♦సాహసోద్యమములు- .♦పనికి-రావు॥

Act iii Sc iii

- 14 Whereto serves mercy,
 But to confront the visage of offence ?
 And what's in prayer, but this two fold force,—
 To be forestalled, ere we come to fall,
 Or pardoned being down ? Then I'll look up:
 My fault is past. But, O, what form of prayer
 Can serve my turn ? " Forgive me my foul murder " ?
 That cannot be; since I am still possessed
 Of those effects for which I did the murder,
 My crown, mine own ambition, and my queen.
 May one be pardoned, and retain the offence ?
 In the corrupted currents of this world
 Offence's gilded hand may shove by justice ;
 And oft't is seen, the wicked prize itself
 Buys out the law : but 't is not so above ;
 There is no shuffling, there the action lies
 In his true nature, and we ourselves compelled,
 Even to the teeth and forehead of our faults,
 To give in evidence.

14 సీ॥ .కృపయువయోగించు .నెందుకు-

◆ నేరము.మోమునెమచుట.పొంటెడప్ప.

.నేముండుబ్రాధకన.యెడ-నీజ

మిలిశక్తి.తక్కమనముపాటు.గుంకమును.

.పడ్డగింపబడుట.యరిగాక-ససిమ్మట

.క్షమియింపబడుటయు-.సరియె-నేన.

.రసెదను-నాదునే.రముజ్జిపోయె-న.య్య
యొకాని-యెటువంటి.పాధకనమ్మ.

.నాకుబనికివచ్చు-.నాయొనచిన్ఫగోర

.హృద్యగురిచ్చినైచు.మానను-నది

.కానేరనేమన-ఁ.గలవిదివటకు

నా.కెందుగుటిచివధ.నేనుసలిసి.

.నాడనోయదిదెల్పు.జాడలు-నామూళి-

.నాదురాశయు-మటి.నాదురాణి.

.దైరింపబడవచ్చు.నారేగియెవ్వుకైన-

◆.నేగిమానకకొన.సాగజేయ.

.వచ్చునా-మటి-యీప్ర.ప.చపుచెడు

తోవ.లందు-బంగరుపూసినట్టికీడు.

◆.చేయివిసరవచ్చు.జెలగినాయముమెయి-

.దఱచునాచెడుగొప్ప.ధమముగొను.

.గానిపరంబునఁగా.దట్లు.మోసమ్మ

.పొసగదచ్చట.దగ.వెసగుడాని.

JULIUS CÆSAR *Act. I. Sc. III.*

15 But life, being weary of these wordly bars,
Never lacks power to dismiss itself.
If I know this, know all the world besides,
That part of tyranny that I do bear
I can shake off at pleasure.

HENRY IV PART I. *Act. V. Sc. IV.*

16 But thoughts the slaves of life, and life time's fool,
And time that takes survey of all the world,
Must have a stop.

PART II *Act. I. Sc. III.*

17 Past and to come, seems best ; things present, worst.

Act. iv. Sc. iv.

18 How quickly Nature falls into revolt
When gold becomes her object !
For this the foolish over-careful fathers
Have broke their sleeps with thought,— their brains
with care,
Their bones with industry ; for this they have
Engrossed and piled up the cankered heaps
Of strange-achieved gold ; for this they have
Been thoughtful to invest their sons with arts,

.వాసవంబగుస్థితోడఁ-బల్మిపక్షాః
 .బడెదమెంతయుసాత్యంబు .వాకొనుటకు
 .మనముఁ పదపడినాచరిం.చినచెఱుపుల
 .మొగములకుఁ గట్టెదుటమన.మోములుంచి॥

15 గీ॥ .ఉసులులోకబంధంబుల.విసిగిశన్ను
 .గోల్పదుటకెన్నఁడు శక్తి.గొదవపడదు
 .ఇదితెలియజగమ్లయె.దైద-యధేచ్ఛ
 .దూలఁగొట్టెదనాన్దెచు.దుష్టశాసి॥

16 గీ॥ బ్రతుకుదాసులుతలఁపులు.బ్రదుకుకాలా—
 .మునకగువిదూషకుఁడు-మఱి.యునుసమస్త
 .జగముఁబరిశీలనముచేసి.సోగఁగొల్పు
 .నట్టిసమయంబుకూడని.ల్పందవలయు॥

17 ద్వి॥ .కడచినవస్తువు.ల్కఁబోవునవియు
 .గడుమంచి-ఁబుప్పుడు.గతియవిచెడ్డ.

18 సీ॥ ♦.తిరుగఁబడెదునెంత.స్వరగఁస్వభావంబు—
 .బంగరుదానిఁతా.త్పర్యమైన
 .యప్పుడు-దీనికై.యవివేకులై మితి.మీఱిన
 జాగ్రత్తు.మెయినిదందుగ్గి .
 .లాలోచనముచేతఁ.గోలుపోయితిమ
 .నిద్దుర-ఁజింతనె.తేనిబుద్ధి॥

And martial exercise : when, like the bee,
 Culling from every flower the virtuous sweets,
 Our thighs packed with wax, our mouths with honey,
 We bring it to the hive; and, like the bees,
 Are murdered for our pains. This bitter taste
 Yield his engrossments to the ending father.

HENRY V.

Act. III. Sc. VII.

19 We are in God's hand, brother, not in theirs.—

Act. v. Sc. ii.

20 A good leg will fall ; a straight back will stoop ; a
 black beard will turn white ; a curled pate will grow
 bald ; a fair face will wither ; a full eye will wax hol-
 low : but a good heart, is the sun and the moon ; or
 rather the sun, and not the moon ; for it shines bright
 and never changes, but keeps his course truly.

.గవ్వపాటున నెము.కల-బాడునల్లు
 కొ.నిరి- వారలుందీని.గుటిచివింత।
 .గడనఁజేకురినపసిఁడినంటరాని
 వి.సమటుకుప్పలు పెట్టి.రి- మఱి-దీని
 .కొఱకు-వారలుతమ.కొడుకులకున్విద్య
 .లెల్ల నేర్పటకయి .శల్లడిలి।
 .రపుడెల్లఁసననుండి .యచ్చఁపుతేనెల
 .నేచుఁచుండెడు తేనె.టీఁగలనలె
 .మనోతొడలేత్ర నంబు.మయి- మననోళ్లు
 తే.నియతొడమిక్కిలి.నిండుకొనగ।
 .దెచ్చెదముఁ తెట్టెయొద్దకాతే.ఁట్లఁబోలి।
 .మనముపడినట్టిపాట్లుకు .మాఱుగఁదెగ।
 .టాపఁబడెదము.మఱి-యీఁవి.పానుభవము।
 .బటచుఁగడముఁబ్బతండ్రిక.వ్యానిఁముల్లె॥

19 ద్వి॥ .దేవుఁకుమనమ.ధీసంబుగాని।
 .భావింపనితరుల.వశమునలేము.

20 ప॥ బలమైన కాలు నీరసిల్లెడు- యిన్ననివీపు వంగెడు- నల్లనిగడ్డము
 తెల్లఁబడు- దట్టముగ వంగినకురులుగల తలబట్టయగును- సొగసగు
 మొగము వడలిపోవును- నిబ్బరమగు కన్నులులోతుగ ముడిఁగెడు-
 గ్గాని- మంచిమనస్సు సూర్యుఁడుంజందురుఁడును- లేక- సూర్యుఁ
 డేచందుఁడుకాదేమన- నదెల్లపుడుఁ బ్రకాశించును- మఱియు-
 నెన్నఁడునాఁత్రుడు- కేవలమొక్క సత్యపద్ధతిన్ నగతినుంచెడు
 గనుక.

HENRY VI PART II. *Act. II. Sc. I.*

- 21 Let never day nor night unhallowed pass,
But still remember what the Lord hath done.

Act. iv. Sc. vii.

- 22 Large gifts have I bestowed on learned clerks,
Because my book preferred me to the king;
And seeing ignorance is the curse of God,
Knowledge the wing wherewith we fly to heaven,

PART III

Act. I. Sc. IV.

- 23 Open thy gate of mercy, gracious God!
My soul flies through these wounds to seek out thee.

Act. ii Sc. ii.

- 24 But, Clifford, tell me, didst thou never hear,
That things ill got had ever bad success?
And happy always was it for that son
Whose father for his hoarding went to hell?
I'll leave my son my virtuous deeds behind;
And would my father had left me no more;
For all the rest is held at such a rate
As brings a thousand-fold more care to keep,
Than in possession any jot of pleasure.

21 ద్వి॥ .నడపకుమెన్నఁడై .ననేబ్రవల్లు!
.చెడుగున-ఁబ్రభుచేతఁ .జిత్తమందిడక.

22 గీ॥ .పండితులకుగొప్ప .బహుమతులిచ్చితి!
.విద్యలెస్సభూమి.విభునికన్న!
.దైవశాపమజ్జ.త-యెఱుకఁజెక్కస్వ!
.గణమునకుమనమెగిరె.దమనియరసి!

23 వ॥ నీదయాద్యారముఁ డెఱువుమో నెనరైనదేవుఁడా-
యీగాయములనుండి నిన్వదకుటకు నాయాత్మమెగురుచున్నది.

24 నీ॥ .చెప్పమునాతోడ..నెప్పుడై నన్నీవు
.వినలేద-కీడుమై.గొనినవస్తు!
.వులునిచ్చలుద్దెప్ప.ఫలమిచ్చునని-మఱి-
.తండిలోభంబున.ధనముఁబోవ!
.నరిచినకతమున .నరకమేగిన-వాని
.కొడుకెల్లవుడు నుఖ.పడునె-నేను!
.నాపృణ్యకార్యము .లాపవెన్కవిడిచెద
.నాపట్టికిన్ - నాకు.నాదుతండిగి!
.యంతకెక్కువువదలమి.నెంతు-ఁదక్కు!
.నంతయుఁదనకుఁజిక్కిన.హాయికంటె!
.వేయిరెట్లువిచారముక్ర.మోయఁజేయు!
.ఁఫక్కిగఁబదంపడిఁదలంపఁ.బడెడుఁగాన!

Act. ii. Sc. v.

- 25 This battle fares like to the morning's war,
 When dying clouds contend with growing light ;
 What time the shepherd, blowing of his nails,
 Can neither call it perfect day, nor night.
 Now sways it this way, like a mighty sea,
 Forced by the tide to combat with the wind :
 Now sways it that way, like the selfsame sea,
 Forced to retire by the fury of the wind :
 Now, one the better, then, another best ;
 Some time, the flood prevails; and then, the wind:
 Both tugging to be victors, breast to breast,
 Yet neither conqueror, nor conquered :
 So is the equal poise of this fell war.
 Here, on this molehill, will I sit me down.
 To whom God will, there be the victory ;
 For Margaret my queen and Clifford too,
 Have chid me from the battle ; swearing both,
 They prosper best of all when I am thence.
 'Would I were dead ! if God's good will were so ;
 For what is in this world but grief and woe ?
 O God ! methinks, it were a happy life,
 To be no better than a homely swain ;
 To sit upon a hill, as I do now,
 To carve out dials quaintly, point by point,
 Thereby to see the minutes how they run,
 How many make the hour full complete ;
 How many hours bring about the day ;
 How many days will finish up the year ;
 How many years a mortal man may live.
 When this is known, then to divide the times :
 So many hours must I tend my flock ;
 So many hours must I take my rest ;
 So many hours must I contemplate ;
 So many hours must I sport myself ;
 So many days my ewes have been with young ;
 So many weeks ere the poor fools will ean ;
 So many years ere I shall shear the fleece :

25 నీ॥ పిల్లనగోవిని .గొల్లఁదూఁదుచు-బగ
 .లనికానిరాతిరి.యనుచుఁగాని
 .పిలువఁజాలనియట్టి .పెందలకడ-వడి
 .విచ్చుమబ్బలుపాడ్చు. వెలుఁగుతోడ
 .నలుపుపోరట్టు-లీ.జగడంబుచెలఁగెడు-
 .నియ్యదియొకసాఁగి.యేపుమీఱు
 .నీవైపుగాదుపు.నెదిరింపనలచేత
 బలిమిపెట్టఁబడుబ.ల్కడలిమాడ్కి
 .గడఁగునొకమాటిదాజాడ.గాలిదెబ్బ
 .వలనమల్లనానందంబు.పగిదిఁగొంత
 .దనుకమున్నరునెగ్గు-బి.దపఁగరువలి
 .యొకటిపుడులెస్స- వెనుక-వేటొకటిమేలు॥

గీ॥ .గుండెఱొరయగగెల్పునుఁగోరిరెండు
 .నెదిరిపెనఁగెడుఁగాని-యె.య్యెదియున్నెన
 .నోర్వలే-దోడ-దట్టుల.నుండెసరిగ
 .గరముబెట్టిదమైనయీ.దురముతూఁగు॥

సీసమాలిక॥ .ఇచ్చోటఁబుట్టపై.నేనుఁగూచుకొండెద-
 .నెవ్వరియెడవేలు.పిచ్చగించు
 .నటగెలుపుండు-నే.మనఁగనారాణియు
 .నాబంటుగూడన.స్థగిలివేసి
 .రనినుండివారిర్వు.రచటనేలేనిచో

So minutes, hours, days, months, and years,
Passed ever to the end they were created,
Would bring white hairs unto a quiet grave.
Ah, what a life were this ! how sweet ! how lovely !
Gives not the hawthorn-bush a sweeter shade
To shepherds looking on their silly sheep,
Than doth a rich-embroidered canopy
To kings that fear their subjects' treachery ?
O, yes, it doth ; a thousand-fold it doth.
And to conclude,— the shepherd's homely curds,
His cold thin drink out of his leather bottle,
His wonted sleep under a fresh tree's shade,
All which secure and sweetly he enjoys,
Is far beyond a prince's delicates,
His viands sparkling in a golden cup,
His body couched in a curious bed,
When care, mistrust, and treason waits on him.

- వటలెదమనియొట్టు. పైచుకొనుచు।
- బ్రదుకుఁజాలింపఁగో. రెదనుదయ్యపు
- మంచి. యిచ్చయునట్లుండె. నేని-యేల।
- ననఁగ-నీడగమందు. నడలుటయును
- మఱి. యిడుమయుఁదక్కని. కేమికలదు।
- అయ్యయోదయ్యమా. యచ్చపుగొల్లని
- కంటెలెస్సగనుండ. కుంటమిగుల।
- హాయియాబ్రతుకని. యనుకొందు-నిపు
- దొక. గుట్టపైనావలె. గూరుచుంట।
- పొద్దుజంత్రంబుల. బొలుపుగఁజెక్కుట.
- తగగుతులంబెట్టి. దానివలన।
- బరికించుట-ట్టుల. న్బర్చిడునోనిము
- నము-లవియెన్నియై. నమఱినిండు।
- గంటయానో-యెన్ని. గంటలకుంబొద్దు
- ముగియునో-యెన్నాళ్ల. కగునొయేడు।
- మానిసియెన్నెండ్లు. మననచ్చునో-యిది
- యెఱుఁగఁబడినవెన్క-• దఱులఁబంచు।
- టిన్నిగంటలుమంద. నేఁగాచునది-యిన్ని
- గంటలునిద్దర. న్గడుపవలయు।
- నేదలంచవలయు. నికనిన్నిగంటలు-
- నే. నాడుకొనవలె. నిన్నిగంట।
- లొగినిన్నినాళ్లుచూ. యిండెనాగొట్టెలు-
- నిన్నిపూటలకవి. యీనఁగలుగు।
- నిన్నియేడకునున్ని. నేగతిరించెద-

ACT. iii. Sc. i.

- 26 My crown is in my heart, not on my head ;
Not decked with diamonds and Indian stones,
Nor to be seen : my crown is called content ;
A crown it is, that seldom kings enjoy.

ఁగడకిట్లునిముసము.ల్లంటలుమఱి

.పొద్దులునెలలేండ్లు.ముగియుచునెరసిన

.కొప్పునందడిలేని.గోతఁబెట్టు॥

.నౌరయెట్టిబ్రతుకియ్యె-నెంతటితీసి-

.యెంతముచ్చట-పొద.రిండ్లనీడ।

.యైనఁ-గుట్టుపనిసాం.పారుబంగరుపట్టు

.పందిరైన-దనయే.ల్బడినినెగడు।

.వారిమోసమునకు.వడఁకుదొరలకిచ్చు

.హాయికంటెన్-సుంత.యైననెగ్గు।

.చూపనిగొఱియల.జూచుటగొల్లల

.కిడుసంతసంబుమే-.లెంతయైన।

.నద్దిరావేయిరె.ట్లదియెక్కువొను-ఁగ

.డకుగొల్లవానియిం.టఁగలపెరుఁగు।

.తోల్బుడ్డినుండిపైఁ.దోఁగెడువానిప

.ల్పనిత్రాగుడు-గారు.కొనెడుచెట్ల।

.నీడలనలవడు.నిద్దురయు-గీడు

.వడయకహాయిగ.వాడుగుడుచు।

.నంతకు-మేలుమఱపును-.వంత-మోస।

.మును-దనున్వేచుకొనతేడు.పొందుకలుక్కు

.లకు-బసిడిగినైనతనిత.ళుకగుతిండి।

.కి-దగుసెజ్జందునతనిమై.కి-ఁగడుదప్పు॥

26 గీ॥ .నాకిరీటమునాదుడెం.దముననుండు।

.నాతలన్గాదు-వివిధర.తనములఁజెక్క।

.బడఁగలే-దద్దియుగ్గానఁ.బడఁగఁబోదు।

.తనివినామాళి-దొరలది.కనుటయరుదు॥

ACT. v. Sc. ii.

27 Why, what is pomp, rule, reign, but earth and dust ?
And, live we how we can, yet die we must.

HENRY VIII.

Act. II. Sc. III.

28 't is better to be lowly born,
And range with humble livers in content,
Than to be perked up in a glistering grief,
And wear a golden sorrow.

Act. iii. Sc. ii.

29 Fare well ! a long farewell, to all my greatness !
This is the state of man : to-day he puts forth
The tender leaves of hope, to-morrow blossoms,
And bears his blushing honours thick upon him :
The third day comes a frost, a killing frost,
And,—when he thinks, good easy man, full surely
His greatness is a-ripening,—nips his root,
And then he falls, as I do. I have ventured,
Like little wanton boys that swim on bladders,
This many summers in a sea of glory,
But far beyond my depth : my high-blown pride
At length broke under me, and now has left me
Weary, and old with service, to the mercy
Of a rude stream, that must for ever hide me.
Vain pomp and glory of this world, I hate ye :
I feel my heart new opened. O, how wretched
Is that poor man that hangs on princes' favours !
Had I but served my God with half the zeal
I served my King, He would not in mine age
Have left me naked to mine enemies.

27 గీ॥ .బౌరడంబ-మాజ్ఞ-యధికార-మన నేమి|
 .బొత్తి గాను-మన్ను-బుగ్గి-గాక|
 .మఱయు-బ్రతుక నిమ్మ .మన మెట్టులై నను|
 .గాని-మనముచావఁ .గావలయును॥

28 గీ॥ .తుచ్చులన్నట్టి పేదలతో.డఁగలసి|
 .తనివినుండుటకడుమేలు ♦.తళుకువనట|
 .యందుఁ దెగనీలుఁబోతుగ.నడరిమఱియు|
 .గొప్ప♦బంగారువలవంతఁ.గొనుటకన్న॥

29 సీ॥ .సెలవుపుచ్చుకొనెదఁ .జెల్లరేనాగొప్ప
 .కెల్లఁ బెద్ద సెలవే .యిదిమనుజుని| .స్థితి
 .యతండున్నేడు.చెలగించునాసచి
 .పురుటాకులక రేపు.పువులు మఱియు|
 .నతఁడువహించుమ.ర్యాదలుమెండుగ
 .దనపయిమూడవ.దినమునందు|
 .వచ్చెడుఁజలిగాడ్పు.పరిమాచుక మంచున
 .నతఁడు వెండియునిశ్చ.యముగఁ
 దనదు| .గొప్పపండెననుచుఁ♦.గొఱత
 యెద్దియులేక .హాయిగఁదానుంటి.ననుచుఁదలఁచు|
 .నంతలో♦బొలయించు.నాతనివేరది|
 .పదపడిఁగూలునా.వలెనతండు|
 .బొత్తి గానాకందఁ.బోవరాసట్టి
 వ్ర.ఖ్యాతినముద్రంబు.నందునిన్ని|
 .యేండ్లు తిత్తులనాని.యీఁదుబాడెడు
 పెంకె♦.చీటుతలవలెసాహ.సింఱినాడఁ

ACT. v. Sc. iii.

30 Love and meekness lord,
Become a churchman better than ambition.

KING JHON.

Act. III. Sc. IV.

31 There 's nothing in this world can make me joy.
Life is as tedious as a twice-told tale
Vexing the dull ear of a drowsy man;
And bitter shame hath spoiled the sweet world's taste,

KING LEAR

Act. II. Sc. IV.

32 O, reason not the need ; our basest beggars
Are in the poorest thing superfluous :
Allow not nature more than nature needs *
Man's life is cheap as beast's.

.మిక్కటముగ ♦ విజృంభించునాగర్వము
 .తుదకునాయందుడు.త్తునియలయ్యె
 .నలసటఁబడియిప్పు.కొలుపుచేముదిసిన
 .ననునెప్పటికడుగు.ననిడవలసి
 .నట్టి ♦ నీచప్రవా.హదయకువిడిచె
 నీ.జగమునందలివ్యధ.జంభమ
 మతి.యెక్కువమిమ్మునే ♦ నేవగించెదను
 నా ♦.యెడఁదక్రొత్తగవిప్పఁబడెననుకొని.యెద
 నక్కటా రాజుల.దయలవేల్లాడు
 .నలఁడెంత ♦ కొఱమాలి.నట్టివాఁడొ
 . ♦ తేనిఁగొల్చునపుడునే.నుఁబూనినశ్రద్ధ
 .లోనిసగముతోడ.నై నజేవు
 .నింభజించియుంటి.నేని బోడిగ ♦ జర
 ♦.నరులకప్పగించ.డతఁడునన్ను ||

30 ద్వి॥ .తగుఁజేమవినయము.దైవసేవకున।

♦.కగణితాధిక్రియ .నత్యాశకన్న॥

31 చ॥ .ఇలలోన ♦ న్నలరింపఁగల్గునదిలే.జేదై ననాజీవనం।

♦.బలఁతన్ గున్మెడువానిమొద్దు చెవికే ♦.వైయిన్మడిన్ జెప్పఁగా।

.బడువృత్తాంతముపోల్కిఁ జేదఱగఁగ.న్పట్టెగడుంజెడ్డయా।

.తలవంపింపగులోకమండలిరుచిన్ ♦.ధ్వంసంబుగావించెడు॥

32 గీ॥ ఔరతకించకక్కఱ.నల్పవస్తు।

.వందుమితిమీఁతెదరధమ. ♦ యాచకులును।

.బ్రకృతికిడఁబోకుదానియ.వసరమునకు।

.మిగిలి-పశుజీవనమటుచౌ.కగునరునిది॥

Act. iii. Sc. iv.

- 33 Poor naked wretches, wheresoe'er you are,
That bide the pelting of this pitiless storm,
How shall your houseless heads and unfed sides,
Your looped and windowed raggedness, defend you
From seasons such as these ? O, I have ta'en
Too little care of this ! Take physic, pomp ;
Expose thyself to feel what wretches feel,
That thou may'st shake the superflux to them,
And show the heavens more just.

Act. iv. Sc. i.

- 34 Here, take this purse. thou whom the heavens' plagues
Have humbled to all strokes : that I am wretched
Makes thee the happier :— heavens, deal so still !
Let the superfluous and lust-dieted man
That slaves your ordinance, that will not see
Because he doth not feel, feel your power quickly ;
So distribution should undo excess,
And each man have enough :—

33 సీ॥ ♦.అనుకంపకుఁదగుది.గంబర♦దౌభాగ్య

.లార-యిక్కారుణ్య.దూరమైన|
 .గాలిపాపవినయ.క్షమియించియెందుండి
 .రేనియు-మిమ్మునీ.ఋతులనుండి |
 .నెలపులులేనిమీ.నెత్తు-లాహరమీఁ.బడని
 ప్రక్కలు-చింకి.యుడుపులెట్లు|
 .కాపాడు-నకట-జా.గ్రత్తుమిక్కిలికొంచె
 .మేతీసికొంటినే.నిందుఁగూచిఁ|

.డంబమాపుచ్చుకొను♦మాప.ధంబు-బయలు|

.పడుమ♦యనదలుపడుపాట్లుఁ.గుడుచుటకయి|
 .♦యదనమురాల్చెనపువారి-కట్టులైన|
 .నగపఱతుదైవమునకునా.యమధికముగ॥

34 సీ॥ .విధివశంబునవచ్చు.♦వివిధాపదలకు

లొం.గినవాఁడవీసాముఁ.గొనుమునీవు|
 .మిక్కిలినిన్నునా.దిక్కుమాలినయున్ని
 యానందపచెకాడుఁ.గాననిప్పు|

.డోదైవమాపంచుచుండుమాయట్టుల-
 .ననురాగబద్ధుఁడై.పనికిరాక|
 .నీ♦నియతికి♦లోఁగి.తాననుభవముపొం
 .దనికారణంబున.న్గానలేని|

.మానపుఁడెఱుంగనీనీదు.మహిమవేగ|

.నట్లయినఁ-బంపకము-♦పెచ్చు.నడఁచిపుచ్చు|
 .బ్రతిమనుష్యుఁడుతనకుఁగా.వలసినంత|
 .కలిగియుండెడునిక్కము.గామఱియును॥

Sc. vi.

35 They flatter'd me like a dog ; and told me, I had white hairs in my beard, ere the black ones were there. I say 'ay' and 'no' to every thing I said ! 'Ay' and 'I' too was no good divinity. When the rain came to wash me once, and the wind to make me chatter ; when the thunder would not peace at my bidding ; there I found 'em , there I smelt 'em out. Go to, they are not masters of their words : they told me I was everything, 'tis a lie, I am not ague-proof.

RICHARD II

Act. II. Sc. II.

36 Comfort 's in heaven ; and we are on the earth
Where nothing lives but crosses, care, and grief.

Act. v. Sc. vi.

37 I 'll make a voyage to the Holy Land,
To wash this blood off from my guilty hand.

RICHARD III.

Act. III. Sc. IV.

38 O momentary grace of mortal men,
Which we more hunt for than the grace of God !
Who builds his hopes in air of your fair looks,
Lives like a drunken sailor on a mast,
Ready, with every nod, to tumble down
Into the fatal bowels of the deep.

35 వ॥ హరునన్నుఁ గుక్కలాగు పొగడిరి- నాగడ్డమున నల్లవెండుకలు
రాకమునుపే తెల్లవెండుకలున్నవని నాతోఁజెప్పిరి- నేఁబల్కు
దానికెల్ల నొనుఁగాదనుటఁగూచి- ఔనుంగాదుగూడ నొకనిక్క
పు॥ శ్రీహృద్విద్యకాదు- ఒకసారి వాననస్థుడుపవచ్చినపుడు- చలి
గాలినువ్వుడఁకించుతఱి- నుఱుమునా- గూజ్జానుసార మూరకుండని
సమయమునను- వారలఁబ్రీక్షించి నాడను మఱియు వారిసంగతిఁ
గనిపెట్టినాడను- పోపో- వారికి మాటనిబ్బడలేదు- నే॥ నవ్వశక్తి
నని వారునాతోఁజెప్పిరది యబద్ధము- నేశీతిజ్వరమునకు లొంగని
వాడనాను.

36 ద్వి॥ .కలదుశ్చగణమునను. ఖగుమనమనను॥
యిలని॥ డుమలుకా. కి॥ కేమియు లేదు॥

37 ద్వి॥ .తటతెదఁదీధయా. త్రీకును- నేరంబు॥
.నెఱపునాచేతి యి॥ నెఱుచుదుమవ॥

38 శా॥ .ఔరారా॥ తుణికంబ-॥ మరణ్యకృప-దై. వానుగ్రహంబిట్టు ల॥
.గోరనోబ్ధము- నీకటాక్షములఁగో. యు॥ వ్యన్నానాండు-ని॥
.డార్ద్ర శ్రీవియునోపి కర్తృబమునఁదా. నాటాడుచూ॥ ప్రాపుక॥
॥.వ రాసివైడనన్న॥ నాపికువలె॥. బ్రాహ్మ లిజీవించెడున్॥

Act. v. Sc. iii,

39 O Thou, whose captain I account myself,
 Look on my forces with a gracious eye ;
 Put in their hands thy bruising irons of wrath,
 That they may crush down with a heavy fall
 The usurping helmets of our adversaries !
 Make us thy ministers of chastisement,
 That we may praise Thee in the victory !
 To Thee I do commend my watchful soul,
 Ere I let fall the windows of mine eyes :
 Sleeping and waking, O, defend me still !

MACBETH.

Act. III. Sc. II.

40 (1) Naught's had, all's spent,
 Where our desire is got without content :
 'T is safer to be that which we destroy
 Than by destruction dwell in doubtful joy.

MEASURE FOR MEASURE *Act. II. Sc. IV.*

(2) Let me be ignorant, and in nothing good
 But graciously to know I am no better.

39 ద్వి॥ .నీపై న్యపతిగన.న్లక్కించుకొందు।
 .నాసేనపైగరు.ణజూడుమీవు।
 .హద్దునుమీటియ.న్యాయాక్రమణము।
 .పద్దునజేయుమా.పగతుటబామిడి।
 .కలనుగునూచగా.గావింపనీదు।
 .నలుకనుగదనిడు.మామాకు-నీవు।
 .దుష్టశిక్షయెడ మం.తులజేయుమమ్ము।
 .నిష్టజయంబంది.యేమునిన్బొగడ।
 .నాకనుతెప్పల.న్వాల్చకముందె।
 .నీకునపిఁచెద.నేనునాయాత్రు।
 .నిదురించుచుండిన.న్నేనుమేల్కొన్న।
 .బదపడినన్నుగా.పాడుముదేవ॥

40 (1) గీ॥ .మిగులబోదెద్దియు-ప్రవయ.మగునకలము।
 .త్పత్తిలేకమనదుకోర్కె.నెనయుచోట।
 .మనముచెటచునదిగనుండు.టనయముచెట।
 .పునననిశ్చితముదమున.మనుటకన్న॥

(2) ద్వి॥ .ఎఱిగినదాననం.చెఱుగుటన్దప్ప।
 .నెఱుకమాలెందైన.నేనుండనిమ్ము॥

Act iii. Sc. i.

- 41 Be absolute for death ; either death or life
 Shall thereby be the sweeter. Reason thus with life:—
 If I do lose thee, I do lose a thing
 That none but fools would keep ; a breath thou art,
 Servile to all skyey influences
 That dost this habitation, where thou keep'st,
 Hourly inflict : merely, thou art death's fool ;
 For him thou labour'st by thy flight to shun,
 And yet runn'st toward him still. Thou art not noble ;
 For all the accommodations that thou bear'st
 Are nursed by baseness. Thou art by no means valiant;
 For thou dost fear the soft and tender fork
 Of a poor worm. Thy best of rest is sleep,
 And that thou oft provok'st, yet grossly fear'st
 Thy death, which is no more. Thou 'rt not thyself ;
 For thou exist'st on many a thousand grains
 That issue out of dust. Happy thou art not ;
 For what thou hast not, still thou striv'st to get,
 And what thou hast, forget'st. Thou art not certain ;
 For thy complexion shifts to strange affects,
 After the moon. If thou art rich, thou 'rt poor ;
 For, like an ass whose back with ingots bows,
 Thou bear'st thy heavy riches but a journey,
 And death unloads thee. Friend hast thou none ;
 For thine own bowels, which do call thee sire,
 The mere effusion of thy proper loins,
 Do curse the gout, serpigo, and the rheum,
 For ending thee no sooner. Thou hast nor youth nor age
 But, as it were, an after-dinner's sleep,
 Dreaming on both ; for all thy blessed youth
 Becomes as aged and doth beg the alms
 Of palsied old ; and when thou 'rt old and rich,
 Thou 'st neither heat, affection, limb, nor beauty,
 To make thy riches pleasant. What 's yet in this,
 That bears the name of life ? Yet in this life
 Lie hid more thousand deaths : yet death we fear,
 That makes these odds all even.

41 నీసమాలిక || నీవుండుచావుకై నిబ్బరముగ-నందు

.వలనఁజ్ఞావై నను.బ్రతుకయినను |

.హిత మగుమఱియింత-.యీవుతక్కించుము

.బ్రతుకునుఁగూచి యీ.భంగి-నిన్ను |

.నేనుఁబోఁగొట్టు కొ.నిన- యెంగళ్లుల్తప్ప

♦.నొండుజనములుతా.ముంచుకొనని |

.వస్తువుందొఱగెద-.శ్వాసమునీ-వెల్ల

♦.నింగిశక్తులకుబా.నిసతీనమ్ము |

♦.నెఱపుచీయింటిని.♦నిమిఁచి-యందుండి-

.గడియగడెకుబాధ.యిడెదవీవు |

.♦కేవలముగమిత్తి.కీవువిదూషకుం.డవు-
దానివిడిచి♦పో.దివిరి-మఱియు |

.బరుగిడెదవుదాని♦.పజ్జకే-గొప్పదా

.నవుకావు-నీవందు.వివిధభోగ |

.ములునుఁదుచ్చతచేతఁ.బోషింపఁబడుఁ
గాన-.లేదుధైర్యమునీకు.లేశమైన |

.మిగులఁబేదపురుగు.మెత్తనిజమిలినా

.ల్కుకుజంకెదవునీవు.కనుక-నిదుర |

.నీముఖ్యవిశ్రాంతి-.నీవుదానింగడుఁ

.బ్రాథిఁచిపిలిచెద-.వై నమిగుల |

.నీమరణమునకు.న్వేటచెద-వయ్యది

.యింకేమికాదు-కా.వీవునీవు |

.పనికిమాలినదాని.వలనఁగల్గినపెక్కు

.వేలనల్పులనీవు.వెలయు♦కతన |

.

.నీకు సౌఖ్యము లేదు--నీకుఁగల్గనిదానిఁ
 ♦.బొరయయితినించెదు--మఱియునీకుఁ
 ఁ.గలదానిమఱచెదు.కావున-నిశ్చయ
 .మతివీవుకావు-నీ.మనసువింతఁ
 .రసములమాఱుఁ♦జం.ద్రగతిసట్టులఁ
 గాన--ధనికుఁడవయ్యుని.ధనముఁడవీవుఁ
 .♦కతమేమనంగ-బం.గారుకట్టిలచే
 .వీఁపువంగినగాడ్డ.విధముదోఁపఁ
 .బరువగుసంపద.ల్పయనమైమోసెదు-
 .మఱి-మరణమునీదు.భరమునెడవుఁ
 .నెవఁడైననీకువి.హితుఁడులే-జేమన-
 .నీకన్నపిల్లలే.నిన్నువేగఁ
 ఁ.దెగటాచకకుంటకు.దెగడుచుందురు
 పలు.వన్నెల♦తెవులులన్-♦.బ్రామయమైనఁ
 ఁ.గలుగదునీకుము.సలితనంబైననుఁ-
 గాని-పగటినిద్ర.కరణిఁగలనుఁ
 ఁ.గాంచెదువానిపైఁ.గారణంబేమన
 .నీ♦వయసంతయున్.వృద్ధతవలెఁ
 ఁ.బరఁగు-వెండియు-ఁబట్ట.వాతపీడితు
 లగు.వృద్ధులకడబిచ్చ.మెత్తుకొనెడుఁ
 .ముసలివిమఱిడబ్బు.పనఁగలవాఁడవీ.
 .వైనపు-నీ♦సిరి.ననుభవించుఁ
 .కొనుటకగత్యమున్--గోర్కెయు-సవయవ
 .బలము-సొగసునీకుఁ.గలుగఁబోవఁ
 .దున్నదేమిఁకబ్రతుకుపే.రొంచుదీనఁ
 .నైన-నితరమృతులువేయి.యాణఁగియుండుఁ

MERCHANT OF VENICE *Act. I. Sc. II.*

42 for aught I see, they are as sick, that surfeit with
 much as they that starve with nothing. It is no me
 happiness, therefore, to be seated in the mean : sup
 fluity comes sooner by white hairs, but competen
 lives longer.

Act. iv Sc. i.

43 Grieve not that I am fallen to this for you ;
 For herein Fortune shows herself more kind
 Than is her custom : it is still her use
 To let the wretched man outlive his wealth
 To view with hollow eye and wrinkled brow
 An age of poverty; from which lingering penance
 Of such misery doth she cut me off.

MIDSUMMER NIGHT'S DREAM *Act. I. Sc. I.*

44 To you your father should be as a god ;
 One that composed your beauties ;

OTHELLO

Act. I. Sc. III.

45 To mourn a mischief that is past and gone
 Is the next way to draw new mischief on.
 What cannot be preserved when fortune takes,
 Patience her injury a mockery makes.
 The robbed that smiles steals something from the thief
 He robs himself that spends a bootless grief.

.నీబ్రతుకునందు-మనమింక.మృత్యువునకు।
.వెఱతు-మదియెయిచిక్కులు.వీడఁగొట్టు॥

42 వ॥ ♦ లేమిచేఁబస్తుండువారివలెఁగడుఁగల్గినైగడుపడువారు తెవుగ్గొం
దురేమో-కాపున-మధ్యమస్థితిలోనుంటయల్పసౌఖ్యముకా-దమిత
మతివేగమునముదిమి తెచ్చు-ఁగాని-మితముచిరముబ్రతుకును.

43 ఉ॥ .కుందకునిన్నుఁగూచిఁడుమఁ
.గూలితినేనని-చూపుఁదన్నుఁదా।
.నిందలవాఁటుకంటెనుమ.టింతకృపాఘ్యముగానదృష్ట-
మొం।.టం♦దుడుకున్స్వలక్ష్మీచనుట
.న్ముదిమిన్గననిచ్చు♦వాళియి।.ఘ్నందగుదాని-
కట్టిదశఁ.బొందఁగనీకదినన్నుఁదుగ్రించెడు॥

44 ద్వి॥ .నీయందములనుఁబ.న్నిననీదుతండ్రి।
.నీయలువేల్పుగా.నీకుండవలయు॥

45 ద్వి॥ .కడచినముప్పకై ♦.కలఁగుటకొత్త।
.యిడుమ♦కైకొనుటకెం.తేచేర్పుతోవ।
.దైవముచేయు♦నొ.త్తడితప్పకున్న।
♦.నేవతోదానినో.పేవెక్కిరించు।
ఁ.గొల్లవోయినవాఁడు.కొలకొలనగిన।
ఁ.దుగ్గిముచ్చలనుండి.దొంగిలుగ్గొంత।
.పనికిమాలిన♦వంత.పడుచున్నవాఁడు।
♦.మొసరితనకుఁదానే.మోసగుచెందు॥

Act. ii. Sc i.

- 46 If it were now to die,
 'T were now to be most happy ; for, I fear,
 My soul hath her content so absolute,
 That not another comfort like to this
 Succeeds in unknown fate,

Sc. iii.

- 47 How poor are they that have not patience !
 What wound did ever heal but by degrees ?

Act. iv. Sc. iii.

- 48 Heaven me such uses send,
 Not to pick bad from bad, but by bad mend !

PERICLES

Act. I. Sc. I.

- 49 For death remembered should be like a mirror
 Who tells us life's but breath, to trust it, error.

Act. iii. Sc. iii.

- 50 We cannot but obey
 The powers above us.

46 గీ॥ . ఇపుడునీలైదనేనియ.దిప్పుడుకడు!
 .హాయి-యేమన-నాయాతక్రకలరెనిడు!
 .సంతసము-దీనికింకన◆జ్ఞాతభాగ్య!
 .మందుసాటి◆సౌఖ్యంబురా.దనిజడిసెద॥

47 ద్వి॥ . తానెంతజనుడుపే.దయగునై◆పేది!
 .మానెనేపుండుక్ర.మంబునదప్ప॥

48 ద్వి॥ . చెడ్డంగన్గొనిచెడ్డు.సేయనీకు-నను!
 .నడ్డుముదేవుడా◆.యఘములనుండి॥

49 గీ॥ . అద్దమటు◆జ్ఞప్తింగొనబడి.నట్టిమరణ!
 .ముండవలసిన-దెంతయో.యుసులుశ్వాస!
 .మాత్రమనియును-మనలోన-మఱియుదాని!
 .నమ్ముకొనుటదోనమనియు.నబ్బల్కు-చుండు॥

50 ద్వి॥ . మనముమన్నింపక.మఱివీలుపడదు!
 .మనమీదనుండిన◆.మహితశక్తులను॥

THE TAMING OF THE SHREW *Act. IV. Sc. III.*

51 (1) Our purses shall be proud, our garments poor :
 For 't is the mind that makes the body rich ;
 And as the sun breaks through the darkest clouds,
 So honor peereth in the meanest habit.
 What, is the jay more precious than the lark,
 Because his feathers are more beautiful ?

ACT, v. Sc. ii.

(2) Fie, fie ! unknit that threatening unkind brow,
 And dart not scornful glances from those eyes
 To wound thy lord, thy king, thy governor :
 It blots thy beauty, as frosts do bite the meads,
 Confounds thy fame as whirlwinds shake fair buds,
 And in no sense is meet or amiable.
 A woman moved is like a fountain troubled,
 Muddy, ill-seeming, thick, bereft of beauty ;
 And, while it is so, none so dry or thirsty
 Will deign to sip, or touch one drop of it.
 Thy husband is thy lord, thy life, thy keeper,
 Thy head, thy sovereign ; one that cares for thee,
 And for thy maintenance, commits his body
 To painful labour, both by sea and land ;
 To watch the night in storms, the day in cold,
 Whilst thou liest warm at home, secure and safe ;
 And craves no other tribute at thy hands,
 But love, fair looks, and true obedience ;
 Too little payment for so great a debt.
 Such duty as the subject owes the prince,
 Even such a woman oweth to her husband ;
 And, when she 's froward, peevish, sullen, sour,
 And not obedient to his honest will,

51(1) త|| .మనములైలు ♦పొగరు .మైనుండవలయు- జలు♦పేదలై మనబట్ట
♦లుండునది| .మనమెమే .నికివిల్వ.మై ♦కొల్పుఁగాన- .వెలువడుఁ
దక్కువ.వేషంబుమీఱి| .ఘనత- సూర్యుండుచీ .కటిమబ్బునుండి
.కన్నట్టునట్లు- తె.క్కలచక్కఁదనముఁ| .గొనుకాతణమున నె.క్కు
వపాలపిట్ట .యేట్రింతకన్ననే .మీవెలఁగనునె||

(2) సీ||.విష్ణుసీయక్కాశ.బెడిదపుబొమముడిన్ .

.హేళనదృష్టినో.నేయఁబోకు|

.నీవిభునీరాజు.నీపరిపాలకు-

.నీవన్నెవాసులన్ జెఱచునద్ది|

.పదపడిఁబచ్చిక.బయలుపేర్కొనుమంచు

.కరణి-మొగ్గలసుడి.గాలిమూడ్కి|

.వరుసగయుక్తము.స్మరసమెవ్విధమున

.ఁగాదు-కోపించిన.కాంతకలఁగి|

.మలినమైవికృతమై.మఱిచిక్కనై సొంపు

.తొలఁగుచెలమనకె.. యెలమినద్ది|

.యట్టుండ-నెంతనీ.రవ్వునోరెండిన

.వారై ననిచ్చగిం.పరొకగుక్క|

.త్రాగుటకేనియ.ద్దానినిఁజవిఁగొంట

.కేనియునొకచుక్క.యైనఁగాని|

.నీయింటియాతఁడౌ. నీదుప్రభుండు-

నీ.ప్రాణమునిన్నుఁగాపా.డువాఁడు|

What is she. but a foul contending rebel,
And graceless traitor to her loving lord ? —
I am ashamed, that women are so simple
To offer war, where they should kneel for peace ;
Or seek for rule, supremacy, and sway,
When they are bound to serve, love, and obey.
Why are our bodies soft, and weak, and smooth,
Unapt to toil and trouble in the world,
But that our soft conditions, and our hearts,
Should well agree with our external parts.

•నీకు ముఖ్యండును. నీయధిపతియునీ
 •కొఱకు నీరక్షనుఁ. గూచి మఱియు |
 •దేవులాడెడువాఁడు. నీవింట వెచ్చఁగ
 •నిభయంబుగను వెం. డియు సుఖముగ |
 •నుండఁ-గడలియందు. నుర్విమీఁదన్గాలి
 •వానలరాతిరిం. బవలుచలిని |
 •ఁగడుఁగప్రపాఁటున. కొడలినపిఁంచెడు
 •మఱియును నీనుండి. మక్కువయునుఁ |
 •జల్లనిచూపులు. సద్విధేయతతప్ప
 •నడుగఁడేప్రతిఫల. మైనఁగాని |
 •యంతగొప్పప్పున. కదియెంతయున్గొడ్డి
 •చెల్లింపుగద-ప్రజ. క్షితిపతియెడ |
 •ఁగొనవలసినభక్తి. పెనిమిటికడభార్య
 •కనుపఱునది. యట్లు. గాకయాపె |
 •కట్టడియై మొండి. కట్టెయై మిక్కిలి
 •పెడసరముగ బిట్ట. బిగసియతని |
 •యమలచిత్తంబున. కనుకూలపడదేని
 •దద్దయుం బ్రేమించుతనదుమగని |
 •విషయమై మిగులఁ బా. పిష్టాపరాధిని
 •మఱి చెడ్డకయ్యల. మారియెదిరి |
 •కానిచోనింకెద్ది. యశాను-సంధికి మోఁ
 క. రిలివందనముసల్ప. వలసినప్పు |
 •డంగనల్పొరఁదొడంగుట-కటుగాక-
 •భజియించుటకుఁ బ్రియం. పడుటకు మఱి |

TEMPEST

Act V Sc I.

52 Every man shift for all the rest, and let no man take care for himself, for all is but fortune.

TIMON OF ATHENS

Act I Sc II

53 (1) Immortal gods, I crave no pelf
I pray for no man but myself.
Grant I may never prove so fond
To trust man on his oath or bond ;
Or a harlot for her weeping ;
Or a dog that seems a-sleeping ;
Or a keeper with my freedom ;
Or my friends, if I should need 'em.

•యడఁకువఁజూపుట. కవ్వారుబద్ధు రాం
 •డైయుండవలసిన. యవసరమున.
 •సర్వాధికారంబు. జరుపనుంకించుట
 •కిస్సీయిసీయెంత. యెడైవారొ!
 •మనయొడఁకులేలమృదువులై. మఱియుదుబళ!
 •లంబులై పాటుపడనన. హంబులగును!
 •మనమృదుస్వభావంబులు. మనములుసరి!
 •పడకయున్నమనయవయ. వములతోడ॥

52 వ॥ ప్రతిమనుష్యుఁడు పరులకొరకు సాయపడనీ- యెవ్వఁడున్
 దనకై తావిచారింపఁకుండనిమ్మేలననంతయువదృష్ట వశమే॥

53 (1) సీ॥ , ♦ అమృతుతావేల్పలా. రానేను ♦ దుడ్డుకై
 •వేడఁబోవనునన్ను. విడిచిపరుల!
 •మంచికై - దేవునిం. బ్రాధింపమనుజుని
 •వానియొట్టుంబట్టి. కానియతని!
 •యొడఁబడికన్గని. గుడిసెవాటున్దాని
 • ♦ గోలనువినికాని. కునుకుసటుల!
 • గనుపడుకుక్కను. గాని- నాస్వేచ్ఛఁగా
 • పాడునట్లుండు ♦ కా. వత్తినిఁగాని!
 • నేనుఁగోరవలెసె. నేనినామిత్రుల
 • నై శఁగానినమ్ము. నంత తెలివి!

Act iV Sc. ii

(2) Who would not wish to be from wealth exempt,
Since riches point to misery and contempt ?

iii

54 All is oblique ;
There 's nothing level in our cursed natures,
But direct villainy. Therefore, be abhorred
All feasts, societies, and throngs of men !

55 Your greatest want is, you want much of meat.
Why should you want ? Behold, the earth hath roots ;
Within this mile break forth a hundred springs ;
The oaks bear mast, the briars scarlet hips ;
The bounteous housewife, Nature, on each bush
Lays her full mess before you. Want ! why want ?

TWELFTH NIGHT, Act I Sc V.

56 Fate, show thy force : ourselves we do not owe ;
What is decreed must be,—

THE WINTER'S TALE Act IV Sc III.

57 we profess
Ourselves to be the slaves of chance, and flies
Of every wind that blows.

.తక్కువందునన్ను . నెక్కాలమునఁజిక్క-

.నీకమీరఁనుగ్రహింపవలయు॥

(2) ద్వి॥ .ఎవఁడుఁవిత్తంబున . కెడఁబడఁడు-ధన!

.ముఁవిపత్తులకు నెల్లఁ . మూలముగాన॥

54 ద్వి॥ .అంతయువిపకీత . మైయుండుమసదు!

.రంతస్వభావంబు . లంఢేయైన!

.సరిగలేదుత్తచా . జన్యంబుతప్ప!

.నరులపొత్తుటకావు . నన్ఁ హేయపదుము॥

55 క॥ మీకున్నగొప్పకోరిక!

.యాకలికిన్దగినయంత . యాహారముగా!

మీకెందుకీకొఱఁత-యా!

.లోకింపుఁడుకలవుభూమి . లోపలదుంపల్!

ఉ॥ .ఇంచుకదవ్వులోనసెల . యేఱులనేకములుబిచ్చిపాతెడున్॥

.మంచిఫలంబులకగలిగి . మ్రోకులు పెక్కురకంబులొప్పు-ఁదా!

.నెంచినతేనెఁదిండిఁబొద . రిండ్లనమచెడుఁ బెట్టుబోఁతలక!

.మించినయాలుగాఁబ్రకృతి . మీకుఁగొఱంతయిఁకెందుకుండెడుక॥

56 ద్వి॥ .తెలుపునీశక్తివి.ధీ-యశశులము!

.నెలకొనవలయుని.ణీతమైనయది॥

57 గీ॥ .మనమువిధికిబంట్ల . మనిమనయంతట!

.నొప్పుకొనుచునుందు . మెప్పుడైన!

.బదపడియువినరెడు . ప్రతిఁమారుతమునకు!

.నెగిరిపోవుచుండు . నీఁగలమని॥

THE RAPE OF LUCRECY.

- 58 What win I, if I gain the thing I seek ?
 A dream, a breath, a froth of fleeting joy,
 Who buys a minute's mirth to wail a week,
 Or sells eternity to get a toy ?
 For one sweet grape who will the vine destroy ?
 Or what fond beggar, but to touch the crown,
 Would with the sceptre straight be stricken down ?

SONNETS

LXVI.

- 59 Tir'd with all these, for restful death I cry ;—
 As, to behold desert a beggar born,
 And needy nothing trimm'd in jollity,
 And purest faith unhappily forsworn,
 And gilded honour shamefully misplac'd,
 And maiden virtue rudely strumpeted,
 And right perfection wrongfully disgrac'd,
 And strength by limping sway disabled,
 And art made tongue-tied by authority,
 And folly (doctor-like) controlling skill,
 And simple truth miscall'd simplicity,
 And captive good attending captain ill :

58 త॥ .ఏమినేఁగెల్చెద. నేనువెదకిన♦.దొడఁగూడ-
 నొకకల-.యొకమాట-♦పాటు|
 .సోమునులుంగును-.సుంత సేపుండు♦.పొంగుకై
 యెవ్వఁడు.ప్రాద్యైల ♦వనరు|

ఁ.దామోక్షమెవఁడమ్మఁ.డలఁచునుఁబనికి
 * .మాలినదానికై - .మతెవఁడుచెఱచు|
 ఁ♦.గామంచిచెట్టొక.కాయకై -♦మౌళిఁ
 .దాఁకుటకేపేద.తన్నఁగఁబడును॥

59 నీ॥ ♦.తిరిపఁగాండ్రొంతయు.♦సరకుగొనంబడ
 .కుండుటయు-సుంత.యునిలుపేద|
 .లలరింపఁబడకుంట- .యచ్చపునమ్మిక
 .న్వదలుకొనుట-♦ముచ్చి.పసిఁడిపరువు|
 .కడుసిగ్గువొడమఁద.గనివారియందుంట-
 .పడుచు పెండిలిమాని.పడుచుకొనుట|
 .తగుఁజేలుకీడుగఁ♦.దెగడఁబడుట♦సొట్ట
 .యేలుబడిఁదగవు.మూలఁబడుట|
 ♦.ముక్కిడిదొరతన.మునఁదెల్వినోరూత్రిసి
 .కొనబడుటయు-♦నెఱ్ఱ.కొంటెతనము|
 .నెఱుక నేరుపునులోఁ.బఱచుకొంటయు-నిజం
 .బనుట వెంగలితన.మనఁబడుటయు|
 .మఱియునోడినమంచిము.మ్మరపుచెడ్డ|
 .కొలుపునంబడి♦నిచ్చలుం.గుందుచుంట|
 .వీనితో నెల్ల మిక్కిలి.విసిగిమిగుల|
 .నెమ్మదింబెట్టుచావుకై.నేవగచెద॥

శాంతరసః.

తఘువంశే || స || 8 శ్లోకః || 87 ||

1 మరణంప్రకృతిశ్శరీరాం । వికృతిజీవితముచ్యతేబుధైః ।
క్షణమప్యవస్థితేశ్వర । నృదిజంతునానులాభవానసౌ ॥

శ్లో || 88

2 అవగచ్ఛతిమూఢచేతనః । ప్రియనాశంహృదిశల్యమపితమ్ ।
స్థిరధీస్తుతదేవమన్యతే । శశలద్వారతయాసముద్ధృతమ్ ॥

స || 10 శ్లో || 23

3 అభ్యాసనిగృహీతేన । మనసాహృదయాశ్రయమ్ ।
జ్యోతిర్మయంవిచిన్వన్తి । యోగినస్తాన్విమక్తయే ॥

శ్లో || 24

4 అజన్యగృహ్లాతోజనక్ర । నిరీహస్యహతద్విషః ।
స్వపతోజాగరూకస్య । యాథాధన్యంవేదకస్తవ ॥

స || 14 శ్లో || 66

5 సాహంతపస్సూర్యనివిష్టదృష్టిరూర్ధ్వంప్రసూతేశ్చరితుంయతిష్యే ।
భూయోయథామేఙ్గననాంతరేఽపి త్వమేవభర్తానచవిప్రయోగః ॥

ఓ ర్ప

- 1 గీ॥ .చావు-మై♦తాలుపులకు ♦సా.జంబు-దాని
 .మాఱుపనెద రెఱు క గల.వారుబ్రతుకు।
 .ఒక్కనిముసమయిననూ♦చు.చుండెనేని।
 .పొందినయదిమేలీ .బూత.మునిజముగేను॥
- 2 గీ॥ .తెలివిమాలినవాడు తా.వలచుదాని
 .పో♦కడలఁచునె దంజొచ్చు.మేకువలెను।
 .అద్దియేయెఱుకగలుగు. నతఁడుమేలు।
 .తెరువునంబెర్కఁబడి నట్టు.లరయుచుండు॥
- 3 గీ॥ .♦లెస్సయలవాటు చేతమ.ల్లింపఁబడిన।
 .♦మది♦మెయి-డెంద మందున.మరెడు♦జోతి।
 .గూపయిననిన్ను♦జోగులు .రోయుచుందు॥
 .పొలుపుగానెప్పుడుస్తమ .♦ముత్తి కొఱకు॥
- 4 గీ॥ .పుట్టుకయెలేక పుట్టవు.పొందువాడ।
 .కోర్కెజెందక పగతుఱన్యూల్చువాడ।
 .మేలుకొనియుండియు నిదుర.పోలువాడ।
 .యెవఁడునీదగువిజ ముఁదా.నెఱుఁగుచుండు॥
- 5 కం॥ నేనుంగానుపుషిమ్మట।
 .బూనెదనోఁచుటకుఁజూపుఁ♦బ్రొద్దుననిడినీ।
 వేనామగఁడౌటకు-చ।
 .న్నేనాటికిఁబాయకుంట.కేపుట్టవున॥

కుమారసంభవే స || 12 శ్లో || 58

6 శాసనంపశుపతేస్సకుమారః ।

స్వీచకారశిరసావనతేన ।

సత్త్వధేవపితృభక్తిరతానా ।

మేషఏవపరమఃఖలుధమాః॥

విక్రమోర్వశీయే॥

7 వేదాంతేషుయమాహురేకపురుషం వ్యాప్యస్థితంరోదసీ ।

యస్మిన్నీశ్వర ఇత్యనన్యవిషయశ్చ్యోయధాధాక్షరః ।

అంతర్యశ్చ ముముక్షుభినియమితప్రాణాదిభిమన్మగ్యతే ।

సస్థాణుస్థిరభక్తియోగసులభోనిశ్చేయసాయాస్తువః॥

8 అపరాధీనూనమహం । ప్రసేదరంభోరు విరమనంరంభాత్ ।

సేవ్యోజనఃప్రకుపితః । కథంనుదాసోనిరపరాధః॥

9 సితాంశుకామంగళమాత్రభూషణా ।

విచిత్రదూర్వాంకురలాంఛితాలకా ।

వ్రతోపదేశోఽస్మితగర్వవృత్తినా ।

మమప్రసన్నావపుషేవదృశ్యతే॥

10 అజ్ఞఉత్తంపురీకదులగోబివదవిసేసోమఏసంశౌద

నిఓ-తాహుత్త అండలరోగోసహీఅదు॥

6 గీ॥ కైకొనియెదలవంచి ♦ ముక్కంటియానా
 .♦ వేలుపులమూక పేటి . వెలదిమగడు
 .మిగుల ♦ బితురునిపై ♦ బత్తి .♦ దగులువాని
 .కిద్దియే మేటి ♦ దమ్మమై . యెసగెడుగద॥

7 తరువోజ॥

. పలికెద రెవ్వని. ♦ బ్రాచదుపులకొ. నల
 ♦ మిన్ను ♦ మన్ను నిం. డనగునొక్కనిగఁ
 . గలుగకొండునకుని. క్కముగ నెవ్వని
 . యెడఁ జెల్లుచుండెడు. నేలిక బిరుదు
 . నెడఁదనుసుఱుబిగి. యించిముత్తి కయి
 . కడఁగువారల వెదు. కంబడు నెవఁడు
 . కలిగించుబత్తి ♦ జో. గమునకుసుళువు
 . గాఁజిక్కునట్టి ♦ ము. క్కంటి- మేల్మీరు॥

8 గీ॥ . నాదెతప్ప-నిజమ్ముగ. నన్ను సైఁచి
 . విడువుచా ♦ చిడిముడి-♦ నంకి. తొడలదాన
 . యేలికకు నల్కవొడమిన. యెడ-న దెట్లు
 .♦ బానిసీకుఁడు నేరము. ♦ నానకుండు॥

9 గీ॥ . తెలివలువ-♦ యెదువత నంబు. దెలుపుతొడవు
 . గరికిపోఁచలనలరుముంగురులుగలిగి
 . నోము కట్టునబింకము. న్నొఱగుమేసఁ
 . గలకఁదేరినయటునాకు. గానఁబడియె॥

10 వ॥ మిమ్మా ముందుంచుకొని యొకవింతనోము నాచే నలుపఁబడును-
 ఁగనుక- నిముసముడ్డపాటున కోచు ♦ నది.

11 ఏసదేవదామిహుణంరోహణీమిహాలంఘణంసక్షీకదుల
అజ్ఞక్తంప్రసాదేమిహుణంహుణంహుణంహుణంహుణం
ఇతి కామేరిహుణంహుణంహుణంహుణంహుణంహుణం
తావసహుణంహుణంహుణంహుణంహుణంహుణం

12 పరస్పరవిరోధిన్యోగేకసంశయముభం
సంగతంకీసంస్వత్యోభూయగాదుమ్భాతయేసతాం॥

శాకుంతలే॥

13 యాస్మప్రస్రప్త రాజ్యానహుణంహుణంహుణంహుణంహుణంహుణం
హుణంహుణంహుణంహుణంహుణంహుణంహుణంహుణంహుణంహుణం
హుణంహుణంహుణంహుణంహుణంహుణంహుణంహుణంహుణంహుణం
హుణంహుణంహుణంహుణంహుణంహుణంహుణంహుణంహుణంహుణం

14 గాహంతాంమహామేరిహుణంహుణంహుణంహుణంహుణంహుణం
హుణంహుణంహుణంహుణంహుణంహుణంహుణంహుణంహుణంహుణం
హుణంహుణంహుణంహుణంహుణంహుణంహుణంహుణంహుణంహుణం
హుణంహుణంహుణంహుణంహుణంహుణంహుణంహుణంహుణంహుణం

11 వ॥ ఇదిగోవేల్పుటాలు మగలజత♦చంద్రోయినలు ♦సాకిరులుశా
మీ♦పసాదముఁగోరుచున్నాను- నేడుమొదలు- మీరేయువిదన్వ
లచిరో- యెవతెమీరాక వేచియున్నదో- దానితోమీరడ్డులేకుం
డవచ్చును.

12 క॥ ఒండొరులన్దమలో♦బడ।
•కుండెడు♦లచ్చికిని♦సలువ.యువిదకునొకచో।
♦నండఁగొనుటకుపరిపడని।
•♦యొండొరుమిక సాదులసిరి.నో♦మెడుఁగాతన్ ॥

13 నీ॥ •మనెడుప్రాప్తుల♦నొస.శ్లనువ్రాయుదే
♦వర.మొదటి♦పన్నికమగు.నెదియు-నెద్ది।
•కడునేమమునవేల్పుఁ.బడిసట్టి♦యిగిరికం
•దాల్చు-నెయ్యెదియునొ.వేల్పువాఁడు।
•నేరెండు♦దఱిజేయు-.నెదిజగముననిండి
•వీనుబరొద♦గొన.మై♦నెలకొను।
•నెల్ల♦బూతములకుఁ.దల్లియంచెద్దాని
•బలికిరో-దేనిచేఁ♦బానములను।
•వెలయుచుండు♦నుసులుఁ.గలిగిసయన్నియు।
•ఘూఁడునాల్గు♦నొండుఁ.గూడునంత।
•వచ్చునట్టిలెక్కఁ♦బత్తెచ్చమాబొందు।
•♦లెసయునీ♦సరుండు.పె♦నుచుమిమ్ము॥

14 చ॥ •చెఱువులనీకుకొమ్ములనుఁ.జిమ్ముచుఁబల్మలుదున్నలీదనీ।
•విటివిగనీడలన్నెమరు •వేయుచు లేడులుగుంపుకూడనీ।
•గుఱిఁగొనితుంగదుబ్బులనుఁ.గుంటలనొంటరులేచిత్రప్వనీ।
•♦సఱదలనెక్కుదింపఁబడి •నాదగువిల్లిటుసేదఁదేఱనీ॥

-
- 15 వల్మీకాధఃనిమగ్నమూతిరురసాసంధప్తశపః త్వచా ।
 కంఠేజీణాలతాప్రతానవలయేనాత్యధఃసంపీడితః ।
 అంసన్యాపిశకుంతనీడనిచితంబిభ్రజ్జటామండలం ।
 యత్రస్థాణురివాచలోమునిరసావభ్యక్తః బంబంస్థితః॥
-

15 గీ|| .ఒడలుపుట్టబలియ నెడఁదఁకొప్పసమునా
 .నఱుతఁదీఁగెకంటె .నొరపిడివడఁద
 .మూఁపుచెదరుజడల .పుల్గుగూళ్ల - నెచటఁద
 .బొద్దుఁగ నెడుఁదపసి .మొరడటితఁదు॥

MERCY.

——:(o):——

ALL 'S WELL THAT ENDS WELL *Act I. Sc. I.*

- 1 Moderate lamentation is the right of the dead,
Excessive grief the enemy to the living.

ANTONY AND CLEOPATRA *Act IV Sc IX*

- 2 O sovereign mistress of true melancholy,
The poisonous damp of night disponge upon me,
That life, a very rebel to my will,
May hang no longer on me : throw my heart
Against the flint and hardness of my fault,
Which, beinig dried with grief, will break to powder,
And finish all foul thoughts.

Sc. xiii.

- 3 Noblest of men, woo't die ?
Hast thou no care of me ? Shall I abide
In this dull world, which in thy absence is
No better than a sty ?—O ! see, my women,
The crown o' the earth doth melt.—My lord ! —
O, withered is the garland of the war,
The soldier's pole is fallen : young boys and girls
Are level now with men ; the odds is gone,
And there is nothing left remarkable
Beneath the visiting moon.

క రు ణ ర స ము .

1 ద్వి॥ .మితమగుదుఃఖముక్త .మృతులకుఁసాముక్త ।

.బ్రతుకువారలఁకతి.పరితాపఁమెదిలి॥

2 గీ॥ .ఁనిక్కమగుఁదుఃఖమేలురా.నిరొ-విడుపుము।

.ఁచెల్ల రేనాపయిఁసేయి.చేదుచెమ్మ ।

.ఇంకనాయుచ్చకునిజపశా.నెదిలియైన ।

.ఁయునుఱునామిఁదవేల్చక.యుండుఁగాన॥

3 నీ॥ .వఃనుజులలోనెల్ల.ఘనుఁడ-యీలెదవ-నే

.ఁస్తేఁతునాయీమొద్ద.జగముల్లోన।

.నదిపండుగుడిసె.కన్న మేల్కాదునీ

.పుండవిశచేర-న.యోకనుఁడనె।

.నాచెలికడైలా.రా-చెల్లిపోయెడుఁ

.బుడమిడే-డోనావి.భుండ-యకట।

.సగపుగెలుపుపుపు.నండనాడెన్-గూలె

.బంట్లజెండా-చిన్న.వాండుమఱియు।

.బడుదుల్లిఁగిపుడుఁవగ.వాండ్రితోడ।

.ఁదారతన్యగుతోలఁగె-నెం.నయుఁదలంప।

.నీప్రపంచముసండునె.యెదియునైన ।

.విడువఁబడ లేదువెండియు.శేర్వడిసిది॥

.AS YOU LIKE IT

Act. I. Sc. II.

4 You know, my father hath no child but I, nor none is like to have; and, truly, when he dies, thou shalt be his heir: for what he hath taken away from thy father perforce, I will render thee again in affection: by mine honour I will; and when I break that oath, let me turn monster. Therefore, my sweet Rose, my dear Rose, be merry.

5 The little strength that I have, I would it were with you.

6 My father loved sir Rowland as his soul,
And all the world was of my father's mind:
Had I before known this young man his son,
I should have given him tears unto entreaties,
Ere he should thus have ventured.

7 Wear this for me; one out of suits with fortune,
That could give more, but that her hand lacks means.

Act. ii Sc. vii.

8 Thou seest, we are not all alone unhappy:
This wide and universal theatre
Presents more woeful pageants than the scene
Wherein we play in.

4 వ॥ నీవెఱుగుదువు నాకుఁదప్ప నాతండ్రికి మఱిపిల్లలే-దింకఁగలుగఁ
బోదు- మఱియు నిక్కముగ నతఁడువోయినపుడు నీవువానికి దా
యాదురాల-వేమన-వాఁడునీతండ్రినుండియేదిబలిమిన్లాగు కొనెనో
యదిసీకుఁదిరిగి ప్రియమున నేనప్పగించెదను- నా♦యానసుమాత్ర-
నేనీయొట్టుఁదప్పినయెడనే ♦రక్కసిన్గానిముత్ర- కావున నాతల్లినా
తల్లి ♦యుల్లా సముగానుండుము॥

5 వ॥ నాకున్న కొంచెముబలముకూడ నీతోనుండఁగోరెదను॥

6 చ॥ .తనప్రాణంబటువీనితండ్రినెపుడు.న్దాఁగారిచునాయయ్య-వా!
.రినిఁ బ్రేమింతొకలాగులోకులు-మఱా.వృ♦ద్ధాత్రజుండీతఁడం!
.చునెఱుంగన్గదాన నేని-మును-♦ప.శుశ్రేష్ఠి♦డుకోలాఘ్రికా!
.చణానొకోయీతనిమోలసాహసమొన.ర్పంబోక ముందీతఁడు॥

7 గీ॥ .ఈపుదీనిదాల్చు.మీ♦నన్నుఁగూరిచి
.నేనుమిగులభౌగ్య.హీనురాల!
.నింతకన్ననధిక.మేనిడెదనుఁగాని!
.చిక్కలేదునాదు.చెయికివీలు॥

8 గీ॥ .కనుచునుంటివొక్క.మనముమాత్రమెదుఃఖి!
.తులముకాము-చూపు.వెడఁద♦భువన!
.రంగమిద్దిమనము.♦రాజిలుకైరకన్న!
.బెక్కుశోకపూణా.వేషములను॥

 Act. v Sc. ii

- 9 O, how bitter a thing it is to look into happiness
through another man's eyes !

COMEDY OF ERRORS *Act III Sc II*

- 10 Alas, poor women, make us but believe,
Being compact of credit, that you love us ;
Though others have the arm, show us the sleeve ;
We in your motion turn and you may move us.

CYMBELINE

Act I Sc III

- 10 *Imo.* Than waved his handkerchief ?
Pis. And kissed it, madam.
Imo. Senseless linen, happier therein than I ! —
And that was all ?
- 11 I would have broke mine eye-strings, cracked them, but
To look upon him, till the diminution
Of space had pointed him sharp as my needle ;
Nay, followed him, till he had melted from
The smallness of a gnat to air ; and then
Have turned mine eye, and wept.

9 న॥ అయ్యో॥ పైవానిచూపులనుండి సుఖపడఁజూచుటెంతకష్టము॥

10 గీ॥ .నీచ॥యువతులార॥.నిండునమ్మ కమున॥
 .మేముతగిలియుంట.మిమ్ము ॥విశ్వ॥
 .సించునట్లుమమ్ము .జేయుచుందురుమీర॥
 .లొరులుమీకరంబు.లొందియున్న॥
 .జూపుడకటమాకు.జొక్కాయిచేతిని॥
 .మీభ్రమంబుఁబట్టి.మేముతిరుగు॥
 .లాడుచుందుమెప్పు.డట్టిట్టు-మతిమము॥
 .నీరుత్రిప్పవచ్చు.నిచ్చకొలది॥

10 ద్వి॥ .తరువాత॥నాచేనే.తనచేరుమాలు॥
 .మతిముద్దుఁగొనియెన.మాడ్చిదాని-దెల్వి॥
 .లేని॥వల్పందులో.॥లెస్సనాకంటె॥
 .నొను-వెండియుఁదెల్పు.మదియంతయేన॥

11 గీ॥ .దూరమునసూదిమొనయంత.తోచువఱకు॥
 .॥నణువుకంటెనుఁదగ్గి॥మా.యమగు॥దనుక॥
 .నరములుతెగునంతకునుఁగ.నగవనువిప్పి॥
 .వానిఁగనుఁగొనిపిదపనే.వ॥గచియుందు॥

Sc. vi.

- 12 A father cruel, and a step-dame false ;
A foolish suitor to a wedded lady ,
That hath her husband banished :— O, that husband !
My supreme crown of grief ! and those repeated
Vexations of it ! Had I been thief-stolen,
As my two brothers, happy ! but most miserable
Is the desire that 's glorious : blessed be those,
How mean soe'er, that have their honest wills,
Which seasons comfort,—

Act. iii Sc. iv.

- 13 False to his bed ! what is it to be false ?
To lie in watch there, and to think on him ?
To weep 'twixt clock and clock ? if sleep charge nature,
To break it with a fearful dream of him,
And cry myself awake ? that 's false to 's bed, is it ?

12 సీ॥ .దయ లేనితండ్రి-మ.టియుమోసకత్తెయా
 .సవతితల్లియు-స్వదే.శంబునుండి|
 .♦నెట్టింపఁబడినపె.న్మిటిఁగలమగనాలిఁ
 ♦.బడయఁగోరినవెట్టి.వాఁడొకండు|
 ♦.అక్కటా-యామగఁ♦.డౌదలనావంత-
 .కందుచేఁబారిఁబారిం.బొందునొగులు|
 .నాతోడఁబుట్లచం.దాననేఁగూడదొం
 .గిలఁబడునెడహాయి.చెలఁగుఁగాని|
 .యెన్నఁదగుకోర్కెమిక్కిలి.యడుమలఁబడు|
 .నెంతకొంచెపువ్వారై న.నెవరిమంచి|
 .కోరికల♦నదునులువేడ్కఁ.గొల్పఁచుండు|
 .నట్టివారలెల్లపుఁడు♦.బెంపారుచుందు॥

13 త॥ .అతనిశయ్యకబద్ధ.మౌట-యసత్య
 .ముగనుండుటననేమి-.♦మొనసి♦యచ్చోట|
 .వెతికిలఁబడుకొని.పేచుట-మఱియుఁ
 .జెలఁగియాతనిఁగూచి.చింతించుచుంట|
 .♦ప్రతిఘటికకు బెంగ.వడియేడ్చుచుంట-
 ♦.యఖిలేంద్రియంబుల.న్సాన్వధీనపచుఁ|
 ♦.కొతుకునిద్దురవాని.కొఱకుఁజెడ్డకలఁ
 .గనిలేచు-టతని♦ప్ర.క్కకుఁదప్పటిదియ॥

14 Poor I am stale, a garment out of fashion ;

Act. iv. Sc. ii.

15

Song.

Fear no more the heat o' the sun,
Nor the furious winter's rages ;
Thou thy worldly task hast done,
Home art gone, and ta'en thy wages :
Golden lads and girls all must,
As chimney-sweepers come to dust.
Fear no more the frown o' the great,
Thou art past the tyrant's stroke ;
Care no more to clothe and eat ;
To thee the reed is as the oak :
The sceptre, learning, physic, must
All follow this, and come to dust.
Fear no more the lightning-flash,
Nor the all-dreaded thunder-stone ;
Fear not slander, censure rash ;
Thou hast finished joy and moan :
All lovers young, all lovers must
Consign to thee, and come to dust.
No exorciser harm thee !
Nor no witchcraft charm thee !
Ghost unlaid forbear thee !
Nothing ill come near thee !
Quiet consummation have ;
And renowned be thy grave !

14 ద్వి॥ .కడుఁబ్రాతగావాడు.కన్దప్పినట్టి
♦యుడుపునై నేనయ్య.యోయుంటినిపుడు

పాట-వరాళి-మిశ్రగతి.

15 నీసమాలిక॥ .వెఱవకుమిఁక నెండ.వేఁడ్డికై నను-జలి

.శతీ♦ బెట్టిదపుటల్క♦.దాడ్డికై న|

.నీపనినిహమందు.నెఱవేచుకొంటివి-

.నీతావుఁగంటివి-.నీకునప్పు|

.దీతె-నూ డ్చెడివాండ్రు.తెఱఁగునబంగారు

.వంటిపిల్లలు♦బుగ్గి.నంటవలయు|

.భయపడకెక్కువ.వారి♦బొమముడికి-

.♦గానియేలికపోటుఁ.గడచితీవు|

.కుడుచుటకున్గట్టు.కొనుటకుఁదలఁపకు-

.కొంచెమున్గొప్పనీ.కున్సరియగు|

.బ్రభుతయువిద్యెయు.వైద్యుండుమొదలుగ

.భూమియందన్నియుఁ.బొలయవలయు|

.మిఱుమిట్లుగొలిపెడు.మెఱపులకడలకు-

.జడుపుచెందకుమల.పిడుగునకును|

.గొండెమునకుజంక.కుండుమన్యాయంపు

.తీరుపునకునీకు.దిగులువలదు|

.నగవునేడుపునీవు.ముగియించుకొంటివి-

.యావశయుతులు♦నీ.కడఁగియడఁగి|

.పోవుదురెల్లరు-.భూతవైద్యుఁడునిన్నుఁ

.జేరలే-డెంతయుఁ.జెఱుపునేత|

.నిన్నుఁదగులదు-పీడని.నెఱ్ఱదఁబోవ|

.దెట్టిబాధయునిన్నిఁక.ముట్టఁబోదు|

HAMLET

Act. I. Sc II.

- 16 Seems, madam ! nay, it is ; I know not ' seems ' ,
'T is not alone my inky cloak, good mother,
Nor customary suits of solemn black,
Nor windy suspiration of forced breath,
No, nor the fruitful river in the eye,
Nor the dejected haviour of the visage,
Together with all forms, modes, shows of grief,
That can denote me truly : these, indeed, seem,
For they are actions that a man might play :
But I have that within, which passeth show ;
These but the trappings and the suits of woe.

Sc. iii.

- 17 The chariest maid is prodigal enough,
If she unmask her beauty to the moon ;
Virtue itself 'scapes not calumnious strokes ;
The canker galls the infants of the spring
Too oft before their buttons be disclosed :
And in the morn and liquid dew of youth
Contagious blastments are most imminent.
Be wary then ; best safety lies in fear :
Youth to itself rebels, though none else near.

.హాయిగాఁ ♦ బరిపూణా త. నందుమీపు.
.నీసమాధియుఁ బేరంది. నెగడుఁ గాత॥

16 నీ॥ .కన్పట్టునమ్మ-ని.క్కముగనదున్నది-

.కన్పట్టుటే నెఱుం.గఁజుమ-కేవ|
.లమ్ము నాకప్పున.ల్లనిదుప్పటియెకాదు-
.♦జనని-యాచారాను.సార♦సూత|
.కశ్యామవేషము.కాదు-నిబంధము
.గావచ్చున్పట్టూపు.కాదు-కాదు|
.కంటఁబొరెడు నేఱు.కాదు-నన్సత్యము
.గాఁదెల్పఁజాలుశో.కమ్ము గుఱుతు|
.లన్నిఁటితోఁగూడ♦.నాస్యంబునం♦డిందు
.♦కళకాదివెల్లయు.న్గా నిపించు|
.నిజముగ-ఁగతమేమ.నిన-నవిమానపు|
.డగపఱచఁగలిగిన.♦యభినయములు|
.గాని-నాకులోనఁగలది♦నటనమూడ్చు-|
.బొత్తి గానుదుఃఖ.పుట్టు♦డుపులివి॥

17 నీ॥ .కడు♦జాగరూకతఁ.గలకన్నెతనదగు

.సాగసుచంద్రున్సకై సఁజూపెనేని|
.మిగుల♦దూఁబఱదిండి.యగు-సుగుణముతనం
.తనపవాదహతులఁ.దప్పలేదు|
.పురుగుబద్ధులుచుగఁ.గొఱికికెడు♦నామని
.మొలకలమొగ్గలు.పడకమందు|

- 18 Give thy thoughts no tongue,
Nor any unproportioned thought his act.
Be thou familiar, but by no means vulgar ;
The friends thou hast, and their adoption tried,
Grapple them to thy soul with hoops of steel ;
But do not dull thy palm with entertainment
Of each new-hatched, unfledged comrade. Beware
Of entrance to a quarrel : but, being in,
Bear 't that the opposed may beware of thee.
Give every man thine ear, but few thy voice ;
Take each man's censure, but reserve thy judgment.
Costly thy habit as thy purse can buy,
But not expressed in fancy ; rich, not gaudy :
For the apparel oft proclaims the man ;
Neither a borrower, nor a lender be ;
For loan oft loses both itself and friend,
And borrowing dulls the edge of husbandry.
This above all,— to thine ownself be true ;
Thou canst not then be false to any man.

.♦దలిరుప్రాద్ధున.♦నాఁగ.♦నెలజవ్వనపుబిగిఁ
 .నగునంటుతెవుళులు.దగ్గఱఁబడు।
 .గావున నేత్రుకొనియుండు.మీవు-గొప్ప।
 .సేమముండెడుజంకునఁ.జెలఁగితిరుగు।
 .పాటుఁదనకుఁదానేలేత.వయసొనఁచుఁ।
 .కొనెడునెవరై న♦దరినెల.కొనకపోని॥

18 ద్వి॥ .నీనాల్కకిడఁబోకు.నీతలంపులను ।

.గాని♦యోజనఁబట్టి.కార్యంబుఁగొనకు ।
 .చనువందు-కాని-♦నై .చ్యంబుఁజూపకుమ।
 .♦యనుఁగుమిత్రులనునీ.యాత్ర లోదాఁచు ।
 కొత్త గాఁగలసిన.కొంచెపువాండ్రీ।
 .పొత్తునివిందులు.పొనరించఁబోకు।
 .కయ్యంబునకుముందె.కాలుదువ్వకుము॥
 .♦చయ్యననీకెగు.సలిపినవాని ।
 .♦జెనకిపోనీకనీ.చేవఁజూపించి ।
 .చనుము-వెండియు-నీవు.జనములయొద్ద ।
 .దఱచునీచెవియొగ్గి .తఱలుము-కాని।
 .యరుదుగమాట్లాడు .మందఱి♦మోల॥
 .నొరులయభిప్రాయ.మొగిని-గ్రహించు।
 .సరిగనీదానినిఁ.జాటుగనుంచు।
 .మున్న సొమ్మునుఁబట్టి .యుడుపునుఁదాల్చు ।
 .వన్నెతోనుండు-దం.భముతగదేల।

Act. iv Sc. iv.

- 19 What is a man,
If his chief good, and market of his time, ·
Be but to sleep, and feed ? a beast, no more.
Sure, He, that made us with such large discourse,
Looking before and after, gave us not
That capability and godlike reason
To fust in us unused. Now, whether it be
Bestial oblivion, or some craven scruple
Of thinking too precisely on the event,—
A thought which, quartered, hath but one part wisdom,
And ever three parts coward,— I do not know
Why yet I live to say, ‘ This thing ’s to do ; ’
Sith I have cause, and will, and strength, and means,
To do ’t.

.ననఁగ-ఁబై వేష మే .యంతయునెల్ల।
 .జనులకులోఁగల.శక్తిఁగన్బఱచున్।
 .నొరులకుబదులీకు.మొరులచేఁగొనకు।
 .తఱుచునీవిడునప్ప.దానిఁగైకొనెన్।
 .సంగడితోదవ్వు.చనుచుండెడు-బదు।
 .లుంగొంటపొదపునూ.ఱ్ఱుంగాన-నీపు।
 .విమలచిత్తుఁడవైన.వేయెలపల్కు।
 .లుమఱియన్యులకుఁగీ.డున్సల్పలేవు॥

19 సీసమాలిక ॥ .♦మనుజుఁడనఁగ నేమి-.నుఱివానిముఖ్యకా

.ర్యంబు-నాతనిదగు.బ్రతుకువిలువ।
 .కునుకుటకు-ఁదినుట.కున్మాత్రమే-విని
 .యోగపడినయెడ-.నొక పసరము।
 .గానిమఱేదియుఁ.గాదునిశ్చయముగ-
 .మనలఁగాలజ్ఞాన.మునస్సజించు।
 .నట్టిదేవుఁడుమన.కాశక్తియుందివ్య.
 .బుద్ధియుఁబనిలేక.బూజువట్టి।
 .పోవుటకిడలేదు.బొత్తిగ-నిప్పుడు
 .కడుఁజెడుమఱ-పది.గాక-మఱియు।
 .సరిగనావిషయము.గుఱిచియేదోయొక
 .పిఱికిసందేహముం.బెట్టుకొనుట।

.గాని-యెద్దియైనఁబంప.కంబువడిన।
 .తలఁపుపంతుతెలివి-♦పంద.తనముమూఁడు।
 .పాళ్లుగలిగెడు-నేనేల.బ్రతికినాఁడ।

JULIUS CÆSAR

Act. I. Sc. III.

- 20 woe the while ! our fathers' minds are dead,
And we are governed with our mothers' spirits ;
Our yoke and sufferance show us womanish.

Act. ii Sc. ii.

- 21 What can be avoided
Whose end is purposed by the mighty gods ?

Sc. iii.

- 22 My heart laments that virtue cannot live
Out of the teeth of emulation.

Act. iii. Sc. ii.

- 23 Friends, Romans, countrymen, lend me your ears ;
I come to bury Cæsar, not to praise him.
The evil that men do lives after them ;
The good is oft interred with their bones ;
So let it be with Cæsar. The noble Brutus
Hath told you, Cæsar was ambitious :
If it were so, it was a grievous fault ;
And grievously hath Cæsar answered it.
Here, under leave of Brutus and the rest,—
For Brutus is an honourable man,
So are they all, all honourable men,—
Come I to speak in Cæsar's funeral.

.జెప్పుటకునింక నీపని. చేయవలసి|

.యున్నదనియిచ్చక తములా.వుండ వెరవు||

20 గీ|| .అక్కటామెంతదుష్కాల .మయ్యెనిపుడు|

.మడిసెఁగావునతండ్రి.మానసములు|

.మనముమనయమ్మల♦మదులఁ.బెనుపఁబడుచు|

.దాసులమగుటమనయాఁడు.తనముఁజూపు||

21 ద్వి|| .బలవంతులైనదే.వతలవిధింప|

.బడినట్టి♦గతినిఁద.ప్పదరముకాదు||

22 ద్వి|| .నామదిపొక్కెడు.న్దా-మంచి-యోర్వ|

.లేమి♦బారిన్మన.లేదనియెపుడు||

23 సీ|| .ఘనమిత్రిలార-రో.మనులార-యోస్వనే

.శీయులారా-కటా.క్షించివినుఁడి|

.యేసీజరుంబూడ్వ♦నేగుదెంచితి-ఁగాని-

.యిటనాతనింబొగ.డుటకుఁగాదు|

.చెలఁగునుమనుజుల.శ్చెష్టయవ్వార్థివె

.స్కను-మంచివారితో.డనెనశించు|

He was my friend, faithful and just to me :
But Brutus says, he was ambitious ;
And Brutus is an honourable man.
He hath brought many captives home to Rome,
Whose ransoms did the general coffers fill ;
Did this in Cæsar seem ambitious ?
When that the poor have cried, Cæsar hath wept ;
Ambition should be made of sterner stuff :
Yet Brutus says, he was ambitious ;
And Brutus is an honourable man.
You all did see, that on the Lupercal
I thrice presented him a kingly crown
Which he did thrice refuse : was this ambition ?
Yet Brutus says, he was ambitious ;
And, sure, he is an honourable man.
I speak not to disprove what Brutus spoke,
But here I am to speak what I do know.
You all did love him once, — not without cause :
What cause with holds you then to mourn for him ?
O judgment, thou art fled to brutish beasts,
And men have lost their reason ! — Bear with me ;
My heart is in the coffin there with Cæsar,
And I must pause till it come back to me.

.నటులనీజరుచకు.నగుఁగాక-మితోడ
 .ఘనులైనబూటసు.గారునీజ.
 .రాసపోతనిచెప్పినా-.రట్టులైన.
 .వానియందదిగొప్పత.ప్పొను-వాఁడు.
 .తనదునేరమునకు.నూఁతు.దగిచయట్టు.
 .లందఱికిఁదెల్లముగనిప్పు.డనుభవిం చె॥

కం॥ ఆరయఁగా-బూటసుదొర.

.గారు-మిరెల్ల-ఘనులు.గావున-నిచటన్.
 దారాజునిడగ-నీజరు.
 .గూరిచిమాటాడ నెట్టు.కొంటి-న్వినుఁడీ॥

గీ॥ .అరఁడునాకుమిగుల.హితుఁడు-నాయెడలవి.
 .శ్వాసయుతుఁడున్యాయ.వతఁనుండు.
 .కాని-బూటసయ్య.గారతఁడాసపో.
 .తనిఁ-ఘనులుబూట.సయ్యగారు॥

ద్వీ॥ అందఱజనముల.నతఁడుగోమునకు
 .♦బ♦దాలుగాఁదేఁగ.వారి♦యప్పనము.
 .లందఱునిటవంతు.లందిరి-నీజ
 .రందిదిచేరాస.యనఁదగునేమొ॥

కం॥ చేదలునేడ్చిసనేడ్చెఁగ.

.దాదయతోఁగరఁగినీజ-రాసకఠినమా.
 .గాఁదె-యతఁడాసపోతని.
 .నాదినిచుగానినఁజు.నాగునుచుగా॥

First citizen.

Methinks, there is much reason in his sayings.

Second

If thou consider rightly of the matter, Caesar has had great wrong

Third cit.

That has he, masters ?
I fear, there will a worse come in his place.

Fourth cit.

Marked ye his words ? He would not take the crown :
Therefore 't is certain he was not ambitious.

గీ॥ .మీరుకనులఁజూచి.నారుగా-నాటియు।
 .త్సవమునందుఁమూఁడు.సార్లుసీజ।
 .రుసకురాజుమకుట.మునునేనిడఁగవద్దు।
 .పొమ్మనె-నిదియాస.పోతుతనమె॥

గీ॥ .కాని.బూటసయ్య.గారతఁడాసపో।
 .తనిరి-ఘనులుని-శ్చ.యముగవారు।
 .బూటసయ్యగారి.మాటలకెదురుప।
 .ల్కుటకుఁగా-దెటింగి.నటునొడవెద॥

చ॥ .ఘనదయతోడఁజూచితిరి.గాయతనిన్మునుమీ-రకారణం।
 .బుననటుకాదుగా-యిపుడు.పొందరుజాలినదేమిహేతువో।
 .చనితివెన్యాయమాపసుల.చక్కటి-కొర-వివేకమూడఁగా।
 .జనులకు-ఁగొంచెముండుఁడు-సి.జారుశవంబుననంఁటెవాదునె।
 .మృన-మదిమల్లిరాఁగలుగు.మట్టునునేమటియాఁగఁగావలె॥

(పౌరులలో మొదటివాఁడు)

సీసమాలిక॥

.వీనిపల్కులనువి.వేకమెంతయుఁగల
 .దనినాకుఁదోచెడు (రెం) .నెననీవు।
 .సరిగనీసంగతి.బరిశీలనముఁజేయు
 .నెడసీజరునకెంతొ.యెగ్గుకలదు।

(మూ) .అదివానికున్నదో.యయ్యలారా-వాని
 .కంఁటెదుర్మాగుఁడు.నతనిస్థాన।
 .మందువచ్చుననిభ.యంపడెదను- (నా) వాని
 .పల్కులనరయుఁడీ.వాఁడుమకుట।

First cit.	If it be found so, some will dear abide it.
Sec cit.	Poorsoul, his eyes are red as fire with weeping.
Third cit.	There 's not a nobler man in Rome than Antony.
Fourth cit.	Now mark him ; he begins to speak.

Ant. But yesterday the word of Cæsar might
Have stood against the world : now lies he there,
And none so poor to do him reverence.
O masters, if I were disposed to stir
Your hearts and minds to mutiny and rage,
I should do Brutus wrong, and Cassius wrong,
Who, you all know, are honourable men.
I will not do them wrong ; I rather choose
To wrong the dead, to wrong myself, and you,
Than I will wrong such honourable men.
But here 's a parchment, with the seal of Cæsar:—
I found it in his closet,— 't is his will.
Let but the commons hear this testament,—
Which, pardon me, I do not mean to read,—
And they would go and kiss dead Cæsar's wounds,
And dip their napkins in his sacred blood ;
Yea, beg a hair of him for memory,
And, dying, mention it within their wills,
Bequeathing it, as a rich legacy,
Unto their issue.

.మున్నవ్విదనియెనిజ.ముగఁగానవాఁడాన
 .పోతుకా (మొ) ఁడల్లెన.బుద్ధికల్లి
 .♦పొగలి♦ప్రాయశ్చిత్త.ముంగొందుకొందఱు
 (రెం) .కటకటాయాతని.కన్ను ♦దోయి
 .యేడుపుచేతనెం.తేయగ్గివలెనెట్టి
 .వడె (మూ) నెవ్వఁడునోము.పట్టణమున
 .ఘనుఁడులేఁడాంటనీ.కంటె (నా) జూడుమువాని-
 .బలుక మొదలెవ్వట్టె.వాఁడుతిరిగి

(ఆం) సీ॥ .నిన్న నేకదసీజ.రన్నమాటకుసీజ
 .గమునందునెదురెటఁ.గానరాదు
 .నేడదెపడియున్న.వాడయ్యయోకడు
 .దక్కువువానికిఁ.దక్కునగుచు
 .నయ్యలారామిమ్ము.నలిగించిపగఁదీచు
 .కొనరేపుటకుఁబూను.కొంటినేని
 .♦గిన్నతోబూటసు.కేససుగార్లకు
 .గీడుచేసినయట్టి.వాడనగుదు
 .వారుఘనులనిమీకెల్ల.స్వప్తముకద
 .వారికేనెగ్గునేతకు.బదులుమృతుని
 .కైననాకైనమీకైన.సాచరింప
 .గరముమేలనితలఁచెదఁ.గాంచుడిపుడు॥

కవిరాజవిరాజితము.

.ఇదియొక ♦శాసనపత్రిక - సీజరుఁ.డిండుపయందన♦ముద్రయిడెన్
 .గుదురుగనాతనిలోగదిలోఁగను.ఁగొంటిని-దనస్రృతిశాసనమి
 .య్యది-చదువంబనిలేదిపుడందఱు.నందుకుసైఁచుఁడు-చయ్యనమీ
 రిదివినిరేనియుసీజరుగాయము.లెల్లరునెంతయుముద్దిడరే॥

Fourth Citizen. We 'll hear the will : read it, Mark Antony.

All. The will, the will ! we will hear Cæsar's will.
Ant. Have patience, gentle friends, I must not read it ;

It is not meet you know how Cæsar loved you.
You are not wood, you are not stones, but men ;
And, being men, hearing the will of Cæsar,
It will inflame you, it will make you mad.
'T is good you know not that you are his heirs ;
For if you should, O, what would come of it !

Fourth cit. Read the will ! we 'll hear it, Antony ;
 You shall read us the will,— Cæsar's will.

Ant. Will you be patient ? will you stay a while ?
 I have o'ershot myself to tell you of it.
 I fear, I wrong the honourable men
 Whose daggers have stabbed Cæsar ; I do fear it.

గీ॥ .మఱియు[—]సీజరు[—]నెత్తుటఁ.జిఱురుమాళ్లు|
 .ముంచరే-వాని[—]కేశముల్ .ద్రొంచిజ్జాప|
 .కమునకుందాఁచుకొనరె-ని.క్కముగదర|
 .తరముమీరవ్వసొత్తుగఁ.దలఁచుకొనరె॥

(నా) .యామృతిశాసనం.బే మెల్లవిందుము
 .చదువుమాయాంతనీ (అం) .శాసనంబు|
 .శాసనమేముసీ.జరుమృతిశాసన॥

ద్వి॥ .తాళుఁ[—]క్షిజాలితోఁ.దగుహితులార|
 .వైశమదిచదున.వాటముకాదు॥

(ఆం) మ॥ .అకటామీపయినెంతజాలిపడెనో.మాసీజరుండిప్పుచే|
 .ప్పక నేనుంటయెమంచి- వట్టిమొరడు♦.ల్పాపాణముల్లారుమీ|
 .రికసనామ్రసపుకాట సీజరుడుమీ.కేర్పాటుగానిచ్చుప|
 .త్రికవిన్నంత నెలిట్టుమండిపడివె.ట్టింబొందరే-వానియా|
 .సిక్కిమీరెల్లరువంతుదారులనినే.దెల్పంగనేమానొకో॥

.మూలింతు (నా) మాంటనీ.యదిచదువుమ॥
 .యాంతనీపరియించు.సదితప్పకీవది.మాసీజరుంచి

(ఆం) కం॥ తాళెదరా-యాగెదరా|
 .యేలాచెప్పితినిమీకు.నేనిప్పుడు-బల్|
 ♦వాలుసీజరుగుమ్మ♦ద|
 .యాళురకొనరిచితినేర.మంచుజడిసెదన్॥

Fourth Cit. They were traitors :—honourable men !

All. The will ! the testament !

Sec Cit. They were 'villains, murderers : The will !
read the will !

Ant. You will compel me, then, to read the will ?

Then make a ring about the corse of Cæsar,
And let me show you him that made the will.

Shall I descend ? and will you give me leave ?

All. Come down.

Sec Cit. Descend.

Third Cit. You shall have leave. (He comes down)

Fourth Cit. A ring ; stand round.

First Cit. Stand from the hearse, stand from the
body.

Sec Cit. Room for Antony,—most noble Antony.

Ant. Nay, press not so upon me ; stand far off.

Cittizens. Stand back ! room ! bear back !

Ant. If you have tears, prepare to shed them
now.

You all do know this mantle : I remmber

The first time ever Cæsar put it on ;

'T was on a summer's evening, in his tent,

That day he overcame the Nervii :

Look, in this place ran Cassius' dagger through :

See, what a rent the envious Casca made :

Through this, the well belove'd Brutus stabbed ;

(నా) .వారైరిదోహములు- .గౌరవపాత్రులు (అందఱు)

.శాసనంబామృతి .శాసనంబు !

(రెం) .వారెల్లరుంగడు* .వంచకుల్* ఘాతుకుల్

.శాసనముచ్చేదువు. శాసనంబు !

(ఆం) గీ|| మరణశాసనముఁ దెలియం .బటచబల్కి !

.పెట్టెదరయైన నీజరుచు. ట్టురందు !

.పత్రికంజేయువానిఁ గ.న్బచానిందు !

.దిగుదునా- మీ సెలవయిన. దికదనాకు !

(అందఱు) .రమ్ముక్రిందికి (రె) దిగు (మూ) .సమ్మతినందితి

(నా) .కడియముగానిలఁ.బడుఁడు- చుట్టు !.నుండుఁడు పీనుఁగు

.బండికి దప్పుగ- నిలుపుఁడు శవమున. కెడముగాఁగ !

(రెం) .చోటాంతనికి- గడు. మేటియాంటని (ఆం) సరే-

.పడఁబోకుఁడట్లు నా.పై- నెడముగ !

.నిలిచియుండుఁడుమీరు (అంబ.ఱు) .తొలఁగుఁడి వెన్నకు-

.స్థలముకావలయును. జ్ఞనుడవలికి !

సీ|| (ఆ) .కన్నీరుమీకిప్పు .కలిగినవంచుఁడీ-

.యీముద్దుటంగి మీ. రెఱిగినదియె!

.తొలిసారియద్దానిఁ.దొడిగెనునీజరుం

.డతఁజిజ్ఞాపక. మయ్యెనాకు!

*.నెర్వీయుద్ధముతోన. నెగ్గిగుడారంబు

.నందువేసఁగి* సంజ.యవుదుదీని!

ఁ.గైచేసికొనియె- న.క్కటచూడఁడిచ్చోట

.నెట్లు కేససుకత్తి. మోగినదియె!

.కలినుడొకాస్కుఁడెంతటి. గాయమిచ్చట !

And, as he plucked his curse'd steel away,
Mark how the blood of Cæsar followed it,
As rushing out of doors, to be resolved
If Brutus so unkindly knocked, or no ;
For Brutus, as you know, was Cæsar's angel :
Judge, O you gods, how dearly Cæsar loved him !
This was the most unkindest cut of all ;
For when the noble Cæsar saw him stab,
Ingratitude, more strong than traitors' arms,
Quite vanquished him : then burst his mighty heart
And, in his mantle muffling up his face,
Even at the base of Pompey's statua,
Which all the while ran blood, great Cæsar fell.
O, what a fall was there, my countrymen !
Then I, and you, and all of us fell down,
Whilst bloody treason flourished over us.—
O, now you weep ; and I perceive, you feel
The dint of pity : these are gracious drops.
Kind souls, what, weep you, when you but behold
Our Cæsar's vesture wounded ? Look you here.
Here is himself, marred, as you see, with traitors.

.జేసెనో- ♦కాంచుఁజీతస్ను .సేజరుండు।
 .నిట్టు నమ్మి నబూటసు. డెట్టు పొడిచె।
 .నయ్యయోయిదికడు ఘోర .మైనదికద।

ఉ॥ .బూటసుఁడట్లు ♦ వెన్నురియఁ. గుమ్మితటాలునఁబైకిలాగు న ।
 చోటఁ ♦ గడంగిసేజరుని .చొక్కపునెత్తురు ♦ మట్టుమీటి- యా।
 .బూటసుఁడొనొకాదొయిటు .కూరతఁజేసిన వాఁడటంచు ♦ బా।
 .హటమొనచుకతీరునఁగ .టాచనుదెంచుచునుండె ♦ గంటిరే॥
 కం॥ మీరందఱెఱిగిరటాన్ ।

.జారునకుంబూటసుండు ♦ .నగిపాఁత్రాణం ।
 ♦ బారయుఁజేప్పేలు- నీ ।
 .జారానితోడ నెంత .సఖ్యముగొనెనో ॥

సీసమాలిక :—

.అన్నిటికంజెని.య్యదికడుఁ గూర్చిహా. డెట్టు
 గోమహ-వారిదిక్క మిగుల।
 .ఘనమై సేజరు ♦ కర్కశ్చయట్లు
 ♦ చావ.మిద్రోహమున కన్న ♦ మేలిమి ♦ కృ।
 .అప్పునొకరమునా.నా ♦ నోచె
 గునువాని.గొబ్బనన వ్వాని.గుండెపగిలె।
 .బదపడిన సదుహ.ప్పోతోడఁ
 దనమోము.వాడుమూయుచునత.వలకునెత్తు।
 .నొలుకు ♦ పాంపనుబొమ్మ.మొద్దనాసేజరు.పడియె
 నయ్యాయెంత.పాటుకలిగి।
 .సప్తపాయయ్యలా.రా నేను-మరిమీర
 .లంపిలుముబాటు.జెందినాము।

First Cit.	O piteous spectacle !
Sec Cit.	O noble Cæsar !
Third Cit.	O woful day !
Fourth Cit.	O traitors ! villains !
First Cit.	O most bloody sight !
Sec Cit.	We will be revenged.
Cittizens.	Revenge ! about,— seek,— burn, — fire, kill,— slay,— let not a traitor live !
Ant.	Stay, countrymen.
First Cit.	Peace, there ! Hear the noble Antony.
Sec Cit.	We 'll hear him, we 'll follow him, we 'll die with him.

Ant. Good friends, sweet friends, let me not
 stir you up
 To such a sudden flood of mutiny.
 They that have done this deed are honorable:—
 What private griefs they have, alas, I know not,

.మనలనోచుచునుండె.మఱికూళఁ దుండగం

.బక్కటామిరిప్పుపొ.ఁ జక్కచుందు

.రేఁ బరికించితి.ఁ నీకుఁ నెనరుమయి

.గరఁగుట-యిదెతగు.కంటినిఱు

.లేడ్చెదరజేమికరుణాద్రవ.హృదయలూరి

.మీరు-మనసీజరుఁడుతన.మీఁదఁగప్పు

.కొన్నదుప్పటిపోట్లుక.న్గొన్నయంత

.వంచకులచేఁ నిహతుఁడెన.వాఁడెయిదిగొ

(తొ) .అబ్బబ్బగుండెనీ.రయ్యేడునిదిచూడ

(రెం).నక్కటక్కటఘనుఁడౌ.సిజారు

(మూ).ఁడయ్యయోదుడిన(నా).మహాహానీమి
దోహు.లాతతాయుల(తొ)కటా.యతికటనపు

.పనియిది(రెం)మనమెల్లఁ.బగఁదీచుకొందము

(అం).కసిఁదీచుకొండుచ.క్కనవెదకుఁడు

.కాల్చివేయుండగ్గి.కూల్చుఁడు-చంపుడు

.బ్రతుకనీకుఁడొకడు.మాగునైనెన॥

(ఆం) :ఆంఁగుఁడోయయ్యలా.రా(తొ)నద్దమానుఁడీ

.ఘనుఁడైనయాంటని.న్వినఁడుమీరు

(రెం).వానినివిందుము.వానివెంబడిపోదు

.మవ్వానితోఁ జత్తు.మందఱును॥

నీసమాలికః—

(ఆం) :తగినన్నేహితులార.దయగలహితులారి

.యంతఁ యాకస్మిక.మైసతిరుగు!

.పాటునకున్మిముక్త.వడిసన్నబోతాహ

That made them do 't:—they 're wise and honourable,
And will, no doubt, with reasons answer you.
I come not, friends, to steal away your hearts :
I am no orator as Brutus is ;
But, as you know me all, a plain blunt man,
That love my friend ; and that they know full well
That gave me public leave to speak of him.
For I have neither wit, nor words, nor worth,
Action, nor utterance, nor the power of speech,
To stir men's blood : I only speak right on ;
I tell you that which you yourselves do know ;
Show you sweet Cæsar's wounds, poor poor dumb mouths
And bid them speak for me : but were I Brutus,

.పచనీకుఁడియిట్టి.వనినొనచుకా।
 .సవ్వాదుఘను-లక్క.టా-వారి కేమన.స్తా
 పమున్నదియొయి.ద్దానిసల్ప।
 .నేనెఱుఁగను-వార.లెంతయుబుద్ధిమం
 .తులు-తలఁపగ మతెం.తోమహితులు।
 .నిశ్చయంబిద్ది-వెం.డియు-మీకున వ్వార
 .లిడెదరుత్తరమున.హేరఃకమగ।
 .నిచ్చటనేనున్నే.హితుఁగార రా లేదు
 .తొడరిమిహృదయము.ప్రొంగలింప।
 .బూటను.లెనేను.మాటికొకరిన్దాను
 .మితరుంగుదురునే.మిగులమొరట।
 .గాఁబల్కు-వాడ-ని.మృ-పటుడ-నామిత్రు
 .బ్రేమించువాడ-మ.టియును-వాని।
 .గూచిమాటాడనా.కు సెలవొసంగిన
 .వారికదియెఱుక-.బాగుమీఱ।
 .బాండిత్యముంగాని-.వాక్సమక్కృతి.గాని
 .యభినయధోరణు.లైనగాని।
 .నరులమనంబుల.బురికొల్పుటకునాకు
 .బలుకుశక్తియుఁగాని.కలుగ లేదు।
 .నాకుఁదోచినదితి.న్నగ బల్కు-వాడను
 .మీరెఱింగినదియె.మీకుదెల్పు!

.చున్నవాడను.ఁగనుపచుకచుంటినేను।
 .మఱియుఁగడుగొత్తలె నసీజ.రునిపోటు।
 .లక్కటా-మూగనోళ్లవి.యన్ని-వాని।
 .నడిగెదనాకుబదులుఁప.న్యాసమిడఁగ॥

And Brutus Antony, there were an Antony
 Would ruffle up your spirits, and put a tongue
 In every wound of Cæsar, that should move
 The stones of Rome to rise and mutiny.

Cittizens. We 'll mutiny !

First Cit. We 'll burn the house of Brutus !

Third Cit. Away, then ! come, seek the conspirators.

Ant. Yet hear me, countrymen ; yet hear me
 speak.

Cittizens. Peace, ho ! Hear Antony,— most noble
 Antony.

Ant. Why, friends, you go to do you know not
 what.

Wherein hath Cæsar thus deserved your loves ?

Alas, you know not,— I must tell you, then :—

You have forgot the will I told you of.

Cittizens. Most true:— the will:— let 's stay and
 hear the will.

Ant. Hear is the will, and under Cæsar's seal:—
 To every Roman Citizen he gives,

To every several man, seventy-five drachmas.

Sec Cit. Most noble Cæsar ! — we 'll revenge his
 death.

Third Cit. O royal Cæsar !

Ant. Hear me with patience.

Cittizens. Peace ho !

కం॥ బూటనుడు నేనయినని

.పాటునమిము ♦ వశమొనచిన్ ♦ బలు ♦ రోమునరాల్

పోటాడునట్లు సీజరు

.పోటులమాటాడ జేసిపోకుండుదునే

(అం) .తిరుగబడెద మేము (రె) .సరిగబూటసు

కొంప.గాల్చెద (మూ) ♦ మరుగుడు-కాని-రండు

.వెతకుడాదోహులన్

(ఇం) .వినుడింకమిరొహో.ప్రజలారనే జెప్ప.వలయుగొంత

(అం) .శాంతమోహోపను.డాంతని

మీర-లెం.తేఘనుడాంటని (ఆం) .యేమిమితు

.లూరిమియెఱుగని.తీరుచేయుట

♦ కేగు.చున్నార-లెందు ♦ క.హుండు సీజ

.రద్యోనోమిపేమ.కయ్యయోమిరెఱు

.గరు-చెప్పవలయునే.గనుకమీగు

.నేముందు ♦ నొడవిన.మృతిశాసనము.గూచిన్

.మఱచితిరి (అం) నిజము-మరణశాస

.నము-మనమాగుద.ము-మఱి

యునాలింత.మామృతిశాసనం.బేమొనడి

(ఆం) కం॥ ఇదిగోమృతిశాసన-మి

.య్యది సీజరుముద్రనలరు-సతడొసకొండ

బృదిహుకలుప్రతిమనుజున

.కుదయ ♦ నోముపురిని నెల.కొనునాతనికిన్

(రెం) .జౌరసీజరుం ♦ దు.దారుండు-మిక్కిలి

.పగచీచుకొనెదము.వానిమృతికి

(మూ) .చాగురేఘనుడసిజారుడ (అం) విను

దుశాం.తంబుగమీరు (అం) శాం.తంబూహోహో

- Ant. J. Moreover, he hath left you all his walks,
 His private arbours, and new-planted orchards,
 On this side Tiber: he hath left them you,
 And to your heirs for ever,—common pleasures,
 To walk abroad, and recreate yourselves.
 Here was a Caesar! when comes such another?
- First Cit. Never, never!—Come, away, away!
 We'll burn his body in the holy place,
 And with the brands fire the traitors' houses.
 Take up the body.
- Sec Cit. Go, fetch fire!
- Third Cit. Pluck down benches!
- Fourth Cit. Pluck down forms, windows, anything!
- Ant. Now let it work—mischief, thou art afoot,
 Take thou what course thou wilt.

HENRY IV— *Part II. Act III. Sec. I.*

- 24 O sleep, O gentle sleep,
 Nature's soft nurse, how have I frightened thee
 That thou no more wilt weigh my eyelids down
 And steep my senses in forgetfulness?
 Why, rather, sleep, liest thou in smoky cribs,
 Upon uneasy pallets stretching thee
 And hushed with buzzing night-flies to thy slumber,
 Than in the perfumed chambers of the great,

(అం) ఉ॥ .ఇంతియెకాశ-ఁజే బరున .కీవలగున్న విహారభూములు ।
 .ఁగ్రంథలదోటలనదరత .రంబుయ భేష్టసంఖింబుమీఁద ।
 .యంతముదంబుతోనొసఁగె .నాఁడెఁడుమీ సనమానుభూతిగా ।
 నింతటగుండి-నీజరిచె- .యీకనిసాటియిఁకెప్పువచ్చెడుక॥

(తొ) .)న్నలోకనాగ్నిఁగి .కెన్నఁటినినా)డు-
 .నొడుగారు- పదప.దండు- మానము ।
 .నాని సేవాపదసకలఁ .బాప కర్మలమున
 .నొద్ది .నరిస్కారంబు .నాచరించి ।
 .నాకోరిపు.తోనె .నూదోసకారుల
 .యొట్టుకాల్పెదము- లెం- .డెత్తుడుశవ ।
 .మరుగు- డగ్గిలెందు. .సరగున (మూ) బల్లలు ।
 .పెరికిమితిచివేయు- (నా) .మఱికిపగుల ।
 .నొట్టె .వెల్లవొరకి .నట్టిమంచంబులు ।
 .మంలునుడుమఱికిటి.కీలెన్నెన ॥

(అ) ఓ॥ అప్పడాపలి జగ్గ.నీ- నడిచెదవు ।
 ముప్పనీలసప్తమో.మొరొద్దీ కోముత్రి

సమంతికః— .దీహాయగూరిద్ర- .యోఁ ప్రకృతికిమ్మడు
 .వైసదానీ- నిన్ను .సకటయెట్ల ।
 .పెరిపించినాడెనో- .మఱినామకసుతెప్ప
 .లంగం చెప్పెనవా) .లంగనీపు ।
 .నాచినీబోవీపు .నాయంద్రియంబులు
 .మఱపులో- నేమెరి.గుర-సుఖమగు ।
 .పాటల- మెత్తని .పాన్పులు- గలదొర
 .మేడలలోగ్గి .మొ- మిగులవోమ !

Under the canopies of costly state
And lulled with sounds of sweetest melody ?
O thou dull god, why liest thou with the vile
In loathsome beds, and leav'st the kingly couch
A watch—case or a common ' larum bell ?
Wilt thou upon the high and giddy mast
Seal up the ship—boy's eyes, and rock his brains
In cradle of the rude imperious surge,
And in the visitation of the winds
Who take the ruffian billows by the top,
Curling their monstrous heads and hanging them
With deafening clamours in the slippery clouds
That with the hurly death itself awakes,—
Canst thou, O partial sleep ! give thy repose
To the wet sea boy in an hour so rude ;
And in the calmest and most stillest night,
With all appliances and means to boot,
Deny it to a king ? Then, happy low, lie down !
Uneasy lies the head that wears a crown.

.చప్పుడు-కుక్కి-మరః-చము-పొగ పాణిన
 .గుడి సెలలో-నెల-కొందునీపు ।
 .బౌరయోమొద్దు-వే.ల్పా-యసహ్యముంగు
 .ప్రక్కలనీవేల-పడుకొనియెదు ।
 .నీచుంతోడ-వెం.డియు-రాచ సెట్టెను-
 .గాచలివానిదొ-గది-వితాన ।
 .మఱియుజేల్పొ-చుటక-చ్చిచేయుగడి సూర
 .మరిగలేవిడిచెద-హ-పొడవుగ ।
 .నుండినిల్చి-ద-లేని-సూచికి గబుమొమొద
 .గొప్పి-మోడంగి-కన్న కోయి ।
 .మూసెదుగట్టిగ-నూతుగుటకుట
 .యుయ్యెలోమోటి-యుముమకి గడ ।
 .ములచెటరంబట్టి-చూచుకరిముగ-గాను
 .కొన మొఱిగిడువాని-గొప్పతలు ।
 .మెలి నట్టిది-జూ-గళవలుగువాని
 .నిట్టా-యెయి కగంట-పిలుకుమాని ।
 .పెలుగొనెడుచల-గాలి-నిమగళలో
 .నూ-చెదనాతని-యూహాళ్ళు
 .కడునగతగడజడ-గలకా-మందున
 .దిడిసినయోడంగి-బుడుతకోవు ।
 .పెట్టెగట్టెదవనీ-విశ్రాంతి-యో-పయ
 .పాతి-నిదుర-యెల్లప్రాశనములు ।

.ఫలముపొంతగి-జేయును-సాయములును ।
 .రిష్టగా-నన్దుడొటంగిన-రేయి-జేవి ।
 .కిడవ-ధన్యులుక్రిందివా-వకడుకో నెదరు ।
 .తల్లిడిలుకిటంబు-దాలు-రము॥

HENRY V.—

Act IV. Sec. I.

25 Even as men wrecked upon a sand, that look to be
washed off the next tide.

HENRY VI.—

Part II. Act III. Sc. I.

26 And as the butcher takes away the calf,
And binds the wretch, and beats it when it strays;
Bearing it to the bloody slaughter—house;
Even so, remorseless, have they borne him hence;
And as the dam runs lowing up and down,
Looking the way her harmless young one went,
And can do nought but wail her darling's loss:

PART III.—

Act ii. Sc. i.

27 Now, my soul's palace is become a prison:
Ah, would she break from hence, that this my body
Might in the ground be close'd up in rest!
For never henceforth shall I joy again

KING JOHN

Act. IV. Sc. I.

Young lad, come forth. I have to say with you.

28 Arth. Good morrow, Hubert.

Hub. Good morrow, little prince.

Arth. As little prince—having so great a title
To be more prince—as may be—you are sad.

ద్వి॥ .♦ దొబ్బున మలియల. నైగనున్న యిసుక ।

.దిబ్బ పెంబజలు ♦ బం. దింబ మసల్లు ।

తి॥ .♦ తొడరికటిక వాడు. మాడను బట్టి

.దారెదప్పిన దాని. దాగిట్టికొట్టి

.కడు ♦ బెడిదంపుటం. గడికిగొంపోపు-

.నా లేగత్తలియు. నట్టిట్లు పర్వ ।

.లిడుచాచు చున్నే ర. మెద్దియు లేని

.న నప్పి మేగిన. దానిక గ్గంచు ।

.రథ బడియెద్దియుం. దా జేయ లేదు

.బుడుత గోల్పోక కై. పొగ తెడుగాని॥

ఉ॥ . ఈయెడ ♦ బందిగంబయిన . దెంతయు నాదగు ♦ జీవసౌధమ ।

.యోగ్యయది ♦ యీడనుండి పడి. యుండిన - నల్లరి లేక నాడుమై ।

.మూయబడంగ వచ్చునిది . భూమిని కేనుసుఖంపగా - నహ ।

.నోయి నేమ తెప్పటికి. నై ననుజూడ గ బోవ వెండియుక ॥

(28) సీసమాలిక:— (హయ్యబటుక)

.పైకిరమ్మా చిన్న. వాడనీతోడుత. ప్పల్క వలయు నేను

(ఆతరు) .♦ వందనంబ ।

.యాళ్ళయ్యబట్టా (హయ్య) ధండ. మయ్య ♦ చిలుత ♦ జేడ

Hub. Indeed, I have been merrier.

Arth. Mercy on me,
Methinks no body should be sad but I:
Yet I remember, when I was in Franc,
Young gentlemen would be as sad as night,
Only for wantonness. By my christendom,
So I were out of prison, and kept sheep,
I should be as merry as the day is long;
And so I would be here, but that I doubt
My uncle practises more harm to me:
He is a fraid of me, and I of him.
Is it my fault that I was Geffrey's son ?
No, indeed, is 't not; and I would to Heaven,
I were your son, so you would love me, Hubert.

Hub. (aside) If I talk to him, with his innocent prate.
He will awake my mercy, which lies dead:
Therefore I will be sudden, and despatch.

(అ) .పిన్న రాజా-యంత. పెద్దబిరుదు!
 .కలిమిమైబలుజేడు .గావచ్చు-నుంటెవి.చారంబుతోడ

(హృ) ని.శ్చయమునేను. గడుహాయిగానుంట్టి

(అ) .గరు సంచునాపయ-
 .వలనాచింతింపనె .వ్యాతలే స!
 .సాకువిడిచి- కాని- జ్ఞాపకింబయ్యెను-
 .శ్రాన్మలోనేనున్న .పట్ల-నిన్ని!
 .మమమమ్యులు .కుంజ.దరుచప్పులాటకై
 .గాలు.నీనూనూరుగా.గిల్లువాడ!
 .నీ దేవతానంద.దేవదత్తంబునిగొట్టి
 .మిగులాడెనిమిది.దైవమిగుల!
 .గొడుగుగానాదెన- .పట్టులేయిచ్చెనీ
 .మరిజెన-గాని- నా.కోదవుశంక!
 .నాదగునెనెంద్రుడి .నాకుమఱింతబా
 .భన్మంబునని- నాక.తండు- నేను!
 .వానికయ్యోన్మయు .భయపడెనము.
 .శిఖి .తరయడనొటనా .తప్ప-కాదు!
 .చిడమగి నదికాదు- .సేమఱి-చేవుని
 .గొల్చెదనీరునే.గొడుకగుటకు!
 .నీవట్టులే సన.ప్రేమింతువుహయబటక

(హృ) .మేవీనెత్త బల్కు- .నెడినితండు!
 .తనదునుద్దపల్కు.ల- .లిహతమైనోలి!
 .వ్రాలునాదుదయను .మేలుకొల్పి!
 .వెండియేను.గాన .వేగిరపడియెద!
 .నీక్షణంబె .నివ.హింతుబనిని!

Arth. Are you sick, Hubert? You look pale to-day
 In sooth, I would you were a little sick,
 That I might sit all night and watch with you:
 I warrant, I love you more than you do me.

Hub. (aside) His words do take possession of my bosom.—
 Read here, young Arthur. (showing a paper (aside))
 How now, foolish rheum,
 Turning spiteous torture out of door
 I must be brief, lest resolution drop
 Out at mine eyes in tender womanish tears,—
 Can you not read it? is it not fair writ?

Arth. Too fairly, Hubert, for so foul effect.
 Must you with hot irons burn out both mine eyes?

Hub. Young boy, I must.

Arth. And will you?

Hub. And I will.

Arth. Have you the heart? when your head did but ache,
 I knit my hand-kerchief about your brows,—
 The best I had, a princess wrought it me,—
 And I did never ask it you again;
 And with my hand at midnight held your head,
 And, like the watchful minutes to the hour,
 Still and anon cheered up the heavy time,
 Saying, 'What lack you?' and, 'Where lies your grief,
 Or, 'What good love may I perform for you?'
 Many a poor man's son would have lain still
 And ne'er have spoke a loving word to you,
 But you at your sick-service had a prince.

(అ) చ॥ తనువునుఖంబుగాఁజెలఁగ.దా-తేలబోయితివో హ్యబటుక-నే!
 .డేరిజముగాఁగ సీవునుఁగ.శింత జ్వరంబునఁగ్రాఁగ నెంతుం- గూ॥
 .మిఁనినినురాతెరంశయును .మేల్కా-నిసేఁగనిపెట్టవచ్చుఁగా॥
 .వున- ననునీవునెమ్మిఁగనఁ .బోవెక నేనినుఁ జూచినట్టులన్॥
 (హ్యబటుక తనలో) నీ॥
 .ఈతఁగినుదులునా.యెదనుస్వాధీనము.సల్పకొన్నది-యిది.చదువుచిన్న॥
 .యూర్త (పత్రి)ముఁజూపి తనలో. రేమియిప్పు .దఫవేక బాష్పంబు॥
 .తత మెడునిదకయ.వ్రా న్నవలికి॥

..వొ పడియెవ నేను.దబ్బు.నానిశ్చ.యముజూబునాడంగి.యశ్రువులుగి॥
 .గావు- నిద్దానీ.నీవు.పతిపతే.వా- ఇదిసాగ సుగ.వ్రాయఁబడద॥
 (ఆ) గీ॥ .అంత దహ్మ.ర్యమున కెంతో.యధవముగ- హ్య॥
 .బటుక- నా రెండుకనులు.త. ప్తమగునినుము॥
 .మి నీవు.గుల.త్త వలయునె (హ్య) యేవు॥
 .శబ్ద (ఆ) నీవట్టచేసెదీ (హ్య) .చేయుదురటు॥

నీసమాలిక (ఆ):—

.అటునంద గుండెక .నా నీకు- నీతల.మేల్కొ-ంకనొప్పగ .నున్న యవుదు॥
 .గట్టి నేసిదు.కన్న గొహల.గట్టి.సాదెనననా చేరు.మూలు- చాని॥
 ..రాచీకూ యుగికి .నాచి యం చేనాచియి- .నే కట్టి రేదది.నిన్ను (దిరిగి॥
 .నడి లే.నీల .నా చేచెబుది- .నాచి.నాసము .గొంటకువలె॥
 .నుల్లాసపచికతి- .నాచి.బరుమను.తే.బలుమలు.మి.కా.వలయునీకు॥
 .నీచింతి యెటునుంబె.నే నేమియుపచార.మును.చేయవచ్చునీ.క నివలుకుచు॥
 .నెటువంటి నెట పేద.యెనియూరిక పడు.కొ నెడు- నీతో.గూఁబుక .ననఁజొ
 కనుడి॥

.యెన- నీవొక్క-రా.జాత్ర బ.గై కొంటి.నీమనంకట సేవ.నెటపుటకును॥
 .గాని-నాచిమా.న.క పటహనుచునీ ప్ర త పవచ్చున్-చాని.బిలువచచ్చి॥

Nay, you may think my love was crafty love,
 And call it cunning: do, an if you will.
 If heavend be pleased that you will use me ill,
 Why, then you must.—Will you put out mine eyes?
 These eyes that never did, nor never shall,
 So much as frown on you?

Hub. I have sworn to do it,
 And with hot irons must I burn them out.

Arth. Ah! none but in this iron age would do it.
 The iron of itself, though heat red-hot,
 Approaching near these eyes would drink my tears,
 And quench his fiery indignation
 Even in the matter of mine innocence:
 Nay, after that, consume away in rust
 But for containing fire to harm mine eye.
 Are you more stubborn—hard than hammered iron?
 And if an angel should have come to me
 And told me, Hubert should put out mine eyes,
 I would not have believed him; no tongue but Hubert's
 Hub. Come forth (stamps)

Re-enter Attendants, with cords, irons, etc.
 Do as I bid you do.

Arth. O, save me, Hubert, save me! my eyes are out,
 Even with the fierce looks of these bloody men.

Hub. Give me the iron, I say, and bind him here.

.మఱియు మోసంబని- సరియెనీ యిచ్చుకుఁ దొఁచినట్లునుకొను-
..కొదానాకు ।

.నీవెగ్గునల్పఁగి- వమెఱచిన నెఱ- వేచెదవీవట్లు- వినిగ-నాదు।

.కనులుమా పెన- ఏ వియెన్న- డునిదిఁ జను।

.గాని-యొక ముందుగాని- విన్నంచెఁగోవు ।

.కోపమున (హవ్య) నొట్టానె బెట్ట-కొన్న వాడ ।

.గానినయినవను-వో-గాల్పుటకులు ॥

నీసమాళిక (ఆత్మకథ) .—

.అయ్యమోయి యొక్క-లి.యంసేవు-ప్పనె-వ్వరయిననీపని-నెఱవఁగోవ ।

.తినువదితానెంత-యెచ్చగఁగాలి-నిక్కము-దరికి-నేగినంత ।

.నాకఁదోనీకు-న్ద్రానెడ-మఱయు-నా-ని-రపరాధిత్వంబు-నెఱిగి-తినదు ।

.సన్నికోపంబుడ-గార్కు-కొనెను-దరు-వాని-కన్నుంగ-నకు-జెఱుపును ।

.నలుపఁజాలెడ-గ్గి-గీనియుంటకు-గుండి-చప్పుచున్నయించు-ద్రుష్టపట్టి ।

.కాల్చినట్టియనుము-కన్న-గూడుడవునీ-వై-వా-వేల్పుప-పెనవచ్చు ।

.కాల్చునొకిన్ను-నో హవ్య-బ-టకంచు-నె? ।

.సంత నెసమ్మ-గో-గి-సింశ-యెను ।

.బదరియె-న-ట్లొక-హవ్య-టక-నకుంగి ।

.లట్టనాలుక-దప్ప (హవ్యబటుకకాల్చే లగొట్టచు) మీ-గర్కుగుదెండు ।

(తా)గ్గి-గాల్చినయనుమఁబట్టు కొన్న భటులతో హవ్యబటుక వచ్చును)
చేయుడీ నేనుమీ-కా-చేసింట్లు ।

(ఆ) ద్వి ॥ .కావాడుహవ్యబటుక-కావాడునాదు ।

.చూపుకొను-చూ-డ-బెడియె ॥

నీసమాళిక (హవ్య)

.ఇనుమునాదగుచేతి-కిందు-నేనె-ప్ప-బదపడి-ట్టి-వానినిచ్చుట ।

Arth. Alas! what need you be so boisterous-rough?
 I will not struggle; I will stand stone-still.
 For Heaven's sake, Hubert, let me not be bound,
 Nay, hear me, Hubert; drive these men away,
 And I will sit as quiet as a lamb;
 I will not stir, nor wince, nor speak a word,
 Nor look upon the iron angrily.
 Thrust but these men away, and I'll forgive you,
 Whatever torment you do put me to,

Hub. Go, stand within: let me alone with him.

First Atten. I am best pleased to be from such a deed.
 [Exeunt Attendants.

Arth. Alas, I then have chid away my friend:
 He hath a stern look, but a gentle heart.—
 Let him come back, that his compassion may
 Give life to yours.

Hub. Come, boy prepare yourself.

Arth. Is there no remedy?

Hub. None but to lose your eyes.

Arth. O Heaven,—that there were but a mote in yours,
 A grain, a dust, a gnat, a wandering hair,
 Any annoyance in that precious sense!
 Then, feeling what small things are boisterous there,
 Your vile intent must needs seem horrible.

Hub. Is this your promise? go to, hold your tongue.

Arth. Hubert, the utterance of a brace of tongues.
 Must needs want pleading for a pair of eyes:
 Let me not hold my tongue; let me not, Hubert:

(అ) . అక్కటానీవెందు. కట్టుప్రక్కపింతు.. వీర బెనగడఁజో . నించుకైన.

. నిలువఁబడెద తాతి. • చెలువున . శేవుని. వె పై నఁజూచి హయ్య. బటుక . నన్ను ।

. బంధింపఁబడనీకు.. వద్దు. వినుమ హయ్య బ. • టికటనుండనీకుమా. యి • మృన్ము

. గూర్చుందునూరక. గొఱైప్పిల్లలు. • గదలను మెడలనే. న నిరిపడను । (కాల)

. నోరై కుందు. ని. నుముపయినల్క. తో. • ది • లకింప. నీమను. హ్యలన వలికి ।

. గటిమి వేయుళ్ళు. నిన్ను నే. మఱి క్షమింతు ।

. నెట్టి బాధ యును నాకు. • బెట్టుమీవు ।

(హయ్య) . పొందునన్నెంటిగానుండ . నిండుమీన ।

(సేవకుఁడు) . లిట్టి పని నె • డయుటకునా. కిష్టము కడు ॥

(ఆ) మ॥ . అక్కటా-నా • హితుఁబారఁదోలిగఁదా. • యవ్వానికిన్గూఁత • చూ ।

. డికిగల్గున్. మఱి మొ • నై యల రెడు . న్దందంబు. • రానిమ్ము లో ।

. నికివాఁడుక. • గడుచాని నెమ్మి మఱ . లక • జీవింపఁగాఁ జేయునీ ।

. దుక్కపన్నావున. (హయ్య) గుఱ్ఱ- సిద్ధపడు (ఆ) లే. దో • సాధనం

బెద్దియున్ ।

నీసమాలిక (హయ్య)

. లేదెద్దియై నను . నీదుచూపులఁ • గోలూ. పోవుటలప్పు (ఆ) నో. • దీవదేవ ।

యొక • యుగావొక గింజ. యొక యిసు మొక • లు. సొక గాలినెగడువెం. దుగ్గక
యెదైన ।

. బాధనీకనులకు. బ్రా • పించు నెడ. నెట్టి. • యల్పవస్తువులైన. న చటనెంత ।

. • యిక్కట్టు సేయునో. యెఱిగినపిమ్మట . నీకూళతలఁ పెంత. భీకరంబా ।

. తెలియవలయునీ (హయ్య) కి. దియనీప్రమాణం. • బీ. కా. చు నీనాల్కర

. మాత్ర (ఆ) హయ్యబటుక ।

. కావలయునునాలు. కలజోడుపాదించ. జూడికదోయిగా . పాడుటకయి ।

. నన్నా • భనీకునా. నాల్క. • వద్దు హయ్యబటుక. • కానిచో-నాదునా. త్రే • ననీవు ।

Or, Hubert, if you will, cut out my tongue,
So I may keep mine eyes. O, spare mine eyes;
Though to no use, but still to look on you.
Lo, by my troth, the instrument is cold,
And would not harm me.

Hub. I can heat it, boy.
Arth. No, in good sooth; the fire is dead with grief,

Being create for comfort, to be used.
In undeserved extremes: see else yourself;
There is no malice in this burning coal;

The breath of heaven hath bown his spirit out.
And strewed repentant ashes on his head.

Hub. But with my breath I can revive it, boy.
Arth. An if you do, you will but make it blush,

And glow with shame of your proceedings, Hubert:
Nay, it, perchance, will sparkle in your eyes:
And like a dog that is compelled to fight.

Snatch at his master that doth tarre him on,
All things that you should use to do me wrong,
Deny their office. only you do lack
That mercy which, fierce fire and iron extends,
Creatures of note for mercy lacking uses.

.కోసినయెడనిల్వకొనవచ్చునాకనల్ - .గనుకమిగుల్చునా.కన్నలయ్యె!
 .కాదుమతెందుకు .గానినింజూచుట.కొఱకై న- నీవుక.న్గొను- నిజముగ!
 .జల్లారెబనిముట్టు- .నలుపదునాకింక.హాని (హ్య) నోయబ్బాయి- నేను
 దిరిగి!
 .కాగింపగల (ఆ) నటుకాదు- వాస్తవముగ .హాయికై నాయగ్గి
 .చేయఁబడియు ।
 .దగనిచో గడుఁగూర .ముగనుపయోగింప .బడుటకై మిక్కిలి
 .వనటతోడ ।
 .బొలసెను- గానిచో- .దిలకించు మీవెయ్యి .మండుబొగ్గున లేదు
 .మండగంబు ।
 .సద్దానియగ్గిఁజ .ల్లాపి ♦ దేవునియూపు- .వగపుని గుఱుదాని
 .పైఁబఱచెను ।
 (హ్య) .బ్రతికింతు సద్దాని .గ్రమ్మఱ నాయూపు. చేతఁ బ్లిడ
 (ఆ) యట్లా.చేసెదేని ।
 .యదిచిన్నఁబుచ్చి చె.న్నారఁజేసెదవు-నీ.పూనికకదిసిగ్గు.పొందెమెఱయు!
 .నటునల్పదు హ్యబట- .యంతియ కాకొక .క్షణినీడు కన్నల
 .యందునమిగుఁ ।
 .గుఱురాలఁజేయును- .మఱియు- బోట్లాటకు .బలిమిమైనసికొల్ప
 .బడినకుక్క- ।
 .తనయజమాను ♦ .కొనునట్లు- నాకుఁజె .ఱుపుఁజేయుటకయి నీ
 .వుపచరించు ।
 .వస్తువులెల్లన .వ్యానికార్యంబుల .నిరసించెడు- గ్గాని- .నీవుమాత్ర ।
 .ము- నెనరుమానిన.పనులకుఁ బేర్వడు.భీక రాగ్నియునిన్ము .విస్తరించు
 .దయ- ♦ మానినావు

Hub. well, see to live, I will not touch thine eyes
 For all the treasure that thine uncle owes:
 Yet am I sworn, and I did purpose, boy,
 With this same very iron to burn them out.

Arth. O, now you look like Hubert: all this while
 You were disguised.

Hub. Peace ! no more. Adieu.

Your uncle must not know but you are dead:
 I'll fill these dogg'd spies with false reports.
 And, pretty child, sleep doubtless, and secure
 That Hubert, for the wealth of all the world,
 will not offend thee.

Arth. O Heaven! I thank you, Hubert.

Hub. Silence ! no more. Go closely in with me :
 Much danger do I undergo for thee.

KING LEAR

Act. IV. Sc. III.

29 Patience and sorrow strove
 Who should express her goodliest. You have seen
 Sunshine and rain at once ; her smiles and tears
 Were like a better May : those happy smilets
 That played on her ripe lip, seemed not to know
 What guests were in her eyes, which parted thence
 As pearls from diamonds dropped. —In brief,
 Sorrow would be a rarity most beloved,
 If all could so become it.

(హ్య) స.రియె- బ్రతుకంజ్ఞాడు- నీపిన్న తండ్రియెం. తేధనంబు ।
 -నాకిడిసంగాని -నీకన్నులంట- నీ-యిన్ను తోఁగాల్పుట- కేఁబ్రమాణఁ
 మొసరించిపనిఁబూని.-యన్న వృత్తికి •బుడు.తా (ఆ) యారసీవిప్పు
 -డగ పడితివి ।

-హ్యబట్టువలె.గాని- -యొందితేమాటువే.సంబింతవఱ (హ్య)
 కిఁక-సద్దువద్దు ।

నిన్ను దేవుఁడుగాచు-నీపినతండ్రివు • తెగటారినట్టు లఁ.దెలియవలయు ।
 నీకూరఁచాతుల.నేనబద్ధములగు.వాతలఁవాకుచ్చి.వంసివైతు ।

వెండియునోముద్దు.పిల్లఁడనిశ్శక్ .నిదురించుమా-మఱి.నీవుసమ్మ
 •మఖిలజగతిఁగల.యర్థంబునకునె న.నీకుహ్యబట్టు •హ.నిసలుపఁడని

(ఆ) భళిరదైవమా-హ్యబట్టుదండమునీకు ।

(హ్య) శాంతమింక వద్దు.సద్దు-నీవు ।

క డురహస్యముగను.గ లియుచుండుముసను
 నేనునీకయిబలు.హానిఁగిందు ॥

(29) త॥ ఓరుపువంత-యొం.దొంటితో •వాడు
 .లోసరించెదమలోన. •నుగ్మలినెద్ది
 •సౌరుమీటింపఁగఁ.జాలునం
 చొక్క.సారియెండయువాన.జతపడుటీవు।
 •నారసినాడ-వా. •యతివచిఱునగ
 . •వలముకన్నీ రేల్లి. •యామనింగోలె।
 •గౌరు •మించినయాపె. •కావి •మోవిపయఁ
 .గడునాడునాసో •య.గవు •మొల్కనగులు।
 •సారెకు •మగతాలజా.టుముత్యాల

RICHARD II.

Act. III. Sc. II.

30 As a long parted mother with her child
 Plays fondly with her tears and smiles in meeting,
 So, weeping, smiling, greet I thee, my earth
 And do thee favour with my royal hands.

Act. IV. Sc. I.

31 Give me the crown.—Here cousin, sieze the crown;
 Here, cousin,
 On this side my hand, and on that side, thine.
 Now is this golden crown like a deep well
 That owes two buckets filling one another:
 The emptier ever dancing in the air,
 The other down, unseen, and full of water:
 That bucket down, and full of tears, am I,
 Drinking my griefs, whilst you mount up on high

•ఛా•ద్బుననాముద్దు•.చానక్లన్•జంట!|
 •బేరుచుచేటువంటి•.విందులున్నాకొ
 •వీసమైనంగాను.పించవెగిన్ నటు|
 •లారాటము•వలయు•.నపూగూపమంత
 •యానేనియద్దాని.కమరి వెయ్యేల||

(30) గీ॥ పిల్లతో•జిరమె•డసిస.తల్లి-దాని |
 •గలసి-కన్నీళ్ళజిలునగ.వలదనచున్ |
 •వనరుచు•నగుచు-నినునట్ల.పూరింతు |
 నామదేశంబ-నీకుమ.న్నననొనతున్ ||

(31) నీ॥ ఇమ్మనాకుగిరీట-.మిడె•జ్జాతి•కొను-
 దీని.చెటివైపునస్క.చేతులుండె|
 నీ•హంగిరీటమీ•.యెడనున్న•దొండొంటి
 •ముంచుచుండెడుగెండు.మోటబాస|
 లుంగలిగినగొప్ప.లోతునూయిపగిది
 •నీకెప్పిల్పునదియాడు•.నింగినెపుడు|
 తక్కినయదియుగిరిం.దలవట్టికన్నడ
 •కప్పలతోనిండి.యణగియుండు||
 నడుగుపట్టిపట్టి.యాబాన-మఱియును!
 గనులనీళ్ళనిండు.కొవిననేను|
 కలగినాదుదుఃఖ.ములద్రావుచుండెద|
 •నెలమినీవుమీడి.కెక్కుచుండ||

- 32 You may my glories and my state depose,
But not my griefs; still am I king of those.
- 33 Give me that glass, and therein will I read—
No deeper wrinkles yet? hath sorrow struck
So many blows upon this face of mine,
And made no deeper wounds? O flattering glass,
Like to my followers in prosperity,
Thou dost beguile me. Was this face the face
That everyday under his household roof
Did keep ten thousand men? Was this the face
That like the sun did make beholders wink?
Was this the face that faced so many follies
And was at last out faced by Bolingbroke?
A brittle glory shineth in this face:
As brittle as the glory is the face.

Act. V. Sc. V.

- 34 I have been studying how I may compare
This prison where I live unto the world:
And for because the world is populous,
And here is not a creature but myself,
I cannot do it; yet I 'll hammer 't out.
My brain I 'll prove the female to my soul;
My soul the father: and these two beget
A generation of still breeding thoughts,
And these same thoughts people this little world,
In humours like the people of this world,
For no thought is contented. The better sort,—

(32) గీ || ఈవునాకుఁగల్గు నెల్లమర్యాదలు |
మఱియునాఁ యెసంగు దొరశసంబు |
బాఁయునట్లుచేయ నచ్చునాదుఃఖముల్ |
తప్ప- వానికేఁగి నిష్ఠాఁకిని ||

(33) సీసమాలిక -

ఇమ్మునాకాయుక్త-మెంతయుదానిలోఁ జదివెద సంతాప-లుదముడుతలు |
నిరంకనుబడ లేద-యీనామొగింబున .పాపంబుయెన్నిదె.బ్బునఁగొట్టె |
జేయ లేదాలోతు.గాయంబులకామఱి- .ముఖమున్నుతి.నాచరించు |
నందమా-సంపద.యందునాపరివార.మ వలెనన్నునోత్ర స.బుచ్చినావె |
యీమొగిమాతన.యింటిలోఁబడివేల.జనులనెల్లప్పుడుం.చినమొగింబు |
ఈమొగింబా-ను.నెల్లరుసూర్యుని.యటుకనఁజేసిన.యట్టిమొకము |
ఈమొగిమ-యన్నిచెట్ట.కెడిరినిల్చె |
గడకు నెదిరించఁబడియెనా.జ్ఞాచేత |
వెలయునీమోముసందున .పొల్చుచుగొప్ప |
ముఖముక్షణభంగురంబుబ.లోభిరవఁటు ||

(34) సీసమాలిక :-

పసరయుచునుంటి.నెటుపోల్చవచ్చునో.యేనున్నయీచెట.యీజగతికి |
జనులతోనిండుగ.జగమున్నయది-కాని-.యేదప్పనిచటమ.తెవరులేరు |
కాన-నేనటుచేయలే.-నైన-నెట్టిలో.శంట్లాలుపడియెద.దానికొటకు |
నాబుద్ధినేర్పరు.నామాత్రకా.లుగ-.నీరెండు-తలఁపులె.న్నన్నొకనెడు |
ఈతలంపులెసట్టు.నీచిన్ని జగమును.జనులచేనిండుగ.జగతియందు |
గలజనముక్తప్రకృతులనెల్లదెల్పుచు-.నేతలఁపునకైన.దృష్టిలేదు |
కనుక-మంచివిదైవమునుఁగూర్చి తేలుపుత.లపులుసందేహంబు.లఁజెనఁ |
గొనియె |

As thoughts of things divine,— are intermixed
 With scruples,
 As thus “Come, little ones;” and then again,
 “It is as hard to come, as for a camel
 To thread the postern of a needle’s eye.”
 Thoughts tending to ambition, they do plot
 Unlikely wonders: how these vain weak nails
 May tear a passage through the flinty ribs
 Of this hard world, my ragged prison walls;
 And, for they cannot, die in their own pride.
 Thoughts tending to content flatter themselves
 That they are not the first of fortune’s slaves,
 Nor shall not be the last; like silly beggars,
 Who, sitting in the stocks, refuge their shame,
 That many have, and others must sit there:
 And in this thought they find a kind of ease,
 Bearing their own misfortune on the back
 Of such as have before endured the like.
 Thus play I, in one person, many people,
 And none contented: sometimes am I king;
 Then treason makes me wish myself a beggar,
 And so I am: then crushing penury
 Persuades me I was better when a king;
 Then am I kinged again, and by-and-by.
 Think that I am unkinged by Bolingbroke,
 And straight am nothing. But whate’er I am,
 Nor I, nor any man, that but man is,
 With nothing shall be pleased till he be eased
 With being nothing.— (Music) Music do I hear?
 Ha, ha! keep time:— How sour sweet music is
 When time is broke, and no proportion kept!
 So is it in the music of men’s lives.
 And here have I the daintiness of ear
 To check time broke in a disordered string;
 But, for the concord of my state and time,
 Had not an ear to hear my true time broke,
 I wasted time; and now doth time waste me,
 For now hath time made me his numbering clock:
 My thoughts are minutes, and with sighs they jar

యిల్లలారాఠండు. పెండియుదరువాత. దిరిగిలొట్టియనుసూ. దిబిలమందు ।
 జొప్పించునట్లువ. చ్చుటయసాధ్యంబగు- బేరాస నెంతయుం. జెంచునూహ
 పన్నుగుట్రులనసం. భావితాద్భుతములి. కెట్టులశక్తి. వి. హీనమైన
 కొఱమూలినట్టియూ. గోలీ కఠినలోక. ముదగుతాప్రక్కయె. ముకలనాగ।
 నుండునాచెటసాల. మొండిగోడలజీల్చి
 చొప్పొనరింపవ. చ్చునొవఱియును।
 గారణమేమన-. నేరవాయవ్యయు
 - బరివోవువానిగ. ర్వంబుచందు।
 సంతోషమునగొన. సాగుతలంపులు
 . మొట్టమొదటగాని. తుట్టతుడకు।
 గాసి-భాగ్యమునకు. బానిసలైతాము
 . పొగలకుండుటకయి-. బొండ్లలోన।
 గూచుకండి-స్థిగ. గుండకతమవలె
 . మరదృష్టవంతులు. తొల్లియిట్టి
 యడుమబుకోచి-రిం. కెందఱోయిటు
 లుందు. రనుచొకతీరుత. న్వం జెలంగు।
 వట్టితిరపగాండ్ర. భంగినాత్రు. ఎం. బు
 నుజేసికొనెడు-రి. పోల్కి-నేను।
 నొక్కడనయ్యను. బెక్కందుగానాడు
 . కొనియెద-మఱియు. కొడుకుదృష్ట।
 వడలేదు-నేనొక. స్వమదొరక-బిదపన
 . బొచ్చగాడగుటక. నిచ్చగింప
 . బూన్చెస్వామిరోహ. మున్మఱియిట్లుంటి
 . వెనుకకడగదొక్కు. బేదఱికము ।
 . నొడబచుకరాజుగ. నున్న డే మేలుగ
 . బరగిరినంచు-నా. పైనిజేడు।

Their watches to mine eyes, the outward watch,
Whereto my finger, like a dial's point,
Is pointing still, in cleansing them from tears.
Now for the sound that tells what hour it is
Are clamorous groans that strike upon my heart,
Which is the bell: so sighs, and tears, and groans,
Show minutes, times, and hours ; but my time
Runs posting on in Bolingbroke's proud joy,
While I stand fooling here, his Jack o' the clock.—
This music mads me; let it sound no more;
For though it hath help madmen to their wits,
In me it seems it will make wise men mad.
Yet blessing on his heart that gives it me!
For 't is a sign of love, and love to Richard
Is a strange brooch in this all hating world.

మటలఁగఁబడినాఁడ-.మఱియునొక్కొంతలో
 .దాయానుచేదొర.తనమినుండి.
 యేదోయఁగఁబడు.ఁబంచెద-వెండియు-
 .నేనుఁదోడ్తోడనె.య్యెదియుఁగాను.
 గాని-నేనేమైన-.నేనకాదెవఁడును
 .మానవుండగువాఁడు.దేనిచేత.
 నై నసంతోషితుఁడైయుండనేరఁడు
 .కడకుఁదానెద్దియుం.గానియున్ని.
 వలససుఖంపడు.వటప-(పాట,నాలింతునా.
 .పాట-హాహాళయ.వదలఁజోకు.
 సంగీతమెంతయ.సహ్యంబుగానుండుఁ
 .దాళంబుతప్పి సం.దభకముచెడి.
 యానీరుగానుండు.సదిమానుఁష్యులబ్రతు
 .కులయొద్దికక-మఱి.యలవరుసగ.
 ఁదప్పుతీఁగెనిచటఁ.దాళంబుచెడెనని
 .చెప్పఁగల్గెదఁజెవి.చేతఁగాని.
 నాయవస్థయుమఱి.నాదుజీవితమునుఁ
 .గూరిచి-నాదుని.క్కువపుబ్రతుకు.
 •కాలముఁదప్పట.యాలించుచెవిలేక
 .పోయెఁ.కాలమువ్యధక.పుచ్చినాఁడ.
 .గావుననిష్ఠున.నాలమువ్యధచేసెఁ
 .గారణమేమనఁ.కాలమిపుడు.
 నలిపెదన్లెక్కొంచు,గడియారముగనన్ను -
 •మొనయునాదుతలంపు.ఱునిముసములు.
 వెండియునవిచెప్ప.వేడినిష్టూర్పు.తో
 ఁదమునీళ్లను.దుడిచిబాగు.

188.

M E R C Y.

సలుపనిదివట్లకు.ములుపోల్కి-నావేళలు
 .నగపచున్ పైగడి.యారమైన
 నాదుకన్దోయికి.న్దావలిహద్దుల-
 .నిప్పుడేగంటయో.చెప్పుధ్వనుతి
 నొకఘంటతీరుచ.నున్ననాడెదము.పై
 గొట్టుమూర్గులె.పరగుచుండు
 నిట్టూర్పులున్ గంటి.నీళ్లునుమూలుగు
 .లిగనిమనంబు.లా.వృత్తులుమణి
 కన్పచు. హారలు.గాని-సాకాము
 .నాహాతగర్వము.నన్నిలచుచు
 .బుగిడుచున్నది.వానిగంటలుకొట్టు
 .వాడనెనేలించి.పనులుసలుప
 సన్న వెళిగి.శేయు.చు.న్నదీ.గానము-
 .మతివద్దు.తెల్వి.శం.బలులకద్ది
 .పొడమించుటకు.దోడు.వడినప్పటికి-నాకు
 .గిప్పట్టుచున్నది.జ్ఞానుగును
 ముమ్మరముగ వెళిగి.బుట్టించుచని-మైన-
 .సదినాకువిచ్చించు.నతినిమదికి
 నిచ్చుదేవంబుసంతోష..మేమసంగ
 గుఱుతానుండుచదివేమ.కు-నమ్రతయును
 నాపయంజూపువేమవిం.తయగు.తొడవు
 సర్వమునసహ్యమైనయి.జ్ఞగమునందు

RICHARD III.

Act IV. Sc IV.

- 35 Ah, my young princes! ah, my tender babes!
 My unblown flowers, new-appearing sweets!
 If yet your gentle souls fly in the air
 And be not fixed in doom perpetual.
 Hover about me with your airy wings
 And hear your mother's lamentation.

MACBETH

Act. IV Sc. III.

- 36 Give sorrow words: the grief that does not speak
 Whispers the o'er-fraught heart and bids it break

MIDSUMMER-NIGHTS DREAM *Act. III. Sc. II.*

- 36 We, Hermia, like two artificial gods,
 Have with our needles created both one flower,
 Both on one sampler, sitting on one cushion,
 Both warbling of one song, both in one key,
 As if our hands, our sides, voices, and minds,
 Had been incorporate. So we grew together
 Like to a double cherry, seeming parted,
 But at an union in partition;
 Two lovely berries moulded on one stem;
 So, with two seeming bodies, but one heart;

(35) ద్వి॥ తొఱగిరాయకటన. నొరవిడ్డలారా
 పరువడి-నొముద్దు. పసికూనలారా
 నావిడకుండిన. ననలా-రకొత్త
 గావెలసిసమంచి. గదముక్తారా
 నంకెళ్ళవడబోకజ. మునిచేగాలి
 నంకమీ. యాతుమలె. గురుచునునమ్మ
 మీగాడ్పుతెక్కల. నెద్రలినామీద
 మూగుచుమీతల్లి. మొజ్జనువినుడు

(36) (1) ద్వి॥ పలుకులీవంతకు. బలుక లేనవగ
 బళువుమీటియెద . చ్చగులబ్రేకేపు

(2) నీ॥ మనము. నెచ్చెలి-నృప్తి. నొనరుచువేల్పుల
 . ఎరె-నిర్దురమునొక్క. పొక్క-మీద
 . గూచుండె- యొక. తాయ. జేచి జోడుగనొక
 . పాటబాధుచు- మన. పాశ్వములును
 . గరములుగొంతులు . మఱియుమనంబులు
 . నొక్కతెయున్నట్టు. లొక్కపూవు
 . నొకొల్పినామునూ. దురతోడనాలాగు
 . నెడబడినట్లుగ. నృప్తియుగలిసి
 యుండుపంతగుదొంతర. పండుపోల్కి
 రెండుపండ్లొక్కతోడిమెకు. నుండుకరణి

MUCH ADO ABOUT NOTHING *Act. IV. Sec. I*

37 Being that I flow in grief,
The smallest twine may lead me.

OTHELLO

Act. III. Sec. III.

38 O curse of marriage !
That we can call these delicate creatures ours,
And not their appetites. I had rather be a toad,
And live upon the vapour of a dungeon,
'Than keep a corner in the thing I love
For others' uses. Yet, 't is the plague of great ones.
Prerogativèd are they less than the base ;
'T is destiny unshunnable, like death.
Even then this forked plague is fated to us
When we do quicken.

Act. IV Sec. II.

39 What shall I do to win my lord again ?
Good friend, go to him ; for, by this light of heaven,

◆బొందులొప్పారు రెండుచూ.పునకుమాత్ర ।
మానకువేర్వేలుగాని◆నె.మ్మ నమొకటియె ॥

(37) ద్వి ॥ పసటలోనేదేలు .వాడఁగాఁబట్టి ।
ననుసన్నదారమై.పన్నప్పవచ్చు ॥

(38) స్త్రీ ॥ అక్కటక్కట పెండ్లి .యూపద-యూముచ్చ
•శైనజంతులువ న.పనుచుఁ జెప్ప ।
పచ్చును- మఱియుఁ.వార్తలు◆వార్తలు
•కావునునవి- యొక్క-కప్పుగుచు ।
నేలయడుగుదెలు.సాలగాలింబీల్చి
•బ్రతికెదఁగానినా.వలచినట్టి ।
వస్త్రపులోకొక.ధాగముపడు ధా
•గంబుచకిడ కొల్లి- .గా-నప్ప ।
వారికున్నయిదుమ కొల్లి.వారికన్న ।
•గేవలముభాగ్య- సత- .చాపటలుది ।
వదంబీంబునొగతి- యొ.◆పరిగి మూని ।
బ్రహ్మరత్న'డి సవిధియింపఁ.బడెనుమనకు ॥

(39) స్త్రీ ॥ తిరిగినావిభునిస్వా.ధీనపచుకొనుట
•కేనేమిచెయుదుఁ .పిఠుఁడి- వాని

I know not how I lost him. Here I kneel :—
 If e'er my will did trespass 'gainst his love,
 Either in discourse of thought, or actual deed
 Or that mine eyes, mine ears, or any sense ;
 Delighted them in any other form ;
 Or that I do not yet, and ever did,
 And ever will—though he do shake me off
 To beggarly divorcement—love him dearly,
 Comfort forswear me.

ROMEO & JULIET. *Act. I. Sec. II.*

- 40 My child is yet a stranger in the world ;
 She hath not seen the change of fourteen years :
 Let two more summers wither in their pride,
 Ere we may think her ripe to be a bride.

Act. V. Sec. III.

- 41 How oft, when men are at the point of death,
 Have they been merry ! which their keepers call
 A lightening before death : O, how may I
 Call this a lightening ? O my love ! my wife !
 Death, that hath sucked the honey of thy breath,
 Hath had no power yet upon thy beauty :

•యండకీవేగుమే.మన- నేనెఱుంగనే
 .నెట్టులనతనిఁబోఁగొట్టుకొంటి ।
 నో-సాక్షియీ•వియజ్ఞోతి-మోకరిలెద-
 .వానియిష్టమునకుఁ .•బ్రతిఘటించు ।
 నేనినా•యుల్లము.మానసవ్యాపార
 .మునఁగానినిక్కమా .పనినిఁగాని ।
 గాక- నాకన్నులు.•కణముల్ - లేక- మ
 .తేయిందిరియములై న.నితరరూప ।
 మందువేడుకపడెనేని.యతఁడునన్ను ।
 ఁదుచ్చమెనట్టివిడుదల.న్దూల్చెనేని
 వానినె ప్లన నేబిట్టు.వలవనియెడ ।
 ఁగల్గయగుఁగాతనాకుసౌ.ఖ్యంబుమిగుల ॥

(40) కం॥ నాపిల్లయింకలోకము ।
 లోపలఁగడుఁగొత్త - యేడు.లోపదునాల్గ్గా ।
 •దాపు- మఱిరెండు•పంటల ।
 కీపైజతఁగూర్పఁదగిన యీదుసవెలయున్ ॥

(41) సీ । మనుజులు•ప్రాణోత్క్ర.మణవేళనగుమొగం
 .బులనెంతతఁచుగ.నలరుచుందు ।
 రదిచావుతెల్పందు.రక్కటాయద్దాని
 .నెటు•ప్రకాశంబని.యేబిలచెద ।
 నోసినాప్రియురాల.యోనాదునిల్లాల
 .నీయూపుతేనియ.నీల్చినట్టి ।

Thou art not conquerèd ; beauty's ensign yet
Is crimson in thy lips and in thy cheeks,
And death's pale flag is not advanced there.

- 42 What's here ? a cup closed in my true love's hand ?
Poison. I see, hath been his timeless end.
O churl ! drunk all, and left no friendly drop,
To help me after ?—I will kiss thy lips ;
Haply, some poison yet doth hang on them,
To make me die with a restorative.

TEMPEST.

Act V Sec. I.

- 43 His tears run down his beard, like winter's drops
From eaves of reeds.

Troilus and Cressida

Act. IV. Sec. IV.

- 44 O heart heavy heart,
Why sigh'st thou without breaking ?
Because thou canst ease thy smart,
By friendship nor by speaking,

మృత్యువిప్పటికినీ. మేటిసౌందర్యము

.బోగొట్టగలశక్తి.బొందకుండె ।

నోర్వబడలేదునీవు- నీ.యొప్పిదము

♦ టెక్కి-యంబింతవలకునీ.చెక్కులందు ।

మఱియునీమోవి నెట్టగల .బరగుచుండె ।

నచ్చటికిమిది ♦ వెలిసిడ.మరుగలేదు ॥

(42) గీ॥ ఏమిదిచోట- నొకగిన్నె- .♦నామనోహ ।

. రకరసంలగ్నమైన దౌ.రా- విషంబు ।

వాని♦క పమృత్యుకరమయ్యె- .బరమలుబ్ధ ।

కోరితివయంతయు- మఱిమి.గుల్చలేద ।

♦ప్రణయబిందువా నాకుదో.డ్పడుటకింక ।

ముద్దలై డ్పదనేనునీ .మోపినిప్పు ।

డంటుకొనియుండవచ్చునే .మైనగొంత ।

విసము- నన్నదిచంపు♦ని.రవ్వతి♦చెలంగ ॥

(43) ద్వి॥ కాటుగన్నీర్వాని.గడ్డముతుదను ।

.జేరితెల్లునమంచు.చిన్నులమాడ్కి ॥

♦ (44) గీ॥ అక్కటాడెందమాబరు .వగుహృదయమ

ముక్కలైపోకనిట్టూపు .పుచ్చెదేల ।

.చెలిమిచేగానిపలుకుట.వలనగాని ।

నీవునీనొప్పిదప్పించ.లేవుకనుక ।

Act V. Sec. II.

- 45 (1) Ah, poor our sex ! this fault in us I find,
 The error of our eye directs our mind :
 What error leads, must err. O, then conclude,
 Minds swayed by eyes are full of turpitude.

WINTERS TALE.

Act. V. Sec. III.

- (2) I an old turtle,
 Will wing me to some withered bough, and there
 My mate. that's never to be found again,
 Lament till I am lost.

VENUS AND ADONIS.

- 46 (1) Hard-favour'd tyrant, ugly, meagre, lean,
 Hateful divorce of love, (thus chids she Death,) [mean.
 "Grim-grinning ghost, earth's worm, what dost thou
 To stifle beauty, and to steel his breath,
 Who when he liv'd, his breath and beauty set
 Gloss on the rose, smell to the violet ?
 If he be dead, —O no ! it cannot be,
 Seeing his beauty, thou shouldst strike at it ;—
 O yes ! it may. thou hast no eyes to see,
 But hatefully at random dost thou hit.
 Thy mark is feeble age ; but thy false dart
 Mistakes that aim, and cleaves an infant's heart.

♦ (45) 1 గీ॥ భౌరమాపాపపుంజాతి.నేరమిద్ది ।
 కనుగొనియెదమాలోన- మా.మనసునడుపు ।
 మాకనుంగవతప్పు- వే.మాటుదోస ।
 మునడిపించెడునదిపొర.పోవవలయు ।
 భళిరయ్యగల్గె నన్నీ వి.మునుగిందు ।
 నేత్రములనేలబడుమను.గీ. చములని ।

2 గీ॥ ఏకొకముసలిపావురా. - నెగిరెదను ।
 ♦గొండాకెండిసకొమ్మకు- .వెండియునట ।
 చొగిలుచుండెద నెన్నడు.కొప్పందిరాని ।
 - నామగనిగూచి నేను ♦సంతమగువలకు ॥

(46) 1 సీసమాలిక :—
 పాడుమొగముకూళి.తేడ- ♦విశ్వశగూప-
 కడుససహ్యముగ(బే)♦ .ముడినెడ పెడు .।
 ♦బక్కచిక్కినపంద- .♦పండ్లిగిల్చెడుఘోర
 .భూతమ- ♦మృత్యువుం.♦బూవునోడి ।
 నిందించునిట్లుల- నే.♦లపుర్వా-యెవ
 .డున్నపువానిదౌ.నూపుకసాగసు ।
 పా♦రిజాతముసకు .♦బరిమళమున్ -♦గులా
 .బుసకుదళ్ళి-న్ స్థిరముగనొసచున్ ।
 నటువంటివానిసో.యగమడంచుటకు-
 నెం.తో-వానియాపిరి.దొంగలించి ।
 పోదలంచితె-వాడు.పొలసినయెడ-

(2) If he did see his face, why then. I know,
He thought to kiss him, and hath kill'd him so.

47 " Wonder of time," quoth she, " this is my spite,
That, thou being dead, the day should yet be light.

RAPE OF LUCRECY.

48 O happiness enjoy'd but of a few !
And, if possess'd, as soon decay'd and done.
As is the morning's silver-melting dew
Against the golden splendour of the sun ;
- An expir'd date, cancell'd ere well begun :
Honour and beauty, in the owner's arms,
Are weakly fortress'd from a world of harms.

నయ్య.యోకాదదుట్టల •నుండఁబోదు ।

చూచిచూచియువాని .సొగసునీవుంబాడు

•సలుపుట-యశా-రటు.జరుగవచ్చు ।

కనుగొనుటకునీకుఁ.గన్నులులే-వైస-

•నెట్లులోచీదఱ.నొట్టినావు।

వెలయునీగు శిలావఱు. •పెద్దతనము ।

కాని-యా •లక్ష్యమునకునీ. •కడిదిమాయ ।

కోల •పెడఁబడియొక పసి.కుష్టువాని ।

గుండెవెండియు బ్రష్టలు.గొట్టుచుండె ॥

2 గీ॥ •వాఁడువానిమోము. •బరికించెనేనియు ।

నేలవేయిమాట. లేనెఱుఁగుదూ।

వాఁడుతలఁచినాఁడు.వానికయ్యదాడగ ।

ససఁగ-వానిఁజూపె. •త్రేఱఁగును ॥

(47) కం॥ కాలముదగుచోదృష్టం-బిటు ।

•లా •లలసయుఁబల్కె-నిచ్చియశా.నాయుడుమీ

వీలోక మెడిసిచెసఁగా ।

•నేలావెల్లిడిగనుండె.నింకన్బవలున్ ॥

(48) త॥ •కడుఁగొద్దమందిచే.గటకటా •కుడువఁ

•బడుహోయిసేహొక.పట్లజే •కూర్చ ।

•వడితోఁజెడెడుప్రాప్త.బంగరుతెండఁ

•గాయవేకువవెండి.కరఁగుమంచువలె ।

•మడిసెడు •తేది.కృష్ణమొదలిడక

- 49 My husband is thy friend, for his sake spare me ;
 Thyself art mighty, for thine own sake leave me ;
 Myself a weakling, do not then ensnare me ;
 Thou look'st not like deceit, do not deceive me :
 My sighs, like whirlwinds, labour hence to heave thee,

- 50 Why should the worm intrude the maiden bud ?
 Or hateful cuckoos hatch in sparrow's nests ?
 Or toads infect fair founts with venom mud ?
 Or tyrant folly lurk in gentle breasts ?
 Or kings be breakers of their own behests ?
 But no perfection is so absolute,
 That some impurity doth not pollute.
 Unruly blasts wait on the tender spring;
 Unwholesome weeds take root with precious flowers ;
 The adder hisses where the sweet birds sing ;
 What virtue breeds, iniquity devours :
 We have no good that we can say is hours ;
 But ill-annexed Opportunity
 Or kills his life, or else his quality.

మునుముందెతాదుడుపు.నొప్పందె-బరువు.

నొడలిసాగసుమతి.యుంజెందువారు

.కావజాలరువానిఁ.♦గడగండ్లనుండి॥

(49) ఉ॥ .నాదుమగందునీకు♦జెలి.

.నన్నుమిగుల్చుమువానిఁగూచి-నీ.

.♦వాదటగొప్పవాడవది.యైనఁ

దలంచుము-విడువనన్నునెం.

.తో♦దయ-మోసకానివలె.

దోచవు-నన్నిటుమోసపుచ్చ-కే.

.బేదను-బల్మిబట్ట-కొకపెట్టున

నావలియూపునిన్ను.

.గాఁ♦దెగఁదీయదాయె-నిటు

.♦కాటియపెట్టకుమాఁడుదానినిన్॥

(50) ఉ॥ ♦కన్నియమొగ్గనేలచొరఁ.గావలయు బరు-గేలపిచ్చుకల్.

వన్నినగూళ్లగుడ్లుపొద.వంబడునట్టులఁజేయుఁగోయిలల్॥

♦కన్నననీటిబుగ్గలను.గప్పలచేలవిసంబుఁగల్పెడు.

సన్నగమంచిడెందముల.♦సక్కెడుఁగొంటెతనంబదేల-తే.

♦డెన్నకతప్పనేలతన.యిచ్చిన♦యానతిఁ-గాని-దేనికిన్.

దిన్నగనుండదంతయుగణింపఁగ-ఁగొండ్రికలోపమంఁపెడున్॥

ఉ॥ ఎంతయులేతమొక్కలప.యింబడఁ♦దుంటరిగాడ్పొంచు-ఁబై.

♦ర్థంతనుగాబుమొల్చు-బుస.కొట్టెడుబిట్టలుపాడఁజిల్వయా.

పొంతనె-దోషమున్దొడరి.పుణ్యము♦గాఁచినదానిమింగు-దా.

నింతకుమంచిలేదు.దుర.ధృష్టముచెర్పఁగ రానిదేరికి॥

- 51 The patient dies while the physician sleeps ;
The orphan pines while the oppressor feeds ;
Justice is feasting while the widow weeps ;
Advice is sporting while infection breeds :
Thou grant'st no time for charitable deeds :
Wrath, envy, treason, rape, and murder's rages,
Thy heinous hours wait on them as their pages.
- 52 O, hear me then, injurious, shifting Time :
Be guilty of my death, since of my crime.
- 53 Poor hand, why quiver'st thou at this decree ?
Honour thyself to rid me of this shame ;
For if I die, my honour lives in thee,
But if I live, thou liv'st in my defame ;
Since thou couldst not defend thy loyal dame,
And wast afraid to scratch her wicked foe,
Kill both thyself and her for yielding so.
- 54 At last he takes her by the bloodless hand,
And thus begins " What uncouth ill event
Hath thee befall'n, that thou dost trembling stand ?
Sweet love, what spite hath thy fair colour spent ?
Why art thou thus attir'd in discontent ?
Unmask, dear dear, this moody heaviness,
And tell thy grief, that we may give redress,

(51) త|| .♦ఒలయునురోగివైద్యుడు నిదురింప--♦ననదయెండెడుఁ గూళ
 .హాయిగ మెక్క-
 .♦నలివిందుఁగుడిచెడు .న్యాయాధికారి .యల♦వితంతువునేడ్వ-
 .♦నాలోచనయును!
 .గలిగియాటాడురే .గఁగనంటుతెవులు- .మంచిపనులకు
 స.మయమునీవీవు!
 .కొలుచునీగంటలు .కోపమునుబ్బు- .మోసము- జెఱను-
 జం.పుటను- బంట్లవలె ||

(52) ద్వి|| వినుమనిల్కడ లేక .పీడించువేళ.
 .♦పొనరుచునానేర.మువలెనాచావు||

(53) త|| .ఏలనేచేయి-నీ.విట్టితిర్వానకు.వడఁకెడ-వీసిగ్గు.వలననిన్ని ప్టు!
 .తేలించిపరువునఁ.♦దివురుమునేనఁ.♦దఱలిననాగొప్ప.దక్కునునీకు!
 .♦వాలాయ- మటుకాని.పట్ల-నా ♦తివ్వ.నీతోడనిల్చును-
 .నీ♦చెలి♦న్బగతు!
 .జీలిచికావకి .♦చ్చెల్వునలొంగి .యుండుటచే ♦బాల.యుము
 దానితోడః

(54) సీ|| .వా ♦డెట్టకేలకుఁ .♦బాలినచేతితో .నాపెనుఁబట్టి
 యి.ట్లనఁగఁ♦దొడఁగె |
 .నేవింతకీడునీ .కెసఁగెను నీవిట్లు .వడకుచునుంటివో
 .వారుఁగంటి |
 .నీసాగసై నవ .న్నెజెఱచెనేవంత- .యెందుకీ విటులుంటి
 .వింపుఁదొఱఁగి |
 .వెల్లడియొసరించ .వేయక్కటకటనీ .వనట. దానిం
 దీర్ప.వచ్చునేము |

Three times with sighs she gives her sorrow fire
 Ere once she can discharge one word of woe:
 At length address'd to answer his desire,
 She modestly prepares to let them know
 Her honour is ta'en prisoner by the foe:

- 55 As through an arch the violent roaring tide
 Out runs the eye that doth behold his haste,
 Yet in the eddy boundeth in his pride
 Back to the strait that forc'd him on so fast,
 In rage sent out, recall'd in rage, being past:
 Even so his sighs, his sorrows. make a saw,
 To push grief on, and back the same grief draw.

SUNNETS.

- 56 When most I wink, then do mine eyes best see,
 For all the day they view things unrespected;
 But when I sleep, in dreams they look on thee,

.అనఁగముమ్మఱుదనఁపొక్కు .టగ్గియూరు.
 .పులనురగిలిం చెనొకజాలి.పలుకనుటకు
 .దొల్లిమిక్కిలి యాఁకువ.తోడఁదెల్పె
 .మగనికిన్ -దుట్టతుదకున.మృగువలనదు
 .పరువుపగపానిచేదీయఁ.బడెనటంచు॥

(55) సీ॥ .ఇటుకుతూమునఁగడు.నుటుముచుండెడునల
 .తనవడిఁగాంచుచూ.పునకుమించి.

.పరువిషు - నింక నె.గురుచుందుసుడివడి.
 .యెంతయుంబొడవుగ.నెదిగి - పెనుక
 .దన్నంబొదట్టినఁ.దటిమినయానీటి
 .పాయకెంతనితానఁ.బంపఁబడెనొ
 .యంతకింకెనెక్కి.యల్కముమ్మరమునఁ
 .గ్రమ్మటనదిపిల్వఁ.గాఁబడియెడు
 .నారహసగిసవ్వని .యూరుపులును
 .వాసివంతలుసలుపుఁ.పంబుచెలుపు
 .మొససిముందుకు వెతనుదొ.బ్బటకుమఱియు
 .దానినేలాగుటకు - పెను.దట్టుమఱు॥

(56) కం॥ కనుతెప్పమూసినప్పుడె
 .కనెడున్నకన్నుదోయి.కరమేమనఁబో
 దునఁగాంచువానిసరకు
 .నొనవినినుజూచునేను .గూర్కిడఁగలహన్॥

1 స్రగియంయది జీవితాపహాః। హృదయేకిం నిహితానహ నిమామ్।
విషమప్యమృతంక్వచిద్భవే। దమృతంవా విషమిశ్వరేచ్ఛయా॥
రఘువంశేనగః 8 శ్లోకః 46

2 ధృతిరస్తమితారతిశ్చ్యుతా। విరతంగేయమృతున్నిరుత్సవః।
గతిమాభరణప్రియోజనం। పరిశూన్యంశయనీయమద్యమే॥ శ్లో 66

3 కామంజీవతిమేనాథ। ఇతిసావిజహశాశుచమ్।
ప్రాకృత్యావృత్యమస్యాత్మం। జీవితాస్తీతిల్లజ్జితా॥ న 12 శ్లో 75

4 ఉపమాసమభూద్విలాసినాం। కరణంయస్తవకాంతిమత్తయా।
తదిదంగశమిన్యోదశాం। నవిన్శ్యేకశనాఃఖలు స్త్రియః॥ కుమార
సంభవే న 4 శ్లో 5

5 అహమేశ్వరతంగవతక్తనా। పునరంకాశ్రయణేభవామితే।
చత్వరైస్సరకామినీజనైః। ప్రియయాపనన్విలోక్యనేదివి॥ శ్లో 20

6 తమవేక్ష్యతురోదనాభృశం। స్తనసంబాధమూరోజఘానచ।
స్వజనస్యహిదుఃఖమగ్రితో। వివృతద్వారమివోపజ్ఞాయతే॥ శ్లో 26॥

వంశం

- 1 గీ॥ .ఈపువులదండయునుతెడఁబాపినయెడ ।
 .నాయెడఁదనిడగాననుఁ జంపజేల ।
 .యగువినముబ్రతికించుమం.దుగనొకపు ।
 .కాచునదివేల్పుటిచ్చునొ.కటవినమపు॥
- 2 గీ॥ .చనియెదిట్టతనము.జాతెనుదగులము । పాటఁచెల్లెను-దటి॥
 పండువుడిగె ।
 .దొడవుపనియపుడు.కడముట్టె-నాదగు । మెత్తపానుపెల్ల ।
 .రిత్తవోయె॥
- 3 గీ॥ .నాడుమగఁడుబ్రతికి.నాడని మిక్కిలి । యాపెతనదు వంత.నవల
 దోసె ।
 .నతనిపిలుకుమారుట.రసియుందొల్లి ।
 .బ్రతికియుంటినుచు.బడిసెసిగ్గు॥
- 4 గీ॥ .సారుకతనహొయ్యను.వారికెల్ల ।
 .నీమనెమ్మనుపొల్కియె.నెగడుచుండె ।
 .నట్టిదిదిగోయిపుడుపొందె.నిట్టిపాటు ।
 .వ్రయ్యబడకుంటి-గడుగట్టి.వారతివలు॥
- 5 గీ॥ .ఏనుఱుడుతజాడ.నిప్పుడేయరుదెంచి । మఱల
 నీగెఱుడియెడ.నిరవుకొండె ।
 .నేకానీన.కెఱుజాణతావేల్పు ।
 .చెలులచేసెజూడ.బడకముగదె॥
- 6 గీ॥ .అతనిజూచిగేడ్చె.నచ్చెల్వమిక్కిలి ।
 .గుబ్బులదరబాదు.కొనియెగుండె ।
 .తలుపుకెఱవబడిన.చెలువునదనవారి ।
 .యెదుటనువలవంత.యొకసెదగుగద॥

7 శశినాసహయాతికౌముదీ! నహమేఘేనతటిత్సలీయతే!
ప్రమదాఃపతివశాత్కాశితా! ప్రతిపన్నంహివిచేతనేరపి॥ శ్లో 53 ॥

8 నూనంతస్యాఃప్రబలరుదితోఽచూర్ణనతేత్రింప్రియాయా!
నిశ్వాసానామనిశితాః సూభిన్నాణాఃకథోష్ణమ్!
హస్తస్యస్థగముఖవసకలః పృక్తిలంబాలకత్వా! [శ్లో 23
దింశోఽకావ్యంవ్యగుహరరస్థిప్తకాంతేనిభృతా॥ మేఘసంచేశేన 2

9 నిశ్వాసేనాధికింబయన్లేశినాఽపిఃపట్నం!
శుద్ధస్నానాత్నిరుషమలకం నూనమాగండలంబమ్!
మత్స్యంగోగిఃకసముపరమే తస్యస్పృజోఽపీతినిద్రా!
మాకాంతంశీలయనసలిలోత్పడరుద్ధావకాశామ్॥ శ్లో 30 ॥

10 ప్రాయస్సర్వోభవతికరుణా పృత్తిరాద్రాంతరాతాత్ ॥ శ్లో 32 ॥

11 ఆశ్వాస్త్యవంప్రీతిమవిరహోదగ్ధిఃకాంతభింజే!
క్షేలాదాశుప్రియవృక్షోభామూటాన్నివృత్తిః!
సాభిజ్ఞానంప్రియాశుశలైర్వద్వచోభిమామాపి!
ప్రాతఃకుండప్రసవశిశిలం జీవింధారమృధాః॥ శ్లో 53 ॥

12 విరోచనేందీవగవారిబిందుభి! నిమిక్తబింబాధరచారుప్లవాః!
నిరస్తమూల్యాభరణానులేపనాః! స్థితానిరాశాఃప్రహదాఃప్రవాసినామ్॥
బుతునంశోదేన 2 శ్లో 12 ॥

7 గీ॥ .♦ వేలుపులబువ్వతోడనే. వెన్నెలచను।

.♦ మొగిలితోడుతఁగూడన.డఁగెడుమెఱపు।

.♦ పొలఁతుకలు పెనిమిటిజాడఁ.బోవుదురని।

. తెల్విలేకున్న వానిచేఁ.దెలియఁబడియె॥

8 చ॥ .♦ పొరిఁబారి నేడ్చుచుంటఁగడుఁ

.బొంగినకన్గవ-నూర్పువేడిచేఁ।

.♦ బరిసెవన్నియన్గలుగు.♦ వాతెఱతోడుత-నీవుగప్ప-♦డాల్।

.♦ పిఱువడుచందమామ♦వగ-♦వేలెడుముంగురులందడంగి-నా।

.♦ మురిపెపుముద్దరాలిచెయిఁ.బొందుమొగంబునిజంబుతాల్చెడున్

9 గీ॥ .మోవిచివురుఁగిందించునూ.పు.మెయి-♦నచ్చ।

.♦ తానమునబిరుస్సె చెక్కు.నానివేలు।

.కురులెగచుదానిఁగన్నీటఁ.♦దెరలునిదుర।

.గోరికలనై నఁగల్గునా.కూటమియని॥

10 ద్వి॥ .తరచుమెత్త నిగుండె.దగునెల్లవాడు।

.పరఁగుచుండునెనరు.♦పైకొనునడతి॥

11 గీ॥ .తొలి♦యెడయిక♦వనరెడునీ.చెలియనిట్టె।

.♦లూరడించి-తిరిగివచ్చి.♦యువిద♦సేమా।

.♦మనుపుపల్కుల♦నాసవా.లలర-ఁబొగ్గిస్తా।

.స♦సడలెడుమొల్లవంటిసా.యుసుఱునిలుపు॥

12 గీ॥ .నీలికల్వచూపు.నీటిచుక్కలఁదప్పఁ।

.బడిననొండమోవి.♦బెడఁగుచివురు।

.గిలిగిమగిలనె♦డయు.♦గరిలెలు-సింగార।

.ముడిగిఁసాసఁదొ♦టఁగి.యున్నవారు॥

- 13 హృదయమిషుభిః కామస్యాంతస్సశిల్యమిదంతతః ।
 కథముపలభేనిద్రాంస్వప్నే సమాగమకాణిమ్ ।
 నచసువదనామా లేఖ్యేఽపిప్రమాంసమవాప్యతాం ।
 మహనయనయోరుద్బాష్పత్వంసఖేనభవిష్యతి ॥ విక్రమోర్వశీయే ॥
- 14 మధుకరమదిరాక్ష్యాశ్శంసతస్యాఃప్రవృత్తిం ।
 వరతనురథవాసౌనై వదృష్టాత్వయామే ।
 యదిసురభిమవాప్స్యన్తన్ముఖోఽఛాసగంధం ।
 తవరతిరభవిష్య త్పుండరీకే కిమస్మిన్ ॥
- 15 సర్వక్షితిభృతాంనాథ । దృష్టాసర్వాంగసుందరీ ।
 రామారమ్యేవనోద్దేశే । త్వయావిరహితామయా ॥
- 16 రతిభేదసుస్తమపిమాం । శయనేయామన్యసేప్రవానగతమ్ ।
 సాత్వమిహైతదవస్థం । కథంసహేథాశ్చరవియోగం ॥
- 17 రత్నమితి నమేతస్మిన్ । మణౌప్రయాసోవిహంగమాక్షిప్తే ।
 ప్రియయాతేనాస్మి సఖే । సంగమనీయేనసంగమితః ॥
- 18 యస్సుప్తవాన్మదంకే । శిఖండకంఢూయనోపల్బుసుఖః ।
 తంమేజాతకలాపం । ప్రేషయశితికంఠకంశిఖనమ్ ॥

13 చ॥ .♦మది♦ననవిల్లు♦తూపులను.♦నూటికిగాయములందుచుండఁగా!
 .నిదురెటుపోవఁగాఁగలను.♦నెచ్చెలినింగలనై నఁబొందఁజా!
 .లుదునన-ఁబోని-చిత్తరపు.లోనయినస్సరివ్రాసిచూడఁగ!
 .లుదునననీరునాకనుల.లోనెటునిండకమాన ♦సంగడి॥

14 గీ॥ .♦మంపుకనులదాని.మాటఁదెల్పుమతేఁ♦టి!
 .లేక-చె♦లువజూడ.లేదొనీవు!
 .దానిమోలికమ్మ.♦తావినానితివేని!
 .♦తగులుకలుగుపెట్లు♦.తమ్మినీకు!

15 ద్వి॥ .♦పుడమితాలుపుమిన్న-♦ముద్దులగుమ్మ!
 .♦బొడఁగంటివేయంద.పుం♦గానలోన॥

16 గీ॥ .♦కూటమిబడలికనిదురఁ.గొన్ననన్ను!
 .బానుపందెన♦దప్పున్న.పగిదిదలఁతు!
 .వట్టినీవెట్టులిచ్చట.నిట్టియిడుమ!
 .బెంచు♦నిడునెడఁబాటునై.గించుచుందు॥

17 గీ॥ .♦పక్కిచేతనుఁగొంపోవఁ.బడినయట్టి!
 .♦మానికమునందు♦రతనమం.♦బాదలేదు!
 .నాకు-నద్దానినా♦యెలఁ.నాగతోడ!
 .గూడసంగడికాడనేఁ.గూచఁబడితి॥

18 గీ॥ .జుట్టుగోకుటచేఁబుట్టు.♦సుకముతోడ!
 .నేదినిద్దురఁజెందెనో.నాదుతోడను!
 .♦బొడమియున్న♦పురియునల్పు.మెడనుగల్గు!
 .♦నట్టి♦నట్టువపిట్టచు.నాకుఁబంపు॥

19 సర్వఃకల్యేవయసియతతే భోక్తుమథాన్ముఃటుంబీ।
 పశ్చాత్పుత్రైరుపహితభరఃకల్పతేవిశ్రామాయ।
 అస్మాకంతుప్రతిదినమిదంసాదయస్తీప్రతిష్ఠాం।
 సేవాకాకుఃపరిణతిరభూత్ స్త్రీషుకష్టోఽధికారః॥

20 అవిణామపుణవిడలరిణం ఏదంపేక్షిన్సం॥

21 సహి- జనోపహుదిమహదం సణపహంగదోతవోవణ। నిష్ఠిదారా ఏసి
 తతోఆరహలతగ్గదేణ ఆహిశా సణ ఏనలవృష్టిసంవుత్తా॥ అభిజ్ఞాన
 శాకుంతలే॥

22 తంజదిరోతమదగళహవద్వై హజహతస్సరాఏసిణోఅమలంవణిజ్ఞా
 హోమిత్త్యహాపించహమేఉవలం॥

23 సఖిలుసఖిలుబాణస్సన్నిపాత్యోఽయమస్మిన్॥
 మృదులిమృగశతీరేపుష్పరాశాపవాన్నిః।
 క్వబతహరిణకానాంజనితంచాతిలోలం।
 క్వచనిశితనిపాతావప్రజసారాశ్శరాస్తే॥

24 కింశిమిత్తం నాసు ఉమాదతో విశవోవణగమణ పరిస్సమస్స అత్తా
 పదం ఉవశీవో॥

25 దిలలమా ఉత్తమ్మ- ఏనాతు ఏచింతిదాళిలణసూ ఆమంతేది॥

26 కింవీలలన్తమంచపేట॥

27 యాన్యత్యద్యశకుంతలేతిహృదయం నంస్పృష్టముత్కంఠయా |
కంతస్తంభితబాష్పవృత్తికలుష శ్చింతాజడందశన్మ |
వైక్లబ్యంమమతావదీదృశమహా స్నేహదరశ్శౌకనః |
ప్రీడ్యంతేగృహిణఃకథంనుతసయావిశ్లేషదుఃఖై నన్వైః |

28 పాతుంనప్రసమంవ్యవస్యతి జలంయుష్మాస్వప్రీతేషుయా |
నాదత్తేప్రియమండనాయ భవతాంస్నేహేనచూషల్లవమ్ |
ఆద్యేషఃకుసుమప్రసూతి సమయేచూష్యాభవశ్శృంగవః |
సేయం గూతిశకుంతలా పతిగృహంసర్వైరనుజ్ఞాయతామ్ ||

29 వచ్చ-కింసహవానపరిచా ఇణంమంఅనుసరసి- అచిరప్రసూదా ఎజణ
ణీ ఏవిణావిశ్లేదోస్వ- దాణింవితునుంమ ఏవికహిదంతాదోచింత ఇ
స్సది శివశ్చహదావ||

30 ఉగ్గలితదబ్బకబలా మితిపరిచ్ఛత్తాణచ్ఛణామోరా |
ఓసరితప్రపత్తా ములంతిలస్సూవిలలదాఓ ||

31 శమమేష్యతిమమశోకః కథంనువత్సేయమాచరితి పూర్వమ్ |
ఉటజద్వారనిరూఢం నీవారబలింవిలోకయతః ||

27 త|| ఎడఁబాటునెఁవ్వగఁ నెదతాఁకఁబడియె
 నరుగుశకుంతల.యనుచిప్ప-ఁజెల్లు|
 .కడునాఁపఁబడినట్టి.కన్నీటఁగిలఁగె
 -ఁ.బనిదొఁటంగెఁనవ్వ.వంతన్నఁజూడ్కి-
 .యడవినుంఁజెడినాకె.యశారాఁవితాకు
 .కూరిమినిట్టిది-.కూఁతులనుండి|
 .విడికొఁగి.వసటల.వేగింపఁబడుచు
 .నెట్లుండువారలో.యెల్లఁగేస్తులును|

28 ఉ|| !సెవ్వతెముందుముమ్మాఁడిని.యింపకతాగిగదనీరు-ఁదాల్చుబో|
 .దెవ్వతెమిఁపయింజెలిమి.నింపయినంతపురాకుసాఁమ్మా-మి|
 .పువ్వుఁసమతయెవ్వతెకుఁ.బొల్పుగుపండువు-చెల్వనింటనా|
 .భవ్వనియీశకుంతల.యె.నింగునొసంగుడి.యాననెల్లరు||

29 ప|| కుతాఁసావాసముఁదొలఁగునన్నేటవెంబడించెదవు- సుంతసేపు
 లోఁనీళ్లాడుతల్లి నెడసియుం బెరుఁగుదానవే-నన్బాయు నిన్నిపుడు
 తండిఁ పెంచెడునుకి ఘట్టము||

30 గీ|| .నొళ్ల తెల్లుజాచి.లేళ్ల నొట్టునాడు|
 .కుండినెమలిఁగములు-.పండుటాకు|
 .లెల్లరాల్పుకొనుచు.నెల్లెడిపేగలున్|
 .గిరికిసీరుగాచుఁ.కిరణీసయ్యె||

31 కం|| ఁపట్టియెటనాఁవగకడ|
 .ముట్టు-నాయింటిగుమ్మమునఁదొలినీచే|
 .బెట్టంబడియిప్పటికిఁ|
 .బుట్టిసట్టులఁబెదరికున్న.మున్నున్న||

32 ఇదమశిశిరై రంతస్తాపాద్వివణా మణీకృతం ।
 నిశినిశిభుజస్యస్తాపాంగ ప్రసపికభితశ్శుభిః ।
 అనతిలులితజ్యాఘాతాంకం ముహుర్నణిబంధనా ।
 త్కనకవలయంనస్త్రితంనస్త్రితం మయావ్రతీస్తాత్యతే ।

33 ఇతఃప్రత్యాజేశాత్స్వజనమనుగంతుంవ్యవసితా ।
 తతస్త్రిత్యుచ్చైర్ద్వితగురుశిష్యేగురుసమే ।
 పునర్దృష్టింబాష్పప్రవరకలుషామపితవతీ ।
 మయిక్వాశేయతత్తత్సవిషమివశల్యంకహతిమామ్ ।

34 ఆలక్యదంతముకుళాననిమిత్తమహాసై ।
 రవ్యక్తవణారమణీయవచఃప్రవృత్తీ ।
 అంకాశ్రమప్రణయినస్తనయాన్వహంతో ।
 ధన్యాస్తదంగరజసామలినీభవన్తి ॥

35 వసనేపరిధూనరేవసానా నియమక్వామముభిధృతై కవేణీ ।
 అపినిష్కరుణస్యశుద్ధకీలా మమదీఘాంవిరహావ్రతంబిభర్తి ।

32 గీ॥ .చేయిలగడగా రేయి. రేయిగంటి;
 .వేడినీగారుటనంగు. వెలియుమాని।
 .క ములతో - నారికాయభుగ. గడువక - మని।
 .కట్టుజాటుకడియమెగ. బెట్టుచుందు॥

33 గీ॥ .ఇటఁజె సకదనవారితో. నేగఁదలఁచె।
 .నాగుమనియటదసయయ్య. యల్కఁబల్క।
 .గూళనౌనన్నదిరిగిక్. న్నిళులలమ।
 .గనినది-విసవుములికియై. కాల్చునన్ను।

34 గీ॥ .క తములేనినవ్వ. క తనఁగొంచెముతోఁచు।
 .వహ్మగడలముద్దు. వలుకులఁదొడ।
 .విడియఁగూర్మిగొనెడి. కొడుకునెత్తుకొనిన।
 .ముఱికినంటువాఁడె. పునెముసల్పె॥

35 గీ॥ .మకిలదుస్తుల-కట్టి నే. మముసవాడు।
 .నెమ్మొగంబునదడఁగట్టు. నెఱులతోడ।
 .సుద్దమానడవడిఁగల్గి. పెద్దతడవు।
 .తాలుచు నెనరుదుగునా వి. రాళినోము।

LOVE.

AS YOU LIKE IT— *Act II Sec IV.*

- 1 If thou remember'st not the slightest folly
That ever love did make thee run into,
Thou hast not loved :
Or if thou hast not sat, as I do now,
Wearing thy hearer in thy mistress' praise,
Thou hast not loved :
Or if thou hast not broke from company
Abruptly, as my passion now makes me,
Thou hast not loved.—

Act iii Sec. ii.

- 2 Heaven would that she these gifts should have,
live and be her slave.

- 3 Alas the day ! What shall I do with my doublet
and hose ? What did he when thou saw'st him ?
What said he ? How look'd he ? Wherein went he ?
What makes he here ? Did he ask for me ? Where
remains he ? How parted he with thee, and when
shalt thou see him again ? Answer me in one word.

శృంగార రసము .

1 నీ॥ . ఉరునడిననవిల్లుఁ. డుసికొల్పగానీవు. నెఱపినయేపాటి. నేరమైన ।
 . మఱచిపోయితివేని . మఱినీవువలచియుం. డగ లేదు- నీవిట్లు . నా తె
 టగున ।

ఁ. గూచుకొండినీ చెలి. న్నొరిచిపోగడుచు . వినువారలకు నెల్ల . విసుకు
 కలుగ ।

. సలుపనిచోనీవు. వలచియుండగ లేదు. కొం చె మైనం బరికి.ంచిచూడ ।
 . చెలఁగినా . మరులిపుడు . జేసి నట్లు ।
 . కతము చెప్పకనీ చెలి. కాండ్రునుండి ।
 . యీవుదబ్బునవిడఁబడి. మేగ వేని ।
 . వెండియున్నీవును నలచి.యుండ లేదు॥

2 ద్వి॥ . ఆపెకీసుగుణంబు. లజఁడు విధించె ।
 . నా పెదాసునిగన. న్న తఁడు సృజించె॥

3 వచనము॥ నేడయ్యో నామగవేసముతో నేనేమి చేయుదును- నీవు
 వానింజూచినపుడు వాడేమిచేసె- వాడేమిపల్కె- వాడెట్లు కా
 న్పించె- వాడెట్టిదుస్తుదాల్చె- వాడిచ్చటి కేలవచ్చెను- వాడు
 సన్నాచియడిగెనా- వాడెక్కడనుండెను- వాడునిన్నెట్లడఁబా
 సెను- మఱెప్పుడునీవువానిందిరిగిచూచెదవు నాకొక్క మాటబో
 ఁదే॥ ౪ మా॥

- 4 A lean cheek, which you have not ; a blue eye, and sunken, which you have not ; an unquestionable spirit, which you have not ; a beard neglected, which you have not :— but I pardon you for that, for simply, your having in beard is a younger brother's revenue.— Then your hose should be ungartered, your bonnet unbanded, your sleeve unbuttoned your shoe untied, and everything about you demonstrating a careless desolation. But you are no such man : you are rather point-device in your accoutrements, as loving yourself, than seeming the lover of any other.

Sc. v.

- 5 Think not I love him, though I ask for him.
 'T is but a peevish boy :—yet he talks well :—
 But what care I for words ? yet words do well,
 When he that speaks them pleases those that hear.
 It is a pretty youth :— not very pretty :—
 But, sure. he 's proud ; and yet his pride becomes him.
 He 'll make a proper man ; the best thing in him.
 Is his complexion : and faster than his tongue
 Did make offence, his eye did heal it up.
 He is not very tall ; yet for his years he 's tall.
 His leg is but so so ; and yet 't is well.
 There was a pretty redness in his lip ;
 A little riper, and more lusty red [rence
 Than that mixed in his cheek : 't was just the difference
 Betwixt the constant red and mingled damask.

4 వ॥ చొక్కుచాడ-నీకడిలేదు- గుంటవడినక- స్నదిసీకులేదు- మా
ట్లాడుటకుత్సాహములేనిమన- నదిసీకులేదు- సేక్కింపఁబడినగడ్డ-
మదిసీకులే- దందుకునిన్ను యమించెదనేమన వదివచ్చీరానిదికనుక-
ఁగాని నీచెడ్డుము బిగింపఁబడరాదు- నీబామిడికముకట్టఁబడఁ
గూడదు- నీచొక్కాయిచేయిగుండీలు తగిలింపఁబడఁ జనదు- నీ
జోడుబంధింపఁబడఁదగదు- మఱియు- నీయెడనున్న ప్రతివస్తువుం
గూడఁనసడ్డసేయఁబడిన పాడుకొత్తిని నిరూపించవలయుఁగాని నీవ
ట్టివాడవుకావు- పరులనువలచినట్లు కనిపించుటకన్న నిన్నే నీవువల
చినట్లునీయుడువునందు సరిగానుంటివి॥

5 నీసమాలీక:—

.తలఁపకునేవాని.వలచితినంచునే .నడిగినప్పట్టికే న.నతనిఁగూర్చి।
.వరికాని-వాఁడుము.సురుముఠిచిన్న వాఁ-డై ననింపలరమా.ట్లా
డువాఁడు।

.కానిప్పు-మాటల.తోనాకుఁబనియేమి-.వినువారిసంతవ.పెట్టువాని।
.పలుకులైనంగడు బాగుండు-నతఁడుసో.యగమైనవడ్చువాఁ-డం
తయంద।

.గాఁడుకాఁ-డై న-నిక్క-ము- కావరముకల.వాఁడు- వానిపొగరు
.వానికేదగు।

.వాఁడుచక్కని మగ.వాఁడగు- వానియం .దున్న యెక్కువవాని
వన్నె- మఱియు-

నతనినాటుకనేర.మావరించుటకన్న .వడిగదానిఁగుదుచు.వాని
చూడ్చి।

Act v. Sc. ii.

- 6 Your brother and my sister no sooner met, but they looked ; no sooner looked, but they loved ; no sooner loved, but they sighed ; no sooner sighed, but they asked one another the reason ; no sooner knew the reason, but they sought the remedy : and in these degrees have they made a pair of stairs to marriage, which they will climb incontinent, or else be incontinent before marriage.

HENRY VI PART III— Act II Sec. I

- 7 See, how the morning opes her golden gates,
And takes her farewell of the glorious sun :
How well resembles it the prime of youth,
Trimmed like a young man, prancing to his love !

యతఃడంత పొడవుకాఁ . డైన- నీడునకుఁద ,గినయంతయెత్తునఁ
దనరువాఁడు!

వానిదౌ కాలొక . పాశముగానుండు- .గాని- యాయది సరి.గా
ననఁగెడు!

నాతనివా తెఱ.నల రెనెఱ్ఱఁదనముక్తచక్క-గ-నదివాని. చెక్కులందు!
.గలుపఁబడినదాని .కన్నదళమృగు!
.పండుకావి-మఱియు-.నిండుకెంపు!
.నకువెలితిగులాబు.నకునెట్టులుండునో!
.వానిలోననట్టి.వాసి నెగడు॥

6 వ! నీయన్నయు నాతోఁబుట్టువున్దారసిల్లినతోడనే యొందురుం బరికిం
చిరి- చూచుకొన్న వెంటనే యొకరినొకరు వలచిరి- మోహించిన
తక్షణమె నిట్టూపునిగుడించి- గూపుపుచ్చినంతనే యన్యోన్య
ముంగారణ మడుగుకొనిరి- కతము తెలిసిన వెంటనేయుపాయము
వెతకుకొనిరి- మఱియు నీవరుసన్బండ్లికిమెట్లుకట్టి- రవివెంటనే వా
రెక్కెదరు- లేక- వివాహమునకు ముందుగానే కట్టుతప్పికవఁ
గూడెదరు॥

7 మ॥ కనుమావేకువయెట్టులన్దనదుబం.గాన్గమృముల్దీసి. వె!
.ల్లుననొప్పారుచునున్న పొన్గిన్సెలవున్గొన్నున్నదో- వల్పాక !
.తెనుఁగూడఁగ్గయిచేసికొంచువడినెం.తేతున్గొంచుబోవుసి!
.ల్లనిలేజవ్వనవేఃవితానసరిపో.లన్జాలెనో- వెండియున్॥

LOVE'S LABOUR'S LOST— *Act. IV Sec. III.*

8 So sweet a kiss the golden sun gives not
 To those fresh morning drops upon the rose,
 As thy eyebeams, when their fresh rays have smote
 The night of dew that on my cheeks down flows:
 Nor shines the silver moon one half so bright
 Through the transparent bosom of the deep,
 As doth thy face through tears of mine give light;
 Thou shin'st in every tear that I do weep:
 No drop but as a coach doth carry thee.
 So ridest thou triumphing in my woe.
 Do but behold the tears that swell in me,
 And they thy glory through my grief will show:
 But do not love thyself; them thou wilt keep
 My tears for glasses, and still make me weep.
 O queen of queens, how far thou dost excel,
 No thought can think, nor tongue of mortal tell.

Act v. Sec. ii.

9 (1) Fair ladies masked, are roses in their bud:
 Dismasked, their damask sweet commixture shown,
 Are angels vailing clouds, or roses blown.

8|| నీ|| .మిగులనాచెక్కిళ్ల .దిగజాటువలవంత. నెనయునీనిడువాలు. గనుల
చూపు!

.పోల్కి-నంతటితీయ. ముద్దిడఁగాలేదు. తెలవారినగులాబు. నలరు
నఁబడు!

.కొమ్మచుచిన్కుల. కుంఠైడిఁ లేబొద్దు- .నిండునాకన్నీళ్ల. నుం
డినీకు!

.మోమువెల్తురొసంగు. పోడిమిగా-నీడ. నెఱపెడులోతుఁము. న్నిటి
యెడను!

.వెండిచందురుడట్లు వెలుగఁడున గమైన- .నేనేడ్చునెల్లక. న్నిటియందు!
.మెఱయుదువీపు-ని. నక్రియుగుఱ్ఱపుబండి. కరణిమోయనిబొట్టో. క
టియులేదు!

.నాదుఁ పసటయందు .నన్గెలుపందుచు. దిన్నగఁగూచుఁజి .తిరి
గెనట్లు!

.నాలోనఁబొంగు క. న్నిగుఱఁగొంచెము .చూడుము- మఱి- యవి
చూపునీకు!

.నావంతనుండినీ. దౌవన్నియన్ - సరి. కాని-యుబ్బకుమునీ. లోననీవు!
.నునిచెడపుడద ములటునా. కనునీళ్లు!
.వెండియున్ -సన్నునింక నే. డ్పింతువీపు!
.రాగులకురాణి- నీదుఁవి. న్నాణము- మధి!
.తలపఁజాలదు- నాలుక . తెలుపలేదు||

9 (1) గీ|| .కొమరుగఁజ్రీలు మాటుము ఖములఁదాల్చు |
.నపుడుఁ మొగతొగులాబుల. యట్టివారు!
.వేసములవిప్పి తమవన్నె. వెల్లడించు |

MERCHANT OF VENICE— *Act III. Sec. II.*

- (2) Like one of two contending in a prise,
That thinks he hath done well in people's eys,
Hearing applause, and universal shout,
Giddy in spirit, still gazing in a doubt,
Whether those peals of praise be his or no ;
So, thrice fair lady, stand I, even so,
As doubtful whether what I see be true,
Until confirmed, signed, ratified by you.

MIDSUMMER-NIGHT'S DREAM— *Act V. Sec. I.*

- 10 The iron tongue of midnight hath told twelve.
Lovers, to bed: 't is almost fairy time.

PERICLES— *Act IV. Sec. VI.*

- 11 Here comes that which grows to the stalk ;— never
plucked yet, I can assure you.—Is she not a fair
creature?

.తఱినిమబ్బులదిగెడు న.చ్చరలు- మఱియు ।
.నందముగవికసించుగు.లాబుపువులు ।

(2) గీ॥ .వందెమునబోరునిద్రఱన్.బస్తుతిమఱి।
.యందఱియెలుంగువినుచుదా.నఖలజనుల।
.కనుమెడబాగొనచిత్తి.ననుచుమిగుల ।
.జపలచిత్రంబుతోడనా.సన్నతిధ్వ।
.నులుతనయవియొకావొయ.చ్చనికనంశ।
.యంబునంబరికించెడి.యతనిమాడ్కి ।
.నేనుజగదేకసుందరి.నిల్లు- నిచట।
.జూచునదినిక్కమోయను.చునరమరిక।
.బెనచి- నీవలనన్నిరూ.పింపబడుచు।
.బలవరచబడినమ్మతిం.పబడువఱకు॥

10 క॥ నడిరేయియినుపనాలుక ।
.నుడివెంబన్నెందు- వలపు.నూల్కనుమీరత్ ।
వడుకొందుసెజ్జలంది ।
.వృడుగడుగంధర్వవేశ.పొనరుచునుండెన్ ।

11 ప॥ తొడిమెన్నెఱుగునదిచటికివచ్చుచున్న దెవుడుం గోయబడలేదు-
నీకురూఢిగాజెప్పెద నా పెసాగసైనదికాదా ।

ROMEO AND JULIET— *Act I. Sec. I.*

- 12 Love is a smoke made with the fume of sighs;
 Being purged, a fire sparkling in lovers' eyes;
 Being vex-d, a sea nourished with lovers' tears:
 What is it else? a madness most discreet,
 A choking gall, and a preserving sweet.

Sec. v.

- 13 If I profane with my unworthiest hand ;
 This holy shrine, the gentle sin is this ,
 My lips, two blushing pilgrims, ready stand
 To smooth that rough touch with a tender kiss.

Act ii. Sec. ii.

- 14 See, how she leans her cheek upon her hand !
 O ! that I were a glove upon that hand.
 That I might touch that cheek !

THE TAMING OF THE SHREW— *Act I. Sec. I.*

- 15 I saw her coral lips to move,
 And with her breath she did perfume the air:

TEMPEST— *Act III. Sec. I.*

- 16 Full many a lady
 I have eyed with best regard, and many a time
 The harmony of their tongues hath into bondage
 Brought my too diligent ear ; for several virtues
 Have I liked several women ; never any

12 గీ॥ .వలపసఁగఁ వెచ్చనూర్పలఁ గలిగినపొగ |
 .కాముకులకన్కులందునఁ గాఁగిలుసగ్గి |
 .నాయకాఁ నాయకాఁ శ్రులక్ .బ్రబలుఁ కడలి |
 .వెట్టియున్ - జంపఁ - బెఁకఁగ - విషవన్ముతము॥

13 గీ॥ .నాతగనిచేతఁ నీఁ సావ.నహగుఁ గుడిని |
 . నేనుశుచిఁగావించితి. నేనిదగిన |
 .దండనగిదినాదు పె.దపులు రెండు |
 .సిగ్గుగలఁ తైధికులిపుండె. సిద్ధమఁ గను |
 .దలిరుముద్దసనాకర్కుతాఁకుఁ దువ్వ॥

13 ద్వి॥ .చేతఁ డెక్కిలిఁ జేచుఁ . చొప్పుముచూడు |
 .చేతొడవైననా .చెక్కిలంటుదును॥

14 ద్వి॥ . వెలఁదిపగడపుఁ మో.వి- కదలఁగంటి |
 .గలికి- యూర్పలగాలిఁ గమ్మనసత్పె॥

15 నీ॥ . పలుపుఁ బొలఁతుల .బాగుగ నేనార .సిచవాడ- నావాడి
 .వినికివారి |
 .మాటతేనియ .పెక్కు .మార్లుదాసింజేసి .నానావిధస్త్రీల .కేను
 .వివిధ |
 .గుణములఁబట్టి .మ.క్కువపడినాడను- .గాని- యెవ్వతెనఁ
 .గలిచట్టి

With so full soul, but some defect in her
 Did quarrel with the noblest grace she owed,
 And put it to the foil: but you, O you,
 So perfect, and so peerless, are created
 Of every creature's best.

TROILUS AND CRESSIDA— *Act. I Sc. I*

17 O, that ; her hand !
 In whose comparison all whites are ink
 Writing their own reproach : to whose soft seizure
 The cygnet's down is harsh,

TWELFTH-NIGHT— *Act. I Sc. I*

18 Love- thoughts lie rich when canopied with bowers.

TWO GENTLEMEN OF VERONA *Act. I Sc. I*

19 His little speaking shows his love but small.
 Fire that's kept closest burns most of all.
 They do not love that do not show their love.
 O, they love least, that let men know their love.

.చెలువుతో జగడము .చేసిదానినాబ్బడు .చేయులోపంబెద్ది .యూ
♦యొనరెడు।

ఁగనుక - నామనసారనే.కల్కినైవ ।
.నేనుమోహించలేదెన్నఁ .క్షైణ-ఁగాని।
.నీవెపరిపూర్ణురాలవు .♦నిరుపమముగ।
.నలువఁబడితివెల్లరి♦మెఱుఁగుల♦మొనవయి॥

17 గీ॥ .దానిపోల్కికెల్ల.♦ధవళిమ♦ల్క సీయగు।
.వానిస్థిగుపాటు.వాసికొనుచు।
.♦అంచప్పిఱెక్కి.యదితాఁకుటకు♦బిఱు।
.నద్దిరయ్యయద్ది .యాపెచేయి॥

18 ద్వి॥ .వలపుతలంపులు .ప్రబలుచునందు।
.నలరుపొదలచాటు .నందున్నియపుడు॥

19 ఉ॥ .తక్కువేవానివల్పసిమి.తంబగునాతనిమాటతెల్పెడు॥
.మిక్కిలిమూయఁగాఁబడిన .నిప్పడియెంతయుమందుచుండెడు॥
.మక్కువచెందలేరుతమ.మర్లగవచ్చఁగాఁబోనివార-ల।
.మృక్కయొకింతయేవలతు .రన్మలకున్దమప్రేమఁజూపువార్ ॥

20 Nay, would I were so angered with the same !
O hateful hands ! to tear such loving words :
Injurious wasps, to feed on such sweet honey,
And kill the bees that yield it with your stings ?
I'll kiss each several paper for amends.
Look, here is writ, —“ kind Julia.”— unkind Julia
As in revenge of thy ingratitude,
I throw thy name against the bruising stones,
Trampling contemptuously on thy disdain.
And here is writ —“ love-wounded Proteus.”—
Poor wounded name ! my bosom, as a bed,
Shall lodge thee, till thy wound be thoroughly healed ;
And thus I search it with a sovereign kiss.
But twice or thrice was Proteus written down :
Be calm, good wind, blow not a word away,
Till I have found each letter in the letter,
Except mine own name : that some whirl wind bear
Unto a ragged, fearful-hanging rock,
And throw it thence into the raging sea !
Lo, here in one line is his name twice writ,—
“ Poor forlorn Proteus ; passionate Proteus
To the sweet Julia : ” that I 'll tear away :—
And yet I will not, sith so prettily
He couples it to his complaining names.
Thus will I fold them one upon another :
Now kiss. embrace. contend, do what you will.

20 నీసమాలిక:— సరికాని- చానిపైఁ. •గినుక నాకట్టులం. బొడమె- సంతటి

ముద్దు. •నుదులఁ బట్టి

.చించినారేపాడు. నేతులారా. హాని. కరమగుకందినీఁగ-లటువంటి.

.తీయతేనెన్ గోలి. .తెంపున- నద్దానిఁ గూచిన్ తేడ్లలనుఁ .గుట్టి
కుట్టి

.•పొలయించునటు- నేను. ముద్దుఁ బెట్టెదబదు .ల్లాఁగఁ •బ్రత్యేకం
బు. కాగిదంబు

.ముక్కలకున్ - జూడు- .మిక్కడ వాయఁబడియె “ దయాఁగల్గు
జూ.లియ ” పయావి

.హీనజూలియ. •తావ. కీన •కృతఘ్న త. కున్ - బగదీతుచు. కొనుట. కేను

.•హేయతతోడుత. నీయుపేక్షన్ - గాలఁ. ద్రొక్కుచునీపేరు. తోటదంతు.
.నిటవాయఁగాఁబడి. యె “ .•సమ్రకరవిద్ధ. ప్రోటియన్ ” పా-పము
.పోటుపడిన!

.పేర-నామెదనిన్నుఁ .జేరుచుకొను సెట్ట. యెనీమగాయము. ల్లాను •దనుక ।
.వెండియు-నిట్లునే. వేటాడెదదీని. •మొనసియెన్ని కఁగల .ముద్దుతోడ ।
.గాని- రెండో- యటు .గాకమూడో .సారు .లీయెడం బోటియన్
.వాయఁబడియె ।

.నూరక నీవుండు. మోమంచిగాలి. నే. నా •కమ్రలోని •ప్రత్యక్షరంబు ।
.బరికించు వజ్రకొక .•పదమైన- నాదు •నా. మముతప్ప- నెగురఁజి
.మ్ర కుముపైకి-

.నుడిగాలి-యద్దాని. •నొడసి-భంకుననూఁగు. క • క్కులుగల •బండ
డ. కెక్కజేసి

.మఱియటనుండిభి. కరనముద్రంబున. •దిగదోయు-చూడు •మద్ది
ర. యుటను

Act iii. Sec. i.

- 21 That man that hath a tongue, I say, is no man,
If with his tongue he cannot win a woman.

Act v. Sc. iv

- 22 O, 't is the curse in love, and still approved,
When women cannot love where they, 're beloved.

VENUS & ADONIS

- 23 Even as an empty eagle, sharp by fast,
Tires with her beak on feathers, flesh and bone,
Shaking her wings, devouring all in haste,
Till either gorge be stuff'd, or prey be gone,
Even so she kiss'd his brow, his cheek, his chin,
And where she ends she doth anew begin.

.వానిపేరొక పక్షి.లోనవ్రాయుంబడె. .రెండుమార్లు “ కనికరిం
చెదగిన।

.♦దీనుడు (ప్రోటియన్..తెగ నేడ్చు) ప్రోటియన్..సొగసై నముద్దుల
జూలియాకు ” ।

.వానినేరించెద..నై న-మానెద-నంత.చక్క గానద్దాని.జతపటచేను!

.వాడుపొంగి లెడుతనపేర్ల.తోడఁగాన।

.వానినితీరుగానొక.దానిమీఁద।

.నొకటిఁజేచెద-నిపుడుము.న్దుంచు-కొగి।

.లించు-♦కలహించు-♦మిచ్చఁగా.వించుమీపు॥

21 ద్వి॥ .మాటాడునాఁడెల్ల.మగి వాఁడుకాఁడు।

.మాటలచేతఁజా.మలఁగెల్వకున్న॥

22 ద్వి॥ వలచినవారిఁజె.ల్వలువల్వకుంట।

వలపునకదితల.వంపునిక్కముగ॥

23 గీ॥ .ఎట్టులాఁకటడేగ వె.తెత్తె -ముక్కు।

.చేత-మాదముక్కు నెమ్ములు.చించిపై చి।

.తెక్కలాడించుకొనుఁచెట .మింగు-నటది।

.♦యటిముటిన్ ముద్దిడియెవాని.♦యవయవములు।

- 24 What seest thou in the ground ? hold up thy head :
Look in mine eyeballs, there thy beauty lies
Then why not lips on lips, since eyes in eyes ?
- 25 The tender spring upon thy tempting lip
Shows thee unripe, yet may'st thou well be tasted.
Make use of time, let not advantage slip ;
Beauty within itself should not be wasted :
Fair flowers that are not gather'd in their prime,
Rot and consume themselves in little time.
- 26 " Ah me ! " — quoth Venus " young, and so unkind ?
What bare excuses mak'st thou to be gone !
I'll sigh celestial breath, whose gentle wind
Shall cool the heat of this descending sun
I'll make a shadow for thee of my hairs ;
If they burn too I'll quench them with my tears.
- 27 What am I, that thou shouldst condemn me this ?
Or what great danger dwells upon my suit ?
What were thy lips the worse for one poor kiss ?
Speak, fair ; but speak fair words, or else be mute :
Give me one kiss, I'll give it thee again,
And one for interest, if thou wilt have twain.
- 28 Sometimes he scuds far off, and there he stares ;
Anon he starts at stirring of a feather :
To bid the wind a base he now prepares,
And whe'r he run or fly, they know not whether ;
For through his mane and tail the high-wind sings,

24 గీ॥ .ఎందుకటుక్రిందుఁజూచెద. వెత్తుసిరము।

.చూడునాకంటిపాప-లచ్చొటనునీదు।

.సాగనునెలకొను-ఁజూపులఁజూపులుండ।

.నేలపెదవులు పెదవులఁజెనయరాదు॥

25 మ॥ .♦మరుల్తున్తో♦ల్పెడునీదు♦వాతెఱ-ఁదలం. పన్నీదు లేయా. డెగ।

.నృణచున్దాని-చవిర్గొనంబడుటకు. నృళంబుగానుంటి-వి।

.స్త్రీఁబోఁగొట్టకు-మొంటి♦మీదొరికినం. లోజాటిపోనీకుమేల్
ముఱుగనాదుతనంతసోయగముప్రా. బోల్కివ్వడినిశ్రగా

26 మ॥ .అకటా-పిల్లఁడవంత♦మొక్కలుఁడవా-. యశాశా♦నెవంబేలయూ♦

.రకకావిం చెదుదాటిపోవుటకు- వే. డ్రింగ్గొనయాయెండ-నే।

.నిఁకఁడల్లాచేదనూర్పు♦గాదుపుల-నం. తేనా♦నెఱుల్విప్పినీ।

.డకునిన్దాచేద-వానికిన్గనులనీ. ట♦డప్పిపోదీచేద॥

27 చ॥ .ఎవతెనుఁదూలనాడెదవ. యిట్టలన-న్నటుగాకికేమిగొ।

.ప్ప♦వగచెలంగుగామనవి. పట్ల-దియేల-కసింఁగముద్దుపె।

.ట్లవలదెనీదు♦నాతెఱ-♦క. టా-పలుకందగువంచియందగాఁ।

.డవినుము-ముద్దునీవొకటి. డన్-గొనెది♦న్నదిన్దొత్తుడుత॥

28 సీసమాలిక:— .పారిపోవునొకపు. దూరముగా-మఱి. యటఁజేటిచూచె

దు-.నదిఁబడెను।

.♦జీమచిటుకుమనన-సిద్ధపడును♦జెచ్చె. రన్గాలిపడిచేడి. రన్కరింప।

.నెటుపర్విడెడునోలే. కెగురునోయెవ్వార. లెరుగరు-దానికే. వరములయెడ।

.మఱితోకనుండి-♦ము. వ్పరమగుగాడ్చు. తె. క్కలటులాడెడుకెందుక

లనువిసరి।

Fanning the hairs, who wave like feather'd wings
 He looks upon his love and neighs unto her ;
 She answers him, as if she knew his mind
 Being proud, as females are, to see him woo her,
 She puts an outward strangeness, seems unkind ;
 Spurns at his love, and scorns the heat he feels,
 Beating his kind embracement with her heels.
 Then, like a melancholy malcontent,
 He vails his tail, that, like a falling plume,
 Cool shadow to his melting buttock lent :
 He stamps, and bites the poor flies in his fume,
 His love, perceiving how he is enrag'd,
 Grew kinder, and his fury was assuag'd.

20 Hot, faint and weary with her hard embracing,
 Like a wild bird being tamed with too much handling
 Or as the fleet-foot roe that's tir'd with chasing,
 Or like the froward infant still'd with dandling
 He now obeys, and now no more resisteth,
 While she takes all she can, not all she listeth.

30 When he did frown, O ! had she then gave over
 Such nectar from his lips she had not suck'd
 Foul words and frowns must not repel a lover,
 What though the rose have prickles, yet 't is pluck'd
 Were beauty under twenty locks kept fast
 Yet love breaks through and picks them all at last.

.పాదాదా-నదితనజోదునుఁ బరికించి- . వెండియు-పకలించు- . బెంటికూడ
 . నెఱిగిసట్టులదాని. యెద-బదులాచుక- . దా. వలచినమ్మనకుగ. జ్వంబు
 తోడ
 . దావింతపడ్డట్టు- . దయమాలినట్టుల- . నెగిరితన్ను- . దమి. . నీసడించు!
 . నేలిక పద్ధతి. . నేవగించివగచు. ప్రజవలెబోతుగు. జ్వంబుతోక!
 . ముదుఁచుకొనెడు-నద్ది- . పదుచున్న . కలికితు. రాయిపోల్కిఁ జెమట. వో
 యుపిఱుదు!
 . లకునుఁ జలువనీడ. లనొసఁగఁ-దన్న నే. లను- . జలమునసీగ. లనుఁగ అచె
 దు!

. నెట్టులదీయలుక. నెఱయుచుక నన్నదో!
 . కాంచిదాని. గోడి. గయుగుఁదప!
 . నెనరుతోడమిగులఁ. . దనరాఁజెల్లారీ!
 . గోపమంతయుమగ. గుజ్జమఁచుకు॥

[వ్యాఁడు!]

29 త॥ . . లేమదావిగికాఁగి. లింపుచేవేడి . . సామ్యయలసటలఁ. జొక్కియ
 . వేమఱుఁ జేతరా. పిడిచేతమ- . కంబడుసెట్టెను. కడు వెంటఁదఱుమ!
 . . నేమటిడస్సిన. . యిట్టేపోలికను- . . బుర్గుగించిన పెంకె. బుడుతని
 మాడ్కి!
 . నామెచే. కొనుచాని. కంతకుకొప్పు. కొనెనామెకోరిన. కోర్కెకుఁదప్ప॥

30 త॥ . . పువ్వుఁడాతనిమోము. . . కట్టించుకొన్నఁ- . జెలితనపావిడి. చిన
 యెద-నకట!
 . పొలఁలియతనిపెద. పులనుండి కోలి. యుండద మ్మె యిఁదేన. నొ
 క్కి-ంతయైన!

- 31 When he beheld his shadow in the brook,
The fishes spread on it their golden gills ;
When he was by, the birds such pleasure took,
That some would sing, some other in their bills
Would bring him mulberries and ripe-red cherries

*
RAPE OF LUCRECY.

- 32 Then childish fear, avaunt ! debating, die !
Respect and reason, wait on wrinkled age ?
My heart shall never counter-mand mine eye ;
Sad pause and deep regard beseem the sage ;
My part is youth, and beats these from the stage.
Desire my pilot is, beauty my prize ;
Then, who fears sinking, where such treasure lies ?

.పెళుచగుమాటలు-వెండియు-మూతి.ముడుపులాఁపగ లేవు.♦పో-వ
ల్చువాని|
.నలరుముండ్లున్నఁగో.యఁబడెడు-♦సొగసు.దాఁగవలపుదా.నితాళ
ముద్దెఱచు||

31 గీ|| .వాఁడు నేటఁదనదు.నీడఁజూడఁ-దమ♦పు|
.వారదానిమీఁదఁ.♦బఱచుమీఁ♦లు|
.వాఁడుతారస్లి.వేడుకన్బిట్టలు|
.కొన్ని పాడుఁబండ్లు.కొన్నియిచ్చు||

32 నీ|| .నామొ-తెలివిమాలు.జంక -♦.నీలేచిపో -♦.తక్కించుకొనుచుశం
.శంబుచెందు|
.ముడుశలువడునీడు.కడవే♦చియుండు-న్యాయముమఱియున్విచా.
రమునునాదు|
.♦మది నెన్నటికినైచ.మళ్ళింపరాదనా.కన్ను-పో♦గలుగులు.కడయు
లోఁకు|
.తలఁపునుమా♦నికీ.దగు-నాదువంతుజ. వ్వన-మిదివానిని. బాఱఁ
దోలు|

.వడిగ♦రచ్చనుండి.నడిపించుననుఁగోర్కె-|
.నాకుఁజేతఁజిక్కి.నయదియంద|
.మిట్టిసమయమందు.నెవఁడుభయంపడు|
జారుటకట్టిసాము.♦పరఁగుచోట||

- 33 Her lily hand her rosy cheek lies under,
Cozening the pillow of a lawful kiss ;
Who, therefore angry, seems to part in sunder,
Swelling on either side, to want his bliss :
Between whose hills her head entombed is :
Where, like a virtuous monument, she lies,
To be admir'd of lewd unhallow'd eyes.
- 34 Without the bed her other fair hand was,
On the green coverlet ; whose perfect white
Show'd like an April daisy on the grass,
With pearly sweat, resembling dew of night.
Her eyes, like mari-golds, had sheath'd their light,
And canopied in darkness sweetly lay
- 35 Her breasts, like ivory globes circled with blue,
A pair of maiden worlds unconquered,
Save of their lord no bearing yoke they knew,
And him by oath they truly honoured.
These worlds in Tarquin new ambition bred ;
Who, like a foul usurper, went about
From this fair throne to heave the owner out.
- 36 The fault is thine,
For those thine eyes betray thee unto mine.

33 త॥ .తనకుముద్దిడనీక--తలిర్నకై--లేమ. చెక్కిటికడ్డంబు. చేరుటకలిగి
 .కొనకొనియిరుకెలం. కులమీటిపొంగె. డలగడ-పొందగఁ. దన
 కోర్కెననఁగ।
 .దనరునామిట్టలఁ. దగఁబూడ్వఁబడియె. బూవుబోడిశిరంబు. పొ
 లపుగ-నచట।
 .బొనరెడు-సతిగుండ. మువలెనాకల్కి -పోకిరికనులన. బృత
 మువడంగ॥

34 ఉ॥ .ప్రక్కకుమించిపచ్చనితి. వాసిపయింజెలువారుకల్కి-దౌ।
 .శక్కినచేయి-ముత్తియపు. తళ్ళనఁజెమ్మటగమిత్రపచ్చికన్।
 .నెక్కొనిరేయిమంచుమయి. నిండినతుమ్మిపువట్టలొప్పెడున్।
 .మిక్కిలిచీకటిన్ముడిగె. నెచ్చెలికన్నులుతమ్మలొయనన్।

35 త॥ .నీలంపునొరడాల. నెగడుదంతమ్మ. కాయలట్లుండుచ. స్థవ-గెల్వఁబ
 డక।
 .కాతెడుకన్నెలో. కంబులజోడు--లాతినాజంటకొ. ల్వఁగలేదు
 తనదు।
 .నేలికడ్డప్ప-నెం. తేగారవింపఁ-బడువానిచేతను. బాసనుబొంది।
 .చాలకొత్తాసను. నలుపగసదియొ. డసెజోడు. దానియొ. డయవె
 లిసేయ॥

36 ద్వి॥ .ఈయెడఁదప్పనీ-వేమన-నాకు।
 .నీయలచూపులే. నిన్నప్పగించె॥

శృంగారరసః.

రఘువంశే స 6 శ్లో 81 ||

- 1 సాయూనితస్త్రిన్నభిలాషబంధం । శశాకశాలీసతయాననకుమ్ ।
రోమాంచలక్ష్యణసగాత్రయస్త్రిన్ । భిత్వాచిరాకామదరాలకేశ్యాః ॥

శ్లో 82 ||

- 2 తథాగతాయాంపరిహాసపూర్వం । సఖ్యాంసఖివేత్త్రభద్రదాబభాషే ।
ఆర్యేనృజామోన్యతత్యధేనాం । వధూరసూయకుటిలందదళః ॥

స 18 శ్లో 52 ||

- 3 అధమధువనితానాంనేత్రవిర్వేశనీయం । మనసిజతరుఘ్నస్పంరాగబం
ధప్రవాలమ్ ।
అకృతకః సైరర్వాంగీణమాకల్పజాతం । విసితపదమాద్యంయశాపనం
సప్రపేదే ॥

కుమారసంభవే స 3 శ్లో 66 ||

- 4 హరస్తుకించిత్పరిలుప్తధైర్య । శ్చంద్రోదమూరఃభగవాంబురాశిః ।
ఉమాముఖేన్దిబఫలాధరోక్షే । వ్యాపారయామానవిలోచనాని ॥

స 5 శ్లో 8 ||

- 5 తంవీక్ష్యవేపథుమతీ సరసాంగయస్త్రి । నిక్షేపణాయ పదమాద్భుత
మద్యహస్తీ ।
మాగ్గాచలవృత్తిక రాకులితేవసింధు । శైలౌఢితాజతనయానయయా
నతస్థా ॥

సిం గా ర ము

- 1 గీ॥ .ఉవిదయాఃకోడెకానియం.మన్నవలపు।
 .దెలుపఁజాలకయుండెను.దిటవులేమి।
 .బయులువడెగగుర్పాటునె.పంబుతోడ।
 .నొక్కు-నెఱుఁగులాపెయ్యెనుండియదియు॥
- 2 గీ॥ .వెలదియట్లగుడుః బల్కె-- వెండిబెత్త।
 .మూనుచెలి-యమ్మచోవున.మొండెడకని।
 .సవ్వలాటకు-ఁచిదపనా.పవ్వనోడి।
 .కోటచూపుల-దానిగ.గొనియెసల్లి॥
- 3 గీ॥ .అంతఁజెలువలక్కవ.లానుకల్లు।
 .చిగురువిల్లుడమాఁగికుపూ--తగులులిలియ।
 .తొడవొడలికెల్ల-చనకుదా.వోచుగడన।
 .హూయలుతొలిపెంకి-జవ్వన-మొందెనతఁడు॥
- 4 గీ॥ .విసపుమేతరికూడ-జా.నిల్లిపొడుచు।
 .తటిగడలివలెనొక్కింత.యుటిదిగ్గి।
 .పర పెదనచూపులగొండ.పండుమోవి।
 .నెగడువలిమిడిఘటకూతు.మొగముందు॥
- 5 గీ॥ .వానిజూచి-చెమట.వట్టి-వడకుపుట్టి।
 .యడుగుపెట్టలేక-యాగలేక।
 .దారిపడ్డుకొండ.తాకుననుడివడు।
 .వంకవలెవలిమల.పట్టియండ॥

స 6 శ్లో 83 ॥

6 ఏవం నాదివిదేవమేకా । పాశ్వేకాపతురసోముఖ ।
వీలాకమలపత్రాశి । గణమామారపార్వతీ ॥

స 7 శ్లో 74 ॥

7 తయోస్సమాపగ్నిషుకాతరాణి । కించిద్వ్యవస్థాపితసంహృతాని ।
ప్రీయంబ్రణాల్లసాణమన్వభూవ । న్నన్యోన్యలోలానివిలోచనాని ॥

స 8 శ్లో 2 ॥

8 వ్యాహృతాప్రతివచోనసందధే । గంతుమైచ్ఛదవలంబితాంశుకా ।
సేవతేస్మశయనంపరాజుక్రమి । సాతథాపిరతయేపినాకినః ॥

స 9 శ్లో 30 ॥

9 నేవధ్యలక్ష్మీందయతోపక్లృప్తాం । సన్మేరమాదశకతలే విలోక్య ।
అమంతసౌభాగ్యవశీషుధుర్య । మాత్రానముద్భూతవిలక్యభావా

మేఘసందేశే స 2 శ్లో 21 ॥

10 తన్వీశ్యామాశిఖిదశనా పక్వగింబాధరోష్ఠీ ।
మధ్యేక్షామాచకితహరిణీ ప్రేక్షణానిష్పనాభిః ।
శ్లోణీభారాదలసగమనాస్తోకసమస్తనాభ్యాం ।
యాతత్రాప్తీయువతివివయేస్పృష్టిరాద్యేవధాతుః ॥
శృంగారశిలకే ॥

6 గీ|| .చెస్వచుండనిట్లు.♦జేజేలరుసిమిన్న।
 .తండిచెంత వాంచి.తనమొగంబు।
 .కేలఁబట్లకొన్న.కెందమ్మిరేకుల।
 .♦జగముతల్లి లెక్క.నలుపుచుండె||

7 గీ|| .కూడుకొనుటయందు.♦గొంకునందుచు-సుంత।
 .నిల్వఁబడుచు-మఱిమఱిల్పఁబడుచు।
 .నోరచూపులప్పు.దొండొంటఁదవులుచు।
 .♦నానకట్టుచేన.ణంగఁజొచ్చె||

8 గీ|| .పల్కరించఁగఁబడి .బదులుమాటాడదు।
 .♦పొదువఁబడినపైటఁ.బోవనెంచు।
 .♦మెత్తనూర్కొగమన.♦నత్తమిల్లెడునైన।
 .నాపెమ్మిత్తగొంగ.♦హళికయ్యె||

9 గీ|| .పెరిమిటియొనచున్ సింగారముఁ కలునగు।
 .తనకుచుండగ నద్దమం దునఁగన్ గొని।
 .♦యెదువల♦మేలుబంతి కా .నంచుమగుల।
 .♦సిబ్బితినంబునందలఁ .చెవదిలోన||

10 గీ|| .వల్చనిమైదీగఁ.బరగెడునెలనఁగ
 .నడుజవ్వనగున.న్దు.చు♦దామ।
 .నూదిపల్చలున.సొంపగుమ్మియ
 .నిండాఁరఁబరిపిన.దొండపండు।

11 పాశ్చాత్యవిజ్ఞప్తియమ్మనీయా | తత్తే వినేయూదివసాఃకియన్తః |
సంప్రత్యయోగ్యస్థితి రేషణేశః | కరాహిమాంశోరపితాపయన్తి ||

(1) దూతీర్వ హాక్మో మహో నిఖిలమ్మ దు క్తం |
సత్వాస్పశీపరహితపరివణా స్తిలోకే |
శ్రాన్తా సిహా క్మవ్యనుబాగిగతా మదన్తం |
సిన్ధ్య స్మికుత్ర సుక్మతా వినిశ్చితేషు |

(2) దష్టంబింబధియాథ రాగ్రిమరుణం పర్యాకులోధావనా |
ద్ధమిల్ల స్తిలకంశ్రీమాంబుగలితంభిన్నా తనుఃకంటకైః |
ఆకణజ్వరకారికంకణ రుణతాకరం కరాధూన్వతి |
కింభ్రామ్యస్యటవీశుకాయకుసుమాన్యేషాననాన్దాగ్రహీత్ ||

(3) మాసమ్మాసమనామనాగపితం నాలోక తేవల్లభమ్ |
నిర్యాతేదయితే నిరర్థమమంబాలావరంతప్యతే |
ఆనీతేరమణేబలాత్పరిస్కృతే మోనంసమాలంబతే |
ధత్తే క్షంభగ తానసగాన్ప్రియశమమ్ నిగతంతుకాష్ మపునః ||

.నగెడువా తెఱఁగల.♦ననఁబోడి
 నన్నని.♦కొనుకుల్కెడు♦మచ్చ.కంటిబెదురు।
 .లేడిచూపులవన్నె.లాఁడి-లోఁతై నపా
 క్కిలిఁగల్గు♦చిలుకల,కొలికి-పిఱుఁదు।
 .బరువుమైనడ్చుమ్లెన .వంగుసుంత ।
 .చన్నుఁగవ♦వేఁగుతోడఁ నే.♦యన్నమిన్న।
 .యలరుదుండెడు-ఁజెలువల.నలుపఁదలఁచి।
 .నలువయొనరించుతో♦లిమచ్చు♦నాఁగనచట॥

11 గీ॥ .ఇదిగొనావిన్న పంబుమా.తోలువాఁడ।
 .గడపునదికొన్ని పూటల.క్కడ నెనీవు।
 .ఇప్పుడిత్తావుసరిపడ దించుకయును।
 .బొనరుచున్నాఁక-♦చలివెల్గు.♦మినుకుల్కె॥

1 గీ॥ ఏనాచెప్పిన దెల్ల చెలీనలిపితి।
 వార-నీలాగుమేల్సేయు-వారులేరు।
 కోమలీడస్థిత కటనా-కొఱకుఁబోయి।
 పాటువడకున్నఁబున్నెము-ల్వచ్చునెచట॥

2 గీ॥ దొండపండనికొఱి కెనీ.తొగరుమోవి।
 చెమ్మటంబొట్టుపరుగునం-జెనరెఁగొప్ప।
 ఒడలుఱకువడెన్ముద్ల-ఁగడెములసడి।
 నడరకడవిచిల్కకిదెపూ-ల్వడ సెవదిన॥

3 చ॥ చెలువుఁడుమొక్కినగ్గనదు-చిన్నదిసుంతయునై ననెంతయు॥
 బొలయలుకన్ మగండెడయ-బొక్కుచునుండెడునీమెయెప్పుడు॥
 బలిమిఁజెల్వసింజెలులు-వజ్రకుఁదెచ్చిననూరకుండునా।
 తఁడరుగనిచ్చగింపమఱితాల్చెదఁగుత్తుకనంటుపానముల్॥

(4) కర్ణాదుంతుదమేవకోకిలరుతం తస్యాశ్రుతేభాషితే ।
చంద్రేలోకరుచిస్తదాననరుచేఃప్రాగేవసందశణాత్ ।
చక్షుర్మీలనమేవతన్నయనయోరగ్రేమృగీణాంవరం ।
హైమివల్యపితావదేవలలితా యావన్నసాలక్ష్యతే ।

వికృమార్వశీయే ॥

12 తుల్యనురాగపిశునంల తాథాబంధం ।
పత్రేనివేశితముదాహరణాంప్రియాయాః ।
ఉత్పత్తులంఘమసఖే మదిరేక్షణాయా ।
స్తస్యాస్సమాగతమివాననమాననేన ।

13 గూఢంనూపురశబ్దమాత్రమపి మేకాంతంశ్రుతౌపాతయేత్ ।
వశ్యాదైత్యశనైఃకరోత్పలవృతేకున్వీతవాలోచనైః ।
హరేత్ప్రేక్షిత్వన్నవతీర్యసాధ్వసవశా న్మందాయమానాబలా ।
దాశీయేతపదాత్పదంచతురయాసఖ్యమమోపానికమ్ ॥

14 అనధిగతమనోరథస్యపూర్వం । శతగుణితేవగతామయాత్రియామా ।
యదితుతవసమాగమేతచైవ । ప్రసరతిసుభృతతః కృతీభవేయమ్ ॥

15 ఇదంరుణాద్ధిమాంసవక్త్రం । మంతఃకర్వణితషట్పదమ్ ।
మయాదష్టాధరంతస్యా । స్పృశీత్కారమివాననమ్ ॥

4 గీ॥ ముగుదవల్కఁగోయిలనుడి-యగునువెగటు!
చానమొగమగపడుదాఁక-చుందురుపన!
కన్నుమూయమేల్లెల్లాపె-కనులయెదుట!
చేడఁగనకున్నవటకింపు-పైడితీఁగె॥

12 గీ॥ .తేలుపుచుసరివలపఁనుఁగు.తలఁపుఁగల్గు ।
.నాచెలువమాటయాయాకు.నందమరెడు!
.నెఁయుకనెఱ్ఱలుగలనా.ఁయంతిమోము!
.నాదుమొగమతోఁగూడిన.ఁమాదిరిజెలి॥

13 త॥ .పదుతనావీనులం.బరఁగఁ •మంతనము .నందందెచప్పుడావంతయు
నైన!
.ఁపడిలేక నెనువెన్నఁ.ఁనుదెంచిమూయుఁ గాతనాకర్ణవఁ.ఁగైదా
మరలను!
.జదుపుమైనీవేడ.ఁచక్కటికిదిగి .వడియంతయుందగ్గి.బలిమిమైనాదు!
.కడకునేర్పగుచెలి.కత్తెచేఁవేఁబ .జెడునడుగడుగున,ద్దింపగఁబడు
చు॥

14 గీ॥ .నాదుగోరికతీరకు.న్నతటిమునుపు!
.రేయినాకబృదున్నాఱు.రెట్టలగుచు!
.నీదుకూటమియందట్లు.నెగడునేని!
.పునెమునాదె-చక్కనికను.బొమలదాన॥

15 గీ॥ .లోనఁజమిలిముక్కాలియె.లుంగుఁగలిగి!
.నట్టియీఁతమ్మినన్నరి.కట్టుచుండె!
.వడినాచేతఁగటవగఁ.బడినపెదవి!
.ఁమొరయునెగయూపుఁగలదాని.మోమువలెను॥

16 యద్యచ్ఛృణోతి శృంగారకృదప్యవంధ్యయోః । పథిస్థితాసుందరియస్యనేత్ర
యోః ।

త్వయావినానానా-పిసముత్సుకోభవేత్ । సఖజనస్తేకిమయాథసాహృదః॥

17 అమోఘ-లదావిడవేపఆవలీవైజలంతి ఆమేలగా-సహిమో ఆవేహిదా ।
ఃణమ్ । సుమరేసిష్ఠ్యవదంతి శ్లోవలణమ్ ॥

18 ప్రియమాచరితం లతే-స్వయామేగిమనే-స్యాః క్షణవిఘ్నమాచరన్త్యాః ।
యనియపురవ్యరాశనేతా । పరివృత్తాథాముఖమయాద్యదృష్టా॥

19 కిదవలహుహిలకృత్తహం- అనుగతిం గేణ హేమిన్తుదక్షిణస్సవేకిద
పచ్చాత్తావస్యభౌఆమి ॥

20 కార్యాంతరితీత్య-ంతం । దినం మయానీతమసతికుచే ।
ఆవినోదదీఘయామా । కథం నురాత్రిగమయితవ్యా ॥

21 కుసుమశయనం సప్తగ్రానచంద్రమరీచయో ।
సచమలయజనర్వాంగీణం నవామణియస్తయః ।
మనసిజకుశంసావాదివ్యామమాలమహాహితుం ।
రహసిలఘుయోదారభౌవాతదాశ్రియణీకథా ॥

22 ఇదంతయారథక్షోభా । దంగేనాంగం నిపీడితమ్ ।
ఏకం కృతీశరే-స్మిన్ । శేషమంగంభువోభరః ॥

16 గీ॥ .♦ఏకతముననయ్యు.నీవొకమార్తెన.

.నెవఁకంటఁబడెదొ.♦యగురుబోడి.

.♦బాళిఁజెందునీవి.రాళివాఁడున్తోడ.

.చెలులమాటవేరె.చెప్పనేల॥

17 ప॥ అమ్మా నాపేరునీఁగెచివురుఁడగులుకొన్నది- చెలీదీఁవిడిపించు-
నెచ్చెలీయినామాటఁ దలంచుచుందువుగదా.

18 గీ॥ .ఆపె♦పోకకొక్కనిమన.మడ్డునొచ్చి.

.తీవమేలొడఁగూచి.తీవనాకు.

.♦ఁగ్రమ్మఱన్వొలుఁగంటిసీ.కననిపుడు.

.కన్పడెసగముదిప్పొమొ.గంబుతోడ॥

19 ప॥ మోసగాఁడ- చుల్కానిడెందముఁగలదానఁగదానేను- వేడికొల్లెకొ
సకున్నాను- గాని- పలుపురనువిదల్గొడివగచు నీకుజడిసెదను.

20 గీ॥ .పనివడుటచేసడంగిన.♦బాళిఁగల్గి.

.పవలునడుపఁబడెదొదులి.బృందీశక.

.పొడవుజాములవేడుక.లడయురేయి.

.యెటులనాచేఁగదుపఁబడు.ఁకమీఁద॥

21 గీ॥ .అలరుచానువుగానివె.న్నెలయుఁగాని.

.గందమున్మానికపుశీర్లు.గానినాదు.

.♦మరునివెతఁనీపఁజాల♦వ.చ్చరయుఁగాని.

.దాని♦కతగానితప్ప♦మం.తనమునందు॥

22 గీ॥ .అరదమొరగఁగనాపెమై.నొరయఁబడియె.

.నిచొటునామేనియందున.నిన్దియొకటి.

.♦పునెము♦పొసరించె-నాయెడ.లునమిగిలిర.

.♦తావునంతయుఁ♦బుడమికెం.తయునుబరువు॥

23 అనేనకల్యాణిమృగాలకోమలం । వ్రతేనగాత్రంగ్లపయస్యకారణమ్ ।
ప్రసాదమాకాంక్షతియస్తవోత్సవః । సకించ్యమాదానజరఃప్రసాద్యతే ।

అభిజ్ఞానశాకుంతలే ॥

24 యోచ్యంతేవిభావభావ రేఖాం । సుఉమార కేసరసిహాత్రం ।
ఓదంశయంతిదత్తమానా । పమదాఓసిలీనకుసుమాత్రం ॥

25 అధరఃకిసలయరాగః । కోమలఃటపానుకారిణౌ బాహూ ।
కుసుమమివలోభనీయం । గూఢనమంగేషసన్నద్ధమ్ ॥

26 హాన కిందళే- ఇలింశతంవరవహూ బాశసహ ఆరస్సతుపకిదగామ హే
హవాజోసి శిశ్మణోమాశ్రిఖుణ్ణంవిసుమరిదాసి- తహజఇతిత్తాణం వివి
షుమాన్సం- హాళారవణీయేష్ఠకాతే ఇహస్మల్లదాపా అవమిహాణస్సవ
ఇతికోసంపుష్పే- ఇవకుసుమజోవృణావణజోసి శిశ్మణీద్ధప్లవదావ ఉవ
భోఅక్షమోసహారే- హాళాణసూయే అవిజాణాసికింణిమిత్తంస ఉం
దళావణిజోసి శిశ్మణిమిత్తంపెద్ధది- ఇఖువిభావేమిక హేహి- జహనణ
జోసి- అనుసూపేణపా అవేణసంగదా- యెవ్వంగామఅహం విహత్త
ణో అనుసూపం వరంశ హేత్తి- యేసోణాహంతు హాత్తగదో మ
హోరపణే ॥

23 గీ॥ .♦క తములేక-తూడు.♦క రణిమెత్తనిమేను!
 .నొంచుచుంటివిట్టి.నోముచేత!
 .నెవడునీకనికర.మువలచునబ్బంటు!
 .కనుగొనఁబడునేమొ.♦నెనరునఁజెలి॥

పాట — బేగడ — జంపె.

24 “ ఎత్తుగడ ” .♦కొదమతుమ్మెదలొకింతగోలు ♦నూ.గుజడలతు
 దలుగలదిరిసెఁపువులు!
 “ తీరుగడ ” .విదలుకనికరంబలరారందమ.♦వీనులఁగై సేయుచు
 నుందు॥

25 కం॥ తలరు♦జగిమించువాతెఱ!
 .పొలుపగులేగొమ్మజోడు.బోలినచేతుల్!
 ♦చెలువముగ మేనియంతట!
 .♦నలరువలె జవ్వనంబు.♦నలరుచునుండె॥

26 ప॥ సకియ- శకుంతలా- తీయమావి గున్నంబెండ్లాడఁ గోరుకొన్నదీ
 విరజాజ- నీచేదోటవెన్నెలయనుపేర్వడసె- దీనిమఱచితివికదా అ
 టైననన్నే నే మఱచితినిమాత్ర-మంచితఱిసీ తీగెమ్మాకు జంటకుఁ
 బొందుకలిగె- ♦గొప్ప నపాఁడుమునఁ ♦గొమరారునీతోటవెన్నె
 లం ♦బొడము చివురునీతీయమావిగున్న ♦కుడువఁజెల్లు- నమాత్ర
 యనసూయా- శకుంతలయెందుకుఁ దోటవెన్నెల నంతగాఁజూ
 చుచున్నదో నీవెఱుగుదువా- నాకుఁదోచలేదు నీవుచెప్పుము-
 ఎట్లుతోటివెన్నెల తిగినమానితోఁ గూడెనోయట్లు తాఁగూడఁ
 దగుమగని బొందుమనని (శ) ఇదినిక్కముగ నీతోనికోర్కె.

27 యతో యశఃపట్నైర్వరణోఽభివర్తతే । తతస్తతఃప్రేరితలోలలోచనా ।
వివర్తితభూగ్రియమద్యశిక్షతే । భయాదకామాపిహిదృష్టివిగ్రమమ్ ॥

28 చలాపాంగందృష్టః స్పృశసిబహుశోవేపఘమతీం ।
తహస్యాఖ్యామీవస్వచసిమృదుకణాంతికచరః ।
కరంవ్యాధూన్వత్యాపిబసితసర్వస్వమధరం ।
ఎయంత త్వాన్వేషాన్మధుకరహతస్తస్త్వంఖలుకృతీ ॥

29 తదోవసందోదారసమవితా ఏడూద్రిత్ర ఆంరూవం పెట్టి— అణ
నూపగమిస్సంఘావఅహ- ఇమంఅనంబద్ధపళావిణేం పిలవదం అజ్ఞాపగో
దమీవణివేదేదుం ॥

30 స్రస్తాంసావతిమాత్రలోహితత తాబాహూఘటోవేపణా ।
దద్యాపిస్తనవేపఘంనజహతిశ్వాసాః ప్రమాణాధికాః ।
బద్ధంకణశిరీషరోధివదనే ఘమాంభసాంజాలకం ।
బంధేస్త్రిసిర్నితకహస్తయమితాః పర్యాకులామూర్ధజాః ॥

27 గీ॥ .ఎచ్చటెచ్చటఁ దుమ్మెద .యెదురుతగులు ।
 .నాయెడనదురుచుండుక .నొద్దియఁగొలిపి ।
 .యీమె- తిరిగెడుబొమలతో .నిపుడునేపుక ।
 .వలపులేకయుఁజూపుఁహొ.యలు . వెఱపున ॥

28 త॥ .కనియదరెడు కడకన్ను - బల్కాటఁ
 .దడఁబాటుఁగలదానిఁ .దాఁకుచునుండు ।
 .♦వొనరుతుమ్మెన ♦.నులిపు- ♦మంతనము
 .చెప్పెడుతీరుసఁ .జెవియొద్దఁజేరు ।
 .కొని- తావుచుండువు .♦కూటమియసల
 .యిన♦మోవి- నాపెచే .యివిదల్చుచుండ ।
 .♦బునెముకల్గినదాన .పుగదతేఁ♦టి. నిజ
 .మువెడకుటనేకమె .మోసపోయితిమి ॥

29 వ॥ విదప ♦నామని ♦తటి వెఱ్ఱెత్తించు ♦సోయగముఁజూచి (శ)నేవెల్లి
 పోయెద- ననసూయా- యిట్లు కూడనిమాటలంచున్న ప్రియంవ
 దన్గూచిఁ గౌతమితోఁజెప్పటకు ॥

30 త॥ .పొలపుగవంగిన .మూఁపులు- మిగుల
 .నెఱ్ఱనియటచేతు .లెసఁగుబుజములు ।
 .కడ వెత్తుటజ్జెన్నుఁ .గవవడంకెడయఁ
 .బోవదిప్పటి- కూరు.పులుమేరమీఱు ।
 .గులుకుపూవంటుపో .గులఁజిగిమించు
 .మోమునఁజెమ్మట .ముత్తెములల్లు ।
 .ముడివీడనొక కేల .ముడువగఁబడెడు
 .విరియఁబారినతల. వెండ్రికలెల్ల ॥

31 వాచంసమిశ్రయతియద్యపిమేవచోభిః ।

కఃకాండదాత్యభిముఖం మయిభాషమాణే ।

కామంనతిష్ఠతిమదా ననసమ్ముఖీసా ।

భూయిష్ఠమన్యవిషయా నతుదృష్టిరస్యాః ।

32 అనాఘ్రాతంపుష్పంకినలయమలూనంకరరుహై ।

రనావిద్ధంరత్నమృధునవమనా స్వాదితరసమ్ ।

అఖండంపుణ్యానాంఫలమివచతద్రూపమనఘం ।

నజానేభోక్తారంకమిహనముపస్థాస్యశివిశిః ॥

33 అభిముఖేమయిసంహృతమీక్షితం । హసితమన్యనిమిత్తకృతోదయమ్ ।

వినయవారితవృత్తిశిశస్తయా । నవివృతోమదనోనచసంవృతః ।

34 దర్భాంకురేణచరణఃక్షతత్యక్తకాండే । తస్వీస్థితాకతిచిదేవపదానిగత్వా

అసీద్వివృతపదనాచవిమోచయన్తి । కాఖాసువల్కలమనక్తమసిదుర్మాణమ్ ।

35 క్షామక్షామకపోలమాననమురః కాతన్యముక్తస్తనం ।

మధ్యేక్షాంతతరఃప్రకామవినతా వంసోఛవిఃపాండురా ।

శోచ్యాచప్రియదశానాచమదనక్లిష్టేయమాలక్యతే ।

వత్రాణామివశోషణేనమరుతాస్పృష్టాలతా మాధవీ ॥

31 గీ॥ .మాటఁగలపదు- కాని- నే .మాటలాడు ।

.చుండఁజెవియొగ్గియూలించు .చుండు- నాదు ।

.మోమునకెదురుగాఁ దన .మొగమునిడదు ।

.కాని- మిక్కిలివేర్గాదు .దానిచూపు ।

32 ఉ॥ .ఁకొల్లనికొల్లతతేనె-ఁమొనఁగ్రుచ్చనిఁమానికె-గోరునాటులన్ ।

.దాలచనట్టిలేజివురు .తావిగొనంబడనట్టిపూవునుం ।

.బోలినదానిసోయగము-ముందిటిసోములవేటిపంటగా ।

.బోలును-దానినేలుటకుఁబుట్టినయూతనిదెంతపున్నెమో.

33 గీ॥ .చూపుమఱిగఁబడుమోము.జూడనేను ।

.ఁనొందుతలఁపుననగఁబడు.ఁహఁయలుమీఱ ।

.నడఁకువఁమొయినడ్డఁబడిననడతఁగల్గి ।

.పడఁతిచేదాఁగఁడు-బయల్పడఁడుఁహరుండు.

34 గీ॥ .ఁకతములేకకాలు,గాయమువడెదబ్బ ।

.మొలకననుచుఁగొన్ని.యడుగుబరిగి ।

.ఁచెలువమోముద్రిప్పి.నిలిచెవిప్పుచునార ।

.చీరఁదగలకున్నఁజెట్లఁకొమల.

35 త॥ .కడువాడుచెక్కిళ్లల్.గలమోము-గట్టి

తగ్గినచన్దోయి.దనరెడునక్కు ।

.బడలినఁలేకొను-వంగినమూపు-

.లెంతయువెల్లన.యినమేనిచాయ ।

.ఁపెడవిల్తుచేగుంది.ఁవెలదుకకనిక

.రింపఁబడఁదగు-మఱి-సొగసుమీఱు ।

.వడగాలిచేదాఁకఁబడునాకులుగల

.తీయమావిడితీగె.తీరునదోచు ॥

36 హామలణలేహోసకరీతిదు- తంసుమణోగోవిదం- కరితదేవదాపసా
దవ్యవదే శ్శేణతన్సరణోహన్ధంపావణస్సం—

37 తుష్టణతణేహితలం । మహాఉణమలణోదివావిరత్తివి ।
నిగ్గిణతవేణబళిలం । తుణజంతమణోరహణలంగాణ—

38 కిశీతలైక్లమవినోదిభిరాద్రవాతాన్ ।
సంచారయామిరలినీడలతాలవృంతమ్ ।
అంకేనిధాయకరభోరుయధాసుఖంతే ।
సంవాహయామిచరణాపుతపద్మతామౌ ॥

39 లదావళఅసందావహరతమందేమిభూ ఓపరిభోఆఆ.

40 ముహురంగుశిసంవృతాధరోష్ఠం । ప్రతిషేధాక్షిరవిక్లబాభిరామమ్ ।
ముఖమంసవివర్తిపక్షులూత్యైః । కథమప్యన్నమితంసచుంచితంతు॥

41 తస్యాఃప్రష్పమగూశరీరలులితా శయ్యాశిలాయామియం ।
క్లాంతేమస్మధలేఖపషనలినీ పతేనఖైరపితః ।
హస్తాద్భ్రష్టమిదంబిసాభరణమిత్యాసజ్యమానేక్షణో ।
నిగంతుంసహసానవేతసగృహచ్ఛణ్ణోమిశూన్యాదపి ॥

36 వ॥ ఏమో- వలపుజూబువ్రాయుము- దానిం బువులలోదాచి- వేల్పు
పసాదమను నెపంబున- తేనిచేతఁ బెట్టెదను ॥

37 గీ॥ .నీదుడెందమొకింతయు .నేనెఱుంగ ।
.మాపుబవలును నీపయి .నన్మరులుకొన్న ।
.నాదునెమ్మేనుమిక్కిలి .ననవిలుతుఁడు ।
.కనికరముఁ ♦దొఱఁగినవాడ- .కాచుచుండు ।

38 గీ॥ నీదుబడిలికవాయగ .నీటిగాలి ।
.వీతునా♦తమ్మిరేకుల .♦వీవలను ।
.దొడన్గుఁగూచుండఁజొట్టెను .స్తోడలదాన ।
.యదుగులొత్తదునానీకు .హాయిగొను॥

39 ప॥ కాకబోగొట్టిన తీగెజొంపమా తిరిగి ♦కూటమికైపిల్చెదను ॥

40 గీ॥ .పలుమాఱున్వేల్చితోమూయఁ .బడినపెదవి ।
.వలదనడి♦వ్రాలు- మై♦చొక్కు .పాలు- ♦తనరు ।
.♦కొలుఁగంటి మాఱొక్క♦మెట్ట. కేలకెత్త ।
.బడియె- నే నను- ముద్దిడఁ .బడఁగలేదు ॥

41 తరువోజ :— .ఇదెయూపెమే ♦ని చేనెంల యురాతి.
పైనలింగనపూల.పానుపు-గోళ్ల ।
.♦పదనులవ్రాయంగఁ.బడు♦మరు♦కమ్మ
.తగునిదెవాడిన.తామరాకుపయి ।
.నిదెఱుఁడుగవవడి.యెన్నేతినుండి..
యంతటనేనిట్టు.లఁకట్టఁబడుక ।
.నుదుగతోదబ్బున.న్ బోజాల.రిత్త
.వారినప్పటికిఁ♦.బ్రబ్బలియిల్లావిడిచి॥

42 తపఃకనుగత్రమదన । స్త్వామనిశంమాంపునదహత్యేవ ।
 గ్లపయతియథాశశాంకం । నతథాహికుముద్వతీందివసః ॥

మాలవికాగ్నిమిత్రే ॥

43 విపులంనితంబబింబే । మధ్యేక్షామంసమున్నతంస్తనయోః ।
 అత్యాయతంనయనయో । మహామణీవనమేతదాయాతే ।

42 క॥ చెలికూననవిల్తుడునిను ।

•♦గలఁచె- నయిన- నన్ను నెపుడు .గాల్చుచునున్నా ।
డలపవలు చందమామన్ ।

•♦జెలువడఁచినయట్లు •♦తొవలఁ .జేయదుసుమిత్ర॥

43 క॥ .వెడలపుపిఱుఁదులయెడ- నె ।

•న్నడుమున ♦నకనకలు- బిగిత.నము ♦గుబ్బల బల్ ।
నిడుపున్ జూపులయందున ।

•♦నడ తెంచుచునుండె నిపుడునా ♦యుసుటిదిగో ॥

MERREMENT.

ALL'S WELL THAT ENDS WELL *Act I Sc. I*

- 1 Full oft we see
Cold wisdom waiting on superfluous folly.

Sc. iii.

- 2 I have been, madam, a wicked creature, as you and
all flesh and blood are : and, indeed, I do marry that
I may repent.

Act. iii Sc. ii.

- 3 Why, he will look upon his boot, and sing ; mend
the ruff, and sing : ask questions, and sing ; pick
his teeth, and sing. I know a man, that had this
trick of melancholy, sold a goodly manor for a song.

AS YOU LIKE IT *Act I Sc II.*

- 4 The more pity, that fools may not speak wisely,
what wise men do foolishly.

Act. ii Sc. vii.

- 5 Call me not fool, till Heaven hath sent me fortune.

హాస్య ర స ము.

1 ద్వి॥ .కడువెట్టిబానిస.గామొస్తుబుద్ది!

.కడచుటతఱచుగఁ.గందుముమరము॥

2 వ॥ అమ్మాసీవలె- మఱియు- సందటిలాగు- నేఁగూడరొకతెల్వి మా

లిసజంతువును- యాని- నిశ్చయముగాఁజెండ్లాడెద- నందుచేఁబశ్చ

త్తాపపడవచ్చునుక.

3 వ॥ ఎందుకు- వాఁడుతనజోడువైపు చూచు బాదును- మఱియుఁగు

చ్చెప్పెట్టి కుట్టినతనమెడ గుడ్డిసవరించుకొనుంబాదును- బ్రశ్నము

లడుగున్నాడును- వెండియుంబల్లుకుట్టుకొనుంబాదును- ఈతీసుపిచ్చిగ

లయొకఁడొకపాటకై తనమేలెసఁమాస్యమముక్త కొనుటనేనెఱు

ఁగుదును.

4 వ॥ బుద్ధిమంతుల ♦వివేకముగాఁజేయుదాని వెళ్లులువివేకముగ వివ

రింపరాదనుట మఱింతఘోరము.

5 ద్వి॥ .పిలువకునన్నవి.వేకియంచీపు!

.♦కలిమిదేవుఁడునాకుఁ.గలిగించువఱకు॥

Act iii So ii.

- 6 Love is merely a madness ; and, I tell you, deserves as well a dark house and a whip as madmen do; and the reason why they are not so punished and cured is, that the lunacy is so ordinary that the whippers are in love too. Yet I profess curing it by counsel.

Yes, one ; and in this manner. He was to imagine me his love, his mistress, and I set him every day to woo me ; at which time would I, being but a moonish youth, grieve, be effeminate, changeable, longing, and liking ; proud, fantastical, apish, shallow, inconstant, full of tears, full of smiles ; for every passion something, and for no passion truly anything, as boys and women are, for the most part, cattle of this colour : would now like him, now loathe him ; then entertain him, then forswear him ; now weep for him, then spit at him ; that I drave my suitor from his mad humour of love, to a living humour of madness, which was, to forswear the full stream of the world and to live in a nook merely monastic.

Act. iv. Sc. i.

- 7 Very good orators, when they are out, they will spit; and for lovers, lacking (God warn us) matter, the cleanliest shift is to kiss.

6 వ॥ వలపుబొత్తిగ వెట్టి- మఱియు- నీకుఁజెప్పెద- బిచ్చివానివలెఁజే
 ఁకటిగదికిఁ జబుకునకుందగును-వలపునఁబొగలువారట్లు శిక్షింప
 బడి కుదఁచఁబడకుంటకుఁ గారణమేమన- జిగితకులుగూడ వ
 లపుననుండు సంతసామాన్యముగా నాపిచ్చియున్న- దై నను- నే
 నుపదేశమున నదికుదఁచఁగలననిచెప్పెద- నౌను- నేనీలాగొకని
 కాపిచ్చికుదిచితిని- వాఁడుననుదనవలపుకత్తైగాఁ బ్రాణనాయి
 కగా భావించవలయును- మఱియు- వాఁడునన్నుఁబ్రతిదినము బ
 తిమాలుకొనునట్లు లేషకరచెదను- చాపల్యముఁగల పడుచునై
 నేనాసమయమున కేడ్చెదను- మెత్తఁబడి-చాంచల్యముకలిగి-భ్రాం
 తిఁగొని- వాలకమువేయుచు- గర్వపడి- లేనిపోనియాహలతోఁ
 గోఁతిచేష్టలుసల్పుచు-దడఁబడి- నిలుకడలేక- కన్నీళ్లనిండి- చిటు
 నగవు- మెఱుఁగుకొని యుండెదను. బ్రతిదుఃఖమునకుఁగొంతయు-
 నేమనో-వ్యధయులేకున్న నేమాత్రమైనను- మొత్తమువై- బిల్లకా
 యలున్ స్త్రీలునిట్టిజాతి-పశువులు-గాన- వానినపుడేప్రేమించెద-
 నప్పుడే యసహ్యించెదను, వెంటనేవానిన్సంతోషపెట్టెద- దోడ
 నేప్రమాణముచేసి వానిన్ని రాకరించెద- నప్పుడేవానిఁ గూచి
 విలపించెద- దట్టిణమెవానిపైనుమిసెద- నన్వలచినవానిన్ వాని
 పిచ్చివలపునుండి తీవ్రోన్నాదప్రకృతికిఁబాటదటిమెద- ననఁగా-
 వాఁడొట్టువై చిక్కిని- యీమనుష్యసంఘమున్విడనాడి-మునియై
 యొక మూల-బ్రతుకు నట్లొనఁచెదను.

7 వ॥ మంచిమాటకార్లు తడఁబడినపుడుమియుదురు- వలపుకాండ్రో-ప
 సలేనప్పు-డనరాదుకాని-మిగులనేపునఁజేయుటకు-ముద్దాడుట.

8 Men are April when they woo, December when they wed ; maids are May when they are maids, but the sky changes when they are wives. I will be more jealous of thee than a Barbary cock-pigeon over his hen ; more clamorous than a parrot against rain ; more new-fangled than an ape ; more giddy in my desires than a monkey : I will weep for nothing, like Diana in the fountain, and I will do that when you are disposed to be merry ; I will laugh like a hyen, and that when thou art inclined to sleep.

9 O, that woman that cannot make her fault her husband's occasion, let her never nurse her child herself, for she will breed it like a fool.

Act v Sc iii.

10 Shall we clap into 't roundly, without hawking, or spitting, or saying we are hoarse, which are the only prologues to a bad voice.

CORIOLANUS— *Act IV Sc III.*

11 I have heard it said, the fittest time to corrupt a man's wife is wher she's fallen out with her husband.

CYMBALINE— *Act V Sec. V*

12 By medicine life may be prolonged, yet death
Will sieze the doctor too.

8 వ॥ మగ వాండుగ్రీతముఁ బెండ్లాడని కన్ని యలబతిమూలు కొనునప్పుడు
చైత్రమాసమువంటివారు-కాని- పెట్టియైనపిదపఁ శూన్య మాస
మువలెనుందురు-కన్ని యలుతమఁక న్యాత్వమందు వైశాఖముంబో
లెదరు-కాని- వారిల్లాండై పిమ్మట నాకాలముమాటును- మగ
పావురముతన పెట్టె శంకించుటకన్న నెక్కు-ప్రగనిన్ను నేననుమా
నించెదను- వానకటనుచిలుకకంటె మిక్కిలికొద పెట్టెద- దిమ్మ
నికన్న మిగులఁజపలముగానుండెదను- నాకోర్కులయెడఁగోఁతికన్న
ఁగొఱమూలియుందును- శోక దేవతకరణినే నూరకేడ్చెదను- మఱి
యునీవుల్లాసముగ నుండనిచ్చొంచినపుడే నేనట్లచేసెదను- దుమ్ము
లగొండిలాగున వ్వెదను- వెండియునీవునిదురింపఁదలఁచినపుడే నేన
ట్లాస ర్చెదను.

9 వ॥ భళి- తనతప్పుతనమగనిపై మోషలియాఁడుది- తనంతనా పెతన
బిడ్డంబెంచ నీకుమేమననాపెఁ వెంగలివలె దానికినడతమప్పును.

10 వ॥ చెడుకంఠమాసకుఁబీతకలై నఁకేకరింపగాని-యుమియుటగాని- గొఱ
తుకు వెల్లురాసిందని చెప్పటగాని- మాని- వెంటనేసిద్ధపడుదుమా.

11 వ॥ ఒకనిభార్యంజెఱచుటకు మిక్కిలితగినసమయమది యాఁజ్ఞపెనిమి
టితోసరిపడకున్న పుడనివింటిని.

12 ద్వి॥ .బ్రతుకుపొక్కింపగఁబడునుంచేత!
.ఁమృతివైద్యునింగూడ.మింగెడుఁగాని॥

HAMLET—

Ac. I. Sec. V.

- 13 But virtue, as it never will be moved
 Though lewdness court it in a shape of heaven,
 So lust, though to a radiant angel linked,
 Will sate itself in a celestial bed
 And pray on garbage.

Act ii. Sec. ii.

- 14 Fare you well, my lord.
 These tedious old fools !

Act iii Sec. i.

- 15 If thou dost marry, I'll give thee this plague for
 thy dowry : be thou as chaste as ice, as pure as
 snow, thou shalt not escape calumny. Get thee to
 a nunnery. Go, farewell. Or, if thou wilt needs
 marry, marry a fool ; for wise men know well
 enough what monsters you make of them.

Sec. ii.

- 16 None wed the second, but who killed the first.

- 17 The instances that second marriage move
 Are base respects of thrift, but none of love :
 A second time I kill my husband dead
 When second husband kisses me in bed.

13 గీ॥ .అలమిఱ్ఱిరిత నము॥స్వ.గాకృతిఁగొని।
 .కోరినఁజలింపఁబడదును.గుణమొకప్పు।
 .॥దివ్యమూర్తిఁగలిసియున్.దృష్టి పడక।
 .॥గుహ్యచాపల్యమెంగిలి.కూళ్లుగుడుచు॥

14 ద్వి॥ .॥ఎసఁగుముహూయిగా.నీవునాప్రభువ।
 .విసిగించునీముది॥ వెంగలివారు॥

15 వ॥ నీవు పెద్దాడినయెడ నీకీ॥ వ్యాధి నేనరణమిచ్చెదను- మంచుగడ్డవలె
 మచ్చలేకుండు- మంచువలెనిమకలముగనుండు- మైననిశ్చయము
 గా- నిందెందప్పుకొన నేరవు-సన్యాసినులమఠమునకుఁబోముక్తి-సు
 ఖముండు-మటుగాక- నీవు పెండ్లాడఁగోరినచో వెట్టివానిం బెండ్లాడు-
 మేమన- ఁదెలివిఁగలవారు- నీవువారి నెట్లుపాడొనఁచెదవో తెలిసి
 కొందురు.

16 ద్వి॥ .తొలివానిఁజంపిన.॥తొయ్యలితప్ప।
 .మలివానిఁ బెండ్లాడి.॥మన దెవతైన॥

17 గీ॥ .నంపదన్ వృద్ధిపరచునీ.చపుతలంపు।
 .గాని-రెండవ పెండ్లికి.॥గతమువలపు।
 .కాదు-మలిసోరినాదుమ.గని.॥గెడ పెద।
 .॥మెత్తన నామ్రైనిమిటి॥చుం.చించునపుడు॥

- 18 (1) I do believe you think what now you speak ;
But what we do determine oft we break.
Purpose is but the slave to memory ;
Of violent birth, but poor validity ;
Which now, like fruit unripe, sticks on the tree,
But fall unshaken, when they mellow be.
Most necessary 't is, that we forget
To pay ourselves what to ourselves is debt :
What to ourselves in passion we propose,
The passion ending, doth the purpose lose :
The violence of either grief or joy
Their own enactures with themselves destroy :
Where joy most revels, grief doth most lament ;
Grief joys, joy grieves, on slender accident.
This world is not for aye ; nor 't is not strange
That even our loves should with our fortunes change:
For 't is a question left us yet to prove,
Whether love lead fortune, or else fortune love.
The great man down, you mark his favourite flies ;
The poor advanced makes friends of enemies.
And hitherto doth love on fortune tend :
For who not needs shall never lack a friend ;
And who in want a hollow friend doth try,
Directly seasons him his enemy.
But, orderly to end where I begun,—
Our wills and fates do so contrary run,
That our devices still are overthrown ;
Our thoughts are ours, their ends none of our own ;
So think thou wilt no second husband wed ;
But die thy thoughts when thy first lord is dead.

- 18 (1) సీ॥ .నీవిష్ణుపల్కు-దా.నిసరిగ॥ నర సెద.వనితలంచెద-ఁగాన-. మన
ముతటచు॥
- .నిశ్చయించినదిమా.నెదము-బల్మిన్లో॥ దవి.కడుఁ గొంచెమువిలువ.
గలుగు॥సత్ప్రతికి॥
- .బొత్తగనుద్దేశ.మున్నాసియగు-నద్ది-.చెట్టున॥దోరగా.యట్టలుండు॥
.నింతవటకు-ఁగాని-.యి॥క॥నారముగ్గిన॥బడియెడుఁగదిలింప॥బడ
క-మిళుల॥
- .సుఖ్యముగా-మన.ముందీచక॥మటచెద. మెయ్యదిమనకగు. ఋణ
ముదాని॥
- .దుఃఖసమయము॥. దునమనమనుకొన॥.దావంతమ.గియఁగా.
ర్యంబుతప్ప॥
- .శోకంబునకుఁగాని॥.జ్ఞాకకుఁగానియుం.డినశక్తియవ్వాని. నిశ్చయ
ముల॥
- .తోవానిబొలయించు-నే. వ॥క॥దుర్జ్ఞేడు. నాన॥దమున్నడు నచట
వంక॥
- .॥దురత్కిల్లు-వనటనం.తోషించ్చు-॥ మోదముక్త॥ వనరెడుజెన్న॥
య.పాయవందె॥
- .జగమిదికాదు॥శా.శ్వతమింతెకాక - మ.నయదృష్టములతోమ.నవ
లపులును॥
- .మారుట॥బ్రముకాదు-.కారణమేమాన..నడుపునోవిధినిమ.నన్మ ధుఁ
డు-లేక॥
- .॥కాముననడుపునో.కడు॥భాగ్యదేవత-.యాయంశము బరీక్షసేయ
నింక॥
- .మనకువిడువ॥బడి.యెను-గొప్పవాఁడు॥కు॥గిలిననీవున్ బరి.కింతు
వతని॥
- .॥ప్రియుఁడుపడుగుపెట్టు-॥. బేద హెచ్చినయెడ-. సలిపెడుశత్రుల
సంగదులుగ॥

(2) Why, let the stricken deer go weep,
The hart ungalled play ;
For some must watch, while some must sleep :
Thus runs the world away.

Act. iv. Sec. iii.

19 We fat all creatures else to fat us, and we fat ourselves
for maggots : your fat king and your lean beggar is but
variable service, two dishes, but to one table : that's
the end.

.నిదివఱకుమఱియ.దృష్టముగ్గొలిచెడుఁ. బెరిమయేమనఁ గోర్కె.
దొఱఁగువాఁడు।

.హితునిఁగొఱఁతవడఁ.డెప్పటికైన-వెం.డియునుఁ- గావలసియు.ండి
ననతండు।

.కపటియయిన నేస్త.కానిననుభవించు-. స్పష్టముగా- వానిఁబగతుఁ
జేయు।

.గాని-వరుసగ నెక్కడ మొదలిడితిని.యెడముగియగ-మన.యిచ్చ
లుమఱి।

.మనయాసలింక భవం.సంబు కాఁబడునంత.ప్రతికూలముగ వడిం
బరుగుపెట్టు।

.మనదుచింతలుండు.మనవిగఁగావువా।

.నిఫలితములుమనవి.నీవుతలఁతు।

.కనుక-మాటుమనువుఁ.గొనమి-నీతొలిభతఁ।

.చెల్లు నపుడె.నీదు.చింతలు తెగు॥

(2) గీ॥ పోటుతిన్నఁజింకపొగలుచుంబోనిముత్ర
యక్షతమగునిట్టి.యాడనిముత్ర।
కొందఱునిదురింపఁ.గొందఱు మేల్కొన।
వలయు-నట్లు-జగము.పరుగుపెట్టు॥

19 వ॥ మనకొప్పునకై జంతువులనెల్ల మనముకొవ్వింతుము-పురుగులకొ
ఱకై మనంతటమనముకొప్పుదుము-నీబలిసిన రాజును- మఱియు నీ
బక్కచిక్కినబిచ్చగాఁడునుంగేవలముమాటుచుండెడు కంచములు
రెండుకూల్గొక భోక్త కే-యది-ఫలితాధము.

HENRY IV.—PART I.—*Act III Sec. I.*

20 Mincing poetry:—

'T is like the forced gait of a shuffling nag.

PART II:—

Act I Sec. II.

21 Have you not a moist eye? a dry land? a yellow cheek? a white beard? a decreasing leg? an increasing belly? Is not your voice broken? your wind short? your chin double? your wit single? and every part about you blasted with antiquity? and will you yet call yourself young? fie, fie.

22 But it was always yet the trick of our English nation if they have a good thing, to make it too common.

Act. iv. Sec. i.

23 Like an offensive wife
That hath enraged him on to offer strokes,
As he is striking holds his infant up
And hangs resolved correction in the arm
That was upreared to execution.

Sec. iii.

24 If I had a thousand sons, the first human principle I would teach them should be—to forswear thin potations, and to addict themselves to sack.

20 ద్వి॥ . కొతికి-యీడుపుకాళ్ళ. గుఱిపుతట్టు।
 . గతి-బల్మిలాగిన. క వనముండెడును॥

21 ప॥ తడికన్ను-నీర్లేని మొగము-పచ్చనిబుగ్గ- తెల్లనిగడ్డము-నెంచుచున్న
 కాలు- బలిసియున్న కడుపునీగు లేదా- నీకంఠముచెడ లేదా- సీశ్వాస
 ముతగ్గ లేదా-నీగడ్డము రెప్పంప లేదా-నీబుద్ధిసీసి లేదా- నీస్థితియం
 తయున్నదిమిచే న్నంపముకావింపఁబడెను నీవింకనుఁబడుచువాఁడవ
 నెవవు-చీ-భీ॥

22 ప॥ మాచూండ్లెయు॥ ప్రకృతి-వారకెద్దియైన నొకమంచివస్తువు॥ లభిం
 చినచో దానింబాడునల్పుట॥

23 గీ॥ . తన్నుఁగొట్టునట్లు. తన పెనిమిటకల్గి-
 . బుట్టఁజేసి-తన్ను . మొత్త నతని
 . చేతికడువాని. చిఱు నివేళిలాడె।
 . బట్టిదుష్టభార్య. పగిదినుండె॥

24 ప॥ నాకువే॥ గురుడుకులున్నప్పటికివాండ్రకు గేను మొదటమప్పుమా
 . న్ననీతిపల్చి॥ పానములుమానుటకుఁ బ్రమాణముచేయుటయు
 సారము॥ కలవడుటయును॥

HENRY VI.—PART I—*Act II Sec. III*

25 And I have heard it said, unbidden guests
Are often welcomest when they are gone.

PART II — *Act IV Sec IV.*

26 How now, madam ?
Still lamenting, and mourning for Suffolk's death ?
I fear me, love, if that I had been dead,
Thou wouldst not have mourned so much for me.

PART III.— *Act III. Sec. I.*

27 Look, as I blow this feather from my face,
And as the air blows it to me again,
Obeying with my wind when I do blow,
And yielding to another when it blows,
Commanded always by the greater gust :
Such is the lightness of you common men.

Sec II.

28 Like one that stands upon a promontory,
And spies a far-off shore where he would tread,
Wishing his foot were equal with his eye ;
And chides the sea that sunders him from thence,
Saying—he ll lade it dry to have his way :
So do I wish the crown, being so far off,
And so I chide the means that keep me from it ;

25 ద్వి॥ .సిలువని॥విందులు. వెళ్ళిన వెళ్ళా-
 .॥ నెలమినింపొద్దురం. చేవిన్నవాడ॥

26 గీ॥ .ఓసియంక నేడ్పు. చుం తెనీయిష్టఁజౌ॥
 .వానికొఱకు మైలఁ బట్టుచుం తె॥
 .యేనెనుడసియున్న. నింతగాఁబ్రിയురాల॥
 .శోక మందవంచు. నాకుఁదోఁచు॥

[.॥నూ కెడునా॥దె॥

27 త॥ .కనుఁగొను-మే-వెండు॥ .కన్నా మొగింబు. నంఢియూద-గాడ్పు
 .స-నదిమఱియు నేవి. సర్వై చినంత. లొంగు-నాగాలికి. లోఁబడు-వెండి
 .యును-॥లాఁతిక య్యడి. యు నెగయు సప్పు-. ॥దురవు॥కర్వలిదెబ్బ. కొ
 ॥డఁబడుచుండు॥

.॥ననయంబు-సటువంటి. దొఁజల్కఁదనము-. ॥సలఁతులారామీకు
 .॥నలవడుచుండు॥

28 త॥ .॥వారిధిచేపఁగు. ॥పర్వతశిఖర . వందండి-॥దవ్వుల. కగపడునవల
 .॥తీరముఁగని-దాసఁదిరుగ నాశించి- .తన॥దృష్టి నేగునం. తవడి-ద
 న॥గతి॥
 .మీఱఁగోరుచు-నడ్డు. మించిన॥కడలి . నెండించితనతో॥వ. నెనయ
 ॥గొంతెమ్మ॥
 .కోరికఁబడువాని. ॥కొమరున-॥మాళి . గోరియడ్డగువాని॥గుమ్మి
 తునేను॥

Act. iv Sec. i.

- 29 And you shall have your will, because our king ;
Yet hasty marriage seldom proveth well.

Sec. vii.

- 30 But when the fox hath once got in his nose,
He'll soon find means to make the body follow.

Act. v Sec. vi.

- 31 The owl shrieked at thy birth, an evil sign ;
The night-crow cried, aboding luckless time ;
Dogs howled, and hideous tempest shook down trees ;
The raven rooked her on the chimney's top,
And chattering pies in dismal discords sung.
Thy mother felt more than a mothers pain,
And yet brought forth less than a mother's hope ;
To wit, an indigest and deformed lump,
Not like the fruit of such a goodly tree.
Teeth hadst thou in thy head, when thou wast born,
To signify, thou cam'st to bite the world.

29 ద్వి॥ .పొందు స్వేచ్ఛా బ్రభు.పువుగాన-ఁగాని
 .తొందర పెండ్లి య.ద్దుగ ♦ నచ్చినచ్చు॥

30 ద్వి॥ .తనమూతిదూరిన.తరువాతనక్క-
 .తనువెల్ల దూచు-♦ సా.ధనమందువేగ॥

31 నీ॥ .పులుఁగుపిట్టఁజెనీ.పుట్టుక-నొక చెడు
 .గుతు-♦ తీతువయింకఁ ♦ గుటిలమైన ।
 .సమయమ ♦ బుచ్చిననిసూ.చన సేయుచా చె-ఁగు
 .క్కలుకూ సె-ఁ బెకలిచెం.గాలిచెట్ల ।
 .ఁగూచు-♦ డెఁ బొగ గూటి.కొనబొంశ కాకి-య
 .పస్వరముగఁ బాడె.వదరుబోతు ।
 .పిట్టలుపదపడి.భీకరముగ-♦ నసా
 .ధారణముగ నీదు.తల్లి ♦ ప్రిసవ ।
 .వేదనఁబొందియు-.వెండియు-ఁగోరిన
 .దానికన్న న్నడుఁ.దక్కువుఁగ నె ।
 .ననఁగ బాగుగ నేర్పడ.నట్టిముద్ద ।
 .యంత మంచిమానికెదగ.నట్టిపండు ।
 .నీవు ♦ మునిపండ్లతోఁ బుట్టి.నావు-జగము ।
 .గఱచుటకు నీవువచ్చితం.చెఱుక వడగ॥

KING JOHN—

Act IV Sec II

- 32 To gild refined gold, to paint the lily,
To throw a perfume on the violet,
To smooth the ice, or add another hue
Unto the rainbow, or with taper-light
To seek the beauteous eye of heaven to garnish,
Is wasteful and ridiculous excess.

KING LEAR—

Act I Sec IV

- 33 Not so young, sir, to love a woman for singing ; nor so
old, to dote on her for anything ; I have years on my
back forty-eight.

RICHARD III

Act I Sec III

- 34 But then I sigh ; and, with a piece of scripture,
Tell them that God bids us do good for evil :
And thus I clothe my naked villany
With old odd ends stolen out of holy writ ;
And seem a saint, when most I play the devil.

32 ద్వి॥ .బంగరుపూత మేఘం గారమనకు ।
 .జెంగలువకురంగు. నేత-◆ నెత్తావి ।
 .◆ సురపొన్న కెరవుతె. చ్చుట వండుగడ్డ ।
 .మఱినున్న సేయుట- .మఱియొక రంగు ।
 .◆ నగవైరివిట. న. చుట-పట్ట ।
 .వగలు వెలింగెడు. ◆ భానులికాంతి ।
 .హెచ్చింపజేవ . నెత్తి పట్టుటయు ।
 .◆ నచ్చపు◆ నగుబాటు- .◆ సనికము-వృధయు॥

33 ప॥ అంతపడుచువాడగ్గొనఁచూచి పాటకొఱకై స్త్రీనిపలచుటకు- మ
 అంతముసలివాడఁగా నెందుకైననాపెట్టెనంతగా భ్రాంతిపడుట
 కు- నానెత్తికినలువదెనిమిదేండ్లు పచ్చినవి.

34 గీ॥ .◆ వెచ్చనూతు◆ శ్రుతిఁజదివి- వేల్పుమనకు ।
 .నాజ్ఞయిడెఁజెడ్డునకుమంచి. యాచరింప ।
 .న నెదదొంగిలిశ్రుతిఫలి. తాధములను ।
 .గప్పినాకీడు◆ మునివలె. ◆ గానిపింతు॥

Sec. iv.

- 35 I'll not meddle with it: it is a dangerous thing: it makes a man a coward: a man cannot steal, but it accuseth him, a man cannot swear, but it checks him; a man cannot lie with his neighbour's wife, but it detects him: 't is a blushing shamefast spirit that mutinies in a man's bosom; it fills one full of obstacles: it made me once restore a purse of gold that by chance I found; it beggars any man that keeps it: it is turned out of all towns and cities for a dangerous thing; and every man that means to live well endeavours to trust to himself and to live without it.

MEASURE FOR MEASURE— *Act II Sc: IV*

- 36 So play the foolish throngs with one that swoons;
Come all to help him, and so stop the air
By which he should revive.

Act. iv. Sec. i.

- 37 Shame to him whose cruel striking
Kills for faults of his own liking?

35 వ॥ దానిజోలినాకక్రమలే-దదియు. చద్రవకరమైన -దదిమనుష్యునిబిటికి
 గాఁజేయును-మనుజుఁడు దొఁగిలనేరఁడదివానినిందించును-మానవు
 ఁదొట్టుఁ బెట్టుకొననేరఁడదివానినడ్డును-మర్త్యుఁడుతనపొరుగు వా
 నిభార్యతోఁబడుకొనలేఁడదివానిఁబొత్తి గాఁబెటఁబెట్టు - నదొకవెల
 వెఁబోవుసిగ్గుమొగముదయ్య- మదిఁరునిహృదయములోఁ దిరుగు
 బాటొనచుక-నదిజనునాటంకములతోనించును-నాకొకప్పుడుతనం
 తదొరకినయొక బంగరుమాటనిచ్చివేయునట్లదినజ్జేసె- నదితన్నుం
 చుకొనుప్రతిమనుష్యునిబిచ్చిఁగానినల్పు- నదియావత్కరమైనదని
 యెల్లపట్టణములనుండిశిశిమివేయఁబడెను-హాయిగాబ్రతుకఁగోరిన
 ప్రతిజనుండున్నుఁదానమ్మకొనియదిలేకజీవించును.

36 శ్లో॥ .మూఢునిన్న వానిఁబోపింపఁగోరి-వి
 .వేకహీనులెల్లఁ.బిందుగట్టి
 .వానిచుట్టు మూఁగి..వనిఁదేహకఁగలిగి
 .నట్టిగాడుపుసరి.కట్టుదురట్టు॥

37 ద్వి॥ .తానల్పుశప్పలొ.చవువారి-హింస
 .చేసిసవానిని.సీయనవలయు॥

Sec. ii.

38 O place and greatness, millions of false eyes
 Are stuck upon thee ? volumes of report
 Run with these false and most contrarious quests
 Upon thy doings ! thousand escapes of wit
 Make thee the father of their idle dreams,
 And rack thee in their fancies.

39 Silence is only commendable
 In neat's tongue dried, and a maid not vendible

MERCHANT OF VANICE— *Act I Sec I*

40 (1) His reasons are as two grains of wheat hid in two
 bushels of chaff : you shall seek all day ere you find
 them ; and when you have them, they are not worth
 the search,

Act. iii. Sec. v.

(2) This making of Christians will raise the price of
 hogs if we grow all to be pork-eaters, we shall not
 shortly have a rasher on the coals for money.

38 ద్వి॥ .ఓయధికారమాయో.గొప్పశనమ।
 .నీళ్లుండుదగి లెడు.నెక్కులన్యాయ
 దృష్టలు-పాతలెం తే.♦సంపుటముల।
 .పుష్టిగ నీమ చె♦.య్యలమీదికీస♦।
 .యము లేనిప్రతికూల.మైన♦య న్వేష।
 .ణములతో.బర్విడున్.-బలు నేర్పుమీఱు।
 .కొంఁటెచేష్టలుతమకు.♦నూత్రలమనుచు।
 .♦బంటింప కే♦కుని.స్వత్రములందు॥

39 వ॥ రెండుగింపలయూఁకలోదాఁగిన రెండుగోదమగింజువలె. వానిత
 లంపులున్న వి- వానినీగుకనుఁగొనుముందుపొద్దెల్ల నెదకెద-వవిసీకు
 దొరకిసపుడు. వెదుకఁదగినవికావు॥

40 ద్వి॥ .వరుగుబోసినయట్టి.పశువునాలుకకు।
 .♦నెఱిఁజెల్లఁబోనిక న్నె కు♦మౌనమొప్పు॥

40 వ॥ శ్రీస్తమతస్థులసంఖ్యహెచ్చించుట పండుకృయమూల్యమును
 హెచ్చించును-మనమందఱమును♦ సూకరమాంసాశనుల మైనచో
 బొగ్గులకంటునొక పందిమాంసపుముక్కయైతఁగొంఁటెపుకాలములో
 వెలకుమనకుఁజిక్కదు॥

MUCH ADO ABOUT NOTHING.

Act iii.. Sc i.

- 41 I never yet saw man,
How wise, how noble, young, how rarely featured,
But she would spell him backward ; if fair-faced,
She would swear the gentleman should be her sister ;
If black, why, Nature, drawing of an antick,
Made a foul blot ; if tall, a lance ill-headed ;
If low, an agate very vilely cut ;
If speaking, why, a vane blown with all winds ;
If silent, why, a block moved with none.
So turns she every man the wrong side out,
And never gives to truth and virtue that
Which simpleness and merit purchaseth.

Act. v. Sec. i.

- 42 't is all men's office to speak patience
To those that wring under the load of sorrow,
But no man's virtue nor sufficiency
To be so moral when he shall endure
The like himself.
- 43 There was never yet philosopher
That could endure the toothache patiently,

41 సీ॥ .ఎంతటి॥మతిమంతుఁ.డెంతయు॥దారుండు

.పడుచువాఁడెంత॥య.బ్రమగునందఁ

ఁ.గాడై నఁగానిముక్త-॥కాన-నిప్పటికాపె

.హాస్యముచేయఁబో.నట్టినరుని

ఁ.దెల్లగనున్నచో॥జెల్లెలుగాఁదన

.కతఁడున్న బాగుండు.ననెడునాపె

.నల్లుపైన నెడ-భళి.భళి-విదూషకునకుఁ

.॥బ్రతిగాఁజెడుగుమచ్చ॥బ్రకృతిసల్పె

ఁ.బొడవైన-నిచ్చెన.గడ-పొట్టగానున్న

.యెడఁగుగూపిగఁజెక్కఁ.బడినగుజ్జ

.॥వక్త యానేనియు-॥బాపురేనలుదట్ల

ఁ.॥గరువలినెగిరెడు.గాలిపడగి

.యూరకుండినయెడ-నొర-యేరికి

ఁజలిం.పఁబడరాకున్నట్టి.వట్టిమొద్దు

.ప్రతిజనునకిట్టులాపెలో పంబునెంచు

ఁ.గరము॥సరళత-మతియుయో॥గృతచెలంగి

.యెద్దికొనియెడు-దాని-నొ.క్కింతయైన

.మంచిగానామెయెన్నఁడునెంచఁబోదు

42 కం॥ జనములకెల్లన్వాడుక । .వనటబరువుకిందబాధ.పడువారలకో

పును॥గటపుట-కాని-యెవం । .దునోచుకొనలేడుతాను.నొ

చ్చినపట్ల॥

43 ద్వి॥ .పలునొప్పికిన్బాధఁ.బడఁబోకసైఁప

ఁ.గలిగిన॥వేదాంతి.కలుగఁడిప్పటికి॥

OTHELLO—

Act II Seq I

- 44 Base men being in love have then a nobility in their natures more than is native to them.

Sec. iii.

- 45 O thou invisible spirit of wine, if thou hast no name to be known by, let us call thee devil.

- 46 Men should put an enemy in their mouths to steal away their brains? that we should with joy, pleasure, revel, and applause, transform ourselves into beasts!

Act. iv. Sc. i.

- 47 't is the strumpet's plague
To beguile many and be beguiled by one.

Sc. iii.

- 48 I do think it is their husbands' faults
If wives do fall. Say, that they slack their duties
And pour our treasures into foreign laps;
Or else break out in peevish jealousies,
Throwing restraint upon us; or, say, they strike us,
Or scant our former having in despite:
Why, we have galls; and, though we have some grace,
Yet have we some revenge, let husbands know,
'Their wives have sense like them: they see and smell
And have their palates both for sweet and sour,

44 వ॥ నీచులువలపుననుంటచేదమకు॥ నిక్కముగనున్నదానికంటె-॥ బె
చ్చుగనొకగొప్పదనముందమస్వభావములంగలిగియుందురు॥

45 వ॥ ఓకనుపడనికల్లుజీవుడ-నిదైలుపుపేరులేనిచో-
దయ్యమనినిన్నిలువనిముక్త॥

46 వ॥ నరులుతమనోళ్ళకొద్దమఁజేల్విదొంగలించు శత్రువులనునుచుకొనుట-
యాచందముల్లాసముతుల్గింత పొగడ్తుతో బసులుగా మనము
మాటవలసియుంటయు॥

47 ప్రి॥ .॥కుంటకుఁగలుగునెగు॥లోత్రనేత॥
.పలువుఱ-కొకనిచేవంచింపఁబడుట॥

48 సీసమాలిక:—

.నాయూహ-భార్యలు.నాయముఁదొఱఁగిన
.యెడవారిభతకల.యెగ్గులవ్వి
.వారుపేక్షింతురు.వారికతకవ్యము
.అకవేశ-మనసాముక్త.లొరులయొడుల
.మతిపోసెదరు-కిన్క.మైనందియంబులన్
.మనలనిబంధము.లనుఁగదించి
.తామువిరోధించెదరు-లేక-మనలద
.న్నెదరొకప్పుడు-లేక-కొదువనల్ప

As husbands have. What is it that they do :
 When they change us for others ? Is it sport ?
 I think it is. And doth affection breed it ?
 I think it doth. Is't frailty that thus errs ?
 It is so too. And have not we affections,
 Desires for sport, and frailty, as men have ?
 Then, let them use us well ; else let them know ;
 The ills we do, their ills instruct us so,

PERICLES

Act. II Sc. I

49 Here's a fish hangs in the net, like a poor man's right
 in the law ; 't will hardly come out.

Act iv. Sc. vi.

50 What would you have me do ? go to the wars, would
 you ? where a man may serve seven years for the
 loss of a leg, and have not enough money in the end
 to buy him a wooden one ?

.దరుమనకిచ్చెడు.ధనమనహ్యముతోడ
 - .బాపురే-మనమును.గోపగుణము।
 .గలవారము-దయనా.కష్టించుచేలువము
 .గాఁచియు-మనకుఁబ.గయును.గొంత।
 .కలదు-తెలియనీమ,గలువారిఁ మాండుక్రి
 .స్తమఁకరణిన్దెల్వి తనరుననుచు
 .వారుకన్గొనెదరు-.వాసనఁగందురు
 .చేదుతీపులెఱుంగు.ఁజిహ్వలుండు।
 .వారలకున్గూడఁ.ఁబతులఁజెఱుంగున
 .మగవారికిన్మనఁమూర్పుఁగోరు।
 .నూహయేమో-వేడ్క.యో-యద్దియనుచుద
 .లంచెద-వలపడి.కాంచునొక్కొక్క।
 .యా-నదియటునల్పు ననియెంతుఁజాపల్య
 .మాయిఁవిధానఁద.ప్పాచించ్చు।
 .ఁవాస్తవంబది-మనకును.భ్రమలు-వేడ్క।
 .లందుగోర్కెలు-చపలత-.యుండఁబోవె।
 .మనయెడ్దిన్నగాలేని.మగలు-వారి।
 .యెగ్గు-మనతప్పునేర్పునం.చెఱుఁగనిముక్తి॥

49 ప॥ ఁతగవునందున్న పేదయాత్తివలె నాచేవవలఁజిక్కినది-పైకివచ్చుచి
 టకప్తము.

50 ప॥ నీవునన్నేమిచేయుమనదవు- జగడములకుఁబొమ్మందువా- యచట
 నొకఁడేడేండ్లు కాల్చిఁగొట్టుకొనుటకుఁగొల్పవచ్చును-మఱియుం
 దుదకొకఁమరగాలైనఁగొనఁజ్జాలినంత డబ్బుతనికుండదు.

ROMEO AND JULIET *Act. II. Sc. III.*

51 Women may fall when ther's, no strength in men.

THE TAMING OF THE SHREW *Act. II. Sc. I.*

52 Say, that she rail ; why, then I'll tell her plain,
 She sings as sweetly as a nightingale :
 Say, that she frown ; I'll say, she looks as clear
 As morning roses newly washed with dew :
 Say, she be mute, and will not speak a word ;
 Then I'll commend her volubility,
 And say, she uttereth piercing eloquence :
 If she do bid me pack, I'll give her thanks,
 As though she bid me stay by her a week ;
 If she deny to wed, I'll crave the day
 When I shall ask the banns, and when be married ;

TEMPEST

Act II. Sc. II.

53 Were I in England now (as once I was) and had but
 this fish painted, not a holiday fool there but would
 give a piece of silver : there would this monster
 make a man, any strange beast there make a man.
 When they, do not give a doit to relieve a
 lame beggar, they will lay out ten to see a dead
 Indian.

51 ద్వి॥ .పురుషులలో బలం. బులం గినపుడు।

.॥ తెలువనొక్కపునీ. తిప్పవచ్చు॥

52 సీ॥ .ఆ పెత్తిట్టినయెడ. నందుకిప్పుడు నేను

. గోయిలనలెనాపె. గూయునంచు।

. నా పెత్తో జెప్పెద-- నా పెమ్మిగంబుచి

. ట్లుంచుకొనుననుకో- మ్మంచువలన।

. నప్పుడే క్షళిత. మైయుదయంబున

. నలరుగులాపు. వట్టులాపె।

. స్వచ్ఛముగానున్న. దనియెద- నా పెప

. లొక్కటెనననబోక. యూరకున్న।

. చోనాపై వాగ్విరి. నేను మెచ్చెద- మఱి

. యా పెచుర్కుగనుప. న్యాసమిచ్చె।

. న నెద- నన్నా పెపొనుత్ర. నా పెకేను।

. వందనములిత్తునన్నాపె. వారముతన।

. దండనుండుమనుచటు- చ. న్బెల్లెక్కియాడ।

. నొప్పుకున్న బ్రధానమింకె. ప్పడ నెద॥

53 వ॥ మునుపటివలె నేనాంక్లేయ వేశమందుండి యీచేప ప్రతిదీయించి

నయెడ- నుల్లాసముగలప్రతియవివేకియు నచటనొకరూక యిడక

మానడు- మఱి. యక్కడనీకూరజంతువుమానవుడుగా- బ

రిగణింపంబుడు- నెట్టివింతపశువైన నచటమమమ్యుడగు- నొకకుం

టితిరిపగాని గోమటకు వారొకకాసైన బెట్టరుగాని యొకచచ్చి

న యింద్యవేశీయునిజూడబడియైన వేచ్చపెట్టుదురు.

TIMON OF ATHENS *Act. III. Sc. IV.*

54 Who can speak broader than he that has no house to
put his head in? such may rail against great
buildings.

TROILUS AND CRESSIDA *Act. II. Sc. II.*

55 'T is mad idolatry
To make the service greater than the god

56 Full merrily the humble bee doth sing,
Till he hath lost his honey and his sting ;

54 వ॥ తనతలదాచుకొనుట కిల్లులేనివానికన్న నెక్కువగర్వముగా నెవఁడు
మాట్లాడఁగలఁ-డట్టివాఁడు గొప్పయిండ్లన్దాపించును.

55 ద్వి॥ .♦దేవునికంటెన.ధికముతతేస్సవ।
ఁ.గావించుటయవివే.కంబగుభక్తి॥

56 ద్వి॥ .పాడుచుండెడు♦నమ్రి.♦భ్రమరమువేడ్క।
.తోడఁదేనెయుఁ♦గొండిఁ.దొఱఁగెడువఱకు ॥

హా స్య ర న :

కుమారసంభవే ॥

- 1 గృహస్థాన్విమాణేహరవాహనస్య । స్పృశన్నమాకేసరిణంసలీలమ్ ।
సభృంగిణస్సూక్ష్మతరంశిఖాగ్రం । కషణన్ బభూవప్రమదాయపిత్రోః ॥

విక్రమోర్వశీయే

- 2 ఆంలఱదధంఘ్రిలగ్నా - నసక్కణో మిమోలివిదుం ।
ఆందుమ్మా ఆవిలిమే పడిహాది- తథావిమో ఆవిస్సందావ

శాకుంతలే ॥

- 3 కావళి పరితాదుం- దుస్సందం అక్కంద- రాలరక్తిఆయిత
వోవణాణామ ।

- 4 కింపుణ వివత్తుకా మోవిలిలజ్జో

- 5 శహవకిళజే విశిందివ । గహుశేకమ్మ వివజ్జణీలవ ।
పశుమాళకమ్మ దాళుణే । అణులంపామిదు ఎవ్వళొత్తివ ।

న వ్యసాన

1 గీ॥ .కొనుచుముక్కంటి ♦ యెక్కుడు .కొమ్ముదోయి ।
 .జగముతల్లి సింగంబు ♦ నో.జం ♦ బుడుకుచు ।
 .♦ బెంగికడుసన్న మౌజుట్టు .పిలుకలాగు ।
 .చాతఁడుస్థలిదండ్రుల హా.♦ళికయ్యె ॥

2 వ॥ ♦ ఆ- యోసీ గట్టిగాఁ దగులుకొన్నది గదా- విడిపింపనేరను- సరే
 వీడిపింపవీలుకాదని నాకుఁదోఁచుచున్నది- కాని- యందాఁక విడి
 పించెదను ॥

3 వ॥ మేమెవరము కాపాడుటకు- ధుస్సంతునిఁగూచి మొఱుబెట్టుకొ
 నుము- తపసికానలు రాచ♦ప్రావుగలవికదా ॥

4 వ॥ అయ్యామీరు మతేమో వల్కుఁగోరినట్టాన్నారు ।

5 గీ॥ .♦ తెగడఁబడియును సాజమై .నెగడునెద్ది ।
 .యట్టిపనినెంతయు విడిచి .ఫెట్టిరాదు ।
 .కడు ♦ బసరములఁజంపెడు .♦ బెడిదుఁడయ్యు ।
 .జాలిగుండియవాఁడెవో .♦ జన్నిగట్టు ॥

శృంగారతిలకే ||

ఏనంపయోధరయుగం పతితంనిరీక్ష్య ।
 భేదంవృధావహసికింహరిణాయతాక్షి ।
 స్థోవివేకరహితో జనతాపకారీ ।
 యోఽత్యున్నతః ప్రపతతీతికిమత్రచిత్రమ్ ॥

అజ్ఞాత్వా వనితోపమంత్రణ మవిజ్ఞాయాంధ కాశేగతిం ।
 భీమంఝామికమప్ర తార్యమహతీం భిత్తిమనుల్లంఘ్యచ ।
 అప్రాప్యఃశిఖానికృంతనమనా రుహ్యధికం సాహసం ।
 కఃప్రాప్నోతిపరస్త్రియోనిధువనం మాగోఽవిటానామయమ్
 పరిహసనే ॥

6 గీ॥ .పడినగుబ్బనోయి .బరికించియిద్దాని
 .వాలుగంటియూర .కేలపొగల
 .తెలివిలేనిమొద్దు- .బలుదుండగీడయి ।
 .యెదుగువాడుకూలు. తేమివంత॥

7 గీ॥ .♦చెలియ ♦మంతనమొలుగ క- .♦చీకటినడ ।
 .గొనక- బెడిదుండగు.తలారి.గనుమొలుగ క ।
 .గొప్పగోడదాటక- జట్టు.కోతవడక ।
 .♦పెరచెలింగూడు నెవడు- ♦పో.కిరి♦తెరువిని ॥

MARVEL.

ALL 'S WELL THAT ENDS WELL *Act. I. Sc. I.*

- 1 Our remedies oft in ourselves do lie,
Which we ascribe to heaven: the fated sky
Gives us free scope ; only doth backward pull
Our slow designs when we ourselves are dull.

Act. ii. Sec. iii.

- 2 From lowest place when virtuous things proceed,
The place is dignified by the doer's deed :
Where great additions swell't, and virtue none.
It is a dropsied honor.

Sec. iv.

- 3 A young man married is a man that's marred

Act. iv. Sec. iii.

- 4 The web of our life is of a mingled yarn, good and
ill' together: our virtues would be proud if our
faults' whipped them not; and our crimes would
despair if they were not cherished by our virtues.

అద్భుత రసము.

1 గీ || .మనకు వయస్సుతోపాటు మనయందే అచుగ |
 .కలగు- దానితో వ.మంది జెనమ |
 .మనముద్ధకింక- మనయన్నముల పెక్క |
 .కీడ్చెడుస పకాశ.మిచ్చియు పిధి ||

2 గీ || .సుక్కములూదవల దక్కవు. వోలెనుండి |
 .కలెక్కొక్కతిచ్చే .కాపు .కలెక్కొక్క- |
 .పెగ్గిరుదులు దానిక .గ్రహమాయు |
 .మంచిలేకున్న నది నా పు .మిదు రువు |

3 ద్వి || .లేజన్వయము .లేవనము కు |
 .నాజనులెన్ని చా. ముల పెడిచేవు ||

4 వ || మంచి దెడ్డొక్కరిసిక కంగలుపునూలితో మనబ్రతుకు నేతయగు
 చున్నది- మనదోషములు తమ్ముల దూషింపకున్నచో మనసు
 గుణములు గర్వింపుచు- మళియు- మనసుగుణములు పోషింపని
 యెడ మనదోషములు .నిరాశచెందును ||

ANTONY AND CLEOPATRA *Act. I Sec. III.*

5 Our separation so abides and flies,
 That thou, residing here, go'st yet with me,
 And I' hence fleeting, here remain with thee.

Act. ii Sec. i.

6 (1) We, ignorant of ourselves,
 Beg often our own harms, which the wise powers
 Deny us for our good ; so find we profit
 By losing of our prayers.

(2) The barge she sat in, like a burnished throne,
 Burned on the water : the poop was beaten gold ;
 Purple the sails, and so perfumed that [silver,
 The winds were love-sick with them ; the oars were
 Which to the tune of flutes kept stroke, and made
 The water which they beat to follow faster,
 As amorous of their strokes.

5 గీ || -మనవిరహమట్లునిలుచుఁ గ్ర.మృతజలబరువిడు |
 .నిచటనుండియునాతోడ .నేగనీవు |
 మఱియునిచ్చోటనుండినే .బరుగుఁగొనుచు |
 .నింనునీతోడు తన్నిల్చి .యుందుఁగాన |

6 (1) గీ || .మనలనెఱుగలేక .మనకీడులన్బల |
 .చడుగుచుందుమా మన .మద్దయిడరు |
 బుద్ధిగలుగువేలు.పుటుమనమంచికై |
 .కనుక - యగోరికలు చెడిన నయంబు |

(2) సీ || .ఆ పెకూచున్ శ్న .విహారసేక వృత్త |
 .గాలెనుమెఱుగిడ్డ.గద్దయవలె |
 .తల్కు-బంగారురేకు .తాపిన తండెలు
 .గదికెంపుచాపలు .గాడ్పతిమ్ము |
 .వలచునంతటికమ్ము .వలపులనిమ్మెడు-
 .దండుగోలలునచ్చ .వెండివయ్యె |
 .లయవేయునవిష్ట.పిల్లంగోల్ల పాటకుఁ
 .గాలమునూచిన .కరణి- మఱియు |

.దాముగొట్టునీరు .తమసూటిదెబ్బల |
 .చవినిమరగివిడువ .జాలకకడు |
 .ముందుకంటెవేగ .మునమాటిమాటికి |
 .మఱివచ్చునట్ల .నరుచుచుండె ||

- 7 Age cannot wither her, nor custom stale
 Her infinite variety. Other women cloy
 The appetites they feed; but she makes hungry
 Where most she satisfies; for vilest things
 Become themselves in her; that the holy priests
 Bless her when she is riggish.

Act. iii. Sec. vii.

- 8 Celerity is never more admired
 Than by the negligent.

Sec. x.

- 9 Women are not
 In their best fortunes strong, but want will perjure
 The ne'er-touched vestal.

Sec. xi.

- 10 I see, men's judgments are
 A parcel of their fortunes, and things outward
 Do draw the inward quality after them,
 To suffer all alike.

- 11 Wisdom and fortune combating together,
 If that the former dare but what it can,
 No chance may shake it.

7 తరువోజ :— .వడలింపజాలదు .వాధాకృతమాపె-
 .బాతగిలదు♦దాని♦వైచిత్ర్య- ♦మొందు ।
 .వెలదులుతాముమే. పెడుకోరికలను
 .విసిగింతు- కాని- యా.బిడతన్ననెచట।
 .గడుసట♦నంగదఁ .గలిగించుచుండు-
 .గతమేమనఁగ- నింపు.గాదోచునామె।
 .యెడవస్త్రపులవెంత హే .♦యములయ్యు-
 .మునులు♦దీవింతాపె .♦పోకిరితనము॥

8 ద్వి॥ .♦జాగరూకతలేని.జనములచేత।
 .వేగమొత్తయును♦ని.వ్వెటపొందఁబడును॥

9 ద్వి॥ .గరితవెత్తింబడుఁగడుఁగల్గిఁగూడ ।
 .♦నెటపేదటికముక .న్నియనై నఁజెటదు॥

10 గీ॥ .జరుగుచుండువిధివ.శంకునమానవు।
 .లాచరించునెల్ల.యత్నములును ।
 .♦లాగఁబడెదొక్క .లాగందఱుద్దమ ।
 .♦సరసనున్నవస్తు.♦సమితిచేత॥

11 ద్వి॥ .తెలివి- దైవము- పోర- .♦దెగఁబడునపుడు ।
 .తొలిదాని- గడుజలే .దువిసిసుంజే న ॥

- 12 When we in our viciousness grow hard,—
 O misery on't!— the wise gods seel our eyes;
 In our own filth drop our clear judgments; make us
 Adore our errors; laugh at's, while we strut
 To our confusion.

Act. iv. Sec. iv.

- 13 This morning, like the spirit of a youth
 That means to be of note, begins betimes.

Sc. xi.

- 14 The soul and body rive not more in parting,
 Than greatness going off.

Sc. xii.

- 15 Sometime, we see a cloud that's dragonsih,
 A vapour, sometime like a bear, or lion,
 A towered citadel, a pendant rock,
 A forked mountain, or blue promontory
 With trees upon 't, that nod unto the world, [signs;
 And mock our eyes with air; thou hast seen these
 They are black vesper's pageants.

12 గీ || .మనము ♦ పెనుపడమనపాప .మువ- నెఱిగిన |
 .♦సురలు- మనకన్నులనన్మన .ముఱికియందె |
 .మూయుదుర్ - మా పెదరు మన .నాయములను |
 .బూజసలిపింతుమనదుత .ప్పులనుమనల |
 .న గెదరు ♦ గొడవలోపల .స్తగుటుమనకు ||

13 ద్వి || .♦ఖ్యాతిగొను ♦ నెలఁ బ్రా.యపువానిబుద్ధి |
 .♦భాతివేగమెయి ♦ ప్ర-భాతిము ♦ తొడఁగు ||

14 ద్వి || .♦ఘనతతోలఁగిపోవు .కాలమందువలె |
 .♦దను ♦ వాత్రయంతబ్ర .స్తలుకావెడియుచు ||

15 స్త్రీ || .మనమొకి ప్పడుకను.గొనెదముమబ్బును
 .రెక్కలుండినపాము.♦రీతి-నింకొ |
 .కప్పుడెలుఁగుబంటి.♦చొప్పన - లేక-సి
 .గముచెల్వక - గోపు.రములకోట |
 .♦రహిని-వేల్చాడెడు.రాతి♦కొప్పెరివలె-
 .♦బంగలుగలకొండ.పగిది-లేక |
 .నాలుకకరణి♦సం.న్రంబునఁజొర బ్రాతి
 .చెట్లనిండినకోస.స్తీమపోల్కి |

.జగముఁగూరిచి-నుది-తలఁ.జక్కనూచి |
 .నెండియున్నచూపుల.స్వెక్కి-రించు |
 .♦పిక్కతగూపులఁజూచితి.వికద-యిట్టి |
 .♦సన్నావి-స్థల ♦ సంజవే.సములసరిగ ||

Sc xiii

- 16 All, 's but naught ;
 Patience is sottish, and impatience does
 Become a dog that 's mad : then is it sin,
 To rush into the secret house of death,
 Ere death dare come to us ?

AS YOU LIKE IT

Act I Sc II

- 17 'T is true, for those that she makes fair she scarce
 makes honest ; and those that she makes
 honest she makes very ill-favouredly
- 18 Can I not say, I thank you ? My better parts
 Are all thrown down, and that which here stands up
 Is but a quintain, a mere lifeless block.
- 19 He calls us back My pride fell with my fortunes ;
 I'll ask him what he would.- Did you call, sir ?—
 Sir, you have wrestled well, and overthrown
 More than your enemies
- 20 What passion hangs these weights upon my tongue ?
 I cannot speak to her, yet she urged conference.

16 గీ॥ .అంశయున్బన్ధి-మానిన- .దరయ-నోపున్ ।
 .తెలివితక్కువ-♦సైరణఁగలుగమితగు ।
 .ఁనిచ్చికుక్క-కు-మఱి-చావు-వచ్చువరకు ।
 .మఱుఁగునడియున్న ♦మిత్తయిల్ .చోరుటకోడె ॥

17 వ॥ అదినిజ-మేలన . న-ద్దె పమెవరిసందమాగఁజేయునో వారిగరుదుగ
 మంచివారినొసఁచును మఱియు- నెవ్వరి♦నోయ్యగులుగా నల్పు
 నో- వారిన్గురూపులఁగావించును.

18 గీ॥ .మీకువందసమనుచునే.♦వాకోచంగ ।
 .జాలనా-నాగుణములన్ని .నేలఁగిల్లెను ।
 .నక్కటాజీవమెడలిన .గొంతుక్కి- మొట్ట ।
 .నిక్కముగి మఱియుఁచెట .నిలుసఁబడియె ॥

19 గీ॥ .తిరిగిపెల్చునతఁడ .స్పష్టమ-నోమత ।
 .నడఁగెనాచగర్వ-మననినోద్యే ।
 .దెలిసికొందు-ఁచి♦లిచి.తే-♦నోరిపరిగ ।
 .♦బగిఱకన్న నెక్కు.వఁగెలిచితివి ॥

20 గీ ॥ .ఈబరువులఁకింత .యెద్దినానాల్క-పై ।
 .మోపినదియె- కాని- యాపెతోడ ।
 .బలుక నేరకుంటి- .బలుమఱు- ♦భోతాహ ।
 .పచేసన్నమాఱు .వల్క-నామె ॥

Act ii Sc iii

- 21 Know you not, master, to some kind of men
 Their graces serve them but as enemies ?
 No more do yours : your virtues, gentle master,
 Are sanctified and holy traitors to you.
 O, what a world is this, when what is comely
 Envenoms him that bears it !

Sc. vii.

- 22 All the world's a stage,
 And all the men and women merely players :
 They have their exits and their entrances ;
 And one man in his time plays many parts,
 His acts being seven ages. At first, the infant,
 Mewling and pucking in the nurse's arms.
 And then, the whining school-boy, with his satchel,
 And shining morning face, creeping like snail
 Unwillingly to school. And then, the lover,
 Sighing like furnace, with a woful ballad
 Made to his mistress' eyebrow. Then, a soldier,
 Full of strange oaths, and bearded like the pard,
 Jealous in honour, sudden and quick in quarrel,
 Seeking the bubble reputation
 Even in the cannon's mouth. And then, the justice.
 In fair round belly with good capon lined,
 With eyes severe and beard of formal cut,
 Full of wise saws and modern instances ;
 And so he plays his part. The sixth age shifts
 Into the lean and slippered pantaloon,
 With spectacles on nose and pouch on side ;
 His youthful hose well saved, a world too wide
 For his shrunk shank ; and his big manly voice,
 Turning again toward childish treble, pipes
 And whistles in his sound. Last scene of all,
 That ends this strange eventful history,
 Is second childishness and mere oblivion,
 Sans teeth, sans eyes, sans taste, sans everything.

21 చ || .ఎఱుగవయయ్య - కొండలు వహించిన గొప్పయెనాగిత్రువా ।
 .సరయగ-నీకుఁగూడనటు.లయ్యెను సీనుగఁగంటలెగ్గనీ ।
 .♦♦ రువడిఁజేసె-నేమిజగ.మో.ద-యెచ్చని కేదియంద-మ ।
 .ద్దిర-యతినానికిన్విషము. తెన్ను స నెంతయు బాధ పెట్టెడున్ ।

22 చంపక మాలికా మాలిక :—

.అగయగ నాట్యశాల జగ.మం.య- సందలినాటకుల్నురుల్ ।
 .పొరఁబొరివ గక్కిలుగుఁ బోకలురాకలు- నొక్కఁడొక్కఁడి ।
 .♦ త్తెగఁగున నేడు వేషము లఁ .దెన్నెడనాతనికాలమందు- గ ।
 .నైఱవక ♦ దాదచేతులఁ.♦గదించిన నేడ్చెడు ♦ కందు ♦ ముందు-ఁ ♦ తె ।
 ♦.ముతియుచు లేతయెండఁడి.మోమునఁ ♦ జెన్నలరారఁజంకలన్ ।
 .జరుపుచుఁ బుస్తకంబులిడి- .సాగనిజెందముతోడ- ♦ నత్తకా ।
 .య ♦ రహిని బ్రాకుచుఁ బడికి.స గ్గెడుకుట్టెడు- వెన్క--ఁ ♦ గొల్లిత్తె ।
 .♦ నొరసినమాడ్కి ♦ వేండ్రమగు .నూపులుపుచ్చుచు- (జొక్కి-
 స్క-
 .స్తటి- గదన లేమక ర్చోమఁబ.నంబునఁ బాడెడువన్నె కాఁడు-పై ।
 .♦ మరమునఁ ♦ గోరమీస మెగ.చువ్వుచు- ♦ బల్బిరు ♦ దంద ♦ బాసలు ।
 .♦ న్నెఱపుచు- నీటిబుగ్గవలె .♦ నెగ్గెడుకీతఁ బిరంగినోటిలో ।
 .నటిముటి వేవులాడు ♦ మగఁ- .డాప-ఁగుండ్రనిబొజ్జయందమై ।
 .♦ ఱచుగఁ గొల్పుచూపుమాడు .♦ ల్వడ- దిద్దినగడ్డమొప్పగా ।
 .♦ విటివిగఁగన్నులందున. .గ ♦ భీరతి ♦ మించగ మంచిపద్ధతి ।

Song.

- 23 Blow, blow, thou winter wind
Thou art not so unkind
As man's ingratitude ;
Thy tooth is not so keen,
Because thou art not seen,
Although thy breath be rude.
Heigh, ho ! sing, heigh, ho ! unto the green holly :
Most friendship is feigning, most loving mere folly
Then, heigh, ho ! the holly !
This life is most jolly.
Freeze, freeze, thou bitter sky,
That dost not bite so nigh
As benefits forgot :
Though thou the waters warp,
Thy sting is not so sharp,
As friend remembered not.
Heigh, ho ! sing, etc.

.♦గఱపుచు ♦లక్ష్యములెలుపు .న్యాయవిచారణకత- యంత.

♦ఁబెం

.♦పటివదులై నవల్వ తొడు.గట్టటు, వేలగ- ముక్కునందుడా ।

♦లు.గలుసులో చసంబులిత వొందగ-బ్రక్కనుసంచియుండ-♦న

.క్క-అమెయిఁజిన్న నాటనిడు.కాల్తాడుగొక్కెడ నొవ్వుమీఱ-♦ఁబె

.చ్చెరమగ గొంతుసన్న గిలి.చిన్న త సంబుననుండు పోలికన్ ।

.మఱి మఱిఁచుకీచనుచు.మాఱగ నాఱవ వేష మేగు-నం ।

,త-♦రయమాతోడుతన్-బసిత.నంబుపదంపడివచ్చె♦నా-మయిన్

.దొరఁగిస కన్ను-పల్లు-చవి.తోడుదకెవ్వియులే-కిఁకేవియున్ ।

గుఱుతులెఱుంగని-కలమిగొ.♦బ్బచనేడ వ జేవమిట్టులం ।

.దఱుఁగడువితగాఁదనక.థల్లు డువంగ ముగింపుఁబొందెడున్ ॥

ద రు ను - ధ న్యా సి రా గ ము - త్రి పు ట తా శి ము .

23 పల్లవి ॥ .వీచువీచుచలిగాలి- నీ- .విధమగ పడదంత దయమాలి ।

అనుపల్లవి ॥ .నీచలియూర్వకూర్మమైన- .నీవగ పడమిఁ ♦గృతఘ్నుఁ
వలె - .నీదుగోట వాఁడికానేర

మిత్రము ॥ .దోహోపచ్చిక బయల్పై - మీ - .రుత్సవంబునఁ
బాడుఁడీ । .యాహ- యతిన్నే హమసహ్యం.బా- వలపవివేకమా
నోహో ॥

1 చరణము ॥ .కూర్మమైన యాకసమా - మంచునఁ .బేరుకొనుమ
పేర్కొనుమా । .♦సారెకీవటు- కఱవఁబో- పుప.కారములు మఱ
వఁబడుతీరున । .నార- హితుఁడుపరాకుఁగొనఁబడు .నంతచుఱుక
గాడునీదుకా ॥ టోహో ॥

Act. iii. Sec. ii.

24 Time travels in divers paces with divers persons.
I'll tell you, who Time ambles withal, who Time trots withal, who Time gallops withal, and who he stands still withal.

Orl. I pry thee, who doth he trot withal ?

Ros. Marry, he trots hard with a young maid, between the contract of her marriage and the day it is solemnised: if the interim be but a se'nnight, Time's pace is so hard that it seems the length of seven years.

Orl. Who ambles Time withal ?

Ros. With a priest that lacks Latin, and a rich man that hath not the gout; for the one sleeps easily, because he cannot study; and the other lives merrily because he feels no pain: the one lacking the burden of lean and wasteful learning; the other knowing no burden of heavy tedious penury. These Time ambles withal.

Orl. Who doth he gallop withal ?

Ros. With a thief to the gallows; for though he go as softly as foot can fall, he thinks himself too soon there.

Orl. Who stays it still withal ?

Ros. With lawyers in the vacation; for they sleep between term and term, and then they perceive not how Time moves.

Act. iv. Sec. i

25 I have neither the scholar's melancholy, which is emulation; nor the musician's, which is fantastical; nor the courtier's, which is proud; nor the soldier's, which is ambitious, nor the lawyer's, which is politic; nor the lady's, which is nice; nor the lover's, which is all these.

24 వ || కాలము ♦వివిధజనులతో ♦నానాగతులనడుచు- నెవరితో నడు
గున ♦కంచెలుగొనునో- యెవరితో ♦గునగుననడుచునో- యెవరి
తో నాల్గు కాళ్లనెగురవై చివరుగిడునో- యెవరితో గదలకుండు
నో తేల్పెదను- (♦బ్ర)ధానమైనది మొదలుకొని పెండ్లి ♦లగ్న
మువలకు గ్గాలము చిన్ని కన్నియతో నడుగడుగన కంచెలు
గొను- ♦నవనెమ్మెన గోడుదినము లేడేండ్లయి తోచును- సం
స్కృత భాషాపరిచయము కొలువవడు గురువుతోడ- మఱియుఁ
బోటుగిమ్మరి వారి ములేని శ్రీమంతనితోడుత నదిగునగున
నడుచు- నేమన- జదువలేడు కనుక మొనరివాడు హాయిగ
నిదుంచును- బాధఁదెలియఁడుగాన రెండవవాఁడుల్లాసముగాఁ
బ్రలికెడు- బినికిమాలిన వ్యధకామగు చగురుబరువుతోలువాని
కి మిగులతిగ్గును- మలువానికి ♦బ్ర)మానకరమగు ♦దారిద్ర్య భా
రముతెలియ- ద్ద- యుగొంపుకు నడుపఁబడు దొంగతో నా
ల్గుకాళ్లెగురవై చి పోవుడు- నేమన- వాఁడెంతమెల్లగనడచిన- న
తివేగముగా నచ్చోటుఁజేరితిసని తలంచు- నద్ది- న్యాయవాదుల
తో- విచారిణిలేనిధిసముల గదలకుండు- నేమన- వారలుగడువు
గడుపునకు నడుమఁబడుకొందరు- కాపున- గాలమెట్లు పోవునో
కనిపెట్టరు ||

25 వ || ♦విద్యాధికి ♦మాత్సర్యము- ♦గాయకునకు ♦విపరీతకల్పన- రా
జసభా సదునకు గర్వము- ♦యోధున ♦కత్యాశ- ♦న్యాయవాది
♦కెత్తుగడ- శ్రీకి ♦గొలుగామితనము- ♦కాముకునకి వన్నియు
♦స్వీకారము- లివెవ్వియు నాకు లేవు ||

26 A woman's thought runs before her actions.

27 Make the doors upon a woman's wit, and it will out
at the casement ; shut that, and 't will out at the
key-hole ; stop that, and 't will fly with the smoke
out of the chimney.

Act. v. Sec. i.

28 The fool doth think he is wise, but the wise man
knows himself to be a fool.

COMEDY OF ERRORS — *Act II Sec I*

29 Why should their liberty than ours be more ?
Because their business still lie out o'door.

30 A wretched soul, bruised with adversity,
We bid be quiet, when we hear it cry ;
But were we burdened with like weight of pain,
As much or more we should ourselves complain ;

31 the jewel best enamell'd
Will lose his beauty : and though gold bides still
That others touch, yet often touching will
Wear gold ; and so no man, that hath a name,
But falsehood and corruption doth it shame.

Act iii. Sec. i.

32 Slander lives upon succession ;
For ever housed where it gets possession.

26 వ॥ ఆడుదానితలంపాపె చేయుపనికన్న ముందెపర్చును.

27 వ॥ ఆడుదానిచమత్కారము ద్వలుపులమూయుఁ-డది- కిటికిఁదూరిపో
పు- నాకిటికిఁమూసిచో- నది- తాళముకన్న మునుండి బైలువేడ
లు- నాకన్నమున్నప్పినయెడ- నది- పొగితోఁగలిసి- పొగవెలు
పుసంమనుండి పైకివచ్చును.

28 వ॥ అవివేకితావివేకి ననితలందుఁగాని- వివేకితానవివేకి ననివేలిసికొ
నును.

29 ద్వి॥ .మనకంఠె ♦మాత్ర స్వేచ్ఛ.మగలకు నేల।
.పనివారిగుండు ని.త్వేత్తునగుగనుక ॥

30 గీ॥ .దిక్కు-మాలినవారి డ్ద్రు.హృదయ-దూరమి ।
.మేడ్చి-విని-♦యూ అడలుడ.యెడమాకాని ।
.యట్టి.నొగులుబుధు పున.కట్టియెడ ।
.మనము-వఱియింత మొఱపెట్టి.కొనవలయును ॥

31 గీ॥ .మిగుల మొలుగిడ-నగ- దాని.సొగసుఁ♦దలుగు ।
.♦కనకము♦ పెరిరా ♦పోచెడుఁ.గాని-♦తాపు ।
.నకదెగూడఁదచేర్చు- గా.న-మఱిలేడు ।
.♦కట్లస్సెసచేనిపేరు .గలమనుజుడు ॥

32 ద్వి॥ .అంచెలబ్రతికెడు .నపనింద-నెలపు ।
.గాంచునెన్నటికినొ .క్కటజూరుచోట ॥

 Act. v. Sec. i.

- 33 The venom clamours of a jealous woman
Poison more deadly than a mad dog's tooth.

CORIOLANUS—

Act I Sec I

- 34 Your affections are
A sick man's appetite, who desires most that
Which would increase his evil.

Act. ii. Sec. i.

- 35 All tongues speak of him and the bleared sights
Are spectacted to see him. Your prattling nurse
Into a rapture lets her baby cry
While she chats him: the kitchen malkin pins
Her richest lockram 'bout her recchy neck.
Clambering the walls to eye him: stalls, bulks, windows
Are smothered up, leads filled, and ridges horsed
With variable complexions, all agreeing
In earnestness to see him: seld-shown flamens
Do press among the popular throngs, and puff
To win a vulgar station; our veiled dames
Commit the war of white and damask in
Their nicely-gawded cheeks to the wanton spoil
Of Phœbus', burning kisses: such a pother
As if that what so ever god who leads him
Were silyly crept into his human powers,
And gave him graceful posture.

33 ద్వి॥ .లలి-పెట్టికుక్క ♦ప.ల్క-న్న మచ్చరము ।
 .గల చెలిచెడుమొట్ట .ల్క డువీషమించు ॥

34 గీ ॥ .అరయనీకుఁగల్గి ,నట్టికో-ర్య-లు- తోగ ।
 .వంతునాఁక లివ లెఁ .బరఁగుచుండు ।
 .వాఁడువానివ్యాసెఁ .బ్రబలింపఁజేసెడు ।
 .వస్తువుసకుమిగుల .వాంఛఁపడును ॥

35 సీసమాలిక :— .వానిఁగూరిచి ♦యెల్ల భాషలుపలికెడు-
 .మఱి- వానిఁ .గనుటకు- ♦.మందదృష్టు ।
 .లుం బెట్టుకొనిరిసు .లోచనంబుల- వానిఁ
 .గనుచునీ♦పేరిలుడు.గాయదాది ।
 .యేడ్పిం చెబిడ్డని ♦.సత్ప్రతిఁదప్పి- యవ్వనిఁ
 .బరికించుటకువంట .బానిసయును ।
 .నడితోడగోడలఁ .బ్రాకుచుఁదనదగు
 .ముతుకగుడ్డనన .ముఱికిమెడకు :
 .బిగియించుకొనెడు- నూ.పిరివెల్పనీకయం
 .గల్గరుంగులు ♦గవా.క్షమ్ము లింటి ।
 .కొప్పలువానిఁగ .న్గొనుటకు వేడ్కతోఁ
 .బలు తేఱంగులగు- ♦చూ .పలులువింత ।

Act. iii. Sec. i.

- 36 My soul aches
To know, when two authorities are up,
Neither supreme. how soon confusion
May enter 'twixt the gap of both, and take
The one by the other.

Act. iv. Sec. i.

- 37 extremity was the trier of spirits :
That common chances common men could bear ;
That, when the sea was calm, all boats alike
Showed mastership in floating.

Sec. iv.

- 38 O world, thy slippery turns ! Friends now fast sworn,
Whose double bosoms seem to wear one heart,
Whose hours, whose bed, whose meal, and exercise,

.పడిక్రిక్కి-టిసి యుండి- .కడుసరుదుగఁ గనఁ
.బడుఁపురోహతులు .మృక్క-దీజసముల ।

.గుంపులఁజొచ్చిరి .తెంపుసఁసర్వసా
.ధారణమగుతావు .నేరుకొసఁగి ।
.మొగిములఁరెరలూడ్చి- .సొగసగురంగుల
.నలరెడుతమచెక్కి- .ఘటఁదగుఁపువు ।

.బోండ్ల- మండుసొగ్గ .ముద్దులకెంఱయు ।

.సప్పగించి- రక్తి .చెఁగలిగిలి ।

.పొడచు- నెట్టినాలి .ముచ్చనేలుపు- వాని ।

.యందూఁదనాతివాని .కాఁసొలుపడి ॥

36 గీ॥ .నామదిపొగలెడు- దొరఁ .సమలురెండు

.సరిగలేచినయ్యెంత .వ్యంగరెఁటి ।

.మధ్యభేదమపుల్లెడు- .వెతియుసొక్క ।

.దానిఁబాడుసలుపునొక .దానిచేతి ॥

37 గీ॥ .ధైర్యమిడుమరోధించు- సా.ధారణాప ।

.దలఁదమంతసామాన్యజ .నులుభరింప ।

.గలరు-సంద్రము నెమ్మది .గాఁదనచుక ।

.నెడసరిగఁజేలఁజాలెడుం .బడవలెల్ల ॥

38 నీ॥ .చాగురేజగమనీ .జాటుసమయము-లె

.వ్యరీజోమగుండెలే .జైత్రవహించు ।

Are still together, who twin, as 't were, in love
 Unseparable, shall within this hour,
 On a dessension of a doit, break out
 To bitterest enmity : so, fellest foes,
 Whose passions and whose plots have broke their sleep
 To take the one the other, by some chance,
 Some trick not worth an egg, shall grow dear friends
 And interjoin their issues.

CYMEALINE—

Act II Sec III

39 't is gold
 Which makes the true man killed and saves the thief ;
 Nay, sometime, hangs both thief and true man What
 Can it not do, and undo ?

40 I do think
 I saw 't this morning : confident I am,
 Last night 't was on mine arm ; I kissed it.
 I hope, it be not gone to tell my lord
 That I kiss aught but he.

Sec. iv.

41 Let there be no honour
 Where there's beauty : truth. where semblance ; love,
 Where there's another man : the vows of women
 Of no more bondage be to where they are made
 Than they are to their virtues, which is nothing.

.♦ నేక మానసము- నిం. కెవ్వరిగంట-లె
 .వరిపాన్పు- లెవరి♦సా.పాటు-లెవరి ।
 .యలపాటు- ♦లింజాకఁగలిసియున్న వొ-మఱి-
 .♦క వలునానెవరు ♦మ.క్కువ నెడపఁగ ।
 —
 .బహుజాలకుందురో- .వారలీగడియలోఁ
 .గలహింతురల్పసం .గతిఁగురించి ।
 .యలబలఁబడితొఱుండొరు గెల్వ ♦.నదునువేచి ।
 .పనికిగూనినతొలఁపుల .బన్ని-కిస్క- ।
 .గుఱిగ్గిరి నమనిదురఁగో .గొట్టు కొనిరి ।
 —
 .స్వపునదుఁ ట్లఱికిము- వారలెఁజేలులయి ॥

39 గీ॥ .మంచివాని- బంగారుచంద్రం .పఁబడఁజేయు ।
 .గాచెడుర్దంగి- నింపియె.కాకోష్ఠ ।
 .డిడ్డిఱ్ఱాడ నురింగియు- .నెఱబాగు ।
 —
 .సేయఁజూడదెవఱియు .పొలులెదు ॥
 40 గీ॥ .తలఁతునదిగఁటినేనీ ♦యు.దయమునందు ।
 .నిన్నరాతిరినాచేతి .నున్నదద్ది ।
 .సమ్మెద- సదిముద్దిడి.నాను- నానుగినికి ।
 —
 .♦నుడువనేగెనొ ♦లాఁతిము .ద్దిడితిసంచు ॥

41 గీ॥ .పరువు లేకుండెడు .స్వన్నె పరఁగుతోట ।
 —
 .సత్యవేషముకలచో ని.జంబులేదు ।
 .వలపుబోనిముక్త పెరమగఁ .డలరుపట్ల ।
 .స్త్రీలయొట్లు విభులయెడ .♦రిత్తవోవు ।
 .దమకడ్డమ ♦పతివ్రతా.త్వంబుకంటె ॥

Act. iii. Sec. iv.

- 42 't is slander,
 Whose edge is sharper than the sword ; whose tongue
 Outvenours all the worms of Nile ; whose breath
 Rides on the posting winds, and doth belie
 All corners of the world : kings, queens, and states,
 Maids, matrons, nay, the secrets of the grave
 This viperous slander enters.

Sec. vi.

- 43 I see, a man's life is a tedious one :

- 44 To lapse in fulness
 Is sorer than to lie for need : and falsehood
 Is worse in kings than beggars.

- 45 weariness
 Can snore upon the flint, when resty sloth
 Finds the down pillow hard.

Act. iv. Sec. ii.

- 46 I have heard you say
 Love's reason's without reason :

42 త || ♦.పేరుచుకొండెపు.♦ప్రేరణ♦సురియ.కంటెను
 .వాడియా- .నద్దానినాల్క- ।
 .మీఱువిషంబుల .మేటిసపకముల-
 .వడిజొరబడుగాలి.పైదానియూర్పు ।
 .♦స్వానలుపు- నెల్ల ♦జగముమూలలను
 .డువుగల్గ- బుడమిఁజేడుల- రాసుల-జొఱ ।
 .బొలు- సభలనది- .పడుచులక బెద్ద
 .♦మగువల- ♦గుప్త ♦స.మాధులనన్మ్రతీయు ॥

43 ద్వి || ♦.తిగఁగనిపెట్టిన .దాసనునేను ।
 .మగవానిబ్రతుకుశ్రీ .మకు♦నాటపట్టు ॥

44 గీ || .జరుగుబడినిసీతి .దొలుగుట♦కడుజెట్ట ।
 .యానులెమిగల్గ .ననుటకన్న ।
 .బుడమిఁజేడులయెడ .బొంకుఁజెంతయుఁజెడ్డ ।
 .యానుబిచ్చగాండ్ర.యందుగన్న ॥

45 ద్వి || ♦.అలసటరాత్తిపై.నెన♦గుత్తిట్టు ।
 .బలుసోమరికిమాది.పరుపగుగట్టి ।

46 ద్వి || .నేమఱివిన్నాడ .నీవువానొనగ ।
 .♦గామమూలమునకు .గతములేదనుచు ॥

47 Our courtiers say all 's savage but at court :
Experience, O, thou disprov'st report.
The imperious seas breed monsters ; for the dish,
Poor tributary rivers as sweet fish.

48 Being scarce made up,
I mean, to man, he had not apprehension
Of roaring terrors ; for the effect of judgment
Is oft the cause of fear.

49 O thou goddess,
Then divine nature, how thyself thou blazon'st
In these two princely boys ! They are as gentle
As zephyrs blowing below the violet,
Not wagging his sweet head ; and yet as rough,
Their royal blood enchafed, as the rud'st wind,
That by the top doth take the mountain pine
And make him stoop to the vale. 'T is wonder,
That an invisible instinct should frame them
To royalty unlearned, honour untaught,
Civility not seen from other, valour
That wildly grows in them, but yeilds a crop
As if it had been sowed !.

50 Notes of sorrow, out of tune, are worse
Than priests and fanes that lie.

51 Our very eyes
Are sometimes like our judgments, blind.*

47 చ || ♦.నగరునఁదప్పఁజైఁగలజ.నంబులు♦ముక్కడులంద్రుకోటలోఁ
♦.నిగిడెడివార- లానుడువు .నిక్కముకాదను ♦స్వానుభూతి- గొ ।
♦.ప్పగు ♦కడ ♦లీను ♦రక్కెసల .♦నద్దిరతిండికిఁదీయనై న ♦మీ ।
♦.లఁగనుచునుండు నెంజయుఁజె.లం ? ♦పొరింబొరిఁగొండ కాలువల్ ||

48 ద్వి || .అవివేకమున వెఱ పందఁడుమనుజఁ ।
♦.డవుఁదచుక బుద్ధిభ .యమనకుఁ ♦గతము ||

49 నీ || .భళిభళిదేవి ♦.దివ్యప్రకృతీయెట్టి .ఁరీరాచబిడ్డల.నీవలరెడు ।
♦.తమ్మి క్రిందద్దాని .తలనూఁపఁబోని ♦తె .మొరవలె వారలు
♦.మొత్తనయ్యు ।
♦.వారి రాజస్వభా .వము కొండతుదినున్న .వృక్షమున్గొనఁబట్టి
♦.క్రిందవిసరు ।
♦.సుడిగాలిమాఝిరేఁగెడు- నద్దియాశ్చర్య- .మొకయగపడ
కుండుప్రకృతి-మప్ప ।
♦.బడని ♦ప్రభుతయ- నేరుపఁ .బడనిపరు- వొ ।
♦.రుకడఁజూడఁబోవని♦నాగ.రకత- ♦విత్త ।
♦.బడినతీరుసఫలమిచ్చి .వారియందు ।
♦.నై జముగ బెర్గు ♦శౌర్యము .♦నృన్ను చుంట ।

50 ద్వి || .ఎల్లెడన్ ♦శ్రుతిఁదప్పనే.ద్దు♦రాగములు ।
♦.కల్రాడుగురువుకన్న ♦హేయములు ||

51 ద్వి || .♦లలి-మనకనుఁగవ-♦లక్ష్మన♦యభిప్రాయ ।
♦.ముల తెఱంగుననొక.ప్పడుగుడ్డివోను ||

52 Some falls are means the happier to arise.

53 Where in I am false, I am honest; not true, to be true.

Act. v. Sce. iv.

54 Poor wretches that depend
On greatness' favour dream as I have done, —
Wake, and find nothing.

55 What an infinite mock is this, that a man should have
the best use of eyes to see the way of blindness!

Sce. v.

56 O most delicate fiend !
Who is 't can read a woman ?

HAMLET

Act. I. Sce. I.

57 I have heard,
The cock, that is the trumpet to the morn,
Doth with his lofty and shrill sounding throat
Awake the god of day ;

52 ద్వి || .కొన్ని పాట్లరయన.గున్నాధనముక్తి!
.♦తెన్ని క నెత్త న.దృష్టవంతులను ||

53 ద్వి || .♦దబ్బటిసోచోట.దగుమనుష్యుడను |
.♦నిబ్బద్దిమటకై ♦.నిజమతీన్యాను ||

54 గీ || .♦తవిలిగొప్పతనము. దయకులోబడియున్న |
.కనికరించదగిన.♦యనదల్లు |
.కలనుచన్నుఁగోలి. క నెవరు-మేల్కొందు |
.మతియునెద్దియెన.♦బొటయకుందు ||

55 ప || గ్రుక్తితనము-తెరువుజూచుటకత్యంతోపయోగములగు |
చూపులనన్మనుష్యుడుకలిగియుండుటదెంతమితిమీరిననగుబాటు

56 ద్వి || .ఔరచమత్కార. మైన♦దయ్యంబ |
.♦యేరుతెలియగలరె♦లనాగమనసు

57 ద్వి || .నేడునిక్కంబుగ.నేవినినాడ |
.♦గోడి-నయ్యదియేవే.కువజాటువాడు |
.♦ఖంగనితనగొప్ప,కంఠంబుతోడ |
.♦బొంగుచులేపెడు-నొప్పి♦ద్దవేలువును ||

- 58 But, look, the morn, in russet mantle clad,
Walks o'er the dew of yon high eastern hill,

Sce. ii.

- 59 Foul deeds will rise,
Though al the earth o'erwhelm them, to men's eyes.

Sce. iv.

- 60 The drain of eale
Doth all the noble substance often dout
To his own scandal.

Sce. v.

- 61 There are more things in heaven and earth,—
Than are dreamt of in your philosophy.

Act. ii. Sce. i.

- 62 By heaven, it is as proper to our age
To cast beyond ourselves in our opinions
As it is common for the younger sort
To lack discretion.

Act. iii. Sce. i.

- 63 To the noble mind,
Rich gifts wax poor when givers prove unkind.

58 గీ॥ కాని-కనుమనీవు-♦కావిపచ్చడమను
 .గప్పకొని♦ప్రభాత.మొప్పుమీఱు ।
 .నదిగొఱుర్పుదిక్కు.నందలిపొడవగు
 .పర్వతంబు.మంచుపైఁదిరిగెడు॥

59 ద్వి॥ .మనుజులకనుగుం.బాపపువనలు।
 .కనుపడు♦మన్నె.గప్పిననావని॥

60 ద్వి॥ మంతయాయ్యుడెఱచు.నొప్పుతనము
 .నతయునిందె♦మొన.వగుఁమెప్పుడు॥

61 ద్వి॥ .కలవు-శాస్త్రములనీ.కలఁగన్నవస్త్ర
 .పులకన్న♦సధికము♦.ప్రడమిలి♦మింట॥

62 గీ॥ .దైవమానమాముదురలి.తనము♦నైజ
 .ము-తలఁపులమెడనంశయ.ముఁగొనునట్టు ।
 .లెల్లసాధారణంబుగా.నెల్ల♦పిన్న
 .వయసు♦రకము♦వివేకంబు.వడయకుండు॥

63 ద్వి॥ .ఇడువారుక్రూరులౌ.నెడగొప్పమదికి
 .గడు♦మేటియీవులుం.♦గరముఁబేదలగు॥

See. i.

64 (1) Madness in great ones must not unwatched go.

See. ii.

(2) Where love is great, the little doubts are fear ;
Where little fears grow great, great love grows there.

See. iii.

65 Words without thoughts never to heaven go.

Act. iv. See. v.

66 When sorrows come, they come not single spies,
But in battalions.

Act. v. See. ii.

67 Our indiscretion sometimes serves us well,
When our dear plots do pall ; and that should teach us,
There's a divinity that shapes our ends,
Rough-hew them how we will.

64 (1) ద్వి॥ .♦ఘనులైనవారలన్.గలిగినవెట్టి
 .♦బెను♦శోధఁజేయ♦కు.పేక్షింపరాదు॥

(2) గీ॥ .♦అశ్క-జంపుపేమ.యెక్కడనుండునో
 .యచటఁగొద్ది♦శంక.లగుభయంబు ।
 .ఎచటఁకిన్న♦వెఱపు.లెదుగుచునుండునో
 .పెరుగుచుండుగొప్ప.పేమయచట॥

65 ద్వి॥ .♦వంతలఁ♦దొఱఁగిన.♦పల్కులువేల్పు
 .చెంతకుఁబోలేవు.♦చెలఁగియెన్నఁటికి॥

66 ద్వి॥ .ఇడుమలువే♦గుల్ఫే♦తేరవొంటి
 .నడతెంచుఁగాని♦క్రిష్ణ.న.♦జట్టగట్టి॥

67 చ॥ .మనయవివేకమొక్కపుడు.మంచియగునామ్రవాడికుట్రలు
 .♦బనుపడనప్పు-వెండియును-.బాగుగనేపుచునుండునద్దియు
 .మనకొకదైవమేయెదియొ.♦మానుగదిగ్దచునుగడుమాటికిన్ ।
 .మనపనులెంత♦మొద్దగనొ.నచఁగ నీమన-మంచునెంతయున్॥

68 'T is dangerous, when the baser nature comes
Between the pass, and fell-incensed points,
Of mighty opposites.

69 to know a man well, were to know himself.

JULIUS CÆSAR—

Act I. Sce. II.

70 He reads much ;
He is a great observer, and he looks
Quite through the deeds of men ; he loves no plays,
As thou dost. Antony ; he hears no music ;
Seldom he smiles, and smiles in such a sort,
As if he mocked himself, and scorned his spirit
That could be moved to smile at anything—
Such men as he be never at heart's ease
Whiles they behold a greater than themselves ;
And therefore are they very dangerous.

Act. ii. Sce. i.

71 But 't is a common proof,
That lowliness is young ambition's ladder,
Whereto the climber-upward turns his face ;
But when he once attains the upmost round,
He then unto the ladder turns his back,
Looks in the clouds, scorning the base degrees
By which he did ascend.

63 ద్వి॥ .కడుబువరతులు.♦క లహింపనడుమ।

.బడిననీ♦రసులకు.బాధలువచ్చు॥

69 వ॥ తనుదానెఱుగుటయేయెరుదెలియుట- వానినేతేసికొన్నచో
నొకమగవానిబాగుగదెలిసికొనుటయగు.

70 నీ॥ .చదువునాతడు♦విశేషమ్మగ-గొప్ప

♦ప.రీక్షకు-♦డరయు♦.నెంచేనిజనుల ।

.కార్యములంబట్టి-♦కాంక్షింపఁజాటలు

-నీపోల్కిగానము.న్వినఁడతండు ।

.నరుదుగనవ్వెడు-.మఱి-తన్నదావెక్కి-

.గించుకొనునటు-హ.తియును-వాడు ।

.దేనివైపైననెం.తేనినవ్వగఁబురి

.కొలుపఁబడినతన.♦యెడఁద♦నీన ।

.డించునటునవ్వు-.♦నెంచగ-నటువంటి।

.వాడుతమ్ము♦మీఱు.వారిఁగాంచి।

.మనసునందుసుఖము.♦నెనయరుకావున।

.♦వాస వముగఁగడు♦స.పాయకరులు॥

71 త॥ .♦అదిసర్వసాధార.ణానుభవంబె ।

.♦యడఁకువలేతాస.కగునిచ్చెన-యట।

.నెదురెక్కువాడ్డుపె.కెత్తుమొగంబు ।

.కానిచివరమెట్టి.కడముట్టనతఁడు॥

72 Between the acting of a dreadful thing
And the first motion, all the interim is
Like a phantasma or a hideous dream :
The genius and the mortal instruments
Are then in council ; and the state of a man,
Like to a little kingdom, suffers then
The nature of an insurrection.

Scē. ii.

73 When beggars die there are no comets seen ;
The heavens themselves blaze forth the death of
princes.

.పిదపఁ నిశేషికిఁ . బృష్ట ముద్రిప్పఁ
 . బొడఁ గాంచుచుండు . సంబుదముల
 ఁదుట్టతుదకు . నారోహించి . తొఱఁగిసయట్టి
 . నీచసోపానముల్ . నిరసించుచుండు॥

72 నీ॥ . కడుభీకరంబగు . కార్యము సేయుట
 . కంతకునుండున్న . యట్టితలఁపు ।
 . నకు . నడిఁ గల్గు . సం . తరమంతయున్ మాయ
 . పోల్కి . ఘోరస్వప్న . మువలెనుండు ।
 . దేహమందుండి . యెంతే . శక్తులన్నియున్
 . బొలపుగ నడుపుజీవుండు - పదప ।
 . డియు . నిందియంబులా . పయనభగ్గుండి
 . కార్యా . లోచనంబున . నమరియుండు ।
 . మతియుమానవునకు . దరువాతఁ గల్గిన ।
 . యట్టిస్థితియుమిగుల . సనుభవమున ।
 - . దివిరితిరుగుఁ బాటు . తేన్నున నేపారు ।
 . నొక్కచిన్నరా . స్త్రీ . మోయనంగ ।

73 కం॥ కనుపడవుతోఁ కచుక్కలు ।
 . మినుచక్కిన్ బిచ్చగాండు . మృతులై నయెడన్ ।
 . పనివడిరాజులచావున్ ।
 . జనములకుఁ దనంత . బయలు . చాటుచునుండున్॥

- 74 Of all the wonders that I yet have heard,
It seems to me most strange that men should fear ;
Seeing that death , a necessary end,
Will come when it will come.

Act. iii. Sce. i.

- 75 As fire drives out fire, so pity pity—

Act. iv. Sce. iii.

- 76 Ever note,
When love begins to sicken and decay .
It useth an enforced ceremony.
There are no tricks in plain and simple faith ;
But hollow men, like horses hot at hand,
Make gallant show and promise of their mettle;
But when they should endure the bloody spur,
They fall their crests, and, like deceitful jades,
Sink in the trial.

- 77 There is a tide in the affairs of men,
Which, taken at the flood, leads on to fortune ;
Omitted, all the voyage of their life
Is bound in shallows and in miseries.
On such a full sea are we now afloat ;
And we must take the current when it serves ;
Or lose our ventures.

74 గీ॥ . ఏనువిన్న • య బ్బుగముల. నింత వఱకు।
 . నాకుఁగనుపడుగొప్పవి. త-త సయిచ్చి।
 . గలుగుఁదప్పని • గతిచాపు- . కనియదెల్ల।
 . వారల్గుడు వెఱపున. పడఁకు మంట॥

75 ద్వి॥ . • మొససివేఁకినివేఁకి. పోఁ దోలుటల్లు।
 కనికర ముగ్గని. కర మెడఁబాపు

76 త॥ . అనయుమ నీవెన్నె. శై ననుఁ
 బ్రేమ కృశించి చెడిపోవు. నెడసదివెంత।
 మరియాదజూపు- (జ. మత్కృత లుండఁ
 . బోవచ్చునమ్మకం. బున-ఁ గాన- వెల్లి।
 . నగులు- పనిపడినం • లిగుఁ జఱుకై న
 . గుఱ్ఱములటు తమ. గోఁలుఁగి న్నతుఁ-।
 . • రొరగెదరు పక్షి. నోర్వక పోట్లు-
 . తెలలువాలిచి దొంగ. తెట్టువలవలె॥

77 త॥ . నరులకార్యంబుల. న్ద నరునొక్కయల-
 . పోటునదానిని. బొందిననడుపు।
 . సిరికి నద్దానిని. జేకొనరేని. యవ్వోదాజీవ. యాత్రంతలోతు।
 . తఱిగినయెడ నాప. దలఁగట్టబడు-
 ని. పుడుతేలుచుంటి మా. పూణ్ వాన్నిధిని।
 . మఱియునా • వెల్లువ. న్మ న మందవలయు-ఁ
 . దప్పినచోనోడె • దము • పన్నిదముల ॥

Act. v. Sce. iii.

- 78 O hateful error, melancholy's child,
 Why dost thou show to the apt thoughts of men
 The things that are not? O error, soon conceived,
 Thou never com'st unto a happy birth,
 But killst the mother that engendered thee.

HENRY IV—PART I.— *Act I Sce II.*

- 79 If all the year were playing holidays,
 To sport would be as tedious as to work;
 But when they seldom come, they wished-for come
 And nothing pleaseth but rare accidents.

Act. iii. Sce. ii.

- 80 when he had occasion to be seen,
 He was but as the cuckoo is in June,
 Heard, not regarded;

PART II.— Induction.

- 81 Open your ears: for which of you will stop
 The vent of hearing when loud Rumour speaks?
 I, from the orient to the drooping west,
 Making the wind my post-horse, still unfold
 The acts commenced on this ball of earth;
 Upon my tongues continual slanders ride,
 The which in every language I pronounce,

78 మ॥ . అకటామిక్కి లి హేయమైన పొరపాటా-
 చింతచొప్పి - యెం ।
 . దుకుఁగళ్ళచేదులేని నన్నవుల
 నెంతోయహామామానజో ।
 . హకు-ఁ దప్పా- సులభపరిసూత-
 సుఖజ.నాన్మధికంబురాఁగోవు-మా ।
 . సకనీవుంబరిమాచి పోయెదునిను . గన్నట్టిమాతల్లిని

79 గీ॥ . తిలపనేడెల్ల యాటాడు ♦ సెలవుప్రోప్పు ।
 . లయిన-ఁ బలి చేయునటాలాడు ♦ టయును విసుగు ।
 . సలుపు-నవియదగ్గ న- మి ♦ క్కి లిహానమగు ।
 . ♦ సంతసముఁగొల్పు డెట్టియున్ ♦ ఎంతమాడ్కి ॥

80 ద్వి॥ . కనబడఁచుటాడు ♦ లక్ష్మీమనసేయబడఁడు ।
 విరుఁబడియతఁడు ♦ పో. నెలకొని శ్యేషమున ॥

81 నీ॥ . ♦ ఈరువీనువిష్ణు . ♦ డీ యేమన - ♦
 వదంతి. ♦ విగ్గిరమాట్లాడ . ♦ విగ్గి-మూఁయు ।
 . నెవ్వఁడమీలోన- . నేఁదూర్పునుండి
 వేగి ♦ లాడెడు పడమర ♦ కనవరకము ।

Stuffing the ears of men with false reports.
 I speak of peace. while covert enmity,
 Under the smile of safety, wounds the world.

Act. i. Sce. i.

82 contention, like a horse
 Full of high feeding, madly hath broke loose,
 And bears down all before him,

83 See, what a ready tongue suspicion hath !
 He that but fears the thing he would not know
 Hath, by instinct, knowledge from others' eyes
 That what he feared is chanced.

Act iv Sce iv.

84 She either gives a stomach and no food,—
 Such are the poor, in health; or else a feast,
 And takes away the stomach, such are the rich
 That have abundance, and enjoy it not.

- నాటపాగుజ్జముఃన్దా ♦ దుపుగాఁజేసి
- ♦ భూకందుకంబునం ♦ బుట్టుపేనుల।
- యెదెఱుచుచుండెద- నెడ.దెగనట్టినిందలు
- స్వారినానాల్క- లున్లుపుచుండు।
- ♦ కల్ల వాతలుజనముల.కణములకు
- ♦ జొనిపియెల్ల భాషల నవి.యనుచునుంద
- ♦ యెగావలిచిలునగువు క్రింద.గడునడంగి।
- జగమునొప్పించెడి పగనం.గిగఁబలికెద

82 ద్వి || • ముంగటిదెల్ల ♦ దొర్ల.బుట్టనఁగొర్వవడిచె।
• లంగఁబొద్దు తేఱి.లాగుమచ్చరము॥

83 గీ॥ • సంశయమునకెంత • సన్నద్ధమానాల్క।
• కలదొ.చూడు తనకు.దెలియనట్టి।
• దానికడలు వాడి.తరులచూపులనెర్గు।
• నదియసంభవిం చె.నని నిజముగ॥

84 గీ॥ • ఆకలెంతోగొలిపి దై వ.ఘనమిడదు।
• వెలయునారోగ్యమునఁ గడు.బేదవాడు।
• కదిసిబువ్వనొసంగి యం.గదఁజెఱిచెడు।
• యెగుడువఁజాలడు భాగ్యవంతుడు-కలిగియు॥

HENRY V.—

Act. I. Sce. II.

85 For government, though high, and low, and lower
Put into parts, doth keep in one concent,
Congreeing in a full and natural close,
Like music.

86 so work the honey- bees,
Creatures that by a rule in nature teach
The act of order to a peopled kingdom.
They have a king and officers of sorts ;
Where some, like magistrates, correct at home,
Others, like merchants, venture trade abroad,
Others, like soldiers, armed in their stings,
Make boot upon the summer's velvet buds ,
Which pillage they with merry march bring home
To the tent- royal of their emperor
Who, busied in his majesty, surveys
The singing masons building roofs of gold,
The civil citizens kneading up the honey,
The poor mechanic porters crowding in
Their heavy burdens at his narrow gate,
The sad-eyed justice, with his surely hum,
Delivering o'er to executors pale
The lazy yawning drone.

85 గీ॥ ! ♦ క్రమత♦నుశ్చమ మధ్యమా ♦ధమవిభాగ।

.♦ములయెడ స్వరతనము సం♦పూర్ణసహజ।

. కాలవిశ్వాసమున కను♦హూయముగను।

గా♦సమతొకమూఁఖన♦ స్థదలుకుండు ॥

86 నీ॥ .♦పట్టనకై పా♦టు. పడుచున్న తేనెటీగ. గలుచహజంబుగా .దెలు
పురాజ్య।

.సాలపద్ధతి. వానిలోరాజగు. నొకటి- తక్కినవి♦యు. ద్వోగి
జనుము।

.లం-దు-ల♦దండనవిధి. నా♦చరించునుగొన్న-♦వా. శిష్యమున గొ
న్ని. నైకిగోవు।

.వటికొన్ని♦యోధుల. మా♦డ్కి-♦ పసంతపు. మొగ్గలదోచి♦ స
.మోక్షద♦లీల।

.నరిగిరాజునకు♦స. మహిమ♦చు- నానాడు. రాజ్యవైభవమున♦దే♦
జరిగి।

.కనుగొను-లబాటల♦దనగిబంగారుకప్ప. లల్లు♦లిల్పులను-ర. వంత
యైన।

.గుడువబోవక తేనె. నిడి చెడి♦పొరుల-. బరువులతోవంగి. ద్వార
మందు।

.గుంపులగూడెడు. కూలివాండ్రు-గొంచె. మైనలబాటొనరించ

.కావులించు।

.కొనుచున్నెట్లెడియున్న. పనికిరాని।

.నిండుసోమరిపోతుపై. మండిపడుచు।

.వానినెంతయునురీత్యు. వాండోచేతి।

.కప్పగించెడుగొప్పనా్య. యాధిపతిని।

- 87 't is ever common
That men are merriest when they are from home.

Act. ii. Sce. i.

- 88 O England,—model to thy inward greatness,
Like little body with a mighty heart,—

Act. iv. Sce i.

- 89 There is some soul of goodness in things evil,
Would men observingly distil it out;
For our bad neighbour makes us early stirrers,
Which is both healthful and good husbandry :
Besides, they are our outward conciences,
And preachers to us all : admonishing
That we should dress us fairly for our end.

Act. v. Sce. ii.

- 90 Haply a woman's voice may do some good,
When articles too nicely urged be stood on.

HENRY VI.—PART I— *Act. I, Sce. II.*

- 91 Glory is like a circle in the water,
Which never ceaseth to enlarge itself
Till by broad spreading it disperse to nought.

Act. v. Sce ii.

- 92 Of all base passions, fear is most accursed.

87 ద్వి॥ .♦తలఁగి జనంబులు.తమయున్ని పట్లు।
♦మెలఁగుచునుందురు.మిగుల వేడుకను॥

88 ద్వి॥ .♦మేలితైల్విగలచి.శ్రేణయింగ్లాడ।
♦నీలోనిగొప్పకు.నీవైశివచ్చు॥

89 చ॥ .పరఁగెడుఁగొంతమంచిచెడు.వస్త్రపులందునసారమెన్నఁగా।
♦బొరుగుననున్న♦ద్వైత♦కను.పునశ్రుతలస్థుడు♦బెందలాడ-య।
♦తైరువుశరీరసౌఖ్యముఁగ.దించు-♦గృహి-నశ్రుకోర్కెలెల్లజే।
♦కురుచటువాడుమే♦లిశెఱ.గుర్గునై కనుపచు వెండియున్॥

90 ద్వి॥ .సరియాపొడఁబడికల్.జపపడకున్న।
♦నెరపుమేల్కొంతవ.నితపల్కొ-కపు॥

91 ద్వి॥ .నీటిలో♦గిటివలె.నెగడెడుగొప్ప।
♦సూటిగఁవరకు.♦సున్నయావటకు॥

92 ద్వి॥ .అన్నిదృష్టగుణంబు.లందునభయము।
♦కన్నబాడైనది.కన్గొన-లేదు॥

Sce. iii.

- 93 beauty's princely majesty is such,
Confounds the tongue and makes the senses rough.

Sce. v.

94. The chief perfections of that lovely dame,
Had I sufficient skill to utter them,
Would make a volume of enticing lines,
Able to ravish any dull conceit :
- 95 So worthless peasants bargain for their wives,
As market-men for oxen, sheep, or horse.
Marriage is a matter of more worth
Than to be dealt in by attorneyship.
- 96 For what is wedlock forced but a hell,
An age of discord and continual strife ?
Whereas that the contrary bringeth bliss,
And is a pattern of celestial peace.

PART II—

Act II. Sce IV.

- 97 Thus, sometimes hath the brightest day a cloud ;
And after summer evermore succeeds
Barren winter, with his wrathful nipping cold :
So cares and joys abound, as seasons fleet.

93 ద్వి॥ .అందపుందొరతన.మట్టిది-నాల్కా
 .గిరిందికిలాగునిం.దియములఁగలఁచు॥

94 గీ॥ .సోయాగంపై నయాయమ్మ.సుగుణములను
 .దెలుపఁగలనేపునాకును.గలిగెనేని
 .నెట్టిమొద్దుబుద్ధిచినై న.నీశ్వజాలు
 సరసమగు పెక్కుగ్రంథము.లరచియింతు॥

95 గీ॥ .బేరమాడెదగూఢులు.పెండ్లముల్తొకొ!
 .అకుఁబసులకయిసంతవ.నొకకులమాడ్కి
 మధ్యవతులతగివుం.బడుటకన్న
 .బెండ్లినిజముగ నెక్కుప్ర.విలువగలది॥

96 గీ॥ .బలిమిసొసరింపఁజడిన పెం.డి.లిసరకము
 .కలతబ్రతుకును-మతియు.చచ్చలుసగడము
 .సలుపు-నిష్టానుసారము.దరిగిన-నది
 .సంతసము-దివ్యశాంతిని.సంతరించు॥

97 గీ॥ .ఇట్టులనొకపువ్వుడి.నెసఁగుపగలు
 .మబ్బునఁజెలంగు-వేసవి.మగుక-గలఁచు
 .చలిమి.నీళ్లు.నీతువు.కలుగు-నట్టి
 .లేగువంతలు-జోకలు-ముతువువలె॥

Act. iii. Sce. i.

98 Smooth runs the water where the brook is deep,
And in his simple show he harbours treason.

99 what 's more miserable than discontent.

Act. iv. Sce. ii.

100 O miserable age ! Virtue is not regarded in handi-
craftsmen.

PART III—

Act. I. Sce. IV.

101 ' T is beauty that doth oft make women proud ;
' T is virtue that doth make them most admired ;
' T is government that makes them seem divine ;

Act. ii. Sce. i.

102 To weep is to make less the depth of grief :

Act. iv. Sce. viii.

103 when the lion fawns upon the lamb,
The lamb will never cease to follow him..

98 ద్వి || .నునుపుగాఁబాతెడు .న్లోఁతై ననీరు |
 .♦మునిరూపునఁ ♦దోహ.ముద్దాఁచువాఁడు ||

99 ద్వి || .♦ఒందిలి- తనివిలే.కుండుటకన్న |
 .నెందై నమఱియుండు .నే- యెంచిచూడ ||

100 వ || ఆహా దుష్కాలము- ♦శిల్పల♦యోగ్యత సరకు సేయఁబడ లేదు||

101 గీ || .స్త్రీలఁదఱచుగగర్వింపఁ .జేసెడునది |
 .సొగసు-వారలమిక్కిలి .పొగడఁబడఁగ |
 .నలుపునదిసద్దణంబు- వేల్పులుగవారు |
 .తెలియఁబడఁజేయునది ♦జితేం♦.ద్రియతమఱియు ||

102 ద్వి || .♦వాతెఱచుచు దుఃఖ.పడుట- శోకంబు |
 .లోతుఁతగ్గించుటా .లోచించిచూడ ||

103 ద్వి || .సింగమిచ్చకముచే.సిన- గొట్టెపిల్ల |
 .♦పంగఱదానివె .బడఁబోకపోదు ||

Act. v. Sce. vi.

- 104 Suspicion always haunts the guilty mind
The thief doth fear each bush an officer.

HENRY VIII—

Act. I. Sce. I.

- 105 anger is like
A full-hot horse, who being allowed his way,
Self-mettle tires him.

Sce. iii. —

- 106 New customs
Though they be never so ridiculous,
Nay, let'em be unmanly, yet are followed.

Act. iii. Sce. i.

- 107 Orphens with his lute made trees,
And the mountain-taps that freeze,
Bow themselves, when he did sing :
To his music plants, and flowers
Ever sprung ; as sun and showers
There had made a lasting spring.
Everything that heard him play,
Even the billows of the sea,
Hung their heads, and then lay by.
In sweet music is such art,
Killing care and grief of heart
Fall asleep, or, hearing, die.

104 ద్వి || .♦దురితంబుఁ గలమది .♦నొడరు ♦సందియము ।
 .♦బరి-యెల్లపొద- రాజ .భటునిఁ వెఱుమ ॥

105 ద్వి || .చెలరేఁగుగుఱ్ఱము .చెలువగునల్క ।
 .యలయుఁ దనంతట .నాఁపనియెడల ॥

106 ద్వి || .♦అనుసంపఁబడు♦నూ.త్నాచార♦మపహ ।
 .సనకరమయ్యు- ♦సీ.చంబగునేని ॥

107 సీ || .వీణవాయించుచా .♦ర్చియసుపాటంబాడి

.వృక్షంబులనన్తంచు .పేరుకొనిన ।

.♦నగశిఖరంబుల .♦న్నమృములుగఁజేసె-

.నతనిపాటకుమొక్క.లలరు♦లొదవె ।

.జగముకన్ను న్వాన .జల్లులుగావించె

శాశ్వతంబైనవ.సంతయుతువు ।

.వానివాద్యమువినన్ .ప్రతివస్త్రపు

సము.ద్రపురంగములు ♦ సై.తమ్మువాని ।

తలలువాల్చె- మఱియు.దాపునఁబండెడు ।

.ఁబరఁగునట్టి మహిమ.పాటయందు ।

.ఁగెడపువంత-మఱియు. నెడఁదదుఃఖమును ।

.గునుకు-నదియఁగాక - .వినుచుసమయు ।

Sce. ii.

108 (1) The hearts of princes kiss obedience,
So much they love it ; but to stubborn spirits
They swell and grow as terrible as storms.

(2) My lord, we have
Stood here observing him. Some strange commotion
Is in his brain : he bites his lip, and starts ;
Stops on a sudden, looks upon the ground,
Then lays his finger on his temple ; straight,
Springs cut into fast gait ; then stops again,
Strikes his breast hard ; and anon, he casts
His eye against the moon ; in most strange postures
We have seen him set himself.

Act. iv. Sce. ii.

109 Men's evil manners live in brass ; their virtues
We write in water.

Act. v. Sce iii.

110 Men that make
Envy and crooked malice nourishment
Dare bite the best.

108 (1) ద్వి || .♦అరుసులయెదలు ము .ద్దాడునడఁకువ ।
 .♦మొరటులయెడఁగోప.మున రేఁగునవియు ॥

(2) సీ || .♦విభుఁడ- వానింగని.పెట్టెచు మేమిట
 .నున్నార -మెద్దియో .యొక్క వింత ।
 .♦తిరుగుఁబాటతనిబు .ద్ది♦న్నె లకొనియె-
 నా.తం♦డొడుగఱచెడు- .కెం♦డి- యులికి ।
 .పడెడు- దబ్బుననాఁగు- .బోకించు నేలను-
 .బిమ్మట- నాతని .వేల్చునతని ।
 .♦కణఁత ప్పెఁజేచుక- ♦నొ.క్క-టఁద్రుల్లి పాటున
 .వడినడచున్దరు .వాతనిలుచు ।
 .దసదు గుండెబాఁచు .కొనెడుగట్టిగ. మఱి ।
 .యునొక తఱిసిఁ జందు.రుచిదెసఁదన ।
 .కన్ను వైచు మండు- .గడువిచిత్రములగు ।
 .♦గతులనాఁడుంటఁ .గంకిమేము ॥

109 ద్వి || .జనులచెడుగు ♦శిలా.క్షరమము ♦మనెడు ।
 .మనమునీటన్వారి .మంచివ్రాసెదము ॥

110 ద్వి || .సైఁవలేనట్టి దు.జన్మముఁబుమిగుల ।
 .గాపాడువారినే .కఱవఁదెగింతు ॥

111 't is a cruelty,
To load a falling man.

KING JOHN—

Act. I Sc. I

112 For new-made honour doth forget men's names.

Act. iii. Sc. iv.

113 Before the curing of a strong disease,
Even in the instant of repair and health,
The fit is strongest : evils that take leave,
On their departure most of all show evil.

114 A sceptre, snatched with an unruly hand,
Must be as boisterously maintained as gained ;
And he that stands upon a slippery place
Makes nice of no vile hold to stay him up.

Act. iv. Sc. iii.

115 Trust not those cunning waters of his eyes,
For villany is not without such rheum ;
And he, long-traded in it, makes it seem
Like rivers of remorse and innocency.

111 ద్వి || .పడిపోవుచుండిన .వానిమతింత |
 .యడఁగఁగొక్కుచునుంట .యది ♦కూశతనము ||

112 ద్వి || .కొత్త గానబ్బిన .గొప్పతనముక్త |
 .♦మల్లిమఱుచెడు .మనుజులపేర్లు ||

113 గీ || కఠినమౌసంకటంబు చ.క్కఁబడకమాను |
 .ముందు- నాచోగ్యమబ్బుని.మానమునందు |
 .గూడవడియగు- నెఱఁబాయు.కీడులెల్ల |
 .వానిమల్లదలన్గిడె .♦కానిసించు ||

114 గీ || .న్యాయముఁ దొలుగుచేయిచే .♦నపహరింప |
 .బడిన♦స్వపదండ మెటుపోందఁ.బడెనోయట్లు |
 .♦నిర్వహింపఁబడునది- వెం .డియును- జూలు |
 .నట్టిచోనున్న తఁడుదేని. నైనఁబట్టు ||

115 గీ || .వానిమోసపుచ్చు .♦బాప్పుచు ల్నమ్మకు !
 .♦దుడుకుకూడనట్టి .తడిఁజెలంగు |
 .అందు ♦ఁగిరమలవడు .తఁడు నేరములేమి |
 .నెఱు లేళ్లుగ నది .కనుపలుచెడు ||

KING LEAR—

Act. I Sec. I

116 Time shall unfold what pleated cunning hides ;
 Who cover faults, at last shame them^{derides}.

Act. ii. Sec. iv.

117 All 's not offence that indiscretion finds
 And dotage terms so.

Sec. v.

118 O, sir, to wilful men,
 The injuries that they themselves procure
 Must be their school master.

Act. iii. Sec. iv.

119 Thou, 'dst shun a bear ;
 But if thy flight lay toward the roaring sea,
 Thou 'dst meet the bear i' the mouth.

Sec. vi.

120 He 's mad that trusts in the tameness of a wolf, a
 horse's health, a boy's love, or a whore's oath.

116 ద్వి || .♦తటివిప్పుమోనము .దాఁచిన- దెగ్గు |
♦మఱుఁగిడువారివే .మఱుసిగ్గు♦తెగడు

117 ద్వి || .అవివేకమరసిన-దట్టలవృద్ధ |
♦తవివరించినదెల్ల .దప్పుగాఁబోదు

118 ద్వి || .♦ములుచలకుఁగమంతఁ♦బొరయు♦నిక్క-ట్లు
♦బడి♦యొజ్జలుగనుండ.వలయునోయయ్య ||

119 గీ || .♦భల్లుకమునుఁజూచి.పరుగిడుచుందువు
.దానిఁదప్పుకొనఁగ-ఁ.గాని-♦ఘోష |
మీఱు♦కడలిసీదు.పాటిపోవుటకడ్డ |
.పడిననెల్లునెదురఁ.బాతెదీవు |

120 ప || తోఁడేటిమచ్చికయు-గుట్టపుటారోగ్యము-
బిల్లుకాయవలపును-లంజెయొట్టును
నమ్ముకొనువాఁడువెంగలి ||

- 121 When we our betters see bearing our woes,
We scarcely think our miseries our foes.
Who alone suffers, suffers most i' the mind,
Leaving free things and happy shows behind;
But then the mind much sufferance doth o'erskip,
When grief hath mates, and bearing-fellowship.
How light and portable my pain seems now,
When that which makes me bend makes the king bow.

Act. iv. Sce. i.

- 122 Our means secure us, and our mere defects
Prove our commodities.
- 123 As flies to wanton boys, are we to the gods,-
They kill us for their sport.

Sce. iii. ,

- 124 The stars above us, govern our conditions;
Else oneself mate and mate could not beget
Such different issues.

121 నీ॥ . మనకన్న నెక్కుడు . మనుజులయెడ
 మన.శోకములుండుటఁ జూచునపుడు ।
 .మనకున్న యాపద.లమ్ర . శత్రులుగ.
 మన.మెంచెద మరుమగి- . నెవ్వఁడొంటి ।
 . యదురటిల్లునాతఁడెం.తో కుందుమనమందె-
 . కాని-దఃఖముకట్టు.లోననున్న ।
 . సమయమునన్- సైచు సహవాసమాగ్నిన.తటి-
 . నిడుమస్మది.దాటు-మఱియు ।

. నెంతయులకన- మఱి.యెంతయల్పముగనా ।
 . భాధయుప్పుడు కన.పడుచునుండె ।
 . నన్ను నెపుడు వంచు.చున్నయయ్యదిజేఁని॥
 . గూడసరిగఁబట్టి. కుంగఁదీయ ।

122 ద్వి॥ . మనసాధనంబులే.మఱిపించుమనల ।
 . మనలోఁజ్ఞెమనకు మే.లమ్ర తినికూపించు ।

123 ద్వి॥ . వేలుపులుమనలఁ . బిల్లలీఁగలన ।
 . గూలుచునటులాట.కొఱకుఁజంపెదరు॥

124 గీ॥ . మనస్వభావమేలు . మనమెంతయునెఱుంగ ।
 . రానిదై వ-మట్లుకానియెడల ।
 . మాఱకుందునాలి . మగిలంతభేదమున్ ।
 . గలుగుపిల్లలనిటు . కాంచుపెట్లు॥

Sce. vi.

125 Come on, sir, here 's the place : stand still.—
How fearful
And dizzy 't is, to cast one's eyes so low !
The crows, and choughs, that wing the midway air
Show scarce so gross as beetles : half way down
Ilangs one that gathers samphire,— dreadful trade :
Methinks, he seems no bigger than his head.
The fishermen that walk upon the beach
Appear like mice, and yond tall anchoring bark
Diminished to her cock,— her cock, a buoy
Almost too small for sight. The murmuring surge,
That on the unnumbered idle pebbles chafes,
Cannot be heard so high.—I 'll look no more ;
Lest my brain turn, and the deficient sight
Topple down headlong.

125 నీసమాలిక॥ .అయ్యరమిత్త ద్ది యె.యచ్చోటు- కదలక

.నిలుచుండు- మంత్రకింది .కినిజూపు|

.బట.♦చుటయెంత ♦భీ.కరమెంత

తలత్రోప్ప.గానుండు- నశమనె.గయుచునున్న|

.కాకులు-మఱిసీ.కాకులు బొడ్డెంక.లట్టు

చిన్నవిగఁగ.స్వస్థుచుండె|

.నూరుగాయలకటు .లుసయోగపడు

నొక.విధమగు మొక్కల.బెలుకువాడు |

.కిందిసకమ త్రోవ .వేలొడెడు-

♦ఘోర.వృత్తి - నేననుకొని.యెదసతిండు|

.తనతలకంటెబె .గ్దగఁగానిసించెడు-

.♦మున్నీటియొడ్డున .బోవుబెన్ .

.♦చుంచువిధముననొక .తెంచెడు-

♦లంగరు.వేయుచుండిన యల్ల. పెద్దయోడ|

.దాని♦దోనె♦వితాన .దక్కువకాబడె-

.నదియులంగరు గుఱు.తట్లుకంటి |

.కందకకడుకన్న.దయ్యె- ♦నట్లాడెడు

.గులక రాసినొరసి .ఘోషలెట్టు|

.♦కరడమంతపెద్ద .గావినబడజాల |

.కుండె-నింకజూడ .నొల్ల నేను |

.మిగులనాకుదల తి.గెడు-గొఱతవడు |

.దృష్టిదొడ్లదల్ల .కిందుఁగాన ||

- 126 When we are born, we cry that we are come
To this great stage of fools.

Act. v. Sc. iii.

- 127 The gods are just, and of our pleasant vices
Make instruments to plague us,
- 128 Her voice was ever soft,
Gentle, and low, — an excellent thing in woman.
- 129 The weight of this sad time we must obey;
Speak what we feel, not what we ought to say.
The oldest hath borne most; we, that are young
Shall never see so much, nor live so long.

RICHARD II

Act I Sc I

- 130 The purest treasure mortal times afford
Is spotless reputation; that away,
Men are but gilded loam or painted clay.

Sc. ii.

- 131 That which in mean men we entitle patience
Is pale cold cowardice in noble breasts :

126 ద్వి॥ .చనుదెంచితిమిపిచ్చి.జనులరంగమున
.కనియేడ్చెదముఃపుట్టి.నెప్పుడుమనము॥

127 ద్వి॥ .మనచెడుగులనుంజి.మనలశిక్షిండు ।
.ననువువన్నెదరునా.యమగునెఱులు ॥

128 ద్వి॥ .మెత్తెనెచ్చెన.మెల్లెనెఱుపె
.కుత్తెక - శ్రీకది.గొన్నెగుఱులు॥

129 గీ॥ .మనముకరినావసరభర.మానకుఱుగి ।
.పల్కునదితోచినదిచెప్ప.పలయువాసి ।
.నెడసి-పెద్దలుకడుభరి.యించినారు ।
.మనముపెన్నలమంతగాఁగఁగఁమువసము ।

130 గీ॥ .మతెక్కుకాలంబునఁగుని.మఱి అధనంబు
.తనరుచుండెడుమచ్చపొం.దనియశంబు ।
.జనములదిబొత్తి గాఁబోవు.సమయమందు ।
.పసిడిపూసినబంకమ.న్నసరివారు॥

131 ద్వి॥ .అధములలోమన.మనుకొనునోమి ।
.యధికులయెడభయ.మనిసింఁచుకొనెడు ॥

Sce. iii

132 Teach thy necessity to reason thus ;
 'There is no virtue like necessity.

133 gnarling sorrow hath less power to bite
 The man that mocks at it and sets it light.

134 O, who can hold a fire in his hand
 By thinking on the frosty Caucasus ?
 Or cloy the hungry edge of appetite
 By bare imagination of a feast ?
 Or wallow naked in December snow
 By thinking on fantstic summer's heat ?
 O, no : the apprehension of the good
 Gives but the greater feeling to the worse :
 Fell sorrow's tooth doth never rankle more
 Than when it bites but lanceth not the sore.

Act. ii. Sce. i.

135 the tongues of dying men
 Enforce attention like deep harmony :
 Where words are scarce they are seldom spent in vain,
 For they breathe truth that breathe their words in
 pain.
 He that no more must say is listend more.

132 ద్వి॥ చక్కనినీయవ. సరముతలంచు ।

.♦మక్కటకం టెయో♦.గృతవతిలేదు॥

133 ద్వి॥ .కజవఁజాలదుగుఱు.గావించు♦వంత ।

.♦సరకుసలుపక హా.నృము సేయునరుని॥

134 నీ॥ .మంచుకొండ నెవండు.♦మదిగోన♦గలపోసి.

.యశాశౌరశనచేత.నగ్గిదాల్చు ।

.నాకలి♦యంగద.నంటునఁ మనకు

♦మొ.గంబుమొక్కించు-లే.క-బలువిందు ।

.గూరిచియూహించు.కొనుమాత్రమున ।

.లేక-మండువేసవివేడి.మనసుననిడి ।

.♦మాగఁగీషఁబు♦హి.హంబునదిన మొలం

.బొగ్గాడు-నటుకాడు.పొమ్ము మంచి ।

.నెన్నుకొనుటచేడ్డ.నెంపఁ చెడుమతింత ।

.కూర్గనైనవంత.కోటబాధ ।

.గఱచునప్పటివలె.గావింపనేరదు ।

.పుండుబల్లెముమొయిబొడుచునపుడు॥

135 ఉ॥ చచ్చెడువారినాటకలు.♦శ్రద్ధ♦సుగానముపోల్కిలాగు-♦వా ।

.కుచ్చుట♦శక్తిశక్తనెడ.గొంచెము♦రిశ్తగఁజెల్లు-బాధ♦ను

.శ్లో♦చ్చరియించువారుజ.మూ♦తురు-చెప్పటకెద్దిలేనివాఁ ।

.డెచ్చటనై న♦మచ్చికమ.తింతవినంబడుచుండుఁగావునన్॥

136 The setting sun, and music at the close,
As the last taste of sweets, is sweetest last,
Writ in remembrance more than things long past.

137 Small showers last long, but sudden storms are short.

138 Should dying men flatter with those that live ?
No, no, men living flatter those that die.

Act. iii. Sce. ii.

139 know'st thou not
That when the searching eye of Heaven is hid
Behind the globe, and lights the lower world,
Then thieves and robbers range abroad unseen,
In murders and in outrage bloody here ;
But when from under this terrestrial ball
He fires the proud tops of the eastern pines,
And darts his light through every guilty hole,
Then murders, treasons, and detested sins,
The cloak of night being plucked from off their backs,
Stand bare and naked, trembling at themselves ?

136 గీ॥ .కుంకుచున్న పొంగ్గ..కొసముట్టుపాటయు ।

.వెనుకకుఁజవిఁగొనెడు.సింజివంట ।

.కరఁశిమిగులనింపు.గా॥మను-ఁగడునెవ్వా ।

.వ్రాయఁబడు-ఁగడిచిన.వానికన్న॥

137 ద్వి॥ .చిన్నముసురు॥మన్నుఁ.శరము-కాని-వడి ।

.బన్నినట్టి॥తుపాను.త్వరఁ॥గడతేలు॥

138 ద్వి॥ .ప్రసరితం త్రైబ్రతుకువా.రలఁజచ్చువార ।

.లు-॥నహి-బ్రతుకువార.లునుతింతు॥మృతుల॥

139 నీ॥ .ఎఱుఁగవాడేవుఁబ.నీక్షించుచూ॥దికి

.భూగోళమువెనుక.డాఁగిమఱియు ।

.గిరిందిజగమువెలిఁగించుచున్నప్పుడు

.దొంగలున్వెండియుం.దోఁచువాండు) ।

.కన్నడకఠికము॥.గాఁ జెరలాడెదన్

॥.హత్యలన్గూర్చులై ॥.హఠములనిట ।

.ఁగాని-యీక్షా॥కందు.కముకిందు

నుండివాఁడెప్పుడు ప్రాచీన.వృక్షదృష్ట ।

.శిఖరముల్ బ్రకా.శింపించి ॥ప్రతిదుష్ట

.వివరమునన్తన .వెల్లుఁబొడుచు ।

.ఁడంపుటల్॥దోహము లపుడ.సహృదాత ।

.కంబులుకదమ॥పృష్ఠ భా.గములనుండి ।

॥మాపుపచ్చడము తొలఁగిం.పఁబడనిలుచు ।

.వడఁకుచుఁదమంత బోడిగ.॥బట్టలేక ।

Act. v. Sce. i

- 140 The love of wicked friends converts to fear;
That fear to hate; and hate turns one or both
To worthy danger and deserved death.

RICHARD III.—

Act. I. Sce. III.

- 141 the world is grown so bad,
That wrens make prey where eagles dare not perch:
Since every Jack became a gentleman,
There's many a gentle person made a Jack.

Sce. iv.

- 142 Sorrow breaks seasons and reposing hours,
Makes the night morning, and the moon-tide night.

Act. ii. Sce. ii.

- 143 that deceit should steal such gentle shapes.
And with a virtuous vizor hide foul guile!

Act v. Sce. ii.

- 144 True hope is swift, and flies with swallow's wings,
Kings it makes gods, and meaner creatures kings.

140 గీ॥ .♦ చెనఁటిచెలికాండ్రా ♦ నెమ్మిమా.ఱును వెఱపున ।
 .కాభయమనహ్యమున కస.హ్యంబొకనికి ।
 .ఁగానిలేకి♦ర్వురకుఁగాని .కట్టకడకు ।
 .మఱియు♦హానికిఁగగుచట .♦మరణమునకు ॥

141 గీ॥ .జగముచెడె- కేగవాలగి .నాహసింప ।
 .కున్నచో♦జీనువయెరతి.న్న్యజె- నెల్ల ।
 .నీచుఁడున్ ఘనుఁడౌటచే ♦ నెరుసఁజడిరి ।
 .♦తక్కువారుగఁబల్వురు.తగుమనుసులు ॥

142 ద్వి॥ .♦బుతువులమాచుల్ని.ప్రదింఁగింటలను ।
 .♦వెతరేబవల్లఁగా .వించు♦సట్టిట్ట ॥

143 ద్వి॥ .♦వంచనసాధురూ .పంబులనుండు ।
 .మంచివేషమున దు .మాగఁగముందాఁచు ॥

144 ద్వి॥ .♦పఱచునేంట్రింత ♦ జ.వముతోడనాస ।
 .దొరలవేల్పుల ♦ నలం.తులజేఁడ్లఁజేయు ॥

Scé. iii.

145 Conscience is but a word that cowards use,
Devised at first to keep the strong in awe :

LOVES LABOUR'S LOST.— *Act. I. Scé. I.*

146 Why, all delights are vain ; but that most vain,
Which, with pain purchased, doth inherit pain.

147 Study is like the heaven's glorious sun,
That will not be deep-searched with saucy looks :
Small have continual plodders ever won,
Save base authority from others' books.
These earthly godfathers of heaven's lights
That give a name to every fixed star,
Have no more profit of their shining nights
Than those that walk and wot not what they are.
Too much to know is to know nought but fame ;
And every godfather can give a name.

145 ట్వి || .♦భీరులువాడుల ♦.పితమెగమంబు |
 .♦ధీరులనాఁప ♦వి.సింపఁబడెదొలి ||

146 గీ || .బౌర♦వితలువేడ్క .లన్నియు-నొఁగాని |
 .యెద్దియిడుమతోఁగ్రగ .యింపఁబడుచు |
 .♦నెగులుకలుగఁజేయు .♦నిచ్చలునద్దియె |
 .మిగులవృథాముగఁబ .ఱగుచునుండు ||

147 నీ || .మిగుల వెల్గుచునుండు.♦జగముకన్నుంబోలుఁ
 .జదువదిలోఁతుగ.వెదుకఁబడదు |
 .♦దుడుకై నచూపుల.తోడ- నొరులపుస్త.కముల
 చప్పనిదశాన.ములఁదప్ప |
 .♦పడసిరియెంతయుం .బాటుబడిన
 యట్టి.వారలుస్వల్ప లా.భంబుతాము |
 .కదలనియెల్లచు.క్కకుఁ బేరొనంగు
 జ్యో.తిషికులుమెఱయు .రాతిరులనుండి |
 .♦కాంచరెక్కుడు మేలున.క్షత్రములను |
 .జూచుచవ్వి తెలియని య.జ్ఞులకుమించి |
 .♦పెచ్చెలుంగుట తెలియమి.పేరుతప్ప |
 .మఱియునున్నా♦మ కరణమొ.నరుచునెల్ల |
 .గురువునేదై నఁ బేర్ జత.పఠచఁగలఁడు |

- 148 (1) Fat paunches have lean pates ; and dainty bits
make rich the ribs, but bank rout quite the wits. .

Ex. 1.

Act. ii. Sec. i.

- (2) Beauty is bought by judgement of the eye,
Not uttered by base sale of chapmen's tongues.

Act. iv. Sec. iii.

- 149 Never durst poet touch a pen to write,
Until his ink were tempered with Love's sighs ;
O, then his lines would ravish savage ears,
And plant in tyrants mild humility.

Act. v. Sec. ii.

- 150 (1) The blood of youth burns not with such excess.
As gravity's revolt to wantonness.

- (2) Folly in fools bears not so strong a note
As foolery in the wise, when wit doth dote ;
Since all the power thereof it doth apply,
To prove by wit, worth in simplicity.

148 (1) కం || .కడుపులు బలిసినవారికి |

.గడుగొంచెపు మెదడులుండు - ఘనరుచ్యములౌ |

కడులుబలిపించు బ్రక్క-ల |

.వడి- నై నన్ - బుద్ధిపాట. పమ- జెడగొట్టున్ ||

(2) ద్వి || .♦కనువి♦మప-♦సోచు.గిముకొసబడెడు |

.♦ససద చత-కునాల్క- .నసబడినోదు ||

149 గీ || .కలముముట్టడెగించెడు .♦కయియెఱుడును |

.వ్రాయుటకు- వల్పనిట్టా ఛ-లాయన-స |

.మసిగలుప-కౌర- పిదప-ర-క్రె-స చెప్పును |

.లాగువానిపద్యములు- కూ.శ-గ-గించు ||

150 (1) ద్వి || .చిటుతపాయముకన్న .సింగారమునకు |

.మరగుగభీరత .న-ండించుపలపు |

(2) గీ || .తెల్విమిమిటి పిచ్చియె.న్ నటువంటి |

.ప్రాజ్ఞలందలి యవివేక.మజ్జలదగు |

.చెట్టకంటెను మఱియొక.మెక్కిమీలు |

.వెంగలితనంబు నంగూడ.వెలకలదని |

.జ్ఞానశక్తి నిరూపించు .గలదుకనుక ||

(3) The tongues of mocking wenches are as keen
As is the razor's edge invisible,
Cutting a smaller hair than may be seen ;
Above the sense of sense; so sensible
Seemeth their conference ; their conceits have wings
Fleeter than arrows, bullets, wind, thought, swifter
[things.

(4) Your wit makes wise things foolish :
With eyes best seeing heaven's fiery eye,
By light we lose light : your capacity
Is of that nature , that to your huge store
Wise things seem foolish, and rich things but poor.

MACBETH

Act II Sce II

151 (1) the innocent sleep :
Sleep, that knits up the ravelled sleeve of care,
The death of each day's life, sore labour's bath,
Balm of hurt minds, great nature's second course,
Chief nourisher in life's feast.

(3) గీ || .కంటిక గపడనంతసూ .క్షుంబువెందు ||
 .కయునుఁదెగవేయుమంగలి .కత్తి మొనకు ||
 .మించివాఁడియగున్వెక్కి .రించుపడుచు |
 .చెలులనాల్కలు- వారల .పలుకులుమఱి |
 .తెలిసికొనుటక సాధ్యముల్ - .కలవువారి |
 .తలఁపులకుఁతెక్క- లవ్విము.ల్కులఁదుపాకి |
 .రవలగాలిమనసుమించు .రయముచేత ||

(4) గీ|| .అజ్జలంజేయుఁబ్రాజ్ఞుల .నై ననీచు
 .తెల్వి-బాగుగఁగన్నులఁ .దెఱచిమనము |
 .జగముకన్నఁగనుంగొన్న .సమయమందు .
 .వెల్తురుంగోలుపోదుము .వెలుతురుమెఱియి |
 .నట్టి నై జమునీశక్తి .కమరియుండె |
 .తెలివిమాలిన విగ్గఁదెల్వి.గలయవిమఱి |
 .కానిపించుఁబేదవిగ శ్రీ.గల్గునవియు
 .నెల్ల సీమహాజ్ఞాన .మృద్ధకిల్లు

151 (1) గీ|| .నీగి నెఱుఁగనినిద్దర- .చిక్కువడిన |
 .జాలివడుకనినూలిని. సరిగసల్లు |
 .ప్రతిదివసజీవి తంపుమర.ణము-పెద్ద |
 .బడలుపాటు స్నానము-గంటు.వడునెదలకు |
 .మందు.బ్రతుకువిందున మేటి. మనుపుఁగూడు |
 .ప్రకృతిగుణములరెడవ .పథముమఱియు||

Act. v. Sce. vi.

(2) Life's but a walking shadow; a poor player,
 That struts and frets his hour upon the stage,
 And then is heard no more: it is a tale
 Told by an idiot, full of sound and fury,
 Signifyng nothing.

MEASURE FOR MEASURE— *Act I Sce I*

152 Heaven doth with us, as we with torches do,
 Not light them for themselves; for if our virtues
 Did not go forth of us, 't were all alike
 As if we had them not. Spirits are not finely touched,
 But to fine issues; nor Nature never lends
 The smallest scruple of her excellence
 But, like a thrifty goddess, she determines
 Herself the glory of a creditor,
 Bat thanks and use.

Sce. v.

153 Our doubts are traitors,
 And make us lose the good we oft might win,
 By fearing to attempt.

(2) గీ॥ బ్రతుకునడుచునీడ - .రంగమునంగింజు ।
 .కొనితనగడువుమఱి .వినగఁబడని ।
 .పాడుపాత్రము - గడ.బడమెండుకాన్పుత ।
 .క్కువుగవెడగుచేను .డువఁబడుకత ॥

152 సీ॥ .వికరుచుడై నము .మనయెడఁ -
 దివిటీల.గుఱిచి మనమునేయు.కరణి-వాని
 .కై వానివెలిఁగింపఁగడగము-
 మనసన్గ.ణములు బహుల్పక.క-మనలోన ।
 .కడఁగుటయును.మన .కవియులేకుంటయు-
 .నొక్కటే-బ్రతుకులు .నొప్పుమీఱు ।
 .జేయంగఁబడవుమం.చి ♦ప్రయోజనములకుఁ.దక్క-
 .బ్రకృతియు న.ద్దానిమహిమ ।

.వందసంబులు మఱియులా.భంబుఁగొనుచు ।
 .బొదుపుఁగలదేవత వితాన.నదియునప్పు ।
 .లిడెడు-గొప్పందుటకు నిశ్చ.యించి.♦యెరవు ।
 .పెట్టబోవదు తానొక్క.♦వీసమైన ।

153 ద్వి॥ .♦తెక్కరీండ్లుమనసం .దియములుమనకు ।
 .♦నెక్కొలుపవుమేలు .♦నివ్వెఱఁబన్ని ॥

Act. ii. Sce. i.

- 154 Mercy is not itself, that oft looks so ;
Pardon is still the nurse of second woe.

Sce. ii.

- 155 Great men may jest with saints ; 't is wit in them,
But in the less foul profanation.
Lucio [to Isab]. Thou 'rt in the right, girl ; more o'that
Isab. That in the captain's but a cholerick word,
Which in the soldier is flat blasphemy.

- 156 Thieves for their robbery have authority
When judges steal themselves.

Sce. iv.

- 157 wisdom wishes to appear most bright
When it doth tax itself.

Act. iii. Sce. i.

- 158 The miserable have no other medicine
But only hope.

- 159 And the poor beetle that we tread upon,
In corporal sufferance finds a pang as great
As when a giant dies.

154 ద్వి || .కూమిలాగున్నది .కూమికాబోవ |
 .దోమికొండవపంత .నొదవించుచుండు ||

155 మధ్యాక్కఱ :- .పరిహాసమాడవచ్చుముని- .వరులనై నఁబ్రభువులద్ది |
 .♦సరసంబువారిలో- (గాని- .స్వల్పలనెంతయోతప్ప |
 .♦పరుసంబుమాత్రమౌ నేద్ది .♦వాహినీనాథులపట్ల |
 (బరగునృహాపవాదమయి.♦భటులగు వారియందదియె ||

156 ద్వి || .న్యాయానికాన్లు ♦చౌ.ర్యముసల్పనపుడు |
 .నాయమౌదొంగత .సము♦తస్కరులకు ||

157 ద్వి || .ఎపుడు తెలివిగోరు .నెంతయుజెలుంగ |
 .నపుడు తనుందానె .యది♦దూఱుకొనెడు ||

158 ద్వి || .♦వనటపోందినయట్టి .వారలకేందు |
 .ననులేదుసుంతయు .నమ్మందాసతప్ప ||

159 ద్వి || .తోక్కినఁజేడపు.రువునొప్పిఁజెందు |
 .♦నక్కజేముగఁజచ్చు .నపు♦డసురవతె ||

Sce. ii.

160 No might nor greatness in mortality
Can censure scape ; back-wounding calumny
The whitest virtue strikes. What king so strong
Can tie the gall up in the slanderous tongue ?

MERCHANT OF VENICE *Act. I. Sce. I.*

161 You have too much respect upon the world :
They lose it that do buy it with much care.

Sce. ii.

162 If to do were as easy as to know what were good to
do, chapels had been churches, and poor men's
cottages princes' palaces. It is a good divine that
follows his own instructions : I can easier teach
twenty what were good to be done, than be one of
the twenty to follow mine own teaching. The brain
may devise laws for the blood ; but a hot temper
leaps o'er a cold decree.

Sce. iii.

163 An evil soul, producing holy witness
Is like a villain with a smiling cheek,
A goodly apple rotten at the heart.
O, what a goodly outside falsehood hath !

160 గీ || .♦కడిమిగానిగొప్ప .గానిమానవులందు |

.చాటలేదునిందె- .జాటునుండి |

.♦చాడికొట్టజూచు .స్వచ్ఛమానీతిని |

.♦దూఱునాల్కగట్టు .దొరకలండె ||

161 ద్వి || .♦రాగమునీకుగౌ.రవమున♦మెందు |

.♦జాగ్రత్తగొనునది .జారవిడ్చెదరు ||

162 వ || చేయుటకు మంచియెద్దియో తెలిసికొనుటవలె జేయుట నుభ

మైనచో- గుల్లగోపురములగు- మఱి- పేదల గుడిసెలు రాజుల
మేడలగును- చెప్పనట్లుచేయువాడే మంచిగురువు- చేయబడు

టకు మంచియేదియో యరువదుగురకునే సుఖపుగా బోధించ

గలనుగాని నాబోధననుసరించుపట్ల వారిలో నేనొక్కతెగానై న

నుండజాలను- మనుజునియింద్రియ ♦ప్రవృత్తి వివేకముచే నక్షణ

మఁగాని- ♦కామము వివేకము నోచును ||

163 గీ || .పరమపావనసాక్ష్యంబు .బల్కుదుష్టు |

.చిఱునగవుమోముగల్గు ♦ట.క్కరికిసాటి |

.లోనగుల్లియు బై కంద .మైనపండు |

.కిల్లబయటికినెంతసా .గసుగనుండు ||

Act. ii. See. vi.

164 All things that are,
Are with more spirit chased than enjoyed.
How like a younger or a prodigal
The scatted bark puts from her native bay,
Hugged and embraced by the strumpet wind !
How like the prodigal doth she return,
With over-weathered ribs and ragged sails,
Rent, and leggared by the strumpet wind !

See. ix.

165 Who shall go about
To cozen fortune and be honourable
Without the stamp of merit ? Let none presume
To wear an undeserved dignity :
O ! that estates, degrees, and offices,
Were not derived corruptly, and that clear honour
Were purchased by the merit of the wearer !
How many then should cover that stand bare ;
How many be commanded that command ;
How much low peevishness would then be gleaned
From the true seed of honour ; and how much honour
Licked from the chaff and ruin of the times,
To be new-varnished !

164 త || .అగుభవింపఁగఁబడఁవాఁశ్శతోనెట్లు.
 వస్తువులేవఁటాడఁబడెడునోయట్లు |
 .తనఁతావునుండిక.దలువన్నెమీఱు.నాఁవ-
 ఁదూఁబటిఁతిండి.నాఁగోఁడెకాని |
 .యనువున నెటుబిగి.యన్ గొఁగిలింపఁ.
 బడెడునోలఁజెక ర్వలెచేత.మఱల |
 .జనుదెంచునెటుల్లెచా.యఁమిగుల
 .ధ్వ-సంబుగావింపఁబడుచునయ్యాదియు ||

165 సీసమాలిక. || .ఎనరుయత్నింతుర.దృష్టముఁస్వఁచింప.
 .సహృత లేక మ.ర్యాదఁబొంద |
 .దగనిగౌరవమునొందఁగ నెవ్వరైన
 .స్వ.తంత్రింపఁజనదు-సాస్వ.స్వములు-పర్వు |
 .లు-మఱియుద్యోగముల్-దుమూఁగఁము
 గసందఁబడనిచ్చు-వెండియు.స్వచ్ఛమైన |
 .వాసి-యోగ్యతఁగల.వానిచేఁగొన బడెనేని
 .సిగంబరు.లెసయెంద |
 .తాచాచితులపును-రాజకులఁబడి
 యుండురందఱొక్కమాన్త.సోపఁగువారు ||
 .సత్ప్రతిష్ఠ ద్భవ.నానంబులొనుండు
 .యెందఱధములే.కేటఁబడుచు ||
 .నుండు-కాపులు-మఱి.యునుగొప్పతనమెంత ||
 తఱులొనచిట్టెట్టి.దొలుపుచెట్టి |
 .ప్రొవునందునుండి.కొన్నిగావన్నియ |
 .నింకఁబెట్టఁబడుట.కెన్నఁబడునొ ||

166 The ancient saying is no heresy,
Hanging and wiving goes by destiny.

Act. iii. Sce. ii.

167 (1) And yet a maiden hath no tongue but thought.

Song

(2) Tell me where is fancy bred,
Or in the heart, or in the head?
How begot, how nourished?

Reply, reply.

It is engendered in the eyes,
With gazing fed, and fancy dies
In the cradle where it lies.

Act. v. Sce. i.

168 soft stillness and the night
Become the touches of sweet harmony.

166 ద్వి || .పౌరపాటుకాణోదు .ఘోర్వపుమాట |
 .ఘోరిణయంబురియున .ఘోగ్యముకతన |

167 (1) ద్వి || .ఇప్పటికిన్న్ .కేందేనిదలవు |
 .దప్పఁజూపట్ట దెంతయునైన బాస |

♦ ఖరహరప్రియా రాగము- రూపక తాళము | ♦

(2) పల్లవి|| సస-గామపదని- నిసనిధాపమగరీ || సస ||

.అను-రాగ మెచట- బొడము తెల్పుమానా || కను ||

అనుపల్లవి|| సనిధసీస- గమపమగరీ|| సస||

.మనమునంద- మొగమునందా|| యను||

చరణము 1 పామపపప- సీసరిసనిధప- పదనిధాప మగారి మగారి |

.కాంచబడియె- నెట్లులెటుల- బెంచబడియెజెప్పుచెప్పు|

2 గగగగామాపమా గమపదని దాపమగరీగరి |

.కనులబుట్టిపఁగాబడియె నదిమేపఁబడెఁజూపువ |

ససనీధనిసారీగమా- సానిధాపమగరిసా || సస||

.సనురాగముతానుండును .య్యాలయందుబొలసెడు || అ||

168 ద్వి || .తగుజఁడ్డులేమి- ప.దంపడిరేయి |
 .మిగులఁదీయనిసాట .మేలందములకు |

169 do but note a wild and wanton herd,
Or race of youthful and unhandled colts,
Fetching mad bounds, bellowing and neighing loud,
Which is the hot condition of their blood ;
If they but hear perchance a trumpet sound,
Or any air of music touch their ears,
You shall perceive them make a mutual stand,
Their savage eyes turned to a modest gaze
By the sweet power of music : therefore the poet
Did feign that Orpheus drew trees, stones, and floods ;
Since nought so stockish, hard, and full of rage,
But music for the time doth change his nature.
The man that hath no music in himself ;
Nor is not moved with concord of sweet sounds,
Is fit for treasons stratagems, and spoils :
The motions of his spirit are dull as night,
And his affections dark as Erebus ;
Let no such man be trusted.

170 How far that little candle throws his beams !
So shines a good deed in a naughty world.

169 సీసమాలిక । .అరయుముచెరలాడు .నడవివసు లమంధ.నై న-

వెట్టిగదాఁటు చఱచుచున్న ।

.పనికిమప్పనియట్టి పడుచుగుట్టపు

పిల్ల.కడుపునుఁగాని .బాఁకాఁదనవి ।

.వినిన-లేక వ్వాని .వీనుల కేపాట.యైన

దబ్బునఁదాకి.నంతనీవు ।

.పరికించెదాపాట .వలననయ్యవి

నిలఁబడుటయు- నవ్వాని.వాఁడిచూడ్కి ।

.కడుమెత్తఁబడుటయు-- .గినుక నే-

కవిపన్నె.మోళ్లుచిగిచెడు .రాళ్లగరఁగు ।

.నం-చెటువంటిమొద్దెస- నెంతటికూళ.యైన-

మఱియునెట్టి.యలుకువఁగల ।

వాఁడైన-బాటయ.ప్పటికి మాచొకపోడు

.వానిస్వభావంబు .గానవిద్య ।

.నెఱుఁగకుండినవాఁడు- మఱిదానితీయని

.యందంబులఁగరంగ .నట్టివాఁడు ।

.దోఁపుడులు- .గుట్రిలును- నృపదోహములును ।

.సల్పఁదగు-వానిభావము .ల్పపుమాడ్కి ।

.బ్రాణగొడ్డంబులు- మఱియు- .నతనిమనసు ।

.నరకమటుఁఘోర- మాతని.నమ్మరాదు ॥

170 గీ॥ .ఎంతదూరమాచిఱత మ.యినపువత్తి ।

.పఱపుచుండెడుదనదగు .కిరణములను ।

.మంచిపనియట్టులన్ బ్రకాశించుచుండు ।

.మిగులదుమాఁగఁ మయినట్టి.జగమునందు ॥

171 The crow doth sing as sweetly as the lark
 When neither is attended ; and, I think,
 The nightingale, if she should sing by day,
 When every goose is cackling, would be thought
 No better a musician than the wren.
 How many things by season seasoned are
 To their right praise, and true perfection !

172 This night, methinks, is but the daylight sick ;
 It looks a little paler ; 't is a day,
 Such as the day is when the sun is hid.

MERRY WIVES OF WINDSOR— *Act. II Sce. II.*

173 (1) Love like a shadow flies when substance love
 pursues;

Act. iv. Sce. ii.

(2) Wives may be merry, and yet honest too :

Sce. v.

174 Money buys lands, and wives are sold by fate.

171 త|| .కడుదీయగాఁబాడుఁ .గాకియేటింత
 .♦వెరవున-రెండును .విసకున్నయపుడు |
 తలఁతు♦వెన్నెలపుల్లు .తాబాతులాచుక
 పగలుపాడిన- ♦జేను.వకుమించిపాడ |
 గలవానిలోపల .గణుతికెక్కదని-
 .♦తరుణంబునకుఁదాము. తగియుండెనేని |
 ఁదిలకింపనెన్నియో .♦దిశుసులు
 వాని.నిండుపొగడ్తు .నిజముగఁజెల్లు ||

172 గీ|| .అనుకొనియెదనీరేయి-♦జ.బృయినపగలు|
 .బొత్తి గానద్దియుంగొంచె.ముమఱి-పాలి|
 నట్టులగ పడుచున్నది-.యదొకప్రాన్తు|
 .తనరుదినమటుసూర్యుండు.దాఁగునపుడు||

173 (1) ద్వి|| .వలపుహ్వాడునీడ.వలెనిక్కమయిన|
 .వలపుతందఱమివెఱి.బడినకొలంది||

(2) ద్వి|| .♦ఆండుగ్రేవేడుకకత్తె.లైయుండవచ్చు|
 .వెండియుమంచిగ.వెలయగవచ్చు|

174 ద్వి|| .సామృభూమఃలఁగొనుం.జోద్యముగమఱి|
 .యమ్మబడియెదరి.ల్లాండుగ్రేవేవమున||

MIDSUMMER-NIGHT'S DREAM— *Act. I. Scs. I.*

175 Ay me! for aught that ever I could read,
Could ever hear by tale or history,
The course of true love never did run smooth.
But, eaither it was different in blood,
O cross! too high to be enthrall'd to low!—
Or else misgraffed in respect of years,
O spite! too old to be engaged to young!—
Or else it stood upon the choice of friends,
O hell! to choose love by another's eyes!

176 (1) Phoebe doth behold
Her silver visage in the watery glass,
Decking with liquid pearl the bladed grass.

(2) Things base and vile, holding no quantity,
Love can transpose to form and dignity:
Love looks not with the eyes, but with the mind,

175 త|| .అయయోనేజదివిన.యంతటన్గాని
 -నావిన్న క తలలో.నంగాని-నిక్క||
 .మయినవలవుతోవ.యంతయునునువు
 .గానుండఁబో-దది-.కడువేటుజాతి||
 .మయి నొండెఁబలుగెడు-.మాయురెయిడుమ
 .గొప్పచిక్కొదవుట.కొద్దినారల-క||
 .దియునుగాకీడుకు.దికలే-మకట
 .విపరీతము-ముసిలి.నిన్నతోఁజూచు||
 .టయు-లేక-మితులొ.డంబచుట
 -హహ.సరక-మొరులచూపు.నవరించుకొనుట||

176 (1) గీ|| .ప్రాప్తవేల్పుతనదు.వెండిమొగంబుదా||
 .సరయుచుండెనీటి.యద్దమందు||
 .వెండియుఁగయిసేయు.చుండెముతైపునీటి,
 తోడమిగులగడి.కాడలెల్||

(2) కం|| కొఱమాలినట్టిదినుసుల||
 .గరమరుదుగవలవుమాచఁ.గలిగెడు-సాగసున్||
 మఱిపరువుగలుగువానిగ||
 .మరులుకనులఁగనదుకాని.మదితోఁజూచు||

Act. iv. Sce. i.

177 that same dew, which sometime on the buds
Was wont to swell like round and orient pearls,
Stood now within the pretty flowerets' eyes,
Like tears that did their own disgrace bewail.

Act. v. Sce. i.

178 The lunatic, the lover and the poet,
Are of imagination all compact:
One sees more devils than vast hell can hold;
That is the mad man: the lover, all as frantic,
Sees Helen's beauty in a brow of Egypt:
The poet's eye, in a fine frenzy rolling
Doth glance from heaven to earth, from earth to
heaven;
And, as imagination bodies forth
The forms of things unknown, the poet's pen
Turns them to shapes, and gives to airy nothing
A local habitation and a name.

179 Where I have come, great clerks have purposed
To greet me with premeditated welcomes;
Where I have seen them shiver and look pale,
Make periods in the midst of sentences,
Throttle their practised accent in their fears,
And, in conclusion, dumbly have broke off,

177 గీ॥ . మొగ్గలందొక్కతటిఁనాణి. ముత్తియముల॥
 .తెన్నునంబొంగనలవడి. యున్న మంచు॥
 .నిలిచెనిప్పుడు సొగసగు. నలకుకను॥
 .ఁసావమానంబునకు నేడ్చు. నశులవలె॥

178 మా॥ .ఁవెడఁగుఁగ్గ నాముకుఁడుంగవీంద్రుఁడు
 .మనో. విభ్రాంతిమూతుల్లదా॥
 .వెడఁగెందుంగనరానిదయ్యములఁ
 గ. న్నెట్టుక-గురుపిన్దగుత్॥
 .వడిఁరంభన్నిరసించుఁగాముకుఁ
 .డహః. ఁస్వగఁంబునందుండియి॥
 .క్కడికిందుండికవీంద్రుదృష్టిదివికి
 .గ్గాంచుక-ఁయధేచ్ఛముక్తనా॥
 .తఁడుఁచింతించుఁనవీనవస్తువుల
 కంత. న్వానిఁగంటముక్తచే॥
 .లిడిఁయాకారములున్కి పట్లొసఁగు
 నెండ్లమైన లేకుండనీ॥

179 నీ॥ .వీనువచ్చినచోట. నెంతయుఁ బండితులొ
 .నన్నెదుర్కొనిఁస్తుతి. న్సల్పటకయి॥
 .తలఁచియున్నారు సి. ధృపటచుకొన్న
 .స. తక్కుతివాక్యములఁగాని యేనువారి॥

Not paying me a welcome. Trust me, sweet
 Out of this silence yet I picked a welcome ;

MUCH ADO ABOUT NOTHING.— *Act. I. Sce. I.*

180 How much better is it to weep at joy than to joy at
 weeping !

Act iii. Sce. i.

181 And bid her steal into the pleached bower,
 Where honeysuckles, ripened by the sun,
 Forbid the sun to enter ; like favourites,
 Made proud by princes, that advance their pride
 Against that power that bred it.—

Sce. ii.

182 Well, every one can master a grief, but he that has it.

.వణఁకుటయుఁ వెల్లఁబొలుటయుఁ
 *పద.ములమధ్యముననాఁగి.పోవుట-తమ ।
 *యలుకునసలవడు.*నుచ్చారణముఁబి
 .మకుటయుందు దకునా.కొకటియైన ।

ఁ.బల్కఁబోవకమన్న స.పల్కు-- మూఁగి ।
 .లట్టులూఱకొనుటఁగంటి--నిట్టిమాన ।
 .మందుఁగూడ నేనొకమరి.యాద నేచుక ।
 'కొంటి- ననునముద్దుఁగుమ్మనీవు॥

180 వ ॥ ఏడ్చుననంతసింఱుటకన్న సంతోషముననేడ్చుటెంతనయము ॥

181 ద్వి ॥ .అదిదాఁగుకొనఁజేయు.మల్లినతీఁగె ।
 .పొదరింట-నట-నొక .పోలిక పూలు ।
 'జొరలచేబొగరు పో.తులుచేయఁబడిన ।
 'సరవరప్రియులొత్త .నాఘలమీఁడ ।
 ఁ.దిగుఁబాటొనరించు .తీరున-దమ్ము ।
 ఁ.జెరిగించు నెడనే.*వెలిపుచ్చుచుండు ॥

182 వ ॥ సరియే-తనకున్నది తప్పఁబ్రతిమనుష్యుఁడు
 నొకడుఃఖముండయింపఁగలఁడు ।

Act. iv. Sce. i.

183 That what we have we prize not to the worth
Whiles we enjoy it, but being lacked and lost,
Why, then we rack the value, then we find
The virtue, that possession would not show us
Whiles it was ours.

OTHELLO—

Act. II, Sce. III.

184 Pleasure and action make the hours seem short.

Act. iii. Sce. iii.

185 Good name in man and woman, dear my lord,
Is the immediate jewel of their souls :
Who steals my purse, steals trash ; 't is something,
nothing :
'T was mine, 't is his, and has been slave to thousands ;
But he that filches from me my good name
Robs me of that which not enriches him,
And makes me poor indeed.

183 క || .మనకుఁగలదానివిలువను ।

.మనమున్గొనియాడ- మద్ది.మన చెయిజాటన్ ।

మనకదికావలసినచో ।

.ఁగనఁబడునద్దానికున్న.ఘనసుగుణంబుల్ ॥

184 ద్వి || .కడువడి-వేడ్క- మి.క్కటమగుపనియు

.గడియలగుఱుచఁగఁగన్నట్టజేయు ॥

185 తీ || .మగవానియందున- .మతియునుస్త్రి మెడ-

.మంచిపేర్వారియా.తల్లకు వెలయు ।

.ఘాషణం-బెవఁడునా.ముళ్లెను దొంగిలు-

.ఁబనికిమాలినదాని.వాఁడుముచ్చి ।

.లిం చెడు-నదియే మొ.కొంచె-మేమియు

నుఁగా-.దదినాది-యదివాని.దంతెకాక ।

.వెండియు-నది పెక్కు.వేలజనంబుల

.బానిసగానుండు-ఁగాని-నాదు।

.మంచిపేరుదొంగ.లించినయాతఁడు ।

.తానుదోచుకొన్న.దానిచేత ।

.నుంతయైనభాగ్య.వంతుఁడుకాఁడు-ని।

.జముగ-నన్నుఁబేద.సల్పునింక ।

186 O, what damned minutes tells he o'er
Who dotes, yet doubts ; suspects, yet soundly loves !

187 trifles, light as air
Are to the jealous confirmations strong
As proofs of holy writ.

188 Dangerous conceits are in their natures poisons
Which at the first are scarce found to distaste ;
But, with a little act upon the blood,
Burn like the mines of sulphur.

189 He that is robbed, not wanting what is stolen,
Let him not know 't and he 's not robbed at all.

190 Take note, take note, O world,
To be direct and honest is not safe.

Act. iv. Sce. i.

191 Hang her ! I do but say what she is.— So delicate
with her needle !—An admirable musician ! O, she will
sing the savageness out of a bear.— Of so high and
plenteous wit and invention !

186 గీ॥ .మరుఱుకొనియు నెవండు స॥శయముచెందు 1

.విగులమోహించు సుమాన.ముగలిగియును 1

.బౌర-యెటువంటి చెక్షవ్యాఖ్యానములను 1

.బన్నుచుండెడు నట్టిలనున్నవాడు 1

187 ద్వీ॥ .మచ్చరులకు మగ.మప్రమాణముల 1

.మచ్చగాడ్పట్టి సగా.క్షుప్తసంగతులగు 1

188 గీ॥ .హానికరమగునూహలు వానిగుణము 1

.లందువిషములవి తొలుత.నరుడుగాన 1

.సహ్యములు-కాని- ప్రకృతిపై.జరపొక్కి 1

.పనిమెయ్యిందకపుగిల్ల.వలెనుమందు 1

189 గీ॥ .దోచబడినవాడు- దొంగిలబడినట్టి 1

.దానికొఱతఱాను.గానకున్న 1

.మొనసియద్దితెలియ.బోకుండనీ-వాడు 1

.కొల్లబోవలేదు.కొంచెమైన 1

190 ద్వీ॥ .అదుగడ్డునకెఱురగు.మాయోజగంబ 1

.కడుయథాథత నుంట.కాదుసేమంబు 1

191 వ॥ దానికేమిగాని- యాపెయథాథస్థితిజెప్పెద- నాపెసూదితో
సంతయద్భుత. మబ్బిమైనపాటకలై- యాహ- పాటచేనెలుగు
బంటిగ్గాడ మచ్చికడజేయు- సంతప్రశస్తామిత జ్ఞానమూ
హయును.

Act. v. Sce. ii.

192 But, O vain boast !
Who can control his fate ?

PERICLES —

Act. I Sce. I.

193 Few love to hear the sins they love to act .

194 One sin, I know, another doth provoke ;
Murder 's as near to lust as flame to smoke :
Poison and treason are the hands of sin,
Ay, and the targets, to put off the shame .

Sce. ii.

195 They do abuse the king that flatter him,
For flattery is the bellow 's lows up sin ;
The thing the which is d, but a spark,
To which that blast gives wanting w^h stronger glowing ;
Whereas reproof, obedience 's not ler,
Fits kings; as they are m^y they may err.

196 'T is time to fear when tyrants seem to kiss.

192 ద్వి । .క స నేలనూరక .గ వ మయ్యయ్యె ।
.త న విధి నెవ్వఁడు .త ప్పఁగ లిగెడు ।

193 ద్వి । .త మ రా చ రిం వఁగ. దలఁచినఁకిల్చి ।
.ష ము నాలకింప నా.సఁగొనునర్థు ।

194 గీ । .ప క్కఁ పాత క మింకొక .యోగురేచు ।
.బొగ కుమంటట్లు హత్యన.ల్పనకుఁజేపుక ।
.దోహముమఱి విషముచే.తులఘమునకు ।
.నౌను- పెండియుఁదాల్చి సిగ్గి.డ్డింప ॥

195 త । .అరుసు నెదుఁగొని.యాడెడువార.లతని
నెగ్గించెద-.రదియేలననఁగి ।
.దురితమున్గొల్పితి.త్తులమాడ్కినూఁదుఁ
.బొగడిక-మిమఁగులు.పొగడఁబడినది ।
.కరువలిదానికిఁ.గాక నొసంగి-
.మఱి వెలిగించుము.హృదముగఁ-గాని ।
.మరియాద-నడఁకువ.మమంకలింపు-
.తగుదొరలకు-చారి.తప్పెదరే ।

196 ద్వి । .ముద్దిడుసటుకూర.భూపతితోఁప
.నద్దియేభయపడ.నవసరపగును ।

Sce. iv.

197 This Tarsus, o'er which I 've the government,
 A city, on whom plenty held full hand,
 For Riches strewed herself even in the street;
 Whose towers bore heads so high: they kissed the
 clouds,
 And strangers ne'er beheld, but wondered at:
 Whose men and dames so jettèd and adorned,
 Like one another's glass to trim them by:
 Their tables were stored full to glâd the sight,
 And not so much to feed on as delight;
 All poverty was scorned, and pride so great,
 The name of help grew odious to repeat.

198 Who makes the fairest show means most deceit.

Act ii. Sce ii.

199 Opinion 's but a fool, that makes us scan
 The outward habit for the inward man.

200 who hat' a honour hat' the gods above.

197 నీ॥ .♦ ఈపురివీధుల. నెల్లెడలఁ గల్గి
 .వేలుపుతనయంత. విస్తరియి
 .దానిగోపురముల. తలఁపంతయెత్తయి
 .♦ మొయిళులకుందాము. ముద్దునెట్టి
 .గావునఁజూపఱు. గనుఁగొనలేడెసఁ
 .బల్మఱునబ్బర. పడుచునుందు॥
 .మగవారలచ్చట. ♦ న్మగువలొండొరులద్ద
 .మైసరిగాఁగయి. జేసికొందు॥

.వారిభోజనశాలక. న్పండువగుచు
 .గాంచినంత నె మొంతయు. డుపునిండు
 .♦ లేమి♦ రికిఁగొనఁబడలే. మ-♦ పొగరు
 .సాయమనుమాట రెల్లొక. నె పకుండు ॥

198 ద్వి॥ .అతిమర్యాదపై. కగపచుఁ వాఁడ
 .మితవంచన స్నేయ. మేకొనున్ముండు॥

199 ద్వి॥ .వెడఁగగు♦ నంచన-. వేసముంబట్టి
 .♦ గడనఁజేయించు♦ లోఁ. గలసరుమసల॥

200 ద్వి॥ .ఏవాఁడుమరి మాద. ♦ కేసడపడును
 .బై వేలుపులఁగూడ. వాఁడేవగించు॥

- 201 Time 's the king of men ;
 He 's both their parent, and he is their grave,
 And gives them what he will not what they crave.

Act. iii. Sce. i.

- 202 O you gods !
 Why do you make us love your goodly gifts,
 And snatch them straight away? We here below
 Recall not what we give, and therein may
 Vie honour with you.

Act. v. Sce. i.

- 203 truth can never be confirmed enough,
 Though doubts did ever sleep.

ROMEO AND JULIET *Act. I sce. III*

- 204 I was your mother much upon these years
 That you are now a maid.

Sce. v.

- 205 O, she doth teach the torches to burn bright !
 It seems she hangs upon the cheek of night
 Like a rich jewel in an Ethiop's ear ;
 Beauty too rich for use, for earth too dear !
 So shows a snowy dove trooping with crows,
 As yonder lady o'er her fellows shows.

201 గీ॥ .కాలశ్రేష్ఠుడు మనుజుల, కేలి-క తఁడు।
 .వారలకుఁదల్లియుందండి-వారలకు॥స।
 .మానెయు-వారు॥ సా॥ సె॥-చు. నద్దిగాక।
 .యిచ్చు వారికావఁడుతన॥.యిచ్చుకొలఁది॥

202 గీ॥ .బౌరమీరలోదేవత. లారమోల।
 .మమ్ముమీమరిచియావుల ॥మరగనిచ్చె।
 .బరు-వారిమవిలాగుకొనియె.ద-రిటఁగ్రింద।
 .నగులుకొన్నదివేమురా॥.బట్టబోము।
 .మిముదిరస్కరింతుముగౌర.వముననందు॥

203 ద్వి॥ .చానినరాశ్శరస.చ॥.బడనునిజము।
 .॥తూలిన నెఱుఁపని.ప్రసంశయములు॥

204 ద్వి॥ .నీయాడునకునేను .నిన్గంటి-ఁగ నె॥
 .నైయుంటివి॥కనీ .॥వారసిచూడ॥

205 గీ॥ .చిలుకలకొలికిదివిటీల. వెలుఁగ నేపు॥
 .గలికినజ్రంబుపగిదిజే॥.కటినిమెఱయు।
 .॥నందమందనత్యసెకంబు-నననికరుదు।
 .కాకులందంచయదితోడి.॥గరితలఁదు॥

Act. ii. Sce. ii.

206 Love goes toward love, as school-boys from their [books ;
 But love from love, toward school with heavy looks ;

Sce. iii.

207 Virtue itself turns vice, being misapplied,
 And vice sometime's by action dignified.

208 Care keeps his watch in every old man's eye,
 And where care lodges, sleep will never lie :
 But where unbruised youth with unstuffed brain
 Doth couch his limbs, there golden sleep doth reign.

209 Young mens' love, then, lies
 Not truly in their hearts, but in their eyes.

Sce. vi.

210 These violent delights have violent ends,
 And in their triumph die, like fire and fowder,
 Which, as they kiss, consume.

206 గీ॥ ..నాపువరికబోపు.వలపుపొత్తముల
 .విడిచియరిగెడుబడి.స్థిలవలె
 .కాని-కానినుండి.కదిలెడునదిబడి
 .కేడ్పుతోడవార.లేగునట్లు॥

207 గీ॥ గుణమెనోపంబుగామాలు.గొన్నిచోట్ల
 .కరమపప్రియుక్తంబగు.కారణమున
 .విరచనాకౌశలంబున.వఱియునొక్క
 .కాలమందున దోషమే.గణుతికెక్కు॥

208 ద్వి॥ .చింతకాపుండువృష్టిన్ముద్రదనలికి
 .వాణకిరవగువో.బట్టదునిద్ర
 .కాని-యెచ్చటనలు.గజజవ్వనంబు
 .తానిండుకొననిమె.దడుతోడదనరు
 .సంగకంబులనెల్ల.నత్తమిల్లించు
 బంగరునిదురట.బాలించుచుండు॥

209 ద్వి॥ .పదుచువారలదగు.వలపునిక్కముగ
 .నెడదలనుండదు.దృష్టులద్దప్ప॥

210 గీ॥ .బలిమివొడవెడుభోగముల్.చేడ ఫలముల
 .గలిగియుండెడు-నవ్వని.గలుపుగోటు
 .నందునశిలుంచు-మఱి-యగ్గి-మందుమాడ్కి
 .సవియుముద్దిశునంతలో.నంశమందు॥

Act. iv. Sc. v.

211 All things that we ordained festival
 Turn from their office to black funeral :
 Our instruments to melancholy bells :
 Our wedding cheer to a sad burial feast :
 Our solemn hymns to sullen dirges change ;
 Our bridal flowers serve for a buried corse,
 And all things change them to the contrary.

212 (1) When grieving grief the heart doth wound,
 And doleful dumps the mind oppress,
 Then music with her silver sound
 With speedy help doth lend redress.

TEMPEST Act. II. Sc. I

(2) This is a strange repose, to be asleep
 With eyes wide open ; standing, speaking, moving,
 And yet so fast asleep.

Act. iii. Sc. i.

213 There be some sports are painful, and their labour
 Delight in them sets off ; some kinds of baseness
 Are nobly undergone ; and most poor matters
 Point to rich ends.

211 త || .మనమున్నవకూచకుం. అన్ని నయ్యే
 .వస్త్రలు హృదయం. పరక వక మనము
 .మన వాద్యములు వంశ. ననగు గుర్రులకు-
 .నగు- అండ్ల విందు శాస్త్ర. భావమునకు
 .మన గర్భ రశుభ సం. పాశ్రీ సగ్గి
 .ములు మూతి ముద్దు శ్రీ. అన్ని బడు బదుగు
 .మనముద్దు హను ముద్దు. బు వ ముద్దు
 .భూసింప. అపకేత. మన కలము గను ||

212 (1) గీ || .నిపు హుక్కువంశ. మదమ నా ముముగ్ధులు

.మతి ముక్కు వంశ. వంశ ముక్కు
 .తియ నులొప్ప వంశ. వంశ ముక్కు
 .సాయ పదు ను శాస్త్ర. అన్ని సగ్గి ||

(2) గీ || విత్త మున రుక్మ - .అప - అతి ముక్కు
 .పండుగు నుట. అప - బుధులకు
 .నిలుచు బుద్ధుల పుత్రము. బుధులకు దివ్యము
 .నై స గాధ నివృ. సానియుం ||

213 చ || .పరగడం గొన్ని వేడుకలు

.భాధలు - మతి - కా - కష్టము
 .నతి ముడు వానిల గులుగు
 .అన్ని పాక ప్పడు - కొన్ని కొం చెప్ప -
 .వెరపు వెంబడింక బడు
 .అప పు మున్ - గిడు చేద సంగతు
 .గులుతుగ - వెండియున్ - పుదకు
 .గొప్ప ఫలంబుల జూపుచుండెడు ||

Act. iv. Sce. i.

214 These are actors,
As I foretold you, were all spirits, and
Are melted into air, into thin air:
And, like the baseless fabric of this vision,
The cloud-capped towers, the gorgeous palaces,
The solemn temples, the great globe itself,
Yea, all which it inherit, shall dissolve,
And like this unsubstantial pageant faded,
Leave not a rack behind. We are such stuff
As dreams are made of, and our little life
Is rounded with a sleep.

Act. v. Sce. i.

215 As the morning steals upon the night,
Melting the darkness, so their rising senses
Begin to chase the ignorant fumes that mantle
Their clearer reason.

216 Their understanding
Begins to swell, and the approaching tide
Will shortly fill the reasonable shores,
That now lie foul and muddy.

214 నీ॥ . ఈమనపాత్రము. లేను నీకన్నట్టి
 . అన్ని యుభూతము-లన్నిగాలి ।
 . గానంతకన్న సూ.క్ష్మస్థితిగాఃరాఁజీ
 . పోయెనిరాధార . మూమనస్సున్ది ।
 . కీర్తినీయంబుదా. వృత్తాంతేన కటలు
 . దివ్యసౌధంబులు. దేవళములు ।
 . నిమగ్నహాభూగోళ . నిదిరెళ్ళ మంగిరమ
 . గల మంతయుఁగరంగి . పలముమఱియు ।
 పొలసిపోయినయిమ్మామ . బొమ్మపోల్కి ।
 . నవలసుంకయుఁదనబాపి . నగపఱవడు ।
 . మనముకలలోని వస్తువు. పరాజ్ఞానంబి ।
 . మెల్ల మనజీవితము నిద్ర. నిమిషముండె ॥

215 గీ॥ . మఱిఁ ప్రభాతంబు చీకటి. య్యోయఁబుచ్చి ।
 . రేయిపైనన్నగావచ్చు . కిరిపోయ ।
 . వారిఁ యుదితేంద్రియంబు ల. వాక్యబుద్ధి ।
 . నలముఁ మోహధూమముల వేటాడఁజొచ్చె ॥

216 గీ॥ . వారితెల్విపొంగఁ . బ్రారంభ మొనఁగించు ।
 . మఱియువచ్చుచున్న . కరడఁమల్పు ।
 . వేళఁ నించెడుఁన్వి. వేకతరము-లవి ।
 . బారదమీఁటియిప్పు . దొఱఁగెనిప్పుడు ॥

TIMON OF ATHENS *Act. I. Scē I.*

217 The painting is almost the natural man ;
 For since dishonor traffics with man's nature,
 He's but outside : these pencilled figures are
 Even such as they give out.

Scē. ii.

218 We make ourselves fools to disport ourselves ;
 And spend our flatteries to drink those men
 Upon whose age we void it up again
 With poisonous spite and envy,

219 Happier is he that has no friend to feed
 Than such as do even enemies exceed.

220 O, that men's ears should be
 To counsel deaf, but not to flattery !

Act. iv. Scē. ii.

221 As we do turn our backs
 From our companion thrown into his grave,
 So his familiars from his buried fortunes
 Slink all away: leave their false vows with him,
 Like empty purses picked ; and his poor self,
 A dedicated beggar to the air,
 With his disease of all-shunned poverty,
 Walks, like contempt, alone.

217 గీ || ఎసగుఁజిత్రిమునరుఁడు .♦గానించుమించు |

.♦వ్యవహరించుమనుష్యుని .ప్రకృతితో♦న |

.గౌరవము-కావునఁ బయి♦భా.గింబెవాఁడు |

.నెక్కిఁగాన్నించునట్లీ .పటమునందు ||

218 గీ || . నెల్లి పడిమఁ ముఁమఁ రంతి.♦జెంబలులను |

.నలుపుకొండఁము- మఱిమన ♦సంస్త సముల |

.వ్రయముచేయుదునెది ♦ని.భాగ్యవేళ |

.♦గినియుచుదుమొ వాఁ♦లోఁ.గొనుటకొఱకు

219 ద్వి || .ఎప్పుఁ♦గుఁజిమ్మించు .హేతుఁడున్నవాని |

.కన్నమిత్తొఁడులేని .నూతండెమేలు ||

220 ద్వి || .♦స్తవముఁ వికిరెంచు .ససములచెప్పు |

.చెవిట్టె యుండు♦ను .చిత్రబోధములకు ||

221 త || మనమేవిధమునన .మాధెదోయిబడు

.మన♦సహచరునుడి .మనతలల్ దిప్పు |

.కొనెదమో- వానివె.నొక్క-నువారువాని

.కూలిససినుండ్లి .♦గునికెదరట్ల |

.తనితోవిడిచెనరె .స్తంబమవట్టి .♦తప్పముల్లెలవలె

.దమయొట్ల- మఱియు |

Sec, iii.

222 This yellow slave
Will knit and break religions; bless the accursed;
Make the hear leprosy adored; place thieves,
And give them title, knce, and approbation
With senators on the bench: this, this is it,
That makes the wappened widow wed again;

223 I am Misanthropos, and hate mankind,
For thy part. I do wish thou wert a dog,
That I might love thee something.

.జనునొంటిగాఁదిర.స్కారగూపమున
 .♦సకలైహ్యదారిద్ర్య.సంకటంబుమెయి ।
 .బలివడియలవాఁటు .పడుబిచ్చఁగాని
 .♦పడువునఁగనికరిం.పదగునాతండు ॥

222 సీ ॥ .అయ్యయో వేల్పులా.రా. యదిమివ్రక్క
 .నుండిమిపూజాన్ .ను- మఱి- నేవ ।
 .కులదిగఁబీకును-.బలవంతులతిలల
 .క్రిందున్నతిలగడ .లందిలాగు ।
 .నీచచ్చబానిస- .యెంతయుముడివెట్టె
 .జెఱచుమతముల-శి.క్షితులఁబోకు ।
 .బాడలుతేలినకుష్ఠఁ .బూజింపఁబడఁజేయు-
 .దొంగలకు♦చ్చస్థి.తింగుదుచు ।
 .వారలకు వెండియుంబరి.పాలనాధి ।
 .పతులతోపాటుసాష్టాంగ .వందనములు ।
 .నిచ్చు- బిరుదులు- పత్రిక- .లిద్దియదిమే ।
 .♦ముదురుతెంకి మార్తన్ద్య .సుదురుపచు ॥

223 ద్వి ॥ .ఎంతయువేషింతు .నే♦మతన్యాజాతి ।
 .గొంతనిశ్చేయింతుఁ.గుక్కవీవైన ॥

224 O thou sweet king-killer, and dear divorce
 'Twixt natural son and sire ! thou bright defiler
 Of Hymen's purest bed ! thou valiant Mars !
 Thou ever young, fresh, loved, and delicate we
 Whose blush doth thaw the consecrated snow
 That lies on Dian's lap ! thou visible god,
 That solder'st close impossibilities,
 And mak'st them kiss ! that speak'st with ev
tong
 To every purpose ! O thou touch of hearts !
 Think, thy slave man rebels ; and by thy virtue
 Set them into confounding odds, that beasts
 May have the world in empire !

225 I 'll example you with thievery:
 The sun 's a thief, and with his great attention
 Robs the vast sea ; the moon 's an arrant thief,
 And her pale fire she snatches from the sun ;
 The sea 's a thief, whose liquid surge resolves
 The moon into salt tears ; the earth 's a thief,
 That feeds and breeds by a composture stólen
 From general excrement ; each thing 's a thief ;
 The laws, your curb and whip, in their rough power
 Have unchecked theft.

224 సీ || .♦ఓరాజఘాతుక - .♦యోపితాపుత్రవి
 .దేవకారణ - ♦కుల.స్త్రీలనైన |
 .జెఱుపఁగలెదవీవు - .♦దురమువేల్పువు -
 ♦నిత్య.యావనబలశాలి - .వీవుకన్ను |
 .నన్నసేయగరాసి .కన్నయలేదు -
 .♦ప్ర.త్యక్షదేవతవు - నీ.వంటఁగలుప |
 .జాలెదవెట్టియ.సంభవంబునైన -
 .♦బ్రతివాదులంబర.స్వరముఁగలియఁ |
 .గూచియొప్పింతు - వో♦మనః.కోశసక్త |
 .యరమునీదాసమత్యుగ.తిరుగువాఁడు |
 .నానినొంకొరుఁబొందనీ .స్థాపడును |
 .నీచుశక్తినిఁబసులేల .సీజగంబు ||

225 సీ || .అగపతుఁమీకు ♦దృష్టాంతముల్గొంగ
 .తనమున - నాసూర్యుఁడు నొకదొంగ |
 .♦కడలిసీగఁడునోఁ చెడు - ఁజంద్రుఁడుగూడఁ
 .గడుఁజెడ్డదొంగ - యా.తెడునందనదు |
 .♦పాలినవెల్లునుఁ .♦బద్ధబాధవునండి
 .♦గొబ్బుచెట్టఁదేసి.కొను - సముద్రుఁగ |
 .డును - వతిదొంగ య.తని♦ద్రవరూపమా ♦
 .నలచందునిప్పని.♦నుశ్రువులుగ |
 .గరఁగఁగాఁజేయు. .నెంతయు♦ధరణిదొంగ |
 .♦భూతసామాయములముల.♦నుక్రిచ్చిలింప |
 .బడిన♦యెరుపునుఁదిని♦కను - ఁ.బ్రతిపదాథఁ |
 .మునొకదొంగ - మీకున్నిత.పొనరుచువిధు |
 .లాఁపలేకుండఁ చౌశ్యంబు.సవళములయి ||

226 there is no time so miserable
but a man may be true.

227 What vilder thing upon the earth than friends
Who can bring noblest minds to basest ends ?

Act. v. Sec. i.

228 Promising is the very air o' the time ; it opens the
eyes of expectation : performance is ever the duller
for his act ; and, but in the plainer and simpler kind
of people, the deed of saying is quite out of use.
To promise is most courtly and fashionable : perfor-
mance is a kind of will, or testament, which argues
a great sickness in his judgment that makes it.

TROILUS AND CRESSIDA Act. i. Sc. ii.

229 there is no man hath a virtue that he hath not a
glimpse of : nor any man an attaint but he carries
some stain of it.

Sec. iii.

230 Princes,
What grief hath set the jaundice on your cheeks ?
The ample proposition that hope makes
In all desigas begun on earth below
Fails in the promised largeness, checks and disasters
Grow in the veins of actions highest reared ;
As knots, by the conflux of meeting sap,
Infect the sound pine and divert his grain
Tortive and errant from his course of growth.

16 వ || ఎట్టియాచదలో నున్నట్టిప్పటికి మనుష్యుడు యథార్థముగా నుండవచ్చును ||

17 ద్వి || .ఎక్కువమనముల .హీనమకాస్థితికి |
.దొక్కునఖులకన్న .దుష్టులి కేరి ||

18 న || మాటయిచ్చుట యవసరమునకు ముఖ్యప్రాణము- ♦ప్రతితా
♦నేతములనది తెలుచును- ♦ఆచరణమెన్నటికిని వానికిరియకు
మిగులమొద్దు- కాని- ♦యమాయికుల యెడ మాట యిచ్చుట
బొత్తిగావాడుకలోలేదు- వాగ్దానముచేయుట మిగులసరసమును
నాగరికమును- మాట చొప్పన నడుచుట మాట యిచ్చినవాని
కతనిమనోవిచారమున నొకసంకటము ||

29 వ || ప్రతిమనుష్యున కున్న సుగుణములో ♦నణుమాత్రమైన వీనికిగ
ల- దెవనికేదుగుణమున్న దోదానిలో ♦లేశమైన వీనికున్నది ||

30 సీ || .♦నృపులార♦వంతయె.య్యెదిమీదుచెక్కిళ్ల
.పై వెల వెలపాటు, బా♦దుకొల్పె |
.బూనుకొన్న ప్రయత్న.ములనన్నిటం.గోర్కె
.నెఱపునిణయమువి.నిశ్చితముగ |
.గొప్పతనంబునం.దప్పును- ఘనకార్య
.ముల యెడ నడ్లిడు.ముళ్లు పెరుగు |
.గడుగట్టిదె నవృక్షంబునుఁ బెరుగుట
.నుండితప్పించియె. తోమెలియిడి |

281 Take but degree away, untune that string,
And, hark, what discord follows, ! each thing meet
In mere oppugnancy : the bounded waters
Should lift their bosoms higher than the shores,
And make a sop of all this solid globe :
Strength should be lord of imbecility,
And the rude son should strike his father dead :
Force should be right ; or, rather, right and wrong—
Between whose endless jar justice resides—
Should lose their names, and so should justice too.
Then everything includes itself in power,
Power into will, will into appetite ;
And appetite, an universal wolf,
So doubly seconded with will and power,
Must make perforce an universal prey,
And last eat up himself.

.మఱియునద్దానిమేటివం.కరగసల్పి ।
 .దానిబీజస్వభావముం .దప్పుతోన ।
 .బోవఁగాఁజేసి- మిగులత.జీవనంపు ।
 .మూలశక్తిఁజెఱచుగుంపు.బొట్టలవలె ॥

31 సీసమాలిక:— .తప్పించు •క్రమము మా.త్రము శ్రుతిడించుమా

.తంత్రికి- మఱివిను .మెంత వెలితి ।

.వచ్చునో- బొత్తిగాఁ •.బ్రతిబంధఃకున్మాడుఁ

.బ్రతివస్తువున్ - మాన్య.పరఁగునీశు ।

.లొడ్డుకంటె • న.త్యున్నతముగ నెత్త.వలయునుఁ
 దమయురం.బులను- మఱియు ।

.నీగట్టియెనట్టి .భూగోళము•న్నానఁ

.బ్రాహ్మేయ వలయును- .బలముచెఱగి ।

.దుబళి-లత్పమునకు .దొరగనుండవలయు-

.గూళకొడుకుచావఁ.గొట్టవలయు ।

.దనశంఢిసి- మఱియు .ధర్మముకావల

.యున్ •బల్కి - లేక - త.ప్పొప్పుఁగలిసి ।

.తమమితి లేనియు.ధర్మమునఁకిన

.న్యాయమ.తో నెడఁ.బాయవలయు ।

.దమపేర్లుగూడ- .బ.దంపడిఁగావున-

.బ్రతివస్తువుముగియు.బలమునందు ।

.బలములేలఁపునందు- .దలఁపానయందున ।

.దలఁపుబలములమెము.బలపడాన ।

.బలిమిజగముమిగి .వలయును- వెండియు ।

.గొనకుఁదన్నుఁదానె .తినవలయును ॥

Act ii. Sc ii.

232 pleasure and revenge
Have ears more deaf than adders to the voice
Of any true decision.

233 What nearer debt in all humanity
Than wife is to the husband?

Act iii. Sc iii.

234 pride hath no other glass
To show itself, but pride; for supple knees
Feed arrogance, and are the proud man's fees.

235 Nature, what things there are,
Most abject in regard, and dear in use !
What things, again, most dear in the esteem,
And poor in worth!

236 they passed by me
As misers do by beggars, neither gave to me
Good word nor look .

232 ద్వి || .అవుఁజెవిటివి॑తుట్ట .కన్ననుల్లాస ।
 .ము॑.వగెట్టినిజముతీ.ర్ప ॥ సడికినై స ॥ .

233 ద్వి || మానవులందెల్ల - .మగనికిఁజేరు ।
 .వై స॑ఁబుణంబెద్ది .యాలికిమించి ॥

234 గీ । .గర్వమునకు లేదు .గర్వంబుతప్పవే ।
 .అర్థమెదియుఁదన్న .సగపఱచుగ ।
 .గోరిరమును॑వంగు .మోఁకాళ్లు॑తనిపెడు ।
 .సవియు॑ఁబ్రతిఫలము॑ ల.హరియవునకు ।

235 గీ || .సహజ- మేసనులుమదిక .సహ్యాములుగు ।
 .జెలఁగునవివాడుకి యెడిమి॑క్కిలి॑ప్రియముగ ।
 .ఏక్రియలులక్ష్యమంద స.నింపగుమఱి ।
 .పనికిరావవిసుంతయు॑.సనుభవముస ॥

236 కం || చనిరవ్వారలునాదా ।
 .పునర్దిరిపగాండ్రపట్ట॑.బోవు॑పిసినిగొ ।
 ట్లస- మంచిమాటనాతో ।
 .ననలే- దొక్కి॑ంతచూడ.రైరి మఱిసనున్

237 time is like a fashionable host,
That slightly shakes his parting guest by the hand,
And with his arms outstretched, as he would fly,
Grasps in the comer: Welcome ever smiles,
And Farewell goes out sighing. O, let not virtue
seek

Remuneration for the thing it was ;
For beauty, wit,
High birth, vigour of bone, desert in service,
Love, friendship, charity, are subjects all
To envious and calumniating time.

238 O, then beware :
Those wounds heal ill that men do give themselves
Omission to do what is necessary
Seals a commission to a blank of danger ;
And danger, like an ague, subtly taints
Even then when we sit idly in the sun.

237 సీ । .తినిపోవువానిచే .తినన్మన్న నకొకింత

.తనకరముననూఁచి- .తినఁగవచ్చు ।

.వానికై పర్విడు .వానిచందమునఁజూ

.చినచేతులంబట్టు .కొనెనునిపుఁజు ।

.డొప్పుఁటకూళ్ల నాఁడనఁదగుఁగాలంబు-

.పవనడిఁగొల్పిగా.పచ్చువారి ।

.యెడఁజేయునస్కృతి.యెలనఁవైనవ్వెడు

.నన్నఁడునెలపుల్గు .కొన్నయతిని ।

.వట్లనొనచెడు .నందనంబరిగెడు

♦.నూచుచు- నద్దిరా .♦యోగ్యతన ।

.యున్నట్టిస్థితికిఁబ్ర .త్యుపకాగమునదుక

.కుండనీ- యేమన- .నొప్పు- నెప్పుడు ।

.గొప్పపుట్టుక- కడిమియు- .గొల్వుపందు ।

.నెరపు ♦నహత- ప్రేమముక్త .స్నేహ- మీవి ।

.యెంతయున్లొంగియుండుని .వెల్ల- ♦మచ్చ ।

.రమున నవవాదమొనరించు ♦.సమయమునకు ॥

238 శా ॥ .బొరా- మిక్కిలిజాగరూకతగనీ .వల్లెనచోనుండు- చే ।

.యారన్దాము తమంతఁజేసికొను గా.యంబుల్వడినామ్రనునే ।

.చేరంబిల్చుటకీడ ♦వశ్యకృతిఁదా .జేయంగఁబోకుంట- వే ।

.సారుల్మోనముచేసివచ్చుఁజలియు.ష్టంబట్టు లాకష్టమున్ ॥

 Act iv. Sc iv.

- 239 sometimes we are devils to ourselves,
 When we will tempt the frailty of our powers,
 Presuming on their changeful potency.

Act v. Sc iii.

- 240 The gods are deaf to hot and peevish vows :
 They are polluted offerings, more abhorred
 Than spotted livers in the sacrifice.

TWELTH NIGHT

Act I Sc III.

- 241 I am a great eater of beef, and I believe that does
 harm to my wit,

Sc v.

- 242 one draught above heat makes him a fool, the second
 mads him : and a third drowns him :

Act ii. Sc iv.

- 243 (1) For women are as roses, whose fair flower,
 Being once displayed, doth fall that very hour.

239 గీ || .మనమెడల మోసగాండ్రై మె .మనమొకప్పు |
 .చెలఁగెదముమనఁ సామథ .ములఁచవలత |
 .మనముశోధించుచున్నాని .మాఱుచుండు |
 .బలముఁగూరిచి నిశ్చయ .పఱచుకొనుచు ||

240 గీ || .వాఁడివెట్టిమొక్కు .బదులకువేల్పులు |
 .బధిరులొదరప్పి .భ్రష్టమాని |
 .వేదనములు .యజ్ఞ .వేదికఁబొడలఁకా |
 .జఁములకన్నఁగడు న.నహ్యములగు

241 ప || మిగులగోమాంస భక్షికుఁడనె ట నాబుద్ధిపది చెఱుచుచున్న
 నినాసమృక్ము ||

242 ద్వి || .మతివోపు-వెట్టెత్తు- .మొకఁబుగ్రమ్మా |
 .మితిమీఱు .మద్యము.నీబల్చిసకొలఁది ||

243 (1) ద్వి || .నెలఁతఁ గులాబువం .టిడిదానికొమరు |
 .టలకొక్క-మార్దోఁచి.నంతనెపడెడు ||

TWO GENTLEMEN OF VERONA-- , *Act I Sc. II.*

- 243 (2) maids, in modesty, say, "No" to that,
Which they would have the profferer construe, 'Ay'.
Fie, fie, how wayward is this foolish love.
That, like a testy babe, will scratch the nurse,
And presently, all lumbled, kiss the red.

Sc. ii.i

- 244 He cannot be a perfect man,
Not being tried and tenced in the world:
Experienced by industry achieved,
And perfected by the swift course of time.

Act iii Sc. i.

- 245 Dumb jewels often, in their silent kind,
More than quick words do give a woman's mind.

Sc. ii.

- 246 falsehood, cowardice, and poor descent;
Three things, that women highly hold in hate.

Act v. Sc. ii.

- 247 Black men are pearls in beautiful ladies' eyes.

Sc. iv.

In love
Who respects friend ?

- 248 'Mongst all foes that a friend should be the worst.

(54)

243 (2) గీ॥ .కన్దియలు సిగ్గుపాపునఁ గాఢనియెక ।
 .రౌననెడనఁ థఁ-ము .వారఁ .లగయఁ ధలఁచి ।
 .య్యువెడఁగుజలపస్పిరో .యెంతఁ బెంకె ।
 .గోకిదొడి-జబుకుముగ్ధఁ గోసుబుడుతటు ॥

244 గీ॥ .ప్రభులోనఁ బరీక్షింపఁబడక-నేపడఁ ।
 .బడక కా నేరఁడో యెఁలో .పడహెతుఁడె ।
 .గానఁచేసగుభవమొదఁగఁడెడు-బూణఁ ।
 .ముగనలుపఁబడు శీర్షమౌ గొచ్చెత్ ॥

245 ద్వి॥ .మూగనగులుబాగుఁ .జొలఁతులమనసు ।
 .వాగుగచరనచ్చఁ బలుమలకన్న ॥

246 ద్వి॥ .విజ్ఞులకు-కల్ల-నేరపట్టకయు ।
 .గరిఁ బ్రేమఁడిట్టి పునెవగిగ్రు ॥

247 ద్వి॥ .పొంగిచూపుచు .ములునల్లవాండ్రు
 .పుచుక్కమెడల చేయుహితుని ॥

248 ద్వి॥ .విశ్వానరదమిగుల .మేటియైమిత్తు ।
 .జారయ శత్రువులందఱిలోన ॥

249 were man
But constant, he were perfect, that one
Fills him with fault's;

250 Who by repentance is not satisfied
Is nor of Heaven, nor earth,

WINTERS TALE— *Act II. Sc. II.*

251 The silence often of pure innocence
Persuades, when speaking fails

Act iii Sc. ii.

252 innocence still make
False accusation blish and tyranny
Tremble at patience.

Act iv. Sc. i

253 Kings are no less unapplied to their
cious, than they are in using them when they
approach their arms.

Sc. iii.

254 Prosperity is every one's friend,
Whose most companion and who is at the top of their
Affliction, theirs.

VINUS AND ADONIS—

255 Round-loof'd, short-jointed fetlocks shag and long,
Broad breast full eye, small head and nostrill wide,
High crest, short ears straight legs, and passing
strong

249 ద్వి|| . నరూఢ్ధ్విరూడ యన. తస్మరేపూమకాడగును |

. బొర పాటదొక ట న. ప్పలనించునతని ||

250 ద్వి|| . తలనతాపమునందన్వి. నందనియట్టి |

. జనుడి హపరమాల. జక్కనపడడు ||

251 ద్వి|| . తలుక్కినిగపగాని. తనము మశానరబు |

. నెటవేటెనునాట్రు. నెగ్గనియపుడు ||

252 ద్వి|| . సేరములేమి. దెన్నిగ్గుపచుక |

. రణకువతి. జన్యమువడకు ||

253 చ|| తమస్మిన్ గుఃవంతుని తామెత్తగన పదప వారందొటంగుట్టి

కన్న వారు. వంతు. కాకుంటకు రాజలుతక్కువుకుందరు ||

254 ద్వి|| . నాపక మ. శంబు దాని |

. సొంపుడెందముగూడ. జూకురుమాచుక ||

255 తీ|| . ముడనియక్క లన. కుట్రచగలుపుటను. బొడుగుమడిమెబొచ్చు

. వెడదతొమ్మ

Thin mane, thick tail, broad buttock, tender hide :
 Look what a horse should have. he did not lack,
 Save a proud rider on so proud a back.

256 An oven that is stopp'd or river stay'd,
 Burneth more hotly, swelleth with more rage :
 So of concealed sorrow may be said ;
 Free vent of words love's fire doth assuage ;
 But when the heart's attorney once is mute,
 The client breaks, as desperate in his suit.

257 Who wears a garment shapeless and unfinish'd?
 Who plucks the bud before one leaf put forth?
 If springing things be any jot diminish'd,
 They wither in their prime, prove nothing worth
 The colt that's back'd and burden'd being young,
 Loseth his pride, and never waxeth strong.

•వలుదకి నులు-చిన్న •తల-వెడలవు ముక్కు •కన్న ములుగు-నిక్కి-

యున్న జుట్టు ।

•సన్న పొట్టిచెవులు-•తిన్న నికాళ్లన్ను-•మిగులజేవ గల •మొ-మెడన్ను
బలుచ ।

•నై న న్నెలు-దళ •మగుతోక-వెలిపి మకా •పిలుదులు-

మెత్తి ని •మొలుగుతోలు ।

•కనుముగుట్టుమునకు •గానలసి ససాగ •సం దానియందె •యమరి
యుండె ।

రాన రాదుకొఱు •దాసియ గడ •గ్రాలుపేవురెక్కు •రొలుచి ప్ప

256 గీ॥ •ఆపహ హ్యాయుబుధి-గేఱు •నాపబడియు ।

•ముందుకంటె సుచుండెదా •ఎగువడిగ ।

•బలంబుబడచ మృత •దాపబడిననంత ।

•గతి •కాచుగ్ని ములుదివా •గ్నిచెలంగ ।

•గాని •దెగురు వ్యవహార •కలక-మందు ।

•మె న్నెలు గలదాల్లో న •చాని కాపు ।

•మునునశూన్య •నచాది-తగవులజ ।

•గుంబుగొనజాలనంచువ •య్యబడుచుండు ॥

257 గీ॥ •పనికొఱులయావొకా •యి నెవందుదొడుగు ।

•దుగ్గి-గు మొగ్గి నెవడు లేకు •దోపకమును ।

•బెణ్ణిగెడు ఫలిసుంతయు •మట్టు •పజచినయెడ ।

•నెమగుట నెడిపనికి •రా •వెందుకై న.

ద్వీ॥ •పసిగుట్టముం బెద్ద •బరువుంచినడువ

•బసచెడి •పగిబల దెప్పట్టెకై న •గాని

- 258 Look, the world's comforter, with weary gait,
His day's hot task hath ended in the west:
The owl, night's herald, shrieks, 't is very late;
The sheep are gone to fold, birds to their nest,
And coal-black clouds, that shadow heaven's light,
Do summon us to part, and bid goodnight.
- 259 What wax so frozen but dissolves with tempering,
And yields at last to every light impression? [ing.
Things out of hope are compassed oft with venture
Chiefly in love, whose leave exceeds commission.
Affection faints not like a pale-fac'd coward
But then woos best, when most his choice is forward
- 260 But like a stormy day, now wind, now rain,
sighs dry her cheeks, tears make them wet again.
- 261 O thou clear god, and patron of all light,
From whom each lamp and shining star doth borrow
The beauteous influence that makes him bright,
There lives a son, that suck'd an earthly mother,
May lend thee light, as thou dost lend to other.

260 త|| .కనుజగదానంద.కరుడలసిన
 .న.డందనపగటివేం.డ్రంబగువనిని ।
 .గొనకొనిపడమట.నొనముట్టజేసె
 .కాకేవేగులవాడ.అచేగుడ్ల గూబ ।
 .చనియెగొట్టెలుదొడ్డి.చక్కికి-మఱియు
 .గూల్లలోవలజేరు.కొనియెవిట్టలును ।
 .మినువెన్నీడగ.మిమ్రపొగసల్పు
 .మబ్బులొండొరుబాయ.మనకానతిచ్చు

261 త|| .కరుడంతగట్టిన.గానిమైనంబు
 .కరుగఱావెచ్చచే.గడకులోబడద ।
 .చిలుకొక్కసకు నెన-జేకూరుమఱియు
 .నాసకుచిన.యవిదొరవమెయి ।
 .దలుకుగవలపున.దానిబొసెలవు
 .హసమీటు-డ.య్యదువెల్లమోము ।
 .పిత్తకినోలిక మరు.లెవ్వింటాడుగాని
 .తానెచుకొన్నదెంతయుమొండిదైన.

262 ద్వి|| .అప్పుడెగాలిమ.అప్పుడెవాన ।
 .రొప్పుగాడుపువాన .పొద్దుచందాన ।
 .బడతిచెక్కిలులెందు .బదపడిదడియు ।
 .గడువెచ్చనూర్పులన్నీళ్ల చేత.

263 గీ|| .బేరనిర్మలదైవత.మా- సమస్త ।
 .తేజముగ్ధంచునుద్యోగి-దీపములును ।
 .దారలున్నివలనరమ్య .దశనుబొందు ।
 .గానికలదునిన్వెలిగించు.మాసపుండు ॥

262 Fie, fie, fond love ! thou art so full of fear,
 As one with treasure laden hamn'd with thieves:
 'Trifles, unwitnessed with eye or ear'
 Thy coward heart with false, bethinking grieves

263 For oft the eye mistakes, the brain being troubled

264 They that love best, their loves shall not enjoy.

RAPE OF LUCRCEY.

265 Now leaden slumber with life's strength doth fight,
 And every one to rest themselves betake,
 Save thieves and cores, and troubl'd minds, that
 wake

266 The aim of all is but to nurse the life
 With honour, wealth, and ease, in waning age,
 And in this aim there is such thwarting strife.
 That one for all, or all for one we gage:
 As life for honour in fell battles rage;
 Honour for wealth; and oft that wealth doth cost
 The death of all, and all together lost.

267 I see what crosses my attempt will bring;
 I know what thorns the growing rose defends
 I think the honey guarded with a sting:

262 గీ॥ శ్రీ శాగిబి క్రిమ క్కు వ- . చెంచెమకడు
 . ష్టాశ్రద్ధోంగలకుం క్కు . శిరిగలాని |
 . శత్రు-నీశగుమడిక . శలపుతోడ |
 . వనరుగననినిని శిల్ప . రినుగుతించి ||

263 ద్వి॥ . తరుచుగాఁజూపులు . తప్పొనరించు |
 . నకులకు ల్ధరి . శ్చ . గ తేనియపుడు .

264 పల్ల॥ . శేరకు లోన శిశి . మోగడివ రు |
 . శోరిచయట్ట . శిశు . గగిరు .

265 గీ॥ . ఇపుక బాగుప్రద్ర . యెదిరిందిబ్రతుకుబ |
 . శ . ద్విశోదె . గిపోకు |
 . శగ న్నె వారు . బ శోనసాగిరి |
 . దొంగలు శిష్య . లునుదప్ప .

266 పల్ల॥ . శాగిబి క్రిమ . శరప .
 . శిరిగలాని . శిరిగలాని .
 . శిరిగలాని . శిరిగలాని .
 . శిరిగలాని . శిరిగలాని .
 . శిరిగలాని . శిరిగలాని .
 . శిరిగలాని . శిరిగలాని .
 . శిరిగలాని . శిరిగలాని .

267 త॥ . కనుచుగల్గెన్ శిశి . శిశి .
 . శిశి . శిశి . శిశి .

All this, before hand, counsel comprehends
 But will is deaf, and hears no heedful friends
 Only he hath an eye to gaze on beauty,
 And dotes on what he looks, 'gainst law or duty.

268 I have debated, even in my soul,
 What wrong, what shame what sorrow I shall breed;
 But nothing can affection's course control,
 Or stop the headlong fury of his speed,
 I know repentant tears ensue the deed,
 Reproach, disdain, and deadly enmity;
 Yet strive to embrace mine infame.

269 But if thou yield, I rest thy secret friend,
 The fault unknown is as a thought unacted;
 A little harm, done to a great good end,
 For lawful policy remains enacted.
 The poisonous simple some times is compacted
 In a pure compound; being so applied,
 His venom in effect is purified.

270 Then for thy husband thy children's sake,
 Tender my suit: bequeath not to their lot
 The shame that from them no device can take,
 The blemish that will never be for got:
 More than slavish wipe, or birth hour's blot.
 For marks described in men's nativity
 Are nature's faults, not their own infamy.

.సకలగాచేదుడునో.నాకెక్క-
 •కుట్టు.నంశేనెదాఁకుకొ.నబడుటదలఁతు.
 .మునుమందెదిగుంత.బుద్ధి యెఱుంగు
 .బొత్తిగాఁగోర్కె.చెవుడుచెందుఁగాని.
 .విరది-వంచిత.స్వైలయుధానికిని
 .విన్నానాముంగి.నెఱ్ఱియశానదియు ॥

268 త|| .తలపోనగాఁడనెం.యెన్నెయెగ్గు
 .తగులునోస్థి.ధియనాకు-వైశ్య.
 .వలపుతోవకు.పడఁజాలదెడియు.
 .బరువడినగాని.వడినాఁడలేదు.
 .సలిపినచెట్ట.నాఁగకన్మిటి
 .జాడనాపనినాకు.బరుగునంచెఱుక.
 కలుగునిరెక్క.కడఁజొరవ.యె-
 .గానినాచెడుచేరి.గిలియెగన ॥

269 వంజరి|| .నీపహ్నుకున్నచో.నీకనీహ్ను.చెచ్చెలియయ్యెదఁ
 .దెలియంగఁగిడ. .స్వప్నకిరాని.లలఁజ్జులుండ-
 .గొప్పవంశేభుము.కొక్కఁగఁజేయంగ. .బడుచిన్ననేరము
 .వరఁగని.వివహార.వేళలోనరిగ.
 .గొన్న.వివహారము.వివహారము.వివహారము.
 .సుగుణంబునిమ్మ.

270 త|| కనుకసీపెనిమిటి.స్థితిలము.గణితననాకోడి.కం
 దీచుకామిపుకొనకొని.పాలసిమి.గుచ్చకు
 వాడి.కొఱకు.చానినవాత.కుంబుట్టుమచ్చ.
 కు.నుమించి.తుడుచుట.కుంబుర్వెబడుట్టు.కున్వీలు
 కాక.నె.కొన్నునట్టి.మఱక.మరకు.బుట్టుకతోన.మ
 దుజాడతప్పు.మన.దికాదదిమన.మన్నిదికాని.

271 And wilt thou be the school where Lust shall learn ?
 Must he in thee read lectures of such shame?
 Wilt thou be glass, wherein it shall discern
 Authority for sin, warrant for blame,
 To privilege dishonor in thy name?
 Thou back'st reproach against long living laud,
 And mak'st fair reputation but a bawd

272 Think but how vile a spectacle it were.
 To view they present trespass in another.
 Men's faults do seldom to themselves appear,
 Their own transgressions partially they smother.
 This guilt would seem death worthy in thy brother
 O, how are they wrapp'd in with infamies,
 That from their own misdeeds askance their eyes.

273 Alas, how many bear such shameful blows,
 Which not themselves, but he that gives knows:

274 O Opportunity! thy guilt is great.
 'T is thou that execut'st the traitors treason:
 Thou sett'st the wolf where he the lamb may get;
 Whoever plots the sin, thou point'st the season:
 'T is thou that spurn'st at right, at law, at reason:
 And in thy shady cell, where none may spy him,
 Sits Sin to seize the souls that wander by him:

271 త|| బడిగనుందువనీవు. ప్రజయటందుచ్చ. కామ
చేష్టలు నేర్వ. గదిసిరీయంను. జెడుత ప్రసార
ముల్ చేడ్వ శంభువ. నలయున - నీ డ. ర్భణము
గెనుంగె. వడిచచ్చట బ్రభు. త్వము పాత
కంబు. గా శాసనమునింపె. గాంగని పేర.
గడిగుసమర్యాద. కడుధర్మముగను. మొగి
జనుల్వీచరిత. ముగజూచుకొనగ.

272 చ|| . రయును. సీదు. నీర మొగు. గందు సనుండుట దెంత
చెట్టయో! . తలుగుగ నె వోరు మ. తప్పుల
గం రు. వానిషు. ఎద . పరువడి బల్లనాత
మున - . బాకమి రుదిచ పునీనహో!
. దరు-జనుడంత తీరూలువడు. దాదనయె
గ్గులు పేక్ష చేసింప.

273 గీ|| . కటకటాయట్టి యవమాన. కరములైన.
. శన్ను లేందరు రించు. చున్న వారో!
. అలియా గాజాల రెవ్వారి. తీరుతామ.
నె నినొన గడునట్టయి. గావడతప్ప.

274 త|| . ఓ వేళనీదగు. నో గుదనంబు. దోహము నీవొన
తా-ఇ. గొట్టెపిల్ల. . కేవకు. దోడెలుం. గె
డ పెదవీపు. పాపముప. న్నెడు. వారల కదురు!
. నీపుకన్బతువు. నిజమునాయంబు. నీతివివేకంబు
. నీటంగుల్పేదపు. పోవువారిలబట్ట. బొంచికూ
ర్చుండు. దొడనీచాటుసం. దురితభూతంబు.

275 When Truth and Virtue have to do with thee.
 A thousand crosses keep them from thy aid.
 They buy thy help, but Sin ne'er gives a fee:
 The gratis comes and thou art well appay'd.
 As well to hear as grant what he hath said.
 My Collatine would else have come to me,
 When Tarquin did, but he was stay'd by thee.

276 The baser is he, coming from a king,
 To shame his hope with deeds degenerate:
 The mightier man the mightier is the thing,
 That makes him honour'd or he gets him hate:
 For greatest scandal waits on greatest state.
 The moon being clouded presently is miss'd,
 But little stars may hide them when they list.

భాగవతీ || శిష్యమును బా.తివ్రత్యమున్నదు సంబంధమున నెట్లుజ

రుగఁదలఁచు

.నష్టదునీదుసా.హయ్యమునుండి వే.శ్చేయునువానిని.వేర్చుయడ్డు

.లవికొనునీదుసా.యము-కాని-పాపమె.య్యదియును నీకుఁగూలీ. ||

దుమఱియు |

.నతితసయిచ్చగా .నరుదెంచు మఱిసీధు.తెతయు న్నంతుష్టి.నె

నసినమ్మ |

.తిగతువయ్యదిచెప్పన.దివినుటకును |

.నెంకియునదియదుగుదాని.బెట్టుటకును |

.గానిదో.తే.తోనామ.గండువచ్చు |

.నైశ-నాతఁడువీచేత.నాఁపఁబడియె.

భాగవతీ || దొరగ నుండియుఁగదూ .దుచ్చకార్యంబులన్.దన కోర్కెసిగ్గు

మా.లినెటివేర్చు |

.కొనుటచేవాఁడెంత .యునునీచుఁడగు-నెంత.గొప్పవాఁడోయంత

.గొప్పదగును |

.మనుజునకున్వాని .మర్యాదయైన తే.కవమాన మైన-నే.మ

నఁగమిగులు |

.బెద్దదాస్థితినిఁగ.నెట్టి.యుండునుదాని.కిన్నరిపడునప.కితిఁగూడ |

.చందురుడుకప్పబడినపుడు,జనులకెల్ల |

.గడు.విశదముగఁదెలియగఁబడును-||గాని |

.మిక్కిలియుఁజిన్నవై మిన్ను.మిన్ను మనెడు |

.మక్క.కుఁగల్గుమాఱుపుం.శూడ రెవరు

277 The crow may bathe his coal black wings in mire
And unperceiv'd fly with the filth away,
But if the like the snow-whiteswan desire,
The stain upon his silver down will stay.
Poor grooms are sightless night. kings glorious day.
Gnats are unnoted whereso e'er they fly.
But eagles gaz'd up on with every eye.

278- Sad souls are slain in merry company ;
Grief best is pleas'd with grief's society.

279 'Tis double death to drown in ken of shore ;
He ten times pines that pines beholding food ;
To see the salve doth make the wound ache more ;
Great grief grieves most at that would do it good ;
Deep woes roll forward like a gentle flood ;
Who, being stopp'd, the bounding banks o'er flows ;
Grief dallied with nor law nor limit knows ;

277 నీ॥ .బురదలోనలఁగాకి బొంగు నల్లనితన .తెక్కల ముంచియా.కిత్తి
తెలియ॥

.బడనీకయెగిరి పో.వచ్చునుఁగానియా. తెన్నుగోరినమంచు. తెల్ల
యంచ॥

.మిగిలెడునా॥ వెండి. మెయిఖానానుచ్చు. నెట్ల వీదలై సబా.నిన
లు॥గుడ్డి॥

.రాతిరి-మఱియును .రాజలు నన్నియుం .గడు నెల్ల డియునఁ
ఁగలుగుపగలు॥

.ఇచ్చకుచ్చిచ్చి నల్లు తా. మేటనేని॥ .బతుగులిడు మిన్న సలుస్తు
లే.పాటియె॥

.గానరాక చెలంగెడఁ .గాని. డేగ.చూడఁ బడుఁదెల్లముగ నెల్ల
చూడ్కిచేత॥

278 ద్వి॥ .వంతఁజెందెనవారు.బ్రతుకఁగి లేరు॥

.సంతసిల్లుజనుల.సహవాసములను॥

.దుఃఖంబుమిగులసం.తోనెంచుదుఁడు॥

.దుఃఖముపొందునఁ.దొంగిరిసయపుడు॥

279 ॥ .బుచ్చెంతెనెతోచు.చుండఁగి ముగ్ధుఁడవు॥

.యినుమడిచావు.బువ్వఁగనుచు॥

.బస్తుపడెడువాడు.పదిరెట్లులెండెడు॥

.మఱియుఁదీపిడుబుండు.మందుఁగాంచి॥

.వనటయుమిక్కిలి.వగచెడుదనుకుమే॥

.లేచెడునవ్వని.చెంతమెల్ల॥

.గాఁబాటుసెలయేటి.కైవడిలోతగు॥

.వలవంతలల్లనఁ.బత్తుచుండు॥

230 Though men can cover crimes with bold stern looks;
 Poor women's faces are their own faults books;

231 Deep sounds make lesser noise than shallow fords,
 And sorrow ebbs, being blown with wind of words,

232 they whose guilt within their bosoms lie
 Imagine every eye beholds their blame :

233 sorrow, like a heavy-hanging bell,
 Once set on ringing, with his own weight goes ;
 Then little strength rings out the doleful knell.

234 Thus ebbs and flows the current of her sorrow,
 And time doth weary time with her complaining.
 She looks for night and then she longs for morrow
 And both she thinks too long with her remaining :
 Short time seems long in sorrow's sharp sustaining ;
 Though woe be heavy, yet it seldom sleeps :
 And they that watch see time how slow it creeps.

•సడ్డగట్టఁ బడిన.యప్పడా యేటిరూ

•వ్రక్క నున్న యొక్క కేవచ్చు।

•సడరితడి వుమీటనాడింపఁబడువగ

•హస్తపద్మనెఱుఁగఁ దెనియెన॥

280. గీ॥ •దిట్టకూళిచూపునెట్టి నేరములను।

•మొగుడ చక్కఁగ లరుపురూపు-లై

•సకట-స్త్రీ మొగి ముంపావొయెగ్గలు।

•తెలుపుపుర కనుల్లి ముగను॥

281 గీ॥ •లోతుమడుగు సెయుఁ జొజ్జగఁ జప్పడు

•గడు వెలితిగఁ బాటు.కాల్వకన్న।

•మాటగాలిచేతఁ ద్రొటదోయఁగఁ బడి।

•వట్టిపోయెడువల.వంత మతియు॥

282 ద్వి॥ •మనసునన్ద మహస్వ.మాటినవార।

•లనుకొండురెల్లర.య్యదిగాంతురంచు॥

283 గీ॥ •మొనసియొక్కసారి.మోగింపఁబడిబరూ

•వుమేయినూగుగంట.పోల్కివంత।

•అనుమటనువుతోడ.జనుఁ ఘొగొగచెము।

•లావుమోయఁజేయుఁ జావుదరువు॥

284 త॥ •పోటుపోటులనిట్లు.పొందెడునాపె

•వనటయే-ర్మతియాకె.వలవంతతోడ।

•గీటునదటివిసి.గీం చెడుఁదడవు.

•గనునామెరేయి కె.కనిపెట్టుబొద్దు

•తేటకునా రెండు.దెలువతలంపు

285 It easeth some, though none it ever cur'd,
To think their dolour others have endur'd.

286 Which when her sad-beholding husband saw,
Amazedly in her sad face he stares:
Her eyes, though sod in tears, look'd red; and raw
Her lively colour kill'd with deadly cares.
He hath no power to ask her how she fares;
Both stood like old acquaintance in a trance,
Met far from home, wondering each other's chance.

BONNET'S —

287 Who is it that says most? which can say more
Than this rich praise, that you alone are you?
In whose confine immured is the store,
Which should example where your equal grew.

.దనయున్నితోనిడు.పలను మమిగుల।

.మాటికివాడియి.డ్రన్నె చుచును

.కనుపట్టెడుబొడవు.గాంగొద్ద ప ||

♦.మేటిబయ్యనవంతమించినగాలి

.కనురుగుగది.కన్మాత వెట్టు।

285 గీ॥ ♦.తమవల్లెఃఖభారము.తరులుగూడ

.నెంతనిభరించినారని.యెఱిగికొనుట।

.యెవరినై నగుదుచులే.దెన్నటికిని

.గాని.కొందఱిచోదాచు.గలుగునదియు॥

286 పీ॥ ♦.విన్నన చెలిమోము.♦ ఖేటగునగనుగొనె

.నపుకలతవడి.యాపెనుగఱు।

.కన్నీటనుడికిన.కలికినాల్చాపులు.కను

బచ్చిపుండ్లాగా.గానబడియె।

.♦బడతుక మొలుగుమై.నిన్నియయెంతయు

.జంపవంతలగొల.యింపబడియె।

.నాయతివను సేమ.మడుగుటకతనికి

.సత్తునబొత్తి నా.జాలదయ్యె॥

.ఇరువురున్నిల్చియుండిరెం.తేనియున్ని।

.తావునకుటస్వసందు.పి.తాకుమెయిని

.దారిలివ్వా.తెయొకనుడి.దళరువార

.లొంకొరులగవియచ్చెరు.వొందినట్లు

వి॥ .పరికింతు.వేచెడు.పాతలుమఱియు

.దటియెంతమెల్లగ.భా.బ్రా.కునదియె॥

287 గీ॥ .ఈపొగడ్త.కన్ననెవ్వడెక్కువజెచ్చి।

.దళము-నీకునీవె.పురికనీకు।

288 They that have power to hurt, and will do none
 That do not do the thing they most do show,
 Who, moving others, are themselves as stone,
 Unmoved, cold, and to temptation slow;
 They rightly do inherit heaven's graces,
 And husband nature's riches from expence:
 They are the lords and owners of their faces,
 Others but stewards of their excellence.
 The summer's flower is to the summer sweet,
 Though to itself it only live and die.
 But if that flower with base infection meet,
 The basest weed out braves his dignity
 For sweetest things turn sourest by their deeds
 Lillies that fester smell far worse than weeds.

289 As on the finger of a throned queen
 The basest jewel will be well esteem'd,
 So are those errors that in thee are seen
 To truths translated, and for true things deem'd.

290 Fair, kind and true, have often liv'd alone,
 Which three, till now, never kept seat in one.

• పోల్కిఁజూపఁజాలు. • పోడిమినీయంఁదె

• మిగులఁబందియగుచు. నెగడుచుండు.

288 స్త్రీసమాలిక —

• చెల్లియుండియుఁగీడు. సేయనివారలు.

• పనిసల్పునట్లుక. నృదేధువార!

• లొరులనుఁగి దిపితా. మొక్కింతయుంజెక్కు

• చెదరక • తాపోల్కిఁ. జెలఁగువారు!

• చెడుగుమాటలకులో, బడకుండువారలు

• తగియుందుకెంతయు. దేవకృపకు!

• తిమయంతవచ్చుభా. గృములనవ్వారలు

• వ్రయమందనీక కా. పాడుచుండు!

• వా రెదిట్లుతక్కు. వారువారలగొప్ప

• యిమిస్న తీరునఁ. దారువారు!

• కోయువారలకింపు. గూచుమల్లియతన

• పొల పెరుంగకపుట్టి. పొలయుఁగాని॥

• యధియుఁ దెవులంటుపట్లగా. పై నలెప్ప!

• దానికంటెను. జేదగు. దమ చెయువుల

• దీయసివి. ముర్తిపోయిన. తెల్లకలువ!

• కన్న నేచెత్తి పూవైన. నన్నెకెక్కు॥

289 కం॥ దొరసానిచేతికుంచిన! గరమరుదుగగాజుమాని. కంబనఁజెల్లుక!

మఱినీయెడఁగలతప్పులు! పరఁగెడునొప్పులుగనిన్ను. నలచినవాకుడ

290 ద్వి॥ నీట్లు. నెనరుమఱి. నిజమొక్కనియెడ!

• నేటివఱకుఁ గూడి. నిల్చుటలెదు॥

291 O. cunning Love ! with tears thou keep'st me bli
Lest eyes well-seeing thy foul faults should find

PASSIONATE PILGRIM.—

292 O! love's best habit is a soothing tongue,
Add age, in love, loves not to have years told.

293 what fool is not so wise.
To break an oath to win a paradise.

294 Crabbed age and youth cannot live together ;
Youth is full of pleasance, age is full of care ;
Youth like summer morn, age like winter weathe
Youth like summer brave, age like winter bare.
Youth is full of sport ; age's breath is short ;
Youth is nimble, age is lame :
Youth is hot and bold, age is weak and cold ;
Youth is wild, and age is tame.
Age, I do abhor thee, youth, I do adore thee ;

291 ద్వి॥ .కన్నీటననుగ్రుడ్డి.గావింతువలవ!
.కన్నులునీతప్పు.గ ననీక ంటె॥

292 ద్వి॥ .అలపడుదబ్బట.కబ్బబ్బవలవు!
.పలుకరీడు.విరాళి.పడి.ముదివారు॥

293 ద్వి॥ .ఎట్టిమంగలియైన .నీటుతప్పకుండు!
.నొట్టస్వగ.శుఖంబు .నొందుటకొటకు॥

294 సీనమాలిక॥

.మూతిముడుచుకొన్న .ముదిమజవ్వనమున్ను

.గూడిమనుగతేవు.కోడెయ్యాడు!

.నిందునంతసముస.నెగడు.మునలితన

.మొరతయువంతతో.నెనసియుండు!

.వయసువేసవివేకు.వకుసాటి-

.పెద్దటి.కముముదిరిన సీతు.గాలిపోల్కి!

.యెలఁబ్రాయమామచి.వలెనింపు.

.వృద్ధత్వ.ముంబట్టు చలికాల.మునలెబోడ!

.యావనమునువేడ్క.నలరారు- పాథకవ్యాధి

.యామముగ్గొంచె.మానుమతియు!

.దరుణత్వముచుటుకు-.జరకుంటి.

.తాకురణ్య.ముశ్వాడియుం యుందిట్టు-.ముజరతతయే॥

.జబ్బు-వెండియు.నతివిర.నము.తరుణత!

.పెంకె-పాథకశ్యమెంతేని.పెరపుడు-నిన్ను

.వృద్ధతాయేవగించెక.నేను-యావ!

.నంబనిన్నూమితోడుతం .దలచుచుండు॥

295 Inconstancy
More in women than in men remain,

296 The wiles and guiles that women work,
Dissembled wit an outward show.
The tricks and toys that in them lurk.
The cock that threads them shall not know.

297 Every one that flatters thee
Is no friend in misery.
Words are easy, like the wind ;
Faithful friends are hard to find.
Every man will be thy friend,
Whilst thou hast where with to spend :
But if store of crowns be scant,
No man will supply thy want.
If that one be prodigal,
Bountiful they will him call,
And with such like flatter-ring,
" Pity but he were a king " .
If he be addict to vice,
Quickly him they will entice
If to women he be best,
They have him at commandment .
But if Fortune once do frown,
Then, fare well his great renown ;
They that fawn'd on him before,
Tee his company no more
He that is thy friend indeed,
He will help thee in thy need :
If thou sorrow, he will weep ;
If thou wake, he cannot sleep :
Thus of every griefin heart
He with thee does bear a part.
These are certain signs to know
Faithful friend from flattering foe.

295 ద్వి॥ మగి వాళి కన్నులు . మగువలయంతు
 . నెగడుమిక్కటముగ . నిల్కడ లేమి॥

296 ద్వి॥ . మగువ కన్నుల వేడు . మాయ మమములు
 . మగి . క ననుంతయుం . బరికింప లేదు॥

297 కం॥ చినుకొని గూఢము వాడె . నీకు
 ముత్యండు కాదు . శంకటయెడ . బ
 ల్కు నెగడునుళిచాగ గొడ్పటు
 . కనుటయొక్క వ్యంబున మిక్కి . కల్లహితుల .
 తు॥ . ఎంతయు నీదుమితుల్లుగ . నెల్లరునుందును నీకడ ప్పను
 . న్నంతకు . గాని . యద్దిచన . నక్కట . గా . డవడై ననీకునొ
 . క్కింతయు . నీవుదాని వను . చేతురుదూ . బటదిండివై న . దూ
 . పింతురుచిన్న భూపతిగ . జేయనిజేపుని బెక్కు . భంగుల .

సీ॥ . చేడుగునకీవల . పడిన చోనిస్వలం . బడ
 దోయిదురువారు . భోమలు గొల్పి
 . వాలుగంటలసివు . వలచినన్చిమ
 . చెప్పచేస . లోన . ద్రిష్టకొందుగ
 . కాని . నీసిమై . నేని నీకుండినవాని
 యెంతయు మచ్చ . మాసిపోవు
 . నీకడదొల్లి నెంతే . నక్కనై చ్యము
 . నేయుపార్చి న్మఱి . చేరబోరు
 . నీకు నెవ్వడునిక్క . పున్నే . హితుండో
 . పొడుతోడగునీకు . గానలశేషపు
 . నీవుదుఃఖం మనపుడ . తడదెచ్చు

నీవు. తెలిసియుండిన నతఁడు నిఁద్రింపబోఁడు।

గీ॥ . ఇట్లనీయెదలోనున్న . యెల్ల . వంత।

. వాఁడునీతోడుతన్వంతు . పంచుకొనును।

. మంచివిహితుని-వఱాయఁగా. వించుపగతు।

. నైఱిఁగి కొనుటకుని వికొన్ని . గుఱుతులగును॥

—: (*): —

WRATH.

—: (*):—

AS YOU LIKE IT

Act I Sec. I.

- 1 Now will I stir this gamester. I hope I shall see an end of him; for my soul, yet I know not why, hates nothing more than he; yet he's gentle; never schooled, and yet learned; full of noble device; of all sorts enchantingly beloved, and indeed, so much in the heart of the world, and, especially of my own people, who best know him, that I am altogether misprised. But it shall not be so long; this wrestler shall clear all: nothing remains but that I kindle the boy thither, which now I'll go about.

CYMBELINE

Act II Sec. I.

- 2 Is there no way for men to be, but women, Must be half-workers? We are all bastards; And that most venerable man, which I Did call my father was I know not where When I was stamped; some coiner with his tools Made me a counterfeit: yet my mother seemed The Damsel of that time; so doth my wife The nonpareil of this.—O, vengeance, vengeance! Me of my lawful pleasure she restrained, And prayed me oft for hearance; did it with A pudency so rosy, the sweet view on't Might well have warmed old Saturn, that I thought
her.

రౌద్రభీభత్సభయానక రసములు.

శాస్త్రరసము

1 వా నేనిప్పుడిపోకిరిం బురికొల్పెదను-వాని యంతముగఁజూడఁగోరెద నేమన-నేమోకాని నామనసువానికన్న నెక్కువజేనినై న నసవ్యాంచుకొ సదు-కాని- వాఁడుమర్యాదకలవాఁడు మఱియునెన్నఁడుం జదువుకొనజే దైనంబడితుఁడు- గొప్పతనమాసింతువాఁడు- 'సహచరులకందఱి కెంత యోయుష్టుఁడు- కావునలోకులందఱిలో ముఖ్యముగవాని నఱిగిననావ గికమఁడుఁగూడ నిక్కముగానేనలక్ష్యము సేయఁబడితిని-గాని- యదెం తోకాలముండ- దీఁజెట్టియంతయుంబక్కపరుచు- నన్నియున్నిగురుదు-న రియో-యాపిల్ల కాయన్నే నిక్కడఁనుసికొల్పెద- నిపుడాకుట్రసన్నదను.

2 సీసములిక—

.చాఁలతోఁగవ.సక మ్మిచ్చియు నేక
.పురుషులొసవిమఱి. పోరునైతేదె
.చీకటితప్పున. కేకకృష్ణులచూ-
.నాతండియగుల్ల నాపి నెడ
.మిగులమర్యాదగ. పో న్నయమ్మనలఁడే
.ముదిఁగింపఁబడిం య.చ్చడెట్లనుండె
.నేనెగ్గఁదప్పునా.గొముఁజేయువాఁడెవ్వఁడో
వ్వాసపనిముట్ల.రొనరి చెను

As chaste as unsunned snow;—
 Could I find out
 The woman's part in me ! For there's no motion
 That tends to vice in man but I affirm
 It is the woman's part : be it lying, note it
 The woman's ; flattering, hers ; deceiving, hers ;
 Lust and rank thoughts, hers, hers, revenges, hers ;
 Ambitions, covetings, change of prides, disdain,
 Nice longing, slanders, mutability,
 All faults that may be named, nay, that hell
 knows,
 Why hers, in part or all : but rather, all ;
 For even to vice
 They are not constant, but are changing still
 One vice but of a minute old for one
 Not half so old as that. I'll write against them,
 Detest them, curse them :— Yet 't is greater skill
 In a true hate, to pray they have their will :
 The very devils cannot plague them better.

••ననుక్రతిగా-ఁగాని- .నూకాలమందు
 నా.యమ్మపా•ర్వతిగఁబ్ర.ఖ్యాతిఁగదె
 .నెచలేచిగుణవతి.యిప్పుడు నాయుల్లాల
 .హాహయెంతదునూగఁగఁ.మా వెలంది!
 'నన్నుఁదప్పించెనా•.న్యాయభోగమునుండి-
 .నన్నుఁచుకొనియుండు •మనుచుఁనఱుచు।
 .బ్రాహ్మిణిఁవె-వెండియు- నంతటి.యడఁకువ-
 .నాసాంపుఁగని•వయ్య.మఱఁగఁరఁగు।
 .వఱుఁగుపడినమంచు •నఱుఁగుచ
 మచ్చపొం .దనిదాపెయంచునేఁ .దలఁచినాఁడ।
 .నాలోనఁగల్గిన•.నారీస్వభావమే
 •.కొదవిన నింతబా.గుండునొక్కొ।
 •మగవానియంచుదు.నూగఁగఁ గుగములేదు.
 .నానిశ్చయం-బాఁడు.దానిదద్ది।
 .నబ్బరయేన-చో.దానిది- చ్చక్రమును
 .దానిది-మోచంబు.దాని-దెక్కు।
 •పై న•కామంబును.దాని దత్యాశయు
 .దానిది-పగఁగొంట.దానిది-హటి।
 ••గొం తమ్మకోర్కులు.•కుత్సితవాంఛలు-
 .మిగులనిల్కడలేని.•పొగ •రసడ్డ।
 .కొసవెట్టి-భ్రాంతియు- .గొండెముల్చపలక-
 .పేర్కొనఁబడిన•కి.ల్పిషములెల్ల।
 .మఱియునింతేకాక.•రక మెఱుఁగునవి
 .దానివి-కొంత-యం.తయును-ఁగాని।
 •కాకేమి-యంతయుం.•గట్టడికీడగున్

HAMLET—

Act I Sc. II

3 O, that this too too solid flesh would melt,
 Thaw, and resolve itself into a dew ;
 Or that the Everlasting had not fixed
 His canon 'gainst self slaughter ! O God ! O God !
 How weary, stale, flat, and unprofitable
 Seem to me all the uses of this world !
 Fie on 't ! Ah fie ! 't is an unweeded garden
 That grows to seed ; things rank and gross in nature
 Possess it merely. That it should come to this !
 But two months dead,—nay, not so much, not two !
 So excellent a king ; that was, to, this,
 Hyperion to a satyr ; so loving to my mother
 That he might not between the winds of heaven
 Visit her face too roughly. Heaven and earth !
 Must I remember ? why, she would hang on him
 As if increase of appetite had grown
 By what it fed on ; and yet, within a month,—
 Let me not think on 't,—Frailty they name is
 woman !—
 A little month ; or e'er those shoes were old
 With which she followed my poor father's body,,
 Like Niobe, all tears ;— why she, even she—
 O God ! a beast, that wants discourse of reason,
 Would have mourn'd longer—married with my uncle

.జెడుగుస్తే శంకుమా. జెడు • ససయము
 .ప్రతినిమిషమావ్రాత. వడుపాతకం-
 బందు- సగముపాత్రగిలుగో. సంబుగాంగ.
 .నా కిప్పు ధముగ కేను .వ్రాతు-పారి.
 .దీక్షి క- గాని- పారిని. దించునేపా .
 .నా రున్వేచ్చగనుంటకై .నోరుకొని
 .వారి-దయ్యంబులుగజెచక. నేవింక.

3 సీసమాళిక—

కటకటాయుగాంది. కడిముట్ట దుబ్బుర
 .జెడిమంచుమాడ్కిర. శిరగుటకయి
 మిక్కిలిగోగెన. నక్కటతనశాస
 .నంబొత్తహత్యక • శివ్విరుండు.
 .ప్రతికూలముగనుస. ల్పకయున్న శంతమేల్.
 జేవుడా-యూజగ. తిగ్గిలిగి.
 .యెల్ల సడతలునా. కెంత చీడటగ
 • జ. ద్విశచర్వణముగ మ. తికడుజప్ప
 .గానిప్పలంబుగా. గనుపడె-సీ
 యద. కట-య సీకో- యది. కలుపుతీయ
 .బడవట్టితోటయై. వ్యధకముగా జెడున్
 బచికిమాలిన చెడు. వస్తుసమితి
 .నయ్యదినిండియు. న్నది కేవలమొంత.
 కార్యముపుట్టెనుగట్టకడకు.
 • మడిసెను- రెండునెలలుమాత్రమే-

My father's brother, but no more like my father
Than I to Hercules; within a month
Ere yet the salt of most unrighteous tears
Had left the flushing in her galle'd eyes,
She married:—O most wicked speed, to post
With such dexterity to incestuous sheets!
It is not, nor it cannot come to good;
But break my heart, for I must hold my tongue!

యట. కాదు-కాలేదంత. కాపురెంప.

. సంతరిగొప్పగా-జ. నాడుడేసిరి.

♦ సంవత్సరము కృ. రాక సేవలె.

. సంవత్సరము నా. యవక్ర.

దా. సంవత్సరము. బా. సంవత్సరము.

. అక్కట. సంవత్సరము.

. మిక్కిలి. సంవత్సరము.

. దానిచే. సంవత్సరము.

. నానిగి. సంవత్సరము.

. సంగతి. సంవత్సరము.

. నాకా. సంవత్సరము.

. సంవత్సరము.

. సంవత్సరము.

. సంవత్సరము.

. సంవత్సరము.

. కొని. సంవత్సరము.

. దా. సంవత్సరము.

. సంవత్సరము.

. సంవత్సరము.

. ముస. సంవత్సరము.

. వి. సంవత్సరము.

. కాని. సంవత్సరము.

. సంవత్సరము.

. సంవత్సరము.

. సంవత్సరము.

Act. ii. Sc. ii.

O, what a rogue and peasant slave am I !
 Is it not monstrous, that this player here,
 But in a fiction in a dream of passion,
 Could force his soul so to his own conceit,
 That, from her working, all his visage wann'd ;
 Tears in his eyes, distraction in 's aspect,
 A broken voice, and his whole function suiting
 With forms to his conceit ? and all for nothing !
 For Hecuba !
 What 's Hecuba to him, or he to Hecuba.
 That he should weep for her ? what would he do
 Had he the motive and the cue for passion
 That I have ? He would drown the stage with tears,
 And cleave the general ear with horrid speech ;
 Make mad the guilty and appal the free,
 Confound the ignorant : and amaze, indeed,
 The very faculties of eyes and ears.
 Yet I dull and muddy-mettled rascal, peak,
 Like John-a-dreams, unpregnant of my cause,
 And can say nothing ; no, not for a king,
 Upon whose property and most dear life
 A damned defeat was made. Am I a coward ?
 Who calls me villain ? Breaks my pate across ?
 Plucks off my beard, and blows it in my face ?
 Tweaks me by the nose ? gives me the lie i' the
 throat.

.మున్నఁ బెండ్లాడెన. ప్సలఁగి- మాహ-
కడుఁ బాపపువేగము--॥ వావికాని।

.కూటమాలకంత నేర్పాతోఁ జూటుటకయి।
.యయ్యదియుఁ గాదు- కావేర. దద్దిపేలు।
.కాని- పగులుమనాగుండె కాయసివు।
.ముందునానోరు నేమూసి. కొందుఁ గాన॥

4 సీసమాలిక॥

.॥ బాపురే నేనెట్టి. ॥ వంచకుండనిఁ కెంత
.మోటయడిమెనటే. నాటకుండు।
.బొత్తి గఁగల్పనం. బొగలుకలనిచట
.దనశక్తి. దనయూహ. ॥ కనగుణముగ।
.బల్మి ॥ బ్రవర్తింపఁ. బడె- వానిమోమెల్లి
.కళతప్పె- జూపులఁ. గంటినీరు।
.వాసి ॥ యాకృతిఁ ॥ గల. వరము- ॥ డగ్గుత్తిక-
.మఱివానినేహ ॥ ధ. మంబదంత।
.యునువానితలఁపున. ॥ కనుగూపముగనుంట
.॥ యబ్రముకాదె ॥ స. మస్తమిద్ది।
.లేదానిఁ గుఱించి. ॥ లేమకై- వానితో
.నాపెకునాపెతో. నతనికేమి।
.వాడా మెకొటకేడ్వ. వలసినపని- వాడు
.నాదు ॥ చింతాకార. ణంబుతనకు।
.నుంకినశేమిసె. యునొ- ॥ రంగమున
.కన్నీశ్చెడుపు- భీ. కరవచనము।
.నలనెన్నెచెవింబ. గలఁగొల్పి- ॥ నోషికి

As deep as to the lungs ? Who does me this ?

Ha !

swounds ! I should take it : for it cannot be

But I am pigeon-livered, and lack gall

To make oppression bitter, or, ere this,

I should have fatted all the region kites

With this slave's offal. Bloody, bawdy villain,

Remorseless, treacherous, lecherous kindless villain !

O, vengeance !

Why, what an ass am I ! This is most brave :

That I, the son of a dear father murdered,

Prompted to my revenge by heaven and hell;

Must, like a whore, unpack my heart with words,

And fall a-cursing, like a very drab,

A scullion !

Fie upon t ! foh ! About, my brain !— I have heard

That guilty creatures, sitting at a play,

Have by the very cunning of the scene

Been struck so to the soul, that presently

They have proclaimed their malefactions !

For murder, though it have no tongue, will speak

With most miraculous organ. I'll have these players

Play something like the murder of my father

Before mine uncle : I'll observe his looks :

I'll tent him to the quick : if he but blench

I know my course. The spirit that I have seen

May be the devil : and the devil hath power

To assume a pleasing shape : yea, and, perhaps,

Out of my weakness, and my melancholy,

As he is very potent with such spirits

Abuses me to damn me. I'll have grounds

More relative than this :—the play's the thing,

Wherein I'll catch the conscience of the king.

విద్వత్సంగము-జడ్చియ్యములపా

• గాంధీజీ ౧-౯ నవంబరు • సోమవారం •

• నిదానముగా నుండు విధమునగా

• గాంధీ గారి హితవంశీలు ౧౯౬ మొదలు

•♦పండు♦మొరటాచి ౩౦.౫ రోజు♦ గమి

•గొప్పబోధగోత్రునియైనవైకుంఠమున

• ప్రియం = ప్రేమ. అర్పణ = సమర్పణ.

౯. బడియన్ యటువంటి ప్రభుని కూర్చియెస

• తీ-దేవుని పాదాభిషేకం... లెంకయనుచు.

శ్రీమంత్రి శ్రీమంత్రి శ్రీమంత్రి శ్రీమంత్రి శ్రీమంత్రి

2. నాగేశ్వరం గిరి. నామోమి ౨.

• 27 •

అనుమతి కలిగి ఉన్నప్పుడు, దానిని ఉపయోగించండి.

• సాక్షాత్ కృతం • సమయం గలది • యెందుకే

• నది, (ప్రతి)కి. హిమా హిమ •

లేదే - శ్రీ. లేనట్టేవాడను.

౯. గాగయెడగిరి. కం జెముందె.

• యీ నీచు ప్రభుజ్ఞానోపాసనానిగ్గి. క

అనుగ్రహింపఁగ. నం.సియుండఁ.

•కూళ్ళు స్పృశిద్దాం. గొంతు ఉబ్బిపోవాలి.

♦ కటిక్లిఫ్ఫుంటరి.యకటచ♦ గమూ

భవిష్యత్ శాస్త్రం. పరికిమాలినగా.

•నిది వేటికూరత్వ. మేనుఁజంప!

బడుమంచితండికిఁ గొడుగును-
 బగఁదీచుకొనఁదయ్యమనఁబురి. కొల్పఁబడితి
 .మాటలనాఁయభి. మానముంజె
 •మ•దిరిఁదెల్పనయనా- .మఱియుఁదొత్తు
 .నలుతిట్టవలయునా- .యంట్లఁదోమెడువాఁడు
 - .సీదానికియియిసీ. నందుబుద్ధి
 .లెమ్మరంగంబునం- .గుమ్మరుకోషులు
 - .వీన్నాఁడ- •నాట్యప్ర. వీణత •మెయి
 .ఁదమకేగములఁ •బ్రచు. రముసేయునంతతాఁ
 , కంగడి • గంతరం. గమననంచు
 . • గత మేమనఁగ- హత్య. కడునాల్క లేకయు
 . బహులాద్యుతావయ. వమునఁబల్కు
 . నానెనతండిముం. దఱినేనునాడింతు
 నీనాటకుల. చేతి. నెద్దియైన
 . నాతండి • వధ • సూచ. సముసేయునట్ల-
 నే. సరయుదుపాని • వై. ఖరులు- శోధ
 సేయుదునాతని. చిత్త - మాతఁడుజంకు
 . సని • నామాగఁము. నేనెఱుఁగుదు
 . నేనుఁజూచిన • మూతి. కానోపుదయ్యము-
 . • దయ్యమింపగుహపు. దాల్పఁగల్గు
 . సరియె- పెండియు. నొక్క. తఱినాతఁడుగ్గడు
 . నలువంటిశక్తుల. నలరియుంట
 . నాయశక్తి మఱియు. నావిచారముఁబట్టి
 . నన్నుఁజెఱుపమాయ. వన్నుఁజూరదు
 . నింతకన్నఁదగిన. వేఁగాఁము • గతములీ
 . యాటమిషనుతేని. యఘముఁగండు

HENRY V —

Act III Sc I.

5 In peace there 's nothing so becomes a man
 As modest stillness and humility :
 But when the blast of war blows in our years,
 Then imitate the action of the tiger :—
 Stiffen the sinews, summon up the blood,
 Disguise fair nature with hard-favoured rage ;
 Then lend the eye a terrible aspect ;
 Let it pry through the portage of the head
 Like the brass cannon ; let the brow o'erwhelm it
 As fearfully as doth galled rock
 O'erhang and jutty his confounded base,
 Swilled with the wild and wasteful ocean.

HENRY VI—PART III— *Act II Sc II*

6 To whom do lions cast their gentle looks ?
 Not to the beasts that would usurp their den.
 Whose hand is that the forest bear doth lick ?
 Not his that spoils her young before her face.
 Who 'scapes the lurking serpent's mortal sting ?
 Not he that sets his foot upon her back.
 The smallest worm will turn, being trodden on ;
 And doves will peck in safeguard of their brood.

5 నీ॥ .నంసీయెడక్కరిచి.శాంతియునడకువ
 .యటనరునకుడగు.నదిలేదా
 .కాని-యెప్పుడుమన.♦వీనులఁగిల
 హతూ.ర్యరసముచొఱబడు.యెప్పుడుమన
 .మనుసరించవలయు.♦వ్యాసుచేష్ట -
 సర.ములన్బిగియింప .వలయుఁగదాచు= |
 -కొనునదియెత్తాహ.మను-సాగిసగు
 మన.ప్రకృతివక్త్రముగిరిరా.మకొనవలయు
 .గిరికిరికరా.కానిగానలయు
 స.య్యదిలిలఁటికీల్.యంగునునడి
 .యిడ్డిమిరిగివలెజూడ.నిడుచొరిచి
 కన్సమయు♦మప్పిప్పిన్సంస.కిరిసమాద్ర
 .ఘటకవిసప్తనిజునకిరి ♦బ్రకరా
 .కిలవలె ♦ఘోరముగదాని.♦సలమనిడు

6 నీ॥ .వేనికెసింగిము.తెప్పజెల్లజల్ల
 .చూపులు-దవలోవలెచూపునలం
 .జెఁగా-దెనిచేయి.స్థియెదవి
 యెల్ల.నాకెను-దవదుకు.ముడసెఱుగి
 .మనుకుగి.మనుగి.యొయల
 వానిని.గా-దెనండుదప్ప.గలుగులంను
 .♦తామకా-టడుగున.దానివీవుం
 ద్రక్కు.చూచుకా-♦చేతుటి.♦సలతెవురుగు

KING JOHN *Act II Sc I*

7 What cracker is this same that deafs our ears
 With this abundance of superfluous breath ?—

THE MERCHANT OF VENICE *Act III Sc I*

8 if it will feed nothing else
 it will feed my revenge. He hath disgraced me,
 and hindered me half a million, laughed at my losses
 mocked at my gains, scorned my nation, thwarted
 my bargains, cooled my friends, heated mine ene-
 mies ; and what 's his reason ? I am a Jew. Hath
 not a Jew eyes ? hath not a Jew hands, organs,
 dimensions, senses, affections, passions ? fed with
 the same food, hurt with the same weapons, subject
 to the same diseases, healed by the same means,
 warmed and cooled by the same winter and summer
 as a Christian is ? If you prick us, do we not bleed ?
 if you tickle us, do we not laugh ? if you poison us
 do we not die ? and if you wrong us, shall we not
 revenge ? If we are like you in the rest, we will
 resemble you in that. If a Jew wrong a Christian,
 what is his humility ? revenge. If a Christian
 wrong a Jew, what should his sufferance be by Chri-
 stian example ? why., revenge. The villany you
 teach me, I will execute ; and it shall go hard but
 I will better the instruction.

• తిరుగు బాట చరిత్రను నేరి. శేరి మట్టి
• బడివయస్సుడు - వెండియుం. పోవురాలు।
- •
• కిడువకిగదవల్లిలం. గాచుగోనఁగ।
- •
• గోడుచుముక్కులం శేరి. బొమ్మ నెట్టి॥

8 వ॥ అదిమటదేసి నే న్మోక్షమును నొపగ నే న్మోక్షపునా- వాడునన్న పమానప
చే ను- నా కైదులకుండైను- నా నష్టములయెడ నప్పేను నాలాభ
లవెక్కిరిగిచెను- నా జాతినిరస్కరించెను- నా దేవులు టెడగొట్టె
ను- నామిత్రులచడచెను- నా శత్రుల రేపెను- వానిప్రయోజన
మేమి- నేను యాదీ గుణశేషుడను- యాహూనీయునకు నేని
ముగింప - ముగియించునకు హస్తములవయ వధులు కొలుత
ల బ్రతిమిలుములు కామహిధానముండు - గుణము
నివలెనా మున్నముండు పరబడియె- నా మాయుధము చేతనే హరి
నింపబడియె- నా బొగమలకేతోబడియె- నా మందులచేతనేకు
డుచెబడియె- నా తావేరగిచేతనే చల్వెక్కిరింపబడితపించబ
డియె- నీవు మునురక్తిచేత మాకు నీరుకాటదా- నీవు మాకు జ
క్కిరింపిరిది నె ముగ న్నహూ- నీవును కువనముడిన వేముచావ
మా- నా యు నీవు మాకి న్నాయము చేసిన వేము పగిగిర్చుకొన
మా- నీ లెముగిలినదా లో మున్నయెడల నందులోని న్నయో
మును - నీ గానియుండు ప్రాణమును కు హరిచేసెనేనీ

TIMON OF ATHENS .. *Act IV Sc III.*

9 Consumptions sow
 In hollow bones of man ! strike their sharp shins,
 And mar men's spurring. Crack the lawyer's voice.
 That he may never more false title plead,
 Nor sound his quilllets-shrilly : hoar the flamen,
 That scolds against the quality of flesh,
 And not believes himself : down with the nose,
 Down with it flat ; take the bridge quite away
 Of him that, his particular to foresee.
 Snells from the general weal : make curled-pate
 ruffians bald ;
 And let the unscarred braggarts of the war
 Derive some pain from you. Plague all,
 That your activity may defeat and quell
 The source of all erection.—

10 Ensear thy fertile and conceptionous womb,
 Let it no more bring out ingrateful man ?

వాడగపచావలసిన దయయేమిఁబ్రస్తుమతస్థుఁడు జహూసీయు
న కవకారమొనచిఁనయెడ భ్రష్టమతస్థునినిదశఁజూస వాని
కెట్టియోపుకండవలయు. నేమి-పగ- నీవునాకునేపుకదు మాగఁ
మునెఱవేఁచెదను- మఱియది కఠినముగానుండుఁగాని నేనామ
వృబడినమ్రతంత నృద్ధిచేసెదను. "

9 సీ॥ .నరులయెముక లెల్ల .నుఱుము సేయుఁడు-
వారి.మోఁకాళ్లునట్లుకుఁ- డి.ప్పుడెమడిమెలు।

.నరములఁద్రొంచుఁడు- .నన్యాయవాదికి
గొంతు.బ్రద్రలు సేయుఁడు.వాడఁబద్ధ।

.వతఁగిములంబట్టి .వాదించనీక
నూ.శ్రాశములకిఁకెన్నఁ.డఱువనీక।

.మతగురువుంబట్టి .మైచమఁమొలచుఁడు
.వాడందఱికిఁదప్ప.వట్టుఁగాని।

.తానుదిన్నఁగనుండఁడెం.తియునుపాని।

.ముక్కుఁగోయుఁడు మఱి-వాని.డొక్కఁజేల్చు।
.డెవ్వఁడందఱిజనముల .కెగ్గునలిపి।

యైనమిక్కి.లితనలాభ.మరయుచుండు

ద్వి॥ .వంగినకురులున్న.వన్నె కాండఁగ్గుఁగ।
.డంగిబోడిగఁజేయు.టకుఁదలకొనుఁడు।

కం॥ అనిలోనదెబ్బలకుఁద।
.స్పిక క తనబొగడుకొనెడు .వికుడుమగలఁజేఁ।
తెనయినయిడుమలఁబెట్టుఁడు।
.జనములఁదుదముట్టఁ బాడు.సలుపుఁడున్హారల్॥

10 ద్వి॥ పుడమి-ఫలించునీ.గొజ్జనెంజించు।
పొ.డమనీకచేటనె.పుకఁగ్గుతఁఘ్నునకు।

- 11 Nor on the beasts themselves, the birds and fishes
 You must eat men. Yet thanks I must you con,
 That you are thieves professed, that you work not
 In holier shape ; for there is boundless theft
 In limited professions. Rascal thieves,
 Here s gold. Go, suck the subtle blood to froth,
 And so scape hanging Trust not the physician,
 His anti dotes are poison, and he slays
 More than you rob. Take wealth and lives together.
 Do villany, do, since you protest to do t,
 Like workmen

Act. v. Sc. iv.

- 12 now breathless wrong
 Shall sit and pant in your great chairs of ease ;
 And palsy insolence shall break his wind
 With fear and horrid flight.

11 నీ॥ మృగములఁబక్షులమీలనకాదు నరులనుభక్షించెగ వలయు
మీర
లింతియెకాక-మీకేను వదనములు సెయగ వలయు-బ్ర॥సి
దొంగలుమీర- లెంతో పూజ్యవేషంబులంది చేయరుపని
హద్దులేని
దొంగతనంబు చెలంగెడుదగునట్టు లేపాటకాబడువృత్తు
లందు

బంగరికొండకుతుంటిదొంగలార
పొండు-దాగిక్కవగుమీపొట్టలుబ్బ
దాగివు- బద్దముననుమీగిక్కముడికి
నరులకాండు-పప్పుకొండుఁకిరటుల

క॥ సమ్మకుఁ బెన్-మీ
వెంటడిన యీచ్చునట్టి విరుగుడువిషమౌ
మువ్వుమగిఁజంపునలెడు
పొమ్మిగిమౌనిసలుమీరుదోచుటకన్నన్
గీ॥ భనముపాగింబులన్గొనఁగొనుడుకలిపి
చేయుఁడీడు చేయుఁడీ-చేయుటకయి
పట్టిదంబుగఁజూకొట్టుబెట్టుకొన్న
వారుకావునఁబనివాండ్రవలెగఁడంగి..

12 గీ॥ మీనుభాసనమలనిప్పడాసరేగి
యూపిరందనితప్పగూచుకండవలయు
రోతియగుపర్వుమొయమటశీతిరీడ
దీనిబలసినట్టిగబ్బివెల్లిపడవలయు

TITUS ANDRONICUS

Act V Sc I.

13 As kill a man, or else devise his death ;
Ravish a maid, or plot the way to do it ;
Accuse some innocent, and forswear myself ;
Set deadly enmity between two friends ;
Make poor men's cattle stray and break their necks ;
Set fire on barns and hay-stacks in the night,
And bid the owners quench them with their tears.
Oft have I digged up dead men from their graves,
And set them upright at their dear friends' doors,
Even when their sorrows almost were forgot ;
And on their skins, as on the bark of trees,
Have with my knife carved in Roman letters,
'Let not your sorrow die, though I am dead ?'
'Tut ! I have done a thousand dreadful things
As willingly as one would kill a fly ;
And nothing grieves me heartily, indeed,
But that I cannot do ten thousand more.

13 సీసమాలిక. —

- మ.నుజఁజంపుట-లేక-.తనిఁజంపుటకుఁ గుటఁగి.చేయుట-
కన్నియంజె.అచుట-యది।
- కా.దేనియట్టులఁగా.వించుటకు నెత్తు.పన్నుట- కీడులే.కున్నసొకని
నెగ్గిఁచుటయు-మఱి-.నేమాటఁదప్పట-
ఁఘోరవైరంబిరు.గుఱుహిఁతులకు।
- ఁగల్పించుటయు-ఁజేద.కావుల పశువాఁ.నోప
ఁదప్పించిగొం.తులుదెజువట।
- .యథా రాశ్రముఁ ధా.నృప కొట్టకుం
గడ్డి.కుప్పలకునెత్తి.నిన్ను నెట్టి।
- .తమదుకన్నీళ్ల నెం.తయువానినాఁగ.సొక్తు
దారులఁగిల.చుటయు-ఁదఱుచు।
- .నేనుసమాధుల.లోనుండి వృషమాన.పులఁ
ద్రవిత్తీసి వా.రలవిహితుల।
- .తలుపులపజ్జవా.రల శోకములుమఱ్ఱ
.బడుఁంతఁట ని.న్వఁబడఁజేసి।
- .చచ్చినప్పటికేము .చావనీవద్దవి
.వఁటలననివాది.తనువులందు।
- ఁజెట్లపట్టలవలె .జెక్కినాఁడన్నాడు.కన్నీచే
బ్రహ్మసూ.తరము-లాఁగు-।
- .మొక్కఁగఁగి నెట్టు.లుక్కడందుకొవేడ్క।
.నేనువేయిఘోర.కృష్యములఁగు।
- .జరిపినాఁడ-ఁగాని..మఱిపదివేళ్ళెయి।
.లేమితిఁగను. బాగిఁమిదెచియు.

RAPE OF LUCRECE.

14 "Lucrece, quoth he," this night I must enjoy thee:
 If thou deny, then force must work my way,
 For in thy bed I purpose to destroy thee:
 That done, some worthless slave of thine I'll slay,
 To kill thine honour with thy life's decay;
 And in thy dead arms do I mean to place him,
 Swearing I slew him, seeing thee embrace him.

15 Let him have time to see his friends his foes
 And merry fools to mock at him resort:
 Let him have time to mark how slow time goes
 In time of sorrow, and how swift and short
 His time of folly, and his time of sport:
 And ever let his unrecalling crime
 Have time to wail the abusing of his time.

16 Out, idle words! servants to shallow fools,
 Unprofitable sounds, weak arbitrators!
 Busy yourselves in skill-contending schools:
 Debate where leisure serves with dull debaters;
 To trembling clients be you mediators:
 For me, I force not argument a straw,
 Since that my case is past the help of law.

14 త|| .ననుమ-వాఁడ్కి .దొడగె- నిన్నె.నపిచేటి

మూపునందనియగలాయు|

.నినుబల్కిగూడె- .నీసంపద

.నిన్నెగదాచి .బలకొకి

.నునిమిసీమఁపుకు .నిన్నెగదాచి

.నిన్నెగదాచి .నిన్నెగదాచి

.నిన్నెగదాచి .నిన్నెగదాచి

.నిన్నెగదాచి .నిన్నెగదాచి

15 త|| .తనచెలుగురుదిసగనగి.గాఁ

జూసినీవ .కొమ్ము .నిన్నె

.నిన్నెగదాచి .నిన్నెగదాచి

.నిన్నెగదాచి .నిన్నెగదాచి

.నిన్నెగదాచి .నిన్నెగదాచి

.నిన్నెగదాచి .నిన్నెగదాచి

.నిన్నెగదాచి .నిన్నెగదాచి

.నిన్నెగదాచి .నిన్నెగదాచి

16 నీ|| .నొప్పుడు నొప్పుడు మూడులు- .నిన్నె .నిన్నె

.నిన్నె .నిన్నె

.నిన్నె .నిన్నె

.నిన్నె .నిన్నె

.నిన్నె .నిన్నె

.నిన్నె .నిన్నె

.నిన్నె .నిన్నె

.నిన్నె .నిన్నె

.నిన్నె .నిన్నె

రౌద్రసంఘము.

1 సహోషనశ్శాశికలోహిత శిష్టే ।

వృక్షశిష్టభవైశ్చభృగువేగ్వహద్భిః ।

తస్మాదగౌభన్వికృష్టికర్తృః ।

పాణంకారిగర్భేకదిష్టతాంతిరోభిః ॥ రఘునందనే

సర్వో 58

2 గర్భోషభన్వస్స అపరాహితహంశ్చ వన్ధ్యైః ।

రథాజాపలీ ఊలనాసనాభవిత అన్యోభవామి ।

విశ్వవిద్యకోవహా ॥ విశ్వమోర్వోమో ॥

3 అగ్నే- అగ్నేశోహిత ఆమోదాశే

తస్మిన్ శాశిక అగ్నేధమ్మకాచులప్పవేసి

శాశికాచ్యుతాశాశికాచ్యుత అగ్నేశి

విశ్వవిద్యకోవహా ॥ శాశికాచ్యుతే ॥

కినుక .

- 1 గీ॥ .కినుక ధ్వజార్థబడి కడుఁ గెంపుమిగులు।
 .పలుదెలులు-మీఁది గేకలఁ దెలుపుమము।
 .దులు-ములుకులఁ దెగినకుల్లు .కలును-బొబ్బ।
 .లొప్పుపగఱులనేఁగ పెనఁడు॥
- 2 వ॥ ఏలినవారితిప్పగాదు- మీకుఁగిట్టని నేనుమీయెదుటనుంటచే నా
 దేనేరమిటురావేచిపుణికా.
- 3 వ॥ దోసకారీ-నీతిలంపునొప్పునఁజూచెదవు-దమ్మపుంబొడవుననుం
 డి గడ్డిండాఁగిననూతిన్బోలు నీవాలకమిపుడింకెవఁడు దెలువఁగ
 లఁడు.

AUSTERITY.

KING HENRY IV PART I *Act III Sc*

- 1 He's as tedious
As is a tired horse, a railing wife ;
Worse than a smoky house.

HENRY VI PART II *Act III Sc. I.*

- 2 Virtue is choked with foul ambition.
And charity chased hence by rancour's hand ;
Foul subornation is predominant,
And equity exiled your highness' land.

RICHARD III *Act V Sc III.*

- 3 Give me another horse,—bind up my wounds.—
Have mercy, Jesu !—Soft I did but dream.—
O coward conscience, how dost thou afflict me !—
The lights burn blue.—It is now dead midnight.
Cold fearful drops stand on my trembling flesh.
What do I fear ? Myself ? There's none else by :
Richard loves Richard ; that is, I am I.
Is there a murderer here ? No ;—Yes ; I am,
Then fly. What, from myself ? Great reason why,—
Lest I revenge myself upon myself.
Alack, I love myself. Wherefore ? for any good
That I myself have done unto myself.
O, no ! alas, I rather hate myself
For hateful deeds committed by myself !
I am a villain : yet I lie, I am not.
Fool, of thyself speak well :...fool, do not flatter.
My conscience hath a thousand several tongues,
And every tongue brings in a several tale,

భీ బ త్స ర స ము .

1 ద్వి॥ .సౌగంధ్యముల్లసె శృంగిల్లినాల్లి

.♦♦ గ.డుగుల్లమునఁ.పిరిగించునాఁడు॥

2 గీ॥ .♦చీమత్యాశచే గొంతు .పిసుకబడియె

.గ గావఁ జేఁజుమున వంకి.చెనహు-మాతీయు

.దగిలిను నొకఁడంబు ♦♦ ధావమరెప్ప

.నామమే వారి రా.న్యమునువిడిచె॥

3 సీసమాలిక—

.గంధకగుల్లము.పీపునాగుదెచ్చ

.చిట్టమునదగు.గాయములను

.దయగూడుచూచెన్పు .♦♦ వమా-

.యూగును- .కలఁగఁజి-నింఁచె.కాదుగాని

.ఁటికిబుద్ధయెట్లు .పెడించితివిసన్న-

.వెలవెల్ల వాసు♦♦.స్వేయిషడు-చడి

.రేయి.-వడింకునా.నయెడినిలిచెను

.జడు♦పుడ్డించెడు.♦చలువబొట్టు

.శేలికివెలువెద- .♦నానిమిత్రము-

మఱి నాచెన నెవ్వరు.న సరారు

.ననునేనుభ్రమింతు- .ననఁగ♦నేనేనేను-

And every tale condemns me for a villain.
Perjury, perjury, in the high st degree ;
Murder, stern murder in the dir'st degree ;
All several sins, all used in each degree,
Throng to the bar, crying all,— “ Guilty ! guilty ! ”
I shall despair — There is no creature loves me ;
And if I die, no soul shall pity me :
Nay, wheretoe should they, since that I myself
Find in myself no pity to myself ?

.కలఁడయి.క్కడనొకఁఁ ఘోరముగఁ

.లేఁజొనునేనెఁక.లేలేముఁగిరిగిరి-

.మేమి-ఁన్నుంజియే-ఁగోకతఁగి

.నేనెన్నాఁబగఁ.గోరుచుకొని

.నే.మోచుకొని-ఁన్నయ్య.ఁగోరుచేగి

.లేకొని.ఁగోరుచే-నాగోచేనేయె.ఁగోరు

.మేలుచే.ఁగించి.యంబుచేసె

.కోరుచే.యంబుచేసె.ఁగోరు

సహ్యండు.కొనెదగి.ఁగోరుచేనాటచేసె

.నాగోచే.ఁగోరుచేమోస.ఁగోరుచేసె

.కల్లపల్కుచునుగో.ఁగోరుచేసె

.నాపేదెగి.ఁగోరుచే.యంబుచే.ఁగోరుచే

.నాగోచే.ఁగోరుచే.ఁగోరుచే.ఁగోరుచే

.నావివేకమువేయి.నాగోచే.ఁగోరుచే

.యెల్లనాల్కయు.ఁగోరుచే.ఁగోరుచే

వాపాత్తునిగఁగోరు.ఁగోరుచే.ఁగోరుచే

దస్య.నస్య.ఁగోరుచే.ఁగోరుచే

.మోణముగో.ఁగోరుచే.ఁగోరుచే

రా.గో.ఁగోరుచే.ఁగోరుచే.ఁగోరుచే

.నాగోచే.ఁగోరుచే.ఁగోరుచే.ఁగోరుచే

నాగోచే.ఁగోరుచే.ఁగోరుచే.ఁగోరుచే

.ఁగోరుచే.ఁగోరుచే.ఁగోరుచే.ఁగోరుచే

.ఁగోరుచే.ఁగోరుచే.ఁగోరుచే.ఁగోరుచే

.వారిలందు.ఁగోరుచే.ఁగోరుచే.ఁగోరుచే

.నేనెగుఁతక.ఁగోరుచే.ఁగోరుచే.ఁగోరుచే

PERICLES -

Act I. Sc. II.

4 But see what heaven can do ! By this our change,
 These mouths whom but of late, earth, sea, and air,
 Were all too little to content and please.
 Although they gave their creatures in abundance,
 As houses are defiled for want of use,
 They are now starved for want of exercise :
 Those palates, who, not yet two summers younger,
 Must have inventions to delight the taste,
 Would now be glad of bread, and beg for it :
 These mothers, who, to nuzzle up their babes,
 Thought nought too curious, are ready now
 To eat those little darlings whom they loved
 So sharp are hunger's teeth, that man and wife
 Draw lots, who first shall die to lengthen life.
 Here stands a lord, and there a lady weeping ;
 Here many sink, yet those which see them fall,
 Have scarce strength left to give them burial.
 Is not this true ?

4 సీసమాలిక —

అ.యిగనుఁ బరికించు.మాదైవమేమిసీ.యఁగలఁడొ. మామాలు
.పగుటవలనా

నీనోళ్ల.నీనినం.తేనిన్న మొన్నటి.దాఁక భూమియు సము.ద్రంబు
గాలి।

.వానిజంతువులను .వాడుక లేమిచే .నిండ్లములుగునంత హెచ్చు
గనిడి।

.యైనచనుపఁ గొంచెమయ్యెనో. యిప్పుడ.శ్వాసంబులే కివి.ప
స్తుపడియె

.గ్రొ.జల్లు.ల్పింపఁ.గోరిన నొల్కలి.ప్పుడు కొట్టకై.కడు.ము
దముపొందు।

.మఱిదాని.మూచించు.ఁ .శి.ఁఁతులఁ బెంచుట .కెంతయా.శ్ర
ద్ధవ.హించినట్టి।

.తల్లులేకమకన్న .పిల్లలందింసిద్ధ.పడవ-రాకలిపలు.ఎరునయెంత
.వాడిగినుండెచు. భార్యయుంబెనిమిటి .తమలోన నెవరు
దెలిపిటాడి।

.బ్రతుకును.డిగింప .వలయుచోయని చీట్ల.తీయఁ దొడంగి-
క్రి.ఇచ్చునకొక।

.దొరియునుమఱియొక దొరనాని యహోట .నిలఁబడిరేడ్చుచు
నీరసిల్లి।

.కూలుచున్నారె పెక్కండు.సోలియచెట।

.గాని-వారిలపొందు.గాంచునట్టి।

వారువారిలఁ గొట్టుడు.బలములేక।

.నిలిచియుండిరిదంతయు.నిజముకాదె.

WINTER'S TALK—

Act III Sc II.

5 But, O thou tyrant !

Do not repent these things, for they are heavier
Than all thy woes can stir ; therefore, betake thee
To nothing but despair. A thousand' knees
Ten thousand years together, naked, fasting
Upon a barren mountain, and still winter,
In storm perpetual, could not move the gods'
To look that way thou wert.

RAPE OF LUCRECE

6 He, like a thievish dog, creeps sadly thence ;
She, like a wearied lamb' lies panting thence ;
He scowls, and hates himself for his offence :
She desperate with her nails her flesh doth tear :
He faintly flies, sweating with guilty fear ;
She stays, exclaiming on the direful night :
He runs, and chides his vanish'd loath'd delight.
He thence departs a heavy convertite,
She there remains a hopeless cast—away.
He in his speed looks for the morning light :
She prays she never may behold the day ;
“ For day,” quoth she, “ night's ' serapes doth open
lay,
And my true eyes have never practis'd how
To cloak offences with a cunning brow.

5 నీ॥ .ననియె-యొకూర రాజానీవునీయంశ. ములకు

బళ్ళాత్తాపము. ఏడంగోకు.

.కతిమేమనంగ - నింగ్గలచెడు దుఃఖము. లన్నిటి

కవిభార. మగుచుచుండు.

.గాసనీనెద్దియున్నా వించుటకు • నెట్టు. కొనకు

మాసందొఱ. గుటకుఁదప్ప.

.భక్తితోనొకవేయి. • సర్యాయములునివు

.సా•ప్టాంగమెరగుట. యెన. లేక.

. • యొక్క పెట్టునఁబదివేల • యుగములీవు.

.దిసమొలగ్గొడ్డు • కొండపైఁ. దె • అపిలేని.

.బలుతువాను. నీతునం. బ • స్తుపడిన.

.గానినీకీడువేల్పుల. • రఁచలేదు.

• 6 నీ॥ ఆరెడుదొంగకు. క్కట్టులక్కడనుండి

. • యలజడింబ్రాఁకెను. నాపేయచట.

.గడు • రోజుచుండెను. బడలికంబదుగొట్టె

. ప్లికై వడి. వాడు • బిట్టునొచ్చు.

. కొన్నుదన్నుందిట్టు. కొంచుండె

దనతిప్ప. గుటచి. • యాకెయుదన. గోల్లతోడ.

. • మైజీల్చుకొనుచుండె. మఱియునాసఁదొఱంగి.

. నేరముజంకు. • నైమటపట్టి.

. యుతఁడుపగ్విడుమెల్లన. నామెనాటి.

As the poor frightened deer, that stands at gaze,
Wildly determining which way to fly,
Or one encompass'd with a winding maze,
That cannot tread the way out readily ;
So with herself is she in mutiny
To live or die which of the twain were better,
When life is sham'd, and death reproach's debtor.

••గెడిదమోరేయ్యై మొట్టఁగెట్టచుండెఁ
•వాఁడుఁడుగెట్టచు నొగ్గితఁబడుచునుండెఁ
•సుంజిలోన •మ యుతిఁ •సుఖముఁగూచిన్॥

ఉ॥ •చేసినదానినొ •వగపఁబెందుచు నక్కడచుండిరాజువి
•చ్చేసె-నిరాశి వేందియటఁ •బడియయుండెను •భ్రష్టరాలుగా
•వేసరిప్రొస్త జ్ఞాడఁగిని •పెట్ట తండును-వెల్లడించురే
•దోసముఁచ్చవల్-వఱియు-•దుటబావా •ద్దొసగు •ల్ముసుంగుసన్
•దొడ్డెడు నేవునాదుకను •దొయికోకఁప్పడున్ సలేదటం
•చాసతికోరుచుండు •నన •యంబు దింబునుఁజూడకుండుటన్॥

7 నీ॥ •తావేటకానికిఁ •దారిసమైయెటు

పారిపోవుచునంచు •వానుమిగుల
•జగకునఁజూచెడు •కిరికిరై •వడి-లేక-
•కడుఁకిక్కు-తావుఁ •గిడిగిఁజూస
•దొడ్డెయెయ్యెదియై •దొక్క లేకుండిన
•దావిపోలిక-దనలోన •దానె
•గుంజులాడుచుదన్ను •కొనుచుండెనచ్చెలి-
•బ్రతుకుస్కినకులో •బడినయపు
•మఱియు నెంతయుఁ ప్పనం •బడినవాని
•దెల్లముగిఁజూపువేలుపు •శిగురుఁపుడు
•బ్రతికియుంటయొ-యటుకాసి •నట్లఁజూప
•దివురుటయొలెస్సయ్యారెండు •శిలుఁగులచని॥

భీ బ త్స ర నః

- 1 తృషామహత్యాహవికృమోద్యమః।
శ్వసన్ముహూర్తాః పినాసితాననః।
సహస్యదీపాః కేసరీ జాఘ్రగేశ్వరో।
విలోపిహ్వశ్చలితాగ్రీ కేసరీః॥ ఋతుసంహరేన।

శ్లో॥ 14

- 2 సముక్థతా శేషమ్మణాలజాలకిం।
వికన్నమీఃం ద్రితధీశసారనను।
పరశ్చరోత్పిడన సంహతైర్గజైః।
కృతంసరస్సాంద్రీ విమదకదకమమ॥

శ్లో॥ 19

- 3 సవేదలోఽయతవక్త్రసంపుటం।
విసింస్పితాలోహిత హృన్మున్ముఖమ్।
తృషాకుంఠిః స్మృతమద్రిగహ్వరా।
దవేక్ష్యమాఃంమహిషకుంఠంజయ॥

శ్లో॥ 27

శా కు ం త లే .

- 4 రమ్యంద్వేష్టియధాపురం ప్రకృతిభిన్పృత్యహంసేవ్యతే।
శయ్యావ్రాంతవివతనైర్విగమయత్యున్నిద్రీ ఏవక్షిపాః।
దాక్షిణ్యేనదదాతివాచముచితా మంతఃపురేభ్యోయదా।
గోత్రేషుస్థలిదాభవతి చవీడాఖిలక్షిశ్చిరమ్॥

వి వ

1 గీ॥ .కడిదిదగఁదునన్మఁగాఁబడు .కడిమియోజ|
 .నూరుగుచుమాటిక్కిఁడు .నోరుదెలుచి|
 .నొల్కయల్లఁడుచుండఁగొ.సడడకదల|
 .సింగ మేన్గఁజంపదు.చేరువయ్యు॥

2 గీ॥ .మెండుగాఁగఁబడు .మిమ్మిమ్మొద్దుమ|
 .బడిసమీపము.నొదివినము .దొడ్డుపొలము|
 .కలిగియు .లొగాగు .చే.లొమొకము|
 .నోరుచేదట్టము .నొంపి.పొ.అపొడుగు॥

3 గీ॥ .నరుగుఁగదలుపొడవగు .నోడిదొప్ప|
 .లొయ్యక్కిఁజూప .యెన్మొక్క|
 .లొసి-కడుడ్పిఁగుది- సీ.నొ.నెదకుచు|
 .గొండపల్లముఁగాడఁన్న .పొడుపెడలె॥

4 చ॥ .సొగసులనేవగించు.దొలి.చొప్పున .మంతురుల్గొండ-రే|
 .లుగదుపు.గూర్కులేక.పొర.లు-నగరి.బొటనోడని|
 .వ్వుగ మొగమొటమిన్ బలుక .నొపునెడ.బొటనెడదిత|
 .ప్పుగననిపేర్లుటిచ్చవడి .పొందుచు.కెడుస్కి నెంతయు॥

TIMIDITY.

AS YOU LIKE IT Act. I Sc. III

- 1 Alas, what danger will it be to us.
Maids as we are to travel forth so far,
Beauty provoketh thieves sooner than gold.

CORIOLANNS Act I Sc. III

- 2 But had he died in the business,
madam. - how then ?

HENRY VI PART II Act III Sc. II

- 3 Upon the eye-balls murderous tyranny
Sits in grim majesty to fright the world.

KING JOHN Act III Sc. III

- 4 I had a thing to say.— but let it go:
The sun is in the heaven, and the proud day,
Attended with the pleasures of the world
Is all too wanton and too full of gawds.
To give me audience ; if the midnight bell
Did, with his iron tongue and brayen month,
Sound on into the drowsy ear of night;
If this same were a churchyard where we stand,
And thou possessed with a thousand wrongs; —
Or if that surly spirit, melancholy,
Had beked thy blood, and made it heavy thick;
Which, else, runs tickling up and down the veins
Making that idiot, laughter, keep men's eyes.

భ యా న క ర స ము .

1 గీ॥ .అకటమసకిఁ కేము .చూడదకల్గునో।

.చుంతిదవ్వుచదుచు.నపాడు- మసము।

.పడుచుకన్న్దియలము- బంగాతుకన్నదో॥

.గంగ. కేదా॥సోయ.గంగువడిగ.

2 ప॥ కాని-యల్లఁజాపనిలో వడిసినదోనమ్మాయపుడెట్లు

3 ది॥ .నీకనుకాపల.నెంకొనవృత్తి।

.భేకర లోర్కము.ద్విం॥నాగడింప.

4 పీఠమాలిక —

.నే జప్పవలయును. నీకొక్క॥సంగతి-

.యైనఁగొనిమ్మడి- .యూకసమూహ।

.గొల్పి మోయ-కుడె- .గొల్పివట్టి

పగలు.కుడుకొని జగము.వేష కలను।

.మిగుల నోగంబున .మిక్కిలిపాపము

మిం చెడునన్నాల.కంచుట.కయి।

.యూకకిరేగడి .యూకములనయిన్న

.నాలుకతోడుత .సక్రీయందనదు।

.And strain their cheeks to idle merriment,
 .A passion hateful to my purposes—;
 Or if that thou couldst see me without eyes;
 .Hear me without thine ears, and make reply,
 Without a tongue, using conceit alone.
 Without eyes, ears, and harmful sound of words,—
 .Then, in despite of brooded-watchful day,
 .I would into thy bosom pour my thoughts.—
 But ah, I will not: —

MEASURE FOR MEASURE . *Act III, Sc. I.* ,

5 Ay, but to die, and go we know not where;
 To lie in cold obstruction, and to rot:
 This sensible warm action to become

.నిన్దిన్దోతో . నెలయుంగుక్క

రా.తి చెపలో పలు. మొర సెనేసి.

.మనమున్న చోటు . స.మానెయూ సేనియు

.నీకుకప్పులు వేయ. నెగడెనేని.

.యటుగామెడ - నాదు. రాగ్రహభూతము-

.పిజ్జరకు నీకు. నెగ్గుడుక.

.చెట్టిచిక్కిన జేసి. నట్టెర- లేచిచో-

.గిలిగింత నాకు . సలిసియట్ట.

.హోదు చెగిదిగి. బ్రజల నేత్ర గులు

.విప్పదుట్ట లావెట్టి-చగివు.

.కొగిరించు మన్ - మఱి. యును -

.వారిబుగ్గన్ . సోమరి వేడ్కకు. తోవల్ప-నట్టి

.గుణమునా పూన్ము. గుంగిట్ట-

దదిగాక - కన్నలు లేకీవు . నన్నజూచె

.జేని - గూలిం చెద. వేని నీదులు పోక -

.నాన్య - లేక బహు. పల్కెదేని.

.యూహాపాత్ర మె యుప. మోగ పచుకాచు

గినుల్ . పులుకప్పల్పును. ముసలసద్ది.

.నెరిసియుండెనవేని నీ. యడదతోన.

.కోయుదున్నె మ నాన్యలంపుల. సకలము.

.మిగులగని పెట్టాచుండునీ. పగటియందు.

.కెన-గాని-యటుల్పేయ . నహహ నేను.

5 సీసములిక -

.సగిశానిచచ్చుట - మఱియుగోవుటయెట. కో-

చెనియ - చ

A kneaded cold ; and the delighted spirit
To bathe in fiery floods, or to reside
In thrilling regions of thick-ribbed ice ;
To be imprisoned in the viewless winds.
And blown with restless violence round about
The pendant world ; or to be worse than worst
Of those that lawless and incertain thoughts
Imagine howling ;— it is too horrible.
The weariest and most loathed worldly life,
That age, ache, penury and imprisonment
Can lay on nature is a paradise
To what we fear of death.

కొనిన చలువనెత్తి . టను-వళిమూగుట-

. మలఁకువఁగల వెచ్చ . మేలు విడిచినా .

. ముద్దయగుట - మోస . మురిసిందియెంతయు-

. ననవరతమునున్న . యల్ల . జీవు!

. ద్దొయ్యెల్ల . దాన . మాడుట . కొఱడు

పా . తీంచెడుదశసరి . మంచుదబ్బ!

. పై నొకొన టయు - . గానిపించని

గాడ్పు . లంజెటనొయి ని . ల్కడఁగలుగక!

. వడితోడచూఁగులా . నెడుజగమునగు

జ . ట్ట నెగురఁగొట్టబ . మటయు - పోక!

. మాస్తి మీఱు ఘనఁజే . యొజమరణేటని

. తలఁప ననక . నాన . దానికన్న!

. నెక్క - నయిమమల . కొక్కుట - యదికడు

. గోరచా - ముడియన . గులునులేమి!

. బందిమఁయుమనల . నొదిరిచిబడలిక!

. చీదఱుమిగుల . నెయ్యెట్ల!

. యాబ్రతుకెయ్యగయఁగ . నెయ్యమేలగు!

. జచ్చిపోందెడు . చాళికన్న!

1 ఉ॥ . వెంబడతేరు-కరికి మళ. న్నె వీరికి పాపములు-ముక్తములై ।
 . నింబడుకందువెల్పుకు . నిన్వేగము నీల పాపములు-బోరి ।
 . తంబులుపున్నగింటి తన . పల్కెబ్బకుండు మృదు నోరుప్ప-నో ।
 . గుంబోకిం మఘాదిగున . గొడ్డుగి మురటాదాటలు .

2 వ॥ పెల్ల-పిలివో త్తడైతి - పల్లవ - పల్లవన మోము నెదుర్కొ-
 న చున్నది - మోము నా ముండెప్పి ముగ్ధ నీడ నాపైట్టంబును
 గొర్రె - యూతొన నీ గొర్రె న్నామె నీ నీక గొండుచోటి కీ
 గొర్రె - గొర్రె చెట్లలో గొర్రె న్నెంబడిండుచుండెడి .

3 పల్లవి - పల్లవి పల్లవి పల్లవి పల్లవి .

అ బ్బ ర ము

1 కం॥ • వెడగున్-గ•యిపెంపున్నే॥ బడయంగా
• గోరిపవ్వ•బడియెద-నానక॥
• బొడవగుసతసికి • బొడ • బడుపండునకు
• గి • చాచు • మ • యిగుజ్జవలెన్॥

2 గీ॥ • సంగనుచకుదగునట్టి తెల్వోగలవాడు॥
• తెలివికిందగుచువుల • నెయువాడు॥
• చదువులకుదగిపనిని • నల్పువాడు॥
• పనికిరగిన్బట్టి • పెరప • ద • నువాడు॥

3 గీ॥ • సపలుచిక్కట- గొం దెము • తి • డవుల • మెయి॥
• నానెయి క్కగి పూడెల్పు • మోముతోడ॥
• నేనువచ్చె బిత్తె • జా • నిల్కరుదను॥
• చుక్కలుగలుగునూపలు • చూడ • బడియె॥

4 గీ॥ • క్రొక్కలున్న • డబలిపెన • గో • తి • నల్ల॥
• ముక్కుల • నంగ • నెయి • నేం • ట్ల • బొడుగ • బడిన॥
• ప • ల్పురి • తామర • మొగ్గ • దోయి॥
• దగుసి • స్త్ర • దుమిక్కిలి • • దెగి • మచు॥

5 కం॥ కడునొడలు • రెయ • బొడమి • ని • గు • పహాయిం
• బావ • గురియ • చెడునా॥
• బుడ • దొడిసి • గుకుతా • • కుడుగవి
• • • • •

6 రఘుభక్తాశంవక్షుపితేనతాడితః।
పసాతభూమౌసహస్థైనికాశుభిః।
నిమిషకూతాద వసూయలద్వ్యధాం।
సహాధిసైన్యైకహమకానిన్వనైః॥

శ్లో॥ 61

7 కులేనకాంత్యావయనానవేఽ।
గుణైశ్చైవైవైసయ ప్రధానైః।
త్వమాత్రస్త్వల్యమముంప్యకేష్య।
రేత్సంమామాగచ్ఛతుకాంచనేన॥

స 6 శ్లో॥ 79

8 ఆలోకమాగ్గం సహనావ్రజంత్యా।
కమూచిదుశ్శ్చనవాంగమాల్వః।
బద్ధంసంభావిత ఏవతాఽ।
త్కరేణుద్ధోఽచ కేశపాశైః॥

స 7 శ్లో॥ 6

9 విరోచనం దక్షిణమంజనేన।
సంభావ్యతద్వంచితవామనేత్రా।
తద్దేవవారాయన సన్నికషణం।
యయాశలాకామ పరాపహన్తి॥

శ్లో॥ 8

10 తారాఘవందృష్టిభిరాపిబర్త్య।
నార్యోఽజగుర్వృషహస్తరాణి।
తథాహశేషేద్ధ్రియప్సర్తరాసాం।
సర్వాత్మనాచక్షురివప్రవిష్టా॥

శ్లో॥ 12

11 శృపతేప్రశ్నిధమనత త్కృతవాన్వంక్తిరథోవిలంఘ్యయత్
అపథేపదమహాయన్తహి శ్రుతవంతోవిరజోనినిలితాః॥

6 గీ॥ ఎడఁగపద్మానిచేఁ గొట్టఁ బడిరగుందు!
 .మొ॥ పకనులనీటితోడుత.న్య॥ డమిఁబడియె!
 .నరకుఁ గొనకా॥ తొగులుచిము.సంబులోనె!
 .హా॥ గి॥ గమ॥ కళము॥ గొ॥ క.తోడిలేచె.

7 గీ॥ .కొలముచేవన్న చేరినుఁ .గొ॥ శ్తయూడు!
 .న-సడఁకువమొదలగునాగొ.నములచేత!
 .నీకునరియగునాతనినొ. బెండ్లియాడు!
 .రతనము॥ పసి॥ పి॥ తోడుత.పతపదు॥ నది.

8 గీ॥ .తురితముగఁగిటికీదా॥ .కతుగుచున్న!
 .యొక తెచ్చే జేయిచేతఁబ.ట్టకొనఁబడియు!
 .జట్టువిడిపూలురాతెడు -నట్టిజట్ట!
 .స॥ రకుఁ గొనఁబడదంతలో.దు॥ టుముఁబడఁగ!

9 గీ॥ .కాటుకింకొకరితకుడి.కంటఁబెట్టి
 .యెడిమమాపునకద్దాని.నిడుటమాని!
 .కడువడిగ॥ జాలకట్టచేం.గటికిమిగుల!
 .జో॥ క మైనేగుడెంచెన.లాక॥ బట్టి.

10 గీ॥ .రా॥ గవుందమకన్నులఁదా॥ వుచెలులు!
 .నలుపలేకుండి॥ రొండు మనులెనియైన!
 .విని॥ ముద॥ గుజారిత.క్కిన॥ చేయదము!
 .తెల్ల॥ జూపున॥ జోర॥ బడి.యెచ్చి జముగ.

11 గీ॥ తనికేతిగదా.దానిసాయె॥ మీ॥ డు!
 .చు॥ గి॥ హ॥ న్ము॥ టి॥ నలిసినాడు!

- 12 శాపోష్యవృష్టతసయాశనవనశ్రోభే। [స9శ్లో॥ 74
 సాన్దగ్రిహోభగపతామయిపాతితోయమ్।
 కృష్యాంవహచ్ఛనిఖలుక్షీతిమింధనేన్దో।
 బీజప్రహోహజననీం జ్వలనఃకరోతి॥ శ్లో॥ 80
- 13 సమమావన్నసత్వాస్తా రేజురాపాండురత్విషః।
 అంతగతతథలారంభో స్సన్యానామివసంపదః॥ స10శ్లో॥ 50
- 14 సుతౌలక్షణశత్రుఘ్నా సుమిత్రాసుషువేయమా।
 సమ్యగారాధితావిద్యా ప్రభోధవినయావివ॥ శ్లో॥ 71
- 15 తావృభావపిషరస్పరస్థితౌ।
 వధకమానపరిహీనతేజసౌ॥
 వశ్యతీస్మజసతాదినాత్యయే।
 పార్వణాశశిదివాకరోవివ॥ స॥ శ్లో॥ 82
- 16 పాసీతాసన్నిధావేవ తంపవీరకథితాన్వయా।
 అత్యాశుధోహినారీణా మకాలజ్ఞోమనోభవః॥ స12 శ్లో॥ 38

.తప్పదారినడుగుఁజొప్పిఁతుచిదోపరు!
.లయ్యఁ గాముసమునఁసడఁగువారు.

12 గీ॥ .కనుపడనికొడుకుమొగముఁదమ్మసిరిగల!
.నాకుమేఁదొడ్డినాడువీర!
.నెఱయుచున్నదిస్కీ. నలఁగాల్పుచదాని!
.విన్నంగులమొల.పించుచున్న.

13 గీ॥ .ఒక్కమాటెచూలు.నొందినయవ్వార!
.లిండుకంతలు.మిందులలర!
.ఁ. ట్టకట్టతోడఁ. యుగారుచుండెను!
.దైరుసిరులమాడ్కిఁ.బరగుచుందు!

14 గీ॥ .కనియెలచ్చననతుర్గు.లకుకొడుకుల!
.గవలవారలనుమితర.మివలఁబాటు!
.తోడనేర్చినవిచ్చెయఁబొడ్డుయెఱుక!
.మేటియడఁకుపఁగాంచిన.సాటిమీఱ.

15 గీ॥ .ఒంకొరువులనెదిరి.యుండినవారల!
.గనుఁగొనియెనిరువుర.మనిసిగుంపు!
.హెచ్చుతగ్గువెలుగు.లెనసిసంజగ్గులు!
.పున్నమకలువదొర.బొద్దులవలె.

16 గీ॥ .అపెసీతదాపు.నందెయవ్వానిని!
.గోరుకొనియెదనదు.కొలముఁజెప్పి!
.మిగులఁదంపుఁజెంది.మెలఁతల్లవలఁరాజు!
.తలులమంచిచెడ్డ.లెఱుగకుండు.

- 17 ఇతర విశ్వవేదేహీ మన్వేన్ద్రంభతన్యచోదితాః।
కషణ క్షేపరాణకన్య గామన్యేవమనోరథాః॥

శ్లో॥ 59

- 18 పరిష్కృతాన్మహాభూతగాం నిన్యాసం గాదశికనాత్।
పూర్వకాన్మహాభూతాన్మహాభూతాన్మహాభూతాన్॥

శ్లో॥ 60

- 19 దృష్టావిద్విత్తాజ్ఞానంకాన్మహాభూతాన్మహాభూతాన్॥
జాతీయకన్యః పతీతేవమకాపనిః॥

శ్లో॥ 61

- 20 ప్రశ్నభిజ్ఞానరత్నంకాన్మహాభూతాన్మహాభూతాన్॥
హృదయంస్వయమాయాతం వై దేహ్యేవమూర్తికమత్॥ శ్లో॥ 62

- 21 పైష్కలీయప్రవిన్యకాన్మహాభూతాన్॥
శ్రీష్టంమహాభూతాన్మహాభూతాన్॥
అన్యశ్చతస్త్విచ్చరణారవింద।
విశేషదుఖాదివబద్ధమకానమ్॥

న 13 శ్లో॥ 23

- 22 ఏతద్గిరీరాత్ర్యవతఃపురస్తః।
నావిభవశ్యంబరతేభ్యోగదో॥

17 గీ॥ .బడియచేతనుబంపగాఁ బడియకోతం
 .లిచటచచనువైదేయి .సమకుటకియి ।
 .తిప్పటస్సమచుండికెం .తేనియిదుమి ।
 .గుందుమండిసనీరాము .గోక్కలకగ.

18 గీ॥ .హనుమమాపెసయిన .యెరికియిసరివారి ।
 .దరిసెరిబువలన .నొంగిబొంగి ।
 .దాటిపోయెకొకట .మీమన్నీకిని ।
 .దగులుజాలువాడ .దిగులముపలె ।

19 గీ॥ .చూపిబడియెరక్క .సొంగి .ందుసెబడి ।
 .సట్టిజాని-తను .సరియిగుచ్చ ।
 .వానిచో-విసము .బొంగిచుతేగెం ।
 .గలసియున్న జీవ .స్థిమాడ్కి .

20 గీ॥ .మఱియుదనదుపనిని .నెఱవే మకొనిచూతం ।
 .దానివాలురతన .వాస్పసి .చె ।
 .దవిలిరామునకును .దెయియంహాపును ।
 .బొందివచ్చునీ .దెయియంహాపునె .

21 కం॥ ఇదియవోబుచ్చటని .నృదకెడునాకంటం
 బడియ .సియదుగుద ।
 మిదొంఱగుకితెనగ్గెటని .మొదగ్గెటలుల
 కొక్కయందె .మొంగినినముగ్గె .

22 గీ॥ .ముందుదొచుచుండ .మొంఱులొరయుమనీ ।
 .మాలెమంలమనెడు .మలగలకొన ।

నవంపయోయత్ర స్మృతే నానాగౌరవాః |
స్వద్విః శ్రీమోగాక్షసనం పిసృప్తమ్ ||

శ్లో || 26

23 త్వయాపరాత్తదా గానితోయాః |
సోయావతశ్శ్వామ్యమృతే ప్రతీతిః |
తానీవ తేనామినగారుడానాం |
పద్మగాగఃఫలితోవిధాతి ||

శ్లో || 53

24 అసంఖ్యాన్నప్రభవస్యయాస్య |
హిమంసాభాగ్యవిలోవిజాతమ్ |
సహిహిమోమగుసన్నిహతే |
నిమగ్నోహోకిరణ్యనాంకః ||

కుమారసంభవేన || శ్లో || 3

25 శారహాసమాశ్నానీవగంగాం |
మహాపక్షీంసక్తిమినాత్రభాసః |
నిరోపశేహాముపదేశకాలే |
ప్రేక్షిత్వాగ్రస్తసకస్రద్యాః ||

శ్లో || 30

26 పంక్తిగ్రహం పరామయశస్యా |
శ్రుతాభంగినాన్మనోమగ్నినాథమ్ |
సోమకార్యాద్విశేషస్యోన్మయా |
ప్రామాగ్నిపత్యం నేస్పృతాత్ ||

శ్లో || 44

27 స్వతేజాన్యామమృతానుగ్రహేన |
ప్రజల్పితా సూర్యబాహవాచి |
అప్యశ్యప్తప్రాప్రకూలశిబ్ధా |
ప్రేక్ష్యంత్రివతాశ్యహానామ్ ||

శ్లో || 44

.కొత్తనీరెచట. కొటమబ్బులున్ను!
.నడయునాదుకనుల విమలబడియె.

23 గీ|| .మునుపు సేత వేడఁబ. దెనదియదిది
.చా. మయనుచు వాడిక. జనె పమట్టి!
.పండులన్నిండికెంపుల. మెండ్లికొన్న
.గరుడపచ్చలప్రోవటు. మెల ముమందె.

24 గీ|| .కొలదికిన్మీతనరతన. ముగనియగు
.దేలికిన్మీచుసొగసుగు. దింపలేదు
.నొసమొక్కటెన. గొనముల. రానిలోక
.మునుగు-మచ్చ. వెన్నెలతేని. మినుకులవలె.

25 గీ|| .వేల్పుటేటిగా. ముదలచ. చాల్పులవలె
.రేయిదెన్మందనన్ద నిచాయలట్ల
.మిగులుజుట్టున్మొట్టంగి. లిగిన్మొట్టె
.దెల్పుకొటిదొలి నామవి. న్నియలుపొందె.

26 గీ|| .కొగురులోకనునువలబడు. చేరిపుప్ప
.పనడనుకమ్మియముతాప. బడినయెడల
.సన్నచ పెకెమ్మొప్పొయగ. దగునచ్చ
.చిఱుకగివుకకులొలిక. జగదవచ్చు.

27 గీ|| .తీయపల్కులుగల్గునా. తీగెగోడి
.రెండుయందు బాటకెయెలు. గెల్పిపుప్ప
.పెకెమొట్టెనుతిచెమి. మీయియలె
.మిఠొబగోయలకూ. తగుమొట్టెగిట్టగుము

28. ప్రవాతనీలోత్పన్నోద్వేషః
 మధీరవిప్రేక్షితమాయాతాత్మ్యాః
 తయాగ్మహీతంనుమృగాంగనాభ్యః
 స్తతోగ్మహీతంనుమృగాంగనాభిః॥

శ్లో॥ 46॥

29. సర్వోపమాద్రవ్యసమచ్ఛయేన
 యథాప్రవేశంవినివేశితేన
 సానిమితావిశ్వస్యభాప్రయత్నా
 దేకస్థసాందర్యదిదృక్షిమేన॥

శ్లో॥ 19॥

30. శామ్యత్ప్రత్యపకారేణ
 నోపకారేణదుజ్జనః॥

స 2 శ్లో॥ 40

31. తస్మిన్నుపాయాస్సర్వేనః క్రూరప్రతిహతక్రియాః
 వీర్యవంత్యోషధానీవవికారే సాన్నిపాతకే॥

శ్లో॥ 48

32. ప్రయోజనాపేక్షితయాప్రభూణాం
 ప్రియశ్చలంగారవమాశ్రితేషు॥

స 3 శ్లో॥ 1

33. వణాప్రకషేణసతికణికారం
 ధునోతిగిగంధతయాస్మచేతః
 ప్రాయేణసామగ్న్యవిధాగుణానాం
 పరామృతవిశ్వస్యజగద్రవ్యైః॥

శ్లో॥ 28

34. ఇలోకసామ్యహదీర్ష్యాహేతుకం

23 గీ॥ .బలుక * కువలియందలివల్ల .కలువమాక్కి
 .వెలయుచుండెడువొగ్గంటి. బెదురుచూడ్కి.
 .యాఁడుకింకలనుండియా. చేఁడొనెనొ.
 .యాపెవలన సేచుకొనెనో. యాఁడులేళ్ళ.

29 గీ॥ .ఒప్పుఁగాఁదగుతావుల. నుంచఁబడిన.
 .సాఁటిదినుసుగి మిక్ బలు. జలి సముమెయి.
 .నలుపఁబడియెనా వెలఁదుక. నలుపచేత.
 .కొంకటఁగలసాఁదుఁజూచుకొ. రికననంగ.

30 ద్వి॥ .కదుదుండఁగీడుచ. క్కఁబడఁదుమేలు.
 .గొడఁగూచుకటన్మాటు. కీడునఁగాని.

31 గీ॥ .వీసర ములయ్యెమాచేయు. వెరవులెల్ల.
 .వైళ మెంతయుఁగూళయా. వానియెడల.
 .సారెసారెకుఁజెలరేగు. జన్నియందు.
 .మఁచినత్తువుఁగలిగిన. మందులవలె.

32 ద్వి॥ .పరికాపలసికప్పు. పజలకుగాఁక.
 .మనుఁగులయెడఁగద. లాడుఁదఱుచుగ.

33 గీ॥ నిండువన్నియఁగలిగియు. గొండగోలు.
 .తావిలేకున్కిచేరిదెం. దమునొగిల్చె.
 .తచుకగగొనములన్నియు. గూఁడుకొట్టి.
 .పెడమొగంబిడువేలుపు. పెన్దనజేత.

34 ద్వి॥ .కతములేలియఁబడ. కజగమాలోలు.

ద్విమంసిమందాశ్చరితశ్శుభోత్తనః

న 5 శ్లో 74

36 అపమేఘోదయంవషణ్ శుద్ధృష్టకుసుమంధలమ్ |
అతఃకాతోవపన్నంప్ దశణనంప్రతిభాతిమే ||

న 6 శ్లో 53

36 పూడింప్రేక్షమివాత్మానం హౌమోభూతిమివానయసమ్ |
భూమేదికామినానూథం మన్యేభవదనుగ్రహాత్

శ్లో || 54

37 అగుఃభివకేశచయం |
వన్నిగృహ్యతిమిరంకురీచిభిః |
కుడ్రీకృతసరోజలోచనం |
చుంతీవరజనీముఖంశశీ ||

న 8 శ్లో 63

38 రక్తభావమపహాయచంద్రమా |
జాలిపషపరిశుద్ధమండలః |
విక్రియాసఖలుకాలదోషజా |
నిహాలప్రకృతిషుస్థిరోదయా ||

శ్లో || 65

39 ఉన్నతేషుశశిసఃప్రభాస్థితా |
నిమ్నసంశ్రయపరనితాతమా |
నూపమాత్రసదృశీప్రకల్పితా |
వేధసాహిగుణదోషయ్యాత్మికా ||

శ్లో || 66

.వతులేని పెద్దన. ద్వజీ + చువ్వతెగడు.

35 గీ|| .కారుమబ్బగ మ్రొక్క యెళురిసెడువాస|
.పుష్పకానరాక. పొడమ. పండు|
.తలతుమి రిలిట్లు. వరి సెనమిచ్చుట|
.యశార-నాకు గోర. నట్టికోర్కె.

36 గీ|| .వల్లిమొక్కు పేల్చి. బడసిన చందాన|
.నోర-యనుము బంగ. రై నక కళి|
.బువినీవిడచి నేను. దివి కెక్కిన క్షౌరతు|
.ననుగురించిమీదు. నెరకు పలకు.

37 గీ|| .కుకుల + గుంపు వేళ్ళ . వెరపున - మిస్కుల|
.జలుపుమీఱనికుల. దొలగదోసిగో|
.మొగడు + మిమ్మమాడ్కి. నెగడు రేయిమొగంబు|
.కడలివెచ్చమగ్గు. లిడెడుమాడ్కి.

38 గీ|| .తమ్మివగతుడెట్టు. దనమునువిడనాడి|
.కరము + సుద్దహువు. గలిగెడు. తి|
.నేగినొదపుమూర్పు. చెల్లగదుతిరముగ|
.శచ్చమో + గొనంబు. నందు పజల.

39 గీ|| .చందురు వెలుంగు + మిమ్మల. యందునుండో|
.మాపువీకటిపల్లంబు. చావుదభిలే|
.దమకు. దగి నట్టిగొనముతో. నములనడత|
.నిక్కముగ + దమ్మిమూలిచే. వెరవచేడియే.

40 స్త్రీ॥ . కూ॥ బుమి॥ నా॥ త్రిసి . కు॥ క॥ క॥ ద॥ వే॥ కు .
 . ను॥ లి॥ వ॥ లు॥ చు॥ ద్దు॥ గ॥ బ॥ లు॥ క॥ దా॥ ని॥
 . నె॥ం॥ త॥ యు॥ ది॥ రి॥ గె॥ శు॥ . నె॥త్తి॥ కి॥ న్ను॥ లి॥ దా॥ ని॥
 . బొ॥ లు॥ పు॥ గె॥ గి॥ గి॥ం॥ దు॥ మి॥ . దు॥ లు॥ కు॥ జా॥ ప॥
 . బ॥ డు॥ గొ॥ం॥ తు॥ గ॥ లి॥ దా॥ ని॥ . మ॥ డి॥ చె॥ డి॥ శి॥ కి॥
 గ॥ . స్త్రీ॥ ని॥ దా॥ ని॥ . స॥ం॥ కె॥ . లే॥ ని॥ దా॥ ని॥
 . మ॥ం॥ త॥ తై॥ క్క॥ మొ॥ ద॥ ని॥ . గు॥ చొ॥ యు॥ దా॥ ని॥
 . మ॥త్తు॥ న॥ హ॥ యి॥ గె॥ . హ॥ యు॥ దా॥ ని॥
 . చ॥ం॥ దు॥ కు॥ ని॥ . లి॥ దు॥ గా॥ ని॥ . లి॥ దు॥ గ॥ ట్ట॥
 . కొ॥ం॥ య॥ దు॥ గు॥ దా॥ ని॥ . లి॥ దు॥ గ॥ ట్ట॥ . నె॥ డు॥ దా॥ ని॥
 . ద॥ గ్రె॥ చ్చె॥ బ॥ మ॥ ను॥ దా॥ ని॥ . మ॥ దా॥ ని॥
 . గె॥ ని॥ చి॥ తి॥ క॥ స॥ం॥ ని॥ లె॥ . నె॥ ల॥ తా॥ ల్పు॥

41 గీ॥ . క॥ త॥ ము॥ లే॥ ని॥ న॥ గు॥ మొ॥ గి॥ం॥ బా॥ లి॥ - ని॥ం॥ టి॥
 . మ॥ం॥ త॥ టా॥ ట॥ శం॥ టు॥ . చా॥ యి॥
 . మ॥ం॥ త॥ కి॥ం॥ దు॥ ని॥ . మ॥ం॥ త॥ దు॥ దే॥ మో॥
 . వా॥ రి॥ హ॥ కి॥ం॥ దు॥ . మ॥ం॥ త॥

42 ద్వి॥ . తి॥ గి॥ం॥ య॥ మ॥ ను॥ వే॥ చి॥ . తి॥ గి॥ లి॥ం॥ చు॥ మ్మా॥ ట॥
 . లి॥ గి॥ం॥ కు॥ ప॥ మ॥ గ॥ మే॥ . మ॥ం॥ త॥ పు॥ స॥ కు॥

43 గీ॥ . వే॥ రి॥ లు॥ శం॥ మో॥ యు॥ ట్ట॥ . తి॥ మొ॥ గా॥ లు॥
 . నే॥ రు॥ డ॥ సు॥ డి॥ చొ॥ ట్ట॥ . జా॥ తి॥ గ॥ దు॥ చు॥
 . వ॥ం॥ క॥ చి॥ వి॥ గొ॥ ను॥ మా॥ తి॥ . లి॥ దు॥ గ॥ ట్ట॥
 . వ॥ లు॥ పు॥ ప॥ లు॥ కు॥ మ॥ గ॥ లి॥ గె॥ ద॥ . వా॥ రి॥ హ॥ యి॥

44 జ్ఞాతా న్యోచో వివృతః జఘనాం తో విహతుం స చ భః :

శ్లో 45

45 కేవలస్యః పరిభవం నం నిష్కలారంభయత్నాః ||

శ్లో 53

46 సంగమో వంతస్సహృదుః సత్తిః |
సంగమో వంతస్సహృదుః సత్తిః |

స 2 శ్లో 39

47 సన్యాతాశ్చ గృహహవిః యన్నాశ్చైవ వాచంబీ |
తతః సన్యాశ్చైవ వాచంబీ గాంధూరి నా కాశాశ్చైవ |
శ్చైవ తతః సన్యాశ్చైవ వాచంబీ గాంధూరి నా కాశాశ్చైవ |
నీలకంఠాశ్చైవ వాచంబీ గాంధూరి నా కాశాశ్చైవ |

శ్లో 49

48 సన్యాశ్చైవ వాచంబీ గాంధూరి నా కాశాశ్చైవ |

శ్లో 54

49 సన్యాశ్చైవ వాచంబీ గాంధూరి నా కాశాశ్చైవ |

శ్లో 65

50 సన్యాశ్చైవ వాచంబీ గాంధూరి నా కాశాశ్చైవ |
సన్యాశ్చైవ వాచంబీ గాంధూరి నా కాశాశ్చైవ |
దిశకంఠితాశ్చైవ వాచంబీ గాంధూరి నా కాశాశ్చైవ |
ద్విదళితాశ్చైవ వాచంబీ గాంధూరి నా కాశాశ్చైవ |

బాతుసంహితే 1 శ్లో 22

51 సన్యాశ్చైవ వాచంబీ గాంధూరి నా కాశాశ్చైవ |

44 ద్వి|| .ససయేటింగినవాడె.వెడువిడ్వంగిలుగూ|
.దినములతోనున్న.వీరియబోడి.

45 ద్వి|| .కొఱగ్గానిపనిబూను.కొన్నట్టివారె|
.వరునిక్కముగనెవ్వ.పాలుగాకుండు|.

46 ద్వి|| .చెలివలనఁదెలియు.చెలుపునిమాట|
.కలయికకంటెను.గడమయొక్కంత.

47 గీ|| .విట్టుతొసోపినాయంత.దిట్టునెతి|
.యన్నియముకలదాననీ.పున్వేతివకు|
.సశమ-సుక-మెవనికయి-వెత-దెస-కలు|
.కమ్మివలెగ్రొమమీదునై.కడమగాని.

48 ద్వి|| .బాగుమంచివారలు.బదులువాకొనుట|
.యగునువారికిఁగోర్కె.యందించుటకద.

49 ద్వి|| .ఏవారికోరిక.ఓజ్జీవుండు|
.వానిరివేలైనవాకలయందు.

50 గీ|| కానుచిచ్చునఁగ్రాగి.కెరుమొల్క|
.లెక్కుజాగాలికెగరెడు.కొడుటాకు|
.లెడకింకినీఘలె-లెడలఁగల్గి|
.యడపులెత్తునఁగన్బడి.జడువులుపు.

51 గీ|| .మొట్టమొల్ది.మూనిమందు|

స్ఫుటతపమునినాదైః శుష్క-వంశస్థలీషుః
 ప్రసరితకణమధ్యేభ్యవృద్ధిః క్షణేన
 సమయమృగవగంః ప్రాంతాంగోదవాగ్నిః॥

శ్లో॥ 52

52 సతాంతనీలోత్పన్న పత్రకాంతిభిః
 క్వచిత్ప్రభిన్నాంజరరాశిసన్నిహితైః
 క్వచిత్ప్రభావమదాహనాభేః
 సమూచితవిద్యమాసన్దేహమునః॥

ప 2 శ్లో॥ 2

53 ప్రకృష్టవేమిర్యసిద్ధుల్యైశ్చాంకురైః
 సమూచితాప్రోక్షకంక్షదత్తైః
 విభాతీశుతేతరరశ్నభూసతా
 వరాగ సవక్షేతిరింద్రోష్ణైః॥

శ్లో॥ 5

54 పయోధర్తభీకమగభీకస్వయం
 సద్దిద్ధిరుద్వేకతచేతసోభ్యశమ్
 కృతాపరాధాః పయోషిః ప్రియాన్
 పరిష్కృజంతేశయననిరంతరం॥

శ్లో॥ 11

55 విపత్రేషుష్పాం నలినీ సమత్సుకా
 విహాయఃభృగగాఃశుక్తిహానిసాన్వానాః
 పంతిమూఢాః శిజనాంప్రత్యత్యతాం
 కలాః చ కేక్రిశునోన్మలాశరూ॥

శ్లో॥ 14

56 కాశాంశుకావికచపద్రుమనోజ్జవక్త్రా
 హాన్యాహుపకవరూపురనాదరమాన్
 అపక్వోన్మరువిరాలినుగాలిగ్రుచ్చైః॥

౯. బెనురొదలఁ గాఁగిలు నెండిన. వెదురుపొదల,
౯. గడ్డిఁదిరుగుకొంకు మత్తి. స్థిమిమసంగి।
౯. కడఁనగిలికారుచిచ్చు. మె. గమలఁ గలఁచు.

52 గీ॥ . ఉరవుఁకటికల్వయాకుఁడా. లొకట-మిన్ను।
ముక్కలామసికుప్పరం. గొక్క-చోట।
నొకొటనిండుచూలాలుచం. టికొనచాయు।
౯. గలుగుమబ్బులనిందందు. గ్రమ్మబడియె.

53 గీ॥ . తువకలాఁపిల్లికన్నుర. తశమువంటి।
గటిక మొలకల- వెలువడు. నరటియాకు।
లమయి-నారుద్రపురుగుల-నెమరుబుడది।
తెలుపుకానిలోడ్గులనొప్ప. చెలుననలెన్ను.

54 గీ॥ . అడలుఁగొల్పుచుబిట్టుజి. మెడుమొయిగుల।
మెఱపులస్తొయ్యలులుకడు. వెఱపుఁజెంది।
నేర మొనరించినట్టిపె. నిట్టులనై న।
౯. కొలింతుకొండరుచిగి. గాఁజఱపున.

55 గీ॥ . తమి-నలరుఁజోకుఁదొఱఁగిన. తమ్మనెడసి।
చెపులకుఁహాయిగావొదఁ. జేయుతేటు।
లాదునెమఱుపురికన్ను. లందుఁబడెడు।
గొత్తకల్వానచేదెల్వె. గోలుపోయి.

56 గీ॥ . తెల్లువలున-నెగవి. రియుతమ్మిమోము-మ।
త్తిలుఁ తెలిపులుఁగవొద. నులియునందె।
వండిన పరిబెడఁగు. పల్చనిమైదీగె।

ప్రాప్తాశరన్న వధూదివసా వరమ్యా॥

న 3 శ్లో॥ 1

57 కాశై ముఖీ శిశిరదీనితినారిజహ్యో॥
హంస జలానినదితాంకుముద్దైః సరాఽసి॥
సప్త చ్ఛదైః కుసుమభారనతై ర్వనాంతాః॥
శుక్లే కృతాన్యువనానిచమాలతీభిః॥

శ్లో॥ 2

58 చంచలస్త్రిస్తోష్ణశఫరసనాకలాపాః॥
సర్వంతసంస్థితసి తాండజపంక్తి హాగాః॥
నద్యోవిశాలపులినాంతనితంబమిబా॥
హంసంప్రయాంతిసమదాః ప్రమదాఞ్చవాద్య॥

శ్లో॥ 3

59 వ్యమిక్వచిద్రశశంఖమృణాలగ్ధారైః॥
స్వక్తాంబుభీర్లఘుతయాశతశః ప్రయాతైః॥
సంలక్ష్మితేషవసవేగచ్ఛతైః పయోదైః॥
రాజేవచామరవర్షైరుషదీద్యమానః॥

శ్లో॥ 4

60 మందానితాకులితచారుతరాగ్రశాఖః॥
ప్రబోధ్యమప్రచయతోమలవల్లవాగ్రః॥
మత్తద్విరేభవరీపీతమధుప్రసేక॥
శ్చిత్తంవిదారయతికస్యనతోవిదారః॥

శ్లో॥ 6

61 తాగాగణప్రవరభూషణముద్వహనీ॥
మేఘావరోధపరిముక్తశశాంకవక్త్రాః॥
శ్యోతాన్నిదుకూలమమలంరజనీదధానా॥
ప్రభీంప్రసూర్యక్షదిశంప్రమదేవబాలా॥

.సూడఁగారు-కొక్క-కోడలువలె.

57 గీ|| .నేలతెల్ల-రేయి. నెల-యేళ్ల నీళ్లుల|
 .దెలిపులుగులు-కొలఁకు. వెలికలువలు|
 .వీఁటితోట-గముల. విరజాజ-లేడాకు|
 .పొన్నలడవు-దెలు. పుగనొన చాన్.

58 గీ|| .అండముగ నెగురు-వరిగి. య మొలచూళ్ల|
 .దండనుండినయంచము. త్యా-పేళ్లు|
 .వెడలుచునయసుకడిన్నె. పిలుదులుగల|
 .యేళ్ల-మల్లెలుచెలుల్లు. మెల్లనఁజను.

59 గీ|| .వెండిసంకుకూడు. వెలిచాయతో-నీరు|
 .దొఱగి-స్నేలగుచు-గ-రులినడి|
 .నూట్లకొలదిగదలి. త-స్థమబ్బి-మిన్న|
 .సురటులవిసరబడు. దొరయటుండె.

60 గీ|| .పిల్లగాలిగదలు. బెడగుముంగొమ్మలు|
 .పువు-దొచులేత. చివురుతుదలు|
 .తేంట్లగోలబడిన. తేనె. యూటలుగల్గి|
 .కొట్టదెవనిమెడగ. గో-నిగాది.

61 గీ|| .మేలిరి-క్క-తొడవు. చాలిచిమబ్బు|
 .దొలగు-బాలిలిమొగ. మలరుచుండ|
 .వలిపెవెన్నెలవలు. వట్టికొనిరేగు|
 .పూట-బూట-బడును. పోల్కి నెరుగు.

62 సచంకంఠచంసృ మగిఁజీనిలగి
సహమన్యస్థస్థంకగది సునివలలమ్
సహాయఃనాంద్రఠమరిశీతల
జనస్యచిక్తంకవలఁగని నాంపరితమ్

స 5 శ్లో. 3

63 ద్విగూర్సఫ మ్మః సత్త్వంః పద్మం
స్త్రీ మస్సకామఃః పవనస్సన్ధిః
సుఖఃః సోమోమధివనాశ్చరమ్యా
వర్షంః సోచాను పాంపరితమ్

స 6 శ్లో.

64 అకంపయన్మ సుమితః సహకారిశాఖా
విక్రమస్సరభృతస్యవచా సిద్ధిక్షా
వాయుర్వివాతిహృదయానిహరస్స రాగాం
నీహర పాతవిగమాశ్చుభసోవసంశే

శ్లో. 22

65 ఇన్ద్రియరేణసయసం మూఖమృతం సీన
కుంఠేనదంతమధరంసపప్లవేన
అంగానిచంపకద్వైత్సవిధాయవేధాః
కాంతేకథంఘటితవానువలేనీతః శృంగారాశ్చ కే

శ్లో. 3

66 సమామాతేకాంతేకథమపి కాలేనబహునా
కథాభిరేకశానాంసఠరజనిరథకంగతవతీ
తతోమహల్లీలా కిలహకుపితాస్త్రిప్రియతమే
నచత్నీవహాస్రీదిగియమభవత్తావదరుణా

శ్లో. 9

67 శ్లాంభ్యంసీరసకాష్ఠతాడనశరీం శ్లాభ్యఃప్రిచందాతనః
కేశః శ్లాభ్యశరంసువంకచిచయైశ్లాభ్యోనిదానాశ్చలే

62 గీ॥ .చంపచూమమినుకు. చల్వగల్గి నుగాలి
 .యచ్చమేకసారి. గిచ్చగాడి.
 .చలువతుంపకునెన. చల్లుగాడ్డులుగాలి
 యిపుడు పజలయెనల. కిచ్చగాడి .

63 గీ॥ .తనరులుపులఁజెల్లు--తావనలన్నీను
 .కంతుం డనువిద--ని ముక్తతావి
 .గాలి-నుకముంపంజ--ని ముక్తతావి
 .లం-దమంతుయనగు. నావనల జెల్లు.

64 గీ॥ .మంచునాటుమచ్చు సగా ను--నావనన్
 .గొంతుగాలిమూవి. కొమ్మలు నాపు
 .నలుపు గోయిలనలు. కుంజెన పడెనలము
 .వీచునెల్ల నివదు. లాంఛనం ను.

65 గీ॥ .నల్లఁగలువఁజూక్కి--సగువెగామ దమ్మిచే
 .మొల్ల చేనఁబల్లు--వెగావిగురు
 .గండుమమేనుసం పె. గలఁజేసి నూరివచ్చు
 .చెలువతొలి నాగు. సలిపెనెడిద.

66 గీ॥ .ఎంతయుంబొగ్గున కుమగఁ. జెల్లు రాగ
 .గడిచెఁర రేయి-సకి. నాల్గ. కంతుతోడ
 .బొంలయలుకఁ జెల్లువ నేను. గెలుపుచంత
 .నోతొలిదెనువతివ లె. నెల్లయ్యె.

67 గీ॥ .బడితెదెబ్బులనూరుమేల్--నాసియెండి
 .కంత్రినయమడుసు. నగ్గి. శాల్పులెస్స

యత్కాంతాశుచనాశ్చక్షాబాహుతికా హింసోలలీలాసుఖం।
అభ్యుక్తాభవత్యయాన హిసుఖందుఃఖైర్వినాలభ్యతే॥ శ్లో॥ 10

68 త్తీర్థిమార్గీక రాః ప్రసిద్ధకైరవాక రాః।
త్రోజప్యభిరేక రా జగత్సుశాగ్వరీక రాః॥ సలోదయే స2శ్లో॥ 53

(9) మఘః శ్రీపీయచాభవ స్మతానతానతానతాః।
రిమానమారమారమః కులేజచేరహలయా॥ శ్లో॥ 56

70 స్వయోభిక్షాభిక్షానంభవానాం।
శ్రీత్వానినాథంగిరిగహ్వరస్థః।
తమోబింబపరిబింబధాన్।
విరౌతికాంతేష్వనాశనాశః॥ రాక్షసకవ్యే శ్లో॥ 9

విక్రమోక్తయే.

71 విక్రమోక్తయే నాచ్యమూలేన గాత్రి।
విక్రమోక్తయే నాచ్యమూలేన గాత్రి।
మోహేనాంతర్వరతనుయం విక్రమోక్తయే నాచ్యమూలేన గాత్రి।
విక్రమోక్తయే నాచ్యమూలేన గాత్రి

72 విక్రమోక్తయే నాచ్యమూలేన గాత్రి।
విక్రమోక్తయే నాచ్యమూలేన గాత్రి।
సురాంగనాకపకతిఖండితాగ్రా।
కూర్తిగ్రామగ్రామాదిక రాజహంసీ

.నాఁవిచనుకడఁజముతీఁగూఁతహము|
.వశయుదేవికడవ-లేదు-పడక-సుగము.

68 గీ॥ .తొరఁగుమండెడుమంచుతుం.వరలఁగల్గి|
.మిగులఁగల్వలఁతొగలకు.మేలుకొల్పి|
.తొగలరాయనిచేతులు.జగములందు|
.నేపమిఁచునుండెడు.నాపిదపను.

69 గీ॥ .సంక్షిప్తీశ్వరనాఁచూయు.విదలుద్రావి|
.సంగివంగకతాశాస్త్రము.వశకపోరు|
.శక్తికమునమిగులఁజి.కాకువడిన|
.వారల-మరుకలిమి-వింత.వన్నెమించె.

70 గీ॥ .గాలిమేపదిపగ-తన.కతముదరిసి|
.వడిగచాల్లయురుమా-గొండ.పరియనుండి|
.సూరికించి-చీకకగొంగ.యచ్చమచ్చు|
.దారియొప్పుగుమ్ర-నన్నెలిపెడు.

71 గీ॥ .దొంగొండుమ-నిరుడయరే.చందముగనా|
.మాపుకఁగొంగొండుగున్న.మంటమాస్కి|
.నీచేలువసామ్రాజ్యముచు.నోచబడియె|
.గట్టజుకలకదైలు.గంగనలెను

72 గీ॥ .చందలనెగురుచునీవేల్పు.సానివాదు|
.డొంగముగ్గుబొక్కియొడిచుండె|

- 73 అథ నాత్యంతస్థింబి ర్జితా లసహింసాశస్త్రిరరా
అకహస్త్రిరంత్యస్థింబి ర్జిత క్షే-మి
- 74 అకశః నాత్మపిష్టా నా మేష రతోక మగదాహ్వాదయథా
బాహుమకి ర్కేతోః క్షే-మగదాహ్వాదయథాతే
- 75 అథా నాత్మభరణం పరి ధరి విగోహనాథచరి కేషః
ఉపమా నాత్మభరణం పరి ధరి విగోహనాథచరి కేషః
- 76 ప్రియసహ క్షే-మో మో తా
నాను మోహా నాత్మ
నాత్మభరణం పరి ధరి విగోహనాథచరి కేషః
ఉపమా నాత్మభరణం పరి ధరి విగోహనాథచరి కేషః
- 77 ఉష్ణా లున్నాశి రేచి పత్తిత రోహులూలవాతేషా
నాత్మభరణం పరి ధరి విగోహనాథచరి కేషః
ఉపమా నాత్మభరణం పరి ధరి విగోహనాథచరి కేషః
ఉపమా నాత్మభరణం పరి ధరి విగోహనాథచరి కేషః
- 78 అవసా నాత్మభరణం పరి ధరి విగోహనాథచరి కేషః
ఉపమా నాత్మభరణం పరి ధరి విగోహనాథచరి కేషః
ఉపమా నాత్మభరణం పరి ధరి విగోహనాథచరి కేషః
ఉపమా నాత్మభరణం పరి ధరి విగోహనాథచరి కేషః

.త్రుంచఁబడినట్టికొనఁగల.తూఁడునుండి.
.తూఁడురాయఁచదారము.న్యోఁడుపట్టా.

73 వ॥ అట్లుకానిచోగడ్డిపోచందగులుకొన్న మందునీరువలె
వానియందు రాచమంతసముతడవుండదనితలంచెదను.

74 గీ॥ .పచ్చవిల్లునితప్పెవో.పకతగిలె.
.తూపుచేఁజేయఁబడినట్టి.త్రుంచఁగల్గు.
.నాదుడెవంబులోపల నప్పమకొనియె.
.గన్నయంతనె గూవేల్పు-ట.ఁనుమిన్న.

75 క॥ తొడపుంకు-తొడవువేసె.
.బులచందంబుచగువేస.ములచందంబు.
చెలికాడ-దానియందం.
.బలధారెడుగూపు-పోల్కి.యతాఁబోలికకు.

76 గీ॥ .మగిలవేఁడులోలు.మగ్గు-వకలుగక.
.మరిచినుమలన్నెచ.మగువంబుది.
.కెక్కఁగోవదు-గుఱు.తెఱిగించవారికి.
.గిల్లరంగుమారి.కంబుమాడ్కి.

77 చ॥ .ఉడుకునఁగోడిజుట్టుపులు.గుండెడుఁజల్లనిచెట్టుపామనం.
.గెడఁబడఁజేసిగోగుమొగ.తెంతయులోననణంగుఁజేటి-చి
.ట్టుడికిననీటిఁబాసించను.నొడ్డునఁగల్గినదమ్మకంఠ-ఁనీ.
.నడిగెడుగూటిచిల్క-దగ.నల్లలనాడుచునాటపట్టునన్.

78 గీ॥ .చుంచియెడఁదఁగల్గు.మఱిగువలు-మొక్కుల.

విష్ణుభగవద్గీతానుసంక్షేపమునామకావ్యము॥

- 79 వాదాత్పవశశినస్సుఖయంతిగాత్రం।
బాణాత్పవమదచస్యమనోనుకూలాః।
సంకంభరూక్షమిష సుందరియద్యదాసీ।
త్విన్నంగి మేనమమతత్తదివానునీతమ్॥
- 80 యదేవోపచితందుఃఖం సుఖతద్ధిరసాంతరమ్।
నివాణానాయతరుచ్ఛా రూ తప్తస్యహివిశేషతః॥
- 81 అర్చితభీరియం కుసుమైశ్చవకందకోమలిసగభైః।
కోహదంతబాణపే సస్మరయతిమాంలోచనేతస్యా॥
- 82 పదాభ్యంగిస్సప్తశేద్యసుమతీం యదిసాసుగాతీ।
మేఘాభివృష్టసిక తాసువనస్థలిషు।
వశ్యాన్న తాగురుతంబతయాతతోస్యాః।
దృశ్యేతచారుపదపంక్తిరలక్తకాంకా॥
- 83 హృతోష్ఠరాగైశ్చయనోదబిదుభి।
నిమగ్ననాభేణపతద్భిరంకితమ్।
చుక్కశరపాభిన్నగతేరసంశయం।

.సరకుగొనరు. కాని..చాలనో చ్చు.
 .కొనుచు(బలు పొలుగు).గు పెనిమిటియలవేడు.
 .కోళ్లదలచిడప.వల్లడింతు).

79 గీ|| .సలుపుకొడలికిహాయనా. నెలమినుకు లి
 .యెదకునావరుకుపులే.యింపుగొలుపు!
 .బెడిదవల్లెపరాకుగడు-రెడలుప-యెడ్వి
 .మెత్తబడియెడునీకూట.మిఁపినాకు.

80 గీ|| .కదియుచుండు నెట్టి.కడువలెగా-నదే!
 .సూత్రెడున్నకమిగి.పతొకలాగు!
 .హాయినిదెడుమాగ్రి.చాయ-మెడుగి నెండ!
 .ఁజింపిమైస దెబ్బ.తిన్న తిసికి.

81 గీ|| .కడుపునెడనుల్పు-ర.కడుసంచుందున!
 .నెలుపుగిలుగొపువుల.సీయనరటి!
 .యలుకచేతలోన.నఁస్పలనిండిన!
 .దాసికన్నుగోయి.దలఁపఁజేయు.

82 గీ|| :ఆయతివనేలనడుగు.నంటునేచి
 .వానదడియునిసుకచోట్ల.గానలోన!
 బరువుపిలుచుల వెస్క-కు.వంగి-యాపె
 .లఁతుకంబొల్చునడ్లుజా.డకనబడును.

83 గీ|| .మోవియెలుపానుకన్నీటి.బొట్లకలుగు
 .నీచిలుకకడ్పుపచ్చన.నెనగుచంటి!
 .వలువజాతెను-నిచ్చయ-బలుకతోడ!

శుభోదరశ్యావమిదం నాంశుకమ్॥

84 ఆలోకయత్యయోదాన్ ప్రబుష్ణో వాతనతి తశ్చిందః।
కేకాగభేణాభి దూరోన్నమిశేః కిలీచ॥

85 ప్రభుతారిమణేః యోగితాం।
హిభావ్భులితాన్యచేత్కరే॥

86 తద్వియోగభరేచండి మతూరిమసిమృతా।
దిప్త్యప్రత్యుపలభాసి చేతనేవనిజాననా॥

87 అసౌముఖాబంధితహేమసూత్రం।
విభ్రాంతమండలశీఘ్రినారః।
అలాతచక్రప్రతిమంవిహంగ।
స్తదాగ్రేఖామయంతనోహ॥

88 ఆభాతిమణివిశేషోదూరమిదానీం పతత్రిణానీశ్రః।
నక్తమివలోహితాంగః పరుషఘనచేదనశృక్తః॥

89 ఇయంతేజననీపాస్తాశ్వదాలోకనతిత్సరా।
స్నేహాప్రసరివనిభిన్నముద్వహనీస్సనాంశుకమ్॥

.దడబెడుచులోతుం . . . చెలిజన.

84 గీ॥ ప్రియంబుకరుగాలి. . . నాశకుప్పురి
 .నెత్తి-దవుగమిఁది. . . యుంట్టువా
 .పులుగునూమచుం . . . మొయిఁగిలదెస.

85 ద్వి॥ .మగలయంచుఁగల . . . మేలుబడి
 .నగులఁగోరుదు . . . మరమాలు.

86 గీ॥ .మిగులనీయఁబాటు . . . రు
 .మంచఁబడినాఁడచో . . . శోక నేను
 .నుసుఖప . . . వానిచే. . . మాస్కి
 .బసపడియుహయగా . . . గిడినీవు.

87 గీ॥ .నోటవేల్లాడు . . . గు
 .నూరికి మూబట్టి . . . చూచి-తొన
 . . . పురీక
 .కడియమిఁబుట్టుమక్కి . . . చు

88 గీ॥ .పులుగుచేతనుద . . . బడిన
 .విం . . . మిప్పుడు. వెలయుచుండు
 .రాతిరి . . . ముప్ప . . . శ్మలోన
 .గప్పఁబడియున్నయ . . . గామ వలెను.

89 గీ॥ .ఏగుఁడెంచెనునీతల్లి . . . యామ
 .కన్నులారంగనిన్ను . . . గోరి

90 శివయతిగ బాసన్యైంధద్వివఃకలఃఖోపసన్ ।
 ప్రభవశిరాంనేగోదగ్ధౌ భుజంగశ్శోన్మషన్ ।
 భువమనెపతిబాణలావణ్యః పృథ్విరామరక్షేతుం ।
 సఖిలువయ సబాత్యేవాయం స్వకార్యసహాగుణః॥

91 సద్భ్యాశ్చపప్రవాహో విషమశిలాచరకటకైర్జితవేగః ।
 విశ్వేనసమగమనభిమంసిరేయశ్శతైగుణభవతి॥

కా కుం స లీ .

92 సద్భగచిలాహకాహా తటలసనగిణసశ్శేప నాతాః ।
 సద్భ్యామసూభిదాద్విదినాః పాహవరహశ్శేపాః॥

93 ముక్తేషు రశ్మిషునిరాయ సహర్వకాదా ।
 నిష్కంపచామరశిఖారిశ్చత్ర ధ్వజకణాకాః ।
 ఆత్మోద్భిషేక రజోదళలహరిరూపాః ।
 ధావర్యమౌహగదహతమరే సరథ్యాః॥

.కూమియూటలచేనిండు.కొన్న మట్టి
.చన్నుఁగి వమిఁదికొంగురు.నకుఁ కొంచు.

90 త|| మఱిఁచుఁన్లుయ్యు.మనవు లేరుంగు మిగిలిన
•యెక్కుడు. మెకముల నెల్ల |
.కళచువలిమేతరి.కంఠదువిచంబు
.వడి వెక్కుసంబుగఁ.బ్రబలుచునండు |
.చదుఁసుసిన్న తెసంబు.నందూడియైన
.బండువలగతిగా.పాడగఁజాలు |
.గిరమఁదనపఁజ.క్కంట్ట
బుల్లి.క్కొనియిడు.గాదిట్టగఁజుము.

91 గీ|| .ఇలుకు రాతిచోట.చోటి పడిఁగి |
.నాంగుపొక్ల కవలె.నఁ బడిన |
.నందుహాయి కలుగు.న్నిలుపఁ జు నూలు |
.రెప్పలెఱుయు జె.చేగుచుండు.

92 కం|| చ్చ నిసఁ రాటముల |
.మెల్ల గఁ బొదిరుతావి.మొగ గడు గాలుల్ |
• మొల్ల ఫలీపలపకలు |
.నెట్లపినుగిసినకొలంది.గిరగుపఁగిల్.

93 గీ|| .విడువఁబడఁబగ్గములు.కమ.నీడున మెలులు |
.నిచ్చలపు.మరఁటిసిగలు.నిక్కు నీచు |
.లొంగు.వీడిపిక్కిళ్ల.కుర్చు కుంకి |
.దండ్రిగులుఁపెదుము.క.పక.పరువిడు.

- 94 యదాలోకేనూక్షత్రవీజసమాసాతద్విపులతాం
యచ భేదవిచ్ఛిన్నంభవఃకృతసంధానమివతత్ |
ప్రకృత్యాయద్వకంకరపిసమరేఖంసయనయో |
నకమేదూరేణచిక్షణమపిసపాశేన్వరిధజవాత్ ||
- 95 నీవాగాశ్శుకగర్భకొటశముఖభక్తిప్రాచూణామధః |
ప్రసిద్ధాఃకీర్తిచిదింగుదీభుభిదఃసూచ్యంతఏవోపలాః |
విశ్వాసోపగమావభిన్నగతయశ్శ్చైవసహస్రమ్మగా |
స్తోమాధారపథాశ్చసంకలశిఖానివ్యూహరేఖాంకితాః ||
- 96 శాంతిమివమాశ్రమకదాస్థురచబాహుఃకుంభభుమిహస్య |
అభవాభవిలన్యానాం | ద్వారాశిథిస్త్రుగన్వితః ||
- 97 శుద్ధాగ్రతమలభమిదం సప్తరాశ్రమవాసినోయదిజనస్య |
కూర్కతాఃఖలుక్తురుద్యాసలతావసలతాభిః ||
- 98 నరసిజమనావిధ్ధృతైవలేనాఃకమ్మం |
మలినమపిహిమాగశోలక్షత్రుక్షీత్రుతనోతి |
ఇయమథికమనోజ్ఞావల్కలేనాపితన్వీ |
కిమహిమధురాణామృతాదనంనికృతీనామ్ ||
- 99 ఏనోవాగోదృశ్యోపగుళిహింతానోదివి
అమరకేసరీకుటజావణంసంభవేమి ||

94 కం॥ చిన్నది పెద్దదిగా-విడి.

.యున్నది కలసికలు-వంక.నురుకదిసరిగా.

.జెన్నాతు-దవుకజెగలు.

.గిన్నలబడదెద్ది.తేరుకడుకడిబోవ.

95 ఉ॥ .కిందకి-రాలుచూడువరి.గింజలు చెట్టులచిల్క-తోట్టలన్.

.మందటగారపండ్లుచిడు.మీన్ గడునున్నగనుండురాలు.బల్

.సందడిసోచునుచ్చికల.సాగుచునిచ్చకొలందినిట్టలు.

.బొందెడుసీటిపట్టుతెరువు.డికోకలచిన్నబాడలన్.

96 గీ॥ .ఈతవసిపల్లెనెమ్మది.నెరయు-బుజమా.

.నదురు-దీనికిచటనెట్టు.తానొమేలు.

.అటలగాకున్నయెడల.నం.తటనుముందు.

.గాదగినవానితెరువులు.కలుగుచుండు.

97 గీ॥ .అంతిపురమునకందని.యందమిది.

.తవసిపల్లెయమనిసికి.ననరునేని.

.కానయందలితీగల.స్థగుగొనముల.

.నగరుపూవోటతీవలు.నగబడుగద.

98 గీ॥ తమ్మిపాలుసారునాచున.దగిలియైన.

.మెళుగుచునునలుపయ్యుడం.చురునిమచ్చ.

.నారచ్చీకెననీమెచె.న్నరు-నంద.

.మైసయాపులకుదొడవు.కానిదెద్ది.

99 వ॥ గాలింగదువబడు చివురువేళ్ల నన్దొంపకపట్టు చున్నట్లున్నదీపా

న్నగున్న-కావున మన్నించెదను.

- 100 కదమో శ్చక్షేణరావశివంసోఽతశంకరితిది. కదమోవా
విరహామృజ్జానతిజణోకి నో జేసా.
వాళాసజ్జువ శేష్కవిష్వదావముహుత్తంచిత్రజావతు.
ఎ. శేవగిదానిశదానగాహోవిఅత్తిఅం కేనరకుక్షుర-
- 101 భగవాన్మాత్యైషశ్చత్వితేబ్రహ్మశిష్టతత్త్వప్రకాశః.
ఇయంచవస్సభితదాత్మజేతికథమేతత్ ||
- 102 మూలషేష కథంవాన్యసిస్యకూపస్యసంభవః।
సప్రభాతరశంశ్యోనిరుజ్జేతివనుధాతలాత్ ||
- 103 భవహృదయసాభిలాషంసంప్రీతినంజేహనిణామోజాతః।
అశంకసియదగ్నింతదిసంస్పర్శక్షమంరత్నమ్ ||
- 104 అనుయూప్యన్మునితతమాంసహసావినయేనవారితప్రసరః।
స్థానాజసుచ్చులన్నపిగత్యేవప్రసవప్రీతినివృత్తః ||
- 105 గచ్ఛేచ్ఛరశ్శరీరం ధావతిపశ్చాదసంస్తుతంచేతః।
చీనాంశుకమివకేతోః ప్రీతివాతంనీయమానస్య।
- 106 స్నిగ్ధంపీక్షితమన్యతో వినయనేయత్రేరయంత్యాతయా।

100 వ॥ తమచేనేనాచవంగడము అడువబడియె నేనీమ- తమయె
డబాటుననొగులుపడకది గానొనచకబడియె- యేమోసకుం
తల(●)యచ్చటనేయొక్కింత సేవ ప పటకుండుమెంతలో గూడి
కన్బొందనిసీతడదీ గెన్నాడునటులీపొన్నయొప్పునో

101 వ॥ కాన్సపుడనుతపసి. పెద్దిమాని ముల్లికై కడగుజోగికదా- యీ
మీచెలి గూతచిగూగు తెట్లగునా.

102 ద్వి॥ అగుల్లమ్మమానిను.లదిట్టిపోపు।
.నెగడజోనను●●●. నే లోనగడి.

103 గీ॥ .జెందమానీను, ికి నందుకొను-మ।
.చేమాకగ-పదియమువానె-గడ దు శీని।
.సేపురిప్పరియనుకోని.నావి"యదియె।
.కై పింజాలుతనమగ-పొంగు.

104 గీ॥ .వెబడించితపసి.పిల్లి- నేవదితోడ।
నడకువమెయినాదు.నడక పడ్డి।
.యున్నచోటుకడలు.కండి మెనెన్వెల్లి।
.మల్లిపచ్చిపట్టి.మాడ్కినెత్తి.

105 కం॥ ●బొదియునునడుచుచున్నది।
.జెందమొక లేక పారె.డిన్వెనువెన్కె-
దొందరగ-నెదురుగాలిన్।
.జెందిపడగనున్న పట్టు.చీర●వితమునన్॥

106 ర॥ .కనుగొనెనిద్యము.గా.నాపె-

నగారోదయచ్చనితంబయోగురుతయా మంబరినిలాసాదివ|
 మూగాభిత్తుః రుద్ధయా యవశినాసానూయమాభాసః|
 నర్వంభిత్తిమిత్పిరాయణమహాకామీన్వతాన్వశ్యః||

107 కృత్యయోభిక్షాన్న శీతత్వాన్వగ్నగేభవతిమేమనః|
 పూరితిహింసంశ్చేతే నాగ్రోహోత్పాదోవహంయథా||

108 తివకుసుమశరత్వం కీతరశ్మిర్వమింకో|
 దన్వయమిదమయథాథం చృశ్యతేమద్విధేషు|
 విస్మయసిహిమగభైకరగ్ని మిందుమయూఖై|
 స్వమపికుసుమబాణాన్వజ్రసాతకరోషి|

109 సస్మరపవతాపహేతు నివాళిపయితాసపవమేజాతః|
 దివసకవాభిశ్యామస్త్రాన్వయేజీవలోకస్య||

110 సూత్యేకతో శిఖరం పతిరోషధీనా|
 మావిష్కృతోరుణపురస్సర ఏకతోకణః|
 శేజీద్వయన్యయుగపద్వ్యసనోదయాభ్యాం|
 లోకోనియన్యో ఇవాన్మదశాన్తలేషు||

తనదు. చూడికిరిగ వ వేళు. పే యు
 .జ నె బటువుపెలుండు. గుంట యు
 .నోయన నెం యు. నో యు
 .దను. బోకుమనియడ్డు. ననచ యు
 .గాంచెచలుక - నిట్టి. క తమ యు
 .చను. గూచి యెయిదం. తయ యు
 .దగులమందిన సవాడు. ననుజు యు

107 గీ॥ .పనుల వేళుపాటు. వంస నా డెదంబు

.రెండు శేఱుగురుగు మ. నుం యు
 .తనకు నెదుటనడ్డు. తగిలిన యు
 .పున నెగ డెడు నేళి. పొన్నున యు

108 ఉ॥ పూవులయముక్తంగలుగు. పోవెవనీడట-చల్ల యు
 .డా విరిశమిగ్గొంగయట. చుచ్చెరువో-చను. బోలు యు
 .రీవెడమాటనమృగల. రే- యు
 .నీవును. బూలకుల్కులును. నింతువుగా యు

109 కం॥ పురాజెకాకకక-మా

.తెదెనాకున్ద నిమా. దలచూ యు
 .బ్బు. గారుక యు
 .గలుచొప్పున వేసగిలేటి. కడముట్టున యు

110 గీ॥ .ఒక్కవై పుగుంకు. చుండెనుజాబిలి

.నెగడుకొక్కపొక్క. జగముకన్ను
 .మించుజంటకీడు. మేలులచేబజ
 .తెలుపబడుచటుతన. దెసలమార్పు

- 111 అంశగాఢ శేషశిర్షిః పశుమ ద్వప్తే మే।
 శృష్టిగర్భకయతి పరిసత్త్రాణీయశోభా।
 ఇష్టప్రవాసజరితా స్త్యేబలాదనన్యః।
 దూషానరగా వ నిమూశ్రీసుకుస్పహః॥
- 112 ఏనావిషగవిశాగ్మే కరిత శీవినావదీహాఅరం।
 గరు-వివిరహదక్షిణ ఆ-బంశోసహవేది।
- 113 రమ్భా శివ శృమధురాశ్శనిశిమ్యశిర్షాః।
 పశ్యత్యన్తేభవతయస్సేతో-సంతః।
 సచ్చేదసాస్త్రతియః మధోధ ప్రాశ్వా।
 భౌవభౌగా శివనాంతరిసాహ్వాదాః॥
- 114 లోజరవతోభక్షాః పృథ్వితాగ్నిహోత్రదీ।
 విభవగురుభక్త్యైత్యైర్మయే ప్రేక్షుః సమంశులా।
 త్రియమోక్షాత్మానీవ కకర ప్రసూయోనానసం।
 విషపిరహజాంశ్వోషజ్జే-సహ-స-స్యసి॥
- 115 పశ్చక్రియూశ్రివ పనాగయతిశ్రిశ్లాః।
 క్షిణ్ణాత్మిన్పాణి-స్థైర్యే-శ్రియః।
 నాతశ్రిమాపనయనాయనశ్శ్రిమాంయః।
 రాజ్యగన్వహాత్తధృదంహమివాతపత్రీయ॥
- 116 కింకృతకార్యశ్శేషో ధమకంప్రతివిముఖతాకృతావస్థా।
 మూఢకంఠ్యమీవికరాః శ్రీశ్శైవ్యశ్శ్రియశ్శ్రియ॥

111 గీ॥ .కడలివెన్నగుంక.గా- నాకలువయెనా!
 .చూడ్కికిపుగాదు .సాంపుదొఱగి!
 .వలచినట్టివారి.యెడఁబాటుసంబుట్టు
 .జాలిఁదీఁగెఁబోంట్లు.స్తఁపరాదు॥

112 గీ॥ .ఇదియుఁగూడమగనినెడఁబాసి-వలవంత!
 .బొడవుపాఁగురేయిఁగడుపునుండె!
 .నెంత పెన్నదైన.నెడఁబాటునెచ్చగ!
 .నడఁచిపుచ్చుఁగాదె.చూసవొడమి॥

113 గీ॥ .అంద ముఁజూచి-తీయసన్దాకించి!
 .వరకుసుకమున్న పజ దేచి.వంస-నాక!
 .శిగురుచేదొలిపుట్టులం.దలియిసముల!
 .దెలియకెవనాటినపి మదిం.దలఁచుచుండు॥

114 గీ॥ .మంచిం ముఁగ్గు.మగనిచేమెప్పంది!
 .పలుమంతరికలిమి.పనులఁదగిలి!
 .దొడ్డకొడుగుఁగొర్ద.దుర్పువలెంగని!
 .బుడతినన్నుఁబాయు.ఁడలుకి నవు!

115 గీ॥ .గోర్కొకటియెనెరవేచు.గొప్పవంతు!
 .కలిగినదికానుకొనునెన్ను.కలఁచువీని!
 .కడుగుమఁగ్గుల్పుటకుఁగాదు..కాదువెతకు!
 .నేలుబడి-తనచేఁగొని.యెదుగొడుగటా.

116 గీ॥ .ఏమిఁజేతినపనిమీఁద.నేవగింపు!
 .పెడమొగముఁదమ్ముఁగురించి..కడుననడ్డ!

- 117 శ్రీ నామశిక్షిణ పలుచి మమానుషేషః ।
సందృశ్య తేకిముతయాః పరిత్యోధచిత్తైః ।
చాగంతనిత్యగమనాన్సన్వమనల్యజాతైః ।
మన్వేద్యైః పరిభృతాః ఖయినోసయన్తి ॥

- 118 స్వస్థా నమః నమః నమః ప్రభావో
 స్థానానాం నమః నమః నమః
 ఆర్యసంఘాతానాం నమః
 మహారథానాం నమః

- 119 జ్వ. వి. వ. వేగం గానముః॥
విష్ణుకృపామయిన గానమువే.
సాయన్ద్రావహిరాశాన
తోధాత్వాపవచ్చునేనాజ ॥

౧. లానామవరోహతీఁశుఁ యితి రాదుఁ డ్రుఁతాంమేదిసిఁ
 ౨. కాభ్యంతరశీఁ తావిసహతిఁకంఠాద గూత్వాఁకిః
 ౩. సంతానైః సునుగాననస్థైః సలిలఁశ్చక్రిఁజంత్యాఁగః
 ౪. కేనాభ్యుత్పన్నతేవమభ్యధానం మత్పాశ్చక్వామూనియతే॥

- 121 ఉదేతిః పునః స్వయం కుసుమం సాఘం
 ఘోషయః నాగైః దళితానాం యః
 ముఖ్యం ముఖ్యం నాగైః కైమి
 పునః స్వయం కుసుమం సాఘం

.క లిమి కతమున మిగులను. శ్చి లినవారి।
.కిట్టమార్పులు శఱుచుగాఁ. ఁట్టుచుండు.

117 కం॥ నెలులకువప్పనినేరువు।

.మనగుమూచినులుకారి. వానిక - నెఱజా।
ణలఁదెప్పి నే. మపి।
.ల్లలఁగోయిలఁటాండుపిట్ట. లంబెంపించుక.

118 గీ॥ .కలయె-గాఠడియో-యట. గాక బవయె।

.పున్నెమా పే యిలోడనే. ముగిసిచదియె।
.మల్లవచ్చుకయ్యది. వెళ్లెగాదె।
.యెల్లలుండవు శీర్కె. వెల్లువలకు.

119 గీ॥ అగ్గిరగులునొనడుగట్టి. యలుకదల్ప।

.నొడుచునంతటవిసదారి. పడగ నెత్తు।
.మః సితనకుగల్గిన గొప్ప. దనముతఱుచు।
.కలఁక పెట్టఁబడియవు. కనఁబఱచెడు.

120 గీ॥ .తేలుకొండలతువనుండి. నేలదిగెడు।

.నాకునందురుతోచక. మార్గకులుండు।
.నీళ్లకల్మితలగునట్టు. లేళ్లగడడు।
.జగమునా వెంటనోరెడు. జాడఁజూడు.

121 గీ॥ .వరఁగెడ్డునొలిపువుతరు. వాతఁబండు।

.మొయిలిపుట్టుకతోల్తనా. వయినీసె।
.కతముక జ్ఞంబులకుచిట్లు. కలుగువరున।
.సీమనెనరునకుమునుముం. జేకలుములు.

మాలవికాగ్నిమిత్రే.

- 122 పాత్రవిశేషేష్యైః గుణాం శతవశజితశిల్పమాధాతుః ।
జలమివసముద్రశుక్త ముక్తాఫలతాంపతూచస్య ।
- 123 అచిరాన్తిస్థిత రాజ్యః శత్రుః ప్రకృతిష్వరూఢమూలత్వాత్ ।
సవసంహోపణశిథిల స్తరుణివసుకరస్సముద్ధతుః ॥
- 124 సప్రసాదంకాత్యం ప్రభురధిగతుంసహాయవానేవ ।
దృశ్యంతమసినపశ్యతి దీపేనవినానచక్షురపి ।
- 125 ప్రయోగప్రధానంహినాట్యశాస్త్రం కిమత్రీవాగ్వ్యవహారేణ ॥
- 126 మందోష్యమందతామేతి సంసగేణవిపశ్చితః ।
పంకచ్ఛిదఃఫలస్యేవ నికషేణావిలంబయః ॥
- 127 అవ్యాససుంహరీంతాం విజ్ఞానసలలితేనయోజయితా ।
ఉపకల్పితోపధాతా బాణః కామరూపవిషుద్ధిః ॥

122 గీ॥ .పాతరలఁబట్టిపనివాని.పనితనంబు।
 .సెనరుచుండెడు శౌకవింత.గొనమఁపొంది।
 .కడలిముత్యైఁపుఁజప్పలోఁ.బడిన ముప్పి।
 .నీరుసుపాశియకాచుఁదా.మామిడిచిన్ను.

123 గీ॥ .కొక్కిరియింపఁగారతనముచే.కొనినఁసూడు।
 .రాచటికమునసరిగవే ర్నాటకునికి।
 .నప్పుడేపాఁతుటగ్గద.లాడుచెట్టు।
 .తెఱఁగునంబెకలించుట.కొఱకుఁసుళవు.

124 గీ॥ .అడ్లుగలక జఁమాబు.వెనఁగాని।
 .సాయమున్నప్పుడేచక్కఁ.జేయఁగలఁడు।
 .కన్నులుండియుఁజేకటి.గలుగుదినుసు।
 .చూడ లేడెవ్వఁడువ్వె.తోడులేక.

126 గీ॥ చదువుకొన్న వాని.సావాసమువలన।
 .నెఱుకఁబొందుఁదెలిగి.దొఱఁగు వాఁడు।
 .కేజునూడ్చుచిల్ల.గింజరాపిడిచేత।
 .దేటమీఱునూబి.నీటిపలెను.

125 ప॥ అటపాటవాయదము లక్కట్టుబాటు- పనిచేయుట చేత నేబయ్య
 దుఁగాని-వాదాడుటవలనఁ దెలియఁబడదు.

127 గీ॥ .నెపములేనిపాగను.నెగడునాఱుంతరి।
 .హయ్యెనవిద్దె.నలరఁజేసి।

128 శశివర్ణానాం న్యకరణి కయితాలింగనసుఖే |
భవేత్సామ్రాజక్షోడిమపినసావ్యశ్యే ణ్మి
తమానాం శాస్త్ర్యోమపిరకదాచిద్విహిత |
ప్రసక్తివిగ్ధేహృదయపాతాపం వ్రజసికిన్ ||

129 అహోహుః క్షిప్తకాముకైః పరిహరణీయాచండికా ||

.నలునచే విసము. ౨౦ గాయణాడుగట్ట /
 .లః రువిలుతుమ లికి. నలుషణ్డియె.

128 గీ॥ .చెలయకొలిదొరక. క. చికు, మేను
 . నెతగాన కి కమ్మలు. నీరునిచు
 . గానిసుంతయు. బాయె. గదకలికిని
 . డెదమానీవు వలవంత. బొందనేల.

4 .

శ్లోరా 129 ప॥ దొంగలకొట్టాకా ద్రికుచ్చెన్నె లకిట్టదు.

షేకిస్పయరుని కవిత్వమందలి సాగముల వివరము.

వీరరసమున

- 1 1 నాటకములో మెనీనాడయానాకుపదేశించుట
- 2 బ్రటాముతననేరములకు శ్వాసపుడై తనుక్షమించుమన రాజునుట
- 3 2 నాటకములో ఈనోబబ్బస్సు ఆంటనీశౌర్యముందలంచుకొనియనుకొనుట
- 4 ఆంటనీమృతుడై నపిదపల్లెయో పేట్రాసీజారునకులోబడ నొల్లకనుకొంట
- 5 క్లియోపేట్రాహోలబెల్లాతో ఆంటనీవీరత్వముంబొగడిచెప్పుట
- 6 సీజారునకులోబడనొల్లక క్లియోపేట్రా ఈరాసుతోననుట
- 7 3 లో॥ ఆర్లెండుమల్లయుద్ధమునకుఁ బోదగదనురోజ్జెండుసిలియాలకునుట
- 8 5 లో॥ కొరియొలేనస్సు ఆఫీడియస్సుంగూచి ప్రిజాప్రితినిధులతోననుట
- 9 వలమ్మియావర్ణియూనోదాచుట
- 10 అగ్రిప్పాకొరియొలేనస్సుని స్వభావమొకనికెడెల్పుట
- 11 కలమ్మియాకొరియొలేనస్సుని బ్రజలతోక్షమాపణము చెప్పుకొమ్మనిబోధించుట
- 12 ఆఫీడియసునిసేవకుఁడింకొక సేవకునితోననుట
- 13 అగ్రిప్పాకమినియసుమొదలగు ప్రిజాప్రితినిధులతోకొరియొలేనస్సు భోజనముచేసినపిమ్మటఁ దానతనిగలిసికొందుననిచెప్పుట
- 14 అగ్రిప్పాఅఫీడియసునిలతో కొరియొలేనస్సుతనమాట వినకపోయినట్లుడనుట

- 15 6 లో॥ అ గూచిమోఽమోజేమతో నాపెభతకంగూచిఁ చెప్పట
- 16 7 లో॥ హే మ్లేష్టహేరిషియోతో దనశంక్రిస్వణిఁంచుట
- 17 తనశంక్రిశూపమునఁ దనకగఁడినదయ్యముతన్ను రమ్మని చేసన్న
జేసింపుడు తన్ను వారిచెడు హేరిషియోకు హే మ్లేష్టములుకుట
- 18 సోలోనియస్సురాణియొద్ద బిఘీలి నూకు హే మ్లేష్ట వ్రాసిరవలపు
జాబునందుఁ జదివిఁ నన్యము
- 19 వెట్టవానిప లేదనతో మాట్లాడిన హే మ్లేష్టగూచిక బిఘీలాతలం
చుట
- 20 నాటకమందలి రాణితనభతకతోఁ దామార్త్రనువాడఁని యొట్టు
పెట్టుకొనుట
- 21 8 లో॥ నీజారునిగొప్ప శివ్యకతినిపై వైరముభోధంపనొచిన కేషి
యసునితో బ్రకాటస్సునుట
- 22 కాలిగూచిఁ యూశకుఁ ములు బాగులేవ్విల్లుబయలు దేలువర్దన నీజా
రనుట
- 23 నీజారునిదంపిఁపిమ్ముట బూటస్సుపురజనులతోఁ దాఁజేసింపని నా
యవఁలిపల్కుట
- 24 యుద్ధరంగమున బూటస్సునిన్నుఁ గాఁబొదుచుకొనిచచ్చి పడియుం
డగా పతనిఁగూచిక యాంటునీఁ బుట్ట
- 25 11 లో॥ అయిదన హానీమహారాజు రణరంగమున వెట్ట మోర్లేం
డుప్రభునితోఁ బల్కుట
- 26 12 లో॥ రణరంగముచటాల్చుట్టునకు మఱియతనికొడుకునకయిన
సంవాదము
- 27 13 లో॥ హానీమహారాజు సఫల్కువాక్విక్కు ప్రభులవైరముఁ
తలపోయుట
- 28 సఫల్కుప్రభువుమాట్టైరాణితోఁ దావిదేశగమనశిక్ష విధింపఁబ
డినపుడనుట
- 29 హానీమహారాజొట్టై తప్పకొమ్మన్నప్పుడు సేలిస్వకీప్రభుఁడనుట
- 30 రణరంగమునఁ జిన్నకీర్ణుడఁ నుకొంట

- 31 14లో మా గౌరవ్వు రాశియుద్ధమంగోడిన తనజోదులతో బల్కుట
 32 16 లో ఆతరు చేరిసాలగోడ్పై కెక్కి యుటుకఁగోవుచనుకొంటు
 33 18 లో రెండవరిచాడు మహారాజశత్రువులకుఁ జిక్కిదుఃఖించున
 పుడు గురువోదాచుట
 34 ఒకతోటమా లెతన సేవకులతో బల్కుట
 35 20 లో రాజవిద్యాప్రశంసచేయుచుఁ దనచెలికాండ్రకనుట
 36 21 లో రాజనుజంపిరాజ్యము వేగమాక్రమించుకొమ్మని తన
 భార్యతన్నుఁదొందరపెట్టునపుడు మేక్బస్తుపలుకుట
 37 22 లో ఇస్మిల్లాతనసోదరుని రక్షించుమనుచు ఆంజీలోనునికనుట
 38 ఆంజీలోఁబుస్మిల్లాతోననుట
 39 ఇస్మిల్లాయాంఁబతోతోఁ దగనిపొందునకొప్పక పల్కుట
 40 ఇస్మిల్లాయాంఁబతోతోననుట
 41 25లో నాటకముఁచూడగోరిన ధీరస్సతనయువ్యోగికనుట
 42 26లో క్లాడియోయనుకనుట
 43 పానిడిక్కనుకొంటు
 44 పెడో) పెనిడిక్కుంఁగూచి క్లాడియోతోననుట
 45 27లో డిస్ట్రెమోసూ తనభతఁదన్నఁగలుపుమని యయావోత్ర
 నుఁబ్రాసెంచుచనుట
 46 28లో సై మనిషిసూరాజుచెంగట నొక శూరుఁడు పెరిక్లిసుతోననుట
 47 29లో జూలియట్టుమృతుఁడైన రోమియోయొద్దఁబొడుచుకొని మృ
 తిచెందుచుంబల్కుట
 48 31లో పక్షి నందుపోస్పిరోతో నతనికూతున్నియమిత దినంబు
 సందప్పఁగినఁగూడఁని ప్రమాణమొనరుట
 49 32లో కవియనుకొంటు
 50 ఫ్లేవియస్సు తనయజమానుని యమితదాతృత్వముంగలఁచియను
 కొంటు
 51 ఆల్ఫిబయూడీసుతోఁదొలిసభ్యుడనుట
 52 33లో తామోరాటిట సాండ్సోనికస్సుతోఁదన పుత్రునిరక్షించు

మనిపల్కుట

53 బెస్సి చూనస్సుటీటస్సాండోవికస్సుతో నతఁడుతనకు లెవీనాను

బెడ్డిచేసెదననియన్న ప్పడనుట

54 లూసియున్న మొండిచేయఁబడిన లెవీనానుజూచియనుకొంట

55 లూపియస్సుమాట

56 34లో పండాతస్సుకక్రిస్సిడాతోననుట

57 హెక్టరు ప్రిమాముతోననుట

58 హెక్టరు కస్సాత్రొకనుట

59 టోయిలస్సు హెక్టరుతోననుట

60 36లో లూసెట్టాతోజూలియా పోటియస్సుంగూచియనుట

61 37లో పోలిక్సిసీనుతో కేమిల్లాయనుట

62 గొల్లఁడు పెరిడిట్టానుఁజూచి యాపెరాచకొడుకుగ్గలసిసందుకుఁ ది

ట్టుచుఁబల్కుట

వీనస్సుమఱియెడోనిస్సను కావ్యములో

63 వీనస్సెడోనిస్సుతోఁదగ్గవఁ గూడుటధవఁమనిబోధించుట

64 ఆపెవానితోఁబందివేటకుఁ బోవద్దనిచెప్పట

65 ఆపెవానిశౌర్యము మొదలగుగుణములవణింపుట

ల్యూకక్రిస్సీ చెఱయనుకావ్యములో

66 ల్యూకక్రిస్సీరాజుందనుఁ జెఱపట్టరాదనిబోధించుట

67 రాజుచేఁజెఱపట్టఁబడిన పిమ్మటల్యూకక్రిస్సీ తనభతఁదలంచుకొ

ని తలపోయుట

68 ఆపెచింతించుట

69 ఆపెతనభతఁతోఁదనభంగపాటు చెప్పట

శాంతరసమందు

1 2లోక్రియోపెట్రాను సీజారులోఁబఱచుకొనుటకు రాయబారమం
పినపుడాపెయందు నకులొంగునట్లగపడఁగా నీనోబబఁసనుకొంట.

- 2 పిలో రాజ్యభ్రష్టరాజు తనతోడివారితో బల్యుట.
- 3 ఆడముఱి రెండుతో సడవికిఁ జనుచనుట
- 4 ఆమియన్ను జాక్షిస్సులపాట
- 5 కారినుటచ్ స్టోనుతో బల్యుట
- 6 4లో పురుషులకు స్త్రీలకన్న స్వాతంత్ర్యమేల యశికముగానుండవ
లయునను నడిగి మానాతో లూసి మానా పలుకుట
- 7 6లో బెలారియస్సు గిడోయస్సాగ్విలియస్సుతో బల్యుట
- 8 ఇమోఁను లూసియస్సునొద్దఁదన పేరుమాచుకొన నెంచియును
కొంట
- 9 రణరంగమున నిమోఁనుదోనమెఱుఁగదని రాజుతోనయాచోత్రచె
ప్పచుండఁగా పోస్తమనస్సుబయల్పడి తానిమోఁనుజంపించినట్లు
బాహుటముగా నొప్పుకొనిచనుట
- 10 7లో హేమెట్టుతననితల్లి యతనితండ్రిచావునకుదుఃఖంపనతనినో
దాచుకొనుట
- 11 హేమెట్టురోజుకాంత్యంతో నీలోకమంతయుజెఱసాలయే యని
చెప్పుచుంబల్యుట
- 12 గిలెన్ ట్రెర్నతో హేమెట్టుతనకు లోకమందభిరుచిపోయెనని వ
ల్యుట
- 13 హేమెట్టుపిలువబడి తనపినతండ్రియొద్ద కేగుచనుకొంట
- 14 హేమెట్టుపినతండ్రిపశ్చాత్తపుడగుట
- 15 8లో కేషియస్సు సీజారుంబొడువనిశ్చయించుకొని తలపోయుట
- 16 9లో హుస్సురురణమున దెబ్బతినియొరగుచనుకొంట
- 17 10లో ముఖ్యగురువు హేస్టింగ్సుమొదలగు ప్రభువులతో ననుట
- 18 నాల్గవ హేనీమహారాజు తనవ్యాధితోఁదామూఁచిలినపుడు తన
పెద్దకొడుకు తొందరపడి తనకిరీటముంకీసికొనఁగాఁ దనకొడుకుల
తోననుట
- 19 11లో రణరంగమున శత్రులచేతిలోమనమున్నామను గ్లోస్టరు
తో నైదవ హేనీమహారాజునుట

- 20 అనుదవహేన్ద్రిమహా గాజు రణరంగమున కేధవీనుతో సంభాషించుట
- 21 12లో హేన్ద్రిమహాశక్తై నా వైవభక్తివలన దృష్టిసంపాదించితిని కల్లాడువారినిమ్మి వానితో నాటవ సన్ద్రిమహారాజనుట
- 22 చంపబడుటకు గొంపోవబడుచున్న సేప్రభువు కేడుతోననుట
- 23 13లో మా గేర్జు రాణిచే రణరంగమున బాడువబడియీల్లుచు మూర్కుప్రభుననుట
- 24 యామృచాపు కుంతించుచునా అవహేన్ద్రిమహారాజు తన రాణి మొనగువానితోననుట
- 25 14లో ఆటవహేన్ద్రిమహారాజొక గుట్టపై గూచుకొండి యుద్ధముంబరికించుచుదలపోయుట
- 26 ఆటవహేన్ద్రిమహారాజు చెఱసాలలోనుండి యచటకావలివాడునీ కిగిట మేదనియడుగఁగాఁబల్కుట
- 27 వాన్మృపభువు యుద్ధరంగమున ఎడ్వడురాజుచే బాడువబడి మడియుచుట
- 28 15లో ఏనీ మెన్ద్రిననహేన్ద్రిమహారాజు చేవిడనాడఁబడిన కేతరై సక్రహారాశిందలచి యొకముదుసలిదానితోఁబల్కుట
- 29 పుల్సీగురువు చెఱసాలకుఁబోవు చనుకొంట
- 30 గాడిసరుత్తెన్ద్రిమహారాజు కాన్మరనుట
- 31 16లో ఆకరురణరంగమున జాన్ మహారాజుచే జిక్కుట కేడ్చుకా వైస్సుహోదానఁ జాలక రణమందోడినలూయూ పరితపించుట
- 32 17లో శనకరాజునైనగన్దీగిల్లు తనకుభృత్యులుజరుగురులేదన్న వ్పడు నియక్రహారాజపల్కుట
- 33 నియక్రహారా గాలివానదెబ్బతిని కెంటుగృహముఁజేలుచు దల పోయుట
- 34 గోస్థరుప్రభువు వెడ్డరునకుఁబల్కుట
- 35 లియక్రహారాజువెడ్డె గోస్థకెడ్డార చెంతవాపోవుట
- 36 18లో రాజుయుద్ధమునకై ఫ్రాన్సు కేగఁగా నంతఃకలహములురేఁ

గంగారాశి త్రేమవారకలనుడుపుమాయన్న పుడు యారుప్రభువ
నుట

37 నీయాజ్ఞానుసారముబోడోరి చాడుకంజంపినానని యెక్స్మరనఁ
గా బాలింగ్రూకుపల్కుట

38 19లో గొప్పరుని యాజ్ఞానుసారముతన్ను జంపుటకుఁ గొంపోవురే
ట్లొప్పుతోహేస్టింగ్సునుట

39 రిచక్రండుదిగ్వింశబోవుచు శివరమునదై వప్రాధానముచేయుట

40 22లో ఆంజీలోత్సవకూడు మనునధామిచ్చునట్లు పల్కుచున్న
పుడు ఇస్పెల్లియనుట

41 ప్రచ్ఛన్నవేషముననున్న రాజు క్లాడియోకుపదేశించుట

42 23లో నొన్నాపోపికయాతోఁబల్కుట

43 ఎద్దియుంజేయలేక తచ్చైవచ్చు జెస్సానియోతో ఆంటోనియో
న్యాయస్థానమునఁబల్కుట

44 25లో హెర్మిమోతసమీటవినక లె జాండరుసిగలుచుట కొప్పక
ధీసన్నుతో ఈజుచ్చుచెప్పకొనఁగా ధీసన్నుహెర్మిమోతగూతోఁబల్కుట

45 27లో రాజుతో బ్రాబ్స్ మోతన కూతురొద్దెల్లా కిచ్చినానని
యంగీకరించి నపుడురాజునుట

46 పై ప్రసుద్దీపమునకుఁవనకంటె ముందుగావచ్చియున్న డిప్టేమో
నానుజూచిన సంతోషముచే ఓధేల్లోగూపెతోఁబల్కుట

47 డిప్టేమోనానువలచి గూపెకడకేగుచు నిగూచోక్తులవలన కే
షియోచేలాఁడాపలుతిని వగచురెడిగోతోనిగూచోక్తయనుట

48 ఎమిలీ మోతనకు వ్యభిచారముతప్పుకావని మనోధానేయఁగా డి
ప్టేమోనాయనుట

49 28లో పెరిక్లిసు ఆంటియోక సిచ్చిన ప్రశ్నమునకథాము చె
ప్పుటకు సిద్ధపడియనుకొంటు

50 పెరిక్లిసు క్లయోమనితో ననుట

51 (1) 30లో పెట్రోషియో కేధనీనాతోఁ బల్కుట] చుట

(2) కేధనీ నా పాతివ్రత్యముంగూర్చి తనసోదరిలతో నుపన్యసిం

- 52 31లో భూమిముచే దళుకుబడు స్త్రీపేరొయనుకొంట
 53 32లో స్త్రీవియస్సు తన యజమానాడడవికేగగా సేవకులకు
 దన ధనము కొంత పంచియిచ్చియనుట
 54 ఆతెన్నైమను గడవిలో దనగుహచెంతనుండి యనుకొనుట
 55 తైమను దొంగిలకనుట
 56 36లో మగవేసమున రాజంపినరాయ భారముందనకు దెప్పినవ
 యోబాను పలివిరూపని యనుకొంట
 47 37 స్తోత్రము తనభార్యతో దన్ను తనతండ్రికందక దూర గేశ
 మునకు నొమ్మలి యుపదేశించు కేమిల్లోకనుట
 ల్యూక్రెసి చెరలో.
 58 టాకిన్సు ల్యూక్రెసిని జెఱపట్టుటకు స్తేషించి తనలోననుకొంట
 59 చాటుపద్యములు

కరుణారసము.

—:(0):—

- 1 1లో తొడిమృశికొల్లకువగి మరట్లకపడు హలీనాతోల్లాపివల్లుట
- 2 2లో ఈరొబబకస్సు అంటనీపక్షిముమాని శత్రునై ప్యములలోజే
 రినందుకై పశ్చాత్తప్తుడై పొడుచుకొనిమడియుచుబల్కుట
- 3 చచ్చిపోవుమన్న అంటనీజూచిన్ల యోపేట్రామేడ్చుట
- 4 3లో తనతండ్రిరాజ్యపదవినుండి బొలగింపబడిదేశమునుండి వె
 డల గొట్టబడినందుకై దుఃఖించురోడ్లందుకై సిలియాయోదా
 చుట
- 5 ఆల్లెండోమల్లయుద్ధమున కరుగుచున్న పుడతనితో రోడ్లొండనుట్టు
- 6 ఆల్లెండోమలెదుకొనుకని తెలిసిపదప రోడ్లొండుసిలియాతోబ
 ల్కుట
- 7 ఆల్లెండోమల్లయుద్ధమున జయమందినతరువాత సతనితోరోడ్లొండు
 తనమెడలోని బంగరుగొలుసిచ్చుచుబల్కుట

- 8 రాజ్యభక్తిఁజూరరాజువిల్ ఆల్లెండోనుఁగలిసికొన్న పిమ్మట జాన్వీసుతోఁబట్టుట
- 9 ఆలివరుసిలియూపెట్ల రేపగుచనిచెప్పిన రోల్లండుతో ఆల్లెండోయనుట
- 10 6లో ఇమోజనులీయానాటస్సు దేశమునుండి వెటలిపవచ్చుచింకేమిచే సనన్దిపె సానియోచడుగుటయు సతడు చెప్పుటయును
- 11 ఇమోన్సుపె సానియోతోఁ గ నాధునిపోక తా నెల్లొచూచునో సూచంగతి చెప్పుట
- 12 ఇమోన్సుసభలో దేశమునుండి వడిలఁగొట్టబడినపుడు చింతించుట
- 13 తాజాయనియుఁ దన్నుఁజరిపమనియు దనభక్తిఁజూప సానియోకు నొక్కి యుక్తియు ఇమోన్సు చదువుకొని పెగలుట
- 14 ఇమోన్సు తనభక్తివాగ్రసిన యుక్తియు చదివికొని పరితపించుట
- 15 పైసాలియో తనకిచ్చినవిసము గొల్లిమీఁబిల్లి మగ వేసమున నున్న ఇమోజనునియూలసమాధినుంచి గైకొనియన్సావ్వరాగి స్సులునాడుట
- 16 పేన్లొట్టు తనకొండి వ్రాసిన పత్రము వ్రాసి నియం దంత దుఃఖము కన్నట్టచేసి యడిగిపెద్దు యుక్తియుచుట
- 17 ల్యాసు పిసీలాకొన ను నుపశేషము
- 18 విదేశ మేగెడు లావీనుతో పొలోనియస్సుపశేషించుట
- 19 తన పనదొడ్డి పగిదిమి కొరిక తావ్యభక్తి కావ్యపము నేయుచుట పేన్లొట్టు తుపోయుట
- 20 8లో నీజారుని గొప్ప స్వక కేసియెన్న కాన్కాతోననుట
- 21 కాల్పానోచూచుశ్శునమును జదియుచున్న పన్నెండు నీజారగుట
- 22 ఆకామి పొన్నకి నారులతో గురిసగితి చెప్పుటై యతడు పిచ్చిదాలో నిలుసఁబడియనుకొనుట

- 23 అంటనీ నీలారుడు చంపబడిన సెమ్మతూ బ్రజలనుసేహుని శత్రు
లైన బుర్రకొల్పుట కిచ్చిన యుసన్యాసము
- 24 10లో న్నావ పోనీమహారాజు పడిరే బులేచి యునుకొనుట
- 25 11లో పోనీమహారాజు మాటువేసముతో బేల్సు-కోటా-విలి
ములను తిన్న నీకులతో వారలు రాజ్యేన్నాడన బల్కుట
- 26 13లో న్నోరు ప్రభువు చెటసాల కంపబడిన పుడాలవ పోనీ
మహారాజు పడిచుట
- 27 14లో న్నావ యెవ్వడు రాజుకానోవు ఎవ్వడు యాకుకారణ
మున గూలి పడ చుట్టించుట
- 28 16లో న్నూలుల తలకు జెటసాల లోంజంపి సిద్ధపడిన పుడు
వారిలకు ధయు కయి నీసాసము
- 29 17లో న్నోరు పోయి మూకాడీలెగూ చదువుకొన్న ముట్టనె
ట్లన్న పరియడుగగా నోకి గుమనమ్యుడెనుట
- 30 18లో రెండవరిచాడు మహారాండ్లండునకు పిచ్చియనుట
- 31 బొలింగులూరికు కిరీటుమందరికి మత్తన్న పుడు రెండవరిచాడు మ
హారాజునుట
- 32 రెండవరిచాడు మహారాజు బొలింగులూరికుతోననుట
- 33 రాజపదవినుండి తొలగి పడె రెండవరిచాడు మహారాజు ము
నగానుకొనుచునుకొంటు
- 34 చెట్లలోనున్న రెండవరిచాడు మహారాజు కల్పపోయెట
- 35 19లో పిల్లి బెట్టరాశి తనకొడుకులు మూడవరిచాడు మహారా
జుచే జంపబడగా దుఱియెట
- 36 20లో గంధర్వచూచుచే దన్నె కరిసలె సాండుకుసకు పోత్తి మా
ప్రతాపపావచే ననుకొని యూపెతోనా పెహి రాలగు పోలినా
పల్కుట
- 37 21లో సన్యాసి తనపన్నిక కంగీకరించు మన్న పుడలి యోనాంటో
పల్కుట
- 38 27లో అయ్యారో కనమూతో డిట్టమానాకు పగులాటనున్నదని

- 39 శిరపచి నభుంక శ్చక్రం చాదిగనుట
అనుశ్చరించి శసభతక కోపించుటకు శక్తిగమచునయగోళోడి
మోనానాపల్కుట
- 40 29లో కెమ్మాలెస్సిననకూతుగగు జూలియట్టంబుంచి పీరిసు
అరేపెప్పట
- 41 మాగిలోపమచూద్రావి మూర్ఖులైయుంచబడిన జూలియట్టా
మృతిచెందినదాని గానలించిపోయిమాయనుకొంటు
- 42 జూలియట్టమూర్ఖులై పిదపపిమ్ముగోలి మృతిచెందినవో
మియంగుంజూచియనుట
- 43 31లో ఆదియలుపోర్చు కేతోనాతని మర్రామహిమచే గోంజలో
నుండితినినె - గనుట
- 44 37లో పోలీనానభతక మృతిచెందినవగు గోనిమట
పీసన్మమతో పోలిస్సును కాన్యములో
- 45 అకవిపందిచేజంపబడిన పోలిస్సునివెదకుచు నడవిలోవీగస్సు
మృత్యు శ్రేవనింపిందిగనుట
- 46 ఆ పపందిచేజంపబడిన పోలిస్సుంజూదియనుకొంటు
- 47 ఆ పపందిగస్సు గలమర్రాని కుంజుండుట
అయ్యకొని నెఱులో
- 48 అయ్యకొనినకిగలదానిదా దశంకల వికలియనుట
- 49 అయ్యకొనిననుబిల్వబట్టిన అకన్యమతోననుట
- 50 అయ్యకొనిరాజుచే జెఱుపబడిన పిదపబలవించుట
- 51 అయ్యకొని గాఢ భంగినుట
- 52 అయ్యకొని గుంజుండుట
- 53 అయ్యకొని పోడునుకొనుటకు కైజరుపట్టుకొని తనచేతితోబ
ల్కుట
- 54 అయ్యకొనిభతక యూ పెవతెమాగ మ్మాపైవచ్చి యూపతోబ
ల్కుట
[స్వతీరు
- 55 అయ్యకొని రాజుచేదా జెఱుపట్టబడితినిచెప్పి పవుడా పెభతకయ

చాటుపద్యము లో

56 విహితన ఫ్రియుగాపంగుచేకలకుట

శ్రీంగార ససము

—(6)—

- 1 నిలో సిల్వీయస్సు కాగితతోబల్కుట.
- 2 ఆల్లెండువాసిక కాగితమునందు నీలిమాచదివికవాక్యము.
- 3 ఆల్లెండు నడవిలో జూచితినని సిలి కూచెప్పినపు రోల్లెండునుట
- 4 ఆల్లెండు రోల్లెండువలచియున్నాచని చెప్పినపుడుమగవేసమున నున్న రోల్లెండునుట.
- 5 ఫీభీతారోల్లెండు న్వలవలేకని సిల్వీయస్సులో జెప్పట
- 6 ఆల్లెండులో రోల్లెండుతాళయల్పడి చెప్పట
- 7 14లో రోల్లెండు ముచ రిచాక్షన్ ఎడ్వైజుతోననుట
- 8 20లో రాజు పెంచినరాజు కూతునకు వాసిక వలపుపద్యము
- 9 25లో తీసనునాటకమాడించి తెసాండరు జెవిట్రియసు హెరిత్రి యా సెలీనామొదలగువారిని నిదురించుమనిచెప్పట
- 10 23లో బెన్నామో వోవికమాను రెండ్లడగలిగిన నీసపుపెట్టె నెంచుకొని యందులోనిజయవత్రికం జదివికొని యావెనుముద్దిడి యాపెతోననుట
- 11 24లో లిసిమెకస్సుతో మరీనానుజూపి యొకకుంటినకాదు తా పాగుల్లయనుట
- 12 29లో రోమియోని వోల్లెతోననుట
- 13 రోమియో తోలుతోడాగి కిటికీలోనున్న జూలియట్టుంజూచియ నుకొంటు
- 14 30లో ట్రానియో తోలుసెంటియో తనఫ్రియురాలిం గూచిక యునుట
- 15 31లో పసికనందు మిరేడాను వదిలించుట

- 16 34తా ట్లోయ్యును క్రీస్తును ఏ కేగిదుట
 17 35లో రాజుపలివి నానుచు గచి వలెంక నుతోనుట [డుకొనుట
 18 36లో జూలి పూలూ సెట్టులు పోకియనుంగిగాచి మాటలా
 19 జూలి పూపోయను వ్రాసియు కముగ గాంయెనుట జింటి
 నె చినందుకువగచుట [జేళిండుట
 20 రాజుతో వలెంకను స్త్రీనిస్వాధీనము చేసికొనుమాగ్గ ముప
 వీనసుహతి ఏహోనిస్సను కాప్యములో.
 21 వీనసు ఏహోనిస్సనుగొనుట
 22 ఆపెవానితో బలుకుట
 23 ఆపెవానితో బలుకుట
 24 ఆపెగొలియుటను వాడొప్పవప్పడనుట
 25 ఆపెవానింబిమాలుట
 26 పెంట్టిపయగోపు గుల్లమువ్వణింనుట
 27 వాడొపెకు కొంగుట
 28 ఆపెవానిన్యధేచ్చ సనుభవించుట
 29 వానిసొగసు నా పవణింనుట
 లూకాక్రీస్టెజెటలో
 30 టాక్కిను లూకాక్రీస్టెజెటపట్ట నెంచియనుకొనుట
 31 32 లూకాక్రీస్టె నినుంచువిధము
 33 లూకాక్రీస్టె టాక్కినుచెటపట్టుట [ననుట
 34 ఏమీత పెండు కొనచెడవని లూకాక్రీస్టెయడిగినప్పుడు టాక్కి

హాస్యరసమునందు.

—:(0):—

- 1 1లో బటక్రము ఫోక్సున కేగినపిదప హాలీనా చింతించుచు పె
 రోలిసుగజూచి యనుకొంటు
- 2 బటక్రముని తల్లితో విదూషకుండనుట

- 3 విశ్వానాథుని పాదముల కిచ్చుచున్నానని నాకుట
- 4 పాదముల కిచ్చుచున్నానని నాకుట
- 5 పాదముల కిచ్చుచున్నానని నాకుట పుడకగిచ్చినది
- 6 పాదముల కిచ్చుచున్నానని నాకుట
- 7 పాదముల కిచ్చుచున్నానని నాకుట
- 8 పాదముల కిచ్చుచున్నానని నాకుట
- 9 పాదముల కిచ్చుచున్నానని నాకుట
- 10 పాదముల కిచ్చుచున్నానని నాకుట
- 11 పాదముల కిచ్చుచున్నానని నాకుట
- 12 పాదముల కిచ్చుచున్నానని నాకుట
- 13 పాదముల కిచ్చుచున్నానని నాకుట
- 14 పాదముల కిచ్చుచున్నానని నాకుట
- 15 పాదముల కిచ్చుచున్నానని నాకుట
- 16 17 పాదముల కిచ్చుచున్నానని నాకుట
- 18 పాదముల కిచ్చుచున్నానని నాకుట
- 19 పాదముల కిచ్చుచున్నానని నాకుట
- 20 పాదముల కిచ్చుచున్నానని నాకుట
- 21 పాదముల కిచ్చుచున్నానని నాకుట
- 22 పాదముల కిచ్చుచున్నానని నాకుట
- 23 పాదముల కిచ్చుచున్నానని నాకుట
- 24 పాదముల కిచ్చుచున్నానని నాకుట
- 25 పాదముల కిచ్చుచున్నానని నాకుట
- 26 పాదముల కిచ్చుచున్నానని నాకుట

- 27 14లో ఆజ్ఞాన కేంద్రీయహారాః శోకుల యభిప్రాయముః గూ
నిక యనుట
- 28 స్తోత్ర గురూ , క్షాంతియనకొనుట
- 29 స్తోత్రపుష్పాద్విడుక మహారాజుచేసికొన్న పండ్లీవలన ప్రేమించిరాజత
న్తిపై దండెత్తమన్నాడను సంభాషణమున తలదాచుకొనుట
- 30 పద్మవిడుక మహారాజు సేనకులరాజు కాకున్నపుడు న్నయధికారము
చాలునన్నప్పుడు స్తోత్రనట
- 31 ఆజ్ఞాన కేంద్రీయహారాః సకౌడుకుగజగమన స్తోత్రమున ననుట
- 32 1 లో పాశ్చాత్యహారా వాస్తులొయుద్ధమున జయముందియిండ్ల
విడుకకు పుష్పాద్విడుక మహారాజు పుష్పాద్విడుక మహారాజు గూ
చున్నాడను - దీనిని గూడ విమర్శించి నాడెనగా నేలిస్వరీయనుట
- 33 17లో మహాసేనమున కున్న కెంటులినయతలనుట
- 34 19లో స్తోత్రముననుట
- 35 ముఖ్యమంత్రి కులము గాడెనహరికకుండు ముఖ్యమంత్రి గాటిరి
చెప్పట
- 36 22లో ఆంధ్రుల సేనయొక్క కులమున చెప్పించి నేదికూడు చెప్పి
న ననుకొనట
- 37 గాజులొందలీలన ననుట
- 38 రాజరాజు మోహనానను ఆంజీలోన గివగూడుట నింపించు
చుగననుకొనట
- 39 23లో పాశ్చాత్యమోహనానను ఆంజీలోననుట
- 40 కాస్పెర్ట్స్ పాస్పెర్ట్స్ ననుట
- 41 24లో కరుణకాలానను పాశ్చాత్యమనుట
- 42 43లో మహాసేన ఆంజీ విమోహన ననుట
- 44 27లో పాశ్చాత్యమోహన అమానయనట
- 45 46 కేంద్రీయతా ద్రాగిరిందుకుల దన్నునిందించుకొనుట
- 47 బగూంకొనుగూడెంచి కేంద్రీయవిమోహన మహాసంభాషణమున సిద్ధ
ల్లను మోసపుచ్చెనని అమానయనకొనుట

- అర్చనా నమః.

- [illegible]

- 12 కి యోశేట్రా శీజారువశమైనదని శంకించియాపెతో ఆంటనీ
యనుట
- 13 ఆంటనీయుద్ధసన్నద్ధుడై తన్నునికులతో ననుట
- 14 ఆంటనీశీజారునకు కి యోశేట్రాతో బదుట కా ప్తేగోసిందిపో
వగా నాపతో బాంధ్రయననుట
- 15 అంటనీ ఈరాగలతో ననుట
- 16 ఆంటనీమృతిచెందినపదప క్త యోశేట్రా పరిశసించుట
- 17 పలో గోండుతో సిలిమాయదృష్టనేవత్తగ్గాచి బల్కుట
- 18 గోండుతనకు గొలుపిచ్చినవిమృట ఆర్లెండ్తోయనుకొనుట
- 19 గోండ్తో ఆర్లెండ్తో ననుట [కొనుట
- 20 గోండు తనకు గొలుపిచ్చి వెళ్లి పోయిన తరువాత ఆర్లెండ్తోయ
- 21 రాజు చేయుకుట్రకు జడిసి యూరువిడిచి పోదలంచిన ఆర్లెండ్తో
తో ఆడమనుముసలి నీవకుడనుట
- 22 అడవిలోరాజ్యభ్రష్ట ప్రభువుతో జాక్విస్సనుట
- 23 రాజ్యభ్రష్ట రాజుతో ఆమియన్నురాడుట
- 24 మగ వేసమునకున్న గోండు ఆర్లెండ్తో జేప్పట
- 25 మగ వేసమునకున్న గోండుతో జాక్విస్సనుట
- 26 27 మగ వేసమునకున్న గోండు ఆర్లెండ్తో ననుట
- 28 టచిస్తాను విలియముతో ననుట
- 29 4వో ఎడ్రిగానా గాసి మానాసంభాషణము
- 30 ఎడ్రిగానానాలూసి గానాతో ననుట
- 31 ఎడ్రిగానానాలూసి మానాకనట
- 32 బంజరు ఆంటఫౌలస్ ఫెరస్సుతో ననుట
- 33 ఆడ్రిగానానానభత కు చ్చెల్లినయోనియనుట
- 34 పలో ధాన్యము చవకగానమ్మించువని యల్లచేయుతొలిపారుని
తోనియో లేనప్పనట
- 35 యుక్తముడ మించిపెచ్చిన కొరియో లేనస్సునకు రాదులు చేసినగొ
ప్పక మాటస్సుసియస్సుతో బల్కుట

- 36 కొరియో లేనప్పుడెన్న గేవరిగుప్తజాప్తాతిఁ ఘటతో ననుట
- 37 వి న్నిగమమువిసౌపలబడిన కొరియో లేనప్పు డన్నిడనాడ లేక నే
ద్దు నొకతల్లి ననుట
- 38 ఆఫ్డియస్సుతో న్నెత్తిచేయుట కెగు మకొరియో లేనప్పుడుకొంట
- 39 గో న్నిగమము ఇమోనున్నయింటికిగోవుచు నాపెదాసీస్వాధీన
మొచ్చేకొనెననియనుకొంట
- 40 ఇమోను నపదోచోయినపుడునట
- 41 శో నును ఇమోనుందాఁగూడితిని యాపెదోచోచూపె అచూ
వోత్రవెన్నగాననుట
- 42 పైసానియోయిమోనుండంపుచుని తనకుపొస మసుప్రవాసినయు
స్త్రీకము నాపెకుఁజూపయనకొంట
- 43-44-45 ప్లివాసివేసముతో మిల్కమకనకుఁగోవుచునని ఇమోనునట
పోయట
- 46 అర్విరాగసుతనకు మగ వేసముననున్న ఇమోనుపైమిక్కిలి ప్రేమ
ఘట్టటఁగూడెయనుకొంట
- 47 ఇమోను అర్విరాగస్సుతో న్నయస్సులు తనకుఁజేసినయాదరణ
ముండలచియనుకొంట
- 48 అర్విరాగసుతో న్నెలీరియన్న వేట కేగిరాకాలస్యముచేయుటకుఁజిం
దిచియనుట
- 49 ప్రియమనొకఁడొకఁడొచ్చున గె న్నియనునమఱియునందుకు సంతసిం
చు అర్విరాగస్సునొదలించి నెలీరియచ్చనుకొంట
- 50 విషమూఢకనందిచు న్నెలీవృత్తిచెందెననుకొనివానిబూచ్చునమ
యమున అర్విరాగస్సుతో న్నెలీరియస్సనుట
- 51 ఇమోనుమూఢకదేఱియనుకొంట
- 52 ప్లివావోవేసమననున్న ఇమోనుందచ నేవకునిఁగాదీసికొనని లూ
సిచుస్సు తనయజమానునికై పొగలునతనినోదాచుట
- 53 పైసానియో నయజమానునినుండియు ఇమోనునుండియు నత
మామొచ్చుయు లేకుండుటకు గ్లోటమగతి మేమయ్యెనో తెలియకుం

టకు శంకరుడు మదనలోననుకొంటు

54 పోస్త మస్సు చెటసాలలో నిద్దుర మేల్కొనియనుకొంట

55 కారాగృహానికికారి పోస్త మసుతోననుట

56 తనభార్యవిచమిడి ఇమోనిమంజంపించి నల్ల పుకొనెననికాశీలియ
స్సు చెప్పగా సింబల్లెననుకొంట [నుట

57-58 హారేషియోదయ్యమంజూచిన వేకువనుబనాఁడోతోన

59 హారేషియోబనాఁడో మోల్లెస్సులు తనతండ్రినయ్యము త
మకగడడెననినమ్మించి చెప్పినపుడు హేమెట్టు అనుకొంట

60 హారిషియోమోస్సుస్సుతోదనతండ్రినయ్యమునకై రాత్రినికీ
క్షించుచున్న హేమెట్టుతనపినతండ్రిబయలుదేతేడు చప్పడువిని
యతనిదుమాఁగఁ ముంగూచియనుట

61 తనతండ్రినయ్యముకాన్పించి తనలోమాట్లాడుచున్న పుడు హారే
షియోతోబల్కుట

62 పోలోనియస్సుఒఫీలాతో హేమెట్టుంగూచిఁ వెలుపుచుంబల్కుట

63 రాజుహేమెట్టువెట్టింగూచిఁ పోలోనియస్సుతోననుట

64 నాటకములోనిరాణి తనభతతోననుట

65 రాజుడవపాధఁ నముచేసి లేచిపోవుచనుకొంట

66 పోలోనియస్సు హేమెట్టుచేఁజంపఁబడగా ఒఫీలాకు వెట్టియెత్తుటఁ
గనిపెట్టి రాజుజట్రాఁడుతోననుట

67 హేమెట్టుఒఫీలానమానిచెంత లాటీసుతోబోరాడినపిదప హారే
షియోరాజు తనపైఁజేసినకుట్రఁ జెప్పబోవుచనుట

68 గిల్డెస్సర్ను రోసెన్బ్రాట్సులనుఁ జంపించుటకుఁదావన్నినకుట్రహే
రేషియోతో హేమెట్టుతెల్పుచువారిన్గూచియనుట

69 లాటీస్ట్వాడోసీకుబాగుగఁ దెలిసినట్టుకాన్పించుదనుఁ ఆసిక్కు
తో హేమెట్టునుట

70 గిలో కేషియస్సుగూచిఁ నీజారుఅంటనీతోననుట

71 నీజారుమకుటముధరించినయెడల నెల్లుండవచ్చునోయని బూట్లు
సుతిలపోయుట

- 108 8-వ స్త్రీమహారాజుని పుట్టిమఁగూచినా గాల్గు-చెప్పట
- 109 పుట్టిమ్మనినందుటవిని యతనిచౌజు-న్యమునెంచు కేత్తిన్నతో
గిల్గిన్ననుట
- 110 రాజశక్తితుల్యమైకామ్యెల్ల సఫల్కుప్రభువుతోననుట
- 111 గాడె-నరుతోకామ్యెల్లనుట
- 112 16లో ఒకజారపుత్రిఁడు జానుమహారాజుచేరిచాడు అనుపేరున
ప్రభువుగావింపఁబడి తనలోననుకొనుట
- 114 పాండల్పుల్లాయితో జానుమహారాజుతనచేరిక్కిన ఆతఁడునిని
శ్వేయముగాఁ బొలుచునుననిచెప్పట
- 113 పాండల్పులరాతితుల్య లూయితోననుట
- 115 సేలిస్సరిఆతఁడుత్తేమముగానున్నాఁడు నేనుపాపమెఱుగననిహూయ
బట్టువగువఁగాననుట
- 116 17లో కాశీలియూపెంచి రాజునకుభార్యయై పోన్సకుబోవు
చుగ్రనీగనులను తనసోదరిలతో లియకునీసంరక్షణము బాగుగఁ
జేయుడనవారలు నీదారినిపుపొమ్మమేమెఱుగమాయని ప్రత్యు
త్తరమిఁగావారితోననుట
- 117 నన్నుదిరక్కరించిన గ్రనీలుచేయిపట్టుకొని నీవునెమ్మినగపచరా
దను లియకుతోకిగననుట
- 118 దన్నుదిరక్కరించికూతులపై మండిపడివెఱ్ఱెని గాలివానలో బో
వులియకునిదిరిగి పిలువమనిగోస్తరనఁగాకిగననుట
- 119 తనయంటఁజొచ్చిగాలివాన తాకుదప్పించుకొమ్మను కెంటుతో
గాలివానబాధకన్న నెక్కువుబాధిపొందు నేనుగాలివానకుజడియు
యనాయనిలియరనుట
- 120 దయ్యముపట్టినట్ల నటించు ఎడ్లారుతోవిదూషకుడనుట [కొంట
- 121 లియకునికెంటుశత్రులనుండి తప్పించుకొంపోయినపుడు ఎడ్లారను
- 122-123 గుడ్డిగావింపఁబడిన గోస్తకొకముదసలివానితోననుట
- 125 ఎడ్లారుగోస్తరుతోనతనికోరికచొప్పున నతనితోవరుమిట్ట యెక్కిం
చితిసనిచెప్పట

- 89 అయిదవహెనీ) మహారాజరంగమున శత్రువిజృంభణము
చూచి స్తోమ్యురుతోననుట .
- 90 సంసినింగూచి యొడంబడిక వ్రాయు ప్రభులవెంటనేగూడనుం
దునని ఇస్టిల్లముహారాశి స్థుగవహెనీ) మహారాజతోబల్కుట
- 91 12లో పుస్తీ స్రించిదొరతో యుద్ధముకొనసాగించుము క్షణాయ
ముచేసి యింగ్లీషున్యమునోడించెదనని బల్కుట
- 92 పుస్తీ పుట్ట పూరతకు వెలుచుడాల్పిన్నుతోరంగమునననుట
- 93 సఫల్కు రంగంగమునఁ గనకుఁగ్గిన మాగేరట్టుం చూచియ
నుకొంట
- 94-95-96 సఫల్కుఆటవహెనీ) మహారాజతో మాగేరట్టుఁగూచి
వణింపుట
- 97 1:లో స్తోమ్యురువిదేశవాసశిక్ష విసింపఁబడి యూరేగింపంబడు తన
భార్యందలంచి తలపోయుట
- 98 సఫల్కుస్తోమ్యురుపై నాటవహెనీ) మహారాజతోఁగొండెముచెప్పుట
- 99 స్తోమ్యురుశిక్షవిసింపఁబడుటకోర్వక సభనుండిలేచిపోవుచుఁ దన్నెం
దుక లేచెననియడుగు మాగేరట్టుతో నాటహెనీ)యనుట
- 100 జాజీబీవిస్సుజాన్ హాలెండుతోననుట
- 101 14లో రంగంగమునఁబట్టి పడిన యూర్కుమాగేరట్టురాణిచేమిక్కి
లితెగనాడఁబడి యూపెన్నిందించుట [ట
- 102 యూర్కు-రంగంగమునఁ జంపబడుటకుఁచాడ్డుతనసోదరులనతోనను
- 103 ఆటవహెనీ) మహారాజు ప్రజలుఎడ్వడుఁ పక్షముకాబోరని ఎక్స్
తోఁబల్కుట [నుట
- 104 చెటలోనాటవహెనీ) దెగటాపావచ్చినావాయనియనగా స్తోమ్యుర
- 105 15లో పుల్సీరాజతోఁమదపై కుట్రపన్నుననియెంచిబంకింగము
రాజువద్దకుపుల్సీకన్నముందుగాఁ బోనెంచినపుడునాథాల్కునుట
- 106 సేండ్ నప్రభువుచేంబల్లెన్ ప్రభువుతోఁబల్కుట
- 107 తన్విడనాడితనీనిఁబెట్లాడిన యెన్నిదవ హెనీ) మహారాజందలంచి
యలుకనున్న కేతరసురాణితో పుల్సీయనుట

- 72 గ్రామము కేసి చున్నచో నీడరుజాపుటకు శోరేపంపబడి నడురే
యివెన్నోలో చిత్రలుచ, పిలువఁగా నుండుట
- 73 నా నాన్న గూఁతగునములు బాగున్నవి కావుకాబట్టి సభకుఁబోవద్ద
నా నాన్నగారి సేబుట్టుట
- 74 నావులకుఁ గాపించి కల్యాన్ని నూతనో సీజారనుట
- 75 నా నాడంపఁడు ముక్కుల బ్రజలయందలికనికరమున సీజారునెడఁగ
నా ముమానిని నా గ్రామమును అంటనీతోఁబల్కుట
- 76 నుండునుండు శిశుమాచెంత గ్రామము కేసియన్నంగూచిఁ ప
ల్కుట
- 77 నా నాముచున నాకాశమున్నప్పుడే శత్రువులజయింపవలెనని కోషి
యన్న గ్రామమునుండుట
- 78 నా నా నానుట [కొంట
- 79 9లో యువరాజగు హెన్రీ నదుప్టు సహవాసముఁగూచిఁ యను
- 80 నా నా నా నామహారాజు యువరాజుఁగూచిఁ పల్కుట
- 81 10లో నా నాదయనుట
- 82 నా తా నా బట్టేందు బాడుఁబల్కుననుట
- 83 నా తా నా బట్టేందుమాటఁ నుతోఁబల్కుట
- 84 నా నా నా నామహారాజు తనశత్రువులు జయింపఁబడిరనివిని తన
కువచ్చి నా నాదలఁచుకొని యనుకొనుట
- 85 11లో అయిదవ హెన్రీమహారాజుతోఁ ప్రాన్సులోఁగొందఱ్ఱి నెక్కుల
న్యాయమునకంప నా నా బట్టేందుభయమునూడి రక్షించుకొనుటకుఁ
గొందఱ్ఱితో మానమిచట నుండవలయుననియుపదేశించుట
- 86 కాంటబా కిగునునే దవ హెన్రీమహారాజునకు రాజ్యపాలనక్రమముం
డెల్లుట
- 87 ఇట్లు నా నా నియంత్రమునకై ప్రాన్సునకువచ్చుటతో తనకానం
దమో పట్టును నా నా రాజునకై దవ హెన్రీమహారాజునందేశ
మంపుట
- 88 నా నా మహాను

- 126 వెత్తెనెలలియరుగ్గోనరుగ్గోననుట
- 127 రణమునందనచేగూలినపెష్ట్రండు తనపేరడగినపుడు ఎడ్డారనుట
- 128 తనకొగిటమృతిచెందిన కాడీకలి గూనుగురించి లియరనుట
- 129 ఎడ్డారుఆల్బనుకెంటులతోననుట
- 130 18లో బాలింగుబ్రూకుతోనప్పధకబూనిన నాతకరబగ్గేండు ప్రభు
పురెండవరిచాడుక మహారాజుతోననుట
- 131 గొప్పరుప్రభ్యగాంటుతని సోదరుంజంపినవారిపైబగదీచుకొ
మ్మనిచెప్పట
- 132-133 గాంటువిశేశవాసగిడుగు బాలింగుబ్రూకుతోననుట
- 134 విశేశవాసగిడు నందినబాలింగు బూకుగాంటుతోననుట
- 135-136-137 వ్యాసిగిస్తుడైన గాంటుయూకుతోననుట
- 138 రెండవరిచాడుక మహారాజును గాంటునుసంహదమాడుట
- 139 ఆమ్లతో రెండవరిచాడుక మహారాజు బాలింగు బూకుగూ
చిక యనుట
- 140 సింహాసమునుండి తొలగింపబడిన రెండవరిచాడుక మహారా
జందుకు గారామగునాతాకంబగ్గేండు తోననుట
- 141 19లో ఎలిజబెత్తురాణి గొప్పరుతో నీవున్న నాసంతతి ద్వేషిం
చుట రాజనకు గిట్టివనిచెప్పగాచూడారెతోననుట
- 143 గొప్పరుందలచుకొని యతనితల్లి యనుకొంట
- 145 రిచ్చండు తనపై నకులతోననుట
- 145 మూడవరిచాడుక మహారాజురణరంగమున దనపై నికులకనుట
- 146-147 20లో రాజుతోరనునల్కుట
- 148 తననేందర్యముం గొనినూమగోయెట్టితోరాణియనుట [ల్పుట
- 149 స్త్రీతోబొందుచేయుట చదువుకంటెమేలని పైరనురాజనకుదె
- 150 21లో మేక్బత్తుతనభార్యతో దానిదురంగుడ జంపుననియొక
థ్వని తనకువినబడినట్లుచెప్పట
- 151 మేక్బత్తుతనభార్య వ్యాసిచేజచ్చెనని వినియనుట
- 152 22లో రాజుతావిదేశమేగెదనని తనస్థానమున నియోగింపందలం

చిన అంజో తోననుట

- 153 నానోదరునిర క్షించు శక్తి నాకెచ్చెయెనఁ గలదాయనిశంకించు ఇస్మెల్లీతో లూసి నాయనుట
- 154 ఎస్కాలిను న్యా సూనికాతోననుట
- 155 నీనోదరునికు శిక్షనినింపఁబడియె వణియదిత్రిప్పరాదను అంజోతో ఇస్మెల్లీయనుట
- 156 అంజోతో ఇస్మెల్లీయనుఁ గవియఁగోరియనుకొంట
- 157 తినిభావము పాలియజూకుంటినిని అంజోతో ఇస్మెల్లీతోనఁగా నా పెరుతనితో బల్కుట
- 158 మాఱువేసమున నన్న రాజతోడ్లాడియోపల్కుట
- 159 ఇస్మెల్లీతోడ్లాడియోతోననుట [నుట
- 160 రాజనునిందించు లూసియోతో పచ్చిన్న వేషమున నున్న గాజ
- 161 2. లో గాటియూనో యొమోచింతిం చెడుఅంజోనియోతోననుట
- 162 పోషి మానోస్సాతోననుట
- 163 పైలాకతో అంటునియోపల్కుట [నుట
- 164 మాఱువేసముల మాటకు నిష్ఠపడిన గాటి యూనో సెలాలారితో న
- 165 పోషి మాతా నేపకచివ బంగారు వెండి నీసముల బరణాలో నా పెంబెడ్లడ నెంచి యూర్గురాట నెండిబర కిర్మి కొనియనుకొంట
- 166 యూనివివేకులు పప్పుగొణల నెంచుకొనుచున్నారను పోషి మాతో నెస్సాయనుట
- 167 పోషి మా రెండుపూటలూరి హరియబరిణ నెంచుకొమ్మని బెసా ని మాతోననుచుచని పైఁ దననెలఁడెల్పుట
- 168-169 యూరె బొడస్సికాతోననుట [తోననుట
- 170-171 పోషి మాతంజోనియోయఁగాపాడి శయింటికివచ్చి నెరిస్సా
- 172 నీ పూనియింకొక డూములో వచ్చునని లొరెంజో చెప్పుగా పోషి మా యనుట [సానికిఁ జెప్పిననీతి
- 173 24లో ప్లాస్సునకాదు నేషము వీరి వేదొరసాని పాడు దొర
- 174 పాడుగ పరువునీ మఁబడిన ప్లాస్సునతో ల్యులోననుట

- 175 25లో కైజరగురు హేమికయాలవినా హమంగూచిక పల్కుట
 176 హేలీనాయకుకొంట
 177 ఓరీకనురానినుతోననుట
 178-179 తీసియన్నుహిన్నోటానో పుష్పగంగానిగూరికయనుట
 180 2లో వియోగతో సంత్రివనాతకవిని యానంద బాష్పము లొ
 లి, ందుట గూచికయనుట
 181 హీరోమాగేకర్పితోననుట
 182 వినిడిక్కు- వియోగతోననుట
 183 ననాపిలియోనతోతో హీరోవృత్తిజెందినట్లు చాటామనిలేల్పుచ
 నుట [చీకయనుట
 184 27లో కేషియోచేదెబ్బలుతిన్న కోడరిగోను అచూగోయోదా
 185 ఆచూగోబెచ్చెళ్ళు డిచ్చెనానెచ్చె సనుమానముపుట్టించిచనుట
 187-88 అచూగోయనుకొంట
 189 ఒక్కో అచూగోననుట
 190 అచూగోనాన్య గురుకుండవని ఒక్కోతోచెప్పుట
 191 ఒక్కోనాభార్యయొక్క పల్వేతెలులెన్నుట
 192 తనభార్యగజ నిచూప సూర్యగాలని ఎనికాలాచెప్పినవిదవ ఒక్కో
 ల్లోతా జాన శ్శయం కుకొనియనుకొంట
 193 23లో ఆంటియోకన్నుతో పెరిక్లిస్సనుట
 194 ఆంటియోకన్నును డిసాటిపోదించి పెరిక్లిసుఅనుకొంట
 195 హెలికాకను పెరిక్లిసుతోబుట్టుట
 196 పెరిక్లిసుహెలికానుతో ఆంటియోకన్నుంగూచిక చెప్పుట
 197 క్లియోనుడయోనిజాతోననుట
 198 వెల్లెజెంపాంయోడబువద్దినవని యొకప్రభువరగాక్లియోనుట
 199 సైమాంకిను మూడవప్రభుతోబుట్టుట
 200 సైమాంకిను శూరులకనుట
 201 తైసావలవంది పెరిక్లిస్సనుకొంట
 202 తనభార్యమృతి చెందెననుకొని యాపెనోకపెట్టెలోనిడి సముద్ర

మంత్రివిడిచెట్టి గూడెకన్య నంకొం పెట్టెను ముదము నవ
గిలిక యాడని ముడి యనుకొంట

203 పెండ్లి నుమెరినానులొల్లి ఘొలికేసస్సుతోననుట

204 29 బూలి మట్టతోనాపెట్లయ్యనుట

205 రోమి మోమూరు వేనపు టాటలో మొట్టమొదటజూలియట్టజూచి
వశికొనుట

206 జూలియట్ట తోమ్మూ పోవును రోమిమో గనుకొంట

207 సన్యాసిపగ్గొని వాణ్ణి ము సేయ మంబల్కుంట

208 తెల్లవా రకి మునుపే తియ్యెద్దవచ్చి రోమి మోతో సన్యాసియ
న్యట [లుకంట

209 రోజులై నునందు వలపుమానినావాచుని రోమి మోతో సన్యాసి ప

210 జూలియట్ట నాభార్య ను పిచుకొనుటచాటును నాకా పెన్వట్ట
నే పెట్టి చేయునను రోమి మోతో సన్యాసియనుట

211 వస్త్రాహార పథక తొ మూఱ్ఱి ఘొలియ్మ ను న్నగ్గి చెరిదివ
దాగొంభావిచి గూ పెన్వమానకు నునా పెత్తిగిడిగిరిఖు మట

212 31లో ఆంబోని మోతో సెబ్బాగునువల్కుంట

213 ఫడికొండుప్రో స్పీరో మాడ్జాను రిము కట్టెనిపోల చేయుచునుం
ట [కొంట

214 ఫడికొండుతో పోస్పీరోయనుట

215 పోస్పీరోమూఫ కేటెడు గొంగళలో మొన గువారిగని ఘొను

217 32లో కైమన చిత్రిటనంజూచి యనుకొంట

218 కైమను చెరినన్యము చేయవచ్చిన స్త్రీలజూ వినిపిమాంటును
కొనుట

219 స్త్రీవినున్ను కైమనుని యనేకస్థిజూచియనుకొంట

220 తనసదుప కేశము బెడ చెవిరిడి కైమనుదలచి విపిమాంసను
కొంట

221 స్త్రీవినునునిరెండవ నేవకుడు చెలిపో సత్తై మనుదలచియనుట

222 బెడవిలోబంగారుజూచి కైమనుపల్కుంట

222. టైమ దవి నో, దహ్నాడవచ్చిన ఆల్పిల నూడిసుతోననుట
224. టైమనుబ గంగంబూ ననుట
225. టైమనుబంగ రాసిచినచ్చిన దొ గలకనుట
226. ఒకవొంగ .. కొకదొంగతోననుట
227. 23 క్లేవి నానడవి గోనున్న టైమనుబాడ నేగుచుకొంట
229. 34లో అల్పాండరు కృష్ణీతో - జాకుంగూచిక చెప్పుట
230. ఆగ మెమ్మ నుక్కన మొదల .. నవారితో బలుకుట
231. ఉలిసిస్సు ఆగ మెమ్మ ను నె రుమొద గువారితో నుట
- 232-233. పేరిస్సుయ్య మే చేయవలయుగాని హెలెను మరలనప్పగించరాద ననగా హెల్లెననుట
234. ఉలి స్సు పెటోక్ల నతోననుట
235. .. చీ స్సుతో చేరిన స్సుట
236. అచీలస్సు కిలిసి స్సుతో న్నుగ్రీకునై నికుల చుల్కన పచికరనుట
237. అచీ స్సుతో క్కె స్సుట
238. అబాగ్సు గొంగు నోతో - డుటచేదకు సంస్కృతముడవచ్చునని కూగు అచీ స్సుతో పెటోక్ల ననుట
239. టోక్ల స్సుతో స్పీడాతో బరువ లోకొక్క కుజు భోనించుట
240. హెల్లెరు శా.. యుక్కుమన కేగకతటమై వమువముగాముచేసితి ననగా కెనాండ్రియనుట
241. సర్ ఆండ్రి గోతోననుట
242. పిదూషకుడనుట
243. 36లోజూని గూ ప్రోకి గునువారికిరయు శరముందెచ్చిర మూసిట్టా నుడిగి గూ మురమరనికిచ్చి యేముమని యా పెగ్గి పిపామృతిపి దవరనలోవగుచుట
244. ఆంటోనయా పెంతినోతో డనకొడుకగుప్రోటియనుంగూర్చి య నుట
245. రాజనకు వెంటైనునకు స్త్రీ వశవనుకొనునుపాయమ చెప్పుట
246. ప్రోటియస్సు రాజతో నలని పుత్రకతో వేలంపైనుండెము

కావ్యము

- 247 పో... నటయు మఱి
యమి... (దూల...
...
248 అడవి...
249 పో...
250 తన...
251 37లో పో...
252 హో...
253 పో...
254 కే...
చుచనుట

కావ్యము లాగు,

వీ... 19ము

- 255 అశ్వ...
256 కపి...
257 ఎ...
259 కవి...
261 వీ...
262 వీ...
263 అడవి...
264 వీ...
265 కవి...
267 లూ...
271.272 తను...

273 చాటు పద్యములు

274 కవికా కృత లు

చాటు పద్యములు

287 విరహావేశము లు.

దీ పాపమునకు నీయను కావ్యములందు.

292 విరహావేశము.

రాధాకృష్ణుడు పేర్కొన్న నాటకములందు.

- 1 16లో ఆర్యుడు కావ్యములను అభ్యసించుటకు ముగించుట.
- 2 16లో ఆర్యుడు కావ్యములను అభ్యసించుటకు ముగించుట.
- 3 16లో ఆర్యుడు కావ్యములను అభ్యసించుటకు ముగించుట.
- 4 16లో ఆర్యుడు కావ్యములను అభ్యసించుటకు ముగించుట.
- 5 16లో ఆర్యుడు కావ్యములను అభ్యసించుటకు ముగించుట.
- 6 16లో ఆర్యుడు కావ్యములను అభ్యసించుటకు ముగించుట.
- 7 16లో ఆర్యుడు కావ్యములను అభ్యసించుటకు ముగించుట.
- 8 16లో ఆర్యుడు కావ్యములను అభ్యసించుటకు ముగించుట.
- 9 16లో ఆర్యుడు కావ్యములను అభ్యసించుటకు ముగించుట.
- 10 16లో ఆర్యుడు కావ్యములను అభ్యసించుటకు ముగించుట.
- 11 16లో ఆర్యుడు కావ్యములను అభ్యసించుటకు ముగించుట.
- 12 16లో ఆర్యుడు కావ్యములను అభ్యసించుటకు ముగించుట.
- 13 16లో ఆర్యుడు కావ్యములను అభ్యసించుటకు ముగించుట.

కావ్యములందు లూకే ప్రసీ చేయమను కావ్యములో.

- 14 టాక్స్‌ను లూక్రేషీయస్‌నుట.
15 చెఱవఁబడినవిమ్మట లూక్రేషీయస్‌నుకొనుట,

భీ భ త్స ము.

షేక్స్పియరుని నాటకములయందు.

- 1 9లో హమ్లెట్టును యేటికామరుని తాడిగ్రంఘాచిక చూటికామరు తోననుట.
- 2 13లో స్లోరు అలన హనీమహారాజుతోననుట.
- 3 19లో మూడవరిచాడుక మహారాజుకలంగిని వదిలించుచు లేదియ నుటనుట.
- 4 23లో కి యోను డయోజానెల్లుట.
- 5 27లో పోనోనాన్యోమ్మై యెగును లియోనికీసుతో నట.
- 6 లూక్రేషీచెఱయనుకాన్యనులోబ లిచెఱజంగి విమ్మటటాక్స్ నుయొక్క యలూక్రేషీయొక్క యువరాజము.
- 7 లూక్రేషీచెఱపట్టఁబడిన విదపనుస్థితి.

భ యా న క ర న ము.

షేక్స్పియరుని నాటకములందు

- 1 3లో కనశండియన్న యడవికేగఁదలంచి రోండిలిగుంకనుట.
- 2 5లో కొరియోతీనుని భార్యకనయ తోననుట.
- 3 13లో అఱవహెనీమహారాజు స్లోరుచచ్చెనచెప్పక వఫల్కు తోననుట.
- 4 16లో జాన్మహారాజు హ్యూబటుతో ఆతఁడుంజంపుమని చెప్ప నుంకించుట.

- 5 22లో క్లాడియోవరణమ (గూడెం) మునుకొనుట.
గొగసుం వివరణము

వీరరసము.

కాళిదాస కావ్యములలో గఘువంశమున

1-2 దిలీపమహారాజు వణకరము.

3-4-5 దశరథమహారాజు వణకరము

6 శ్రీరాముడు దనాపనాదము బోలొట్టుకొనటకు నీతనుచినువని శ్చించుట.

7 శ్రీహనుమనొగిగి దనస్వకడఁజేరిన యయోధ్యానగరాధిదేవతతో శ్రీరామునితోమకగు కుశమహారాజుడు.

8-9 అతిథిమహారాజు సౌకరము.

కుమారసంభవములో

10 బ్రహ్మ బృహస్పతియొద్ద డికోనివచ్చిన యింద్రాదిదేవతలందఱ రకాసుకుగూచిక యనుట.

11 ఈశ్వర వేదమును పఠించుమని యగ్ని కేవు నిందుడుప్రాణిఁడనుట.

మేఘసంశేషమున

12 మేఘమునుయక్షుడు తనభార్యతో తనవతనము చెప్పమనిబలిమూలుట.

13 హిమాయమందలి దావాగ్నింజల్లాచుకమని మేఘముతోయక్షుండనుట.

కాళిదాసనాటకములలో విక్రమోర్వాశీయము.

14 పుహరపుండు విరహోన్మాదమున నడిమిహంసతోననుట.

శాకుంతలమున

15 నువ్వంతయు శకుంతలంజూచినతోడనే యనుకొనుట.

- 16 ముష్కంఠుఁడు శకుంతలచరిత్ర తైత్తిరీయముననుట.
- 17 ముష్కంఠుఁడు కంఠంబున పరివేషము.
- 18 కంఠంబున శకుంతలచరిత్ర కంఠంబున.
- 19 శకుంతలను ముష్కంఠుఁడు కడకరి కంఠంబుననుట.
- 20 శైవచారిఁడు ముష్కంఠుఁడు గాఢగ్రుట.
- 21 ముష్కంఠుఁడు తన్నెలుకొమ్మ పచ్చి గ్రుట వతి గుగు శకుంతల తొననుట.
- 22 శకుంతల తొనచ్చిర తాపమును ముష్కంఠుఁడు గ్రుట.

శాంతరసము.

కాళిదాసకావ్యము లో రఘువంశమునందు

- 1-2 ఇంగవతి నానెక్కినఁ జూచు చన హారాజునో పల్కిన నుండగుట.
- 3-4 గాననిగూర గానకు దానలక నీల బిన్నును రిము కీగి నారా యుగంబున గ్రుట.
- 5 శ్రీరామా నంద్రుడలోడిచిఁ బడ్రు తో గ్రుట.

కుమార సభావంశము

- 6 శాంతకావ్యము దానమని యెడిచిర యాహుగురూరస్వామి శిర గావహుగుట.

నాటకములలో ఒక గ్రహావ్యాయము నందు

- 7 నాటకీయము.
- 8 రామకావ్యము గూడి యు కుట్ర శాంతము.
- 9 చెందగ్రేవుని గూడిక నోమ మిన్ని చెందగ్రేవుని రాజవంశంబు.
- 10-11 కాళిదాసశాంతరసముననుట.
- 12 మంగళము.

భాగవతలహరిసంహిత

- 13 నాందీశ్లోకము.
 14 రాజకన్యాశ్రమమున సారథితోననుట.
 15 మరీచిముని వర్ణనము.

క రు ణా ర స ము .

కాళిదాస కావ్యములతోఁజ్ఞరఘుపంశమునందు

- 1 అజమహారాజు పూదండపాటునమృతించెందిన తనభార్యకై పొగలుట.
 2 మృతభార్యఁడగు సజమహారాజు వర్ణనము.
 3 యుద్ధమున శ్రీరాముఁడుమడిసెనని కాక్షసులు చెప్పినపుడు మఱి వారిమాటదబ్బరయని తనకుఁదెలిసినపుడును లంకతోనున్న సీత యనుకొంటు.

కుమారసంభవములో

- 4-5 రతీశేవిమన్మథుఁడు శివునిఫలవేతాగ్నిచే దహింపఁబడిన పిమ్మట నేడ్చుట.
 6-7 వాయుదేవుఁడు తనయొద్దకు రాఁగారతీదేవి యేడ్చియునుట.

మేఘసంగతీశమున

- 8-9-10-11 యశ్వుఁడు మేఘునితోఁ దనభార్యస్థితింజెప్పుట.

ఋతుసంహారమున

- 12 వర్షతుల్యవర్ణనము.

విక్రమోర్వాశీయమునందు

- 13 ఊర్వాశీవిరహమున రాజునిదూషకుతోననుట.
 14-15 రాజుర్వాశీవిరహమున నడవిలోఁనుమ్మెడతోననుట.
 16 సంగమమణిర్చరణమున పాపానాకృతిఁదొఱఁగిని జరూపమూనిన యూర్వాశితోరాజనుట,
 17 సంగమమణినొకగ్రస్త యపహరింపఁగా రాజునిదూషకుని తనుట.

18 శకుంతల మహాచింతనతో బ్రలుకుట.

19 శకుంతల మహాచింతనతో బ్రలుకుట.

20 శకుంతల మహాచింతనతో బ్రలుకుట.

శకుంతల మహాచింతనతో బ్రలుకుట.

21 22 శకుంతల మహాచింతనతో బ్రలుకుట.

23 శకుంతల మహాచింతనతో బ్రలుకుట.

24 శకుంతల మహాచింతనతో బ్రలుకుట.

25 శకుంతల మహాచింతనతో బ్రలుకుట.

26 శకుంతల మహాచింతనతో బ్రలుకుట.

27 శకుంతల మహాచింతనతో బ్రలుకుట.

28 శకుంతల మహాచింతనతో బ్రలుకుట.

29 శకుంతల మహాచింతనతో బ్రలుకుట.

30 శకుంతల మహాచింతనతో బ్రలుకుట.

31 శకుంతల మహాచింతనతో బ్రలుకుట.

32 శకుంతల మహాచింతనతో బ్రలుకుట.

33 శకుంతల మహాచింతనతో బ్రలుకుట.

34 శకుంతల మహాచింతనతో బ్రలుకుట.

35 శకుంతల మహాచింతనతో బ్రలుకుట.

శకుంతల మహాచింతనతో బ్రలుకుట.

శకుంతల మహాచింతనతో బ్రలుకుట.

1 అజయరాజునకు రాజ్యములతో బ్రలుకుట.

2 అజమహారాజంజూచి యా గనంగందుమతితో నాపించెలియనుట.

3 సునశకనమహారాజ వణక నము.

శుచూగసంభవములో

4 శివుడు పార్వతీనవ్వించుట.

5 తనకుబ్రహ్మక్షయన శివునిగర్హిస్తా పార్వతీస్థితి.

6 నారదుడు శివుడు పార్వతింగోరియున్న వాడని హిమవంతుని
తోజెప్పుకుండగాబార్వతీచేయుచేష్ట.

7 పెండ్లి పట్టపైనున్న పార్వతీపరిమేశ్వరుల దృగ్దవణకనము.

8 శివునితొలికూటమింబార్వతీయున్నతీరు.

9 పార్వతీశివునింగూడినపిదవ నొందినసంతోషము.

మేఘుసందేశమున

10 యక్షుడు మేఘునితోడనభార్యనవ్వణ్ణించిచెప్పుట.

శృంగారతిలకమునందు

11 ఒకవిరహిణి తనభర్తకుజూబువ్రాయుట.

విక్రమోర్వశీయమున

12-13 రాజార్వశివ్రాసిన జూబుచదువుచు విదూషకునికనుట.

14 రాజార్వశికనుట.

15 ఊర్వశీ వియోగమున రాజడవిలోననుకొనుట.

16 రాజార్వశికనుట.

17 ఊర్వశిదివికేగుచు రాజనందుచూపించి చెలితోననుట.

18 రాజార్వశి దివికేగుచుండననుకొనుట.

19 తనతప్పుమన్నించుమని తనభార్యసాదములంబడు రాజంగాంచి
యూర్వశియనుకొంటు.

20-21-22 ఊర్వశింధలంచుకొని రాజనుకొంటు.

23 రాజతనభార్యతోననుట,

24 నటిపాట.

25 రాజశకుంతలం దొలిసారిజూచివణ్ణించుట. [టించుట.

26 పూదోటలో ననసూయ ప్రియంవదలు శకుంతలతో ముచ్చ

27-28 తుమ్మనకుజుడు శకుంతలంగాంచి రాజమకొనుట.

29 రాజుతో ననుసూయ శకుంతలావృత్తాంతము చెప్పయంమగా
శకుంతలయనుట. [నుట.

30-31-32-33-34-35 రాజవివిధావృత్తాందున్న శకుంతలంజాచి యనుకొ

36 శకుంతలతో ననుసూయయనుట.

37 శకుంతలరాజునకు వ్రాసినవలపుజాబు.

38 శకుంతలతో రాజనుట.

39 రాజుపైదృష్టినిల్పి శకుంతలరాజు తగ్గవఁగూడినపిమ్మట పాదరిం
టితో ననుట.

40-41 రాజు తగ్గవిన శకుంతలపొందుదలంచుకొనుట.

42 పలకుజాబువ్రాసి చరువుచున్న శకుంతలతో రాజనుట.

మాలవికాగ్ని మిత్రిము

43 రాజు మాలవికాగ్ని సెనుట.

హాస్య రస ము నందు.

కాశీదాస, కావ్యములలో ఖమారనంభవమున

1 ఖమారస్వామిబాత్యాభివణకాసము.

విక్రమార్వశీయమున

2 ఊర్వశిచీర చెంగునకుదీగెతగులుకొన్న దనంగాజిత్రేఖయనుట

శకుంతలమున

3 తుమ్మెదకుజుడియు శకుంతలకననూయయనుట.

4 అననూయశకుంతలం జూపిరాజుతో ననుట.

5 జ... కాజనభతో ననుట.

శృంగారతిలకములో

6 కవిబాక్యము.

7 వ్రాహ్మణము

రొ ద ౧ భీ భ త్స భ యో న క ర స ము లు

కా ద ౧ క స ము

కాళిదాన కావ్యములలో రఘువంశమున

- 1 అజమహాగాజచే రణరంగమునఁ బెగు పీరులవణానము.
విక్రమార్వశీయమున
- 2 రాజార్వశిస్వలచుటచే నతనిభార్యదూతనితోననుట.
- 3 శకుంతలతన్నెలుంగనను తాజానకచుట.

భీ భ త్స ర స ము .

కాళిదాన కావ్యములలో ఋతుసంహారమున

- 1-2-3 శ్రీష్ట్రుత్వవణానము.

శాకుంతలమున

- 4 రాజశకుంతల జ్ఞప్తికిరాగా నా మోడలగుచుకొనితలడిల్లుట.

భ యో న క ర స ము .

కాళిదాననాటకములలో శాకుంతలమున

- 1 రాజచేవెంటఁవటుమఁబడు లేడియొక్కవణానము.
- 2 తుమ్మెదకుజడిసి శకుంతలచెలికత్తెలతోఁబల్కుట.
- 3 రాజతోనడవిలోనతనికొడుకనుట.

అ ద్భ త ర స ము న ం దు .

కాళిదాన కావ్యములలో రఘువంశమున.

- 1 కవినాశ్యము

- 2 దీర్ఘవ : రరాజవణా ము
- 3-4 దీర్ఘవ : రరాజవణా ము గభి : శివూనుదక్షిణావణా నము
- 5 దీర్ఘవ : రరాజవణా ము గభి : శివూనుదక్షిణావణా నము
- 6 యుష్మిమోశురీమమ : రరాజ వణా నము
- 7 సురీమ : రరాజవణా ము
- 8-9-10 భాగ్యవణా ము : రరాజవణా ము స్వదధావణా ము జనలుచుచుట
- 11 కవి : రరాజవణా ము
- 12 నశి : రరాజవణా ము శివూనుదక్షిణావణా నము
- 13 గభి : రరాజవణా ము గభి : శివూనుదక్షిణావణా నము
- 14 లక్ష్మీవణా ము : రరాజవణా ము సుమిత్రావణా నము
- 15 లక్ష్మీవణా ము : రరాజవణా ము శివూనుదక్షిణావణా నము
- 16 మన్ననాని శివూనుదక్షిణావణా నము
- 17 శివూనుదక్షిణావణా నము
- 18 లక్ష్మీవణా ము : రరాజవణా ము
- 19 రాక్షసీవణా ము : రరాజవణా ము
- 20 నీతచూడామణి : రరాజవణా ము
- 21-22-23 శ్రీరాముడు రావణుని హరించి నీతతోఁగూడియయోధ్యకుఁ
బుష్పకముపైవచ్చుచు నాపేక్షోననుట
కుమారసంభవమున
- 24 శివూనుదక్షిణావణా నము
- 25 పార్వతీవిద్యావైభవము
- 26-27-28-29 పార్వతీపాంసర్యవణా నము
- 30-31 ఇంద్రాదిదేవతలతోఁగూడిన బృహన్నతిబ్రహ్మతోఁదారకాసురు
నిగూడికచెప్పట
- 32 ఇంద్రుడు శివునికడకు మన్ననలునుపుట
- 33 శివుని పోషనమందలి కొండగోఁగువణా నము
- 34 బ్రహ్మచారివేషముతోఁ దనయెదుటశివనిందచేయు శివునితోఁబా
ర్వతీయనుట

35-36 సత్త్వగుణములతో హిమనందరా నమః

37-38 చంద్రోదయవర్ణనము

40 శివనిచేయి పావురాయి వేసముగ నున్న యగ్ని వేదతావర్ణనము

41 కుమారస్వామిని శనవర్ణనము

42 తానాసురుబాల్ముంతునను నిర్మలతో గ్రంధుడుపొగుచున్నాడను కవివాక్యము

వేదమున నేతెమున

43-44-45-46-47-48-49 యక్షుడు వేద నిత్యబిల్కులు

విష్ణుగోపహరిమున

50-51 శివుని వర్ణనము

52-53-54-55 నామగోళ వర్ణనము

56-57-58 శిరత్యాగ వర్ణనము

61 62 శిశిరతుల వర్ణనము

63-64 వసంతగోళ వర్ణనము

శృంగారతలక ఘృష్ణబాణకావ్య విశేషములందు నాయకనాయక మాత్ర వాక్యములు

65-66-67 కవివాక్యములు

కలోదయమునందు

68 చంద్రోదయవర్ణనము

69 మద్యపానవర్ణనము

రాక్షసకావ్యమందు

70 కారుమబ్బంజూచిన యాడునిమలే వర్ణనము

విక్రమోర్వశీయునిమున

71 రాజమూఢకః జేతెమ నూర్వశిస్వనేఁ గనుట

72 దివికేగునూర్వశిఁ గాంచి రాజనకొంట

73 రానియుక్కదాశి విదూషకుఁ గూచియనుకొంట

74-75 రాజూర్వశిందలఁచి విదూషకునితోఁబల్కుట

76 రాజూర్వశిదానొచ్చిసందున కలిగితనభార్యందలఁచి విదూషకు

• బల్యులు •

77 ముఖ్యపాప వణకనము.

78 రాజ్యం తనభాగ్యందలించుకొని యనుకొనుట.

79-80 రాజ్యావస్థతో ననుట,

81-82-83 4-85 రాజ్యావస్థ విరహముననడవి యందనుకొంటు.

86 న గమన శి తాకు బామాగూఢము విడచి నిజరూపమందిత
యూర్వాశితో రాజనుట.

87-88-89-90 తనకూర్వాశి యందు బుట్టినప్పటినితో రాజనుట.

91 రాజు విరూపకుశితో బల్యుట.

శకుంతలమున.

92 వసంతకు వణకనము.

93 గుల్లముల వణకనము.

94 కథవేగ వణకనము.

95 తనవనవిణకనము.

96 తనవనమునజొమ్మను రాజనుకొనుట.

97-98 రాజునకిష్టాంతో విహరించు శకుంతలను జూచియనుకొంటు,

99 శకుంతల చెలులతో ననుట (•) చెలిశకుంతలకనుట.

100 అనసూయరాజునమగుట,

101 రాజనసూయనిడుగుట.

102-103 శకుంతల మేకకూర్చుకొని తెలిసినవికపరాజనుకొంటు.

104 శకుంతలతన చెంగటినుండి యేగినవికపరాజనుకొంటు.

105 రాజుశకుంతల చెంగటినుండి మళ్ల పోవచనుకొంటు.

106 రాజుశకుంతలందరించి యనుకొనుట.

107 రాజు నిరూపకుశితో బల్యుట.

108 రాజు చంద్రమన్మథుల నెగ్గించుట.

109 తనయందలి మోహమున్నకుంతల చెలులతో బల్యుచుండగారా
జనుకొనుట.

110-111 రాజ్యపరిస్థితుల ప్రభావవిణకనముచేయుట.

- 112 అత్త వారింటికి ఐకము పెట్టు నననూయ శకుంతల అననుట.
 113 రాజు సంగీతమనినియనకొంటు.
 114 అత్త వారింటికి గు శకుంతలతో గాశ్యపుడనుట.
 115 రాజుగ్నిహోత్రగృహమునకడుగుచు సధికార భేదముదలంచుకొని యనుకొనుట.
 116 శకుంతలనే యెండ్ల డిఠినాయనిశంశయించు రాజుతో గాశ్యపశిష్యుడనుట.
 117 తపోవనజల స్త్రీలిసేయ దగదను గౌతమితో రాజనుట.
 118 రాజు తాశకుంతల కిచ్చిన ముద్రికంబూచి సంతనే శకుంతలజ్ఞప్తికిరాగా బ్రవింతుట.
 119 ఇంద్రుఁడీరథ మొన నన్ను రమ్మనాడెనమాతలితో రాజనుట.
 120 వియద్గమన వణానము.
 121 మచచమునితో రాజనుట.

మాలవికాగ్ని మిత్రమున.

- 122 రాజుతో మాలవికకు సంగీతము నేర్పిన వాడనటు.
 123-124 అగ్నిమిత్రునితో సతనిమంత్రి యనుట.
 125-126
 127 సృత్యము చేయుమాలపికి సగ్నిమిత్రుఁడు వణించుట.
 128 అగ్నిమిత్రుఁడుమాలవి కావిరహమును దలంచుకొని యనుకొనుట.
 129 చంద్రి కావణానము.

~~SECRET~~

(1) గాగుగముగియు 'దంశయు బాగనునాటకమునందలివేషములు.

- 1 శంకరాచార్య శిష్యులు గారు
- 2 శంకరాచార్య వ్రాసిన
- 3 బ్రహ్మసూత్రములను సమీక్షించి
- 4 తాము వ్రాసినది
- 5 పేరు 'బ్రహ్మసూత్రములను సమీక్షించునందువాడు
- 6 శంకరాచార్య వ్రాసినది యుజమానముగా వ్రాసినది. విద్యుత్తులు ను
- 7 శంకరాచార్య వ్రాసినది యుజమానముగా వ్రాసినది
- 8 శంకరాచార్య వ్రాసినది యుజమానముగా వ్రాసినది
- 9 శంకరాచార్య వ్రాసినది యుజమానముగా వ్రాసినది
- 10 శంకరాచార్య వ్రాసినది యుజమానముగా వ్రాసినది
- 11 శంకరాచార్య వ్రాసినది యుజమానముగా వ్రాసినది

భాగ్యశ్రీని ౨౫.౫.౫౭ స్వామీగారు రంగమ్మను — శత •

ప్రతిస్థాపనకు సంబంధించిన అన్ని విషయాలను గురించి వివరాలు తెలియజేయగలము. అలాగే, ప్రతిస్థాపనకు సంబంధించిన అన్ని విషయాలను గురించి వివరాలు తెలియజేయగలము. అలాగే, ప్రతిస్థాపనకు సంబంధించిన అన్ని విషయాలను గురించి వివరాలు తెలియజేయగలము.

వాతోగ్యమునంది సభకువచ్చి పెండ్లికాని తనసభ్యులన్నారావించి నీయిష్ట
 మువచ్చినవానినెంచుకొమ్మనుట హెలీనాబర్తమునెంచుకొనగా సతందు
 తొల నెంతమాత్రము నంగీకరించక తుదకురాజనాజ్ఞకుబడిసి యాపిష్టన
 భార్యగార్హకొని మతగురువుచే నాపెకుఁబెండ్లి గావింపఁబడి యాపెతోఁ
 గాపురముసేయకొల్లు తాపెన్గొలందిదీసముఁలోఁ గలిపికొనెదననిచెప్పిత
 సతల్లి యొద్దకంపివేయుట- ఇఁకఁదిఁగియింటికి నేరాబోవ నాకుహెలీనా
 పెండ్లిగావింపఁబడెగాని గూపెపైనా కెంతమాత్రమిష్టములేదని తనయ
 త్తకును మఱియునాచేతియుంగరము న్నపాదించుకొని నాకునీవుకన్నకొడు
 కునగపట్టిఁ గాని నిద్రిగికూడనొల్ల నని తనకునుజూబులంపిన తనభర్తంద
 లంచిపొగలుచునతఁడుఘోరిన్సు దొరయొద్దనేనానిగాఁ బ్రేషించి శత్రుల
 తోయుద్ధమాడుటకుఁజింతించి హెలీనాతనయత్తకుఁదాదీర్ఘయాత్రకుఁజ
 నుచున్నానని యుత్తరమువ్రాసియదృశ్యమాట- యత్తమావృత్తాంత
 ముతనకొడుకునకువ్రాసిపంపుట- హెలీనాతీర్థనాసిని నేపముతోయుద్ధము
 నుజయించివచ్చుచున్న బర్తమును జూచుటకచ్చెరువున చిరక్షించుచు
 వ్నడయానా వయోలెంటా మెరియానాలయొద్దకువచ్చి బర్తముంజూచి
 వారిచేనత్కరింపఁబడుట- డయానానుబర్తమువలచి ప్రతిదినమామెన్వల
 పించుటకై పాటలుపాడుచుఁదారుచుంటమెఱిఁగి వితంతువునకుఁగొంతసా
 మ్మిచ్చి యాపెకూతుచేనాకాత్రీబర్తము వేగ్రిలియుంగరముసందుకొను
 నట్లడఁబట్టి యాపెకుమాటుగాఁజేకటిగదిలోఁ దన్నుంబ్రేవేశ పెట్టుమ
 నిచెప్పి తానతనిభార్యనని వెల్లడించెను- హెలీనాతనభర్త స్తవఁగూడిఘో
 న్సురాఁగాచే డయానానువిడిచినతప్పునకై బందెకావింపఁ బడినతనభర్తన్వి
 డిపించుటకు డయానాపేరితోరాజునప్రహస్యముగఁ దనకుఁదర్శనమిమ్మని
 కోరుట- బర్తముతనతల్లివలన హెలీనామృతి చెందినట్టిదిని హెలీనాకు
 ఘోస్సురాఁచిసయుంగ్రము తనచేతనుంటకాశ్చర్యపడుట- హెలీనాకుఁ
 దానిచ్చినయుంగ్రమెట్లువచ్చెనో చెప్పలేనందునకుబర్తమును మఱియుడ
 యానాను రాజు కారాగృహమందుంచుట- హెలీనా తనభర్తయొక్క
 యుంగ్రముతనికఁగవచ్చి యతఁడుతనకువ్రాసినయుత్తరముజూపించి రాజ
 వధతోమెచ్చుంది తనభర్తతోనుఖమందుటయును-

(2) అంటనీ. మఱికి యో పేట్రాయను నాటకమునందలి ఘోషికలు.

మార్కంటవీ. నీజారు. దెప్పడమ్మ. పాంపియన్నను రోమును రాజ్యమేలు
 యధికార్లు
 ఎనాబరమ్మ. వెంటిడియమ్మ. ఈరమ్మ. స్కారమ్మ. డెబ్బెటమ్మ. డెమె
 ట్రియమ్మ. ఫైలోయును అంటనీకి మిత్రులు
 మెసీనమ్మ. అగిప్ప. డోలాబెల్లా. ప్రామ్యాలియమ్మ. డెరియమ్మ.
 గాల్లమ్మను. నీజారుని మిత్రులు
 విానమ్మ. మెనికేటిమ్మ. వరియమ్మ పాంపియన్ మిత్రులు
 తారమ్మ. కనీడియమ్మలు అంటనీచేతక్రింది యధికార్లు
 సిరియమ్మ. వెంటిడియమ్మక్రింది యధికారి
 యూఫ్రోనియమ్మ. నీజారునొద్ద కాంటనీచేసంపబడినదూర
 అలక్సమ్మ. మర్డియను. శెల్యూకమ్మ. డయామిడమ్మలు. క్లియోపేట్రా
 కు భృత్యులు
 క్లియోపేట్రా యాశపుజేశపురాణి
 త్వేవియా. నీజారునకుపాదరి అంటనీభార్యయ
 చెర్మియను. ఈరమ్మలు క్లియోపేట్రాకు భృత్యులు
 అధికార్లు. భటులు. దూతలు. మఱియు దక్కినభృత్యులును రోమునుకా
 జ్యములో

బలుచోట్లు రంగవ్రదేశములు . కథ .

జెమిట్రీయమ్మ ఫైలోలువార్ధక్యమున నాంటనీ వీరకర్మములమాని
 క్లియోపేట్రావలన్ జక్కుటకై చింతించుట. అంటనీరోమునుండి తన
 యొద్దకువచ్చిన రాయబారులవార్త నెద్దియువిచిత్ర క్లియోపేట్రాలో వే
 ద్కలంజొక్కుట. దూతలవల్ల నాంటనీ తనభార్యయో పుల్వీయామృతి
 చెందుటయు పాంపెసీ జారునకు వ్యతిరేకముగా మఱికొంతరాజ్యమాత్ర
 మించుకొనుటయువిని యాశపుజేశమచ్చిడచి రోమునకరుగ నిశ్చయించి
 వ్రతిమీగాము పుల్వీయాపై నసూయగ నదర్పుచు. దన్నువలపించుచున్న

క్లియోపేట్రతో సంశ్లేషణములు వారించుటకై తారోమునకు వెళ్ళుట.
 తిరుదొయ్యి పుల్లీచూ వృత్తి చెందినననియుండెట్లు చెల్లి పోవుట. నీజారుతో
 నడతెగని మైత్రినించుటకై యాంతినీ నీజారునితో, బుట్టవగు నాకేవి
 యామలైండ్ల యాడియుం గనవలసిన క్లియోపేట్రాయందుంటచే నీవు కే
 శమునకుఁ దిరిగి వెళ్ళనిశ్చయించుట. క్లియోపేట్రా మూంసినీ గుగ్గూలి
 మూను నీజారుఁ డునకుఁ గల వైషమ్యములఁ దక్కిపర్చుమని మిషప్పెల్లి
 యాశ్చర్యపరిచి గడి తిరిగిపోమనకు బుగ్గైచేతా నీవు కేగి యథేష్ట
 ముగాఁ గి యోశీత్రానఁ గవఁగూఁగియుండు. నీజారు తో నాపికాయుత్త
 మున నది పో గూఁసినీ క్లియోపేట్రాలోడి. పోవోవుట. అల్లజ్జం
 ద్రీ నూయొర్ప నంటనీ నీజారుని నైస్యము పబ్బలవడియి క్లియోపేట్రాతో
 నతోడను గూడుట. అంటనీ పడచి నీజారుఁ డిని తుహోబర్చుచు త
 నక్కఱకుఁ దరచి శోకించుఁ వాళఁడౌట. నీజారునకు లొనైన క్లి
 యోపేట్రా న అనీగర్హించుట. క్లియోపేట్రా తానాశ్రమాశ్రయఁగావించు
 కొట్టిన నీ నగమూఁదంట. అంటనీ నకేరు మాటిమాటికు
 చ్చేచుచు క్లియోపేట్రా మృత్యుచేరవదలి పడుటకెంతయుఁగండును
 నిరుప్పునునొక్కఁడగు నందంభుమని మిక్కిలిప్రార్థించఁగా నతఁడంటనీని
 మొగముఁ ద్రవ్వొన్నయెడలఁ జకెదననిచ్చె నంటనీ మొగముఁ ద్ర
 వ్వకొన్నప్పుడు ననుఁదాఁగొడచుకొనిచచ్చుట. అంటనీ యారాసొలుగు
 టఁబరికించితాఁ దనకత్తెయై బడినాగిణివర్సియై చెరిగటనున్న భృత్యు
 నిదము సంపూర్ణముగాఁ దంపుమని ప్రార్థించుట. క్లియోపేట్రా భృ
 త్యుఁడంటనీయొద్దకువచ్చి యాపెబ్బికియున్నదనియు సత్యనిరౌపము చె
 ల్లాప్పుటకుఁ దామడిసినట్లు నగమూనముఁ బెసఁగయు నిప్పటియతని
 స్థితిఁ దలిసికొనఁ దన్నంపిదనియుఁ జెప్పగా నంటనీ క్లియోపేట్రానఁ
 జూడనేగియూపేతోఁ గొంతతడవు సంభాషించి యొల్లట. నీజారు తన
 యిష్టానుసారముజటిపెదనని బుద్ధగించినప్పటికిఁ గ్లియోపేట్రా తోమున
 కుఁ బోనొక్క కాలవర్షములకుఁ దరువప్పగించి మృతిచెందుట. నీజారు
 పె నంటనీ చెరిగటనెంతో గౌరవముగాఁ బూడ్చితనసేనతోఁగూడ
 తోమునకరుగుట.

(3) నీ బాష్టానుసారము సాక్షికములవచ్చు వేసములు

రాంధ్రభాగవతము.

పదవిక్రమ - పాదే - బండి - వభునిరాజ్యమాక్రమించుకొన్నది సోదరుడు-

అమి శుక్లః - బా - వ్యసూరిరాజ్యభిక్షుః ప్రభుః పాబడినున్నవాడు

లిగోరాడ పభాసమయ

వా రిశ్మ్య-హుగ్గడ

అలీషరు- బాక్సైట్, టేప్టాల్, పర్లూ, స్పర్లు సేసరో, లెంప్రో కోడుకులు

అక్షరములు పాఠమునందు

టచ్ స్టోను వివరములు

స రాణీ వ గ్గా (6^వ పాఠ్య - మ. 1000)

၇၇- ပုဂံ၌ နေ- နေ

విలియము ఆ పో. వం. వి. నా. నా.

వివాహము నిష్ప.

872 - 2 - 11 - 59 - 10-5-99

ಪ್ರತಿ) ಕೂಡ ಒಂದು ಸ್ವರೂಪವುಳ್ಳದ್ದು.

५३३ १०१५५

అడ్రో వల్లూరిపాడు

ప్రభులు- సేవకులు- అగ్రాహారులు- మఱియూ కర్మకర్తృత్వములు రం
గము- ఆలివరుయిల్లు- ఫ్రీడిక్కుననభ- అగ్రాహరణవి- కథ ♦

ఆర్థేంద్రోతస్నేల్లగతులు బోడసెయుచున్న తనయన్నతో విరోధించుట- ఆలివర్నోంద్రోతనగవును చార్లెస్సునియికింట్టుట- సంక్రితించి తించు రోలిండున్నిగో సూదార్పుట- మల్లయుద్ధమున చార్లెస్సుతో బోరవద్దని రోజలెండు నిలిచునానెంత చెప్పినను విచారేంద్రోతోరి శత్రువు నోడించుట- రోజలెండాల్లెండునకు దనమెడలోనిగొలును బాతితోషిక మిచ్చుట- నల్గి మూర్లెండునకు ఫ్రెడరిక్కుదుర్దుశముడెల్పి జేతముమిడి

చిహ్నమునుబట్టి కేగించుట. ఫ్రీడరిక్కు రోజులందు గట్టికాయ పెంచినపు
 రమువిడిచి పొమ్మనగా నా పెన్సిడుదవజాలనిసిలియూతో మగదేనమువేసి
 కొని టచ్ స్టోనునివెంటనిడుకొని తనతండ్రియున్న యడవికి బయలుదేలుట
 రాజ్యధిష్టాప్రభువారణ్య జీవనమేనుఖమని తనతోడివారితో నువన్యసిం
 చుట. ఫ్రీడరిక్కు సానిపోయిన రోజుండిలి కూలచున్నాకొనుట. ఆడము
 లతో నాళివరు తన్ను జంపనైశించినాడని చెప్పగానాడమతో నార్లెం
 డదివికేగుట. రోజుండిలి కూటచ్ స్టోనులాడకననునడవికి జేరికారిన్ననుగొ
 ల్లనికిసామిచ్చి పొలమున్ని గొట్టెలమందయుక్త నిపించియందుంట. ఆరెం
 డాడములు గాజ్యధిష్టాప్రభునిగలిసికొనుట. ఫ్రీడరిక్కులివరు నార్లెం
 ముచ్చెదతోడితెచ్చినదప్ప దనపురమునకు కాదగదనియాజ్ఞాపించుట.
 ఆరెండ్తో రోజుండిన్ని యడవిచెట్లయందా పెడబెడ్యములు కాగిశముల
 వాగ్రియంటించగా రోజుండిలి కూలు చదువుకొనుట. మఱియునార్లెం
 ముజాన్వీస్సులు తమనివాసమున కరుకేటజూచుట. రోజుండా రెండుతో
 ముచ్చటించుట. రోజుండుతనతండ్రితో దననంగతి దెబ్బక మాట్లాడుట
 ఫీబీ రోజుండుకొహించి తనవలచుసిల్వీయస్సుచే వలపుకాగుంపుట. రో
 జుండా రెండోను దనో రోజుండుగాభాపించినచో వానిమోహబాధ్యమును
 గుదిర్చెదననిచ్చి ప్రతిదినమునానిందనయొద్దకు రావించుచు నల్లవము
 వల్పుచుంట. ఆరెండ్తో తనవలచుకవచ్చిన గూలివకొకపోదలో బడుకొన్న
 పుడు వానిబట్టలోపుచున్న సింగముతో బోరాడి దానిజంపితనయన్న
 స్థావాడివాతిచేదన బుజమునందు సిహాముచేజేయబడిన గాయపునె
 ట్టుట్టడువబడిన తనచేరుమాలు నోరొండు నామముగలగొల్లనికిమ్మని
 యం. ట. రోజుండాలివరుచే నార్లెండునకు రుమాలుగాంచినపుడు తానె
 ట్టుమూర్ఛన్నటిం చేశోయూసంగతి మఱలబంపుట. టచ్ స్టోనాడేరువల
 చి పెండ్లాడనెంచుట. ఆలిస్సిలీనాగవలచి వలపించుకొని యార్లెండుతో
 వాశంగతిచెప్పట. రోజుండా రెండుతో దన చెల్లెలాలివరును వలచిమఱు
 నాడు పెండ్లాడనెంచినదనియు నప్పుడేరానేర్చిన విద్యామహిమచే గో
 జ్జెండున్మాడదెచ్చననియుజెప్పి తనవలచిన ఫీబీనిపెండ్లికి సిద్ధపడుమనిచె
 ప్పుట. రోజుండుతనతండ్రి తాలోండునైచ్చినచో నాపెనార్లెండ్తో

బెండ్లి యొక్క మనియు నాల్గోడో నా పెండ్లి యొక్క మనియు నొప్పించి గడ్డి
వ న్యవేషమున దాబయల్పడుట. ఫిడరిక్కు పశ్చాత్తాపమున నయన్నకు
మఱిరాజ్యమప్పగించుట. ఆల్లెండ్లో నుగాలివరు టచ్ ప్లాను సిల్వీయస్సు
లు క్రమముగా నొప్పించిలియూ నుగాజ్జేఫీబీలం జెండ్లి యుటయును.

(4) విభాగింతిభావన మందలి వేషములు

ఈ పెండ్లి వేష ప్రభువగు- సోలియస్సు
ఈయను- సైరాక ద్వేషవర్త కుడు
ఈ ఫెనస్సాంటిఫోలస్సు- సైరాక స్సాంటి ఫోలస్సులు- కవలసోదరులు ఆ
మిలియా యియనుల సత్తులు- మఱియు నన్యాయ మెఱుంగుచు వారు
ఈ పెండ్లి మిగూ సైరాక స్టామియో కవలసోదరులు ఆంటిఫోలస్సుల భృ
త్యులు
కాల హరు వర్త కుడు
ఆంజీలో కంసాలి
సైరాక స్సాంటి ఫోలస్సుని మిత్రిడగువర్త కుడు
ఆంజీలాతో వ్యవహరించువర్త కుడు
పిన్చి మాయకాడగునొజ్జ
ఈమిలియా యియనుని భార్య
ఆడియానా ఈ ఫెనస్సాంటిఫోలస్సుని భార్య
లూసియానా ఆడియానా సోదరి
లూసీ ఆడియానా యొక్క దాసి

వేశ్య కారాధికారి అనికాల్లు మఱియు (దక్షిణ భృత్యులు కంగముయూ ఫె
నస్సు- కథ . .

కారాధికారి చేబట్టవడిన యియనునీ ఫెనస్సు ప్రభుడు వేయియా
వ్యములు నెల్లించినదప్ప బ్రతుక గాదనియు (నవవేశ్యమునకు శత్రుజేత

[illegible]

గా నాచోట్ను మాంటిఫోలస్సునుండి గొలుసువీలువపుచ్చుకొని నా
యంత్రామిచ్చెకననుచుంకగా నీ ససాంట్టివోలస్సీ ఘెనప్టోమియాలు ప్ర
వేశించుట యీ ససాంట్టి ఫోలసాం లోనుజూచి యిదిగోపనినాడు
గొలుసు నాభాగ్యకుసంపోవునట్లు కలువవలయు నొకత్రాడుతీసికొనిరను
ని యింగడికిఁ దన సేవకుఁగంపుట ఆంజోయి పెససాంట్టి ఫోలస్సుక్లోలు
ను తనకుముట్టలేదని ఎవోత్రపుచ్చినందు కథికారికప్పగించుట పైరాకి
ప్టోమియా యీ పెససారిటు ఫోలస్సుచెతకువచ్చి యోడసిద్ధపచ్చినా
నెప్పుగా నత్రాడుకొలత్రాడు తమ్మగారి విచ్చిమాటలుఁకొదవా
పరిష్కారనిష్పాదు కాదిగో యీతాళముడిమీనాచేతికిచ్చి పెట్టెను
ధ ముముటప్పకొని రాయనిపంపించుట లూసి నూనా యడిమీనా
తోనా పెభగ్తనవలచియున్నాడని చెప్పటంపై రాకప్టోమియోయడిమి
నాతోనా పెభగ్తకారాధకారి వశముననున్నాడనియుఁ బెట్టెలోనినా

వచ్చి తనబంపినాడనియుఁజెప్పి మూటఁదీసికొనిపోవుట పైరాక
కాంతి ఫోలస్సుతన్ను న్నెడు పల్కరించుకు వివిధగౌరవములు నల్పుట
కశ్యపడుచుండఁగా రాప్టోమియాపచ్చి సేభాస్యనీకంపిం ధ మి
వీయనఁగా పుష్పడియన్యోయము చాగ్గారుపడుచుండఁగా నొకనే
శ్యవచ్చియ మ్యుకిపు నాకిచ్చెదనన్న గొలుపిడేకదాయన రాప్టోమియా
పడి తన సేవకుఁగోఁబరుగిపోవుట వేష్యయతంక గూఢిగఁగిచ్చెత్తినది
ని యడిమీనాతోఁ జెప్పకేగుట ఈ ససాంట్టిఫోలస్సునికాంతోఁ దనభా
గ్యోన్య గోపమాతోఁచున్నదనియు సొమ్ముమఱునాడిచ్చెదననియు
మాలును నీఘెనప్టోమియా కొలత్రాడుతోరాగా సొమ్మెడినియడిగివా
సంపదర్భములుపలుక వానిందన్ను చు నడిమీనానూసిమానాలును నే
శ్యయు మాయగాఁగియున్నయును రాగావారితో సంపదర్భములు వల్కుట
చారదానిశ్చయముగా వెట్టెనదని యీ ససాంట్టిఫోలస్సును మణియు
నతని సేవకునిఁగూడఁగట్టి చీకటగదిలోనుంచఁగోవుట మాయకాఁడిగు
గురువునతని సహకారి యర్వురుపచ్చివాండ్రం గొంపోవుట పైరాకగొం
టిఫోలస్సును పైరాకప్టోమియోయనుచు దమకత్తులజలిపించుచు బ్రవేశి
చుట తనభగ్తయునేవకుఁడుగట్లు తెంచుకొనితిమ్మనఁకుక వచ్చుచున్న

కని యుడి మానాదడిసి లూసి మానా కారాధికారులతో బోధించుట. ఆం
దిలో మఱియువర్తకుడు నైసాకస్సాంటిఫోలిస్సు నతని సేవకుంజూచి వి
వశముగా మూర్ఖుడుచుండగా నాడి మానాలూచి మానాలు వేశ్యయు
వచ్చి కట్టుతెంచుకొనివచ్చి నాగివెట్టివాండ్రుపట్టుడు కట్టుడుని కేకలు వే
యుచుండగా సైరాకస్సాంటి ఫోలియస్సుతని సేవకునితో నొకమఠములో
దాగిఁజొచ్చుట మఠములోనున్న యోగిని వెట్టివాండ్రు నందఱ్ఱిం చెదిరి
వారినప్పగించుమన్న యుడి మాను దిరస్కరించుట మఠమునకు స
మీపముగా నీయనుజుఱివించుటకై వచ్చుచున్న సగిశ్వరుని స
డి మానా తనభర్తందాచిన యోగిని పైచేగముచెప్ప మాండగా నీ స
స్సాంటి ఫోలిస్సుతని సేవకునితో వచ్చి ప్రభునితో న్యాయముక్కుని పార్థి
మాచుండగా నియమవారినిరువుర డ్దనకొడుకు వాని సేవకునిగాఁ బోల్చు
ట మా పసస్సాంటిఫోలిస్సు న్యాయ సేవకుడు మఱియునాడి మానా లూసి
మానాలు నాగిలోవర్తకులు ప్రభుప్రవాతీయు నియమగూడ కొక
నొకకి సరిపకకి శ్రీశ్రీ విరుద్ధబాపణము లాడుకొనుచుండగా
సైరాకస్సాంటిఫోలిస్సు నతని సేవకునితోఁదెచ్చి ప్రభునియెదుట
ల్లరంగము సన్మోక్షవిలోకనముల నచ్చెరువందుట యోగినిగానున్న
ముమూం యోగినినుఁగొల్పి యతని సంగతియంగయుఁ జెల్లెసికొనియ
కొకేదన్నుఁదెలుపు కొరవదిదపఁ బ్రసవం కంఠేటికియధార్థస్థితి తెలి
యించును.

౧౧. కొరియోరెస్సును నాటకమునవచ్చు వేషములు

కి గా మ్రాక్షుకస్సా - మోలేస్సు రోమనుఘనఁడు
లంప్రయస్సుకస్సాను కుస్సులు వర్షియనులశత్రుగ్రేవానా మకులు
అస్సా కొరి మోలేస్సునిహితుఁడు
అంబును మోలేస్సులనికారులు
మాప్రియస్సు కొరియోరెస్సునికొడుకు
సోమన్వార్తావశాంబు

అఫీడియన్సు వానికాపుడుల నేనానిపా
అఫీడియన్సునిగ్రాదియనెకారి
అఫీడియన్సుతోకొరి కుట్రపన్ను వారు
అగరియంపొరుగు.

అర్చకుఁడై మునూర్చి నివాళులు
 వలమిచ్చగా కొనియో లేనప్పునితల్లి
 పడేలియు కొనియోలే నునిభార్య
 వలేరి యా పడేలి గూఁడువారిరాజు

వక్షి-లి కూచెలికన్నెలు కోమచువెగిషియస్సెయ్యలు కులీచలు కింకరు
లు భటులు పోయలు దూకలు అఫీడియసునిసెవకులు సక్కిచభృత్యులు
రెడగెను రోములోను మఱియూ దానిసమీపమునందు గొన్ని స్థలములు
కోరియోలియందు మఱిదానిసమీపమునఁగొన్నిస్థలములు అంటియమున
గొన్నిస్థలములు — కథ •

పౌరుషందలొక్కసారి నమకు ధాన్యముచవుకగా మిక్కించుచుందునై
 కొరియోలేనప్పుడుగంపట కొటకాయుధసానులై నచ్చుట వారిసగ్గిప్ప
 కొరియోలేనప్పులు ననూధానపన్ని పంపవేయుట- కొరియోలేనప్పులొ
 నూలు వలీషియగులు దండెత్తుచున్నారనుట- మినియస్సు- లారిటి
 యస్సు- లొక్కన నభ్యుక్త బ్రూటస్సు వెలూటస్సులు ప్రవేశించుటయు
 బ్రూటస్సు వెలూటియస్సులుకొన్ని దక్కినవారొదలు న్వలీషియనుల నె
 దించుట కేగుటయు బ్రూటస్సు వెలూటస్సులు కొరియోలేనస్సునిపై
 నొర్వీలేముగన్బిచ్చుట న్వలీషియస్సు మతియుసభ్యులు న్రోమనులతో
 గొట్టెడుట వలయు గా వెల్లిగూ వలీగూలు యుద్ధవార్తలన్నగొచ్చిము
 చ్చుటించుకొనుట కొరియోలేనస్సుల వలీగూ వేలకొలదిశత్రులనెచ్చి పంపవ
 తమి వచ్చినందున- నొర్వీలేము- నొర్వీలేము వలన గొరియోలేనస్సులు
 కరుడుందుట కొరియోలేనస్సుల వలన- పౌరుషందలు మిక్కిలియన్భుతామో
 వలన- కొరియోలేనస్సుల వలన- బ్రూటస్సు వెలూటస్సులు కడుపుమొ

టకలదుట సభలోఁ బ్రోక్షాననాయకుండఁబడి కొరియోలే నుండి పరాశ్రమా
మున్ముగ్ధులఁగొనికూడి యతనిన్రోమునందు ముఖ్యాసెవారిగా పోనర్చుట
బ్రూటస్వలూటసులు కొరియోలేనసునకేచ్చిర గొప్పగొప్పకవ్యజ్ఞులకెని
పె శ్వేషముకలుగఁజేయుట ముఖ్యుత్తి యచ్చకవల సకష్టపయమాలు సె
ఁగక నిష్కషటుఁడు మాటపడన్మొనివాడగు కొరియోలేనసు దుట్ట
లగు బ్రూటస్వలూటసులు కుట్రచేఁ బ్రజాపద్వ్యవస్థకై దేశమునుండిన
డలఁగొట్టఁబడుట కొరియోలేనసు తనతల్లికి భార్యకు విహితముకునోక్కు
బోధించి నని దేశమును విడిచి గూఢీడియసుతోఁ జేరితన దేశమునగుంకి
త్తివచ్చుట తనతల్లి భార్య కొడుకు మిత్రుమృద్ధునకు నాప్తాంగిపడి య
కవిధములఁ బ్రార్థించి వలీషయనులకు ప్రోవనులకు సంసార జీయుమనిబరి
మాలుగావిరి కొరియోలేనస్సాక్షీడియసు స్సంసారచేయుటకొప్పుదుట అభీ
షీడియసు కొరియోలేనసుని గొప్పకోర్కక కండ్లకి ముచ్చోకనలచేఁచిని
పైఁబడి వనించుటయును.

(6) సింధులైననాటకమొక వచ్చు వేషములు

సింధులైననాటకమొక శుభగాజు

కొలును రాశికిఁ బోలిభవమున గలిగినకొడుకు

లియోనాటసు ఇమోతవగుడు

నా లోయసు మహానుజీయోనున్న శేషభక్తిప్రసాదము

నీదేయసు అవ్వరాగిస్సంబులొచ్చోరు కొడ్వొనున్నతో లోయసుకొ

డుకునలఁపనాను సింధులైననాటకమొక శుభగాజు

భిలంబున ఇమోతవెయొ రాశి లియసలు ముందర వాడు లియసలొకను

మిత్రుడు కెండ్లవనఁడు భీమకెరామిత్రుడు

భిలంబొయగు గొడ్డు రాక పెరించితగుమనుష్యుడు

లూసీయసు గోన నునానా రాకుడు

ఒకరోమస్సినానా

ఇరువ్విశిషేషనాటకములు

పై సానియో లియోనాటసుగోశే నకుడు
 కాశ్యే లియస్సు నైవ్యుడు
 ఇర్వరుసిం : లైనునిభాసమి
 ఇర్వరుపెక్తమచున్నులు
 ఇర్వరుకారానికారులు
 రాశి సిం : లైనునిభార్య
 ఇమోశ- సిం : లైనునిభార్య
 హాలెక్ ఇమోశ- చెలికశే

అధిపతులు మాన్యస్త్రీలు రోషగూర్వగులు ఏజావ్రీతినిలు సోద
 చెప్పగాను ఒకడిచ్చిన ను : 2 క్షోప్తేష్టానాడు గాయకులు అధికార్లు
 సేనాపతులు నికులు దూశలు వ్యవస్థలు ఏజాచములు రంగము ఒక
 వ్యదుగ్రిట. లో మహాకప్పడిటలీలోను— శీధ •

రాణియొక్క కుట్రచేలియానాటసు స్వశేషమానుండి చెడలగ్నట్టలు
 దుట లియోనాటసు తనభార్యనాన్వియని ప్రసంగవశమున గొనియాడి
 నపుడియాచిమోయతతో నీవద్రీఫులగుగ రమునకు వేయ మొహరితొడ్డ
 దను నీయుంగ్రమునాకిచ్చు నేనీభార్యంజెఱచినట్లు నీకునమ్మకముపుట్టింప
 నియెడ నీయుంగ్రమునా నానే యమోహ లునీవి లేని శో నీయుంగ్రము
 నాడి యనియ రంగాలి మానాటస్సిస్మిమాహ్మతో నివృత్తనయెడనాక
 త్తితోనిన్ను నటికదననెను రాశికాశ్యే లియసునిగండి విషము పంగ్రహిం
 చుట కాశ్యే లియచ్చువ్రాణాపాయము చేయనివిషముమాత్రమేగానకొన
 గుట రాశి సానియూకు విషద్రావికమాగలచిన్న పట్టనువాడుదానివి
 ప్పి యాసువాసనంబట్టి త్రాగినచోడచ్చుట్టకై మోవంకనిచ్చుట ఇ
 మాహ్మోమాదన్ చెంతకువచ్చినియానాటస్ తన్నా పెనక్కరించివల
 యునని యిచ్చి సర్వ రమునూఁగించి మాపెభగ్న మొడటంగ న్నికొం
 డెములు చెప్పి మాపెనగర మాహము గొన్నచ్చి మాపెచేదిరిస్కరింపంబ
 డిమాపెచ్చిచంపచ్చి చేరినని మాశికు క్షమాపణమడిగొని మాపెప

సింహా-పూర్ణాయస్సు-రేనాటపభ్యులు
 బూర్జిటస్సు-కేషియస్సు-కాస్కా-ట్రీబోనియస్సు-లిగారియస్సు-దేసియ
 న్రూబ్జిటస్సు-సింబరు
 పిన్నాటుజూలియస్సీజారు చిక్వేఘులు
 క్లేవియస్సు-మర్కుస్సులు-ప్రజాప్రతినిధులు
 అంతర్మితోరస్సు-తాంత్రీకుడు
 సోదెచెప్పువాడు
 పిన్నా-కవి-మతొకకవియు
 లూసీలియస్సు ట్రైటీలియస్సు-మెస్సాలా-చిన్న కేటో-వలమ్మియస్సులు
 బ్రూటసు కేసియస్సులకు విహతులు
 వట్లొ క్లీటస్సు క్లాడియస్సు స్ట్రాటో లూసియస్సు డగ్తానియస్సులు బ్రూ
 టసునిసేవకులు
 పింజారిస్సు కేసియస్సుచి భృత్యుడు
 కాలిఫూర్నియా సీజారునిభార్య
 పోప్టియా బ్రూటసునిభార్య

ప్రజావతిఃధులు పౌరులు జావారికులు భృత్యులు మొదలగువారు కంగ
 స్థము నాటకమందు చాలవఱకు రోమునందునుఁదరువాత సార్దిస్సుచెంత
 మఱియు ఫిలిప్పీయొద్దను— కథ •

క్లేవియస్కెరులియస్సులు సీజారుజయమునకఁ దు ప్రజలనిరుత్సాహ వ
 ద్చట సీజారు అండోని కాలిఫూర్నియా పోప్టియా దేశీయస్సు సింహో
 బ్రూటస్సు కేసియస్సు కాస్కాలు కొందఱిపౌతులతో నూరేగుచుండనొ
 కసోదెగాఁడు సీజారునకు రాబోవుముప్పునొచ్చుకొమ్మనిచెప్పట కాస్కా
 బూర్జిటస్సులు సీజారునకు జఱుగుగౌరవమున కోర్వలేక పలువిధముల నొ
 గులుట కాస్కా కేసియసుసిన్నాటు సీజారుని గొప్పకోర్వక బ్రూటసునకత
 నిఁపె మఱింత ద్వేషము కలిగింపయత్నించుట బ్రూటస్సుసీజారు రాజకా
 బోవుట కోర్వకుంట కేసియస్సు కాస్కా కేసియస్సు సిన్నా మెటెల్లసు

న్ను సింబరు బ్రహ్మసింహస్సులు రాశ్రిబ్రహ్మసింహస్సులతో జేయుకొని మూలనా
 దుసీవరునిబాదుచుటకు సిద్ధయించుకొని కాలిపూర్తిచూ దుర్వృష్టములువ
 చెప్పగానీవునభకుఁజూరాదనివారింనుండగా వినకున్న నీజారునిబెల్లించి
 నభకుఁబిలిచికొనిపోవుట అర్థమిదోరస్సు నీజారునకు బ్రూటస్సుకేరస్సు
 కానా సిన్నా బ్రహ్మసింహస్సు సింబరు జేసియస్సు లై గారియస్సులను
 దుష్టాప్తకమువెఱుఁజుదని వత్రమువారిని దారిలోనిచ్చుటకు సిద్ధము
 గామండెఁగాని నీజారునది శత్రులుచూడనీక తొందరతోనభకుఁగొం
 పోయి పొడిచించువుట బ్రూటస్సు దఃనంఘముతో బ్రాజాక్షేమముకై
 తానీజారుంజ పనలసివచ్చెననియువస్యసింహుటఆరిటనితన యువన్యాసముచే
 బజల నీజారుని శత్రులు పెఱుఁజుకొల్పుట రణరంగిమూసశత్రులుదయమం
 దుచున్నారనుకొని కేసియస్సు తనకత్తోదహృదుచుకొని మడియుట
 కేసియస్సు టిటియస్సు బూటస్సులు శత్రులు అమ్మపేదజీవువచ్చిన
 వుడు నిరాశచెంది అమకత్తలతోదముక్తబొదుచుకొనచచ్చుట అంఁనీ
 బూటస్సునియోగ్యత న్గొనియాడుట,

(9) నాల్గవ హెనీమహారాజు మొదటిభాగమను నాటకమున వచ్చు
 పేసములు

నాల్గవ హెనీమహారాజు

వేల్పుయువగాదగుహెనీ లంకాస్థర్యువరాజగు జాను వీరిద్దఱు నాల్గవ హె
 నీమొదకులు

వెస్తుమొర్రెండు

బెంటు

వర్సెస్తరు ప్రభువగువర్సీ

నార్తాంబర్రేండు ప్రభువగువర్సీ

హట్సరను పేరందినహెనీవర్సీ నార్తాంబర్రేండు ప్రభునికొడుకు

మార్చిప్రభుడగు నెడ్డండాత్రిమరు

యాక్కుగురువగునూపు

జాతానుచరిత్రము నాన్పిల్పాడు
 ఓకాండోవరు
 నకరిచ్చాడు వర ను
 నజ్జానాన్పిల్పాడు
 నర్జిచ్చేలు మాయగురుని హితుఁడు
 పోయినున్న
 శ్రీకృష్ణు
 శ్రీకృష్ణు

బద్దెల్లు
 హట్టెరునిభార్యయు మాన్పిమరుని సోదరియునగువస్సేవి
 మాన్పిమరునిభార్యయు స్త్రీదోషుని కూతురునగు మాన్పిమర్దేవి
 క్వికేలియునుపూటపూర్ణిమ్మ

ప్రభువులు న్యోగులగుకారి కల్లమ్మవాఁడు రాజగృహధ్యక్షుఁడుచిల్లర
 కనాండు మోతకూలివాండు బాటసార్లు మఱియు భృత్యులు రంగ
 మింగ్లాండు— కథ

నాన్పివహనీమహారాజు యుద్ధముల్గియున్నమాప్త ములైనవి తీర్థ
 యాత్రాకు పెడలుదమనీ ప్రధానులతో జెప్పి మాకస్మికముగవచ్చిన కొ
 న్నమాతంకములవలననాఁగిపోవుట వేల్పుయువరాజు పాల్కొన్నపు బాన్దో
 ల్పుపేటగాడ్వాలు పోయినున్నతోఁగలసి తాగిగుడు దొంగతనము మొ
 వలగు దుశ్చేష్టలు చేయుచుంట నాన్పివహనీ వర్సెప్పరునితననన్నిధికి రా
 వద్దనుట వర్సెప్పరాక్షిత్తాంబరెండు ప్రభువులు హట్టెరుకలిసి నాన్పివహ
 నీరాజుపై కండెత్తుటకాలోచించుట బాటసార్లందోఁచుకొన్న పాల్కొన్న
 పుముదలగు తవమిత్తున్జ్వికళిలో మాటునేవములతో వేల్పుయువరా
 జుపోయిన్సలు దోఁచుకొనిపోవుట హట్టెర్లు మాన్పిమరునితోఁగలియు
 బోవుట వేల్పుయువరాజు తరింగిమాన్పి యుద్ధసన్నద్ధుఁడౌట వేల్పు
 యువరాజు హట్టెరును యుద్ధముతోఁజంపుట పాల్కొన్నపు దురమునిదొలా

సెడించినపుడు చచ్చినట్లునడుకొని తిగివేచి వేయ్యవరాజమొదలగు
తనవారిన్నవ్వించుట న్నావహోనీ యున్నాననయమొది బండెలుగాఁబ
ట్టవడిన పశుప్తుర్వునులశంస న్నాపంకుట జొలనుపరాశియై కొం
డవైచుండి పడిమృతిచెందుటకుయన్నించుచున్న పశుటన్నావహోనీజా
ను ప్పుమోరేండ్లను నాచెంతనున్న నాగ్గారిబ్రేగడుతో, గోగుటకు గ్గం
డవరాత్రి ప్రిభావుతో వేల్పుతో, గోహతికు దానునవేల్పు యువరాశే
గుటకు నిర్ణయించుటయును

(10) న్నావహోనీమహారాజ రెండవధాగమను నాటకమానవచ్చు తే
సములు.

న్నావహోనీ మహారాజ

అయిదవహోనీ మహారాజ కాగోళవేల్పుయువరాజ క్లా రెన్ను న్నిభువు
లాంకాబాహ్మ్యవరాజ గ్గోస్తరుహంభీయువరాజ న్నావహోనీమహారా
జకొడుకులు

వాల్విక్కున్నిభువు ప్పుమోరేండువ్నిభువు స క్రిప్నిభువు గోవరు హారా
ర్థు బంటు

న్నావహోనీమహారాజ వక్షమువారు

రాజనభలోనిముఖ్యన్యాయా గూఢాచారి

న్యాయాగూఢాచారివెంబడిచున్న తగుమనుష్యుడు

నాతాంబ లేండువ్నిభువు ముఖ్యగురువగుస్కూపు మా బ్రిప్నిభువు
బడల్పువ్నిభువు,

హేస్తింగువ్నిభువు సజావాకలెవల్లిలు న్నావహోనీ మహారాజ ప్రి
వకులు

ఓవర్సుమోటాన్లు నాతాంబ ర్తేంద్రాధిపతి మాశిశులు

సజావాన్పట్టాను పానిసేవకుఁడును

బాడల్పు

పిండ్లు

పోయినా

మీరూ

మోహనా నగ్గులు పల్లెటూరి న్యా గూనికారులు

జేన్ మోహనానకుడు

మూలీ మోహనాటూర్ గో జూబా వులు కొత్తగా శరీరకాల్పంట్లు

కేగాన్ని సేకారి యుగోగ్యులు

మీరూ

నాతాకంబ పేర మోహనా

వస్తిభార్య

క్విట్ పూటకాళ్యమర్త

నాటేట

ప్రభువులు పరిచారకులు పానాకుడు అనికాలు పైనికులు దూతలు
పరిచాండు బంబోరులు సేవకులు మొదలగువారు సటుకు కథావ
మాపకుడు రంగము గొంతుండు— కథ •

నాతాకంబరేండుప్రభువు తనకొడుకగు హట్నరు యుద్ధమున జ
చ్చెననియు పర్వెట్టకు పోలాగులుపట్ట పడిరనియు న్నావహానీ మహారా
జ జయమందెననియు విన్నవించి యాయగురువు సేనగూర్చుకొని
న్నావహానీ మహారాజు నెవరింగోవుట మాజేమూర్కు గురువు మే
స్తిగున్నులను లొకాత్తరునరావగుజూను సంస్థిత బాసయొవచ్చిపోన్ న్యము
వచ్చిపోయినవిహ్మట మోమున పా జంపట కాట్టుడుట హోకోర్టు
న్నావహానీ మహారాజునకు నాతాకంబరేండుప్రభువు గొడవల్పుప్ర
భువునై న్యముతో కూడ గోడింకబడిగనిపొల్పుట మిక్కిలి జబ్బుననున్న
తండ్రియొద్దన యెవేల్పుయుహరాజు కిటమున పోవగా మూర్ఖ నిద్దర
మేల్కొని న్నావహానీ మహారాజు తనకొక్క సకొడుకులతో ధనాశం గూ
రిక యుపచ్యసించు హోకోర్టు నెను సేవచే లేకపోతివా యింతతోంద
టదీన వేలుకోకటా తలలో నిరాతంకముగా మిక్కిలియున్న సుముతో న

నావృత్తిగాంచి మహామధురంపగ భక్తదాయకుకంక్షితో వేలు
 ముచరాజక్షమాపణము చెప్పకొనుట వేల్పుయువరాజు న్నాగదేవ్రీమ
 షరరాజు గతించినసినప నైదవ గాస్రీమహారాజగుట స్వాస్థ్యచె మొదల
 గెరుకు సేస్తే హితుల దవ మనీషాషరరాజు పురమునుంకి నడు
 గొంగుట పిలిచెత్తురాశికి క్షేమము గోరును సక కుండు చటకమువల
 పుర దెల్పుటయుగు

11) అయిదవ గ్రంథం రాజు నాటకమ సంకల్ప వేసవ లు
 అయిదవ గ్రాస్రీమహారాజు

సేస్తే ప్రభువ శ్చేష్టాప్రభువు అయిదవ గ్రంథం రాజు సక ద

క్రిటప్రభువు అయిదవ గ్రంథం రాజు సక ద
 రాజు ప్రభువు అయిదవ గ్రంథం రాజు సక ద
 నాస్థి, స్థిమోహి అయిదవ గ్రంథం రాజు సక ద
 కాంట్రోలర్ గా పు

అయిదవ

క్రిటప్రభువు

సక ద

సక ద

సక ద ము అయిదవ గ్రంథం రాజు సక ద

దవ గ్రంథం రాజు సక ద

అయిదవ గ్రంథం రాజు సక ద

అయిదవ గ్రంథం రాజు సక ద

అయిదవ

అయిదవ గ్రంథం రాజు సక ద

అయిదవ గ్రంథం రాజు సక ద

అయిదవ గ్రంథం రాజు సక ద

శ్రీచిహ్నుడు

హాస్యయోగు గాఢాశ్రమి.

గ్రాంధ్రప్రభురాజు నొప్పున ఎప్పుడు పూజలు

శ్రీమద్భక్తరామ నాథ్య

విజయవాడలోని పరిశ్రమలకు అవకాశం

ಶ್ರೀ ಶತ್ರುಂಘನುಚರಿತ

పాశ్చాత్యము క్వి కనిష్టమునకు నొర్రునైన నుండినను అట్లొక్క
వర్గములు యునునందు సభకాన్తు నొకటి నుండినను అట్లొక్క
చూతగా నొకటినుండినను లింగమునను— కి ३ •

[illegible]

(12) ఆజ్ఞాపితాశ్చిక్షుః పరాజా నాటకము మదటిభాగమున వచ్చు వేషములు

మ. వి. ౨౧ వ. పాఠము

2

మనది స్థలము పునర్లీనం జి

మార్గోట్టు లేనందుకుండుట వే నీరాజనముగా నుండు

అవయు మానురాలు

నీ

ప్రభువులు కోటకాపులు వాస్తవసములు అధికాత్మ పునరుద్ధారణలు భక్తి
శక్తులు పునర్లీకగడదుదయములు రంగము కొంతయంగారాలో మన
కొంతభాగంలో— కథ

ప్రభువు గొట్టు పెద్దరుప్రభుడు వార్షికు-ప్రభున పంచెరుగురు వా
ప్రభుడు మొదలగు వారై దవహానీమహారాజు వాచాను విచారించు
ట ప్రాస్తుత్యముతో ప్రాంతియువరాజు రాజు కాబడి యిర్లీష వాని ప్ర
శశము లాకరించుకొని యుంగ్లీషు ప్రభువును భవంసమున క్షేపిగా
నలుచెప్పిగాకొట్టు పదివేలైనాకుల వంటకాట్టు కొని ప్రాస్తుత్యము కోసు
గొట్టు రుదవ హానీమహారాజు కొడుకు నాటవహానీమహారాజుగా
నచ్చుటకు గొట్ట కేగుట పెద్దరు పరిష్కారగువాటవహానీమహారాజు రు
ముకై యెక్కుమునకు గొట్టు ఎల్లమునుండి బాటుడుగు నాటవహానీమ
హారాజు గొట్ట లిచ్చుట కే పిన్నెట్ట రేగుట ప్రాస్తుత్యోచాస్తు అలెంకను
కేర్పరుంగ్లీషు విశుంచేవోడింపబడి యున్న యుగపుత్రినిచే
వ్వండిసపుడు పిన్నీ నాయమున ది యుద్ధమునకారంగించుట స్తోరు
పింగెట్టు శిశువుగు నాటవహానీమహారాజు న్నాస్తికపర్పుకొనుటకన్య
ప్రభు వాదాడుగొట్టు ప్రాస్తుత్యో సేలీన్య గొట్టెలు యుద్ధమున మ
డియుట పిన్నీ ప్రాస్తుత్యముచేసి యిర్లీషు నికులాకరించిన గా
స్థయస్సును ప్పణముదొగి ప్రాస్తుత్యము కథీసముసేయుట లండన్ప్రభు
మందలి ప్రభువులు రండు తేగ్గలె పరస్పర విరోధుగుట ఆటవహానీ
మహారాజు గొట్టు పెద్దరుగురువు యొక్క సఫల్తు సోమర్సెట్టు ము
ప్రక్క ఎక్కురు పిన్ను బేస్సెయి మతయు దక్కినవారు ప్రాస్తుత్యదేశవా
ల సేయుద్ధమున కేగుట తుట్టు తన పిన్నికలతో వారింజేరుటయు పా

సీమ పరా శీర్షిష్టను పుష్కరి ప్రిభువాగాఁదేయుట కే నీమహా
 రాజ సామ్రాజ్యమునందు నాడ నభిషిక్తుఁడై పాస్త్రోత్పిలి యుద్ధమునఁబిడికిదై నా
 శిరోముగందుఁడై శిశువునందలి నడియందు పొన్న పొన్నీమహారాజేల్లగులంబు
 ల్లు ముట పొన్ను తనకు మకుతోఁగూడ నిణరంగమున వడియుట న
 ఘోర- మార్గార్థము కన్యకన్యగదెగా నిణరంగమునఁబట్టుకొని యాపెను
 సీమహారాజునకుఁ దెలిపివేయుట కాపెతండ్రికిఁ బంపించుచుఁగిల్లు
 ప్రిమహారాజునకుఁగలఁగె ప్రిమహారాజునకుఁగలఁగె ప్రిమహారాజునకుఁగలఁగె
 తొనెగాఁ బనిపించుట కరిగిరించి సాధిచేసి పుట- మార్గార్థమున
 కనివచ్చి తనకుఁ దెలిపివేయుటకై సీమహారాజు సభమున ప్రి
 మహారాజున కంపుఁడు.

13 రెండవ భాగమున నాడ కమునందువచ్చు పేషములు

అందు పొన్నీమహారాజు

పట్టము రా విరచిండ్రి

విచ్చెట్ల గురుఁడు గాజుపెదతండ్రి

యూర్కపాఠపు ఎడ్వర్డు రిచార్డుతనికొడుకులు

గోమ ర్నెట్టు నభోల్కు- బకింగాము క్లిష్టకుఁపాఠపులు రా నడచు నాడు

శిలిచ్చి వాడ్విక్కుపాఠపులు యూర్కపాఠమువాడు

పాల్పుపాఠపు దుగాధ్యక్షుఁడు

శివసూపు

ప్రొఫెడర్ హార్వీ అతనితమ్ముడుపెల్లముస్తాఫాడ

సజాక్షేన్ద్ర

వాల్మీకిహోమ్

సముద్రకానికారి కన్యధారుఁడు సేవకుఁడు

సభాల్కు బంబెలుగాఁబట్టుకొన్న ఇద్దరుతగుమనుష్యులు

వాక్కు

హూము సాక్షేల్లులు గురువులు

కోగి బా-లింగుబ్రూకు గారడీవాడు వానిచేరావింపబడునయ్యును
హగ్గురు శత్రుకారుడు వీటరు వానిసేవకుడు
గాతాము లేఖరి

బ్రూకు గావసాధకారి

సింహాకు మోసగాడు

కోగి వానివెంబడినున్నవారు బాన్సీలింగు బాన్సీలెడు డిక్కి-నుకిరికి
సిక్కి-నుసాలెవాడు మె-ఫేలుమొదలగువారు

జేను కెంటిషుగుమనుష్యుడు

హగ్గురు ఘాతుకులు

మాగె-రట్టు అలస మోసనీమహారా భార్య

కోగి నోస్టరుపభివ్య

జేను మంత్రకిత్త

సింహాకు వానిభార్యయు

పిగ్గివాలు దేవులు వరిచారకులు వాతా-పహాలు మహాచేసికొనువారు
అష్టశ్రీయు విశ్వబంధోత్తు అగతారి ఉర్యోగులు నీయు పవిత్రగుప్తుకొను
వాండు) జేగివేటకాండు) రక్షకభటులు సైనికులు హుళులు మొదలగు
వాండు కరిగిము ఇంగ్లాండుయుక్క నానాప్రదేశములు — కథ •

మాగె-రట్టును మోసనీమహారా పెండ్లాడుట నోస్టరు మొదలగు
కోగిపక్షికి నిష్టపాట మాగె-రట్టు సఖాల్కును నోస్టరు మొదలగు కోగిదటి
పిగ్గిభులు భవంసముకావించుటకు నిజాయించుకొనుట రాజు నోస్టరుభా
ర్య-శమునుండి వెడలగొట్టుట మఱిగోస్టరు యనికారమునులాగుకొనుట
యు యూర్కు విచ్చెరు గురువు సఖాల్కు రాణియు నోస్టరుపై రాజద్రో
హము నేరమునూపి యతనింబెటసాలనుంచుట రాజునోస్టరు చెటనుంట
విని లేకొప్పకొని నుఱించుట విచ్చెరు గురువు సఖాల్కు యూర్కు రా
జమునోస్టరుని బంధుటకు నిశ్చయించుకొనుట ఇట్లెందు జేశపుదనులింగ్గి
భావారిపై బెరుగుసాం చ్చెరనుమాటవిని యూర్కును సెననుగూర్చికొని

...డ...మని తక్కినప్రభువులు పంపమన్నదేసించినపు డ దేవమయ
మని మూస-తా రాజగుటకు నిర్ణయించుకొనుట సఫల్యు గోస్తరుని ని
దూండుమంపిఁగాఁజెల్లసాలలోఁజంపించుటతపంగతిబయల్పడఁగాఁ (అజల
...క...పైగా సఫల్యును కేశమునుండివెడలఁగొట్టట కాజ్ఞ మడుటరాణి
...ల్యుని శిక్షింపనర్హుని రామ బ్రహ్మాయుకొనుట వించెప్టరు గురువు
వచ్చి చచ్చుట కంటియె ద్దన కానికారి సఫల్యునిగట్టుకొని యతని
...స్వమునై పొడుచుచు బండ్ల గాజ్యమువైఁదిగుగుపాటొనచిక్షానకే
...మిగిలినవారిచే స్వాపాదకతని తమ్ములితోఁ జావఁబడుట కేడుమా
మర్పిభానామమూవహించి రాజగుటకు నిశ్చయించుకొనుట రాజప్రతి
...లకుండిరి రా కిత్తోల్లింగిత్తూనకుఁ బారిపోవుట కేడుమాజ్ఞచే సేప్రభా
...గో గాఁజంపఁబడుట కింఁగాము ముసలిక్లిషణకృత్యముతోవచ్చి
...నిగుఱు ముచిమూలులతో లోబడుకొనట కేడుపారిపోవుట
...గొల్పింపమంది స్తన్యముతోవచ్చి గోమర్సిస్టును రామనుండితో
...పఁమనుచున్నాఁడని దూరమున నెత్తిగించుట రా నామస్యే
...ండును సానాకరువుట కింతుతఁతోటలో డాగిన కేడినిజంపుట
...దు, -చింతిమగలగు నెద్దిక్షణిచాడుకల వార్నికు, ...ను
...ములుగాఁ గొని రాజ్యమాక్రమిండునుటకు యుద్ధసన్నద్ధుఁడగుట
...దు-రణరంగిమున క్లిషణమకంబవుట క్లిషణమకొడుకుతన గంధికి
...ముంగొనిపోవుట గిహ, క ...స్వస్థుంబుడగుట లండనుపాకి బాని
...యిన కా... స్వస్థుంబుడగుట గూర్చిసత్తికొడుకలు: వార్నికు, ...
...లును వెంటఁదడును క ము

అజల హిందూమహాగాన

(14) మూడవభాగమును నాల్గవ భాగమున వచ్చు వేసములు

అజల హిందూమహాగాన అలసికొనుట యువరాజగునెవ్వ
...కొకండవలూయి ఫ్రామ్మరాజు

సోమరెస్సెట్టా పిత్తనగు అకుసువుట్ట నాగ్గాంబట్ల నేడు వెట్టమోట్లందు పిత్త
ర్దు పోభువులు రాజపక్షమువారు

యూర్క నాల్గవయెడ్వర్దురాజు కాబోవునెడ్వర్దురేందు ప్రభువగునెడత్రా
కు(కాబోవుక్లా రెన్ను

ప్రభువగుజాబ్బి కాబోవుల్లోపరు ప్రభువగుచాబ్బి గూర్క-కొడుగులు
నార్థాల్కు మాంటుగు వార్విక్కు హెప్పింగుప్రభువులు గూర్క పక్ష
మువారు

పాపాక్షు సజ్జానాత్రిమరు సజ్జానాత్రిమరు గూర్క పి త్రిమ్రాలు
చిచ్చందుప్రభుడగుశాస్త్రి యొకయావనుడు
'వర్సుప్రభువు గ్రేచీషోదరుడు

టంగ్

మూటి గోమతి

సామర్విల్లి

నల్లందు గురువు

గూర్కనందలి యధికారి

దుర్గాధ్యక్షుడు

ఒక ఘనాడు

కర్దరుకావలివాండు

ఒక వేటకాడు

నల్లడింజంపి కొడుకు

కొడుకుంజంపినతండ్రి

మూర్తేరప్పరాణి

కాబోవునాల్గవయెడ్వర్దు కా కుగు ప్రభునాని

బోనా శ్రీంచీరాణికి నోడరి

భటులు హెనీరీషహారా ను నెడ్వర్దుమహారా నకుం బోచానికులు
గూతలు కావలివాండు మొదలుగువారును రంగము ఇంకొండు మహాము
శ్రీన్నును— కథ ♦

మాకు పెద్దప్పుచాళ్ళు నార్చులు- మాంటెగు వార్షికు వారి
 యుద్ధవిషయముల గురించి తెలుగుల బీమాలు తమచేతులబట్టుకొని రాజసభకు
 దుప్పట మాకు సింహాసనముపై గూర్చుండుట హెన్రీమహారాజు కి
 ప్ప శాస్త్రాంబులగేండు పెద్దమోలెండు ఎత్తున వతియుదక్కువారు నె
 గులాబీపూలు పట్టు రాజసభకువచ్చుట ఉభయపక్షములవారికి వాక్కు
 లహముజరుగుట హెన్రీమహారాజు తాబ్రెకివంతనలుకు మాత్రముగ
 జహసుటమధరించుటకు నిద్రవయ్యారు నశని తుల్య నాజులగుట కొ
 వ్వుకొనుట ఉభయపక్షములవారలుమైత్రి గొననంగీకరించుట మార్గంగా
 రాజున్నిగదిచి తనకొడుతోపై న్యము గూర్చుకొనియూర్చుతో యు
 ముచేయుట కిప్పు రల్లెండుంబంపుట గూర్చుపక్షము వారోడిపోవు మో
 టయు దనపినలెందులిరువురం దంపలుడుటయుగని యుసినిరసిలి శ
 త్పుచేరిక్కుట మార్గేరట్టయూర్చును చెప్పిచెప్పిపొడిచిచంపుట కిప్పు
 గొంకంగిమీన వడియుట యుద్ధమున బరాత్త నయాజవహెన్రీమహ
 రాజు మూలవేషమతోనుండి కాపుచేబట్టి వడుట న్నావయెడ్వర్డు నా
 పహారాజు ముగ్గురుపిల్లలుగ యొక వితంతువును వలచియా పెన్రీరాజు
 పోయగోరుట స్వోర్థువుభువు తారాజుగోరుట వార్షిక ఫ్రీచిగా
 తో న్నావయెడ్వర్డు మహారాజునకతని చెల్లెలను పెండ్లిచేయునని య
 గుట మార్గేరట్టతనకుమారుని కాక్కుఫట్టును పెంట్లుకొని ఫ్రీచిగా
 నెరకు సాయపడుమనియడుగుట న్నావయెడ్వర్డువహారాజులవలెని
 . మహారాజు గ్రామహముననుంచుట న్నావయెడ్వర్డు శోధననాని
 నిష్పాదిన వార్త తెలిసిపదవ వార్షికు మార్గేరట్టలు మైత్రింబంది ప్పి
 చిరాజు సాయమున న్యముకూర్చుకొని న్నావయెడ్వర్డుకివచ్చుట వి
 గ్రామపురంబిండి మాపెసోదరులకు వతియూ పెనుమారులకు దామన
 లదిగన్ని కలం పెండ్లిచేసినందునకు రాజు పెన్రీరెన్నున్దొగు ప్పివు
 ప్పాపడుట ఫ్రీచిరాజుకోపమున తనపైనేరలు పెంపచున్నాడనియు
 ఫ్రీచిరాజు చేయలు తనపై పెన్రీమానెదనని యెట్టివెనుకనెననియు
 వార్షికు మార్గేరట్టలు మైత్రింబందిరనియు వార్షికు తన్ను రాజపదవి
 నుండి ప్పిపక్షముననియు వార్షికుకూతు నెడ్వర్డుయునరాజు పెన్రీ

మూడువనియు న్నావయెడ్వర్తి మహారాజు దూతలవలనవిని యుద్ధసన్నధు
 నగుట నాగ్నికు-కౌవచమునూర్తిం శిండ్లావేదనని కారెన్నికనయన్న
 ముగ్ధా శో వికలబడి సోమరైట్టలతోఁగలసిపోవుట స్తోత్రకుతఁయుద్ధేశ
 ము నోవేల్పుకొనుటకై గా సత్తముననుండుట నావ్వికు న్నావయెడ్వర్తి
 రైట్టల ఆకుస్థలు శివీరముననిమోందుచున్న రా న్నెవనన్నవ
 చ్చెట్టలకొనుట చేసినన్న స్తోత్రు హెప్పింగులు పరుకె న్నోలట ఎలిజె
 త్తరాణి మనుచేరిందిర న్నావయెడ్వర్తి మహారాజుగార్హ తనగిగ్గము
 న్నొకమకొనుటకై సోదకునితో మరలమలోదాగుండుట స్తోత్రు స్తోత్రం
 గులు న్నావయెడ్వర్తి మహారాజుంజొ విడిసించి తిసిరినిపోవుట ఆటన
 చీమహారాజు వావ్వికు న్నాగ్ని మూర్తింగు నెక్కిరు మజియునా
 క్కుఁగ్గలు ఫ్రాన్సుగండి దై వ్యముకూర్చుక నివచ్చె న్నావయెడ్వర్తి మ
 హారాజుండయింప యుద్ధసన్నధులగుచుంప గా న్నావయెడ్వర్తి మహారాజు
 స్తోత్ర నాటన క్రానీమహారాంబట్టకొని చెటసాలకంపుట న్నాగ్నికుత
 కున్నం ను న్నావయెడ్వర్తి మహారాజు స్తోత్రతోఁగలసి వావ్వికు నెడిం
 క న్నావ్వికు న్నావ యెడ్వర్తి మహారాజు చే యుద్ధము నబొడువబడి
 రికవేరనలోఁగ న స్థితకుఁచుకొని తిలకిల్లుట న్నావయెడ్వర్తి మహారా
 మాగ్నికొర్రాణి సోవ స్తోత్రాకుస్థలను రణరంగమున బండెలు
 గాగ్నికొనియాకుస్థల సోవ రైట్టల ద్విక్షణము చేంపటకాజయిడుట
 నావయెడ్వర్తి మహారాజు ఎవ్వరు యవరాజుంగొడిచిచింపి మార్గరట్టన
 కుండు యోగింబడనాజయిడుట- గోస్తరుచెటసాలకుఁ బరువికి ఆట
 కి- శ్రీమహారాజు డిచిచంపుట న్నావయెడ్వర్తి మహారాజుసింహాస
 ను నాగ్నికొని యెడి తిలకములతో ముచ్చటించుదనరాణియగు నెలిజ
 క్కితో వాణియునావె మందు దనకుఁబుగ్గినపుత్రుతోడ నానందించు
 చు మార్గరట్ట రాణి ఫ్రాన్సునకుఁబంప నాజయిచ్చుకొనును.

(15) ఎత్తవ శ్రీమహారాజ శివరచిత్రమను నాటకమునవచ్చు

వే ములు

ఎన్నికవ నెక్కిమహారాజు
 వుల్సీగురువు
 కాంపియర్లు గురువు
 కాపాసి ఉన్న అందవచాల్లెస్సునుండి వచ్చిన గూత
 క్రాంత్రు కాంటర్బలీగురువు
 నార్థాల్లు ప్రిభువు
 సఫల్లు ప్రిభువు
 బకింగాము ప్రిభువు
 సరే ప్రిభువు
 గాజగృహధ్యక్షుడు
 గాడ్డిగు వించ్చేరుగురువు
 లింగోలు గురుడు
 అబగ్గేవెనీ ప్రిభువు
 సుడు ప్రిభుడు
 స్వైరీ గిల్బర్డు
 సర్దామల్ల వెల్లు
 సరాండనీజెన్నీ
 ప్రికొలాస్వాకు
 వుల్సీచేతిక్రింది యువ్యోగులు
 క్రామ్వెల్లు వుల్సీసేవకుడు
 గ్రిఫ్ఫీతు కేతరైనురానికిద్వారపాలకుడు
 ముగ్గురు తగుమనుష్యులు
 గార్బరు ఆయుధరక్షకుడు
 బూటసు రాజవైద్యుడు
 బకింగాము చేతిక్రిందిపనివాడు
 ప్రిండను మటియొక యాయుధరక్షకుడు
 నభా ద్వారపాలకుడు
 నావారికుడు వానిసేవకుడు

శాస్త్రమునకును తాత్పర్యమును
 కేతరైనుతాని ఏర్పడవహేనీమహారాజభార్య అనీ బల్లియరాశిచెలికి శ్రీ
 బల్లియమిత్రుతాలగు నొకముసలియిల్లాలు
 కేషన్సు కేతరైనుదాసి

మూగచేష్టలనుండు నశేకప్రభువులు నొకసానులు కానినెంబడినుండు
 స్త్రీలు రాణికగడదుదయ్యములు లేఖకులుదొంగులు రక్షకభటులు శక్తి
 కథ్యులు రంగము లండును పెప్టమిప్టనులలో ముఖ్యముగా నొకప్పు
 డు కింబొనునలోను— కథ *

ఒకింగాముప్రభువును బగ్గోనీ ప్రిభువును శాస్త్రమునకు చాక్షన్యము
 లభించుచు నాకీస్మికముగా రాజ్యాచే జేసిసానుంపించబడుట రాజు
 రాణులనముఖమున పుల్లీప్రోత్సాహము చే ఒకింగాముచేసికిరిది యు
 ద్యోగి ఒకింగామునకు రాజద్రోహప్రయత్న మాన్పదనిప్రమాణము చే
 సేదెప్పట ఒకింగామునకు మరణశిక్షవిధించుట పుల్లీనుంటవిత్తెనె
 డు రాజబల్లినుంగాంచి మోహించుట పుల్లీపన్ని న కుట్రవలన రాజు క
 డువదేండ్లనుండి తనతోఁగాప్రథమచేయుచున్న కేర్తరైనుకు వివాహం
 పుట్టుట కేర్తరైనురాజుతో ద్వంద్వనాడదగదనియు పుల్లీద్వాన్యముచే
 నంతవచ్చెననియు వినించుట మిక్కిలియన్యాయముగ సంపదప్రోత్సాహ
 హాని లోమునడలి తనహేతుల్ల న్నయిపప్పుచు మతాధ్యక్షులగు
 జనోహము స్వల్లకించుచున్న పుల్లీగట్ట రాజుజేగి యరిసికిదానిచ్చెన
 రనికయ మద్రీలాగుకొనుట ప్రోత్సాహగురునయ్య ద్దననింతనవ
 దుంపక గాద్యకార్యములందరినీ మూలమొనందునకు మిక్కిలినింపించు
 డు కేర్తరైనునయమపట్లటచేత నొకపలువురం బిల్లంగిన్నపట్టణంబు
 కళాతురుమగాత్రిమ మిగులటచేతవక్షేయం పుల్లీపూర్వేనెన్నున కిం
 శములబట్టెను రాజుగొనగొనవశాలియగు బల్లినుందావలమటచే
 నొకమిక్కిలియోగ్యురాలని తనకునమ్మకమున్నప్పటికి నొకపట్టణము
 బల్లినుయథాపేధిగ రాజంబెట్లడిరా కయగుట గ్రహీతరు కిటపడియు

నేతరైనుతో వుల్పితనయధికారము దొంగియాకస్మికముగా, జ
బ్బుపడి మృతిచెందెననిచెప్పట కేతరైనుమృతిచెందుట కామిష్టును
రాజుశత్రులనుండికాపాడి యతనికినతనిపై నేరములు మోపినవారికిన్సఖ్య
ముసేయుట రాజనకుబుల్లీను రాణివలనగలిగిన కూతునకు కామిల్లెలి
జెబెత్తనిపేరిడు యాపిల్ల సగత్రప్పసిద్ధిపడసి చిరమురాజ్యమేలి కన్నెయ్యెన్
గమున కేగునని పల్కుటయును.

[16] జానమ్రహారాజుచరిత్రమనునాటకమున వచ్చువేసములు

జానమ్రహారాజు పతనికొడుకు హెన్రీయువరాజు
ఆతఁడు బ్రిటెన్ని ప్రిభువు
కెంగ్లోగుప్రిభువు
ఎస్సెక్సు-ప్రిభువు
సేలిస్బరీప్రిభువు
నార్సాంకు-ప్రిభువు
హ్యూబటు రాజగృహధ్యక్షుఁడు
రాబటు ఫాల్క్-ట్రెబ్జీ
ఫిలిప్పాంక్-ట్రెబ్జీ
జేమ్స్రీ ఫాల్క్-ట్రెబ్జీదొరసాని నేవకుఁడు
పోంఫ్రెట్టు పీటరు
ఫిలిప్ప ఫ్రాన్సురాజు
లూయీ ఫ్రెంచియువరాజు
ఆఫ్రికూరాజు
పండూల్సు పోపుగురుఁడంపినగురువు
మెలూను ఒక ఫ్రెంచిప్రిభువు
చాటిల్లను ఫ్రాన్సునుండివచ్చినదూత
ఎలీసరురాణి రెండవహెన్రీమహారాజభార్య
కాన్సెన్సు ఆతఁడుతల్లి

బ్లాంచి కాపైలాక్రికూతురు
ఫాల్కప్రిడ్జి దొరసాని

ప్రభువులు దొరసానులు అంగీర్చుపారు అధికారి వాతావహాలు ఈ
నోయగులు సైనికులు దూతలు మఱియుఁబరిచారకులు రంగము ఒకప్పు
డింగ్లాండులో ఘటొకప్పుడు ఫ్రాన్సులోన— కథ •

చాట్లెన్సురాజుతో రాజయొక్కయన్న కొడుకగు నాతఁడునకు రాజ్య
మీచిచో నతనిఫ్రేంచిరాజయొద్దముననోడించెదనన్నాఁడని చెప్పుట జా
నమ్రహారాజు పిలిప్పొక్కప్రిడ్జికి నర్చిచాడఁగాను పేసొనగి తనయొద్దనుంచు
కొనుట జానమ్రహారాజు ఫ్రేంచిరాజును ఫ్రాన్సుప్రభులు యుద్ధసన్నద్ధుల
బ్లాంచియుఁగి బెండ్లిచేసి ఫ్రాన్సులోని యెదింగ్లీషుపరగణాలు వారికి
చ్చుటకు నాతఁడునిబ్రిటగ్నీ ప్రభువుగాఁ జేసియతని నున్నీరుపట్టణమనికి
చ్చుటకుఁదామిరువురు మైత్రినొందుటకు సంధిచేసికొనుట తనకొడుకును
దోసిరాజుచెప్పి ఇంగ్లాండుఫ్రాన్సురాజులు సంధిచేసికొనుటకు మిక్కిలికా
న్యైపుసాగలితనంతింతో నట్లుజేయుట ధర్మముకాదని వాదించుట
పాండల్పుపోవునకు విరుద్ధముగా జానమ్రహారాజును గద్దింపఁగాజానమ్రహారా
జు వాపుసంబంధము తన కెంతమాత్రమును లేదనుట పాండల్పు ఫిలిప్పను
జానమ్రహారాజుపైఁగత్తికట్టుమని పురికొల్పుటపోపు పైఁదనకుఁగలగౌరవ
ముఁబట్టి ఫిలిప్పజానమ్రహారాజుతో యుద్ధముసేయుట జానమ్రహారాజుతఁ
కుఁగొరంగముసఁబట్టు కొనియతనిఁగడతేచుకామని హ్యూబటుకనకప్ప
గించి యెలీసరు రిచామకహ్యూబటుకతకలక సింగ్లాండునకుముందుగాఁ
బంపిపైచి తాఁగూడసైన్యముతో విజయమంది యేగుట హ్యూబటుక
కాలినయినుముతో నాతఁడుకనులుగాల్చి యతనిఁజంపఁబోయికనికరమున
నట్లుజేయుకుంట జానమ్రహారాజు సింహాసనమందు గూర్చున్నపుడు హ్యూ
బటుకచేవిలో నాతఁడుచంపబడెననిచెప్పుట ఆనంగతిబయల్పడఁగా సేలి
సు పెంబోకులుమిగులఁగోవముతో తేచిపోవుట ఫ్రాన్సునుండి దూతవ
చ్చి కాన్యైన్సు పురీవిరహమునఁజచ్చెననియు లూయీ గొప్పసైన్యము

శ్రీవక్ష్స్మసుః కేవలమును దేలియఁజెప్పగా జాన్మహారాజు భయపడుట
 తాతకుఁ బెట్టవలగోడదుమికి క్రిందపడిమృతిజెందుట పాండోల్పునకు జా
 న్మహారాజు తనకిరీటమునొసఁగి మఱునతని యాశీర్వాదముతో దానిం
 క్కొనిపోవునకుఁ దానముగ్ధుడనని వాకొనిలూయూపై న్యమునన్మరించు
 మనిబతిమూలుట దిచామకవలనఁదిరిగి ప్రిరేపింపబడి జాన్మహారాజుయు
 ధనస్సధనఁడౌట పాండోల్పుమాటవిరళ లూయూయుద్ధభేరిమోయింపఁ
 శేయుట జాన్మహారాజు రణరంగమును డిద్వరమునఁ గ్రాగుచునొకవతము
 సంకుపడియుంట దిచామకలోకైక వీరశివుముజూపి శత్రులనఱుమునేయు
 చుంట మెయూనుమడిసెననియు సేలిస్వరీ పెంగోగ్రువభిలుతిరిగి జాన్మహా
 రాజు పక్షిమవలంభించిరనియు నాయమువచ్చుచున్న ఫ్రెంచియోడలు
 ములిగిపోయినవనియుమాత్రలూయూతో చెప్పట జాన్మహారాజొక సన్యా
 సితనకుఁ బెట్టినవిషము చేమృతి జెందుటయును

(17) తిరుక్మహారాజు దుఃఖాంతనాటకమునవచ్చు వేషములు

తిరుగు బ్రాహ్మణ
 పాన్మహారాజు
 గంగంకిప్రభువు
 కాన్వాలుప్రభుడు
 ఆల్పసీమప్రభువు
 కేంటుప్రభువు
 గోష్ఠిప్రభువు
 ఎక్కువ గోష్ఠిప్రభునికొడుకు
 ఎండ్రుకు గోష్ఠిప్రభుఁడుజారత్వమునఁగ న్నకొడుకు
 క్యూరను రాజనభాసదుఁడు
 ఆస్వాల్లి గ నేర్లుశ్యాదక్షుఁడు
 వృద్ధుఁడు గోష్ఠినిరైతు
 వైద్యుఁడు

విదూషకుడు

ఎడ్డొండు చేనుపయోగింపబడిన యథికారి
కాడ్లియాకు భృత్యుఁడగు చొకతగుమనుష్యుఁడు
వార్త వహించు
కారన్వాలుని సేవకులు
గ నేరీలుగిగనుకాడ్లియాలు లియరుకూతులు

లియరుతోఁ జేరినశూరులు అధికార్లు దూతలు స్థానికులు మణియఁబ
రిచారకులు రంగమ ప్రితులు— కథ

కారన్వాలుల్బనీలనెండ్లాడిన గనీరీగనుకొన ద్వైతకునూతలు త
న్ను మిక్కిలి ప్రీమించితిమని ముఖస్తుతిచేయంగా నియర్తహిరాబు యధా
ధామాడిన కాడ్లియాకుఁ గోపించితన రాజ్యమంలయుండఁ జెప్పునూ
త్తలకేపించియుచ్చుట కాడ్లియామిగులయోగ్యురాలు యధార్థముపల్కె
నాపెప్పెనల్కవలవను కెంటునురాజుదేశమునుండి వెడలుగొట్టట ప్రీన
రాజుకాడ్లియాయధాధాతకుమెచ్చి యం ప్పెనరాశిగాఁగొనితన
శిముసకరుగుట ఎడ్డొండెల్లరువ్రాసినట్ల క పత్రిమునువ్రాసి స్తోత్రులకు
గపచ్చుట నీవువృద్ధుడొప్పెతివింట్ల వ్యవహారమునే జక్కపెట్టెదననుచ్చపాం
దుఁ గాచ్చింపగాస్తోత్రరత్నమునల్కయూనుట కెంటుమారువేసమున
యరుకొస్తనేపకుత్తయుంట లియరుగ నేరీలుచేదిరస్కరింపబడి కిగను
యొద్దకుఁ బ్రవృట కిగనుగ నేరీలుకలిసి త్తరస్కరించుటకోర్వక లియర్తహి
రాజెద్దియుఁదోచక పెట్టెనట్లు కెంటుస్తోత్రు విదూషకుతోఁ జైకిర
ప్రట రాజుకెంటువిదూషకులుస్తోత్రుమాపినసాధమున గారివానలోనుంట
ఎడ్డొండుకారన్వాలులు స్తోత్రునిరాజ్యనోహిగాధావించి చెలుపఁబూను
ట కూతుళ్లకుట్రచేదంపఁబడుటకు స్తోత్రింపబడినలియర్తహిరాబును
స్తోత్రుకెంటువిదూషకులు డోలిటోడరును స్థామునకుమోపికొనిపోవుట
కారన్వాల్లిగనెడ్డొండుల దౌర్జన్యముచేస్తోత్రుగుడ్డిగాఁపంపబడి డోవరు
నకు నట్టింపబడుట కాడ్లియాతనవఁగండగు ఫ్రెంచిరాజుతోఁ జైన్యము

కూర్చుకొని తనసోదరులైదండతివచ్చి తనతండ్రినయ్యెన్దనుంచుకొంట
 కిగనుతనభర్త కెంటు సేనకునిజేదంపబడినపిదప గనీలువలచియున్న
 యెడ్త్రాడుద్దాబెగ్గడగోరి యతనికివర్తమానమంపుట స్తోస్తరాత్మహ
 త్యచేసికొనుటకు మానుజేషమునచున్న మెడ్గారు సముద్రము నొరియు
 కొండసిఖరమున కెక్కించుమని బతిమాలియతనిచేనను నేలపై నడువఁబ
 డుచు వెట్టెత్తి పోవుచున్న లియర్మహారాజుగ్గలసినిపోలుట స్తోస్తరుంజం
 పవచ్చిన యాస్వాట్టునియెడ్త్రాడు చంపివానిజేబులో దనభర్తంజంపిని
 నేల్లుకొమ్మని యెడ్త్రాడునకుగనీలువార్జిన జాబుచదివికొనియబ్బురప
 డిస్తోస్తరునియర్ధభూమినుండి తొలంగించికాపాడుచుంట కాశీలియావైద్యు
 ఁచే సాధనముచేయిగచికొంత స్వస్థచిత్తుడై నతనతండ్రితో సంభాషించు
 ట కిగనుగనీలుపైమరలుకొనరాదని యెడ్త్రాడునిబతిమాలుట ఎడ్గారు
 మారువేషముననాస్వాట్టు జేబులోనియర్థమునాల్బనునకిచ్చి పోవుట లి
 యర్మహారాజు కాశీలియాతోఁగరంగమునఁ బట్టవడియెడ్త్రాడుచేఁజేసి
 సొలనుంచఁడుట తన్ను వంచించినతనభార్యయగు గనీలుపైనాల్బను
 పుగిండుచు నెడ్త్రాడుపైరాజద్రోహమునున్దాపించి యర్ధమునకాహ్వా
 నముసేయుట ఎడ్గారుడెడ్త్రాడుగ్గూ పిగించుచునేలఁగూల్చుట ఎడ్గారు
 ల్పనెడ్త్రాడులతోఁ దనగుప్తచరిత్రమునొడవి తనతండ్రిన్దాఁబలువిధము
 ఁగాపాపటయు నొకయటగంటగ్రిందటనతనికిఁ దాదయబంబుడుటయుగె
 ఁపొచ్చిన్న గూపమున లియర్మహారాజునకు సేవయొనర్చుచుంటయును
 ఁల్పుట కిగనుగనీలుద్వేషమునఁజచ్చునట్టి లాల్బుచుడెడ్త్రాడుగ్గూలతో
 నుండినచూచారమువినుట ఎడ్త్రాడుతనకుట్రచేలి యర్హాత్తలియాలు నె
 ఁసొలలోఁజంపబడకుడి రేనితన గముకావాడవంశినదని రాల్బులతోఁజె
 ప్పుట తనదొంగిట్టవచ్చినకాశీలియాకై దుఃఖించుచులియర్మహారాజుల్బను
 గొర్డవచునేఖించుచు వచ్చినకెంటునోబ్బి మాట్లాడిదుఃఖవశమునఁజ
 ఁల్బునుడు కెంటుగ్గూలరాజ్యమేలుకొమ్మ చేప్పటయును

(13) రెండవవాక్యార్మహారాజు దుఃఖాంతనాటకమునవచ్చు భూమికిలు
 రెండవవాక్యార్మహారాజు

లంకావర్షభ్రమంబునాన్తంబు
 గూర్కు-ప్రభువగులంకగేయెడిమందులురాజపితృహాకరులు
 సారామృతప్రభువు శాస్త్రాంతునకుఁగొడుగును భవిష్యచ్చతుభుజ పాత్ర
 మహారాజునగు హేమవాలింగ్రూపు
 గూర్కు-ప్రభువుతుంగిడగునామలేకప్రభువు
 నాన్నాన్నభ్రమవలతామసామ్రాజ్య
 సకేప్రభువు
 నిస్సర్వప్రభువు
 బల్లకప్రభువు
 గిరీశానాంబుజసేవకులు గూర్కు జాగ్రత్తగు సేవకు
 నాతాంబులేకండుప్రభువు నానికొడుగు హేమవాలి
 రాష్ట్రభువు
 విజ్ఞానీప్రభువు
 సుమతీపుత్రప్రభువు
 కాలింగస్థిగురువు
 వెంకటాద్రిపుత్రుమతానెపతి
 మామలత్రుభువు మహాప్రభువు
 ఎప్పియసద్రియసీ
 సద్విజ్ఞానాద్రిపు
 వెలిగి సేనాధిపతి
 గిరీశానాంబుజసేవకు
 సద్విజ్ఞానాద్రిపు
 గూర్కు-దొరసాని
 శ్రీవిచారికత్తె ప్రభువులు చాటవాండు అభిరూపాన్తనికులు ఇంద్రులతో
 టవాండు గొనార్చుకుడు దూత కింకరుడు మతియుఁదక్కిన నేవకులు
 రంగమింగ్లాండునందు వేల్పునందును— శథ

హలింగ్రూపు నాన్నాన్నలు రాజనొద్దస్పృహఁబూనుట స్థోమ్యము

నాగ రాజుగారి దీచుకొమ్మ పురికొట్టుట రాజు బాలింగ్రూపుకు
 కాజ్ఞాపత్రమును నారాజ్యమునకు యావజ్జీవమును విదేశవాసమును రా
 జద్రోహమునకై విధించుట రాజద్రోహమును దల్లించుకొనివలుపుకు ప్ర
 భువులు రాజుపైఁగడుగుపాటుసేయ నిశ్చయించుకొనుట బాలింగ్రూపుకు
 నాతాంబలేకండులు సైన్యముఁగూచుకొని రాజసైన్యము నెదురుకొ
 నుటకు సన్నద్ధులైయుంట బాలింగ్రూపుకు నాతాంబలేకండు యార్ముల
 తోఁబ్రజలంపఁజేకీభరించి తనసైన్యమును భ్రంసము గావించుచున్నారని
 గానఁ జేయుచుండివచ్చి విని పరితపించుట రాజును బాలింగ్రూపుకును సంధి
 గావించుకొనుట రెండవరిచార్ద్రమహారాజభార్య తోఁటమాలియచే బాలిం
 గ్రూపుకుయొక్క యార్మ త్యమును రాజ్యభ్రష్టుఁడౌటకుఁదట్టించినతన
 భత్రాదేమివృత్తినువినిపొగలుట బాలింగ్రూపుకుపై నికులనోయ్యముఁగల
 పొందుట బాలింగ్రూపుకు రిచాడుఁ మహారాజు న్దనయొద్దకు రప్పించికిరీట
 ములాగుకొని చెఱసాలకంపించుట చెఱసాలకగుగుచున్న రిచాడుఁ మహా
 సతనిరాశి లికికొని మాట్లాడి మాపెనుండి తిగిబోవుట ఆమలేక
 నుండలి రాజద్రోహమున్ననిపెట్టి యతనితండి యార్మురాజుతోఁజెప్ప
 నుట ఆమలేకరాజునొద్దకుఁ దత్తంతిక్రికంఠఁదాచుంకే తన్ను తమిం
 గుమని రాజునశ్రహస్యముగా వేడుచుండఁగావలదని యార్మునుచుండఁగా
 నామలేకతల్లివచ్చి రక్షించుమని ప్రార్థించి రాజక్షమాపణమందుట
 క్షిటనుచెఱసాలమన్న రిచార్ద్రమహారాజుద్దఁజరించినందుకుఁ బశ్చాత్తా
 పపడుచును

(19) మూడవరిచార్ద్రమహారాజు దుఃఖాంత నాటకమునందు వచ్చు
 మిశ్రము

నా వయస్వర్థుమహారాజు
 వేల్పుప్రభువగునెవ్వర్థు కాబోవనా వయస్వర్థుమహారాజు యార్మువ
 భుండగు రిచార్దువీరుభయలు రెండవరిచార్ద్రమహారాజునకుఁగొడుగులు
 న్న రెప్పుప్రభువగువాడ్డి మూడవరిచార్ద్రమహారాజు కాబోవునొప్పరుప్రభు

జగము చార్డును వీరుభయులు రెండవరిచార్డు హారాబునకు సోగరులు

కారెన్నుకొడుకగు నొకబాలుడు

రిచ్చాడుప్రభువుమఁగాఁబోవు నేడవదానీమహారాజునగువో

కాంటర్బరీగురువగు బాల్చియరు

యూర్కుగురువు

ఈలీగురువగుమోర్వను

బకింగ్ హాముప్రభుడు

నార్థాల్కుప్రభువు వానికొడుకగుపరేప్రభుడు

ఎలిజబెత్తుసోదరుండగు రీవర్సుప్రభువు

ఎలిజబెత్తుమ్మకొడుకగువోల్స్టెట్టయనమఁగఁడు సోగ్గింగుడు

అకాన్సెన్సుప్రభువు

సోప్టింగుప్రభువు

సోనీప్రభువు

సోవెల్పుప్రభువు

సోచిచార్డురేట్టి-వల్

సోజేమున్సెర్రె

సర్గామసావగను

సోలియోకాటి

సోరేమున్సాంటు

సోరొబున్సాంటు

సోనామనకాతియగు రాబట్టబోరెన్సె

ఒకగురువగుకర్నవిము - వాటిగురుగురువును

అసదేహిపరిచారకులగు సుప్రీమ్మిలు సోగ్గి

రెండనుకర్నసెన్సె (జ)

ఫిబ్బుపెరుయదమా

ఫొల్లవయెడ్వెష్టమహారాజభార్య యోజన

ఫొల్లవయెడ్వెష్టమహారాజభార్య మూర్తిపతి పరిచారపు

ఫొల్లవయెడ్వెష్టమహారాజతల్లి యార్కు ప్రభు

అనీదొరసాని హోస్తిమహారాజుకొడుకగు వేల్పుప్రభునకు భార్యయైముం
డమోసి మూడవరిచ్చార్త్రహారాజుంబెండ్లాడెను

మాగ్గోరట్టుప్లంటాజెనట్టుమ క్లారెన్సునసికూతురు మూడవరిచ్చార్త్రవలసఁ
జంపఁబడిన రాజపుత్రుల దయ్యములు పశువులు సేవకులు దూత ఋణ
దాత పోరులు హంతకులు వాగ్దావహులు సైనికులు మొదలగువారు
రంగమింగ్లాండు— . కథ *

గ్లోస్టరుకనకుకూపముదలఁచుకొని తన్నెవతెయుస్వలవదు కావునఁదనకు
లోకములోఁబ్రేమించఁ దగినవస్తువులేదనినిశ్చయించియెల్లెనఁగుటచేఁ

దారాశ్య మాక్రమింపఁగోరుచు క్లారెన్సుచేటసాల కంపఁబడుట చూచి
గూతనిఁగ్రాకిమాత్రమోదార్చి లోననాతనిఁబొలయింపనిశ్చయించుకొని
యప్పుడేకొత్తగాఁ జేటసాలనుండివిడిపింపఁబడి వచ్చుచున్న హేప్టింగ్సు
వలస రాజమిక్కిలిరోగపీడితుడై మంచము పట్టియున్నాడనివినిక్లారెన్సు
నొందప్పక చంపించుమని రాజంబురి కొల్పెదపనియు వార్షిక్కుచిన్నకొ
మార్త నాపెపెనిమిటినస్మరియు నాపెతండినిందాఁజంపినప్పటికిఁ బెండ్ల
దేవననియు రాజుతప్పక చచ్చుననియు నెడ్వర్డుక్లారెన్సులుమడిసిన పిదపఁ
దాలాభమందవచ్చుననియు నాలోచించుచురాజుచెంగటికేగుచు నడిదా
రిలోరాజశనముమోచుకొనుచువచ్చిన వారివెంబడినేడ్చుచుండిన యా
శ్చోసభాపించి యాపెభర్తనస్మరియు నాపెతండిగూడఁదాఁజంపుట
మఱపించితనవాక్చమత్కృతిచే నాపెన్దన్నమోహింపఁజేసి యాపెయొ
న్నుండి వెధలిక్లారెన్సును హంతకుల చేఁజంపించుట ఎడ్వర్డుక్లారాజుప్ర
యోగములగు నివర్తుప్రభునిగ్రేవ్రభుని సర్తామస్వాగనుని గ్లోస్టరుచేటసాలనుం
పించుట గ్లోస్టరుబకింగ్ములుయువరాజు నతనితమ్మునితోగూడఁజేటసా
లనుంచుట గ్లోస్టరురానురాజుటకొప్పని హేప్టింగ్సునుజంపించుట యువ
రాజునతనితమ్మునితోఁబొలయించుట అనీనిఁజంపించుట క్లారెన్సుకొడుకు
లంగరించుట బకింగ్మునుజంపింపఁబడ్డేశించుట యెడ్వర్డుక్లారాజపుత్ర
కరహా నలిజెబ్బెత్తంబెండ్లాడంకలఁచుట బకింగ్మురాజభటులకుఁ బట్టు

వడిచంపబడుట మూడవరిచాన్ద్రహారాజు యుద్ధములోరిచ్చాడుచేజా
పంపబడుట రిచ్చాడురాజై మూడవ రిచాన్ద్రాన్ద్రాడనెంచిన యెలిజెబె
న్ద్రాన్ద్రాడుటయును

(20) శృధాన్ద్రా మోధ్యవము సందలి భూమికలు

నవరేరాజగు ఫస్తినుండు

రాను లాంగవిల్లి దూమను రాజసచివులు

ప్రేరిచిరాజు కూతుగనిపెట్టుకొను బోయెట్టు మరేకెట్టు

ఆరొత్తొ పిచ్చిస్పనియూను

నాధసీలు పొరొహానుగు

హోలోఫర్నీసు పిష్ట

డల్లు రాజభటుడు

కాన్ద్రా విదూషకుడు

మోగు ఆ రెత్తొ భస్మ్యుడు

ఒకయడవివాడు

ప్రేరిచిరాజపుత్రి

రోసెలైను మేరియా కేత్తరైను ఫ్రేరిచిరాజపుత్రిక చెలికత్తెలు

జ్యోన్ద్రా పల్లెయూరిపమను అనికాన్ద్రా రాజపుత్రికల పరిచారకులు కం
గము నావేక్రిలో— కథ

రాజలాంగవిల్లి దూమనులు మూడేండ్లవఱకు స్త్రీలమొగములుచూ
డక బ్రహ్మచర్యముచేయుచు విద్యాభ్యాసముచేయుట కొల్లిడుకొనియం
దుచకొప్పని రనునికిశిక్షవిధించుట ఫ్రేరిచిరాజపుత్రి రోసెలైనుమేరి
యా కేత్తరైను బోయెట్టు రాజలాంగవిల్లి దూమను బైరనులుకలసిపేర్
మ సంభాషణములాచరించుట రాజనతనిసవయస్కులను ఫ్రేరిచిరాజపు
త్రియా పెచెలికత్తెలపై దమవలపుదెలుపు జబులునానుకొనుచు ము

శబ్దానందమునకు ఫ్రీంచిరాజపుత్రియు నాపెచెలికత్తెలువమ ప్రియులు
 ఎమకువ్రాసిన జాబులఁగూర్చి ముచ్చటించుకొనుట రాజరాజవయస్కు
 లును ఫ్రీంచిరాజపుత్రియు నాపెచెలికత్తెలును మాటువేషములువేసికొ
 ని యొండొరుల మోసపుచ్చుకొనుదు నాటాడిపెదవయథార్థ మాపంటల
 నన్యోన్య ప్రేమలఁదెప్పుకొనుట ఫ్రీంచిరాజపుత్రితన తండ్రిభారణవా
 డ్దొంగి తనదేశమున కేగుచు నొకనత్సరముతరువాత రాజస్థాన్దాడదనని
 గాజునుండి సొపునొచ్చుకొనుట రాజవయస్కులును రాజపుత్రిచెలికత్తె
 లుంగూడనట్లే యొకసంవత్సరము తరువాతనన్యోము కలసికొనబాసయె
 నచ్చుకొని యొండొరుల నెడఁబాయుటయును.

(21) మేకబత్తును నాటకమందలివేషములు

స్వాక్షరీడు రాజగుడంకను

మిక్కిలము తోనల్పేనులుడన్కనుకొడుకులు

మేకబత్తు బేనోలురాజసేనానాయకులు

మేసిపల్పు వెన్నాకు రాస్సు వెట్టితొ ఆరిగిస్సు కేన్నాస్సులు స్వాక్షరీడు

లోనిఘనలు

మయన్సు బేంకోకొడుకు

సివాడుక ఆంగ్లేయ సేనానాయకుడు

చిన్న సివాడుక సివాడుకకొడుకు

సేటను మేకబత్తును గనిపట్టు కొనియున్న యుద్ధోగి

గోయి మేకబత్తుకొడుకు

ఒక యాంగ్లేయ వైద్యుడు

ఒక స్కాచి వైద్యుడు

ఒక సెనికుడు

ఒక ద్వారపాలకుడు

ఒక వృద్ధుడు

మేకబత్తుదొరసాని

మానవజన్మదొరసాని

మేకబ్బత్తుదొరసానింగని పెట్టుకొన్న తగు మనుష్యులు

వాకేటియు మఱియుగ్గురు చిల్లంగి పెట్టుప్రేలు ప్రభులు ఘనులు అధికా
స్త్రీలు హంతకులు సేవకులు దూతలు బేరికోదయ్యముత క్కినపిడలు
రింగము కొంత ఇంట్లాండు కొంత స్కాట్లాండు— కథ •

డంకను నార్యేయధ్యములో దనకుజయము కలిగించిన మేకబ్బత్తునకు
గొప్పలిరుదిచ్చి యతనియింట వింజారగింపనెంచుట మేకబ్బత్తు మంత్రిక
తైలచేదారాజు కాబోవుటజేరి తనభార్యతోడనయింటికి విందుకురా
బోవుడొకనునింబగపి తారాజగుటకాలోచించుట మేకబ్బత్తునతనిభార్యయు
వంకనుతో నున్నవారికి సురపట్టి నిద్రోపింపించి ద్వారపాలకునకు సేవకులకు
నూడ మక్కించుచు మురించుచున్న డంకనునిజంపి నూనెత్తులుచుతనిభ
క్తుని సేమి తామెద్దియునెఱుంగనట్లు తమగదిలోనుంట మేకబ్బత్తు త
న్నాకులు డంకనుచంపబడుటకు నింతించుట మేకబ్బత్తునతనిభార్యయు
నమకెద్దియు దెలియనట్లుచటించుట మల్కోమడోనల్పేనులు తమ
నూడ చేటుమూడు నేమోయని ఇంట్లాండునకొకడు నై లేకాండునకొకడు
నాటిపోగా వారంపైరానిందమోసి మేకబ్బత్తురాజగుట మంత్రికజైవ
న బాంకోమఱియు సతనిసంతతియు రాజవదవినందు సనుమాటవిని మే
కబ్బత్తు బేరికోదయ్యము స్తనయింటికిమిమ్మలై ముక్తని నడదారిలో రాత్రి
నేర వారిరువురంపుటకై హంతకులనెగ్గుకుట హంతకులుబేరికోద
సంపుట మెప్పుడొప్పుచుకొని పారిబోవుట మేకబ్బత్తు బేరికోదయ్యము
భోజనశాలయందు దనకగవడగానసంవర్ష ప్రలాపములందుట మఱి
యు నచటనుంచుట మోగదపోవుట మేకబ్బత్తు తనకుజడిసిఇంట్లాండు
నకుబాటిపోయిన మేకబ్బత్తుకుబురము గాబావృద్ధులం జంపించుట
మూల్కొల్ప మేకబ్బత్తు లింగ్లమురాచ్చిరసితో మేకబ్బత్తు కియుద్ధము
నకువచ్చుట స్కాచ్చిప్రజలసేకులు—వారితోగలియుట మేకబ్బత్తుభార్యకో
గముచేడచ్చుట మేకబ్బత్తు మేకబ్బత్తు వేయుద్ధము జంపబడుట మూల్కొ
ల్ప స్కాట్లాండునకు రాజగుటయును

(22) దెబ్బకు దెబ్బయను నాటక ముల వద్దు వేనములు

విన్నంటియోరాజు
అంతలో రాజుపరోక్షమున గాజప్రతినిధి
ఎస్కాలసు అంతలోసహకారి
క్లాడియో ఒక యకావనుడు
లూసియో మతముపిచ్చికలవాడు
ఇద్దరుతగుమనుష్యులు
ఫ్రోవోస్టు తోమను పీటర్లు సన్యాసులు
న్యాయాధికారి
ఎరియసు
ఎల్వో రాజభటుడు
ఫ్రాన్సు ఆవివేకి
పాంపీ ఓవడోనుదొరసానిబానిస
అభోర్సను హంతకుడు
బొర్నార్డిను బంధె
ఇస్టెల్లా క్లాబయోకుసోదరి
మెరియానా క్లాడియోకుబ్రధానముకాబడిన స్త్రీ
జూనియటు క్లాడియోవలపుకత్తె
ఫ్రాన్సిస్కా యోగిని
ఓవర్డోనీ తార్పుగుల్ల

ప్రభువులు అధికార్లు పౌరులు సేవకుడు భృత్యులు పరిచారకులు రంగ
ము వియన్నా యెద్ద రాజుప్రచ్ఛన్న వేషమునఁ దనప్రజలవగ్తనమాయఁ
గోరి యాంతలోనుఁదనకుఁబ్రతినిధిగాఁ జేసిపోవుట క్లాడియోజూలియట్టను
కన్యకకుగర్భముచేసినందుకు చెఱపాలకుఁగొంపొబడుట క్లాడియోలూ
సియోతోఁ దనసోదరినాగ్రహప్రతినిధింగలిసికొనితన్ను రక్షించునట్లు చెప్పు
మనుట ఇస్టెల్లాఫ్రాన్సిస్కా యెద్దయోగిని యోటకుఁ బరిచర్య సేయఁచు

టూసియోవల్లదనసోదరినివర్తమానమును విరియంతని రక్షింపఁ గానుట
 అంజీతోక్లాడియోకు మఱునాఁడు శిరశ్శేదము చేయుటకాజ్ఞాపించుట
 అంజీలోయిస్సెల్లాను మోహించియాపెతనకోర్కెతీర్చినయెడ నాపెగోగ
 రునిరక్షించెదనని యాపెతోసనుట రాజసన్యాసివేషముతోఁ దమూన
 ముచేతుచుకొనియైనఁ దన్నురక్షించుమని ప్రార్థించునహోవరునిరక్షిం
 చుటకై యమర్యాదపొందకొన్నియిస్సెల్లాతోఁ జేర్చి కైమాట్లాడిపూ
 సమున మేరియానువిడనాడిన యాంశీలోనుకొడంబడి కూతనికోర్కెకొంటి
 గఁడురేయిరినీర్పదనని నమ్మించుమనియుఁబ్రమాదమురానీక తానఁ
 గాపాడెదననియుఁజెప్పట రాజుజేరి కూనాతోనిస్సెల్లానునవకూర్చి యి
 స్సెల్లాకుమాఱుగావేరి యానా ఆంశీలోతోసఁడురేయి చీకటిలోనాతఁడే
 ర్పిచ్చినపూఁదోటగోఁమానమున సంభోగించుటకొప్పించుట చేజశాఁలా
 నాటిరాత్రినాల్గుగంటలకుఁదప్పక క్లాడియోశిశువునునదికేంచవలయునని
 ప్రోవోప్పునకాంక్షిలో యంపెనయ్యానను రాజెవినిప్రోవోవో నదివఱకుఁ
 దనకుఁగలపరిచయమునుఁబట్టి క్లాడి మూతలకుమాఱుగానదినర కే జ్వరము
 పఁజెఱసాలవత్ప్రశుంఢుని పొక నితనివఱకికి కూంశీలోనికిఁజూపించుమనిరా
 జు తనకిచ్చినమాఱుదగాపించి రాజు రెండుదినములలోఁజటికివచ్చు నీరం
 గితియంతవఱకుమఱుగుంచుచుమరియుఁ దానెల్లవిధములనతనిఁగాచెదనని
 యెప్పించిఁదనసోదరుఁకు టీమీషణఁతిగికి వచ్చెనేమోయని కనఁగొనవ
 ర్తనయు స్సెల్లాతోక్లాడియో తలచుకఁబడి యారోలోగొద్దకంపఁబడెన
 కియు మఱివినిపించినసార్ధకములేదనియు రాజువఱునాడురానున్నాడని
 యుచినవఁకుతానిడినయుత్తరమును బీటకునకుజూపుమనియుఁజెప్పిపరిపు
 ట టూసియోప్రసన్నవేషముననున్న రాజుతోరాజభివేకియనియుఁ దా
 మోసకాడనియుఁబల్కుట ఆరాజోమఱునాడుతన్నూరివెలుపలఁ గలసి
 కొమ్మగురాజునుఁ జదివికొనిక్లాడియోనబ్రతుకనిచ్చినచో నతండాప
 సోదరింజెఱచినందుకుఁ దనపైఁబగఁబట్టు నేమోయనిశంకించి యతనింజం
 పించినందుకుఁబొచ్చుకొనుట రాజుతనయధార్థరూపముతోఁ బీటకునింగితి
 పొనియతనికిఁ గొన్నియుత్తరములిచ్చియవినలసినపుడు తనకిమ్మనిచెప్పి
 వెలింటిఁబుచ్చు రోలఁడు కాసను వెరియింపులఁదనయెద్దకురప్పించుమని

యుగముకుట రాజునభటేనీ మాంక్షలోనికి మేరియాను క్షాడియోకుజూలి
యట్టను ద. కి స్పల్లంనుభాగ్యలంగా శేయుటయును

(23) పెన్నిసువ్వుకుడకు నాటకముపందలి భూమికలు

వెల్లిప్రభువు

మొరం. గూరగానురాజులు పోషి మాను వలచిన వారు

అట్లానియో పెన్నిస్వర్గకుడు నానియోయతని చెలికాడు పోషి మా
వలచిన వాడు

గ్రాట. ముచో సలానియో పలానిచో సలేని మా అంటిమానో బెనేనియో
లగుమిశ్రులు

అట్లానియో జన్మేకానవలచి వాడు

స్పల్లంకు వకియోధుడు

అట్లానియో పలాకుని హిహిడు

పోషి మొదట స్పలాకును నెక్కు పిదప నానియోకు నేవకున్
నవిమోనుడు

ముగలియో లాన్సియో కుకుండ్రి

అట్లానియో పోషి మాను నెపకలు

పోషి మా ముకిభాగ్యవంతునికూడ నెన్నా ముపెచెలిక శో

స్పల్లంకు మాత రు

పోషి స్థాగ్యవర్తకులు న్యామానకారి యవ్యోగులు కారాగృహానికారి
పోషి మానేపగులు ముతీయు దక్కు బరిచారకులు రంగముకొంత పెన్ని సు
లోమకొంత బొమ్మలలోను

స్పల్లంకు కాండ్రియో నసమిశ్రుడగు నానియోమాని చేశమునను
స్పల్లం పోషి మానుజూచివచ్చునిమిత్తము కోరినచోడనయెడలిమాంన ము
నిచ్చుకొడంబడి కవ్రాసిమూడు వేలవరవలపుతీసికొనుట జన్మ

శాస్త్రం తెలిసినవలచి యతనితోఁ దగ్గరఁజేరి భగముతుఁ గొంతఁపరింగి
 పారిపోవుట మెలాకులచకోమాఁగై పోకకువగుచుట మఱియునాంటాని
 యో యోడలుసప్తమైవందుకువంతసింతుటబెసానియోపోద్వియానుఁ జేరి
 ప్తి యాపెవలవ నెట్వొకై న నీబోవనిమాటయిచ్చి యొకయుంగ్రముంబు
 త్తుకొని యాంటనీయో తన్నుఁజ్ఞ పణముగమ్మని వ్రాసినబాబు చదువ
 కొనియతనికిఁ దటస్థించినయాపద పోద్వియాకుఁ జెప్పిన్వదేశమునకు నెరి
 స్సానువొంచిన గాగ్రింటియానోతో సరుగుట పోద్వియానెరిస్సాలు మగవేస
 ములతో వెన్ని స్సుఫరమున కేగి న్యాయస్థానమున మాంఁముకోయ నె
 త్తుఁబుఁతాగూడదనియు నొకమనుష్యజీవముం దుర్మార్గముగాఁదీయనెం
 చినవానియాప్తిలో నగమురాజునకుండక్కుసగిమామనుష్యునకు నాగ్రవల
 లయునని పద్ధతిచూపించి యాంటియోనుఁగాపాడి తాఁచేమెప్పందిబెసా
 నియోకుఁదానిచ్చిన యుంగ్రమున్బహుమతిగాఁబొంది యింగ్రికివచ్చి పొ
 టనే వచ్చిన బెసానియోతో ముచ్చటలాడుచునచట బెసానియోతోవ
 చ్చినయాంటియానోతో సతనియోపలు నెమముగా లేపుచేసిన నెరి సంత
 పవార్త చెప్పట నెరిస్సాకుండతెన నాగ్రింగలసికొని గుఱుగుట మొదల
 జో జస్సీకాలు పోద్వియాచేసిన యేర్పాటుచే మెలాకుని గొంతికి యద
 మానులగుటయును.

(24) వింధ్యశ్వశుకకళైయను నాటకమునందలివేసములు

భాస్కరిపు
 పెద్దను ఒకపదుచువాఁడు
 యాలో పల్లెటూరిన్యామానికాళి
 ప్రింథరు యాలోకుదాఁదాఁదే
 భాస్కర పేజేలు వింధ్యకులోనిగగుమనుష్యుల
 విలియంపేజీ పేజీకొడుకులు
 కువన్ను పెల్లుపురోహితుఁడు
 కేయసు ఫ్రెంచిపెద్దయ్య

తత్కారితకారి

బండ్లు నిట్టలు విసుగులు ఘట్టాపునివెంటనుండువారు

కోబిను ఘట్టాపునివేవకుండు

సింపిలు స్లెండురుభృత్యుండు

గగ్న కేయసునివేవకుండు

ఘర్షదొరసాని

చేజదొరసాని ఆపెకొమా రెయగుపెనీ *

క్విట్ దొరసాని కేయసునకువేవకురాలు

పేజీఘర్షదొరసాని రంగము విడ్డరు మఱియుదానిచుట్ట పట్ల— కథ *

ఘర్షదొరసానిని ఘట్టాపువలచి సంజేశమంపుట ఘర్షదొరతనభాగ్య
ననుమానించి బూరికనుపేరుపెట్టికొని ఘట్టాపుతోబరిచయముచేసి. త
నభార్యస్థితిగనిపెట్టుచుంట ఘర్షదొరసానియు క్విట్ దొరసానియు ఘట్టా
పు తొమ్మిదవకుండగు శాస్త్రిజేయగుట్రవన్నుట క్విట్ దొరసానిఘట్టా
పుచేరి కీగి ఘర్షదొరసానియు పేజీదొరసానియు సతనియురములు
గుఱచుకొని యతనివలచియున్నారనియుం దఱుచునాయిద్దరియొద్దకు సతి
నివేవకుంపుచుండుమనియు నహస్యముగాజెప్పట బూరికనుపేరు
కొని తనయొద్దకువచ్చిన ఘర్షదొరసానిని ఘట్టాపుతన్ను ఘర్షదొర
సాని పదివకుంకండుగంటల మధ్యకమ్మన్నదనిచెప్పగా ఘర్షదొరతన
భార్యపై మఱియెయనుమానపడి యానంగతికనిపెట్టిటకుం ద్వరపడుట
సాట్టాపు ఘర్షదొరసానితో మాట్లాడుచుండగా నాపెతనపైననుమాన
పడి తనసంగతిశోధించుటకై కొందఱితగుమనుష్యులతో వచ్చుచున్నా
డని పేజీదొరసానిచెప్పగా వినిదిగులుపడుచున్న ఘట్టాపునొకగింపలోని
అకించివానిపై పైగుట్టలుకప్పి యేటిలో నాగంపపడవైచిరండని తనస
దిగులకాట్టాపుచుట ఘర్షదొరసానిచేవరు లేకుంటఁజూచిసిగ్గుపడి భార్యచు
తనమాపణమువేచుకొనుటపేజీదొరసానియు ఘర్షదొరసానియు ఘట్టాపు
నకు యమాపణజూపికొని యింకొకసారి యెనిమిదిగంటలకు గమ్మక్విట్
దొరసానిచే వత్తమానమంపుట ఘట్టాపుఘర్షదొరసాని యొద్దకు వెళ్ళెద

నని బ్రూకుతోఁజెప్పి యాపెతోమాట్లాడుచు ఘడ్డదొరవచ్చు కున్నాఁ
డని చేడిదొరసానిచెప్పఁగా జడసియాస్త్రీలుతనకుముసలియాఁడు నేరము
నేయగా నిలువెడలిపోవుచు ఘడ్డదొరచేదాపలుతినియు బయ్యిపడి
ంచుకొనుట ఒకవిధమైనయాటలో పాల్గొనందఱిచేబట్టిపడి స్వేద
హట ఫెంటనుతనముఘాయముచే నేనీ బెండ్లాడుటయును.

(25) నడివేసవిరేయి కలయగునాటకమందలి వేసములు

చివరపుభువగుధీరను

ఈగన హెర్కియాతండి

నైనాడరు డెమిక్రియసులు స్మోగూగువలవిరవాడు

పైలాస్ట్రీలు ధీరసునివేడుకలకనిపతి

క్విన్న వడ్రింగి

స్నగు కొయ్యపనిచేయవాఁడు

బాట్టముత్ర సాలెవాఁడు

హూటీ కొల్మిత్రిత్తులు బాగువేయువాఁడు

గ్నాటు కంచరి

స్టాల్వెలింగు కుట్టుపనివాఁడు

పాప్పోలీటా ధీరసుర్వరించుకన్య

స్మోగూ లైజానడరున్వించుకన్య ఈగుపుత్రి

హాలీనా డెమోక్రియసునివలపుకత్తె

గీతకు గంధర్వరాజు

టీసీనిగూ గంధర్వరాజ్ఞ

పక్కు

పీచు కాల్వెయి మోతుమవ్వులు గంధర్వస్త్రీలు గంధధర్వరాజరాజ్ఞుల
వకులగు గంధర్వులు ధీరసుపాప్పోలీటాలభ్యర్థులు రంగముజభెన్ను మా
టియాచెంగటియడవియు— కథ

హెర్మియూతండిరేడెమిటియనుని బెండ్లాడుమనగాఁ నాపెయొప్పక
 లైజాండరుని బెండ్లాడఁగోరినపుడందున కంగీకరింపకాతండిరారాజుజెప్పఁ
 గా రాజుతండిరియిట్టానుసారమునడువని కన్యకకుమరణముగాని సన్యాసి
 నీత్వముగాని శీక్షయనినుడువఁగా నాపెడెమిటియనునిమోహించిన తనస్మే
 హింశురాలగు హెలీనాతోఁదనవర్తమానముచెప్పి లైజాండరుతోఁగూడ
 నొకప్పురమునుండిసారిపోదలంచుట కేన్ను న్నగ్గు బొట్టమ్ము ప్లాటే ప్లా
 టు ప్లా ర్పలింగులు రాజునెదుటకొకనాటక మాడఁదలంచుట హెర్మియూ
 కైయడవికేగెడు డెమిటియనువలదనుచుండ హెలీనావెంబడించి యొక
 యడవిలోఁ దనుదప్పించుకొనిపోయిన డెమిటియనుని వెదకుచుహెర్మి
 యూచెంతచిదుఁించు లైజాండరుఁగోంచుట లైజాండరుగంధర్వులు తన
 కనుఁగూరాని పుష్పరసమహిమచే నిర్దురమేల్కొంచితొల్లఁదనకుఁగన్బ
 డు హెలీనాయందుమోహవడి గూపెన్వెంబడించుట హెర్మియూతన్నెడ
 బాసెనలైజాండరుచేవెదకుకొంచుఁదలఁడిల్లుట లైజాండరున్నయడవిలోఁగం
 ధర్వర్షానకనులరామఁబడిన పుష్పరసమహిమచేనిర్దురలేచి యెదుట
 నాటకమును వల్లించుచున్నబొట్టమ్ముపర్చించి తనవశముననుంచుకొనుట
 డెమిటియను హెర్మియూసుంజూచి బతిమాలికూపెచేదికన్కొంపఁబడి ని
 దురించుపుష్పరసమహిమచే మేల్కొనితనయెదుటనున్న హెలీనానుమో
 హించుట డెమిటియను లైజాండర్లు హెలీనాకై పరస్పరద్వేషమునానుట
 హెర్మియూహెలీనాలుకలహించుట డెమిటియనులైజాండర్లు ద్వంద్వయు
 ధ్ధముకై పూనుట హెర్మియూహెలీనాలన్యోన్యద్వేషముతో నొండొరునెడ
 యుట గంధర్వమాయచేనానల్వరు నిదురించుచువేటకువచ్చిన ధీననుచే
 మేల్కొల్పఁబడి గంధర్వమాయఁదొలఁగితొల్లింటి ప్రేమలంబొందిపెండ్లి
 చేసికొని సుఖముంటయును

(26) ఉత్తరగడబడయను నాటకమందలి వేసములు

పెద్దో ఆరగస్పృభువు
 ను వానిసోడరుఁడు బారజుఁడు

కాడియో స్టోరిన్గడదుచునాడు

బెనిడిక్టు పాడువాపడుచు వాడు

లియోనల్ మెస్సీనాసాలకుడు అంబోనియోన నివాసకుడు

బిల్ల నరూ వెళ్ళో) నీ వకుండు

అగాచియో క నేమిర్వురుజును ఎరిబడినా మ

శ్రీమద్విశ్వనాథాయ నమః

ప్రార్థన పన్నాపి

॥ यन्त्रकारि

శ్రీ వక్త్రుడు

సాక్షి లెనె-కెయ్ కూతురు

శ్రీశ్రీ లి హువెల శ్రీమద్రాధలు

సూక్ష్మము సూక్ష్మానీధియై హిరోచైతన్యము నానందము కాంచినందు

భిక్షువులును ౨౦గమ. మస్కీనా — శుభ ♦

[illegible]

• స్వబడిదుఖంచుట లియోనటోహీరోమపరిగాఁబోలి నతనసోదరునికుమారుని క్లాడియోపెన్డ్రోచేసికొనుట కతనినొప్పించిహీతోనతఁడగవర్చి యా ధాస్యతియంతయువెల్లడించి నల్వోతోనతనికాపెన్డ్రోయొనర్చుట బెనిడ్డి కుబీట్రీసీలు పెండ్లాడుట పెన్డ్రోజూరిసోదరుఁడు తగినట్లుశిక్షింపఁబడుట యును

(27) ఒథ్లోయను నాటకమునవచ్చు పేసములు

వెన్ని సురాజు

బ్రాబంటియో రాజ్యాధికారి తక్కునధికారులు

గ్రాటియానో బ్రాబంటియోసోదరుఁడు

లోడోవికో బ్రాబంటియోజ్ఞాతి

ఒథ్లో వెన్ని సు రాజకీయోద్యోగియగు సిస్ కేషియో అతనికిరింగియు

ద్యోగి ఆయాగో అతనిజండామోయువాఁడు

రోడిరిగో వెన్ని సుఘనుఁడు

మింటానో పైప్రిసురాజ్యమున కొథ్లోకంటపుర్యోద్యోగి విదూషకుఁ

డు ఒథ్లోనేవకుఁడు

డిస్ట్రీమోనా బ్రాబంటియోకూతురు కొథ్లోభార్యయు

ఎమిల్లా ఆయాగోభార్య

జయంకా కేషి మోయుంపుమకలై

నావికుఁడు దూత వాగ్దావహుఁడు అధికార్లు ఘనులు గాయకులు సేవకులు రంగిము మొదటియరికమువెన్నిను తక్కిననాటకమంతయుప్రస్తుతమునందలి యోడతేవు —కథ *

యాగోరోడోగోలు ఒథ్లోనుద్వేషించియతఁడు డిస్ట్రీమోనానత్తుకొనిపోయి పెన్డ్రోచేసికొన్నాఁడని బ్రాబంటియోకుఁడెల్పుట బ్రాబంటియోరాత్రియొంటిగాఁదనతోఁజేర్చుక మొథ్లోనుఁదగులుకొనిపోయివధునకుఁ

ఇ క్షుణ్ణి యోధే, నుర్మిగమలామయ హాసో వ్యవస్థా. కాకభంజన
 జ్ఞోతిరూప రాజభక్తులతోయ్యెయెథెల్లో యెవర్నిన చొప్పునను నా
 నా కెన్నెట రాజుడిపైమోనాయగీకారముండెలిసికొని యెవరే కా
 న్నెచియూతనిచ్చెప్రసాదమునకంపుట అచూగోరోడగొలుకే
 రూప దాగిందొక్క ప్రసాదమునకెన్ని దేవమున్నుంచుట నెవరూ
 న్నెయ్యుర్మిగమునుండి తప్పించుట అచూగోడ్డిమోనామి కె
 యాక్షిణ్యకొని లోనియర్మిగమును సంపాదించుకొను నుపాయమువచ్చి
 కాకభంజన భాగ్యున నాయపడఁబ్రేరేంతుట డ్డి మోనాతనభాగ
 కే మోనానలకూనామని పలువిధములఁబ్రాసెంచుట అచూగో
 డ్డి ముష్టిచూనాకే యో లనోన్యమోహముల నున్నటనుమానము
 ఎవరుట డ్డి మోనానొకథెల్లో పెండ్లి నాడిచ్చిన కే అరుమూలుంగననా
 న్నచే నచూగోడ్డించుకొని కేషియూ మంటజూజువడిచి డ్డి మోనా
 కే మోనామని చుట్టకారుమాలిచ్చినదిచి చెన్నటల థెల్లో డ్డి మోనా
 మునుమాని కే మోనా పెయ్యెన్దో పోయె ని చెప్పెటకు వాతంత యా పెయ్యె
 సుమానించుకు మోనాదొడ్డినయ్యచే నిశ్చయముగా డ్డి మోనా కే
 మోనాకు దుస్సంబ నమున్నదని నిర్ణయించుకొని వారలందఱయింప ని
 ర్ణయించుట ఎవరూ మోనా చొద్దిసుంకి ప్రసాదదలితనయధికారము కే
 డ్డి మోనాచొరగిన్న వెన్నెసుచకు రమ్మనన్నాలోడోపకోనుండి పుచ్చుకొ
 చువుకొనుచు యెంతయున్నతనభార్యపై మండిపడి యాపెకు జెంప
 కాయకొట్టెట అచూగోడ్డి మోనాతో సంభోగింపకేసెదనని రోడరిగో
 ప్రేమ ప్పె గూతనిమండిడ్డి మోనాకొఱకని సాములుపుచ్చుకొనుచు
 మనకాకొని గేపెయోమూ జీకటిరాత్రిమందు నలుకుటకుఁబురికొల్ప
 గా గా గూలోడరిగోలశ్యోన్య శస్త్రక్షతులు కాఁగాఁదా కేషియోకా
 లునజీక్షిడ్డిని రోడరిగోనుగంపి యెవరోదుర్మార్గులీపని చేసినారనిసల్య
 గిరోజూటలుట ఎవరూ సగమునిద్దరునున్న తనభార్యనేపికేషియోతో వ్యభి
 శరించితివాయొన్ని రములాడి గూ పెయ్యెతబతిమాలి తననేరములేమిశె
 ల్పనను విరళతుదకా పెయ్యె పిసికిచంపుట ఎమ్మిల్లాగూహావ్యం గాంచిడి
 డ్డి మోనా పెయ్యెమ్మిల్లామనియు నచూగోదున్యాయముగా నా పెయ్యెందు.

శాంతి పరివర్తనము స్పష్టముగా నందరిలో వెల్లడించుట అచూగోసన
భార్యను సహింపక పొడిచి చంపి పరుగిడుట ఒకప్పుడు తానన్యాయముగఁ గ
భార్యంబుంపుటకు వగచి పొడిచి కొనిచచ్చి పోవుట లోహోవోయయాగో
నుపకుఁ జిత్రవిధవిధించి కేషియోను ప్రేమను నకధికారిఁ గావించుటయును

(28) పెరిక్లిసు నాటక మందలి వేసములు

అంటి మోక్షము అంటియోకములు

పెరిక్లిసు కైరుముఖరాజు

హెలికానసు నిస్కా శిష్టుశ్చైరుమిక్క యిష్టునునలు

మోముశిసు పెరిక్లిసు పాలిగురాజు

కే నూను టార్ససునాళుడు

లనిషేకసు మిక్లికేనీనాలకుడు

శిషువు శిషువు ప్రభువు

పిల్లలముక్తు అంటియోకునందలి కిక్లి ప్రభువు శిషువునకు యిష్టును

పిల్లలముక్తు డయోనిజు పెరిక్లిసు

కేనాగిపతి

కేనాగిపతి వానినే పరుడు

అంటియోకసు కూతురు

కేనాగిపతి కిక్లి ప్రభువు

శిషువు మోముశిసుకూతురు

మోముశిషువు శిషువునాళుడు

శిషువు మోముశిషువు

పిక్లికుండునకలె

పిక్లిపాశివప్రభువు

పిక్లి పాటకము

ప్రభువులు దేశములు కూరులు పనులు నవికలు నేకాక్షరము

లు బెల్లలుదూతలు రంగి యు నానాదేశములు— కథ •

తనకొమా రైతోగూఢముగా సంభోగించు నాంటియోకనుఁ దా పెను
వరింపఁచుచు వాతలకొక విడికతపొడిచియందు కుత్తిమి బాని వానినెల్ల
లంపించుచుంట పెరిక్లి సావిడిక థకుసమాధానము సూచించి తన్నాంటియూ
కను చంపించునేమోయని జడిసిపారిపోవుట ఆంటియోకను పెరిక్లి సుం
జంప థాలియూర్డుకంపుట పెరిక్లి సాంటియోకను తనరాజధానిపై దండె
త్తి ప్రజాపీడినమొనరించి తనుస్వంపున నిశ్చలించి తారస్సునకుఁ బారిపోవు
ట తాలియూర్డుకంపుట పెరిక్లి సులేకుంటఁజూచి త్తితనదేశము కేగుట
క్లియోనుడియోనిజాలు తమదేశమునఁ బెట్టినకరువుకై తిండిలేకవగచు
కంటఁగా పెరిక్లి సునారలకు సమృద్ధిగాఁదనయోడియోని భోజనసామగ్రి
లుచ్చుట పెరిక్లి సు వెంటో పోలీసునకు గాలివాన తాకునఁ దనయోడియ
నెడఁగా సమద్రమునఁ గొట్టకొని వచ్చియచటిరాజగు స్టెమోరునుసి
యనుగ్రహము పెడయుట కరుసంపలేఘనలు పెరిక్లి సునెదకుట్టకై స
మద్రమునఁగమునయుట పెరిక్లి సుజే నాను నాపెతండియిన్యను నానము
నఁకంటఁజుట పెరిక్లి సునాతి వజ్జీయనాపెమందఁదాఁగన్న కొ
మా రైతోకైరున కాంటియోకను కుంతతోఁజచ్చుటపని యోడ్కైవ
చ్చుమఁ దుపాసుఁదయోడిచేడిఁగానాలుగిద్దలనుండి విడిఁబడుట పెరిక్లి సు
కత్తిచింది దని నాధాన్యకొక మౌనంచి యందునాపెక్లితివ్రాసి న
మసగ్రమునపెడఁగఁగా దాని పెరిమనుపట్టకొని యంద నకీవు రాకొన కై

నుగానాడుట పెరిక్లి సుమోన్యాకొ గాలను క్లినుచెంపించుచుట మేరి
నాలోర్నెట్టెను నెయోజాయోర్వక పైకొడిడావృత్తికి పెగించునాపెజగ
కట్టకై కత్తినునకీకగించుట నకాతగ్గ రలు తియోన్యనుఁబోలు
దటిమి నానానాపెవతమన ను చుకొని మిక్కిలేనియనుభవమున నా

పెనొకబడివాకమొట్ట మేనావేశ్యవృత్తికొప్పక చటివాలకుని నరమ
యన నాటవాటా పి గొరివముగా పోంచుట పెరిక్లి సుచేకికడచ్చి తనఁభా
వనొకచటి వారుకొదేదఁతోమొట్టాడుటకు తప్పింపఁబడిన మేనార
ఖూపారముదొరికికొని మాపెనున క్లిసంకపించుట పెరిక్లి సుతనకుఁబా

ని వ్రాసినవారి కంటే జెప్పినట్లే పెనన్న నందున్న యా పెగుడి కేగి యచ
టదనభార్యనాంచి యాపచరిత్రమున్విని తనకూతులెసివేకనుచును
జెండ్లిచేసి తన రాజ్యమున భార్యతో సుఖమందుటయును.

(29) రోమియోజూలియట్టాలను నాటకమందలివేసములు

ఎస్కాలను పెరోనారాజు పేరిను రాజబంధువుడు
సొంగలేంగు కేపులెట్టలనోన్వ్యక్ష్వపమును నిర్దానితులు
కేపులెట్టల నెనలండ్రి
రోమియో మాంలేంగుకొడుకు
మహ్మూసియో రోమియోమిత్రుడగు రాజబంధువు
కేపులెట్టల రోమియోమిత్రుడగు మాంలేంగుభార్యవుడు
కేపులెట్టల దొరసానిమేనల్లుడు
లాంసెస్సు జనులుసన్యాసులు
బుల్లెరు రోమియో సేవకుడు
పీటరు సెప్పచగ్గికరిలు కేపులెట్టల సేవకులు
అబ్రహము మాంలేంగు సేవకుడు
నైమ్యుడు
మువ్వరుగాయకులు
ఇర్వరు భృత్యులు ఒకయనికాయు
మాంలేంగుదొరసాని
కేపులెట్టల దొరసాని
జూలియట్టల కేపులెట్టల కూతురు

జూలియట్టలదాది పెరోనాపౌరులు మాంలేంగుకేపులెట్టల కూతులువే
షభారులు భటులు దొవారికులు భృత్యులు ప్లవి- రంగము నానంటు
వారు— కథ •

మాంలేంగు కేపులెట్టల జనులుకలహమాడుమండరా రాజవరము
నావ్వించుట రోమియోకేపులెట్టల జరుగువిందునకుఁగోయి ప్రియన్ని

[illegible]

(30) పెంకె శ్రీచ్చిక చేయుటయను నాటక మునవచ్చు వేసములు •

ఒకప్రభువు సై (కంచరి) పూట హల్లమ్మ సేవకుఁడు నాటకులు

నేటకాండు భక్తులు

సా పాడు చాలోనిశ్రీ హాళుఁడు

విచ్చెంగి మా బ్రాహ్మణునివాఁడు

లూసెంటియా యశోదాభువు

పెట్టిపెట్టెమోనీ నాగుచుండు వెరోనాభునుఁడు

శ్రీమయో పిట్టెయ్యోలులు గానా-ను వాగువాడు

శ్రీమయో బహుంట్లు లూసెంటి మోసేనులు

శ్రీమయో కిట్టెయ్యోలు పెట్టెయ్యో మోసేవారు

కపట వస్త్రధారకు

కేతనా బహు కా విగ్రహములు శ్రీ ప్రియోలు

శ్రీమయో ముక్తమూర్తిమోసాడు శ్రీ ప్రియో పెట్టెయ్యో మోసేవారు

రంగి ముహూర్తవా పెట్టెయ్యోయ్యోలు ప్రభువుతాగిడియున్నట్లు
కుం బ్రభువేషమువేసి నాకిదిబ్రభుఁడను భ్రమ నొప్పించి నానిమెదు
దుఁది పెంకె శ్రీచ్చిక సేయుట యనునాటకమాడి చుట — కథ •

వాడు వాయునుకట్టణమున జేట్టె చునుచోక ధనవంతుఁడొకఁడు వా
నికి ముగిచుకాతులందు కేతనీనాబ గూంకాయ కన్యకలు దక్కునదివితర
శుభా కేతనీనామిగుం గ చూడలి యాపకుఁడొక్కఁడు విమ్మటఁగాని బ
యగళాకుఁ డొక్కఁడేయని గూంపెండిరిశ్చయించెను పెట్టెయ్యో
యనువాఁడు తన నేర్పుచేకేతనీనాను మర్కట చేసిపెట్టి వేసుకొని సాదు
గావించెను బహుంకాను లూసెంటియోపిగగువును పెట్టెయ్యో మోసె

(21) గాలివాసయను నాటకమధ్యనలివేములు

అలనోస్ (నేపిల్పురాజు) ఆతనిసోదరుడు సెబాస్టియను
 పోర్స్పేలో మునుకునిజమైనప్రభుడు అతనిసోదరు టాటో మో
 మును కన్యాచూప్రభుడు
 ఫ్లెనందు నేపిల్పురాజుకొడుకు
 గొంజాలో వృద్ధుడగున్యాయామోపచేష్ట
 అడ్రియను ఫ్రాన్సిస్కోలు ప్రభువులు
 కాలిబను అడవిమనుష్యుడును ముంగుడ్డనకు కొక బానిసీడు
 క్రింగూయా హ్యూగాడు
 డ్రీస్సో త్రాగిన యుగ్రాణపువాడు
 న కానపతి
 తింజేలు
 కడింగులు
 మిరాందా పోర్స్పేలోకూతురు
 అరియలు గాలిపతి

ఇంసు సోసు జూచో మొదలగువారయ్యమలును పోర్స్పేలోను నేరంగుత
 క్రిందయ్యమలును రంగము క్రిందతోడిచంద్రము పకదీవియును — కి థ

అలనోస్ సెబాస్టియను అంటోనియో ఫ్లెనందు గొంజాలోలు
 రాజు పోర్స్పేలోమగ్గరివహిమ గ్లగుతువానుక ముగ్గుట పోర్స్పేలో
 మిరాందాలో నోడతోలవ రలు తన శ్రమలనిల్పుట ఫ్లెనందుపోర్స్పే
 లో పేర్కొనబడి యరియలుమూడవే పోర్స్పేలోమిరాందా యొద్దకు స
 చ్చి మిరాందానుమోహించుట మిరాందాకాక ఫ్లెనందున్వించుట అ
 లనోస్ సెబాస్టియను అంటోనియో గొంజాలో అడ్రియను ఫ్రాన్సిస్కో
 మొదలగువారు భూమికియత్యాశ్చర్యముగా మార్లు దుకొనుచు ఫ్లె
 నందునివేదకుచుండగా నాంటోనియో సెబాస్టియను అంటోనియో సెబా

శ్లోకములు తప్పక త్కృతవాదము అర్థములు మాయచే నిదురింపఁగా తాలనోస్స
గంజాలోలను జరిపిపిల్చురాజ్యమాక్రమించ వన్నుద్ధులుకాఁగా వాకు
భయములేచి శత్రుభారణమునకుఁ గతమడుగఁగా వీరలుసింగములగప
రిపవనిబొంకుట కాలిబనుకట్టులు మోసికొనివచ్చుచు త్రింకోటానుభూఁ
చిజడిసి నేలపైబోరిగిలఁబడుకొనఁగా త్రింకోటాగాలివాన వచ్చునోమో
యని కార్యములుంగాంచి భయపడి కాలిబనుచొక్కాయలో నొదిగినపు
డు కాలిబద్ధులని దమ్యమనుకొని వడఁకుచుండగా స్త్రీనోతాగ్రిజంట
గాఁ గ్రామికుచున్న కాలిబను స్త్రీఫానోలనోళ్లలో సారముపోయఁగా వా
లు తమస్థితిలెల్లుఁగా స్త్రీనోటిత్రింకోటా ఆలనోస్సమొదలగు తమవారంద
ఱు నముద్రగములమునందుకు వగచుట ఫర్దినందు మిరాందాలనోస్సస్య
ముంబ్రేమించి పెండ్లాడనిశ్చయించుకొనుట కాలిబను స్త్రీఫానోటిత్రింకోటా
లకు పోస్సోస్థితిచెప్పి యతనిజంపనుపాయముచెప్పట ఆలనోస్ససెబాస్స
యను అంటోనియో గంజాలో ఆడియనుపాన్సిపోలు వివిధగతుల స
రిగలుయొక్క మాయలకుఁకొన్ని యాశ్చర్యపడుట పోస్సోమికా
దా ఫర్దినందులపెండ్లికొప్పుకొనుట కాలిబను స్త్రీఫానోటిత్రింకూలాలు పో
స్సోగుహకుసమీపించి పలువిధముల దయ్యములబాధనందుట పోస్సో
నోటారలపైఁ గరుణించివారలకుఁ జాబయల్పడి తనస్థితిఁ దెల్పిఫర్దినందును
మిరాందాను న్యారలకగచ్చి సోడలోనిమిగిలినవారలఁగూడఁ రక్షించి
సోడభద్రముగనున్నదని యునిశంత తనమాయాశక్తి యనియు వాని
లతోఁజెప్పి టులునాడువారలతోఁగూడ నేపిల్చుకేళమున కేగ నిర్ణయం
చుటయును,

(12) ఆలెస్సైమనునను వాటకమందలి వేసములు

త్తైమను (ఆలెస్సపురమందలి యొకభునుఁడు)

యూసియను టుగూలోను సెంపోనియకులు (ముఖ్యుని జే. గూనిగ్రామం)

వెంటీషియను (త్తైమనునిదొంగమిత్రులలోనొకఁడు)

ఎఫిమెంటును (ఒక మొరటనువేదాంతి)

అల్పియో ముడిగు (అతేస్సలోనియధికారి)
 కీటి చును లులియగు నక్వలియనులు (శుభమునకు వేళులు
 కాదులు కైలోటను టీటను లూసియను పాప్టిస్టులు వాటిని కను
 న్ను మునికప్పిచ్చిన వారవేవకులు)
 ముక్కుకు త్తవాండు (అతేస్సకుడు నికవిమకుడి
 కిది చిత్రకారూడు నగలచూత్రవాడు నర్తకుడు
 అది ముదానలి
 కిది ముదానలి (అల్పియోనుడినుండియు వచ్చినది)
 వాస్తవమున వేళకాదు)

అట్లుగా ముక్కును కనులకును నికలు కనులు కనులకు
 కనులకు అతను ముదానలి నాచె గిరియో నున — కిది

కిది చిత్రకారూడు నగల ముక్కువాడు అతేస్సకుడు ముక్కువాడు
 ముక్కును వారలనొక్కనము సంభాషించుకొని శైవమునిచ్చెను కేసులకు
 వానులందరియనుకు డ్విచ్చి వానిచే విడిచిండుట శమములీలియ
 నునకు భవమునంగి పొడ్డిచేయించుట శైవముకిది చిత్రకారూడు ముద
 లగువారి స్పష్టమగుట వామూనగు ముదనియవివేకము కుదు
 ట అల్పియోనుడినుండియు దొరన నులున్వేదిం గాయకుల మొదలగు
 నాదగులతో వేడుకతో మునువిడుచేయించి బహువతులిచ్చుట
 వానులప్పిచ్చిన వారందరినియొద్దకు గాలదోవముపట్టుచున్న వత్రిము
 కిదును శమముతో నతనియాపి కి మించియన్నతని కువ్వదనిన్నప్తపరి
 చుకొని మునులయొద్దమిత్తుకొని భజనభాజనములందును దమబొ
 గడుమందుప్రభుల యొద్దకు హామ్యార్థము సేవకులనంపెనుగాని యొ
 కడింతలేనిదిం గుకొనియె నొకడిప్పుడుమీలదనియె నింకొకడంతక
 న్ను గానకప్పులసాలు కానేలయనిచీవాట్లు పెట్టదొణగె నిట్లులవారు
 కుండుకొని కాని టక్కడై నదనకు సాయపడకుంటకునవ్వలవాండ్రొ
 కున శేవకులకుబడిసితానిల్లు వెలునడ లేకుంటకు జ్ఞానోపమున నుండిపడు

౧. ఆత్మజ్ఞానమును గాఢపఱచుకొని యున్నవాడై విదేశవాసముననున్నప్పుడు
 తన దేశముపై దగ్ధైర్యముతో రాదలండుట మహావీర్యము
 ౨. తన వినయమునానగించి తన ముగ్ధులను దనకొకరినొకరు బలికిరాలనినది
 మహామిత్రము సంపాదించుకొనెదనని మహావైట్టిరావించియందఁజేపేవేడిగ
 లోచనముపడఁదిట్లుగా వారెల్లరతనికేదిచ్చునదని నొచ్చుకొనుచుబోవును
 ౩. తన మనుష్యులకెల్లస్వము వలంబిమానవచనమునానొసఁగి యుండు
 ౪. ఆత్మజ్ఞానమునుగ్రహించి మహామోక్షమునొసఁగియున్నప్పుడు దండు
 ౫. తన మనుష్యులకెల్ల మనుజులను సహించుకొను ననినది
 ౬. తన మనుష్యులను బంగరుబొందిపోవుట దొంగలు మనుష్యులను
 ౭. తన మనుష్యులను బంగరుబొందిపోవుట దొంగలు మనుష్యులను
 ౮. తన మనుష్యులను బంగరుబొందిపోవుట దొంగలు మనుష్యులను
 ౯. తన మనుష్యులను బంగరుబొందిపోవుట దొంగలు మనుష్యులను
 ౧౦. తన మనుష్యులను బంగరుబొందిపోవుట దొంగలు మనుష్యులను

(5.) వీరికి సంబంధించిన నాటకము దశా వేషములు

[Handwritten signature]

'శిష్యా' అని పిలిచి (మరిగ) పోదరుడును పట్టి నిండును పంపి న వాడును
 పోయి పంపిండ్రిగి న గాతుల నెదిరించిన 'గాధిపతియగు' కపోమానుషునుఁ
 పంపిండ్రిగి న గాతుల నెదిరించిన 'గాధిపతియగు' కపోమానుషునుఁ

• సమగ్ర స్వరూపం పూర్వీకములు. తీరున చక్కగా వుంటుంది

చి ల్లాసాయగు ల్లాసాయగుచిపసి విష్ణుడు.

వియ్యం మాన్యునికొడుకు

శామిలను ఒకలోయనునునును

“లాభము దెలిసికొనఁగల చరణము లాఘానాకొడుగులు

4. రాను తామోరాజ్యము

శ్రీకృష్ణాచార్య పరిచయమును గాత్రములతో మునుపటి

మోరా గాత్రులరా శి

లెవీనా టీటసునికూతరు

కదాది దా కచల్లనితకుత్తును

టీటసుని బంధువులు రాజ్యాధికారులు ప్రజలకు విరోధులు ఉత్తములు
 గారు భృత్యులును కంగము రోమును పోలి కచ్చెంగటి ప్రజల
 మును— కథ *

టీటసును బేసి మారులు రాజుపదవికై కలహించి ప్రజాభివృద్ధి
 పడుగుట టీటసుగాత్రులగుటయించి యుద్ధమందు మృత్యునై పరిణయి రుద్ర
 మొక్కండ ప్రకటించుట పిదగుటలతోను బంధులుగా జేబడిన తా
 మారా ఆలార్జ్యుని చీరను దెమిటియను ఆరాను మొదలగునాదితోడను
 నయశోలు మోయి నేనుచుట టీటసునకు బ్రహ్మచారినిధులు రాజమకు
 లుము పిల్లదమన యశశంగీకరింపకుంట తామారా పెద్దకొడుకును 5⁶
 మునులు తమజీవిత లకులలియిచ్చుట టీటసు నాటికి ననునకు రాజమకు
 లుమిదుట నాటికి ననునకు తామారాగాను దనరాశిగాఁగ్గొంట బెసియా
 ను లెవీనిని కలసి కొనిపోవుచుండగా నతనిని చూచును సాయమును
 యనులుతో పిచ్చుట టీటసునకు కొప్పుక వారి పెంబడింపుచుండ న్న డ్డిశవమ్యుని
 కనునింపకుట టీటసునిగాటిన్ని నను మూలనాదితనకు లెవీనియూ యక్క
 లేదనితామారా రాశికోటననగఘన శేగుట టీటసుతనకొడుకులచేరిన
 పటియు నకరివర్తి చేత నడమూనింపబడి మోరినగుటకు ముఖండుట
 తూర్పుగా లూసియను క్వింటసు మూయియును టీటసుని వేడియిరినియల
 గికాతముపై మృత్యునిగలనకుత్త రక్షియియు ముఖావిధి తేయుట నాటికి
 కను తామారా దెమిటియను శీతనారాతో గూడి బెసియాన స్థిని
 మొదలగు నానింగనితోని లెవీనిని కలసి యాతా రముగాఁ గొంపియు
 ముకు బెసియాన సుమమనీయుడనక నిష్ఠుల టీటసును వాణ్ణి మకులనుగ్ధం
 యగా తామారాచక్రవర్తితో రహస్యముగా వారలవని వట్టిం చెవనని
 ప్పిడికివారలతో నతనివల్యపర్చుట దెమిటియను చీరనులు లెవీనికరానా

పాపములు సుతర్జనమునందు ముండనానువారలతో రేపు ద్యాయవసమలలో
 సక్రవర్తి చేటాడునపుడు చక్రవర్తినింగలిసికొన లెవనియమొదలగు
 నాడంగులువచ్చెదరపుడు మితల్లితోనాలోచించి లెవనియతో మియి
 ట్లముతీక్తుకొన వచ్చుననిచెప్పివారల సమాధానపర్పుట ఒకలోయలో
 తామోతాయారనులు కీడించుచుండగా బెసిగూనస్లవీనిగూలచటికివ
 చ్చి వారల స్వేటజూడరమ్మన తామా రాకుట్రవలన డెమెట్రియసుచీర
 ననువచ్చి బెసిగూనసుంబొడిచి చంపియొకగోతంబడవైచి లెవనిగూను
 బల్మిచెఱబట్టటకుగొంపోవుట ఆరనుకుట్రవలన మార్టియసు క్వింటగూలు
 పిగూనసుతోయంబడిన గోతగూలుట తామోరాసాటిగ్నిచనేడొ
 కనుల నచటికిరావించి మార్టియసు క్వింటసులు సియానసుంజంపినారని
 చెప్పట ఆండ్రోనిక ప్రిద్వియుదోచక లూసియసు స్వెంటనిడికొనిపోవుట
 ఒకలోయలో డెమెట్రియసు చీరనలు లెవనియానుచెఱబట్టి గూడెచే
 లులను నొక్కనుఖండించియోగుట మార్గసు పీనియాను వెదకుచుచక
 లోయలోనున్న గూపెంజూచివగిచి యాపెనింటీకిగొంపోవుట లూసియ
 సు విశేషవాంఛితక్విసింపబడుట లూసియసు టీటసు మార్గసులెక్షి
 గూలుకూడి విడిచించుచుండ నారెనువచ్చి యందెఱచేయికోపకంపినను
 గాబట్టిటను కొడుకులగాచెదరన్నాడని చెప్పగా దక్కినవారు తనాన
 వచేయు నిచ్చెదమనుచుండగా టీటసు తనచేయిగోశి గూనునకిచ్చుట
 కిది గూనట్టిటను కొడుకులశిరస్సును మఱియతనినరకిబడిన హమ్మము
 కినియెదుటనిడిపోవుట లూసియసుగాతులంబురికొల్పి గోమ్మకనండ్ల
 వచ్చెదనని తనతండ్రితోదార్పియేగుట లెవనియా యసుకడెనోటచోక
 ప్లుప్లెట్టకొని తనమొండిచేతుల సాయమున డెమెట్రియసు చీరనులు త
 నభిగ్నంజంపి తనుజెఱచితనచేతులు నటికినొక్కఖండించి నారనిశ
 ల్పుట చక్రవర్తిని యారనుపోల్కిగా నొకనల్లనికొడుకుగ్గని గూలుగుత
 న చంపుమని దాదిచేసినతనియొద్దకంపగా డెమెట్రియసు చీరనులతోను
 న్ననుంర నాబిడ్డనిగాతులదేశమున గాపాడనెంచిదాదిని నడిచిచిగు
 యొక తెల్లనిశిశువును చక్రవర్తినికప్పజెప్పడని డెమెట్రియసు చీరనుల
 కుఫ కీకింగు టీనియసు విదూషకునిచేతికి విజ్ఞపనవత్రికనిచ్చి చక్రవర్తి

కడిచూపి యతఁడేమనునో తిరిగితనకుఁజెప్పుమనుట చక్రవర్తివిమాపకుఁ
 డిచ్చిన యుత్తరమునుఁ జదివికొనివిమాపకునకుఁజిక్ష వినించితీటసునిఁగ
 నచేతనఱుకుటకై యతనిఁబట్టితెమ్మనుట ఈమిలియస్సుగాతుల సే స
 గ్గిార్నికొని లూసియసునోమునై దండెత్తినచ్చినాఁడనఁ జక్రవర్తిగడిసి
 లూసి యనుచి తీటసునింటదల్లిలిసికొమ్మని యిమిలి యసునంపుటగాతుల
 నికులచే నారసుప్లినితోఁగూడఁ బట్టువడుట తామోరాతీటసునికి వె
 జ్జెత్తినదనినిశ్చయించి డెమిట్రీయసుచీరనులతో నడురేయిబయలుఁగేరి తీ
 టసుని యింటికి వెల్లెయతనితోఁ దాఁబగదయ్యమనియుఁ దనకొడుకులిరు
 వును నొకఁడు చెఱవయ్యమనియుఁ దమ్మునుయధేచ్చగా నియోగించినచో
 నజీష్టముతీ ర్చెదమనియుఁజెప్పట తీటసా పెనూటలుఁ మిక్రస్టు నటించు
 చు నా పెనుమఱి యాపెకొడుకులనుఁగొల్పి చక్రవర్తినిదనయెడుటఁ బె
 ట్టుమనికోరుట నయె లూసియసుని మఱిముఖ్యగాతుల సేనాధిపతులను
 నీయింటికివిండుకై రప్పించుము చక్రవర్తింజక్రవర్తినిని మాటి యాపెకొ
 డుకులను నీయింటివిండువకు వచ్చునట్లుచే సదనని తామోరా చెప్పిపోవు
 ట తీటసుఁగూర్చునునితో గాతు సేనాధిపతులను వెంటనిడికొని లూసియ
 సుని వెంట నెరమ్మయమనిచ్చెపంపి పల్లియసునిబిలిచి డెమిట్రీయసుచీరను
 లును విడిచికట్టివారలకు నోష్టమునాసి లేవీని యూచేశ కొకగిన్నెనిడివారలు
 చేరి వేరముల వారలతోఁజెప్పి వారిగొంతుకలఁగోసి యానెత్తురాగిన్నె
 లోఁబట్టి వారితిలకాయలు మెత్తగాదంచి యానెత్తుటనుడికిఁగించివండుట చ
 క్రవర్తిని తనయింటికిఁరాగా తీటసు మార్పసు లూసియసు లేవీని యూ
 గాకు సేనాధిపకులతో వారలఁగూర్చుండఁబెట్టి తావంటపానివేసఁజూచి
 తావండిపదార్థము నెమటనుంచి లేవీనియాను బొడిచిచంపుట చక్రవర్తి
 కఁగఁగ మేమనియడుగ డెమిట్రీయసు చీరనులు బెసియూనసునిచంపి లేవీ
 ని యూరఁజెలుబట్టి సూచేతులనటికి నాల్కనుఖండించిరనియు నడియెఱుఁ
 గక నీవునాకొడుకుఁ జంపించినావనియు నారనుతనచేయికూడానఱుకు
 కొనునట్టి కుట్రపన్నినాఁడనియుఁజెప్పట చక్రవర్తి డెమిట్రీయసు చీరను
 లును బిలిపించుఁడనిచెప్పినపుడు తీటసిదిగోవారల సేనామోరాతిననుంకిం
 పుచున్నదని యాపెదార్జన్యమునెల్లడించి యాపెకొడిచిచంపుట అ

దుకొప్పక చక్రవర్తి టీటసుంబాడిచిక్కుల్పుట లూసియను చక్రవర్తిం
బాడిచిచంపుట అరనునికిఁదగుశిక్షవిధించి రోమనులు లూసియనునిఁ దమ
కు రాజుగాఁజేసుకొనుటయను.

(:4) తోయిలను క్రెసిడాలను నాటకమునందలివేసములు

ప్రి కూము తోయిరాజు వానికొడుకులు హెక్టరు తోయిలను పేరిసు
డిఫోబను హెలీససులు

ఈనీసు అంటీసరు తోజనుసేనాధిపతులు

కల్చసు గ్రీకులతో జేరిన తోజనుగురువు

పండాగసు క్రెసిడాపితంబి

మ్యూరిను ప్రి గూమువిజారపశుగ్రండు

అగి మెన్నును గ్రీకు సేనాధిపతి మెనిలాసువానిసోదరుడు

అచిల్లెసు అజాక్సు ఉలిసిసు నెల్లెగు డగూమెడిసు పెట్రోక్లసులు గ్రీకు
సైన్యకులు

అగ్నిటిసా మూగుజ్జగండ్రండు

తోయిలను పేరిసుడయెమిడిసుల సేవకులు

హాలెమె మెనిలాసునిభార్య

అంక్రో మేషి పెంక్టిరునిభార్య

కనాండా ప్రి గూమునికగాఁతుగు మాంత్రికురాలు

క్రెసిడాకుల్కసునికూఁతురు

తోజన్మస్తుకులు గ్రీకు సైనికులు గంగము తోయిగ్రీకుశిబిరము
ను— కథ *

తోయిలను క్రెసిడా సేవనవంతును పండాగసుతోఁదెల్పుట క్రెసి
డాతన చెంగిటినుండి యుద్ధమునుండిపోయెడు వీరు, పండాగసుతోడనుండి
పంకించుట గ్రీకువీరులు తోయి నుడయింపఁబోక రిక్తిగానే చేండ్లనుండి

(సంగీత పద్ధతిని చూడండి) రీతిని చూపించబడు నా ౧౧వ ౦.౪ నోట

అర్చనా యోగి శిల్పి గణపతి పు
నామోస్తుత్యం వయోమోగవదనం

ಮೊರೆ ಮು ಬಿಲಿವಿ ಸಾಧಾಸಿ

సిని తోర్పుగు మాం ఎకుం గ. పుచ్చటకై యా పెయ్యువ్వుకు రాజ్జాచోర జిహ్వా

కేలు సేయఁజుచునానితో నీవెదిచ్చిపోరాడి గెల్చితేని నీయెడలనా పెను
 నురాగి మనెక మగుచని పురికొల్పఁగానతఁడు వయోలాను నడుచున్గమున
 నాహ్లాసముచేయుటకోర్వకతఁడు సెబాస్టియనునొని యాతోవనేగఁజు
 నాంతోనియోచునుచీకు నెమరించునపుడతఁడు రాజశత్రుఁడగుగాన రా
 జధర్మములతనింజెఱుగుఁ గొంపోవుచున్నప్పుడతఁడో సెబాస్టియనఁడనీయొ
 న్ననాదాఁచిన ధనముగానినన్నుఁగానియెఱుంగననెద వింతయన్యాయముత
 గి మనినునంద్రమునుండి రక్షించియుటకునెరక్షితముగాఁ దీసికొనివచ్చినం
 మకా యిట్లాడుచుంటివనివాపోవుచుఁగోవుట కనిపెట్టివయోలా గూహాన
 న్ను నాసోదరుఁడనుకొన్నాఁడు సెబాస్టియను మన్నీటిముప్పునుండి బ్రతికి
 యిచటనుంటగూఢియనిసగతసిరిచుట సెబాస్టియనునిఘోరు నాదొరినాని
 నిన్నుశీఘ్రముగరమ్మచ్చ దనఁగా నాపెనునేనొలుంగినీవెడఁడవోకానినీత్రో
 వనునిపువోయని గూఢనిగూఢీకిదిగో దొరికినావాయని యొక చెంపకా
 యకొట్టఁగానయోర్తోయిచట వారలెల్లపిచ్చివారేయనియతనిఁబట్టివృం
 దుగంట గూఢీకనిపెట్టి యతనిపైకుఱుకఁగా పెద్దరువలననా సమాచార
 ముగియి యెలివిమాయఁజ్ఞుడైఁగి గూఢీకులందగిలివైచి యయ్యనా
 యింతికిర మూత్రయనిపిలువనతఁడు నిస్సంశయముగానిదంతయు మాయగా
 కి కలగానియగుచునుచు నాపెన్వొంబడించుట చీకటిగదిలోఁబిచ్చివార
 కిగిశంపఁగడి యెలిపిమాచేనుంపించఁబడినమాల్వోలియోతో ఫేభియ
 న్నంచియున్నాగు చీకు పెట్టేమెరియాలుహాస్యమాడుట ఒలివి గూయొకగు
 రుపు దెగఁదన్నుఁ బెండ్లాడవలయుచని సెబాస్టియనునిగుడికిఁగొంపోవుచుం
 పిసతఁడైయుఁదోచక విస్మితుఁడై యరుగుట ప్రభువువయోలా యెలివి
 గూ సెబాస్టియనుఁగొనిగూఢీకు ఫేభియను పెద్దనుమాల్వోలియో మెరి
 గూలోక వోఁగూడుటచే యాధార్థస్థితిపై లువడుట రాజువయోలానుసె
 బాస్టియకొలివి గూఢు యధావిధంబెండ్లాడుటయును

36 వెనోనాయందలి యిద్దరుగుమనుష్యులను నాటక మందలివేసములు

సిద్ధిగూఢాంధ్రియగు మిలెనాగ్రా

వెలంతును ప్రోటియసులిద్దరు తగుమనుష్యులు
 ప్రోటియసుని తండ్రియానాంటోనియో
 తూరియో వెలంతునుని ప్రతికక్షి
 ఎగమూరు సిల్వియానానాకారి
 స్వీడు వెలంతునుని సేవకుడు
 తొన్నుప్రోటియసుని సేవకుడు
 ఆంటోనియో భృత్యుఁజొపాంతినో
 జూలియాశరణుగొన్న పూటకూళ్లమత్త
 వెలంతును శత్రుని
 ప్రోటియసునవలచినజూలి గూ
 వెలంతునునివలచిన సిల్వియా గూ
 తొన్నుప్రోటియసునివలచిన జెలికపై

సేవకులు గాయకులును రంగము వెరోనామిను మఱి చూచెంత
 యడపియును— కథ ♦

వెలంతును తన చెలికాడఁగు ప్రోటియసుతో మాట్లాడి స్వీడు న్వంటోడు
 కొని మిలెనాజ్జునభానదుఁడొట ప్రోటియసుజూలియానువలచి జంబంసప్ర
 త్యుత్తరమంది చదువుకొనుచుండ నతనితండ్రి గూని నిలెనాజసభాస
 ముడఁఖాఁ ప్తానివంపుట వెలంతును సిల్వియానువలచి యాశ్రయించుట
 ప్రోటియసుజూలియాకుఁ దనయుంగరమిచ్చి యా పయగ్రముద్దాఁగి
 తొన్నుప్రోటియసునిడికొని మిలెనాజ్జునొద్దకలుగుట ప్రోటియసురాజు
 చే వెలంతునుదరిఁజేరి యతఁడువలచిన సిల్వియానుదావలచి జూలియా
 నువలచి యతనిపైఁగిట్టకాతని గుట్టుచెన్న రాజుచేనతని దేశమునుండి వెడ
 లింపఁజేరి వెలంతునుకయడమిలో బలాత్కారముగా తొన్నుప్రోటియసు
 ను మోంగి లోగురువగుట సిల్వియానురాజుజ్ఞపై గూరి గూకుజతపర్చిదనని
 మిషువెట్టితానాపె ప్రేమనుసంపాదించఁగోరి యాపెషేడచెంత యాపె
 ప్రేమముంబాదుచున్న ప్రోటియసువైఖరిం బూటకూళ్లవానివెంబడి మ

(67) ११. యమ నాటకవిదలి శ్లో. ౧౧౫

[illegible]

శౌర్యపాదోరకసులు గోపకలు

ప్రభులు దొగసానులు దొరలు ఉద్యోగులు సేవకులు గోపకులు గో
పకలు భార్యపాలకులు మొదలగువారు గంగముసిసిలియాయొకప్పుడు బా
హిమియా యొక్కొకప్పుడును— శథ ౪

లియోంటీనుతనభార్యతో పోలికేసనునకు సంబంధమున్నదని తక్కించి
వానికివినమిడుమని కేమిల్లోతో జెప్పగానతడు పోలికేసనునకది తెలి
యజేసి యతనినాతనిదేశమువకంపుట రాజుతనరాణిపై ననుమానపడి
సూపెంజెఱసాలనుంచుట యాపెక్కొకయాడుపిల్లపుట్టగా నాపిల్లనుపోలీ
నారాజునకుఁ జూపించినపుడతడాపిల్లనడవిలో విడిచిరమ్మనియాంటీగోన
సునక్కాజ్ఞయిడుట రాజున్యాయసభలో బాహుటముగా గాణియందు వ్యభి
చారదోషమారోపించి పరణశిక్షవిధించునంతలో క్లియోమిసీనుడయా
నులపోల్లోయనుచేవతానన్నిధినుండి రాణినిష్కలక్ష్మణురాలనియు పోలికే
సనునిర్దోషియనియు కేమిల్లోరాజద్రోహికాడనియు లియోంటీనులేనిపో
నియనుమానములుగలకూర్చుండనియు నతనికడన్విడిచినయాడుపిల్లదక్క
నేతేతసంతానముండదనియు నభిప్రాయముందెచ్చి చదువునపుడదిరాజున
మ్మకుండునంతలో నాకస్మితముగాతాజకుమారుడు 'వృత్తుడై నట్లొకెలి
యగా రాణిమూర్ఛిలుటగని రాజుతనపైదేవతలాగ్రహించినాగని తె
లిసికొని పశ్చాత్తప్తుడై రాణియుపోలికేసను కేమిల్లాలునిర్దుష్టులనినిశ్చ
యించికొని వెంటనేమూర్ఛదేఱించుటకై కొంపోబడినరాణిమృతిచెంది
నదని పోలీనాతెల్పగావగచుట అంటిగోనసురాజ్ఞాచోష్ఠన రాజపుత్రి
నిబొహిమి సూరాజ్యమున నొకయడవిలోనుంచిపోవుచుండగా నతనిపై
నొకయెల్లుబంటివడుట అంటిగోనసునియోడగాలివాన తాకునఁజెడుట
ఒకగొల్లఁడురాజపుత్రిన్గ్రాపాడి యాంటిగోనసునిస్థితిరీదల కొడుకువలనఁ
దెలిసియతనిఁగావనేగుట దారసంతానవియోగమునఁ నలడ్కిలునాప్రభు
డునన్నరమ్మనివర్తమానము చేసినిప్పటికిఁబడే నేండ్లుకావచ్చినవి స్వదేశ
ముఁజూడనేగెదసెలవిండని కేమిలామనవిసేయగా పోలికేసనునరియే వె

శ్రీకృష్ణా - "అయ్యో! నీవు 'యొక స్త్రీ'నియింటికి దూరము చేసికొంటున్నావు. తేలికగానే పోతున్నావు. నీవు పెండ్లి పెట్టకొని మాటువేసమున నోపుకుంటున్నావు. అట్టిది మోసమునడబ్బవహరించుట ప్రోదిజ్ఞలు పెట్టిన తోముతకమున వు వేసికొన్న పండుమ నా పెద్దప్పుకదా! పెండ్లి చేసికొనియెదనని వాద్యము విని చూచాటిరాతి! కష్టమున నెరిచుకొని నోరుబూడవచ్చిన స్త్రీ! దుఃఖములు వేసములనున్న పోలికేననుకేమి! మోసమున నొక కను మొనలగువారింబోకించుట పోలికేననుకేమి! దేవునియొకని చూపెండ్లి పెట్టదనని ప్రమాదమున దుర్మనుష్యులు తనకొక కుటుంబం చేరవని చెప్పోవుట కేమియు పనేకము! ప్రోదిజ్ఞలు పెట్టి బ్రాహ్మణ వీరిని గూఢాచారమున దర్శనమున కేగుట అట్టిది. మోసమున గొప్ప మోసమున కొడుకును ప్రోదిజ్ఞలు పెట్టి బ్రాహ్మణ నొంటికి పోనివచ్చుట పోలికేననుకేమి! కొడుకును వేరకుట కేమి మోసము చేరకువచ్చుట అట్టిది. సాంఘికముగా పాటిగించి గుర్తుంబెట్టుట చేరను గొల్లసాక్ష్యము చేతను ప్రోదిజ్ఞలు పెట్టకురగి లిమోషనుగా పోవుట అనందమునకు కలుగింపకు సోనాతాదాచి గొల్ల మోసమున గొల్లసాక్ష్యముగా తడునిత్రువారు నా రాజ్యంబు దాహించుట లాడుటయును.

పిమ్మి మమి కావ్యములలో

• 1 నీ సమీప చియ్యోనినను కావ్యమునందలి— కథ ♦

[illegible]

2 బ్రహ్మ చోయనుకావ్యమందలి— శథ

టాంబూలియరకు రోఘురాజు కొట్టివేసెను ఈ సేనానాయకునిభాగ్య నష్ట

నిపరోక్షముగ జెటపట్టగా నాపెతనభర్తతో నారాజుదౌర్జన్యముంజెప్పి
పోడుదుకొనిచావగా నాపెభర్తయారాజుం దేశమునుండి వెడలఁగొట్టుట

3 విరహవేదనఁగూర్చి పద్యములు

4 శృంగారనాయకుని విష్ణాపనముచందు విప్రలంభ శృంగారమువ
ర్ణింపఁబడినది

5 విరహదీన తీర్థవాసియందు విరహవర్ణనము

6 భోనిక్సనుకొకపక్షి మఱియొకజాతిపక్షియును కావ్యమున నాప
క్షునివర్ణనము

కాళిదాసు నాటకములలో

1 శాకుంతలమున దుష్కర్మఁజూడు శకుంతలయందు భరతుఁడనువా
నింగనుట

2 విక్రమోర్వాశీయమను నాటకమునఁ బురూరవుఁడను రాజుర్వాశి
యను దేవదాస్సివఁగూడుట

3 మాలవికాగ్ని మిత్రమునునాటకమున నగ్నిమిత్రుఁడనురాజు మా
లవికయను రాజకుమారిఁబెల్లొడుట

4 కాళిదాసప్రహసనమునందు బండ్బూతుపంచాంగమున్నది

కావ్యములందు

1 రఘువంశమునందు సూర్యవంశ రాజులచరిత్రముకలదు

- 2 కుమారసంభవమున భార్యవగమేశ్వరులు కవగూడి కుమార స్వామింగని యతనిచేదారక సురుం బొలయించుట
- 3 మేఘసంజేశమున నొకయత్నుడు మేఘముందన భాగ్యంగని తన స్థితీయాపెతోఁ జెప్పరమ్మని బతిమాలుట
- 4 ఋతుసంహారమున ఋతుపులవర్ణనము
- 5 శృంగారతిలకమున శృంగారరసవర్ణనము
- 6 సత్యోదయమను కావ్యమున సలమహారాజ చరిత్రమున్నది
- 7 రాక్షస కావ్యమున శృంగారమున్నది
- 8 పుష్పభాగవిలాసమున శ్రీకృష్ణగోపిక శృంగార విలాసమున్నది

• గుత్తరి-గిలశ్చములకథకములు •

అ

అంగుళి - ఆకలి

అంగుళి - శ్రీ

అంగుళి - హాస

అంగుళి - అంగుళి - గిలశ్చములకథకములు

అ - చెయి - అంగుళి - హాస - అంగుళి

అంగుళి - ఆకలికంబము

అంగుళి - చెంబుకు

అంగుళి - అంగుళి - అంగుళి - అంగుళి

అంగుళి - నాశము

అంగుళి - మనస్సు

అంగుళి - ఎడము

అంగుళి - రాశివాసము

అంగుళి - ఎండ

అంగుళి - అంగుళి - అంగుళి - అంగుళి

అంగుళి - అంగుళి - అంగుళి - అంగుళి

అంగుళి - వేళము

అంగుళి - రంగుళి

అంగుళి - అంగుళి - అంగుళి - అంగుళి

అంగుళి - అంగుళి

అంగుళి - చేయవలసింది

అంగుళి - అంగుళి

అంగుళి - గాయము

అంగుళి - అంగుళి

అగచాటు- అనడ

అగదుపచా- అను- తిరన్క-రింపఁజాలదు

అగణితానికి- మ- అమితాధికారము

అశారవము- అమఱ్యాడ

అగ్నికోపంబు- అగ్నియనునలుక

అఘములు- పాపములు

అఘోక- మిక్కిలిభయంకరమైన

అచ్చపు- కేచ్చున

అచ్చతానము శుద్ధస్థానము

అచ్చర- వేచ్చుసాని

అచ్చివచ్చు- అనుకూలించు

అచ్చోట- అక్కడ

అచ్చోట- తనభతఁతోఁదాఁబడుకొనునయ్య

అజఁడు- బ్రహ్మ

అజ్ఞాతభాగ్యము- తెలియఁబడనియదృష్టము

అజ్ఞలు- మాధులు

అట్టటు- తార్కాణము

అడఁకువ- వినయము- జితేంద్రియత్వము

అడలుట- శోకించుట

అడలు- భయము

అడిమి- దానుఁడు

అడుసు- బురద

అణువు- లేశము

అత్తమిల్లెడు- పశుకొనెడు

అతిపితాపము- మితిమీరిన దుఃఖము

అశీవ- శ్రీ

అత్యధికము- మితిమీరినభువనకలది

అత్యాశ- తనకుదగనిగోరిక

అదనము- కావలసినదానికన్ననెక్కువ

అది- ఆపె- వలయును

ఆదును- సమయము

అద్విర- భరిర

అధముని- నీచుని

అధికము- కావలసినదానికన్ననెక్కువ

అనంతము- హద్దు లేనిది

అనద- దిక్కుమాలినది

అనయంబు- ఎల్లప్పుడు

అనంతము- ఎల్లప్పుడు

అని- యుద్ధము

అనుకంప- దయ

అనుకృతి- పోలిక

అనుగు- మిత్రుడు- ముఖ్యమైన

అనుగుణముగి- తగునట్లు

అనుజుడు- తమ్ముడు

అనుతాపము- పాపమెందుకు చేసినది కొచ్చునది

అనువు- పంపు

అనురాగము- పరివడుతీరు

అనువు- ఉపాయము

అనుసరింపబడు- చేయబడు

అన్న- శ్రీ

అన్నవమిన్న- ఉత్తమశ్రీ

అన్వేషణము- వెదకుట

అవప్రయుక్తంబగు- తప్పుకానువయోగింపబడు

సోపానమృత్యుకరము- బ్రతుక పలుసిగంకలము బ్రతుకనీనిది

అపరకమానము- చచ్చినవారింఁచూచిక చేయుక మాము

అపహరింపబడిన- తీసికొనబడిన

అపహసనకరము- సగుబాటుచేయునది

అపాయము- కీడు

అపాయకరులు- హానిచేయువారు

అప్రసాపము- అరుదు

అపూర్ణములు- వెలితివి

అవ్వనము- కప్పము

అవ్వతో- నీళ్లతో

అబ్బ- పొండు

అబ్బరము- ఆశ్చర్యము

అబ్రిము- ఆశ్చర్యము

అభినయము- లేసిడున్నటుకన్నులుచూడ

అభినయము- ఊహ

అభిమానము- ప్రీతి

అభ్యాసము- అలవాటు

అమరపదవి- చావులేనిస్థితి

అమరి- ఒప్పి

అమాయికులు- నిష్కడయులు

అమితవ్రయభరము- హద్దు లేనివెచ్చమునగు బాధ

అవ్యతసదము- చావులేనిస్థితి

అమృత భాణము

అయిన- కూడ

ఆరమర- సంశయము

ఆరయ- గ్రహింప

అరయుఁజోవ్క. శక్తిగడ్-చోవ

అరయు. చూచు- వెదకు

అరయుఁడి. చూడుఁడి

అరసినదని. అలోచించెనవని

అరుగు. పోవు

అరుదెంచి- వచ్చి

అరులకు. శత్రువు కు

అరుసుల. రాజుల

అథకము. ధనము

అథకరాత్రము. నడిరేయి

అహకత. మోగ్యత

అహకమామానుషోహ. తగుమనుష్యునితలంపు

అహకఁడ. తగినవాఁడ

అటిముటి. విక్కిలి

అట్లుత. కంఠమున

అల- తరంగము

అలంతుల- నీచుల

అలతులారా. అల్పులారా

అలపడి- చింత

అలత- అలసట

అలఱు. కవియు. కవ్వ. ఆశ్రమించు- వ్యాపించు

అలరింప. సంకోపపచుకటకు

అలరు. పువ్వు- ఓడ్డను

అలనడుట. అభ్యాసపడుట

అలసట- బడలిక

అలుకువ- కోవము
 అలుగు- బాణము
 అల్కపోత- కోవస్వభావముకలదానా
 అల్పముగ- కొద్దిగా
 అల్పవేళ- కొద్దివేళు
 అల్ల- మెల్లగా
 అల్లాడెడు- కదలెడు
 అవకాశము- నమయము
 అచికిరించిన- భూమికిఁదిగిన- ఆకారమందిన
 అవధి- గడువు
 అచూఁకకములైన- పరువుపోఁగొట్టెడు
 అవశ్యకృతి- చేయవలసిసపని
 అవసరము- అక్క-అ- ఇష్టమునావేచుకొనువేళ
 అవివేకము- మంచిచెడ్డ తెలియగమి
 అశుచి- మ్మే
 అశ్రులు- కన్నీళ్ళు
 అసంభవము- కలుగఁజోయిది
 అసంభావితము- అసంభవకము
 అసక్తి- నిలకడ్యము- అశ్రద్ధ
 అదు- అల్పుని
 అనయ- సారము
 అనాధారణముగా- అందఱికన్న నెక్కువగా
 అసుర- రాకాసి
 అశ- అ- కష్టలకు
 అవ- అ- కష్ట

అ

ఆ- ఇ

ఆంధ్రము- భార్యలకు

ఆకట- ఆకలిచేత

ఆచికొంచు- అపహరించుకొంచు

ఆడంగి- పిటికి

ఆనకుండు- పొందకుండు

ఆకషిణించి- లాగి

ఆకస్మికమై- అనుకొనకున్నపుడు తటస్థించిన

ఆకారములు- రూపములు

ఆకృతి- రూపము

ఆకె- ఆపె

ఆచరణము- చేయుట

ఆచరించి- చేసి

ఆచారానుసారసూతకశ్యామవేషము- వాడుఁ నన్ననొందిచ్చినైలపట్టుటనైదు

పు నల్లనివస్త్రాభరణాద్యలంకారము

ఆచ్ఛాదితులు- బట్టలచేఁగిప్పఁబడినవారు

ఆటపట్టు- నాట్యస్థానము

ఆశీ- కుండ్రము

ఆతతాయులు- దుమారగుళులు

ఆతుమలు- నూత్నశేషములు

ఆతురపడర్- వెల్లిచూపరు

ఆత్ర తమయొక్క ప్రాణము నిపుడు

ఆత్మహత్య- తన్నుఁదాఁజంపుకొనుట

ఆవట- ఎల్లచోట్ల

ఆదిసరుగ కగుశిక్ష- విదేశవాసశిక్ష- ఆదమను మొట్టమొదటిమనుష్యుఁడు

షిష్ఠభుజముందిగుటచే నతనిస్త్రైవుఁడుస్వగోడ్యాసమునుండి భూమికిఁదగిలి

వేసెనని హూనవేదమునందలిగాథ

ఆన- ఆజ్ఞ- ఒట్టు

ఆనతి- ఆజ్ఞ

ఆనవాలు- గుఱుతు

ఆపస్తంబసామాన్యానుభవము- ప్రాపలందటికి పమానముగాఁగిష్టము నం

వించుట

ఆపద- కష్టము

ఆమని- వసంతియుతువు

ఆయతీధనిగూఢుఁడు- ఆయుధబలము కలవాఁడు

ఆరముగ్గిన- నిండాఁబడిన

ఆరయుఁడీ- చూడుఁడి

ఆరసి- ఆలోచించి

ఆరసినాఁడవు- కనిపెట్టినావు

ఆరాటము- శోకము

ఆరోహించి- ఎక్కి

ఆరక్షణ- ఆడించెనా

ఆస్థియసు- ఒకదివ్యవైదికుఁడు

అలు- భార్య

అలోచనయునుఁగిలిగియాటాడు- ఇట్లుచేయవలయునను నాపదేశము

అద్వైతకూఁగులాడు

అవృత్తిలు- తడవలు

అర్థ- కోరిక

అప్యము- మొగము

ఇ

ఇంచుఁజించు- తమారవి

ఇంతి- స్త్రీ

ఇందాఁక- ఇంతవఱకు

ఇంద్రియములు- విన్నితాపు మొదలుగు ననయవగుణములు

ఇక్కట్టు- బాధ

ఇగ్గిక- హవిస్సు

ఇగురు- చిగురు

ఇగురుబోడి- చిగురువంటిశరీరముకలదానా

ఇచ్చ- చిత్తము- కోరిక

ఇదుమ- కష్టము

ఇదుముళ్లు- కష్టములు

ఇదువారలు- కోర్కెనగపర్చు వలపుకాదు

ఇతము- ప్రియము

ఇత్తడిసమాధి- ఇత్తడితోగట్టబడినగుండము

ఇన్మడి- రెండుమార్లు- రెండురెట్లు

ఇరువుకొనుట- ఉండుట

ఇరుకెలంకుల- రెండువైపుల

ఇరుమన్కుల- రెండిండ్ల

ఇరులు- చీకట్లు

ఇర్వురు- ఇద్దరు

ఇట్టి- లేడి

ఇల- భూలోకము

ఇల్లాలు- భార్య

ఇహపరమలు- దేహమతోనున్నప్పుడు స్వహమాదిచినప్పుడు స్వీహమాది

కమముగానుండు లోకములు

ఈ

ఈడ- ఇక్కడ

ఈదు- ఒకరిగదు

ఈను- ప్రసవించు- ఒనంగను

ఈభంగి- ఇట్లు

ఈయెడ- ఇక్కడ

ఈరు- మీరు- ఒనంగరు

ఈవక్యా ఓర్వలేమి

ఈల్గుట- చచ్చుట
 ఈవి- దానము
 ఈవు- నీవు- ఒనగవు
 ఈడిపడు- అనన్యపడు
 ఈసడించు- తిరస్కరించు
 ఈసరుండు- ఈశ్వరుడు

ఉ

ఉరికించుట- వ్రాయుత్పించుట
 ఉంటె- ఉన్నావా
 ఉక్కడంచు- చంపు
 ఉండించెడు- తెలియపడెడు
 ఉగ్రశ్రీ- శ్రీ శివ
 ఉగ్రతః- ధము- మంచి తెల్పుట
 ఉచ్చరియించు- పల్కు
 ఉచ్చస్థి- గొప్పపదవి
 ఉచ్చాసము- పలుకుబడి
 ఉచ్చైశ్చ- కము- బైటవిడుచునూపిరి
 ఉగుగు- నేడి
 ఉడుపు- మున్న
 ఉత్తమప్రజ- గొప్పజ్ఞానము
 ఉత్తమమధ్యమాశ్రమ విభాగములయెడ- కామముపంచుటయందను గూల
 ముగ నుండుచప్పుడు
 ఉత్తలపడకు- చింతించకు
 ఉత్సాహము- ఉభలాటము
 ఉదయము- ప్రాస్తుదూరుసమయము

ఉదారుడు- దాత

ఉదితేంద్రియములు- పనిచేయజొచ్చుచూపు మొదలగు నవయవములు

ఉద్యోగిజనము- కార్యనివాళులు

ఉద్వహసుము- పెండ్లికలంకరించుకొనుపుచ్చ

ఉపద్రవకరము- చేటుతెచ్చునది

ఉపన్యాసము- జేనిఁగూచియైన విస్తరించి చెప్పుట

ఉపేక్షింప- నిర్లక్ష్యముచేయ

ఉరంబులను- హృదయములను

ఉరలు- విడిచిన

ఉరపు- పెద్ద- మిక్కిలి

ఉరు- ఒప్పెడు

ఉరువడి- త్వరగా

ఉర్వి- భూమి

ఉఱిది- దట్టము, దాఢియము

ఉలివి- సద్దు

ఉలుగు- భయము

ఉల్లాసము- నేడ్క

ఉవిద- స్త్రీ

ఉసికొల్పెద- పురికొల్పెద

ఉసుగుల- పొగముల

ఉ

ఉచ్చుచు- ఉపరితీయచు, దూఱించుచు

ఉత్తులు- నిట్టూర్పువిడుతురు

ఉరదిలుడు- ఓచుకొందు

ఋ

ఋతువులు- కాలవిశేషము

ఎ

ఎంచగ. ఆలోచింపగ
 ఎంతే. మిక్కిలి .
 ఎండేని. ఎక్కడనైనను
 ఎకిమిఁడు. రాజు
 ఎక్కటి. ఏదోయొక
 ఎక్కుడుమొకములు. ఏనలు
 ఎగ్గించుట. నిందించుట
 ఎగ్గు. అపకారము. దోషము
 ఎట్టకేలకు. కొంతసే. టకి
 ఎడ. హృదయము
 ఎడఁద. హృదయము
 ఎడపని. విడువని
 . డయిక. విరహము
 ఎడయుట. మానట
 ఎడసి. విడచి
 ఎడ్డి. పిచ్చి
 ఎత్తు. డ. కుట్ర
 ఎదిరి. శత్రువు
 ఎదిరించు. నిశ్చించు
 ఎద్దియుం . య.
 ఎఱయు. కలియు
 ఎన్నక.
 ఎన్నిక. నె.

ఎరవు- ఒకటి రెండు రోజులు వాడుకొన ఒక పగి తెచ్చుకొనునామూర్తి

ఎళుక- జ్ఞానము

ఎల- లేత

బలనాఁగ-స్త్రీ

వినిమి- సంతోషము

ఎలుంగు- ధ్వని

ఎల్లు- గొంతు- భట్లకము

ఎల్లభాషలు- అందఱోనాళ్ళు

ఎసంగు- ఒప్పెడు

వి

ఏవు- బాధ

ఏకతమున- ఒంటిగా

ఏకమానసము- ఒక్కనీతిగావారన్నలుంట

ఏకు- నిందించు

ఏగుచున్నారు- పోవుచున్నారు

ఏగుడెంచు- పెచ్చు

ఏడ్చెఱి- మక్కిలి

ఏ తెందినాడ- వచ్చినాడ

ఏ తేవు- రావు

ఏది- పోగొట్టుకొని- నీక

ఏను- నేను

ఏమఱి- పొరచడి

ఏరు- ఎరు

ఏలుబడి- పొలమువృత్తి

ఏల్క- రాజు

ఏవ- అసహ్యము

ఏవగించెద- అహింస వేద

ఇదువ- పుణ్యస్త్రీ

ఒంటిమై- రహస్యముగా

ఒండు- వేలు- ఒకటి

ఒండె- అయినను- కాని

ఒండొంటిచే- అన్యోన్యము

ఒండొరుమిక- పొత్తు

ఒందిలి- ఆపద

ఒకట- ఒక్కచోట- శత్రుణము

ఒకవట్ల- ఒకప్పుడు

ఒకొండు- ఒకఁడు

ఒకొట- ఒక్కచోట

ఒకొమ్మడి- ఒక్కమాటు- శత్రుణము

ఒక్కట- దబ్బున- ఆకస్మికముగా

ఒగి- వరుసగా

ఒగ్గలు- గురువులు

ఒడఁగూడ- లభించఁగా

ఒడఁబర్చు- ఒప్పించు

ఒడమఁ- పుట్టఁగా

ఒడమి- ధనము

ఒడయను- అశక్తారిని

ఒడసి- వట్లొకొని

ఒడి- అంకవ్రజేశము

ఒడిచి- పొడిచితి

ఒక్కడి- బాధ

ఒదవక - పట్టణా

ఒదవిన - పొందిన

ఒద్దిక - చేరిక

ఒనరవలయు - తగియుండవలయు - ఉండవలయు

ఒనరుతు - చేయుదు

ఒరగెదరు - నాలెదరు

ఒరపిడి - రాపిడి

ఒరసిన - రాచిన

ఒలయు - చచ్చు

ఒసంగి - ఇచ్చి

ఓ

ఓగు - తప్పు

ఓగుదనము - తప్పు

ఓటమి - అపజయము

ఓడంగి - ఓడవాడు

ఓడి - భయపడి

ఓమెడు - రక్షించెను

ఓచెక - జయించె

ఓర్వ - సహింపగా

ఔ

ఔడు - పెదవికించిపోట

ఔదల - ముఖ్యకారణము

ఔన్నత్యమున దోచుచు - పొడి వుగాగాన బహు

క

కంటిలే - చూచితిరా

కంతు - మనస్కరుని

కందపుకాడు - మనస్కరుడు

కందు- పసిబిడ్డ

కక్కులు- రంఘుకోటలు

కటా- అయ్యో

కటకటా- అయ్యో

కటిక- అధికమైన- కూర్మమైన

కట్టడి- అధికమైన- కూర్మమైన

కట్టు- చదరంగమ లోని గాజ చేపవడులు

కణనావసరము- అంతా లమ

కడ- కొన

కడంగి- బయలుపేటి

కడకి- ప్రయత్నము

కడక- ప్రయత్నించి

కడగొడ్డు- కప్పములు

కడచు- జరుగు

కడతేలు- తుదిముట్టు

కడవా- కొఱతెరికిన

కడముట్టి- చచ్చు- ముగియు

కడలి- సమద్రము

కడలినెన్న- చంద్రుడు

కడి- అన్నకబళము

కడిది- కఠినమైన- గొప్ప

కడిమి- బలము

కడు- మిక్కిలి

కణత- కడకంటి చెంగులదోట

కత- కథ

కతన- కారణమున

కతము- కారణము

క నలాడు- చలించు

క దించిగ- పట్టుకొనగా

క దుపున్- రేపిడు

కన్- కన్ను

కనకము- బంగారు

కను- కన్ను

కనుమొలుగక- మోసవుచ్చక

క నెడు- ప్రసవించెడు

కన్గొన్న- చూచిన

కన్నలోకములు- ఒరులాక గ్రమించెనిదగములు

కన్యాత్వమునందు- పెనిమిటితోగ వగూపకున్న ఘడు

కప్పలకువిషమున్నదనియు వానితలలవ ఎలుండుననియును బూర్వ

శ్వాత్వమతము

కమ్మ- జాబు

కమ్మన- తీయస

కయి- నగ- కవి- యె

కరగించు- జాలిపడజేయు

కరచలేదు- కరగజేయలేదు

కరకరిన్- కూర్చభావముకి లిగియుండుటచేత

కరడము- తిరింగము

కరణి- తీరు

కరము- మిక్కిలి- చేయి

కరుడు- ముద్ద

కరువలి- గాలి

కణముల- కాగ్యముల

కణముల- చెవుల

కణ- చేయువాడు

కణిశ్యము- చేయనలసినపని

కతకాస్కృతి- చేయువానిపని

కర్వలి- గాలి

కటపుట- నేపుట

కణవఁగ- చేచుకొనుటకు

కశ్చే- నల్లని

కఁగుట- దుఃఖించుట

కలఁగు- క్షోభపెట్టె- బడలించు

కఁతె- క్షోభకరమైన

కలయిక- సంయోగము

కలవరము- కలత

కలహాశూర్యవము- యుద్ధభేదవిని

కలహంశ- పోరాడ

కలి- దుష్టకాలము

కలికితురాయి- నొకనగుశిరోభూషణము

కలిమి- ఐశ్వర్యము

కలిమ్మిపై- కలిగియుండుటచేత

కలు- బండియుండి

కలువకొబ్బార్తలు- చంద్రనూర్వులు

కల్పనాచణప్రహసకార్లు- అల్లిక నేపుకొల్లిన వ్యభుట్టించు కబ్బముగల

న్నవారు

కల్పింశ- పన్నులకు

కల్మషకు- సంపదలకు

కల్లవాతక- అబద్ధపమాట

కల్లసిగ్గుపచకనిపేరు- అబద్ధమాడువారిచే నవమానింపబడనితె

కళ- కాంతి

కవలు- ఒక్కమాటొక కడుపునఁ బుట్టినవాడు

కసిమసంగి- చెలరేగి

కస్తి- ఆపద

కా

కాక్షింపఁడు- కోరఁడు

కాంచరు- పొందరు

కాంచిన- ప్రసవించిన- కన్న

కాంచుఁడీ- చూడుఁడీ

కాంచు- తపింపఁజేయు

కాఁపులు- సేద్యముచేయువారు

కాచు- రక్షించు

కాన- కనుక- అడవి- చూడ

కానిపించు- అగపచుక- అగపడు

కానియేలికపోటు- దుష్టరాజుచేయునపకారము

కామంచిచెట్టు- ద్రాక్ష

కామము- వలపు- కోర్కె- రతివాంఛ

కామమూలము- ప్రేమకారణము

కాముకునకు- వలపుకానికి

కాముని- మత్తధుని

కారింపనీ- బాధించనిముక్త-

కారు- కాలము

కాదకము- కడుపునీటితిత్తిక్రిందనుండు మాంసఖండవిశేషము

కాతుకద- శరత్కాలము

కాతీయపెట్టకు బాధించకు

కాలతాడసతిసగ్గరములు- కాలమువలనఁగల్గు బాధలు నవమాసములును

కామునిష్టలు. అన్యమాలు

కలుగిం - యమునికి

కాపిము - కొన్ని

కాపిచిలుగి - కట్టమునొసరించు విన్నవె

కాపినిముసముల్లంటున నెల - కదలిగల నిహమలు పోవు గంట

కొక్కబర్వత్తించునట్లు

కవి - ఎజ్జని

కస్పపడు - కాశ్యపడు

క్రి

కినియు - కోపించు

కిన్క - కోపము

కిణములు - మిన్కలు - కాంతులు

కిన్నిషము - పాపము

కు

కుందరు - దుఃఖించురు

కుటిలమైన - చెడ్డ

కుట్టనక - బాధకలిగించునట్లు

కుడుచునక - కు - అనుభవించునమః భోగములకంటె

కుడువబడగల్గు - అనుభవించబడజాలు

కుత్సింతు - నిందింతు

కుత్సితవాంఛలు - సీచములగుకోర్కెలు

కుండింప - తగ్గింప

కుప్పనము - కూనము

కులట - వ్యభిచరించు స్త్రీ

కులస్త్రీల - మగవాండ్రు

కూ

కూటమి - సురతము

కూటమిన్నానిసిగుడ్డక వొదవినచ లిపు - వెలిగుక్క - రతికూజితము
కూటల - కొమ్మార్తి

కూర్మ - చిర

కూముక - ప్రియ - స్నేహము

కూళ - పూర్వము - నిరగుడు

కూళితనము - పూర్వ స్వము

కృ

కృతఘ్న - వేలువల - పూ

కృత్యము - ప

కృష్ణ - ప్రియము

కృషి - వా

కృ

కృగాము - అంతాకి - ప్రియము

కృష్ణ - ప్రియము

కృష్ణ పెద - చంద్రుడు

కృష్ణము - ప్రియము

కృ

కృత్రిగ - గొంతుక సవరించుకొనుట

కృష్ణ - బురద

కృష్ణము - పూర్వము

కృష్ణము - తల ఎండ్రుకలు

కృష్ణము - మెడ ఎండ్రుకలు

(6)

క

క

క - చేయి - అలంకారము

క - సరి - తీరు

క

కొండ - పెండ్లి

కొండి - తేలును మృదమనలయినవానితో క

కొండకాక - సర్వోత్తమంక

కొత్తి - సంకోచించి - అక్షరలోప

కొత్త ముద్ర - వట్టిపట్టి

కొత్తవా - మనస్సు - తీరు

కొత్త - ముద్ర -

కొత్త - పరిమళము - ముద్ర

కొత్త - ముద్ర -

కొత్త - ముద్ర -

కొత్త - ముద్ర -

కొత్త - ముద్ర -

కొత్త - ముద్ర -

కొత్త - ముద్ర -

కొత్త - ముద్ర -

కొత్త - ముద్ర -

కొత్త - ముద్ర -

కొత్త - ముద్ర -

కొత్త - ముద్ర -

కొత్త - ముద్ర -

క

కొత్త - ముద్ర -

కోరింగి- హాస్యగాఁడు
 కోరికలుచెడిన- కోరినట్లుకాకున్నప్పుడు
 కోరిమీసము- కొనసన్నగనుండుమీసము
 కోలుపోయి- విడనాడి
 కోవిదారి- దేవకాంచనవృక్షము

కౌ

కౌను- దాము
 కౌరు- రంగు

క్రి

క్రింతల- అశ్రవలనందు
 క్రిచ్చన- త్వరగా
 క్రిమత- వరుసగా
 క్రిమము- సత్త్వరములయాకోహాణా వకోహాణపేషము
 క్రిమృత- మఱల- తిరిగి
 క్రియమూల్యము- కొనువో
 క్రియంపబడుచు- కొనబడుచు

క్ర

క్రాలుగంగి- బెనురుచూపులయాఁడుడి
 క్రాలెడు- ప్రకాశించెడు- మండెడు

క్ర

క్రియ- పని

క్ర

క్రింగిలిశ- పేదపడిన

కేరీవకు- చెంతకు

కొంజపులు- వింజదులు

కొన్నపాయము- లేజవ్వనము

క్షణభంగురము- క్షణములోన విందు-ది
క్షణికంబా- మిక్కిలియిష్టమగుదానా
క్షద్రము- నీరము

క్షాతైతవై- క్షతము-బడి

క్షాతకందుకము- భూకళము

క్షుద్ర- క్షిప్రము

గంగ- గంగానది

గంటము- వాతప్రపనిముట్టు

గంటువదు- గాయముపడు

గంధవకవేళ- అధికరాత్రము

గడన- సంపాదనము

గడనప్పించు- లెక్క-ప్పించు

గడువు- నిగూఢంపఁబడినకాలము- అవధి

గతి- నడిక- అవస్థ

గల్పి- పొగరుఁబోలు

గభీరత- లోఁతు

గభీరశుభ- సంప్రదించునగీతములు- హాయికలు, శ్రేయుట్టకై దేవునివేడు

చూ- బొడడువేషకసాటలు

గమి- సమూహము

గహిలు- స్త్రీలు

గలిగిలి- సందడి

గజాపి ముక్తులు- కోర్కెలు

గా

గాడువు- గాలి

గాఢోద్ర- పడలెఱుఁగనిగిరి

గాఢవి- పాట

గాయకుఁడు- పాటకాఁడు

గారము- గౌరవము

గారాబు- గౌరవము

గాలిమేపరిషద- గాలిందినుపామునకు శత్రువుగనునెఱుఁగి

గి

గిఱి- కుండ్రని రేఖ

గిలికింత చక్కిలిగింత

గి

గీటున- అనాదరమున

గు

గుంత- పల్లము

గుంపు- కట్టెమీదియెఱైనప్రదేశము సమూహము

గునగున- త్వరగా

గునికెనరు- మ్మెగ్గాబరువిడిపోయెదరు

గుబ్బి-చిన్నులు

గుర్వో-గానెదిచెందు

గులాలు-దికవిధమగునెన్ని నువానగిలపూవు

గుప్యచాశ్యము-పోకిరితనము

==

గడగుంచుకల-నడగుంచుకలు

గడ్డ-నడవ

==

గెయము-చిత్రము

గెయ-గీతము

గొ

గొంతు-జుగు

గొంజెమ్మోర్పులు-అంగరానివాన్నికైనాశలు

గొంజె-అపద

గొంజె-లిప్తలనెడ

గొంజె-గుణము

గొంజె-త్వంగా

గో

గోటు-ఒక్కొక్కము

గోడిగ-అడుగుజుడుము

గోరము-అపద

ఘ

ఘన-గొప్ప

ఘనత-గొప్పతనము

ఘనతకెక్కు-ప్రసిద్ధిచెందు

ఘోరము- కంచుతో, జేయబడిన వాద్యవిశేషధ్వని

ఘనులు- గొప్పవారు

ఘా

ఘాతుకుల్ - చంపెడుస్వభావము కలవారు

ఘో

ఘోరము- కఠిరము- అన్యాయము- చెడ్డ

ఘోరవృత్తి - కఠిన వ్యాపారము

ఘోరవైరము- ఎడతెగనివిరోధము

ఘోష- ధ్వని

చ

చంద్రిగతి- చంద్రునిసడక

చపల- నిల్కడలేని

చమూనియంశ్యగద- సేనాపతియూయధవగు నినుపదుడ్డు

చన్ద్రోచన్ద్రోము- చంద్రుడిచందానే తొగించుముట

చా

చాంచల్యము- నిల్కడలేమి

చాపము- నిల్కడలేమి

చాపలు- కహస్యముగాఁదిరుగుచు రాక కులోక వాతాఁదెల్పువారు

చి

చింతరుచిహీనము- విచారముగొలుక్కకాంతిమూసిన

చింతాకారణము- విచారహేతువు

చింతించు- ఊహించు

చింత్యము- ఆలోచించవలసినసంగతి

చికిత్సకులు- వైద్యులు

చిచ్చు- అగ్ని

చిటికె- చిటికెవేయచుంతకాలము

చిట్టించుకొన్న- కోపవికారములోఁగూచినయెడల

చిడిముడి- కోపము

చిత్రము- చిత్రరపు

చిరము- దీర్ఘకాలము

చిలుక- చిన్న- చిట్ట

చిలుకఁకొలికి- అంతచుగన్

చిట్టించు- కోపముననున్నచో నున్నప్పుడు వ్యతీజము

చిప్పిరి- కోపము

చిప్పి- నాము

చిప్పిలు- కోపముననున్నచో నున్నప్పుడు

చిప్పము- గుహ

చి

చింతించుచున్నప్పుడు- చింతించుచున్నప్పుడు

చింతించుచున్నప్పుడు- చింతించుచున్నప్పుడు

చింతించుచున్నప్పుడు- చింతించుచున్నప్పుడు

చింతించుచున్నప్పుడు- చింతించుచున్నప్పుడు

చింతించుచున్నప్పుడు- చింతించుచున్నప్పుడు

చింతించుచున్నప్పుడు- చింతించుచున్నప్పుడు

చింతించుచున్నప్పుడు- చింతించుచున్నప్పుడు

చింతించుచున్నప్పుడు- చింతించుచున్నప్పుడు

చింతించుచున్నప్పుడు- చింతించుచున్నప్పుడు

చు

చుంబించు- ముద్దిడు

చె

చెచ్చెర- త్వర

చెట్ట- కీడు

చెడుగొట్టు- దుష్టులు

చెనక- తిరస్కరింపఁగ- ఎదిరింపఁగ

చెనటి- కఠిన్మైన

చెయిదములు- ఇంద్రియవ్యాసారములు

చెలంగ- ఒప్పుగా

చెలి- ప్రియురాలు- ప్రియుఁడు- స్త్రీ

చెలిమిచే- హితులోదాచుటచే

చెలియ- స్త్రీ- చెలికత్తె

చెలువ- అందకత్తె

చెలువడఁచు- నూపుమాపు

చెలువు- అందము

చెలువుఁడు- మగఁడు

చెలువున- తీరున

చెల్లగే- భళి

చెల్లెను- లేకుండును

చెల్వము- అందము

చెల్వ్వి - మగని- కీతిని

చొ

చేకురు- లభించు

చేకూర- దొరకినయెడల

చేకొను- పుచ్చుకొను

చేగలమెకములు- వర్గములు

చేదే- (సీ)

చేదే- (సీ) - తొలుతిపాటుచేంద

చేదే- (సీ) - చేదే-వొడగొనుమస్తు

చేదే- (సీ) - చేదే-వొడగొనుమస్తు - న్యాయవంతులవలెనొగిపోవచ్చు

చేదే- (సీ) - చేదే-వొడగొనుమస్తు

చేదే

చేదే- (సీ) - చేదే-వొడగొనుమస్తు

చేదే

చేదే- (సీ) - చేదే-వొడగొనుమస్తు

చేదే- (సీ) - చేదే-వొడగొనుమస్తు

చేదే- (సీ) - చేదే-వొడగొనుమస్తు

చేదే- (సీ) - చేదే-వొడగొనుమస్తు

చేదే- (సీ) - చేదే-వొడగొనుమస్తు

చేదే- (సీ) - చేదే-వొడగొనుమస్తు

చేదే- (సీ) - చేదే-వొడగొనుమస్తు

చేదే- (సీ) - చేదే-వొడగొనుమస్తు

చేదే- (సీ) - చేదే-వొడగొనుమస్తు

చేదే- (సీ) - చేదే-వొడగొనుమస్తు

చేదే- (సీ) - చేదే-వొడగొనుమస్తు

చేదే- (సీ) - చేదే-వొడగొనుమస్తు

చేదే- (సీ) - చేదే-వొడగొనుమస్తు

చేదే- (సీ) - చేదే-వొడగొనుమస్తు

చేదే- (సీ) - చేదే-వొడగొనుమస్తు

చేదే- (సీ) - చేదే-వొడగొనుమస్తు

చేదే- (సీ) - చేదే-వొడగొనుమస్తు

చా

చానురే- భళిరా

చాడి- కొండెము

చాళ్ళన- తీరున

చాస- క్రీ

చామ- క్రీ- శ్యామాయనుపేరుగలయొకమ్మ చెట్టు

చాయ- ఓథముల

చాల్పులు- నరుచలు

చావునగువు- చచ్చినవానిం పోవునది పొయించువానియు

చు

చును- చిహ్నము

చువక- మునిసన్నినిడువాటి చిహ్నము

చూ

చూచు- చూచుము

చూడికి- చూడి

చూడట్టదు- తొలగిపోదు

చూపియు- చూచువాని

చూ

చూకు-పాటు- పరసశిష్యము

చూప్పు- మాగము

చూరవ- సాహసము

జ

జగదానందకరుడు- సూర్యుడు

జనని- కన్నతల్లి

జర- ముదిమి

జరగతి- ముదిమి

జవము- పేగము

జా

అంశం - కాంక్షానవా
 నాంశం - కాంక్షానవా
 నాంశం - కాంక్షానవా

బి

అంశం - కాంక్షానవా
 నాంశం - కాంక్షానవా

అంశం - కాంక్షానవా
 నాంశం - కాంక్షానవా

బి

అంశం - కాంక్షానవా
 నాంశం - కాంక్షానవా
 అంశం - కాంక్షానవా

బి

అంశం - కాంక్షానవా
 నాంశం - కాంక్షానవా

బి

బి

అంశం - కాంక్షానవా
 నాంశం - కాంక్షానవా

బి

అంశం - కాంక్షానవా
 నాంశం - కాంక్షానవా

జ్యే

జ్యేష్ఠము- గ్రీష్మతృత్యవందల్మొదటిమాసము

జ్యౌ

జ్యౌతిషికులు- జోనులు

జ్య

జ్వరము- వేడి

జ

జంట- జత

జగముకన్ను- సూర్యుడు

జగముతల్లి- పార్వతి

జతనము- ప్రియత్నము

జన్ని- సన్నిపాతము

జన్నిగట్టు- బ్రాహ్మణుడు

జబ్బయిన- కాంతిచెగిన

జమిలిముక్కాలి- తుమ్మెదయొక్క

జముడు- పాగిలజంపించుదేనె

జా

జాడ- పోల్కి-- నారి

జాబిలిపతిమనగ- చంద్రప్రతిబింబమను భూషణము

జాలకట్ట- కిటికీ

జు

జుట్టుపులుగు- నెమలి

జూ

జూక- ఉత్సాహము- ఆనందము

జోగము- మనస్సునిశ్చలముచేయుట

జోగులు- యోగులు

జోటి- స్త్రీ

జోతి- నెల్లు

టక్కరి- మోసగాడు

టెక్కియము- జెండా

టైబరు- ఇటలీ దేశములోనియొక నది

కాయ- స్వరస్థాయి

డబ్బు- తలకిమిదినశేషము

డబ్బు- గడ్డదస్వరము

డబ్బు- బాహము

డబ్బు- ధనము

డబ్బిన- ల- లసిన

డొంగు- దొంగు

డొంగు- కాంతి- పూక

డింగు- అడంగు

డెండము- గుండె

తంటాలుపడియెద- శ్రమపడెద

తండుగోల- తొడ్డు - తండెలు- పడవపెత్తనగాడు

తక్కువారు- తక్కువువారు

తగ- బాగుగ

తగవు- నాయము- నీతి -

తగిలి- అభిలాషపడి

తగు- గొప్పస్థితిగల

తగులమందినవాడు- కాముకుడు

తగులు- పొందు- అనురాగపడు- అనురాగము

తడబడిన- తోచకున్న

తడవు- కాలము- చిరకాలము- ఆలస్యము

తత్తడులు- గుఱ్ఱములు

తద్దయు- మిక్కిలి

తనక తముదిండిపగచూళ్ల - తనకుఁగారణమగు కష్టము నగ్గియుక్కధనైష
రూపమగుపొగవలసబుట్టు మేఘములయొక్క

తనమసి- తానువయోగి ముసిగా

తనరాఁ- ఒప్పెను

తనరు- ప్రకాశించు

తనస్థివిశేషమునకువలనుగడించి- తనమైశ్వర్యమభివృద్ధిచెందునట్లుపాయ
మువెతకి

తనిపెడు- సంతుష్టిపొందఁగ

తనియు- తృప్తిపడు

తనువు- శరీరము

తన్వి- సంతుష్టి

తపసి- ముని

తప్పముల్లెలు- వట్టసంచులు

తప్పుకొందురికినటుల- ఆవిధముగానురిబాధ తెలియకుండుడు

త ప్తమగు- కాల్పగణిన
 తబము- తపస్సు
 తమి- వామ- కుశూహలము
 తమిత్తూలి- బ్రహ్మ
 తమిత్తగళుడు- చంద్రుడు
 తముత్రులు- పద్మములు
 తరుణము- అవసరము- లేత
 తరుణస్వము- యశావసము
 తకించుకొనుచు- ఊహించుకొను
 తల్లు- ప్రమాణమగు
 తలిన- చచ్చినయెడల
 తల్- తాము
 తలగు- తగ్గు
 తలము- వెంబడించివరుకొత్తంగు
 తలగి- విడిచి
 తలకొనుడు- పూనుకొండు
 తలపోసి- తలచుకొని
 తలసంపు- చిన్నతనము
 తలారి- కావలివాడు
 తలగు- లేక- చివురు
 తలరు- చివురువలెచేయి
 తలననల- పైకిసంతోషమువలె గన్బడుదుఃఖము
 తస్కరులు- దొంగలు

తా

తాత్పర్యము- కోర్కె
 తానము- స్నానము

37

తామరల- వహ్నులు
తారతమ్యంబు- వాసి
తారలు- నక్షత్రములు
తారసమై- చెంతకువచ్చి
తాగు- తిరుగు- నటించు
తాదృశ్యము- యశావసము
తాల్పెడు- ధరించెడు
తావకీన- నీయొక్క
తావు- చోటు

తి

తిమ్రనికన్న- కోరికన్న
తిరపగాండ్రి- బిచ్చగాండ్రి
తిరగబడెడు- మాటెడు
తిరుగుబాటు- మార్పు
తిలకింపక- చూడన్
తివురుట- యత్నించుట
తివురుము- కుఱూహాలపడుము

తీ

తీండ్రిమైన- తీక్షణమైన
తీతువు- ఒకవిధమైనపక్షి
తీరని- పోవని- చేయకవిధిలేని
తీరము- ఒడ్డు
తీర- విధము
తీరిన- కడచిన
తీర్వాత్రప్రకృతి- మిక్కిలిచిచ్చిగుండుము
(ఈ)

తోలిమచ్చు - మొదటమాదిరి
తోవల - కల్వల

తో

తోచబడియె - కానబడియె
తోచునట్లు - అగపడునట్లు
తోతెంచు - కనబడు
తోడు - సాయము

త్ర

త్రాపాపాతముల్ - సిగ్గనచదావులు

త్రా

త్రాచు - పగడగలపాము

త్రి

త్రిప్పటంబడు - తిరుగులాడు

త్రి

త్రిక్కుడు - బాధ

ద

దండ - చెంత

దండనవిధి - విధానకృత్యము

దగ - దప్పి

దనుక - వెలుగు

దబ్బ - దభణ

దబ్బితి - కల్ల చెప్పవారు

దమ్మము - ధమకము

దమాళురు - కరుణాస్వభావము కలవారు

దయ్యము- దేవత- విశాచము- పాపముచేయుటకుఁ బ్రేరిపించుదేవత

గరి- బిడ్డు- హద్దు- చెంత

గర్హనము- దశానము

గర్హణము- అర్హము

గర్హణము- సేవల

దవు- గూరము

దవ్య- గూరము

దా

దాడి- దొడ్డెత్తుట

దాది- పాలిచ్చి పెంచుస్త్రీ

దాని- స్త్రీయో పేట్రాయొక్క

దాపు- దగ్గర

దాయము- అలిదండ్రునుండి రావలసినయాస్తి

దారిద్ర్యభరము- పేదరికపుబరువు

ది

దింబకుటు- దినమొలవారు

దిట్టపు- కైర్యము

దిట్టననము- కైర్యము

దినుసులు- పస్తువులు

దివి- స్వగము

దిష్ట- దైవసంభందమైన

దిష్టముత్యము- అతిసుందరుడు

దివ్యముగొర్రెనధికులువురుషాలు- ఎక్కువు బలముంటచే మగనాండ్లు

దీప్తిలు

దివ్యోపమ- వేల్పునాటి

దివ్య- దీపము

దీనుఁడు- దుఃఖించువాఁడు
దీవింతు- వర్ణింతునెందురు

మ

దుఃఖమేలు- మనోవికారముకలిగించు

మండగూ. - గోడు. - గోరూ.

దుంపగీడు- గు + డు

మమళ- ౫

ॐ नमो भगवते वासुदेवाय

22

25

దురహం

॥ श्रीगणेशाय नमः ॥

దుక్కిన -

దుఃఖ- 27

దస్తూరింగు -

దక్షిణానాథుడు, పుకానాథుడు, వెంకటానాథుడు, సోమనాథుడు

ద గ్రంథ రాసిన చెనశించిన నామము

దు. 1: - దుసూ = గుఱ (దు

దుస్సంతుని- దుష్టంతుని

దు

దూఁబఱుదింకి- అభివ్యయమొనరించునట్టిది

దూకులు- నింద- నిందించు

మూర్తి. నిర్మితము

५३

దశాంతము:- నాటి

దృష్టి- చూపు

దె

దెబ్బన- చప్పున

దెన- అవధి

దే

దేవర- శేవుడు

దేవురికంటె సెకకున వేస్తే ద- దేవు- దేవు- దేవు- చూచుటకన్న దేవునివ

తి కూడ నానముగా పించుట నే శ్రేష్ఠమనుట

దేవ- దేవు- దేవు- దేవు

దై

దైతజను- వేల్పు

దై- సము- వేల్పు- అడవి, సము

దొ

దొంగ వట్ట వ- దొంగముచేయువనికిసూలిన పోట్లము

దొంగిలొసములు- స్వహితములు

దొంగు- సరము

దో

దోన- శిష్ట

దోయి- జత

దోరగాయ- సగముపండినకాయ

దోషి- నేరముచేసినవాడు

దా

దాజన్యము- కూరత్వము

దాభాగ్యము- పేదలు

ద్ర

ద్రవరూ మా - నీలవలెనున్న
ద్రవ్యము - ఇంద్రియము

ద్రా

ద్రాక్షానవము - ద్రాక్షపండ్లసారాయి

ద్రో

ద్రోబ్బు - పడవేయును

ద్రో

ద్రోహము - కేరము - పాపము

ధ

ధరణి - భూమి

ధమకంబు - స్వభావము - న్యాయము - పుణ్యము

ధవళిమ - లెట్టు

ధి

ధిక్పతప్రణయూతి దీఘకనేదసలు - తావలచినవారుతన్న నిరసిలిపగాన
చ్చినగొప్పబాధలు

ధీ

ధీరులు - ధైర్యవంతులు

ధ్వజంబు - పాడు

ధ

ధకకలు - పన్నెడనము

ధక్కదైర్యము - పైదొంగము

ధక్కెడు - ఒకగెడు

సగరు- కోట

సగరైవైంట్- ఇంద్రదనుస్సుసందు

సగురు- సవ్యచ

సగుబాటు- హాన్యము

నటసము- లేనిదున్నట్లగపచుకాట

నట్టువపిట్ట- నమలి

నడ- నడక

నడతెంచు- వచ్చు

నడిన్- మధ్యను

నడిగేయి- అధికారాత్రము

నత్తకాయ- గుల్లతోబ్రాకునీటిపుగుగు

సన- పువ్వు

సనబోడి- పువ్వునంటిశరీరముకలయాడుది

సనవిల్తుడు- మనస్సుడు

సన్ను- నాశరీరమున

సన్నుగూచి- సన్నుజ్ఞానికిదెచ్చుకొనుటకు

సమభ్రమరము- కనికరంపదగినతుమ్మెద

సరకము- శిక్షపిధింపబడిన పాపులుండులోకము- భూరము

సరక పొలునవి- మానుష్యులగుకాలియక సరక మందున్నవి

సరవరప్రియులు- రాజసక్తిప్తులు

నటద- వింటినారితగిలించుగాడి

సలి- మిక్కిలి

సలువ- బ్రహ్మ

సలువందు- ఒప్పు

సలువయువిద- సరస్వతి

నల్ల- నత్తురు

జనశిష్యు- మౌనశ్శతనము

సవీ- శౌర్య

సహి- కాదు

నా

నాగ- అనగ

నాకునీళ్ళదాగవిడుచుచు- నేబ్రతుకననితెలియుడు

నాగకకత- మోటతనములేమి

నాట్యప్రవీణత- అటనేవుక

నాణెము- ముద్రింపబడినరాగిమొదలగు లోహములచిక్క

నాతి- శ్రీ

నాదిరాగ్రహభూతము- నాదువ్బకోపమనుపిశాచము

నాన- సిగ్గు

నానఁబాలు- నానలియ్యము

నానాగతులు- అనేకవిధముల

నామము- పేరు

నామకరణము- పేరు పెట్టే మన మనము

నాయకి- పరిపూర్ణత

నాయకుడు- పరిపూర్ణుడు

నాయము- సౌమ్యము

నాయానందపూర్ణ- సర్వవిధ సౌఖ్యమునుమీ

నారికాయల- విరితితాద్రావిడిచేర్గల్గుకాయల

నారీన్వభావము- శ్రీనైదము

నాలిముచ్చ- కపటి

నాల్గ- దేశముల- నరముల

నావ- ఓడ

నావికుడు- ఓడవాడు

ని

నింగి- అకాశము

నించెడు- నిందించెడు

నిక్కపు- నిగ్గమైన

నిక్కమగుదుఃఖమేలురానికొ- వదనోపకారముకలిగించు చిందుగ్రా

నిగమము- వేదము

నిగుడు- నిక్కు- చెలరేగు

నిచ్చయంబు- నిశ్చయము

నిచ్చలపు- కదలని

నిచ్చలు- ఎల్లప్పుడు

నిజమఱి- నిజముపల్కువాడు

నిడు- దీఘమైన

నిత్యండు- దేవుడు

నిర్దముగా- సుకుమారముగా- నునువుగా

నిపామిడు- నేపకారి

నిబ్బి- నిజము

నిఘ్నము- కఠినము

నిగుళి- ఆస్తి

నియమింపంపడయ్యెనే- కాపింపకన్నయెడల నెంత బాగుండును

నిగదగాని- చదు- నేరములేము

నిగపరాధి- నిష్కర్మము

నిగపరాధు- నేరము లేనివారల

నిరసించు- తరస్కరించు

నిరాకరించు- అనాదరణముచేయు

నిరుపమముగ- సాటిలేట్టుగా

నిరూఢిగ- నిశ్చయముగ

నిరూపించవలయు- కనుపచరవలయు

నిరూపింపబడుచు- నిరూపింపబడుచు

సు

సాడులు - మాటలు
 సుచు - లోపములేమి
 సున్ని - అప్రజ్ఞావచ్చు
 సర్వ - మాటలు

సూ

సూక్ష్మ - శీత
 సూక్ష్మా దారము - అల్పరాజిక
 సూక్ష్మ - ను - పొందిన

స్వ

స్వచ్ఛద - పుష్ప - గాఢచేనుండు శాశి సచిహ్నము
 స్వచ్ఛమూ - రాజకిరీటము
 స్వచ్ఛ - లంక - గాఢ లంక

సే

సే - ని - ఉండి
 సే - లుపపు - చేయవ
 సే - వ్యాపించి
 సే - నొప్ప
 సే - ప్పి - హితుడు
 సే - బడి - వెడలగొట్టబడి
 సే - నకు - ప్రియత్నించకు
 సే - వాసన
 సే - దయ
 సే - మిష
 సే - వెదకుట

నమ్మి- ప్రేమ

నమ్ములను ఎముక

నరుపబడి- చే చూబడి

నర్వి- ఒకానొకపట్టణము

నెఱ- ఎక్కువైన

నెఱవు- వ్యాపించు- పెట్టొను- చేయు

నెఱి- వలెను

నెఱులు- తలనెండుకలు

నెల- చంద్రుని

నెలకొందువు- ఉండువు

నెలవు- ఉన్ని-వట్టు

నె

నేనేనేను- నాకుఁబ్రేమనాయ

నియెడనెదు

నేమము- నియమము

నేరము మోమునెనుచుకాటకా- జన్మ

ంచుటకా

నేలవుర్వా- లోకమునుధ్వంసము చేయు

నె

నై చ్యము- కొంచెపుతనము

నై జముగ- సహజముగా

నె

నొగులు- కొన్ని

నొడవిన- చెప్పిన

నొనళ్లను- నుద్యోగము

నొ

నోము- ప్రియము

నామకములు చిహ్నములు

॥३॥

పటిమ- శక్తి
 పట్టి- బిడ్డ- బిడ్డడు
 పట్టు- తేనెపట్టు- నిబాసస్థానము
 పరింప- చదున
 పడలి- పడమరకు- స్త్రీ
 పడక- శ్రమపడక
 పడకుండెడు- కిట్టకుండెడు
 పడగ- జెండా
 పడసిన- పోయిన
 పడచు- కన్నీయ
 పతితుడు- గొప్పస్థితినుండిపడినవాడు
 పతివ్రతాత్వంబు- పెరిమిట్టిచ్చ నిశచిచ్చించని వ్రతము
 పత్తెచ్చము- అగపడుట
 పదంపడి- మతేయు
 పదపడి- మాతేయు
 పదను- వాడి
 పదము- శబ్దము. అడుగు
 పద్మన- పూన్నితో
 పద్మబాంధవు- నూర్యుని
 పనికిరావు- కార్యమునకుఁజోలైవు
 పనిపడసంతకు- అక్క-గకలు. సంతదాక
 పనిపడి- మిక్కిలి
 పనివాండ్రవలె- పనిచేయుటకుఁ బూనుకొన్నవారివలె
 పనుపడనట్లు- పనికిరానిసమయమున
 పన్నికము- నృప్తి
 పన్నిదము- పందెము

శక్తి గుర్తింపు - శక్తి గుర్తింపు

న. 1000- ప్రభువు కు

పల్లవి- సీతీయష్టానం బట్టనొక చెట్టు

శరణుట- ప్రవర్తిల్లుట- దివ్యుట

పరము- నేహమునిశ్చింతపిదప జీవుడుండ నొకము

పత్రికలకు : 2, 2 1/2

ప్రశ్న : చెన్నై - గూడచిర మార్గము

పరస్పరమా - ఒకనినొకరు

వరిగి, టోపా దును - ఎన్నఁదాము

పరిగియ - చిత్తుచేప

పరిణయము - పెండ్లి

పరిపూర్ణత - నిర్వాణము

పరిపూర్ణ = చాలా - లోపములేనిదానపు

పరిమళము - సువాసన

పరిమూచి-వైయు చిరపి-పైయు

పరిశీలింపబడదు- బొగుగిరి, చాళుఖ్యం

హాసం. చాకిరి

పరు-ది-మిక్కిలి

పరుస్సులు, వాణ్ణి- పరుమాక్షరము

పర్వ ముములు- స్వ

వ్యతి శిశిరము:- కొ డతల

సంగమము వ్యాపించుట - సరుగిడుట

పరుకుట - దోఃఖము నెక్కి దెలుపుట

శ్రీమద్దేవీయం. పెదపులు

పలువుర - అనేకుల

పల్కులు- దే వసోతములు- మాటలు

ప్రతిభాను- పావురమెగురులు

ప్ర. వి- పాటయొక్క లొలిభాగము

పశువులు- అబ్బానుయి- నాలుకాళ్ళతో కగలజంతువులు

పన- బలిము- చవి

పనరము- పశువుల

పసాడము- వ్రసావము

వసిండి- బంగారు

వస్తువదిన- తిండిదొరకగున్న

५

పాఠము - నీజాతునికత్తువగునొక ఘనుఁడు

పాఠపరిచయము- చిరకాలమునుండియున్న యివాట

పాటవము - శక్తి

పాట. అవస్థ. శ్రమ

పాటవడు- పనిచేయు

పాటమూనిసి. కాయకష్టమునబ్రతుకువాడు

పాదుచున్న గోళములు- కేవలదాండుభులు

పాడుపాత్ర - పనికిమాలిన నటి

పాఠశాల- పాపము

పాతరలు- నాట్యమాడుస్త్రీలు

పాతివ్రత్యము- పెండ్లాడినవానిదప్పనితరునింగూడకుండువ్రతము

సాదిరిల- పాటలీప్య క్షముల

శాదుకొనియె. నాటుకొనియె

రామకౌలిపె - పుట్టిం చె

సానము- పాణము- తాగిగుట

కాయము. యావనము

శారిజాతము. ఒకపూలమొక్క

సామాజిక పరివ్రాజక శాఖ

పాశక్వాము- పక్కి
 పాటుట- రణగంగమునుండి ధయవసిపరుగెత్తుట
 పాటుసోము- చంచలనుఖము
 పాలిన- కాంతిచెడి వెల్లనెన
 పాశము- విధము- ఆనుకూల్యము
 పావన- పవిత్రమైన
 పాశంబు- కట్టుతాడు
 పాషాణము- రాయి

పి

పిండు- సమూహము
 పితాభుత్రవిద్యేషకాకాణ- తండ్రికింగొడుకునకు నైవరముపుట్లించు హేతు
 వశితుడుపై- తండ్రియందు
 పిత్తజ్వరము- పైశ్యమునఁబుట్టుజ్వరము
 పిన్నవయసురకము- పడుచువాడు
 పిలువడు- లగ్నిన
 పిలిచితే- పిలిచివా
 పిలుకుమారి- నశించి- చెచ్చి
 పిల్లలారారంటు- లొట్టియనుసూదిబిలమునజొప్పించునట్లువచ్చుట
 యసాధ్యంబగు- ఈరెండునుఖిస్తువేదవాక్యములు
 పిల్లికన్నురతనము- వైదూర్యము
 పిసినారి- లుడ్డు
 పిసినిగొట్టు- లుడ్డు

పీ

పీకులాట- శ్రమము

ప్ర

పుడమిలాలుపుమిన్న- శ్రీష్ఠభావతి- శ్రీష్ఠశక్త్యము

భద్రము - భాగము

పురుగుడు - అంటుడు

పాపము - పాపము

పుష్పయము - పుష్పయము

పాపము - పాపము

పాపము - పాపము

పురుగుడు - పాపము

పురుగుడు - పాపము

పాపము

పుష్పయము - పుష్పయము

పాపము - పాపము

పాపము - పాపము

పాపము - పాపము

పాపము - పాపము

పాపము - పాపము

పాపము

పాపము - పాపము

పాపము - పాపము

పాపము - పాపము

పాపము - పాపము

పాపము - పాపము

పాపము - పాపము

పాపము - పాపము

పాపము - పాపము

పాపము - పాపము

పాపము - పాపము

పెనంగనియె - మెలిపడియె
 పెను - పెన్
 పెనుచు - రక్షించు
 పెనుచుట - పెంచుట
 పెనుపడ - వృద్ధిపొందగా
 పెక్కుండు - మహాపాపి
 పెర - ఇతరవల - ఇతరవస్తువుయొక్క
 పెను - వ్యాపించగా
 పెను - పీను
 పెను - అర్థరమైన - వితరగదుస్వభావవస్తువుల

వే

వేర - హితురాలు - దరిదురైన జ్ఞానహితురైన - ముఖ్య
 వేర - తక్కువవిల్వకలవై
 వేరు - క్రింద - హారము - నాకుము
 వేరుచు - అతిశయించు - 2. క దానిపైనొకటి పెట్టు
 వేరైన - క్రిందకెక్కిన

వై

వై - తరువాత
 వైకొను - ఎదిరించు - కలుగు - తెచ్చుకొను
 వైడి - బంగారు
 వైరు - చేను
 వైవానిచూపులనుండి సుఖపడజూచుట - ఇతరులుపొందు భోగముతాన
 నుభవించునట్లుచూకొంట

పా

పొంగించు- ఉడికించు

పొంగు- సంతోషించు

పొంత- చారి

పొక్కు- దుఃఖము

పొగరు- గిర్వము

పొగలు- విచారము- దుఃఖము

పొడఁగఁగివే- చూచితివే- వేమఁజూచితిసి

పొడఁగాంచు- చూచు

పొడఁపించు- వృద్ధించు

పొడము- పెట్టు

పొడిచు- ప్రసరింపజేయు- ఉదయించు

పొత్తిము- పుస్తకము

పొదువఁబడిన- పట్ట కొనబడిన

పొదుపు- మితవ్యము

పొసరుచు- చేయుము- ధిష్ణుడు

పొరయ- పొంగ

పొరపీవఁజాలదు- పొరపొటుకానేరదు

పొరింటారి మూటిమూటికి

పొద్దిక- ప్రవాహము

పొలతీ- పొలంతుకీ - స్త్రీ

పొలపు- సొగసు

పొలయ- చావ

పొలములుక- ప్రశయకొఁపము

పొల్ల- పొస- పొసర

ప్రతి

పోలవారి- నశించె

పోలిపోవు- నశించు

పోలుపారు- పోకాశించు

పోల్పారు- పోకాశించు

పోల్పూరి- పోకాశించు

పోలగు- ఒప్పు- కడుగు

పో

పో- కదా

పోడివిరి- పోపుటకుయత్నించి

పోక- నాశము- వెళ్ళట

పోకడలు- సడతలు

పోకిరి- వ్యభిచారి- దుష్టు

పోకిరిసము- లంజెతికము

పోటున- నీరుపోంగునపుడు

పోగరము- గిర్యము

పోడిమి- పొగసం

పోరునంత్రములు- యుద్ధోపాయములు

పోలి- యుద్ధముచేసితివి

పో

పోరులు- పురికడులు

ప్ర

ప్రకాశము- కాంతి

ప్రకృతి- పంచభూతతత్వము- స్వభావము- జగత్తునమిళంచదీపత

ప్రకృతిగుణములరెండువధము- స్వభావగుణములలో మొదటిదగు తెల్ల

వ్యిగాక రేంచదగుమహపు

ప్రకృతుఁడప్పట- వ్యభిచరించుట
 ప్రచురము- వెల్లడి
 ప్రజ్ఞాశిల- మిక్కిలియఱిగిపోయిన తాయి
 ప్రణతులు- నమస్కారములు
 ప్రణయచిందులు- హితముచేయుబొట్టు
 ప్రణామములు- దండములు
 ప్రణతింత్రే- కొనియాడుదురె
 ప్రతిగ- మాటుగా
 ప్రతిఘటించునేని- ప్రతికూలించినయెడల
 ప్రతిఠీయించుట- అచ్చుఠీయించుట
 ప్రతిదివస జీవితము- ఎల్లదినమునందలి బ్రహ్మ
 ప్రతిదుష్ట వివరము- ఎల్లచెడ్డనందు
 ప్రతివదాభాము- ఎల్లవస్తువు
 ప్రతిఫలములు- ఘాటులాభములు
 ప్రసంగంధము- అడ్డు
 ప్రతివాదులు- విరోధులు
 ప్రతిష్ఠ- కీర్తి
 ప్రతిక్ష- ఎదురుచూచుట
 ప్రత్యక్షచేవతవు- కనులకగవడు నేల్పువు
 ప్రత్యక్షగము- ఎల్లయక్షరము
 ప్రత్యేకము- వేర్వేరుగా
 ప్రధానము- పెండ్లినిరాకయించుకొనుట- ముఖ్యము
 ప్రబలు- వృద్ధిపొందు
 ప్రభాతము- ప్రాస్తపాదుచువేళ
 ప్రభువుచేత- ఖిస్తుచేసినవేలు
 ప్రభుత- దొరతనము
 ప్రమాణము- బట్టు
 ప్రమానకరము- భాధపడెడునది

ప్రశ్నాజనములు- కార్యములు
 ప్రవర్తింపబడె- నడువబడె
 ప్రశస్తామిత- శ్రేష్ఠమైనట్టియు హృదయేష్ఠయ
 ప్రస్తుతి- పొగడ్త
 ప్రస్ఫుట- స్పష్టమైన

ప్ర

ప్రాచమవులకొనల ఉపనిషత్తుల
 ప్రాచీనవృక్ష దృష్టశిఖరముల- తూర్పునందలి చెట్లకొన్నితడల
 ప్రాజ్ఞత- ఎక్కువతెల్వి
 ప్రాజ్ఞల- తెలిసినవారల
 ప్రాణగొడ్డముక్తులు- ప్రాణహింసచేయునవి
 ప్రాణోత్రికమణవేళ- ప్రాణముపోయినతత్త్వణము
 ప్రాపు- రక్షణము
 ప్రామదు- బాధించదు
 ప్రాయము- యావనము
 ప్రాయశ్చిత్తము పాపముపోగొట్టకొనుటకు- శ్రేయశ్శ్రమ- ము
 ప్రారంభమొనరించు- మొదలిడు
 ప్రానికంచు- కోరు
 ప్రాల్మాలి- సోఘరితనముపొంది

ప్రీ

ప్రీతుముగ- ఇగవుగ
 ప్రీయుడు- మిత్రుండు- మగడు

ప్రే

ప్రేమ-డి- ప్రేమ
 ప్రేరణ- పురికొల్పుట

ప్ర

వొచ్చి- నూర్వయ్యడు
వొచ్చి వేల్పు- నూర్వయ్యడు

ప్ర

వొక్క- మావచ్చె- వొక్క- పింజె

భ

వొక్క- రీతి

బ

బంక- వూసినట్టికిడు- ధనవంతులగువాడలు
బంగారువలనంత- ఒక్కర్య- మావచ్చె- నూర్వయ్యడు
బంట్రింజక- మిక్కిలి- రు- క్త్యచుగా
బండ- తొం

బం- పు

బండాలు- శేఖర- పా

బంది- చె

బందిగము- చె

బందుగులు- బంధువులు

బంక- చిక్కిన- ఒక్క- లిక్కి- పు

బంబులు- పు

బట్ట- క్రమ- పు

బట్ట- క్రమ- పు

బట్ట- క్రమ- పు

బట్ట- క్రమ- పు

బట్ట- క్రమ- పు

బట్ట- క్రమ- పు

టయలు- ఆరె శ్రమ

టరి- దొంగ

బరిపోవు- పోగొట్టుకొను

బల్- గొప్ప

బలంగంబు- జ్ఞాతిబంధున మహాహాము

బలిమి- శక్తి

బలు- శాస్త్రము

బలెన్ - తరున

బల్మి- బలవంతము

బవిసి- గొరవము

బా

బాకా- నుమిరవాద్యవిశేషము

బాగెంబు- అదృష్టము

బాద- పోత

బాప, రే- భరి

బారి- అధీనత

బాళి- వలపు- విచారము

బాష్పము- కన్నీటి

బాస- బట్టి- పుట్టు

బాపకటము- నల్లశి

బి

బిట్టు- మిక్కిలి

బిరుసు- కఠినము

బీ

బీజము- విజయము

బొ

బుద్ధిసంపత్తవలయు- నేలసొచ్చువలయు- సత్కారవలయు

బుద్ధగీంచిన- లాలనముచేయఁబడిన
 బుదుత- పిల్లకాయ- లేత
 బుదుత నేలతాల్పు- శివుఁడు
 బువి- భూమి
 బువ్వ- అన్నము

బూ

బూతము- పాణి
 బూమెల- మాయుల

బె

బెంగి- (భృంగి) శివభటుఁడు
 బెగడింప- భయపెట్టుటకు
 బెట్టిదంపు- భయంకరమైన
 బెడఁగు- అధికమైన- సొగసు
 బెడిదంపు- బెడిదమా- భయంకరమైన- కఠినమైన
 బెడిదుఁడు- కూర్చుఁడు- భీకరుఁడు
 బెస్త - మిలవాఁడు

బొ

బొండ- చేతులకుఁదగల్గునంతలు
 బొంది- దేహము
 బొడ్డ- కడుపు
 బొట్ట- అలపు
 బొమముడి- కోవము
 బొమిడికల- కిరీటముల

బో

బోగముల భోగముల
 బోధ- ఎఱుక

బ

బ్రతుకు - సంసారము
బ్రహ్మవిద్య - ఆత్మజ్ఞానము

భ

భక్షి - చరగ - తిరగ
భటులు - కాల్బండులు
భారము - భారము
భక్త - పోషింపఁదగిన హృదయము - మనః
భక్తకము - ఎక్కుబంధం

భా

భాగము - వైపు
భాగ్యము - అశ్వప్రము
భాతి - తీరున
భానుని - సూర్యుని
భావము - స్త్రీ
భానింప - తెలంప

భీ

భీకరము - భయంకరము
భీముడు - మనుష్యులందఱిలో బలశక్తి
భీములు - పిరికివారు

భృ

భువనరంగము లోకమనునాట్యశాల

• భూ

భూకందుకము - భూగోళము
• భూతసామాన్యములముల్ - సమస్తజీవుల శరీరసామాన్యముల
భూపతి - రాజు

మగ కాల- నజాల్
 మగి వాని- శూరుని
 మగువ- స్త్రీ
 మచ్చరము- ఓగ్వలేమి
 మచ్చరుంకు- ద్వేషుంకు
 మచ్చిక- ఆశ
 మచ్చు- రీరు
 మచ్చెక్కరి- చేపలవంటి కన్నులకలలు
 మట్టాను- నలుగు
 మట్టపలచిన తగ్గించిన యెడ
 మట్టమీ - హస్తదాత
 మఱి మగ- చూప
 మలిమంత్రులు - అల్పవికలవాడు
 మల్ల - మదించి
 మదనూ - గర్వము
 మది- మనస్సు
 మార్గ - కట్టి
 మఱి మగ - మనస్సునందలగులు
 మగ - కాచుకూచేయదు
 మరొక్క - మరలజీతమున్న మొదటిభాగము
 మఱికి బ్రదుకు
 మగ - చిరకాలము
 మగ - సోపించు - బ్రతికించు
 మగ - మగ
 మనెడు - బ్రతికిడు - మచ్చడు - ఉండెడు
 మనోవుభాంతిమూతుల్ - స్వనలకల్పమే శరణముగాగల వారు

మన్మథ- బ్రతుకు

మన్మథ- చిరగానమును- బో

మన్మథ- పాపము

మన్మథ- శ్రమ

మన్మథ- క్రమ

మన్మథ- కలు

మన్మథ- చూ

మన్మథ- కలు

మన్మథ- నలువ

మన్మథ- పాపము

మన్మథ- పాపము

మన్మథ- పాపము

మన్మథ- పాపము

మన్మథ- పాపము

మన్మథ- పాపము

మన్మథ- పాపము

మన్మథ- పాపము

మన్మథ- పాపము

మన్మథ- పాపము

మన్మథ- పాపము

మన్మథ- పాపము

మన్మథ

మన్మథ- పాపము

మన్మథ- పాపము

మన్మథ- పాపము

మన్మథ- పాపము

మన్మథ- పాపము

మన్మథ- పాపము

మాణికము- మాణిక్యము
మానికె- మాణిక్యము
మానిసి- మనుష్యుడు
మానుగ- ఒప్పుగ

మాత్యము- పన్ను లేకనుభవించుకొనుచట్లు సన్మానము గానీ బహిః భూమి
మాపు- రాత్రి
మాయము- కానరాకుంట
మాయురే- భళిరా
మారుతము- గాలి
మోగొక్కనుట- ఎదుగొక్కనుట- యెదురుగొక్కనుట- మోయును యెదురు
మొక్కకై తగుల్చుకొన్న కాగితపు మొగములు
మొగ్గ- పక్షము- ముదిరిన శీతకాలము
మోగునెల్లప్పుడు- ఇతరమాగమున
మోలినాపు- మోనినాపు
మోలెనంతము- మోలెనంతము (ఒక పర్వతము)

మి

మిగిలెగ- ఒప్పుగ
మిట్టల- ఎత్తైన ప్రదేశముల
మిత్తి- చాపు
మిత్తి గొంగ- శివుడు
మినుకులు- కిరణములు
మినుచక్కిన్- ఆకాశమువై పున
మినువెల్లు- ఆకాశపు కాంతి
మిన్ను- ఆకాశము
మిట్ట- ఎత్తైన స్థలము
మివుల- మిక్కిలి- మిగుల

మీ

మీఁదుమిక్కిలి- అత్యధికముగా
 మీఱు- అతిశయించు
 మీలు- చేపలు

ము

ముందు- మొదట.
 ముక్కంటి- శివుని
 ముక్కడలు- మూఖులు
 ముగియు- అంతమగు
 ముచ్చిపసిడి- కల్లబంగారు- మాయ
 ముచ్చిలిచెడు- దొంగిలిచెడు
 ముత్తి- మోక్షము- నిర్వాణము
 ముదము- సంతోషము
 ముది- మాసలి
 ముదురుతెరిపి- వయాసువల్లిన ముడతలమోక్షి
 ముద్దుగుమ్మ- ప్రియరాలు
 ముద్దులాడి- సంగసనస్త్రి
 ముద్ర- గుర్తు
 ముద్రింపబడిన- తల్లికడుపునబొడమిన
 ముచి- జితేంద్రియుడు
 మునిపండ్లు- పుట్టుకతోనేయున్నదంతములు
 మునిసూపున- ఋషివేషముతో
 మున్నీటి- సముద్రపు
 మువ్వరమగు- అత్యధికమైన
 మురిపెపు కుల్కునడల
 మురియుచు- కుల్కుచు
 ములికి- బాణము

ములుచలు- మూ కలు

ముల్లె- ధనముమూట

ముసుంగు- చాటు

ముసురుమూతి- కోపవికారముగలమొగము

మూ

మూలము- కారణము- ముఖ్యము

మూఢకాన- సత్త్వస్వరాలోహ-శావరోహణక్రమము

మూతిక- ఆకారము

మృ

మృశమానవా- చచ్చినమనుష్యుల

మృతి- మృత్యుదేవత-చావు

మృశాలైన- చచ్చినవార్లైన

మృత్యువు- చావువేల్పు

మె

మెండు- అధికము

మెండుకొన్న- అతిశయించిన

మెగముల- మృగముల

మెత్త- శయ్య

మెయి- తీరు- దేహము- తో

మెలుగుల- ఆధిక్యముల

మెలుగుచు- తీరుగుచు

మెలరల- స్త్రీల

మే

మేకొను- ఉత్సహించు

మేటి- ఎక్కువ

మేల్చిపై- ఒడలిమీద

మేలి- శ్రేష్ఠమైన

మేలు- శ్రేష్ఠమైన- శుభము

మేలుబంతి- శ్రేష్ఠురాలు

మై

మై- తో- శరీరము- చేతను

మైకము- మత్తు

మైకొల్పు- చేయు

మొ

మొక్కలుడు- కి తెనుడు- మూఖుడు

మొగంబుమొత్తించు- ఆపహ్యముకలిగించు

మొగడు- మాడుగుకొనిపోవు

మొగలు- మొద్దులు

మొగి- మందుగా

మొగిలి- మేఘము

మొద్దుగ- వెల్లిగ

మొద్దువేల్పా- అన్ని జంతువులదొడ్లుగాఁ గలను నీవతా

మొనల- సేనల- సమూహముల- కొనల

మొససి- పనివడి

మొయిళులకు- మేఘములకు

మొరటుల- వినయములేనివారల

మొరయు- ధ్వనిచేయు

మొరసెనేని- ధ్వనిచేసినయెడల

మొలనూలు- ఒడ్డాణము
 మొల్కనగులు- చిఱునవ్వలు
 మొల్ల- మల్లెపూవు
 మొల్లపు- అధికమైన

మో

మోటబాస- ఏతముకట్టి నీళ్లతోడడుకడప
 మోమోటమి- దాడిణ్యము
 మోదమ్మ- సంతోషము
 మోగ్గి- మొగ్గ
 మోవి- పెదవి
 మోర- మోరము
 మోహగూవము- మూఁతాయనుబొగ

మౌ

మౌనము- ఊరికొనుట
 మౌన- వితేంద్రియుడు
 మౌళి- కిరీటము

మ్ర

మ్రొదు- చచ్చు

మ్రా

మ్రొగు- చెట్టు

ము

ముక్కడి- కూర్మైన- నీచులగు

య

యజ్ఞానానుభవ - అనికారి

యోగవేదిక - మాగాప చేయుకన్నె

యథాథకాత - నిజము - నిష్కాపట్యము

యా

యాచకాలు - విచ్చగాండు

యాచించు - అడుగుకొను

యు

యువన - అడవికొలది నంజత్సరముల హరిగిలకాలవల

యువము - కుడిపడి

యో

యోగ్యుల - వలించిగుణము - పాక్షిస్థ్యము

యోగ్యులు మంచివారు

యోజన - అలోచనము

యోజనకు - యుద్ధమొనరించువానికి

యోజన - యుద్ధముచేయువానికి

ర

రంగము - నాట్యస్థానము

రంగ - ఒక వేల్పుసాని లచ్చర

రకము - దినము

రక్కసి రాక్షసి

రక్తము చెన్నము మూఖము పీనులు

రక్తము - పాటులలోహముసిచ్చు సంగతులు

75

రఘురాజు. రఘుమహారాజు
రఘు. రఘుచింతరాజుల
తచ్చియించె- అల్లెను
రచ్చ. రహస్యముకాని త్రోవ
రతనము. రత్నము
రవణమున. ఉగ్రాసమున
రమ్యవశ- సాగ్ధనకాంతి- అందమైనయవస్థ
రమ్యము. సాగ్ధసైన
తయము. వేగము
తహి. తీర్పు

రా

రాగము. ఆనంద. రాజకన్యరసందభావము
రాగవు. రాఘవు
రాచరుసి. రాజసి
రాజభూతుక. రాజలండంపు స్వభావముకలవాడ
రాశిలి. ప్రకాశించు
రాయసము. రాజగర్వము
రాష్ట్రము. ఇరువదిలేక ముప్పది గ్రామములుగ అర్జితము

రి

రిక్క. నడిచిము
రిక్తి. వ్యర్థము- నిష్కారణము

రీ

రీతి. విధము.

రు

రుచ్చము. చువిగల

76

రే

రే- కాత్రి

రేదొర- చంద్రుడు

రేయిచేదు చెమ్మ- రాత్రిసంబంధమగు వినపుతడి

రొ

రొంపి- బురద

రొద- ధ్వని

రో

రోత- అనన్యమగు- ఏవ

రోజుచుండె- నిట్టూర్పులుపుచ్చుచుండె

రోము- ఇటలీనేశ మఖ్యపట్టణము

రోయచుంద్రు- వెదకుచుంద్రు

ఱ

ఱవ్వ- నింద

ఱా

ఱా- రాయి

ఱో

ఱోడు- రాజు

లంగరు- ఒడనిట్టుట్టకై నీటియడుగున బోయిన - దు సాగే ౧. ౨. ౩. ౪.
నుపపనిముట్టు

ల

లక్ష్మము- దృష్టాంతము- ఆదరము

లగ్నము- మేషాదిరాశ్యదయము

లచ్చనసతురుగ్గులు- లక్షత్రా శత్రుఃస్ఫుల్ల
 లచ్చి- లక్ష్మీ
 లత్తుక- లక్కగండు
 లపితము- పల్కు
 లభించిన- దొరకిన
 లయ- ఘాతాంతరాళివతిః కాలము
 లలన- స్త్రీ
 లవమ్మన- సమాత్మన- కొంచెమును

లా

లాంగళనము- గుంటు
 లాఠి- పరుచి
 లాగబడెద లొక్కలాగందలు వైమరగననున్న వస్తువమితచే- అండ
 కిన్సహవాన గుణమంటక మానదు
 లాగు- స్త్రీ
 లావణు- నీరసిల్లిన
 లావు- బలము

లె

లెక్క- దానుడు
 లెస్స- శ్రేష్ఠమైన- మేలు

లే

లేగను- నన్ననినడుము
 లేబొద్దు- బాలసూర్యుడు
 లేక- అటుగాక- పోనీ
 లేకేటబడు- లేకివలెదీయబడు
 లేచె- ఎదిరించె
 లేమ- స్త్రీ
 లేమి- పేదతీకము- అభావము

శేషము: మిక్కిలికొంచెము

భోజ్య- తక్కువుగా

లొ

లొ

లోంగునరు- ఆశ్రయ

లోంగి- లోబడి

లోంగునుట- ఎకపచుకకొనుట

లోల్ల- లోపములే

లోలహితుడు- కోరికలేనివాడు

వ

వంక- ఏమి

వంగి కంగు- కురువు

వంగుమోక్షాల్ల- పగిలినమాలు

వచుకుడు- మోక్షాల్ల

వంగు- మోక్షము

వంగ- శిశువుగా వచ్చుట, ము

వంగుము- ప్రామాణ్యము

వంగు- మూర్ఖుడు

వంగుముగ- వంగుముగా

వంగు- దుఃఖము- పగ- శిశు

వంగు- దుఃఖము

వంగు- దుఃఖము- పశ్చాత్తాపము

వంగు- శిశువు

వంగు- లోకప్రవాసము

వంగు- కవి

వంగు- గంపట

వనట మఃభయము

వనగు- గుఃభయము

వయసు- యౌవనము

వలలు- వృద్ధిపొందు- జయమందు

వలదు వలదు- వద్దు వద్దు

వలను- ఉపాయము

వలగు- పుష్ప- మోహము

వలపు- వాసన

వలయు కీరచగిర

వలరాజు- మనస్కరుండు

వలవగత- శోకము

వలపె- సన్నని

వలమల- నలికుడిమల- హిమాలయపర్వతము

వలకు- వైష్ణవ

వల్య- పుష్కరము

వలము కీ- స్వాగతవలక

వలము కీ- పోత - మోహము

హ

హ- నోరు

హ- కి- చిగురు

హ- నంగి- పుష్క- కి

హకుగిచ్చి- చిచ్చి

హగు- వీరు

హగిరి- మూటపోర్లు

• హ- మూలకము- మూటకాతితనము

హ- కి- చిగురు- ఉపయోగము

హా శిశ్యము- పతక కము

హా శిష్య- పెదవి

వాదుగానిరిచె- పందెమువైచుకొనె

హా ని- సమచువాని

హాపుమిగు- కల్ల

హారాసి- సముద్రము

హారిధి- సహ ద్రము

హార్షిధి- సముద్రము

హాలకము- వేషము

హాలాయము- తప్పక

హాలు- కత్తి

హాలుగంటి- జన్మని

హాళి- వాడుక

హావిగి- మిక్కిలి

హాసి- తారతమ్యము

హాస వంబుగ- నిజముగ

హాహినానుల- నేనానాయకుల

వి

వింఘులు- అభిఘ్నము

విక సోధన- అక్కర్తచేసికొనుట

వికారములు- తెప్పులు

వికృత- వికారమున

వికృతరూప- వికారాకారము కలివాడ

విచారణ- చరణ

విచ్చేసె- వెడలిపోయె

విజృంభించు హెచ్చు

విడి- విడబడి

విక- వ్యథకాము

వితరతువు- ముండమోలి

విము- విధము

వీరకాము- మాట్టు

వితాకు- పరవశత్వము

వితాసు- విధమున

విట్టబడిన- నారుచల్లబడిన

విత్తము ధనము

విమాపకము- నవ్వుపుట్టించునట్లొకరి చెప్పుచేతలోదిరుగువాడు

విశ్వాసి- చదువునేచూకొనువాడు

విభాన- విధమున

వీరి- అదృష్టము- పాలనపద్ధతి

వినించె- ఏపనిచె- శాసించె

వినిగి- తప్పక

విరికి- వీచుట- శరీరవేగంతోయము

విన్నబరచు- చిన్నపుచ్చు

విన్నవె- చిన్నపోయిన

విన్నానము- అందము

విన్ను- ఆకాశము

విపత్తులకు- ఆపదలకు

వివరీతికల్పన- తేనిపోనిపన్నిక

వివరీతము- తాత్పర్యము- ఒకదానికేబదులొకటియైన

విభులు- మగలు

విభూషణము- నగ

విమలము - విచారణము
 వియజ్జ్యోతి - సూర్యుడు
 విరచనాకాశము - పనిచేయునేపుక
 విరాళి - మోహము - విరహము
 విరియఁబుచ్చి - పోఁగొట్టి
 విరుద్ధముగ - ప్రతికూలముగ
 వినిపించెద - వచ్చెద
 వివరించిన - తెల్పిన
 వివిధ - పలు తెఱంగులైన
 వివేకము - యుక్తాయుక్తజ్ఞానము
 వివేకతీరము - తెల్వయనుకొడ్డు
 విశదము - తెల్లము
 విశేషముగ - అధికముగా
 విశ్రాంతి - ఊరట
 విశ్రుతిమేర - వెల్లడిచేయఁబడిన దానిహద్దు
 విశ్వసించు - నమ్మెద
 విశ్వాసము - కృశణత
 విషమత్సరము - కూర్మమైనయోర్వలేమి
 విషానుభవము - కష్టానుభవము
 విసఫువే తరి - శివుడు
 విస్తరించు - హెచ్చించు
 విసౌతులారా - మిత్రులారా

వి

వీనులు - చెవులు
 వీనసల - వినసకట్టి
 వీనము - పదునాఱవభాగము
 వీసరిములు - వ్యధాములు

వృ

వృక్షము- చెట్టు

వృద్ధత- ముసలతీకము.

వృద్ధదశ- ముసలితనము

వృద్ధాత్మజుడు- ముసలివానికొడుకు.

వై

వెంగలి- వెళ్లి

వెండి- మఱియు- రజతతోహము- తేల్లని

వెండియు- మఱియు

వెంబరులు- అవివేకులు

వెక్కనంబుగ- మిక్కిలి

వెచ్చ- వేడి

వెళ్లు- వైద్యుడు

వెడవిల్తుచే- మనస్థునిచే

వెర- దూతము.

వెడచల్లు- వ్యాపింపజేయు

వెన్నలవుల్లు- చోరపక్షి

వెన్నలరేని- చంద్రుని

వెరవు- ఉపాయము- తీరు.

వెఱుగు- ఆశ్చర్యము

వెఱవు- భయము

వెళ్ళినీళ్లు- కల్లును

వెలది- స్త్రీ

వెలిపుచ్చుచుండు- లోనికిరానీకుండు

వెలియు- మాయ- చెడు .

వెలిసిడము- తెల్లజెడా

నైల్లి పడవలయు. క్రిందిగాలివిడువవలయు
వెల్లువ- ప్రివాహము
వెన- వేగము

వే

వేంద్రమగు- వేడియైన
వేడికోలు- బలిమూలుట
వేడికోలు- బలిమూలుట
వేగింపఁబడు- తపించఁబడు
వేగురు- వేయిమంది
వేగులు- చారులు

వేచి- కాచుకొని
వేతు- నిరీక్షింతు
వేదాంతి- జగమబద్ధముబ్రహ్మముసత్యమనువాఁడు
వేలుపు పెద్ద- బ్రహ్మ
వేలుపులబువ్వ- ఇంద్రుఁడు
వేలుపులమూఁక పేరిటివెలఁదివుగడు- కుమారస్వామి
వేల్పుఁబడి- హోమముచేయఁబడి
వేల్పుఁజేని- ఇంద్రుని
వేసరి- విసిగి

వై

వైఖరి- తీరు- చేష్ట- కంఠధ్వని
వైచిత్ర్యము- చమత్కారము
వైదేయి- నీతి- వైదేహి
వైశము- త్వరగా

వ్య

వ్యభ- యుఖము

కెళ్

వ్యయము- వెచ్చము .
 వ్యవహారకత- పనినడిపించువాడు
 వ్యవహారి- పనికావలసినవాడు
 వ్యవసయము- చెడ్డయలవాటు చింత

వ్యా

వ్యాకులము- కలఁత
 వ్యాఖ్యానము - శబ్దార్థవివరణము
 వ్యాఖ్యచేష్ట- వులిండ్ల
 వ్యాధి- పీడ
 వ్యాఘాతము- సంచారము

వ్ర

వ్రాయు- తునుక
 వ్రాయుబడకుంటి- ముక్కలుకాకుంటిని

వ్రా

వ్రాయి- అక్షరము
 వ్రాయిలు- అక్షరములు

వ్రే

వ్రేగు- బరువు

వ్రే

శంక- సందియము
 శక్తివిహీనమైన- బలములేని
 శక్తి- ఆయుధధారి

శ్వా

శ్వాంతము- ఆగ్నేయ

శ్రీ

శాశ్వతము- స్థిరము

శానపత్రిక- రాజచ్చినదానికై వ్రాసినదిదశశానపత్రికము

శానము- పాలనము, ఆజ్ఞ

శ్రి

శిలాక్షరము- శాతిమిడివ్రాయి

శిల్పుల- విద్యాంసుల.

శ్రీ

శీఘ్రమపిఘల- త్వరగాజేయవలసినముఖ్యకార్యముల.

శు

శుద్ధిరేయగ్బడి- దోషమూర్ఖులబడి

శ్మ

శ్మశ్మమాసము- అష్టమాసము

శ్మశ్మ

శ్మశ్మము- దుఃఖము

శ్మశ్మ పరిక్ష

శ్మ

శ్మశ్మము- వీర్యము

శ్మ

శ్మశ్మ- అనకి

శ్మ

శ్మశ్మశనము- శచ్చివారినుద్దేశించిపెట్టుభోజనము

శ్మశ్మము- వినుటకొప్పైన

①

శ్రీ- విశ్వము

శ్రు

శ్రుతి- వేదము- పాటకు సాయపడునుతి

స

సంక్షిప్త- నామ- ఇక నామములచాలిం చెదను

సంగతి- మునుగిడ

సంగతి- వ్యవహారము

సంఘము- నభ- సమూహము

సంజ- పొంగునుగింపుమయము

సంతతి- పిల్లలు

సంగతి- కలిగియు

సంగతి- కలిగియు

సంగతి- కలిగియు

సంగతి- కలిగియు

సంగతి- కలిగియు

సంగతి- కలిగియు

సంగతి- కలిగియు

సంగతి- కలిగియు

సంగతి- కలిగియు

సంగతి- కలిగియు

సంగతి- కలిగియు

సంగతి- కలిగియు

సంగతి- కలిగియు

సౌఖ్యము- చలము

సగము- సంగోరువంతు

సవలెడు- హాతెడు

సడి- చప్పుడు

సతతము- ఎల్లప్పుడు

సతమ- శాశ్వతమా

సతి- పతిప్రస- శ్రీ

సతిసుండము- పేరంటాలిసమాధి

సత్కృతి- ఆకరము

సత్తవు- బలము

సత్వత్తి- సద్భవస్థానము- నల్కితకలగుచోటు

సవ్యము- విజము

సవ్యధేయత- మంచివిషయము

సర్వధము- సిద్ధపడిన

సన్నతి- సంజలు

సన్నతి- పొగడ్త

సమయము- కాలము

సమక- వికసించుట

సమకాదదు- క్షయము

సమస్తము- అంతయు

సమాసం- శ్రిశాసము

సమానుభూతి- సమముగాననుభవించుట

సమితి- సమూహము

సమ్మాదలీల- సంతోషవిలాసము

సరకు- లక్ష్యము

సరగు- వేగముగా

సరళత- తిన్నదనము

సరస- చెంత

సరసము- వేడుక

సర్వభక్షకత్వము- అన్నియుండిను స్వభావము

సర్వసాధారణానుభవంచె- జనులందఱనుభవించిన యంశమే

సలాక- కాటుక పెట్టుకొనువుల్ల

సలిపిన- చేసిన

సల్పు- చేయు

సవతి- తోడి పెండ్లాము

సవతులేని- సాటిలేని

సవితృఁడు- సూర్యుఁడు

సహచరు- మిత్రుని

సహజము- స్వభావము

సహేతుకముగ- కారణముచెప్పి

సహోదరు- తోడఁబుట్టినవాని

సా

సాకిరి- సాక్షి

సాక్షు- నెవము

సాజంబు- సహజంబు

సాటిదినుసుగిమి- ఉమాద్రవ్యసముచ్ఛయము

సాదుల- మంచివారల

సాధనము- ఉపాయము- సహాయసంపత్తి

సాధుల- మంచివారల

సాపాటు- భోజనము

సామథక్యము- శక్తి

సా రెకు- పలుమాఱు

సావాసము- సహవాసము

సాష్టాంగవందనము- సాగిలిపడి మొక్కుట
 సాహసోద్యమములు పనికిరావు- అవసరముగాఁ జేయవలసిన పనులు చేయఁ
 బడకుండును
 సాహాయ్యము- తోడు

సి

సిగ్గిడి- లజ్జలేనివాఁడు
 సిగ్గుచదువు- లజ్జాపాతము
 సిడము- జెండా
 సిద్ధిశితనము- సిగ్గు
 సిరి- ఐశ్వర్యము- కాంతి
 సిరిగలాని- ధనవంతుని

స్రీ

స్రీ- ఛీఛీ
 స్రీతు- శీతకాలము- పంటలేనికాలము
 స్రీమ- దేశము- ఆంగ్లేయదేశము
 స్రీరాము- శ్రీరాముని
 స్రీకిఁగొనంబడలేదు- లక్ష్యముచేయఁబడలేదు

సు

సుంతలో- ఊములో
 సుకము- సుఖము
 సుఖజన్మానందము- సుఖముకలుగఁజేయఁబుట్టుటకొఱకు
 సుఖానందముల- సుఖకరములగుకూచుకాండుపీటమొదలగువస్తువులు
 సుగము- సుఖము
 సుగారము- తీమనిపాట
 సుద్ధిమూ- విమలమౌ
 సుర్ప- శూన్యము
 సుప్పాశి సుధాపాన- కాంతిగలముత్యము

సుమితర- సుమిత్ర- ధశరథమహారాజభార్య
 సురటిసిగలు- చామగళిఖలు
 సురపొన్న- సుహాసనగలయొకవిధమైనబొన్నపూవు
 సురలు- వేల్పులు
 సురియ- చిన్నకత్తి
 సుబభ్రమ- అశ్రమముగాఁబట్టిడుదానా
 సులోచనములు- ముక్కద్దములు
 సుళువు- సులభము
 సుశ్లోకము- సొగసైనపద్యము

సూ

సూకరమౌసాశనులు- పందిమౌసముతినువారు
 సూక్ష్మపు- కొద్ది
 సూచనము- తెలియపడుకాట
 సూడు- శత్రువు

ప్ర

ప్రశించె- విమించె- చేసె

ప్ర

ప్రేగి- పావము-కీడు

ప్ర

ప్రేమచుసహనము- ముఖమునోచుకాతోడివారు
 ప్రేతవా-
 ప్రేతుగా- ఈ మోక్షముమీద
 ప్రేరిణ-

ప్ర

ప్రొత్తు- స్వప్నము

సామక్ర- మూఛా
సామక్ర- ధనము- నగ

సో

సోదరి- తోఁబుట్టువు
సోదరుడు- తోడఁబుట్టినవాడు
సోయగము- అందము

సో

సోరు- సొగసు

సో

స్తవము- పొగడ్త

సో

స్తుతి- పొగడ్త

సో

స్థైర్యమై జవణంబుమాయుఁజితరుచిహీనమాచాయచేత- దీఘా
ముచేత మనోనిశ్చయముచెడిపోవును

స్నా

స్నానము- శ్రమబోగొట్టునాధనము

స్నా

స్మరకరవిద్ధ- మస్మధబాణములచేఁగొట్టఁబడిన

స్థల

స్థలము- జ్ఞాపి- తెలివి

స్వ

స్వతంత్రింపజనదు- తమంతఃరాముపూనుకొనరాదు
స్వభావము- గుణము
స్వగణము- దేవలోకము
స్వగాఢకృతి- మిక్కిలిసుందరాకారము

స్వా

స్వానభూతి- తనకుఁగల్గినయనుభవము
స్వామిదోహము- ఏలినవానికెగుసేత
స్వారి- విహారము
స్వావమానము- తమకుఁగలిగినతలవంపు
స్వాస్థ్యములు- సొత్తులు

హ

హతము- బలాత్కారము
హత్య- చంపుట
హనుమ- ఆంజనేయుఁడు

హ

హని- కీడు
హని- ఆనందము

హి

హితులకు- మిత్రులకు

హిమము- మంచు

హీ

హీనముగ- నీచముగ

హూ

హూణభాషలో చంద్రుడనునథామిచ్చు శబ్దముస్త్రీలింగము

హే

హేయము- అసహ్యము

హేళనదృష్టి- తిరస్కరించుచూపు

హై

హోయలు- విలాసము

హౌ

హౌసు- తీరు

